Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

kw
235
C 24

~~[illegible]~~
~~[illegible]~~

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

DE USU
ET
AUTHORITATE
IURIS CIVILIS
ROMANORUM,
IN DOMINIIS
Principum Chriſtianorum,
LIBRI DUO.

Authore
ARTHURO DUCK, LL.D.

LVGD. BATAV.
Ex Officinâ ELSEVIRIORVM.
Academ. Typograph.
CIↃ IↃC LIV.

Koninklijke Bibliotheek te 's Hage

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Nobiliſſimo Ampliſſimoque Viro,

D. LEONI ab AITZEMA,

Hanſæ Teutonicæ Civitatum, apud Celſos & Præpotentes D. D. Ordines Gen. Fœderati Belgii, Delegato & Reſidenti Ordinario.

IUs Civile Romanorum, Ampliſſime Vir, cœlitùs datum eſſe, communiter & jure meritoque creditur. Quod enim Divina Providentia Orbis brachium Romæ tradiderit; non ideo factum eſt, quia Populus Romanus ſpecialem ejus favorem in ſe derivaverit, ſed ut cornu illud validiſſimum Regum Tyrannidem compeſceret, ſcelera Gentium prohiberet, eaſque ad implantatas eiſdem à Natura Leges obſervandas ſeriò admoneret. In quibus omnibus Sapientiam magis Dei, quàm Virtutes Romanorum experimur & miramur. Quî enim tam ferocis & ambitioſi Populi Regimen ſuſcipere tot Gen-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

tes, & ne coactæ quidem, paſſæ ſunt? imò cur, quæ nec arma nec faſces Romæ ſenſerunt, tam avide tamen Leges ejuſdem Civiles exceperunt, eaſque tam Authoritate quàm Uſu ipſo approbârunt? Leges ſanè haſce, pro communi Mundi Civitate & Societate latas divinitùs & datas, procul dubio agnoverunt. Quemadmodum enim Arma Romanorum injuſta plerumque & injurioſa Populis fuerunt: ſic è contra Leges juſtiſſimas & ſanctiſſimas iiſdem tulerunt & tradiderunt. Quod non Divina tantùm Oracula, ſed florentiſſimum etiam Imperium Romæ, quam totus Orbis adoravit, abunde teſtatur, & Author Libri hujus Juriſconſultiſſimus undiquaque evincit. Qui Liber ante, & ſi quid excedit, biennium Londini in Angliâ deſcriptus, at valde impolitè & mendoſè editus eſt. Ideoque nos, partim raritate Materiæ, partim Virorum Clariſſimorum commendatione adducti, eundem minori & politiori formâ adornare & bono publico edere conſtituimus. Tuo verò, Ampliſſime Vir, Nomini eum eſſe ſacrum voluimus; primò, quod A. T. ut Virtutis Patriæ, ita Eruditionis ſolidioris, & quicquid eſt literariarum elegantiarum, Fautorem ſummum & Patronum eſſe ſciamus. Non enim Tibi ſufficiebat

ciebat

ciebat Deo Patriæque ſalutaribus tuis conſiliis & officiis egregiè mereri & prodeſſe, ſed toti etiam Orbi Patrios (*Belgicos*) Annales dictare ſatagebas: ut ita non Europæ tantùm, ſed &, quos Oriens nuper & Occidens Nobis conciliavit, Chriſtiani Deum & Patriam Noſtram longè lateque aliquando diſcerent. Pro quo Officio favorem an Honorem Orbis retuleris, in dubio eſt. Deinde, pro ſingulari A. T. erga nos benevolentiâ & beneficiis, obligatos nos Tibi & multum debentes grati agnoſcimus. Ad Te igitur, Vir Ampliſſime, Libellus iſte tanquam ad Arborem devenit, ſub cujus umbrâ nitere ſingulariter & placere Orbi exoptat. Quem ut pro ſerenitate Tuâ excipere & fovere, nobiſque porrò favere digneris, obnixè petimus. Vale. Lugduni-Batavorum Kal. Decembreis, Anni M. DC. LIII.

Tuæ Amplitudinis addictiſſimi

JOHANN. & DANIEL
ELSEVIRII.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

ELENCHVS CAPITVM utriuſque Libri.

Libri primi Capita.

1. DE Iuſtitia Romanorum in Bellis & Legibus ſuis.
2. De Iuſtitia & Encomiis Legum Romanarum.
3. De Iure Civili Rom. ante *Iuſtinianum* Imp.
4. De libris Iuris Civilis Romanorum per *Iuſtinianum* compoſitis.
5. De Iure Civili Romanorum poſt *Iuſtinianum.*
6. De Iure Feudorum.
7. De Iure Canonico.
8. De Interpretationibus & opinionibus Doctorū.
Concluſio Libri primi de Authoritate rerum Iudicatarum.

Libri ſecundi Capita.

1. DE dominio Imperatoris Romani in Orbem terrarum.

De Vſu & Authoritate Iuris Civilis Romanorum.

2. In Dominiis Imperii Germanici.
3. In Dominiis Principum Italiæ.
4. In Regnis Neapolis & Siciliæ.
5. In Regno Galliarum.
6. In Regnis Hiſpaniæ.
7. In Regno Luſitaniæ.
8. In Regno Angliæ.
9. In Regno Hiberniæ.
10. In Regno Scotiæ.
11. In Regno Poloniæ.
12. In Regno Hungariæ.
13. In Regno Daniæ.
14. In Regno Sueciæ.
15. In Regno Bohemiæ.
Concluſio Operis ad Lectorem.

SVM-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

SVMMARIA CAPITVM LIBRI I.

Cap. I.

I. Romani Imperium quæſiverunt per Arma & Leges.

II. *Bella Romanorum injuſta cum Sabinis, Fidenatibus, Vejentibus, Albanis, Gabiis, Volſcis, Rutilis aliiſque Populis finitimis.*

III. *Et cum Latinis, Samnitibus & Tarentinis.*

IV. *Bella Romanorum cum Populis Italiæ per quingentos Annos.*

V. *Injuſtitia Romanorum in bello Siculo & in primo bello Punico.*

VI. *Et in ſecundo bello Punico.*

VII. *Et in tertio bello Punico.*

VIII. *Et in bello Macedonico, in Creta, in Corſica, in Mithridatico.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

IX. *Et in bello Parthico, & Numantino.*
X. *Et in bello Iudaico.*
XI. *Et in bello Britannico.*
Romani per Socios Bellorum cauſas quærebant.
XII. *Sanctorum Eccleſiæ Patrum teſtimonia de injuſtitia Romanorum in Bellis.*
XIII. *Iidemque ſub primis Impp. Romanis floruerunt.*
XIV. *Theologorum teſtimonia de Romanorum injuſtitia in Bellis ſuis.*
XV. *Et Iuriſconſultorum teſtimonia.*
XVI. *Bella Romanorum defendi non poſſunt.*
XVII. *Nec per voluntatem divinam.*
XVIII. *Nec per conſenſum Principum aut Populorum.*
XIX. *Nec per præſcriptionem.*
XX. *Populi à Romanis debellati juſtè Libertatem recuperârunt.*
XXI. *Iuſtitia Romanorum in Legibus ſuis.*

CAP. II.

I. *Romanorum Leges Principes Populique ſponte receperunt.*
II. *Poſt Romanam nulla erit Monarchia, quæ Leges dare poterit.*
III. *Leges Romanorum juſtiſſima Cauſa Romani Imperii.*

IV. *Roma*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

IV. *Roma Parens & Patria Legum.*
V. *Iuriſconſultorum variarum Gentium Elogia de Legibus Romanis.*
VI. *Leges Romanæ ſunt:* } *Ratio ſcripta. Ius Commune. Ius Naturæ & Gentium.*

CAP. III.

I. *SVb Regibus Rom. Ius Civile Papirianum.*
Regibus exactis placuit per Leges potiùs quàm Magiſtratuum Arbitria gubernari.
II. *Leges Duodecim Tabularum fons Legum Romanarum.*
III. *Interpretatio prudentum ad Leges Duodecim Tabularum.*
IV. *Leges, Plebiſcita & Senatuſconſulta.*
V. *Edicta Prætorum & Ædilium Curulium.*
VI. *Conſtitutiones Principum poſt Legem Regiam.*
VII. *Imperatores Pontifices Maximi.*
VIII. *Codices Conſtitutionum* Gregorianus, Hermogenianus & Theodoſianus.
IX. *Conſtitutiones juſtiſſimæ Imperatorum improbiſſimorum.*
X. *Conſtitutiones Impp. Rom. antecellunt Conſtantinopolitanas.*

XI. *Princeps quomodo Legibus ſit ſolutus.*

XII. *Princeps tenetur Iure Naturæ & Gentium, & ad Contractus.*

XIII. *Reſponſa Prudentum.*

XIV. *Laudes Iuriſconſultorum, è quibus Pandectæ ſunt compoſitæ.*

XV. Papiniani *Elogia.*

XVI. *Leges Romanæ compoſitæ per* Iuſtinianum *Imp.*

CAP. IV.

I. IUſtinianus Imp. *Armis & Legibus clariſſimus.*

II. Juſtiniani *fama defenditur, contra Suidam.*

Ejus Pietas & Magnificentia in Templo S. Sophiæ.

III. Juſtinianus Magnus *meritò appellatus.*

IV. *Numerus Librorum compoſitorum per* Juſtinianum.

V. *Pandectarum Liber celebratur.*

VI. *Iuriſconſultorum in Pandectis &* Papiniani *Elogia.*

VII. *Iuriſconſultorum Libri in Pandectis, dolo* Triboniani *an Caſu fortuito, perierint.*

VIII. Tribonianus *notatur, ob feſtinationem nimiam in Pandectis.*

IX. *Me-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

IX. *Methodus Pandectarum defenditur.*
X. *Editiones variæ Pandectarum, præ cæteris laudatur Florentina.*
An Pandectæ Florentinæ fuerint Liber Archetypus Juſtiniani.
XI. *Pandectæ cur dictæ Digeſta, & de nomine Infortiati.*
XII. *Codex Conſtitutionum Imperialium* Juſtinianæus.
XIII. *De Conſtitutionibus novis è Codice* Juſtiniani *omiſſis, & de Authenticis in Codice.*
XIV. *Inſtitutiones* Juſtiniani *&* Theophili Paraphraſis.
XV. *Novellæ* Juſtiniani *Conſtitutiones.*
XVI. *De Novellarum verſione* Juliani *Anteceſſoris & vulgari.*
XVII. *Leges Romanæ abſolutæ per* Juſtinianum.

CAP. V.

I. L*ibri* Juſtinianæi, *recepti Conſtantinopoli, in Europa ſuppreſſi per quingentos Annos.*
II. *Valuerunt Conſtantinopoli & in Oriente uſque ad* Phocam *Imp.*
III. *Et poſt* Phocam *uſque ad* Baſilium *Imp.*
Baſilius *Macedo Imp. compoſuit Librum* Βασιλικῶν.

IV. *Invidia* Baſilii & Leonis *Philoſophi in Libros* Juſtinianæos.

V. *Libri* Juſtinianæi, *neglecti poſt Editionem* Βασιλικῶν.

Novellæ Conſtitutiones Leonis *Philoſophi.*

VI. *Libri* Βασιλικῶν *ex quibus compoſiti?*

Libri Βασιλικῶν *editæ per varios, noviſſimè per* Carolum Fabrottum.

VII. *Interpretum Græcorum Commentarii & Synopſes ad Libros* Βασιλικῶν.

VIII. *Ex Libris* Βασιλικῶν *Ius in Imperio Orientali dictum.*

IX. Photii *Nomo-Canon in Orientali Eccleſia.*

X. *Iura Orientalis Imperii ex Baſilicis, uſque ad excidium Conſtantinopolis.*

XI. *Libri* Juſtinianæi *latuerunt in Occidente per plura ſæcula.*

XII. *Sæculo* Caroli Magni *Leges Romanæ Literæque omnes tenebris obrutæ.*

XIII. *Pandectæ à* Lothario *Sax. Imp. reſtitutæ, primò ad Piſanos, dein Florentinos pervenerunt.*

XIV. Irnerius *Ius Civile docuit & alii, præ reliquis* Fr. Accurſius.

XV. *Poſt* Accurſium Cynus, Bartolus, Baldus *aliique.*

XVI. *Et alii Interpretes Itali.*

XVII. Al-

XVII. Alciatus, Budæus & *alii Interpretes recentiores laudantur.*

XVIII. *Ad Ius Civile acceſſerunt Ius Feudorum, Ius Canonicum, & Doctorum ſcripta.*

CAP. VI.

I. *Feudorum origo an à Romanis, an à Longobardis?*

II. *Feudorum in Iure Romano nulla veſtigia.*

III. *Feuda orta à Longobardis in Italia.*

IV. *Communis opinio, quòd Feuda originem habuerint à Longobardis, non à Gallis.*

V. *Libri Feudorum compoſiti per* Obertum Ortenſium, & Gerardum Capagiſtrum.

VI. *Ius Feudorum eſt Conſuetudo, non Ius ſcriptum.*

VII. *Libri Feudorum ſunt authentici.*

VIII. *Recipiuntur libri Feudorum ab omnibus, etiam à Gallis.*

IX. *Iura Feudorum connexa cum Iure Civili Rom.*

X. *Et cum Iure Canonico.*

XI. *Libri Feudorum recepti ab omnibus Principibus Populiſque Chriſtianis.*

XII. *Libri Feudorum vulgares ſolùm authentici.*

XIII. *In-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

XIII. *Interpretes ad Libros Feudorum enumerantur.*

CAP. VII.

I. ORigo *Iuris Canonici ex reverentia erga Romanos Pontifices.*

II. *Authoritas Canonum, Conciliorum & Romani Pontificis.*

III. Gratianus *Decretum compoſuit.*

IV. *Decretum* Gratiani *quam Authoritatem habeat?*

V. *Decretum* Burchardi & Ivonis.

VI. *Decretalium Collectiones.*

VII. Sextus, Clementinæ & *Extravagantes.*

VIII. *Inſtitutiones Iuris Canonici, per* Paulum Lancellottum.

IX. *Interpretes Iuris Canonici.*

X. *Iuris Canonici & Civilis connexio.*

XI. *Inter Ius Canonicum & Civile mutua Interpretatio.*

XII. *Ius Canonicum ſequendum, ubi agitur de Peccato vel Salutis periculo.*

XIII. *Societas & Conſonantia inter Ius Canonicum & Civile.*

XIV. *Ius Canonicum Cauſas Civiles & profanas decidit.*

XV. *Gentes Chriſtianæ Ius Canonicum amplectuntur.*

XVI. *Prin-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

XVI. *Principes Proteſtantes Ius Canonicum retinuerunt.*
XVII. *Legum ſubita mutatio periculoſa.*
XVIII. *Iudæi non tenentur Iure Canonico.*
XIX. *Iuris Canonici utilitas & neceſſitas.*
XX. *Ius Canonicum & Ius Feudorum Membra Iuris Civilis.*

CAP. VIII.

I. *Doctorum Interpretationes ſuperfluæ, ſi Libri Iuriſconſultorum Rom. ſupereſſent.*
II. *Ruina Romani Imperii induxit Doctorum Commentarios.*
III. *Interpretationes Doctorum probabiles tantùm.*
IV. *Ius Civile non conſiſtit ſine Doctorum Interpretationibus.*
V. *Interpretationes Doctorum, ut Reſponſa Prudentum.*
VI. *Interpretationes Doctorum Legibus multarum Gentium confirmantur.*
VII. *Arduæ Quæſtiones in Iure Civili.*
VIII. *Communes Opiniones Doctorum ſequendæ à Iudicibus.*
IX. *Regulæ de Contrariis Doctorum Opinionibus.*

X. Com-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

X. *Communis Opinio æſtimanda ex Majori numero.*

XI. *Communis Opinio Doctorum cenſenda, quam ex profeſſo, non obiter, tradunt.*

XII. *Communis Opinio Doctorum æſtimanda ex Commentariis, non ex Conſiliis.*

XIII. *Canoniſtæ ſequendi, ubi agitur de Peccato.*

XIV. *Doctores præſertim ſequendi, qui* Honores *contemſerunt.*

XV. *Noviſſimæ Doctorum Opiniones, præſertim, ſequendæ.*

XVI. *De Communibus Opinionibus Doctorum remiſſivè.*

CONCLVS. LIB. I.

I. *SEntentias Supremorum Senatuum aliqui inter Iuris partes numerant.*

II. *Sententiæ ſolius Principis, non Senatuum, vim Iuris habent.*

III. *Sententiæ aliorum Iudicum ſunt* Ex*empla tantum.*

IV. *Sententiæ Supremarum Curiarum, etiam Rotæ Romanæ, non ſequendæ contra Communem Opinionem.*

V. *Sententiæ Supremorum Senatuum, ſimiliter perpetuò Iudicantium, vim Legis habent.*

VI. *Do-*

VI. *Doctorum Interpretationes in ordinem redigendæ.*

SVMMARIA CAPITVM LIBRI II.

CAP. I.

I. *Populi debellati Victorum Leges ſequi debent.*

Majeſtatis primum Caput, Civibus Leges dare.

Europæorum obſequium Romanis Legibus eſt ſpontaneum.

II. *Imperator an ſit Mundi Dominus?*

III. *Imperator non eſt Mundi Dominus per Sacras literas, nec per Ius Naturæ aut Gentium.*

IV. *An Imperator ſit Mundi Dominus, eſt quæſtio facti non juris.*

V. *Præſcribi poteſt Suprema poteſtas contra Imperatorem.*

Præſcriptio non currit contra Romanum Pontificem per Canoniſtas.

VI. *Imperator, quoad Iuriſdictionem, eſt*

Dominus Mundi, non quoad Dominium rerum ſingularum.

Principes no poſſunt rerum dominia ſubditis auferre.

VII. *An uſus Linguæ Latinæ & Legum Rom. conſervet dominationem Romanorum?*

VIII. *Latina Lingua à Romanis ſervata in omnibus Provinciis ſuis.*

IX. *Latinam Linguam Romani Græcis imponebant.*

X. *Latina Lingua diu ſervata Conſtantinopoli & in Imperio Orientis.*

XI. *Lingua Græca demum permiſſa Conſtantinopoli.*

Romani Linguam & Mores Græcorum induerunt.

XII. *Lingua Romana adhuc ſervata apud Europæos.*

XIII. *Linguæ Romanæ uſus abolitus per aliquos Principes Europæos.*

Linguæ Latinæ Excellentia.

XIV. *Legum Romanarum uſus an impediat præſcriptionem Principum contra Romanos?*

CAP. II.

I. R*Omanum Imperium in Oriente ſervatum, in Occidente deletum per Barbaros.*

Carolus

Carolus Magnus *Imperator Occidentis diviſionem Imperii fecit.*
I. *Electio Imperatoris tranſlata in Septemviros, Electores Germaniæ.*
II. *Imperium Romanum tranſlatum in Germanos.*
An ſoli Germani poſſint eligi Imperatores?
IV. *Imperium Romanum manet in Germania ſola.*
Turcarum Imperatores aſſerunt, ſe eſſe Succeſſores Conſtantini Magni.
Imperatores Conſtantinopolitani aſſerebant, ſe eſſe Succeſſores Alexandri M.
V. *Imperium Germanicum an Ariſtocraticum, an Monarchicum?*
Imperium Germanicum eſt verè Romanum.
VI. *Germaniæ diviſio in decem Circulos.*
VII. *Camera Imperialis inſtituta VVormatiæ, deinde Spiræ.*
Cameræ Imperialis Iuriſdictio.
Appellationes in Cauſis criminalibus ubique interdictæ.
VIII. *Cameræ Imperialis quot Iudices.*
In Camera Imperiali judicatur ſecundùm Ius Romanum.
IX. *Iudicium Rotuillenſe in Germania.*
Conſtitutiones Imperiales ſunt Ius Municipale in Germania.

Ius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Ius Civile Romanum eſt Ius commune i[n] Germania.

X. *Ius Civile Rom. in Germania obſerva[n]tur ab omnibus Naturalibus & Exteris*

Appellatio ab interlocutoria prohibita i[n] Germania & ex Concilio Tridentino.

XI. *Iura Municipalia in Germania.*

XII. *Ius Saxonicum in Germania receptum à multis Populis.*

Ius Saxonicum compoſitum in tribus Libris,

Iuris Saxonici pars Magdeburgi compoſita, quæ dicta eſt Meichbild.

Ius Saxonicum redactum eſt ad Ius Civile Romanorum.

XIII. *Ius Saxonicum recipit Interpretationem à Iure Civili.*

XIV. *Repræſentatio non admittitur in Iure Saxonico.*

Soli Iuris Civilis Profeſſores in Saxonia Ius dicunt & judicant.

XV. *Germani in multis caſibus recedunt à Iure Saxonico ad Ius* Cæſareum.

XVI. *Ius Lubecenſe in Germania.*

Ius Culmenſe in Germania.

In Pruſſia novum Ius editum.

XVII. *Statuta omnia in Germania Interpretationem accipiunt à Iure Civili.*

XVIII. *In Germania non poſſunt Statuta condi, contra prohibitionem Iuris* Cæſarei.

ona Naufragorum nonpoſſunt capi à Dominis Territoriorum in Germania.

us Canonicum ſervatum per Principes Proteſtantes in Germania.

IX. Ius Romanum Ius commune in Germania.

oli Iuris Civilis Profeſſores in Camera ſunt Iudices, & in Academiis Germaniæ Ius docent.

CAP. III.

ROma & Italia fons Legum Romanarum.

I. Romanæ Eccleſiæ Territoria in Italia.

ontificis Rom. Titulus in Civitate Avenionenſi.

ontificis Rom. Titulus ad urbem Romam.

II. Pontifex Rom. eſt Princeps ſupremus in ſuis Dominiis.

nperator non habet Iuriſdictionem in Territoriis Pontificis Rom.

omæ non conceditur remiſſio delinquentium.

V. Veneti nunquam fuerunt ſub Impp. aut alterius Principis dominio.

ibertatis Venetorum Tituli.

. Veneti habent omnja Iura Majeſtatis.

I. Florentini quamdiu fuerunt ſub Imperatoribus.

Coſmus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Coſmus Medices *creatus Dux Hetruriæ.*
VII. *Florentini habuerunt omnia Iura Regalia.*
Magnus Dux Hetruriæ eſt Princeps ſupremus.
VIII. *Lucenſis Reſpub. habet omnia Iura ſupremorum Principum.*
IX. *Mediolanum primò ſub Galeatiis & Sfortiis, nunc ad Hiſpanos devenit.*
X. *Duces Mediolanenſes habent omnia Iura Majeſtatis & Supremorum Principum.*
XI. *Duces Sabaudiæ habent omnia Iura Majeſtatis & ſupremorum Principum.*
XII. *Genuenſes liberi ab Imperatore, & habent omnia Iura Majeſtatis.*
XIII. *Ferrariæ Duces habuerunt omnia Iura Supremorum Principum.*
Ferraria ad Sedem Romanam devoluta.
XIV. *Duces Vrbini, Duces Mutinæ & Duces Parmæ habent Iura Majeſtatis.*
Duces Mantuæ & Montisferrati ſunt Principes Supremi.
XV. *Principes inveſtiti, poſt Inveſtituram habent Iura ſupremorum Principum.*
XVI. *Omnes Italiæ Principes ſe ſubmittunt Legibus Romanis.*
XVII. *Romæ & in Dominiis Sedis Romanæ obſervatur Ius Civile.*

Bononia

Bononiæ obſervatur Ius Civile.
Anconæ obſervatur Ius Civile.
XVIII. *Veneti reguntur moribus ſuis & arbitriis Iudicum.*
XIX. *Iuris Civilis uſus apud Venetos.*
Patavini Iuriſconſulti celebres.
XX. *Florentiæ & Lucæ Ius Civile eſt Ius commune.*
XXI. *Mediolani obſervatæ ſunt Leges Longobardicæ, deinde Decreta & Statuta ſuorum Principum.*
XXII. *Mediolani, poſt Conſtitutiones ſuas, obſervatur Ius Civile.*
Mediolanenſes Iudices ſunt Iuris Civilis Profeſſores.
XXIII. *Genuæ Ius dicitur ex Iure Civili.*
Mantuæ obſervatur Ius Civile.
Mutinæ obſervatur Ius Civile.
XXIV. *Ferrariæ Ius Civile eſt Ius Commune.*
XXV. *In Sabaudia Ius Civile eſt Ius Commune.*
Ant. Fabri *Codex* Fabrianus *laudatur.*
Vrbini & Parmæ obſervatur Ius Civile.
XXVI. *Ius Civile eſt Ius Commune in Italia.*
XXVII. *Itali magis favent Iuri Civili quam Statutis ſuis.*
XXVIII. *Statuta ſunt Iura Municipalia Italiæ.*

Leges

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Leges Municipales apud Rom. quæ?
Statutum continens idem cum Iure Communi ſuperfluum eſt.
XXIX. *Statuta Italiæ Interpretationem recipiunt à Iure Civili paſſivam, non activam.*
Statuta Italiæ ita ſunt intelligenda, ut non corrigant Ius Civile.
XXX. *In Statutis Italiæ Ius Commune intelligitur Ius Civile, non Ius Civitatis dominantis.*
XXXI. *Exteri in Italia tenentur ſolo Iure Civili.*
XXXII. *Itali, poſt Gothos & Longobardos pulſos, redierunt ad Leges Romanas.*
XXXIII. *Sicilia eſt pars Italiæ.*

CAP. IV.

I. N*Eapolis & Sicilia ſub Romanis uſque ad* Honor. Imp. *Poſtea ceſſerunt Gothis & Longobardis, & deinde Normannis.*
II. *Neapolis & Sicilia diu controverſæ inter Andegavenſes & Arragonios: nunc ceſſerunt Regibus Hiſpaniæ.*
III. *Regnum Neapolis & Siciliæ eſt Feudum Eccleſiæ Rom.*
Reges Neapolis & Siciliæ feudatarii Pontificis Rom.

V. Card. Baronii *Tom.* II. *Annal. prohibitus à Rege Hiſpaniæ.*

V. Reges Neapolis & Siciliæ habent omnia Iura Supremorum Principum.

VI. *Leges Longobardicæ ſervatæ in Regno Neapolis & Siciliæ, poſt* Carolum M.

Leges Longobardicæ laudantur.

VII. *Libertas data in Regno Neapol. & Siciliæ utendi Lege Longobardicâ vel Romanâ.*

VIII. *Leges Longobardicæ contemptui habitæ, poſt* Lotharium *Imperatorem.*

Leges Longobardicæ tantùm valent in aliquibus locis ex conſuetudine.

IX. *Leges Romanæ ſemper ſervatæ in Regno Neapolis & Siciliæ.*

X. *In Regno Neapolis & Siciliæ Ius Rom. eſt Ius Commune, Ius Longobardicum eſt Speciale.*

Ius Longobardicum Interpretationem accipit à Iure Civili.

XI. *Ius Civile eſt Ius Commune in Regno Neapolis & Siciliæ.*

XII. *Ius Romanum eſt prius Iure Longobardico, in Regn. Neapolis & Siciliæ.*

CAP. V.

I. *Iuriſconſulti Gallici laudantur.*

II. *Fori Gallici eloquentia.*

III. *Gallia à* Julio Cæſare *redacta in poteſtatem Romanorum, iiſque paruit uſque ad* Honor. Imp.

Franci in Gallia conſtituunt Pharamundum *Regem ſuum.*

IV. *Regnum FrancoGallorum conſtitutum in Gallia.*

V. *Galli fuerunt in poteſtate Romanorum uſque ad* Honorium Imp.

Galli an habeant Patriam poteſtatem in Liberos?

VI. *Monarchia Gallorum duravit per mille ducentos Annos.*

VII. *Regum Galliæ Elogia & Suprema poteſtas.*

VIII. *Omnia Iura Regalia in Gallia in Dominio Regis.*

IX. *Rex Galliæ neminem Superiorem recognoſcit.*

Imperator in Gallia eſt privatus.

XI. *Galliæ Diviſio in Provincias Iuris Scripti & Provincias Conſuetudinarias.*

XII. *Provinciæ Iuris Scripti in Gallia quæ?*

Gallia Narbonenſis dicta Togata, domita à Fabio Max. *Aquitania & Sabaudia Provinciæ Romanæ ante* Julium Cæſarem.

XIII. *Gothi permiſerunt Leges Romanas Provinciis Iuris Scripti in Gallia.*

Codex

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Codex Theodoſianus *editus per* Alaricum.
XIV. *Franci permiſerunt Leges Rom. in Provinciis Iuris Scripti.*
XV. Carolus M. *conſervavit Leges Rom. in Provinciis Iuris Scripti.*
XVI. *Leges Romanæ conſervatæ in Provinciis Iuris Scripti ſub tertia Regum linea.*
XVII. *Leges Romanæ conſervatæ in Provinciis Iuris Scripti, ex pactis cum Regibus Galliæ.*
XVIII. *In Provinctis Iuris Scripti in Gallia ſervatur Ius Civile in Iudiciis, Contractibus & Teſtamentis & in Appellationibus.*
XIX. *Privilegia multa ex Iure Romano in Provinciis Iuris Scripti Galliæ.*
Ius feudale admittitur in Provinciis Iuris Scripti Galliæ. Appellationes judicantur ſecundùm Ius Civile in Provinciis Iuris Scripti Galliæ.
XX. *In Provinciis Iuris Scripti in Gallia Ius Albinatus non admittitur.*
XXI. *In Provinciis Iuris Scripti in Gallia Statuta ſunt Ius municipale, ſolùm Ius Rom. eſt Ius Commune.*
XXII. *Provinciæ Conſuetudinariæ in Gallia quæ?*
XXIII. *Conſuetudines in Gallia variæ.*

XXIV. *Lex Salica lata à* Pharamundo, *aucta à* Carolo M. *aliiſque Impp.*

Capitularia Caroli M. *collecta per Abbatem Anſegiſum &* Ben. Levitam.

De Articulo Legis Salicæ, de fœminarum Succeſſione in Gallia.

XXV. *Conſtitutiones & Edicta Regum Galliæ, poſt Legem Salicam.*

XXVI. *Conſuetudines Gallicæ multæ ortæ ſunt è Legibus Romanis.*

Lege Salicâ deficiente, recurrebant Galli ad Leges Romanas.

XXVII. *Conſuetudines Galliæ in Scripta redactæ per Reges Galliæ.*

Iuris Gallici componendi cura demandata Barnabæ Briſſonio.

XXVIII. *Leges Romanæ obſervatæ à Gallis in prima Regum linea.*

XXIX. *Leges Romanæ obſervatæ à Gallis in ſecunda & tertia Regum linea.*

Codicis Juſtinianæi *tranſlatio in Linguam Gallicam.*

XXX. *Conſuetudines Galliæ eſſe Ius Commune in Gallia.*

XXXI. Jus Romanum *eſſe Ius commune in Gallia.*

De Iure Communi in Gallia, diſceptatio inter Petr. Lizetum & Chriſt. Thuanum.

XXXII. *Iudices Galliæ, in defectu Conſuetu-*

ſuetudinum & Conſtitutionum debent judicare ſecundùm Ius Romanum.
Leges Romanas Gallicis eſſe præferendas, Galli agnoſcunt.
In criminalibus Cauſis Gallici omnes ſequuntur Ius Romanum.
XXXIII. Conſuetudines Galliæ Interpretationem recipiunt à Iure Romano.
Conſuetudines in Gallia non admittuntur contrariæ Romanis Legibus.
XXXIV. Leges Romanæ admiſſæ à Gallis ut Leges Rhodiæ à Romanis.
Lex Rhodia de naufragiis rejecta à Romanis.
XXXV. Authoritas Iuris Romani in Gallia ex conſenſu Regum Galliæ.
Reſtitutiones in integrum ex Iure Rom. in Gallia non conceduntur, ſine literis Regiis è Cancellaria.
XXXVI. Imperatorum Rom. Conſtantinopol. Conſtitutiones non admiſſæ à Gallis.
Guido Coquillius laudatur.
XXXVII. Ius Civile lectum in Academiis Galliæ ante Academias, pro Legum ſtudio conſtitutas in Gallia.
XXXVIII. Ius Civile legi Pariſiis prohibitum ab Honorio Pont. & de Cauſa illius Prohibitionis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Eadem prohibitio confirmata à Regibus Galliæ.
XXXIX. *Soli Iuris Civilis Profeſſores ſunt Iudices & Advocati in Gallia.*
Jac. Cujacii *Elogia.*
XL. *Burgundiæ Ducatus nunc Hiſpanis ceſſit.*
Ius Civile eſt Ius Commune in Burgundia.
XLI. *Ius Romanum eſt Ius Commune in Belgicis ditionibus, poſt Conſuetudines & Edicta.*
XLII. *Ius Romanum eſt Ius Commune in Batavia.*
XLIII. *Gallia vera Iuriſprudentiæ Romanæ Sedes.*

CAP. VI.

I. *Gentis Hiſpanicæ Elogia.*
II. *Legum cognitio in unaquaque Gente petenda ex Hiſtoriis Gentis.*
III. *Hiſpania quando à Romanis ſubjugata?*
IV. *Hiſpania diu ſub Romanorum Imperio.*
V. *Gothi tenuerunt Hiſpaniam per trecentos Annos.*
Mauri & Sarraceni tenuerunt Hiſpaniam per ſeptingentos Annos.
Hiſpanorum Nobilitas præcipua orta à Gothis.

Biſcayni Originarii Hiſpaniæ, & ſunt omnes Nobiles & Hidalgi.
VI. Regna Hiſpaniæ recuperata à Mauris & Sarracenis.
VII. De Regno Navarræ Controverſia inter Hiſpanos & Gallos.
VIII. Hiſpanici Imperii magnitudo.
IX. Reges Hiſpaniæ ſunt liberi ab Imperatore, & Principes Supremi.
X. Reges Hiſpaniæ neminem Superiorem recognoſcunt.
Reges Hiſpaniæ pro Ducatu Burgundiæ ſunt ſubditi Imperatori.
XI. Reges Caſtellæ, Legionis, & Navarræ neminem Superiorem recognoſcunt.
XII. Reges Arragoniæ & Principes Cathaloniæ, ſunt Principes Supremi & ſoluti Legibus.
XIV. Hiſpani ſub Romanis habebant Romanas Leges, & ſub Gothis.
XV. Leges à Regibus Gothicis ſcriptæ.
Codex Viſigothorum laudatur.
Leges Gothicæ ſervatæ in Hiſpania uſque ad Alphonſum Nonum.
XVI. Ius Regium in Hiſpania ex quibus conſiſtit?
Leges Partitarum è Legibus Romanis petitæ & cum iis concordant, & ab iis Interpretationem accipiunt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

XVII. *Controverſiæ de Iure Regio & Iure Romano in Hiſpania.*

XVIII. *Ius Regium eſſe Ius commune in Hiſpania.*

XIX. *Ius Romanum eſſe Ius commune in Hiſpania.*

XX. *In Cathalonia, poſt Vſaticos, recurritur ad Ius Romanum.*

XXI. *Navarræi, poſt Leges ſuas, ſequuntur Leges Romanas, non Caſtellanas.*

Indi reguntur Iure Regio & Iure Cæſareo.

In Hiſpania Ius Regium & Ius Romanum concurrunt.

XXII. *Regna Hiſpaniæ, poſt Leges ſuas, ſervant Ius* Cæſareum *& Canonicum, non Leges Caſtellæ.*

XXIII. *Arragonii ſequuntur Ius Canonicum præ* Cæſareo.

XXIV. *Hiſpani communiter ſequuntur Ius* Cæſareum *præ Canonico.*

XXV. *In Hiſpania in foro Eccleſiaſtico ſequuntur Ius Canonicum, in ſeculari Ius Civile.*

XXVI. *De Lege Hiſpaniæ, prohibente Ius Civile allegari in Iudiciis, ſub pœna Capitis.*

XXVII. *Ea Lex aut nunquam lata fuit, aut condita à primis Gothicis Regibus,*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Doctores noſtri aves imitantur.
XXVIII. *Ea Lex in deſuetudinem abiit.*
XXIX. *Ius Civile ſolùm docetur in Academiis Hiſpaniæ, & obſervatur in omnibus Curiis.*
Doctorum Interpretationes obſervantur in Hiſpania.
In Hiſpania ſoli Iuris Civilis Profeſſores ſunt Advocati & Iudices.
XXX. *Iudices non relinquendi arbitrio ſuo.*
Iac. Menochii *liber, de arbitrariis Iudicum quæſtionibus, damnatur.*
XXXI. *Iuriſconſulti Hiſpaniæ clariſſimi.*
Ant. Auguſtinus, Did. Covarruvias & Mart. Navarrus *laudantur.*
XXXII. *Luſitania Hiſpaniæ pars & Provincia.*

CAP. VII.

I. *Luſitani diu cum Romanis dimicârunt.*
Luſitani ſequebantur Carthaginenſes contra Romanos.
Luſitania domita ab Auguſto.
III. *Romanorum Coloniæ in Luſitania.*
Privilegia Luſitanis conceſſa à Romanis.
IV. *Romani Domini Luſitaniæ, poſt eos Gothi, & deinde Mauri & Sarraceni.*

V. *Luſitania data ab* Alphonſo *in dotem* Henrico *cum* Tareſia *filia.*
VI. *Dominia Regni Luſitanici.*
VII. *Reges Luſitaniæ neminem Superiorem recognoſcunt & ſunt Principes Supremi.*
VIII. *Reges Luſitaniæ liberi à Dominatione Romanorum Pontificum.*
IX. *Luſitani primò ſub Legibus Romanis, deinde Gothicis.*
X. *Leges Luſitanicæ compoſitæ ab* Emanuele *& à* Philippo.
XI. *In Luſitania, poſt Ius Regium, recurritur ad Ius* Cæſareum *& Interpretationes Doctorum.*
XII. *In Luſitania an Ius Regium, an Ius Civile, ſit Ius Commune?*
XIII. *Controverſia de Succeſſione Regni Luſitaniæ, poſt mortem* Sebaſtiani.
XIV. *Competitores de Regno Luſitaniæ.*
XV. *Sententiæ Iuriſconſultorum de Succeſſione Regni Luſitanici.*
XVI. *An Ius Civile admittendum ſit in Controverſiis, de Succeſſione Regnorum?*
Vnio Regni Luſitanici cum Caſtellano facta fuit æquè principaliter.
XVII. *Iuriſconſulti Luſitanici clariſſimi.*
XVIII. *Romanorum Titulus ad Britanniam.*

LIB.

CAP. VIII. PARS I.

I. *Nullum eſſe Iuris Civilis Vſum in Anglia, ab Exteris traditum eſt.*
III. *Britannia à nullo Principe extero tentata, ante* Julium Cæſarem.
IV. Claudius Imp. *de Britannis triumphum egit.*
Britannia ſub Veſpaſiano *&* Domitiano *in Provinciæ formam redacta.*
V. Hadrianus *Imp. in Britanniam profectus, ibi Murum conſtruxit.*
Severus *Imp. in Britanniam profectus, Eboraci mortuus eſt.*
VI. Conſtantinus Chlorus, *Præſes Britanniæ, Pater* Conſtantini M.
Conſtantinus M. *Imperator declaratus in Britannia.*
VII. Conſtantinus M. *natus in Britannia.*
VIII. *Britannia pacata à Valentiniano, & Valentia dicta.*
Britannia à Scotis & Pictis vaſtata.
Britannorum querela de Romanis.
IX. *Britannia derelicta à Romanis.*
X. *Saxones conſtituunt Septem Regna in Britannia.*
XI. Egbertus, *deletâ Heptarchiâ,* Britanniam Angliam *nominavit.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

XII. *Angli à Danis debellati.*

XIII. *Danis pulſis* Edvvardus *Rex Angliæ creatus.* Edvvardo *mortuo* Heraldus *creatus Rex Angliæ.*

XIV. Gulielmus, *Normanniæ Dux, miſit ad* Haraldum *pro reſtitutione Regni.*

XV. Gulielmus, *cæſo* Haraldo, *creatus Rex Angliæ, ejuſque poſteri ſuccedunt.*

CAP. VIII. PARS II.

I. S*Vb* Julio Cæſare *in Britannia Legum poteſtas penes Druidas.*

II. Claudius *induxit Romanas Leges in Britanniam.*

III. *In Britannia Romanæ Leges uſque ad* Honorium.

IV. *Sub* Domitiano *& Succeſſoribus receptæ Romanæ Leges in Britannia.*

V. Papinianus, *Præfectus Prætorio, Eboraci Ius dixit.*

VI. Papinianus *primus in* Severi *Conſiliis in Britannia.*

VII. *Conſtitutio* Severi L. 1. C. de rei vendic. *promulgata Eboraci.*

Ulpianus & Paulus I. C. *in Britannia.*

Papiniani *Elogium.*

VIII. *Legum Romanarum teſtimonia in Britannia, ex Pandectis.*

IX. *Britanni Mores & Artes Romanas acceperunt.*

X. *Leges*

X. *Leges Romanæ deſertæ à Britannis.*
XI. *De Legibus Romanis in Britannia teſtimonia virorum doctiſſimorum.*
XII. Lucii *Regis Epiſtola ad* Eleutherium *Pont. excutitur.*
XIII. *Cauſæ ſuſpicionis falſi de Epiſtola* Lucii.
XIV. *Veſtigia Legum Romanorum, ſub* Ethelberto *Rege Cantii.*
Leges Regum Saxonicorum.
XV. *Regum Saxonicorum pietas in Eccleſiis & Monaſteriis ædificandis.*
Leges Edvvardi Confeſſoris.
XVI. *Leges* Hovvelli Dha *in VVallia.*
XVII. *Normannicorum Regum Succeſſio.*
XVIII. *Mutationes in Legibus & Regimine, per Conqueſtorem.*
XIX. *Leges per Conqueſtorem compoſitæ.*
XX. *Leges Conqueſtoris conſuetudine approbatæ.*
XXI. *Leges & Acta Iudiciorum Linguâ Normannicâ.*
XXII. *Conſuetudines Normannicæ ſimiles Conſuetudinibus Anglicis.*
XXIII. *Curiæ Cancellariæ poteſtas à Conqueſtore.*
XXIV. *Curiæ Banci Regii, Communium Placitorum, Fiſci Regii à ſeculo Conqueſtoris.*

XXV. *A*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

XXV. *A Conqueſtore Termini Iudiciorum & Iudicia per Duodecim Viros.*

XXVI. *Forum Eccleſiaſticum à Laico diſtinctum per Conqueſtorem.*

XXVII. Vacarius *legit Ius Civile Oxonii ſub Rege* Stephano.

XXVIII. Vacarius *factus Abbas Beccenſis, & electus Archiepiſcopus Cant.*

XXIX. Thomas Becketus *Legum Doctor, & Cancellarius Angliæ.*

XXX. *Prohibitio Regis* Stephani *contra Ius Civile & contra* Vacarium, *ſed ea mox evanuit.*

XXXI. *Omnes literarum ſtudioſi hoc ſæculo incubuerunt ſtudio Legum Romanorum.*

Giraldi Oxonienſis, Dan. Morlæi, Rogeri Baconi *querela de numero Studioſorum in Iure Civili.*

XXXII. *Eædem querelæ* Stephani Langtoni *&* Rogeri Holcot.

XXXIII. *Iuris Civilis Profeſſores celebres Oxoniis Sæculis.*

XXXIV. Edvvardi III. *gratia in Iuris Civilis ſtudioſos.*

XXXV. Franciſcus Accurſius *evocatus Bononiâ ad docendum Ius Civile Oxonii.*

XXXVI. Henrici V. *cura, de Iuris Civilis Profeſſoribus Cantabrigiæ.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

XXXVII. *Iuris Civilis Profeſſorum ſalaria & prƹmia in utraque Academia.*
XXXVIII. Edvvardi VI. *cura de Iuris Civilis ſtudio in utraque Academia.*

CAP. VIII. PARS III.

I. *ANgliæ Reges non ſubditi Imperatori & non recognoſcunt Superiorem.*
II. *Rex Angliæ mentionem faciens de Iure, intelligitur de Iure Anglicano.*
III. *Rex Angliæ non eſt Feudatarius Pontificis Romani.*
IV. *Angli nunquam pati voluerunt mutationem Iuris ſui ex æquitate Iuris Romani.*
V. *Curiarum Angliæ diviſio ex mero Iure & ex æquo bonoque.*
VI. *Iudicia ex mero Iure Anglicano nihil commune habent cum Iure Civili.*
Ius Anglicanum conſtat ex Conſuetudinibus & Statutis Regni.
VII. *Scriptores antiqui in Iure Anglicano & relationes Rerum judicatarum.*
VIII. *Scripta Iuriſconſultorum Anglicorum, & Res judicatæ an habeant Iuris Authoritatem?*
IX. *Scriptores in Iure Anglicano peritiſſimi Iuris Civilis.*

Iuris

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Iuris Civilis Profeſſores ad Iudicum Munera admiſſi.

X. *Cancellarii Angliæ plerumque Iuris Civilis periti.*

XI. *Magiſtri in Cancellaria plerumque Iuris Civilis periti, & Clerici, qui Brevia Originalia compoſuerunt.*

Cuſtodes Privati Sigilli & Magiſtri Libellorum Supplicum plerumque Iuris Civilis periti.

XII. *Maxima Munera conceſſa Iuris Civilis Profeſſoribus, ſub* Edvvardo III.

Curiæ Angliæ, in quibus Ius dicitur ex Iure Civili.

XIII. *Coneſtabilis & Mareſcallus Iudices in Curiâ militari.*

XIV. *Dignitas Coneſtabilis & Mareſcalli.*

Thomas Hovvardus *Comes Arundeliæ & Surriæ Mareſcallus Angliæ.*

XV. *Crimina & Contractus apud* Exteros *& Res Armorum ſub cognitione Coneſtabilis & Mareſcalli.*

XVI. *Crimen Læſæ Majeſtatis & homicidium apud* Exteros *ſub cognitione Coneſtabilis & Mareſcalli.*

XVII. *Contractus in Regionibus* Exteris *ſub cognitione Coneſtabilis & Mareſcalli.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

XVIII. *Horum Contractuum cognitio ducta ad Forum Anglicanum ex fictione, ut in fictione* Poſtliminii *&* L. Corneliæ *in Iure Civili.*

XIX. *Cauſæ de Bello & Armis ſpectant ad Curiam Militarem.*

XX. *Cauſæ de Armis & Inſigniis Nobilium & Generoſorum ſpectant ad Curiam Militarem.*

XXI. *Fœciales & Heraldi ſub Iuriſdictione Coneſtabilis & Mareſcalli.*

XXII. *In Curia Militari proceditur ſecundùm Ius Civile.*

XXIII. *Admiralli dignitas in Anglia.*

Fori Admiralli Iuriſdictio.

XXIV. *In Foro Admiralli proceditur ſecundùm Ius Civile.*

XXV. *Leges* Oleroniæ *& Conſolato del Mare.*

Curia Mercatorum de Contractibus Mercatorum.

XXVI. *Cauſæ Fori Eccleſiaſtici in Anglia.*

In his Ius dicitur ex Iure Civili & Canonico & Conſtitutionibus Provincialibus.

Ius Canonicum receptum in Anglia ſub modo.

XXVII. *Conſtitutiones Provinciales in Anglia.*

XXVIII.

XXVIII. Gul. Lyndevvodi *Commentarii in Conſtitutiones Cant.*

Conſtitutiones Legatinæ.

XXIX. *In Foro Eccleſiaſtico Angliæ proceſſus, ſecundùm Ius Civile & Canonicum.*

XXX. *Privilegia Regum noſtrorum Academiis conceſſa, de Vſu Iuris Civilis & Canonici in Curiis ſuis.*

XXXI. *Vſus Profeſſorum Iuris Civilis in Legationibus aliiſque Muneribus publicis, qui deinde omiſſus.*

XXXVII. *Ius Civile in Angliâ neglectum.*

CAP. IX.

I. H*Ibernia nunquam ſub Romanis.*

II. *Hiberniæ Incolæ ex variis Populis.*

Hiberniæ quatuor Provinciæ, Momonia, Vltonia, Lagenia, Connacia.

III. Henricus II. *primus Hiberniæ Dominus.*

IV. Henricus VIII. *primus Hiberniæ Rex.*

V. *Hibernia an ſit Feudum Romanæ Eccleſiæ?*

VI. *Leges Hiberniæ antiquæ.*

VII. *Hiberni uſi ſunt Legibus Anglicanis, poſt* Henricum II.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Poyningi *Lex de Statutis Hiberniæ.*
VIII. *Relationes rerum Iudicatarum in Hibernia per* Johannem Daviſium.
IX. *Hiberni communicant cum Anglis in Sacris & Epiſcoporum Electione.*
X. *Hiberni propenſi ad Ius Civile & Canonicum.*
Gul. de Drogheda J. C. Oxonienſis *fuit Hibernus.*
Marianus Scotus *Hibernienſis.*

CAP. X.

I. R*Erum Scoticarum origo incerta.*
II. *Scotiæ Incolæ, Picti & Scoti, ex Hiberniâ.*
III. *Scoti & Picti invadunt Britannos Auſtrales.*
Picti deleti à Kennetho.
IV. *Monarchia Scotorum antiquiſſima.*
Scotia nunquam ſub Romanis.
V. *Angliæ Reges an fuerunt Supremi Domini totius Britanniæ.*
VI. *Controverſia de Regno Scotiæ, inter* Baliolum & Brucæum, *delata ad* Edvvardum I.
VII. *Scotorum reſponſio ad argumenta Anglorum de Supremo Dominio.*
VIII. Buchanani *Sententia de hoc Supremo Dominio.*

IX. Ma-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

IX. Mariani Scoti *Editio Germanica imperfecta.*
X. *Controverſia, de Dominio Scotiæ, ex Nuptiis ſopita.*
Feudum Conſolidatione extinguitur.
XI. *Principes Feudatarii habent omnia Iura Regalia.*
XII. *Leges & Conſuetudines Scotorum ſimiles Anglicanis.*
XIII. *Leges Scotorum compoſitæ per* Kennethum & Malcolmum.
XIV. *Liber* Regiam Majeſtatem *continet Conſuetudines Scotiæ.*
XV. *Deficiente Iure Scotorum Iudices recurrunt ad Ius Civile.*
XVI. Buchanani *iniqua cenſura in Iudices Patrios.*
XVII. *Scoti colunt Ius Civile.*
XVIII. *Politia Eccleſiaſtica Anglicana à Scotis laudata.*
XIX. *Septentrionales ſuperant Auſtrales robore, non ingenio.*
Gentes Septentrionales minùs colunt Ius Civile.

CAP. XI.

I. *Poloniæ Regni partes.*
II. *Polonorum antiqui Duces & Principes.*

Polono-

Polonorum Reges Electivi.

III. Regum Poloniæ poteſtas.

IV. Lithuania, Boruſſia & Livonia pars Regni Polonici.

V. Poloniæ Regnum non obnoxium Imperatori aut Pontifici Rom.

VI. Poloniæ Reges non recognoſcunt Superiorem.

Curia Suprema pro Iure Saxonico Cracoviæ.

Polonia nunquam ſub Populo Rom. aut Impp.

VII. Iuris Saxonici Authoritas in Polonia.

VIII. Leges Polonicæ compoſitæ per Caſimirum, Ladiſlaum & Sigiſmundum.

Leges Polonicæ accommodatæ ad Ius Civile.

IX. Poloni poſt Leges ſuas recurrunt ad Ius Saxonicum & Ius Civile.

X. In Pruſſia & Mazovia admittuntur Ius Lubecenſe & Culmenſe, iiſque deficientibus Ius Civile.

XI. Iudicia Cauſarum Eccleſiaſticarum in Poloniâ ex Iure Canonico & Civili.

CAP. XII.

I. PAnnonii domiti ab Auguſto ſine juſtâ belli Cauſâ.

II. Pan-

II. *Pannoniam occupant Gothi & Hunni.*
Attila *Rex Hunnorum flagellum Dei.*
III. *Ab Aſtrogothis Hunni pulſi, ſed reſti-tuti à Longobardis, & ab iis dicta eſt Hungaria.*
IV. *Regnum Hungariæ ceſſit Auſtriacis.*
V. *Reges Hungariæ non recognoſcunt Superiorem.*
VI. *Regum Hungariæ poteſtas temperata.*
VII. *Ius Conſuetudinarium Hungariæ per* Stephanum VVerbentzium.
VIII. *Conſuetudines & Iudicia Hungariæ compoſitæ ſunt ad normam Iuris Civilis.*
IX. *Hungaria propugnaculum* Orbis *Chriſtiani contra Turcas.*

CAP. XIII.

I. D*Ani nunquam à Romanis victi, ſed Danorum victoriæ de aliis Gentibus ſunt celebres.*
II. *Danorum Reges antiquiſſimi, & nunquam à Romanis ſubjugati.*
III. *Reges Danorum non recognoſcunt Superiorem.*
IV. *Rex Danorum Imperatori ſubditus pro Ducatu Holſatiæ.*
V. Valdemirus *Rex primus collegit Leges & Statuta Danorum.*

VI. *Da-*

I. Danorum Leges deſumptæ ex Iure Civili & Canonico,

II. In Holſatia admittitur Ius Civile.

III. Leges Iſlandiæ accommodatæ Iuri Civili & Canonico.

CAP. XIV.

Conjunctio magna inter Danos & Suecos.

I. Sueci & Gothi idem Populus.

Gothi ex Suecia vaſtârunt Imperium Romanum.

Sueci ſemper habuerunt ſuos Reges.

II. Suecorum & Danorum iidem quandoque Reges.

Societas perpetua inter Suecos & Anglos, contra Danos.

V. Suecorum Reges liberi à Romano Imperio, & non recognoſcunt Superiorem.

V. Legum Suecicarum latores.

Leges Sueciæ ex Iure Naturali, Divino, Canonico & Imperiali.

VI. Advocati interdicti in Suecia.

VII. Apud Suecos pauca Romanarum Legum veſtigia.

CAP. XV.

I. Bohemia primò poſſeſſa à Boiis, deinde à Quadis ſeu Marcomannis.

II. *Bohe-*

II. *Bohemia poſtea poſſeſſa à Croatis &*
Ruſſis.
Bohemi ſoli in Germania Linguâ Sclavoni-
câ utuntur.
III. *Bohemiæ Principes primò Duces, dein-*
de Reges.
IV. *Regnum Bohemiæ ceſſit Auſtriacis*
adjectâ Moraviâ, Sileſiâ & Luſatiâ.
V. *Regnum Bohemiæ ſubditum Imperatori*
VI. *Bohemorum Privilegia non inducun*
exemptionem ab Imperio.
VII. *Rex Bohemiæ habet Supremum Im-*
perium in Subditos ſuos.
VIII. *Bohemi, poſt Leges ſuas, recurreban*
ad Ius Saxonicum.
Carolus IV. *Imp. Leges Bohemorum in Scri-*
pta redigi juſſit.
IX. *Bohemi poſt Leges ſuas recurrunt a*
Ius Civile.
X. *Europæi ſe ſubmittunt Legibus Roma-*
nis poſt extinctam Cæſarum *Dominatio-*
nem.

DI

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

DE VSV
ET
AUTHORITATE
JURIS CIVILIS
ROMANORUM,
IN DOMINIIS
Principum Chriſtianorum,

LIBER PRIMUS.

CAPUT I.

De Iuſtitia Romanorum, *in Bellis & Legibus ſuis.*

ROMANOS, per Arma & Leges, reliquis gentibus dominatos fuiſſe aſſerit Imp. *Iuſtinianus* [1]; ſed non parem utrinque gloriam aſſecuti ſunt, cum Armorum Romanorum juſtitia ægrè defendi poſſit, Le-

 gum

[1] C. De Iuſtinian. Cod. confirm. in princ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

gum vero Romanarum juſtitiam & æquitatem omnes gentes prædicent & amplectantur. De Legibus igitur Romanis acturus, neceſſarium duxi aliquid præfari de juſtitiâ Armorum & Bellorum populi Romani, cum in eam controverſiam Juriſconſulti noſtri in ſcriptis ſuis ſæpè incidant. Romanos vero in populos finitimos & reliquas gentes per injuriam & injuſtis ex Cauſis plerumque bella moviſſe, tum rerum Romanarum Scriptores, tum ſancti Eccleſiæ Patres, & Theologi poſteriores, & Juris utriuſque Interpretes in libris ſuis ſæpè affirmant. Incipiemus à Scriptoribus Hiſtoriæ Romanæ.

II. Primum *Romanorum* Bellum fuit cum *Sabinis*, *Senonenſibus*, *Antemnatibus*, *Cruſtumenis*, & populis finitimis. Ad eos miſit Legatos *Romulus*, qui uxores populo ſuo quærerent ; qui cum minùs benignè audirentur, indicit ſpectaculum Ludorum equeſtrium, invitat vicinos populos; qui cum veniſſent, rapiuntur Virgines, parentes accuſant Romanos violati hoſpitii, & inde Bella [2] ex injuriâ raptarum orta ſunt. Deinde cauſam Belli quærunt contra Fidenates & Veientes de prædis abactis ex agro Romanorum, &

[2] *Liv. lib.* 1. *Flor. lib.* 1. *cap.* 1. *Eutrop. lib.* 1.

& victoria penes Romanos fuit, cum
mulum accuſet *Plutarchus* [4] terminos
ro ſuo non poſuiſſe, ne menſura pro-
ii termini proderet menſuram alieni, &
non ſervaretur eſſet injuriæ indiciũ. Poſt
c *Tullus* Hoſtilius ſeneſcere Civitatem
o ratus [5], cum *Albanis* materiam Belli
ærebat, prædas agrorum pariter cau-
us, in quo *Albani* à Romanis fuſi ſunt.
em *Tullus* Sabinis Bellum [6] indicit, quod
gotiatores Romani ad forum Ferroniæ,
lendidiſſimum Italiæ forum, à Sabinis
vincula conjecti eſſent, cum Romani
ius Sabinos Romæ detinuiſſent. *Tar-*
uinius in Gabios & Volſcos bellum mo-
t, eoſque dolo & fraude *Sexti* filii ſui ſu-
eravit, idemque Rutilos aggreſſus fudit
ea Causâ [7], quod ipſe exhauſtus ma-
nificentiâ diteſcere & populum ſuum
ædâ delinire ſtuderet.

III. Bellorum cum populis Latino-
um ſæpius geſtorum Romani varias cau-
s commenti ſunt; quandoque enim fœ-
erum violatorum eos arguebant: ſi quid
oſt fœdera icta cum *Romulo*, aut *Tullo*,
ut *Anco* adverſus Succeſſores, aut ſi poſt

 fœ-

[3] *Liv. lib.* 1. *Dionyſ. Halicarn. lib.* 3. [4] *Plu-
arch. in Num.* [5] *Liv. lib.* 1. [6] *Liv. lib.* 1. *&* 3.
Dionyſ. lib. 3. [7] *Liv. lib.* 1. *Dionyſ. lib.* 3.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

fœdus cum *Tarquinio* adverſus populum Romanum liberum aliquid attentaſſent, quod Latini ſibi licere contendebant [8], quandoque querebantur de eorum defe-ctionibus, cum tamen gentem Latinam deletam fuiſſe nullo certo defectionis crimine aſſerat *T. Livius* [9]. Inter Romanos deinceps & Samnites (populum potentiſ-ſimum) fœdere conjunctos bellum ortum eſt ex Cauſa Campanorum [10]. Samnites Sidicinis bellum inferunt, hi Campanorum auxilium implorant, quos eâ de Causâ omiſſis Sidicinis Samnites bello proſe-quuntur. Ii Romanorum opem petunt, quam illi primò negarunt, quod amicitia ſua cum Samnitibus eſſet vetuſtior, ſed cum Campani ſe & urbem & omnia humana divinaque Romanis dediſſent, Romani Samnites bello ſequuntur & ſuperant, cujus belli occultam cauſam fuiſſe Samnitum potentiam tradit [11] *Dionyſius*; neque enim ullus hoſtis fuit intra Italiam, qui Romanam virtutem [12] magis fatiga-verit. Poſtquam vero Samnites & Hetru-ſcos Dominationi ſuæ adjeciſſent, ad reliqua Italiæ ſunt progreſſi, velut non jam de

[8] *Dionyſ. lib.* 3. 5, 6, 7, 8. *Liv. lib.* 1. [9] *Liv. lib.* 9. [10] *Liv. lib.* 7. [11] *Dionyſ. in excerpt. Legat.* [12] *Eutrop. lib.* 2.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

e alienis ſed majorem partem ſuis & ad
e pertinentibus dimicaturi: Ut de iis [13]
olybius. Bellum à Romanis poſtea cum
Tarentinis [14] geſtum eſt, quod *Pyrrhi*
uxilia contra Romanos advocaſſent, re-
era [15] ut *Brunduſio* portu in Græciam &
llyricum opportuno potirentur.

IV. Hæc bella per quingentos annos
Romanos exercuerunt, [16] qui Italia po-
iti intra ducentos annos inſequentes A-
ricam, Europam, Aſiam, & univerſum
ere orbem ex cauſis æquè injuſtis adepti
unt.

V. Poſt Italiam ſubjugatam prima Ro-
manorum trajectio fuit in Siciliam, quam
Romanus & Pœnus affectabant, & pari-
us uterque viribus & votis imperium or-
is agitabat. Romani [17] ſpecie quidem
Mamertinos juvandi ſocios ſuos per Ap-
pium Conſulem Meſſanam, & Syracuſas
ggrediuntur, & claſſem Carthaginen-
ium delent, revera ſtudio prædæ, ut Sici-
iam ad ſe traherent, quæ fuit primi belli
Punici cauſa, in quo Romanos violati fœ-
eris cum Carthaginenſibus icti, & Sardi-

[13] *Polyb. lib.* 1. [14] *Flor. lib.* 1. *cap.* 18. *Eutrop.* *ib.* 2. [15] *Zonar. Tom.* 3. *de bell. Rom.* [16] *Flor.* *ib.* 2. *cap.* 1. [17] *Flor. lib.* 2. *cap.* 1. & 2. *Polyb.* *ib.* 1.

niam ſine ullâ causâ in ſuam poteſtatem redegiſſe, arguit [18] *Polybius.*

VI. Belli ſecundi *Punici* juſta fuit cauſa ex parte Carthaginenſium judicio [19] *Polybii*, quòd Sardinia ſine cauſa excedere à Romanis coacti fuiſſent: & ſi Saguntinorum obſidio à Romanis pro juſta belli cauſa obtenderetur, quod Saguntinos ſocios ſuos defendere tenerentur, Carthaginenſes reſponderunt, Saguntinos non fuiſſe Socios populi Romani tempore fœderis, [20] adeoque illis ex eo fœdere cautum non fuiſſe. Et Saguntinos non fuiſſe comprehenſos in eo fœdere æquior juriſconſultis [21] videtur Sententia, cum agatur de fœdere rumpendo, quæ eſt res odioſa, & ex eâ libertas Carthaginenſibus ulciſcendi injurias ſibi illatas erepta ſit. Licetque Saguntini eſſent fœdere Romanorum comprehenſi, eos Annibal jūſtiſſimè [22] oppugnabat, quod hoſtes Carthaginenſium reciperent & adjuvarent.

VII. Et tertii belli Punici cauſa fuit, quòd Carthaginenſes, *Maſiniſſæ*, Numidiæ regi ſocio Romanorum bellum inferrent, cum Carthaginenſes de injuriis *Maſi-*

18 *Polyb. lib.* 1. 19 *Polyb. lib.* 3. 20 *Liv. lib.* 21. 21 *Grot. lib.* 2. *de jur. bell. cap.* 16. *n.* 13. 22 *Alb. Gentil. lib.* 2. *de Iur. Bell. cap.* 22.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Maſiniſſæ [23] apud Romanos quererentur, & permitterent ſe Romanis [24] quid conatum *Maſiniſſæ* vellent, & ſtudioſè quærenti nulla ratio tertii belli Punici [25] conſtare poteſt, Carthaginemque magis invidia imperii [26] quam ullius ejus temporis noxiæ inviſam Romano nomini funditus ſuſtulit.

VIII. Devictâ Carthagine Romani aggrediuntur Macedoniam, Græciam, Syriam, cæteraſque gentes, [27] *quaſi æſtu & torrente fortunæ:* & primò invadunt *Philippum* Macedoniæ [28] regem; eoque mortuo Perſeum ejus filium belli hæredem relictum, qui cum *Paulum Æmilium* conſulem Romanum inſigni prælio viciſſet, & pacem tamen à Romanis peteret, fœduſque cum patre ictum ſervare ſpopondiſſet; eum tamen Romani audire noluerunt [29] niſi ſe regnumque & ſua omnia dederet. Et Creta inſula in poteſtatem *Metelli* conſulis venit [30] per ejus perfidiam, Creticique belli nullam aliam fuiſſe cauſam ait *Florus*, [31] *Quàm nobilis*

 inſulæ

[23] *Flor. lib. 2. cap. 15.* [24] *Liv. lib. 42.* [25] *Oroſ. lib. 4. cap. 23.* [26] *Patercul. lib. 1.* [27] *Flor. lib. 2. cap. 7.* [28] *Liv. lib. 31.* [29] *Liv. lib. 39. & 42. Eutrop. lib. 4.* [30] *Dio. Caſſ. lib. 36.* [31] *Flor. lib. 3. cap. 7.*

inſulæ acquirendæ cupiditatem. Et par fuit fortuna vicinarum inſularum; in Corſicam inſulam belli Romani nullam fuiſſe juſtam cauſam fatetur [32] *Sigonius*, & *Ammianus* [33] Cyprum fertilem inſulam avidè magis quam juſtè populum Romanum invaſiſſe. *Mithridatem* Ponti Regem aggrediuntur Romani, quod is *Nicomedem* Bithyniæ regem amicum populi Romani [34] invaderet, poſtquam à Romanis *Nicomedes* clam inſtigatus fuiſſet [35] ut infeſtaret *Mithridatem* atque inde haberent Romani belli cauſam pro rege amico contra *Mithridatem*, & *Pharnaci* ejus filio parricidii in patrem reo in ſceleris mercedem [36] paternum regnum tribuerunt, eumque ſociis ſuis aſcripſerunt.

IX. Cum vero multæ ſint gentes, cum quibus nec amicitiam nec hoſpitium nec fœdus habemus, ut aſſerit J. C. *Pomponius* [37], Craſſus tamen conſul, gloriæ & auro inhians, ſine ulla cauſa [38] bellum Parthis infert, qui fuſo exercitu turpiter ab

[32] *Sigon. de antiq. jur. provin. cap.* 4. [33] *Ammian. Marcellin. lib.* 14. [34] *Flor. lib.* 3. *cap.* 5. *Eutrop. l.* 5. [35] *Appian. in Mithrid.* [36] *Dio. lib.* 37. [37] *L. poſtlimii* 5. §. *in pace ff. de capt. & poſtlim.* [38] *Dio. lib.* 40. *Flor. lib.* 3. *cap.* 11.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

ab iis occiſus eſt. Inter bella Hiſpanica memoria belli Numantini manet in opprobrium Romani nominis. Nam cum Numantini in fuſum Hoſtilii Mancini Conſulis exercitum ad internecionem ſævire potuiſſent, fœdus Caudinum maluerunt, cujus dedecus miſſo *Scipione* Romani expiarunt cæde omnium Numantinorum, nemine relicto, qui vinctus in catenis triumphum de ſolo nomine Numantiæ factum ſequeretur, & nullam unquam cauſam belli, quam illius, fuiſſe injuſtiorem agnoſcit [39] *Florus*. Et Romanos revera fuiſſe ingreſſos Hiſpaniam ad quærendas auri argentique fodinas teſtatur Scriptor [40] hiſtoriæ Machabæitæ.

X. *Pompeius* in Judæos bellum movet, occaſione arreptâ ex diſſidiis *Hircani* & *Ariſtobuli* contendentium de Sacerdotio, [41] *Ariſtobulum* in vinculis tenet cum pecuniam extorquere non poſſet, & *Hieroſolymam* in Sabbato (ceſſantibus eo die à labore Judæis) capit & diripit.

XI. In Britanniam noſtram primus Romanorum *Iul. Cæſar* profectus eſt ſpecie quòd obſides non miſiſſent; aliam cauſam inventurus, ſi prætextus obſidum

39 *Flor. lib. 2. cap. 18.* 40 *1 Macchab. cap. 8.*
41 *Dio. lib. 37. Xiphilin. lib. 37.*

non miſſorum defuiſſet, [42] pro ingenti cupiditate potiundæ Inſulæ qua tenebatur. Ita *Galgacus* Dux noſtratum queritur de Romanis [43], *Raptores orbis terrarum poſtquam cuncta vaſtantibus defecere terræ, & mare ſcrutantur; ſi locuples eſt hoſtis, avari; ſi pauper, ambitioſi; quos non oriens non occidens ſatiaverit, ſoli omnium opes atque inopiam pari affectu concupiſcunt, auferre, trucidare, rapere falſis nominibus imperium; atque ubi ſolitudinem faciunt pacem appellant.* In Pannonios bellum motum ab *Auguſto* eâ de causâ [44] ut arma Romana exercitarentur, *Omne id juſtum cenſente quod armis potentior contra infirmiorem decerneret.* Et *Trajanus* poſtea Armeniis Parthiſque bellum intulit [45] gloriæ tantum cupiditate adductus. Et ſub eo maxima erat Romani imperii magnitudo & faſtigium, [46] quod tamen ſub eo iterum imminutum eſt, [47] deficientibus iiſdem populis & in ſuam poteſtatem redeuntibus: ſic bellandi cauſas Romanos undique quæſiviſſe conſtat, plerumque verò obtenden-
tes

42 *Dio. lib.* 39. *&* 40. *Xiphilin. ibid.* 43 *Tacit. in vit. Agricol.* 44 *Dio. lib.* 49. 45 *Xiphilin. in Trajan.* 46 *Lipſ. de Magnitud. Rom. lib.* 1. *cap.* 3. 47 *Xiphilin. in Trajan.*

tes pietatem in ſocios & amicos, quos facile aſciſcebant ut ex eorum injuriis belli cauſam in alias gentes haberent, unde *M. Cicero* profitetur [48] populum Romanum ſociis defendendis terrarum omnium potitum fuiſſe. Quis ergo defendere poteſt *Dionyſium* dum dicit, [49] Romanos nullum bellum ſine juſta cauſa ſuſcepiſſe? cum tot habeamus argumenta injuſtitiæ Romanorum in Bellorum ſuorum Cauſis à ſcriptoribus rerum Romanarum [50] qui in tanto ſtudio Romanos laudandi hæc prodiderunt; innumera alia habituri, ſi Italorum antiquorum, Carthaginenſium, Græcorum, Macedonum, aliorumque, qui cum Romanis dimicarunt, hiſtoriæ apud nos extarent.

XII. Gravia etiam habemus teſtimonia Sanctorum Eccleſiæ Patrum, & Theologorum de Romanorum injuſtitiâ in bellis gerendis. *D. Hieronymus* [51] per crura ferrea in ſtatuâ *Nebuchadnezaris* deſignari interpretatur Romanum imperium, quod ſicut ferrum omnia conterit & comminuit: & *S. Iſidorus Peluſiota* [52] per

48 *Cicer. lib. 2. Offic.* 49 *Dionyſ. lib. 2.* 50 *Oroſ. lib. 4. cap. 5.* 51 *Hieronym. in Comment. ad cap. 2. Dan.* 52 *Iſidor. Peluſiot. Epiſt. 218. in Bibliothec. Patr. Tom. 5.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

per quartam belluam ferreis dentibus æreiſque cruribus armatam deſignari putat Imperium Romanum, quod ex omnibus gentibus compactum eaſdem contereret, & ſub jugum ſuum mitteret. Et per virgam ferream in *Pſalm.2.* deſignari Romanum Imperium *S. Cyrillus Archiepiſcopus Hieroſolymitanus* [53] exiſtimat. De Romanis ita *D. Cyprianus*, [54] *Imperium tenuerunt Aſſyrii, Medi & Perſæ; & Græcos & Romanos regnaſſe cognovimus; ita vicibus poteſtatum, Romanis quoque & cæteris imperandi tempus obvenit. Cæterum ſi ad originem redeas, erubeſcas: Populus de ſceleratis & nocentibus congregatus, & aſylo conſtituto facit numerum impunitas criminum, ut rex ipſe principatum habeat ad crimina ſit* Romulus *parricida, atque, ut matrimonium faciat, rem concordiæ per diſcordias auſpicatur. Rapiunt, ferociunt, fallunt, ad copiam civitatis augendam nuptiæ ſunt illis rupta hoſpitii fœdera, & cum ſoceris bella crudelia.* De iiſdem Minutius Felix Advocatus Romanus; [55] *Confluxerunt perditi, facinoroſi, inceſti, ſicarii, proditores, aſylo prima plebs con-*

[53] *Cyril. de incarnat. Chriſt. catecheſ. 12. in Biblioth. Patrum Tom. 4.* [54] *Cyprian. lib. de Idolor. vanitat.* [55] *In Dial. Octavius.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

ngregata eſt, ipſe Romulus *primò parri-dium fecit, mox alienas virgines jam eſponſatas, & nonnullas de matrimonio ulierculas ſine more rapuit, violavit, luſit, & cum earum parentibus ſoceris is bellum miſcuit: jam finitimos agro ellere, civitates proximas evertere, captos ogere, damnis alienis & ſuis ſceleribus um* Romulo *cæteris regibus & ducibus oſthumis diſciplina communis. Ita quic-uid Romani tenent, poſſident, audaciæ ræda eſt; toties à Romanis impiatum eſt uoties triumphatum.* Poſt eum *Arnobius* le Roma, [56] *Vna civitas in humani ge-eris perniciem nata orbem ſubjugavit in-ocuum:* & *Arnobii* diſcipulus *Lactan-ius:* [57] Romanos nullam aliam ad im-mortalitatem viam quærere, quam *exer-citus ducere, aliena vaſtare, delere urbes, liberos populos aut trucidare aut ſubjicere ſervituti, videlicet quo plures homines afflixerint, ſpoliaverint, occiderint, eo ſe nobiliores & clariores putant: rapiunt, ſæviunt, & injuriis inſolenter illatis hu-manæ ſocietatis fœdus irrumpunt, ut ha-bere hoſtem poſſint quem ſceleratius deleant quam laceſſerint.* Et poſt hos D. *Augu-ſtinus,*

56 *Arnob. adverſ. gent. in fin.* 57 *Lactant. lib. divinar. Inſtitut. cap.* 18.

ſtinus, [58] *Remotâ juſtitiâ quid ſunt regna niſi magna latrocinia? & ipſa Latrocinia quid ſunt niſi parva regna?* Laudatque Piratæ reſponſum, qui *Alexandro Magno* quærenti, Cur mare infeſtum haberet, reſpondit: Eodem jure quo tu orbem terrarum. Idemque *D. Auguſtinus*, [59] *Inferre bella finitimis, atque inde in cætera procedere, ac populos ſibi non moleſtos ſola regni cupiditate conterere & ſubdere, quid aliud quam grande Latrocinium nominandum eſt?*

XIII. Hæc ſunt Teſtimonia ſummorum virorum in Eccleſia de Romano Imperio, primis religionis Chriſtianæ temporibus, dum omnes fere gentes ſub eo imperio eſſent: nam *Cyprianus* [60] ſub Impp. *Valeriano* & *Gallieno*, *Minutius Felix Tertulliani* æqualis [61] ſub *Severo*, *Arnobius* [62] ſub *Diocletiano*, *Cyrillus Hieroſolymit:* [63] ſub *Conſtantio* & *Theodoſio*, *Lactantius*, ſub *Conſtantino Magno*, cujus filium *Criſpum* erudiebat, *Hieronymus* [64] ſub *Theodoſio* ſub quo & *Iſidorus Peluſiota*,

[58] *Auguſtin. lib. 4. de civit. Dei cap. 4.* [59] *Auguſtin. lib. 4. de civit. Dei cap. 6.* [60] *Pammel. in in vit. D. Cyprian.* [61] *Hieron. de ſcriptor. Eccleſ.* [62] *Bell. de ſcriptor. Eccleſ.* [63] *Hieron. & Bell. ibid.* [64] *Vict. in vit. Hieron. & Bell. de ſcriptor. Eccleſ.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

ſiota, [65] *Auguſtinus* ſub *Valentiniano*
oruerunt.

XIV. Patribus Eccleſiæ accedunt Theologi poſteriores aſſerentes [66] Romanos cæterorum Principum Regna & Dominia per vim & tyrannidem maxima ex parte occupaſſe, iidemque docent reliqua tria ſumma mundi imperia, Aſſyriorum per *Ninum*, Medorum Perſarumque per *Cyrum*, Græcorum per *Alexandrum Magnum* quæſita per vim etiam & tyrannidem coaluiſſe.

XV. Poſt Theologos juriſconſulti noſtri juris utriuſque interpretes, dum leges Romanas interpretantur & laudant, Romanorum bella maxima ex parte injuſta fuiſſe prædicant; eorum bella [67] violentas

[64] *Biblioth. Patr. tom. 5. p. 2.* [65] *Soto. de Iuſtit. & Iur. lib. 4. qu. 2. art. 2. Lud. Molin. de Iuſtit. & Iur. tom. 1. diſp. 24. Io. de Salas in 1. 2. de Legib. qu. 95. tract. 14. diſput. 7. ſect. 12. Card. Bellarmin. lib. 3. de Laicis cap. 6.* [66] *Alber. ad l. 1. n. 20. C. de ſum. Trinit. Io. Andr. & Innoc. in c. quod ſuper his de vot. Abb. & Card. Zabar. in c. venerabilem de elect. Io. Igne. in repet. l. neceſſarias. §. non alias de S. C. Syllan. Caſtald. de Imperator. qu. 4. n. 32. & qu. 69. n. 10. Ant. de Roſell. tract. de Concil. §. 7, 9, 11, 12. Conr. Brun. de Seditioſ. cap. 6. n. 28. Mayner. ad l. quod inſen. n. 20. de reg. jur. Bellug. in ſpec. Princ. Rubr. 14. §. veniamus num. 13.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

lentas & Tyrannicas invaſiones, Romanos ipſos ſpoliatores, raptores & prædones orbis terrarum [67] ubique appellant; ſcilicet Romani, qui primo fœminas finitimorum rapuerunt, orbis deinde raptores [68] fuere; Romani imperii titulum ſolùm eſſe ex Bello [69] & armis, quod jus gentium eſſe obtendunt, cum veriùs protervitas & injuria gentium [70] dici debeat, eodemque vitio laboraſſe reliqua ſumma mundi Imperia, quæ per Tyrannidem & vim [71] cœperunt, præ cæteris vero Romanorum, quorum avaritiam & ambitionem omnes perſtringunt, unde Romam appellant [72] avaritiæ caput, avaritiæque inhumanitatem eſſe proprium Romanorum pæne omnium malum ait *Salvianus* [73] Epiſcopus

[67] *Innoc. in d. c. quod ſuper. de voto. Io. Monach. ad c. fundamenta. n. 7. de Elect. in 6. Chaſſan. in Catal. gl. mund. p. 5. Conſider. 28. Petr. Rat. ad Conſuet. Pictav. tit.* des fiefs. *art. 1. Brun. d. c. 6. n. 28. Villalob. in antinom. Iur. Civil. & Hiſpan. in princ. num. 4.* [68] *Carol. Labrott. in edit. Baſil. in epiſt. ad Cancell. Franc.* [69] *Card. Zabarell. in c. venerabilem §. verum de elect. in 6. Arniſe. de Iur. Majeſt. lib. 1. cap. 2. n. 3.* [70] *Petr. Rat. d. Tit.* des fiefs. *art. 1.* [71] *Io. Igne. in d. §. non alias; n. 116. Navarr. in repetit. c. novit. de Iudic. Not. 3. n. 152.* [72] *Phill. Prob. ad Io. Monach. in d. c. fundamenta. n. 7. gl. ad l. 4. §. pupillus ff. de uſu cap.* [73] *Salvian. lib. 7. de Providen.*

bus Maſſilienſis, eorundemque avaritiæ, ſicut Legem *Iuliam* repetundarum, ſic ambitionis Legem *Iuliam* de ambitu, certiſſima eſſe argumenta *Iac. Cujacius* [74] tradidit.

XVI. Ex Theologis tamen & Juriſconſultis non pauci defendunt juſtitiam Romanorum in acquirendis Dominiis, aſſerentes, eos juſtè armis ſuis uſos, eorumque imperium juſtum & legitimum [75] fuiſſe. Horum alii juſtitiæ imperii Romani cauſam petunt à Dei voluntate, qui etiam reliquis Monarchis Aſſyriæ, Perſiæ, Græcię, ſuam poteſtatem immediatè conceſſiſſe à Prophetis [76] enunciatur. Quorum tamen ſententia intelligenda eſt de voluntate Dei permittente [77] tantum & ſinente, non præcipiente & mandante. Neque enim Deus conceſſit imperium Romanis ſolùm ob ſanctiſſimas Leges & eximias eorum virtutes, quibus reliquis gentibus omnibus antecellebant, ut *Augusti-*

74 *Cujac. in Paratit. ff. ad Tit. de leg. Iul. Repetund.* 75 *Alber. ad l. 1, num. 20. C. de ſum. Trinit. Pacian. lib. 2. de Probat. c. 35. n. 55. Alber. Gentil. de arm. Rom. lib. 2. c. 13.* 76 *Eſai. 45. Ierem. 27. Dan. 2.* 77 *Lud. Molin. de Iuſt. & Iur. diſp. 24. Iſern. in prælud. feudor. qu. 2. n. 30. Brun. d. c. 6. n. 29. Paul. Carrar. de interpret. Regul. Iur. Can. qu. 3. art. 9. n. 78.*

guſtinus, *Hieronymus*, *Aquinas*, aliique [78] opinati ſunt, ſed ut aliarum gentium tyrannidem, peccata, & ſcelera [79] coërceret; ſicut permiſit Aſſyriis, Chaldæis, & Philiſtæis, Judæam caſtigare, eodemq; modo quo *Moſes* Iſraëlitis edixit, Deum conceſſiſſe iis Provincias Cananæorum, non ob ſuas virtutes, [80] ſed in eorum pœnam & ſupplicium. Et Dominus noſter *Cæſaribus*, ut legitimis Principibus, tributa & Vectigalia in Judæa [81] ſolvi mandavit, Apoſtolique ejus imperatoribus & Magiſtratibus Romanis obedientiam à Chriſtianis præſtari [82] juſſerunt, licet Romani nullam Judææ invadendæ cauſam legitimam habuerant, eidemque, ſi cui alii, Provinciæ injuſtè imperabant, dum tamen Reſpublicæ & populi eos tolerabant, eorum conſtitutiones & præcepta obſervare [83] tenebantur.

XVII. Quæ omnia tamen proceſſerunt,

[78] *Auguſtin. lib.* 5. *de Civit. Dei. cap.* 12. *&* 15. *c. omnes* 28. *qu.* 1. *Aquin. de regim. Princ. cap.* 5. *Caſtald. de Imper. qu.* 69. *n.* 10. *Marquard. de Suſan. de cælibat. Sacerd. cap.* 8. *n.* 10. [79] *Navar. in Manual. c.* 20. *n.* 55. *Vaſq. lib.* 1. *Controv. illuſtr. c.* 20. *n.* 32. *Salas d. diſput.* 7. *ſect.* 12. [80] *Deut. c.* 9. [81] *Marc.* 12. *Luc.* 20. *Salas d. diſputat.* 7. *ſect.* 7. [82] 1 *Pet.* 2. *ad Rom.* 13. [83] *Victor. Relect.* 5. *Lud. Molin. d. diſput.* 24.

unt, Dei voluntate permittente tantùm non jubente, qui ob peccata de gente in gentem Regna [84] transfert, tyranniſque & hominibus ſceleratis ut Miniſtris ſuis in vindictam peccatorum utitur; permiſſionem verò divinam non eſſe juſtum belli inferendi Imperiique acquirendi titulum theologi & juriſconſulti [85] aſſerunt, & Deus videtur reprobaſſe Romanum imperium [86] quod injuſtè inceperit.

XVIII. Alii juſtitiam Romani Imperii petunt à conſenſu principum & populorum ab iis debellatorum, qui primò per vim & injuſtè coacti, ſed poſtea expreſſe vel tacite in Romanorum dominationem conſenſerunt, ex imperio injuſto [87] juſtum reddiderunt, ſicuti Matrimonium per vim & metum contractum per conſenſum ſupervenientem in legitimum [88] tranſit. His vero adverſatur *Mar-*

84 *Eccleſ. c.* 10. 85 *Carrar. d. art.* 9. *num.* 78. *Molin. d. diſputat.* 24. *Soto d. lib.* 4. *art.* 2. *qu.* 4. *Iſern. d. qu.* 2. *n.* 30. *Marquar. de Suſann. de cælibat. ſacerd. c.* 8. 86 *Pet. à Monte in Monarch. Concil. §. de Imperat. n.* 3. 87 *Alber. d. l.* 1. *num.* 20. *C. de ſum. Trinit. Iſern. in præl. feud. qu.* 1. *n.* 30. *Caſtald. d. Imper. qu.* 69. *n.* 10. *Fr. Zoannett. de Rom. Imper. n.* 231. *Pacian. d. lib.* 2. *cap.* 35. *n.* 55. *Molin. d. diſput.* 24. *Salas d. diſput.* 7. *ſect.* 12. 88 *C. ad id. de ſponſal. c. fin. de raptor.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Martinus Navarrus, [89] quia non conſtat omnes conſenſiſſe, dum pauci conſenſerint; neque conſtat de conſenſu Principum, de quorum jure præſertim agitur: taliſque conſenſus durante metus cauſa pro coacto habendus eſt, & non obligat ex edicto [90] Prætoris, cujus edicti verba Spiritum Sanctum in os Prætoris immiſiſſe *Baldus* [91] exiſtimavit.

XIX. Alii juſtitiam Romani imperii tuentur ex præſcriptione & diuturnitate temporis, cum multi Principes populique à Romanis per vim ſubjugati, per varia ſæcula ſub eorum imperio manentes, eorum dominationi videntur [92] acquieviſſe, vitiumque violentiæ ex diuturnitate temporis purgatum videatur. Quibus repugnat communis Juriſconſultorum ſententia, qui titulum & bonam fidem in omni præſcriptione [93] requirunt, cum Leges Ro-

[89] *Navarr. ad d. c. novit. de Iudic. not. 3. num. 160.* [90] *l. 1. ff. quod. Met. Cauſ. Covarr. ad c. peccatum. p. 2. §. 9. num. 9. de Reg. Iur. num. 6.* [91] *Bald. in Rubr. de Controv. inveſtitur. in uſib. Feud. num. 8.* [92] *Alber. d. l. 1. num. 20. C. de ſum. Trinit. Pacian. d. c. 35. num. 55.* [93] *Villalob. in antinom. Iur. Civil. & Hiſpan. in Princ. num. 4. Conimbric. de jur. ſucceden. in Regn. Luſitan. in append. Corollar. 6.*

omanæ & omnia jura [94] doceant, Res & injuſtè acquiſitas per nullum tempos curſum poſſe juſtè retineri, nullumque empus ſucceſſoribus prodeſſe poſſit, qui vitio & culpa ſuccedunt, & inſiſtentes oſſeſſioni injuſtæ vim continuò [95] exerere dicantur, vitiumque violentiæ & ranæ nullo tempore purgari poſſit, ſed in e per vim poſſeſſa origo [96] ſemper ſpeanda ſit, & præſcribere volentibus mala des in æternum [97] obſtet.

X X. Quocirca gentes à Romanis njuſtè debellatæ poſſunt poſt quæcunque ecula, etiam poſt mille annos, ſe in libertem [98] reſtituere, dominiumque earum t in æternum revocabile, ſicut in ſervo gitivo [99] qui ſui furtum facit; & quæ ello amiſerunt poſſunt iterum bello reuperare, in iis præſertim Provinciis quas Ro-

[94] *L. Authoritatem 3. C. unde vi. l. ſi quæ loca. de fund. & ſaltib. lib. 11. c. ſi diligenti & c. fin. præſcript. c. poſſeſſor. de Reg. Iur. in 6.* [95] *Ant. Roſell. de Concil. §. 12.* [96] *L. clam 6. de acqu. ſſeſſ. Innoc. ad d. c. quod ſuper. de vot. Dd. ad c. im. de reſt. ſpoliat. Iſern. in d. qu. 2. num. 30.* [97] *Pet. Rat. ad d. Tit.* des fiefs. *art. 1.* [98] *Caſtald. imper. qu. 53. Navar. d. Not. 3. num. 116. Ant. Roſell. de Concil. §. 9. & 12. Vaſqu. lib. 2. Controverſ. illuſtr. cap. 82. num. 19.* [99] *L. 1. C. de ſerv. gitiv.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Romani non titulo oneroſo, ſed per vim [100] acquiſiverunt, & dum ſe in libertatem aſſerunt non obedientiam à Romanis poſtulatam abjeciſſe, ſed libertatem propriam [101] recuperaſſe videntur; ideoque hallucinati ſunt qui tradunt, imperatores Germanicos Provincias à Romanorum Imperio olim avulſas poſſe Jure ſibi reſtitui [102] petere.

XXI. Ita dum de Romanorum Juſtitia in Armis ſuis fluctuamus, quærenda eſt in eorum Legibus: adeo enim celebratur eorum Juſtitia, ut plures Provincias per Juſtitiæ famam quàm per Arma acquiſiviſſe [103] dicantur. Juſtitiæ verò Romanorum in Armis ſuis æquè difficile eſt invenire Patronum, ac in Legibus Adverſarium. Et ſic redivimus ad Romanas Leges, de quibus in ſequenti Capite tractare incipiemus.

CA-

[100] *Lud. Viv. ad Auguſtin. de Civitat. Dei. lib. 1. cap. 25. Navarr. d. Notab. 3. num. 159. Grot. lib. 2. de Iur. Bell. cap. 22. num. 13. Arniſe. lib. 1 de Iur. Majeſt. cap. 2. num 3.* [101] *Brun. de ſeditioſ. cap. 6.* [102] *Æn. Syl. de Author. Rom. Imper. cap. 1. Minther. in Parthen. Litigioſ. lib. 1. c. 16. num. 33. Gentil. lib. 1. de Iur. Bell. cap. 23.* [103] *Val. Max. lib. 6. cap. 5. du vair. és Traicter. à L'ouveitur. de la S. Remy.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

CAPUT II.

De Iuſtitia & Encomijs Legum Romanarum.

ROmanorum armis orbis terrarum per vim & coactus, Legibus vero ſpontè ceſſit. Reges enim Populique à Romanis ſubacti non diu eorum potentiæ paruerunt: ſed fortitudine & armis ſuis ſe liberarunt, quam primum in libertatem ſe aſſerere potuerunt. Iidem tamen excuſſo Romanorum jugo Leges Romanas obſervarunt, eorundemque tyrannidem in armis execrati, Juſtitiam tamen in Legibus etiamnum amplectuntur, ſicut in cæteriſque Orbis Chriſtiani Dominiis deinceps conſtabit.

II. Deus enim pro ſingulari providentia ſua in genus humanum, erexit & excitavit gentem Romanam in Imperii faſtigium; ut per eam daret Leges orbi terrarum tam pias juſtas & ſalutares, quales nec ab ullo Rege Populove datæ unquam fuerunt, nec in poſterum dari poterunt: cum in eo ferè omnes conſentiant [1] Monarchiam

[1] *Sleidan. de ſum. Imper. lib. 1. in fin. & lib. 3. in fin. Charion. lib. 1. Chron. in princ. Caſtald. de Imper. qu. 72. Luc. de Penn. ad l. Conductorem, C. de Conductor. lib. 11.*

chiam Romanam eſſe ultimam, neque aliam futuram Monarchiam uſque ad ſecundum Domini noſtri adventum, quæ Leges orbi terrarum præſcribere poterit. De Romano Imperio D. *Hieronymus*,[2] *Vt in Principio nihil eo fortius, ita in fine nihil erit imbecillius.* de quo & ipſe teſtatur,[3] dum enarrat incurſiones gentium barbararum in provincias Romanorum ſub *Theodoſio & Honorio:* & jam reſtant ejus Imperii reliquiæ & umbra ſola in Germaniâ; quas tamen uſque ad finem Mundi duraturas iidem ſentiunt. Et licet nihil aliud de magno illo Imperio ſupereſſet, habemus tamen eorum Leges; quas omnes deinceps nationes cum admiratione receperunt.

III. *Per populum Romanum placuit Deo terrarum Orbem debellare, ut in unam Societatem Reipublicæ Legumque perductum longe lateque pacaret*, ait D. *Auguſtinus.* [4] De iiſdem Zonaras,[5] *Deum elegiſſe Romanos, ut per eos Iuſtitia ſua orbi terrarum luceret & ſplenderet.* Idemque D. *Auguſtinus*[6] & reliqui eum ſecuti, dum tra-

[2] *Hieron. in Comm. ad c.2. Dan.* [3] *Hieron. epiſt.* 10. *de Monogam. Tom.* 1. [4] *Lib.* 18. *De Civit. Dei. cap.* 22. [5] *Zonar. ad Canon. & Conſtit. Apoſtol. lib.* 7. *c.* 27. [6] *Auguſtin. lib.* 5. *de Civit. Dei. c.* 12. &

tradunt Imperii gloriam Romanis à Deo conceſſam eſſe propter eorum virtutes & bona opera, præcipuam dicunt fuiſſe cauſam Leges eorum juſtiſſimas & ſanctiſſimas, quas orbi terrarum condiderunt. *Leges enim Romanorum divinitùs per ora Principum emanarunt* ait [7] *Auguſtinus* relatus à Gratiano, Legeſque ſacratiſſimas appellant Impp. *Valentinianus* [8] & *Marcianus*, & *Athaulphus* Gothorum [9] Rex edicit ſe Jus dicturum ſecundùm religioſas Leges quas Romani Principes ſanciverunt.

IV. Inter omnia vero Romanæ Civitatis Imperiique Elogia illud eſt ſplendidiſſimum, quod Roma fons & parens Legum appelletur; nam vi ferroque regna & provincias debellare à robore corporis magis quam à ratione & judicio promanat; idemque cæteris Mundi gentibus & Imperiis cum Romanis commune fuit; leges autem condere orbi terrarum propriè Romanis à Deo conceſſum eſt,

B Tu

15. *Aquin. lib.2. de regim. Princ. cap.5. Alvar. Pelag. lib.1. de planct. Eccleſ. cap.42. Card. Bellarm. lib.3. de Laicis. cap.6. Alciat. ad c. novit. de Iudic. n.36.* [7] *C. quo jur. diſt.8. c. nemo 16. qu.3. Franc. Aretin. ad c. licet. n.17. de teſtib.* [8] *L.9. C. de Legib.* [9] *Goldaſt. in Conſtit. Imp. Tom.3.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Tu regere Imperio populos Romane memento;
Hæ tibi erunt artes Pacique imponere nomen.

ut ex Virgilio recitat D. [10] *Auguſtinus.* Et in Legibus ferendis Jureque dicundo omnes deinceps gentes ſummo ſibi honori duxerunt ad Romanos proximè accedere, eoſque imitari: ita enim *Roma Legum patria* ab [11] Imp. *Iuſtiniano,*

Armorum, legumque parens: quæ fundit in omnes
Imperium, primique dedit cunabula Iuris.

à *Claudiano*; [12] & in Capitularibus Imp. Ludovici, *Lex Romanorum, Legum omnium Mater* [13] *nuncupatur.* Romani quidem præ reliquis omnibus Populis in ferendis Legibus [14] celebrantur: & de Legibus Romanis quoties loquuntur Juriſconſulti Itali, Galli, Germani, Hiſpani, eas ſummis Laudibus prædicant, & ſuarum gentium legibus longè anteponunt. Cum enim omnes populi ſuis legibus delectentur,

[10] *Auguſtin. lib. 5. de Civit. Dei. cap. 12.* [11] *Iuſtin. Novell. 9. in princ.* [12] *Claudian. de Laudib. Stilic. lib. 3.* [13] *Addit. ad Capitul. Lud. Imp. cap. 4. in Cod. Leg. antiqu.* [14] *Coraſ. de Iur. Civil. in art. redig. p. 1. cap. 16. in princ.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

ur, ſuaſque leges potiores aliarum gen-
tum legibus exiſtiment, ut docet [15] *Philo*, Illud in Romanorum Legibus ſingulare eſt, quòd omnes ferè Populi ad eas recurrant, & ex iis legum ſuarum normam petant.

V. Romanæ Leges, ut *Ratio Naturalis, omnibus imperant.* *Baldus* [16] & *Iaſon* [17]. *Ad legem Romanam tanquam ad communem totius Europæ propemodum* εὐνομίαν *omnes confugiunt*, Eguinarius [18] Baro. *Libros noſtros* Juſtinianæos, *velut ſalvas ex magno naufragio tabulas, religioſiſſimè ſemper colimus, quando nihil hodie melius habemus, ad cujus exemplar noſtras Reſpublicas inſtituamus & gubernemus*, Ant. [19] Contius. *Inter Leges omnium gentium nulla reperitur magis juſta & rationi conſentanea, quam lex quæ eſt in libris Iuris Romani*, L. [20] Charondas. *Leges Romanorum ſuperant leges omnium gentium, quæ continent omnia præcepta de officiis civilibus & Iudiciis; in quibus nihil, quod ad ſtatum politiæ cujuſcunque pertinet, deſiderari poſ-*

[15] *Philo. lib. 2. de vit. Moyſis.* [16] *Bald. ad L. nemo. C. de ſent. & interloc. Om. Iud.* [17] *Iaſon. ad L. illam. n. 10. C. de Collat.* [18] *Baro. lib. 1. de Iur. benefic. Tit. 2. & ad L. ſi reus. C. de Pact.* [19] *Cont. Lect. Iur. cap. 9.* [20] *Charond. reſponſ. du droict Franç. lib. 3. reſp. 81.*

poſſit, Gul.[21] Terrienus. *Per leges ſuas Romani facti ſunt Domini non Galliæ tantùm, ſed & orbis terrarum, quæ per mille quingentos annos obſervatæ fuerunt cum eâ veneratione, ut horridum videatur eas violare, & licet multæ gentes excuſſerunt jugum Romanæ ſervitutis, leges tamen eorum ità juſtas & ſanctas exiſtimant, ut eas adhuc obſervent*, Lud.[22] Servinus. *Ius Civile Romanorum naturali & Civili æquitate ante omnes Leges pollet, & ad illud omnes ubique recurrunt*, Alex.[23] Turaminius. *Inter omnes legum formulas primùm occurrit Ius Civile Romanorum, quod politicis moribus & æquitati naturali maximè congruit, quod longo continuoque uſu jam probatum eſt*, Franc.[24] Balduinus. *Nunquam magis floruit Iuriſprudentiæ ſtudium quam apud Romanos, unde ad alias gentes & provincias magno omnium mortalium conſenſu & applauſu dimanavit*, Viglius[25] Zuithemus. *Ius Romanum licet primò Romanis eorumque ſubditis ſcriptum fuerit, tamen ob ipſius excellentiam,* æqui-

[21] *Terrien. du droict Civil. de Normand. lib.* 1. *cap.* 3. [22] *Servin. playdoy. in Cauſ. teſtam. Com. de Lanal.* [23] *Turamin. ad Tit. de Legib. cap.* 5. [24] *Balduin. in Comment. ad Inſtitut. in proleg.* [25] *Vigl. ad Inſtit. Theoph. in præfat. ad Carol.* 5. *Imp.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

æquitatem & utilitatem, aliæ nationes illud amplexæ ſunt; unde Commune Ius & univerſale meritò dicitur, Jodochus [26] Damhouderius. *Ita juſtum & æquum viſum eſt omnibus Ius Romanum, ut, qui Romanis legibus non tenentur, illud tamen tanquam æquitati naturali maximè conſentaneum libenter ſequantur & ſuas leges per has interpretentur*, Petrus [27] Peckius. *Ius Romanum eſt ſupremum & eminentiſſimum, plenum humanitatis æquitatiſque, tot jam annis unanimi conſenſu receptum*, Dionyſ. [28] Gothofredus. *Ius Civile Romanum legum ſanctitate & diſciplinâ exterarum gentium omnium legibus & Inſtitutis præponderat, omniaque populorum Iura & Mores in ſe comprehendit*, Erneſt. [29] Cothmannus. *Infinita ſunt hujuſmodi Elogia legum Romanarum apud omnes Iuriſconſultos orbis Chriſtiani.*

VI. Hinc Jus Romanorum Rationem Scriptam appellant *Chriſtophorus* [30] *Thuanus* Senatûs Pariſienſis Præſes, aliique Juriſconſulti Gallici. Idemque Jus per

[26] *Damhoud. in prax. rer. Civil. cap. 12.* [27] *Petr. Peck. ad c. 28. de Reg. Iur. in 6.* [28] *Dionyſ. Gothofred. in prax. rer. Civil. l. 2. Tit. 1.* [29] *Erneſt. Cothmann. reſp. 40. n. 52.* [30] *In Conſuetud. Melodum. Tit. des Succeßions. Guid. Coquill. in q. ad Conſuet. Franc. c. 1. & 2. Petr. de Lomm. l. 1. de jur. reg. c. 16.*

excellentiam appellatur Jus [31] ſcriptum; additque *Carolus Molinæus* [32] *Ius Romanum tam æquum eſſe & rationi conſentaneum, ut omnium ferè Chriſtianarum gentium uſu & approbatione commune ſit effectum*, ipſique adeo Reges Hiſpani, etſi ſe ab Imperio Romano omninò liberos profiteantur, in legibus tamen ſuis appellant leges Romanas, [33] *Ius Commune*, ad quas leges ſuas accommodandas eſſe præcipiunt. Omneſque Juris interpretes appellant Jus Romanum Jus Commune, & quotieſcunque de Jure Communi loquuntur [34] intelliguntur de Romano; & *univerſo mundo eſſe commune aſſerit* Auguſtin. [35] Beroius. Ad quod etiam recurrunt Judæi [36] deficiente lege Moſaicâ Et Tur-

[31] *Terrien. du droict. Civil. de Normand. l. 1. c. 3. Damhouder in prax. rer. Civil. c. 12. n. 3. Zaſ. ad L. Ius Civile. n. 2. ff de Iuſt. & Iur. Math. Stephan. de offic. Iud. lib. 1. c. 1. n. 2. Io. Tappon. au ſecond. Notaire. Tit. des Iuges.* [32] Molinæ. ad Conſuet. Pariſ. Tit. *des fiefs. n. 110.* [33] *In Legib. Madrit. ann 1502. Burg. de Par. in relect. l. 1. Taur. n. 587.* [34] *Luc. de Penn. ad l. conductores C. de conduct. lib. 11. Zaſ. ad L. jus Civile. n. 3. ff. de Iuſt. & Iur. Decian. Tract. Crimin. lib. 2. c 23. n. 4. Terrien. d. c. 3. Card. Tuſch. concluſ. 582. v. jus Civile. n. 582. Steph. de off. Iud: lib. 1. c. 1.* [35] *Beroi. ad c. in præſentia n. 28. de teſtib.* [36] *Ant. de Butr. ad. c. 1. de ſponſal. n. 1. Cujac. lib. 9. obſer. 17. Mat. Steph. diſp. 1. vol. 1*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Turcas etiam habere Codicem *Iuſtiniani*, eoque uti in cauſis decidendis teſtatur [37] *Io. Leunclavius*. Pluresque Juriſconſulti opinantur, Jus Romanum ita eſſe apud gentes receptum, ut jam habendum ſit pro jure naturali & gentium, juſque Romanum comprehenſum in libris *Iuſtiniani* non eſſe jus Civitatis Romanæ ſolùm; ſed naturæ & gentium [38] quod conſtet ex præceptis naturalibus gentium & Civilibus, & quod per pleraſque gentes humanas receptum ſit, eâque ratione ruſticos excuſari ex ignorantia Juris ſtatutarii, non juris communis Romani, cum id in pleriſque ſit jus naturale & gentium, tradit [39] *Sfortia Oddus*. Et Principes populoſque liberos non recognoſcentes Romanum Imperium, in Caſibus non deciſis, per leges & Conſuetudines ſuas legibus Romanis obligari, quatenus ſunt fundatæ in ratione naturali, aſſerit [40] *Ludolph. Shraderus*. Ex qua ratione cum in foro Regni Valentiæ ex moribus ejus Regni permiſſum

[37] *Io. Leuncl. in paratit. jur. antiq. in proleg. Paul. Chriſtin. deciſ. 383. vol. 1. Steph. d. diſput. 1. Carol. Fabrot. in edit. Baſil. in epiſt. ad Cancell. Franc.* [38] *Donell. lib. 1. Comment. Iur. cap. 16. Gentil. l. 1. de Iur. Bell. c. 3. Mat. Steph. de Iuriſd. lib. 2. p. 2. c. 7. n. 352.* [39] *Odd. de reſtit. in integr. p. 1. qu. 10. n. 70.* [40] *Shrader. conſ. 3. n. 217.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

tantùm ſit Advocatis allegare conſuetudines ejus Regni, iiſque deficientibus jus naturale, ex ea permiſſione leges Pandectarum, Conſtitutiones Imperatorum, & Jus Canonicum allegantur, ut teſtantur [41] I. C. Hiſpani, monetque Donellus [42] eas gentes quæ jus Romanum non admittunt, ut videant, an eo teneantur: cum omnes jure naturæ & gentium obligentur. Hæc de legibus Romanorum in genere dicta ſint.

VII. Jam propius accedendum erit ad inſtitutam tractationem de Jure Civili Romanorum, & neceſſe mihi viſum eſt explicare primò: quomodo jus civile Romanorum cœperit, & quale fuerit uſque ad *Iuſtinianum* Imperatorem? Deinceps de libris Juris Romani compoſitis à *Iuſtiniano*. Poſteaque quomodo jus *Iuſtinianaum* per Juriſconſultos gentium Chriſtianarum illuſtratum fuerit. In ſequenti itaque capite agendum erit de Jure Civili Romanorum ante *Iuſtinianum*.

[41] *Bellug. in ſpec. Princip. Rubr.* 11. §. *his igitur n.* 3. *Morl. in Empor. quæſt. foren. l.* 1. *Tit. de Legib. qu.* 16. *n.* 13. [42] *Donell. d. lib.* 1. *cap.* 16.

CAPUT III.

De Iure Civili Romanorum *ante* Iuſtinianum *Imp.*

ROmani ſub Romuli & Regum dominatione erant per ducentos adraginta quinque annos ab Urbe conta, & gubernabantur à Regibus primò anu regia ad eorum arbitrium: aliquas iam leges tulerunt reges, quæ collectæ er *Sex. Papirium* jus Civile *Papirianum* ictæ ſunt, [1] quæ tamen paucæ fuerunt, & um regibus exactis abrogatæ vim Legum miſerunt, & nulla earum in libris Juris omani ſupereſt. Hinc ſtatim poſt reges xactos orta eſt contentio inter Patritios Plebem, an in nova Republicâ conſulius eſſet ſub Magiſtratuũ vel Legum imerio vivere? Patritii poteſtatem Magitratuum potiorem duxerunt, ita enim queruntur apud *Livium*, [2] *Regem aut Magiſtratum hominem eſſe, à quo impetres ubi jus, ubi injuria opus ſit, eſſe gratia locum, eſſe beneficio, & iraſci & ignoſcere poſſe, inter amicum & inimicum diſcrimen noſſe: Leges rem ſurdam & inexorabilem eſſe, ſa-*

[1] *L.2. ff. de orig. Iur. in Princ. Camill. Borrell. de Cathol. Reg. præſtan. cap.31.n.13.* [2] *Liv. lib.2.*

lubriorem melioremque inopi quam potenti, nihil laxamenti nec veniæ habere ſi modicum exceſſeris, periculoſum eſſe ſola innocentia vivere. Et licet inter Juriſconſultos hujus ſeculi aliqui [3] exiſtiment, optabilius eſſe regi à juſto Principe, quam à Lege ſcripta; valuit tamen contraria ſententia [4], Rempub. melius adminiſtrari Legibus quam Principum aut Magiſtratuum arbitrio; & ſi in iis legibus æquitas deſiderari videatur, in quibus cavetur verbis inhærendum eſſe, illud tamen Juriſconſulti aſſerunt, [5] in omnibus Legibus ſcripti æquitatem & interpretationem congruam eſſe admittendam. Nam & *Ariſtoteles* [6] nos docuit, *Ubi Lex imperat Deum præeſſe, cum Lex ſit imago Dei ratioque pura & ab omni affectu libera; ubi verò homo imperat, affectum ut immanem belluam adjungi, quæ ira, odio, cupiditate poſſit agitari:* Sic vicit tandem Plebis ſententia, Leges Reip. novæ eſſe ferendas.

II. Exactis igitur Regibus placuit com-

[3] *Ægid. Boſſ. in pract. Crim. tit. de remed. ex clem. Princ. n. 45.* [4] *Eguin. Baro. ad l. 2. de Conſe. Princ. & lib. 1. de re benef. Tit. 3. Decian. reſp. 19. n. 94. vol. 3. Vaſq. lib. 1. Contr. illuſtr. c. 1. n. 12. Godefrid. ad Conſuet. Normann. in præfat.* [5] *Bart. ad L. omnes populi n. 11. de Iuſt. & Iur. Alex. conſ. 89. n. 11. l. 6. Godefrid. in d. præfat.* [6] *Ariſtot. l. 3. Polit. c. 12.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

ommuni conſilio Decemviros [7] creari ad etendas Athenienſium reliquarumque Rerumpub. Græcarum Leges, & ex iis conſcriptæ duodecim Tabulæ, cum intereà Romani per viginti annos [8] inter has contentiones Patriciorum cum Plebe de Legibus ferendis, ſine Lege fuiſſent. Hæque duodecim Tabulæ fuerunt prima & ſumma Juris Romani fundamenta, fons omnis publici & privati Juris, ait [9] *Livius*, & de quibus meritò gloriatur *M. Cicero*, [10] *Bibliothecas omnium philoſophorum uno duodecim Tabularum Libello authoritatis pondere & utilitatis ubertate ſuperari.*

III. Ad duodecim tabulas acceſſit Interpretatio [11] Prudentum, qui ſcientiam Juris profeſſi eas interpretabantur & ad uſum fori accommodabant. Horum primus fuit *Tiberius Coruncanius*, poſt eum *P. Papinius*, *Scipio Naſica*, *Q. Mutius*, & reliqui qui enumerantur à *Pomponio*, [12] erantque ferè omnes viri Ampliſſimi [13] & Nobiles, in quorum diſciplinam ſe dabant juvenes illuſtrium familiarum, qui digni-tates

[7] *L. 2. §. exactis. ff. de orig. Iur.* [8] *Govean. lib. 1. var. Lect. Iur. c. 21. n. 1. & 2.* [9] *Liv. l. 3.* [10] *Cicer. lib. 1. de Orator.* [11] *L. 2. §. his Legibus ff. de Orig. Iur.* [12] *D. L. 2. §. Iuris Civilis.* [13] *Cicer. l. 1. de Orator.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

tates & Magiſtratus ambiebant, quos Candidatos multum juvabat conſulendo operam civibus Romanis præſtitiſſe, & plerique eorum erant *Pontifices* [14] Maximi, quod juris ſcientiam rem ſacram eſſe exiſtimarent. Et in eo Græcos Romani [15] ſuperabant, quod apud eos homines tantum viles & infimi Juris ſcientiam profiterentur, apud Romanos vero viri ampliſſimi & clariſſimi de jure reſpondebant, & poſt exercitus proſperè ductos, poſt victorias & triumphos, gloriam ex Juris Profeſſione [16] quærebant. Hæc verò Interpretatio prudentum apud Romanos habebatur pro Jure non ſcripto [17], & cum non haberet aliud nomen, *Ius Civile* appellari cœpit, & *Iuriſprudentia Media* [18] à *Iuſtiniano* dicta eſt.

IV. Poſt Interpretationem prudentum erant Leges, Plebiſcita, & Senatuſconſulta. Leges à Populo Romano [19] ferebantur, nam regibus exactis Majeſtas erat apud Populum. Majeſtatis vero primum caput [20] ab

[14] *Guther. de vet. Iur. Pontif. lib.* 1. *c.* 2. [15] *Cicer. lib.* 1. *de Orator. Balduin. in Comment. in Inſtit. in proleg.* [16] *Ammian. Marcellin. lib.* 30. [17] *D. L.* 2. §. *his Legibus.* [18] §. *cæterum. Inſtit. de Legit. agnat. ſucceſſ. & ibi Weſenbec. Mynſing. & Weſenb. ad* §. *jus bonorum. Inſtit. de bon. poſſeſſ.* [19] §. *Lex. Inſtit. de Iur. Nat. gen. & Civil.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

?ab omnibus traditur eſſe poteſtas Le-
um ferendarum. Plebiſcita vim Legis
abebant per Legem Hortenſiam [21] à
empore ſeceſſionis in Janiculum. Et Se-
atuſconſulta habebant [22] authoritatem
egum, quæ poteſtas manſit in Senatu ſub
mperatoribus, teſte *Vlpiano.* [23] qui hunc
uæ poteſtatis radium Senatui [24] commu-
icaverunt.

V. Et Prætores habebant poteſtatem
*djuvandi, ſupplendi vel corrigendi Ius
Civile* 12. *Tabularum*, ait [25] *Papinianus*,
& Ædiles Curules in quibuſdam Cauſis
Jus [26] ſanciebant. Sed uti Magiſtratus eo-
rum ita edicta erant tantùm Annua, & Le-
ges Annuæ dictæ ſunt antè Legem *Corne-
liam*, per quam perpetua [27] facta ſunt. Præ-
torum verò Edicta in Ordinem digeſta à
Salvo Iuliano, ſub *Hadriano* Imp. Edi-
ctum perpetuum appellata [28] ſunt, quod
Ju-

[20] *Bodin. lib.* 1. *de Repub. cap.* 10. [21] *§. Plebiſci-
tum. Inſtit. de jur. nat. gen. & Civil. l.* 2. *§. iiſdem
temporibus ff. de orig. Iur.* [22] *§. Senatuſconſultum.
Inſtit. eod. Tit. Budæ. ad L. ult. ff. de ſenator:* [23] *L.*
9. *ff. de Legib.* [24] *Steph. Forcat. ad l. ex. Iure. n.* 11.
ff. de Iuſt. & Iur. [25] *L. Ius autem* 7. *ff. de Iuſtit.
& jur.* [26] *§. Prætorum. Inſtit. de Iur. nat. gen. &
Civil.* [27] *Inſtit. de perpet. & temp. act. in Princ.
Budæ. in l.* 2. *ff. de Stat. hom. Loyſeau. des droicts
ſeign. cap.* 3. [28] *L. ſi quis* 10. *C. de cond. indeb.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Juriſconſulti Romani Commentariis ſuis eximiè illuſtrarunt.

VI. Hæ fuerunt partes Juris Civilis Romanorum in Republicâ liberâ. Poſt tranſlatum verò Imperium in *Auguſtum* per Legem Regiam; duæ aliæ partes acceſſerunt: Conſtitutiones Principum, & Reſponſa Prudentum. Poſt Imperium enim à Populo conceſſum *Auguſto*, Lege Regiâ, quodcunque Imperator per *Epiſtolam ſtatuit, vel cognoſcens decrevit, vel Edicto præcepit, Legis habuit vigorem, & Conſtitutiones Principum* [29] *appellantur*. De hac Lege Regia, etſi diſceptatio ſit inter Juris Interpretes, An à *Romulo*, an à Populo Romano, ſub *Auguſto*, an ſub *Veſpaſiano* lata fuerit, teſtem habemus [30] *Dionem*: cum *Auguſtus* ſimularet ſe recuſare tantam Imperii molem, à populo demùm enixè rogatum accepiſſe; & plerique exiſtimant [31] hanc Legem fuiſſe ſub *Auguſto*, non *Veſpaſiano* latam, eamque Legis Regiæ formulam, quæ in Baſilicâ Lateranenſi ſub *Gregorio* XIII. fuit inventa,

[29] *L. 1. ff. de Conſtit. Princ. Rebuff. ad Conſtit. Reg. in proœm. gl. 2.* [30] *Dio. lib. 53. Forcat. in d. l. ex hoc jure. n. 10.* [31] *Covarr. pract. quæſt. c. 1. n. 3. Decian. Reſp. 10. n. 124. vol. 3. Borrell. de Cath. Reg. præſtan. cap. 31. n. 31. Franc. de Amay. obſer. Iur. lib. 1. cap. 1. n. 183.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

ta, fuiſſe ejuſdem Legis renovatæ formulam, quod in initiis ſingulorum Imperatorum poſt *Auguſtum* pro more factum eſt. Et in eo arguitur error [32] *Zaſii* & *Salamonii*, dicentium, hanc Legem cœpiſſe in *Veſpaſiano*, cum *Paulus* Juriſconſultus eam *Auguſti* [33] Legem appellet.

VII. Imperatores etiam omnes ab *Auguſto* ad *Gratianum*, Pontifices Maximos ſe cooptari & appellari voluiſſe ex hac præcipuè Cauſa traditum [34] eſt, ut Juris ſcientiam & Interpretationem penes ſe haberent, quæ ante *Auguſtum* fuit in Collegio Pontificum, quòd Romani exiſtimarent Reipub. expedire, ut jus Civile inter ſacra Cerimoniaſque Deorum ſuorum haberetur; eâque de Cauſa *Auguſtus* ſe Pontificem Maximum inaugurari voluit, ut teſtatur [35] *Dio Caſſius*. Imperatores autem Chriſtiani poſt *Auguſtum*, licèt à ſacris Romanorum, & hoc Pontificis nomine abhorrerent; in ſuis tamen elogiis & nummis paſſim ſe Pontifices Maximos [36] dici paſſi ſunt; quod ad hodiernum diem rudera

[32] *In l. 1. ff. de Conſtit. Princ.* [33] *L. apud eum. ff. de manumiſſ.* [34] *Anaſtaſ. Germon. lib. 1. de Sacr. immunit. cap. 9. n. 3.* [35] *Dio. lib. 54.* [36] *Card. Baron. Martyrolog. die 22 Auguſt. v. Timothei. Fenron. ad ſtant. reb. Rom. in Rubr. n. 135.*

rudera Romana inſpicientibus ſatis conſtat.

VIII. Hæ verò Conſtitutiones per quingentos annos ab *Auguſto* ad *Iuſtinianum* in numerum immenſum excreverunt, eaſque duo privati homines *Gregorius* & *Hermogenes*, ſub *Diocletiano*, in duos Codices congeſſerunt, qui *Gregorianus* & *Hermogenianus* dicti ſunt: in quibus Conſtitutiones uſque ad *Conſtantinum* continentur. Tertium addidit *Theodoſius* Imperator [37] qui Conſtitutiones ſequentium Imperatorum à *Conſtantino* ad ſuum Imperium in Codicem ſuum retulit, qui Codex *Theodoſianus* dictus eſt. Sed in his Codicibus Conſtitutiones adeò erant inter ſe pugnantes, aliæque ſuperfluæ, ut *Iuſtiniano* poſtea opus fuerit. Summè verò ab omnibus laudatur *Theodoſius* ſapientiſſimus [38] Princeps, qui quantum invigilaverit pro jure Romano conſervando, illius Codex demonſtrat.

IX. In his autem Conſtitutionibus Imperatorum cogimur venerari Dei Opt. Max. Bonitatem & Sapientiam, qui per plurimos Imperatores improbiſſimos leges

[37] *L. unic. C. de nov. Cod. fac. & ibi Dionyſ. Gothofred. Cont. lib. 1. Lect. 9.* [38] *Baldvin. in Conſent. ad Inſtit. in proleg.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

ges juſtiſſimas & æquiſſimas humano generi dedit. Belluæ enim & monſtra ſub humana ſpecie erant, *Nero, Domitianus, Commodus, Heliogabalus, Caracalla*, aliique iniquiſſimi & ſæviſſimi in Chriſtianos, *Trajanus, Valens, Decius, Galienus, Diocletianus, Iulianus* cæterique, quorum tam juſtæ prudenteſque ſunt Conſtitutiones, tantamque eorum Curam & Religionem in componendis controverſiis civilibus ex eorum reſcriptis deprehendimus [39] ut eas hodiè omnes gentes admirentur: pluresque inter eos, etſi à religione Chriſtiana alieni, Brachium Seculare Chriſtianis indulſiſſe pro tuenda Conciliorum & Epiſcoporum authoritate [40] probat *Petr. Ærodius.* Quæ omnia poſt divinam clementiam tribuenda ſunt Juriſconſultis illis, qui ſub iis res adminiſtrabant: quorum ſcripta in libris Juris Romani hodiè habemus.

X. Illud porrò in Conſtitutionibus Imperatorum ad Romani nominis gloriam obſervatum [41] eſt, quòd dum Imperato-

[39] *Tiraquell. de Iur. Princ gen. qu. 17. Limit. 4. num. 31. Balduin. in d. proleg. Bodæ in Inſtit. in procem.* [40] *Petr. Ærod. Rer. Iudic. lib. 1. Tit. de Hæret. cap. 11.* [41] *Tiraquell. in l. ſi unquam. v. ſuſceperit liberos de revoc. donat. Guido Coquill. in*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

peratores ante *Conſtantinum* Romani erant, reſcripta eorum ſunt ejuſdem brevitatis, verborum ponderis & elegantiæ cujus ſunt Juriſconſultorum Scripta in Pandectis. Poſt *Conſtantinum* verò cum migraſſent Conſtantinopolim, ſunt prolixa, tumida, & Oratori magis convenientia quam Principi, ut conſtat in Conſtitutionibus *Martiani*, *Zenonis*, *Anaſtaſii, Iuſtini*, & *Iuſtiniani*, quas in Codice habemus; & cum prioribus nec eloquentiâ, gravitate aut prudentia ſunt comparandæ. Et ex defectu porrò poteſtatis *Matheus* de Afflictis [42] Juriſconſultus Neapolitanus Conſtitutionum ab Imperatoribus Conſtantinopoli editarum poſt *Conſtantinum* robur imminuit, quia poſt donationem *Conſtantini* latæ erant, de qua poſtea erit dicendi locus.

XI. In hac denique poteſtate Legum ferendarum à populo Romano Imperatoribus conceſſa reſtat unum, de quo variè ſolet diſceptari, Quomodo Princeps ex ea Legibus ſolutus dici poſſit, quia ipſe

popu-

quæſt. ad Conſuet. Franc. cap. 1. *&* 2. *& in Comment. ad Conſuet. Nivem. in præfat.* [42] *Math. de Afflict. ad Conſt. Neapolit. in prælud. qu.* 20 *num.* 1. 2.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

opulus Romanus non erat [43] ſolutus, ıeque ea poteſtate unquam uſus eſt? *Princeps enim ſolutus eſt Legibus*, ait [44] *Vlpianus*, quam Legem ſceleratam & multarum in Repub. calamitatum cauſam fuiſſe aliqui Juriſconſulti [45] ſentiunt. Et humanior eſt Lex *Theodoſii* & *Valentiniani* [46] profitentium, *Se Legibus Obligatos eſſe, majuſque Imperio eſſe ſubmittere Legibus principatum*. Juſtumque eſſe ut Princeps Legibus obtemperet ſuis, neque ſibi licere patiatur, quod Populo ſuo prohibet, neque in ſe damnet Jura quæ in ſubditis conſtituit, ut [47] ait *Iſidorus*. *Vlpianum* verò intelligunt [48] de Pœnariis Legibus ad quas Princeps non tenetur, ut in Lege Julia & Papia de pœna caduci, de qua ibi agit *Vlpianus*. Alii vero intelligunt locutum *Vlpianum* de ſolennitatibus Juris Civilis in Contractibus, Judiciis & Ultimis Voluntatibus, ad quas Princeps non tene-

43 *Bald. de pac. Conſtant. v. libellarius num.* 3. *Vaſq. lib.* 1. *Controv. illuſtr. cap.* 36. *n.* 21. *Pruckman.* § *ſoluta poteſtas c.* 3. *n.* 93. 44 *L. Princeps. ff. de Legib.* 45 *Coraſ. lib.* 2. *Miſcellan. Iur. cap.* 25. *Connan. lib.* 1. *comment. Iur. cap.* 16. 46 *L. digna vox. C. de leg.* 47 *Iſidor. relat. à Gratiano. c. juſtum. diſt.* 9. 48 *Cujac. lib.* 15. *obſerv.* 30. *Coraſ. & Connan. in Loc. cit. Vaſq. lib.* 1. *controv. illuſtr. c.* 2. *n.* 1. *Chriſtin. deciſ.* 9. *n.* 13.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

tenetur, cum præſentia Principis omne
[49] ſolennitates ſuppleat; non de contra
ctibus, judiciis, teſtamentis vel rebus ipſi

XII. Principem enim teneri ad jur
Naturæ & gentium omnes aſſerunt: *Te-
netur ratione naturali; cum jus natura ſi
potentius principatu*, ex *Baldi* [50] & om-
nium ſententia; ideo ad contractum te-
netur ut privatus, nec poteſt contractun
ſuum reſcindere [51] ex plenitudine pote-
ſtatis, cum maximè requiratur in eo bona
fides. *Vnde Imperatores Principeſque Leg
naturali, rationali, & jure gentium ſolut
non ſunt*, ut loquitur *Ludovicus* [52] *Bolo-
gninus*. Atque ita dum *Dio* [53] aſſerit Prin-
cipem teneri ad eas leges quas ille ἀναγ-
καίων νόμισιν appellat, Clariſſ. *Claudius
Salmaſius* [54] eum intelligit de jure gen-
tium & iis contractibus qui ex eo jure [55]
deſcendunt, quales ſunt emptio, venditio,
mutuum, locatio, & alii commutativi

con-

[49] *L. omnium* 9. *C. de Teſtam.* [50] *Bald. ad c.* 1. *§. fin. qui feud. dar. poſſ. Dd. ad c.* 1. *de Conſtit. Marian. Socin. jun. conſ.* 126. *n.* 17. *vol.* 3. [51] *Bald. ad c.* 1. *§. ad hæc. de pac. firm. Caſtr. ad L. digna vox, C. de leg. Vaſq. lib.* 1. *controv. illuſtr. cap.* 26. *n.* 12. *Coraſ. d. cap.* 25. *num.* 4. *Card. Tuſch. concluſ.* 50. *v. Papa.* [52] *Bolognin. ad Auth. C. ne fil pro patre.* [53] *Dio. lib.* 53. [54] *Salmaſ. in diſſert. de fœn. trapezit. p.* 401. [55] *L. ex hoc Iur. de Iuſt. & Iur.*

ontractus, ad quos omnis Princeps tene-
ur, iiſque nullo modo ſolutus eſt. Et le-
es etiam civiles ſervare teneri Principem,
cet non vi coactiva, cum nemo poſſit
rincipes cogere ad Legum obſervatio-
em, vi tamen directiva ex jure & æqui-
te naturali tradunt [56] Theologi & Juriſ-
onſulti, *Vlpianumque* de vi coactiva lo-
ıtum ſentiunt.

XIII. Poſt Conſtitutiones Principum
ınt reſponſa prudentum ſub Imperato-
bus poſt Auguſtum, quæ ſupremam ju-
s ſcripti partem conſtituunt; nam pru-
entum reſponſa in Repub. libera ſine
ıthoritate publica dabantur, & pro jure
on-ſcripto [57] habita ſunt. Poſt Auguſtum
ero ii ſoli de jure reſpondebant quibus à
rincipe conceſſum eſt; eorum vero re-
onſa Judices ſequi tenebantur, & par-
em juris [58] ſcripti conſtituunt.

XIV. Hi

[56] *Thom. 1.2. quæ. 96. art. 5. ad. 3. Sot. de Iuſt.
Iur. lib. 1. qu. 6. art. 7. concluſ. 3. Covarr. ad al-
a Mater. p. 1. §. 1. n. 5. Navarr. ad c. ſi quando.
Reſcript. except. 8. num. 12. Budæ in annot. ad L.
rinceps. ff. de Legib. Menoch. de arbitr. Iud. qu. 7.
um. 70. Cabed. deciſ. 73. p. 2. Fr. de Amay. lib. 1.
ſer. Iur. c. 1. num. 93.* [57] *L. 2. §. his legibus. ff. de
rig. Iur.* [58] *d. l. 2. §. primus Divus Auguſtus. l. jus
ivile. ff. de Iuſt. & Iur. Decian. lib. 2. tract. crimin.
ıp. 31. Rebuff. ad Conſt. Reg. in proœm. gl. 4.*

XIV. Hi ſunt illi Juriſconſulti, ex quorum reſponſis & aliis ſcriptis celeberrimam habemus juris Romani partem i Pandectis comprehenſam; de ſcript vero priorum Juriſconſultorum in Repub libera pauca ſuperſunt. Qui verò qualeſv fuerint uſque ad *Hadrianum* celebrantu à [59] *Pomponio.* Eorum verò, qui ſub ſequentibus Imperatoribus agebant, ſcientiam eloquentiam & prudentiam ſcripta i Pandectis ſatis indicant, quorum pleriqu erant ad ſummos honores evecti, eoſdemque ad conſilia & ad ſummam rerum ſuarum adminiſtrationem [60] Imperator adhibebant. Tales fuere ſub *Augu Trebatius*, ſub *Veſpaſiano Caſſius*, ſu *Trajano Neratius*, ſub *Adriano Iulianu*, ſub *Antonino Scævola*, ſub *Septimio Severo Papinianus*, ſub *Alexandro Seve Vlpianus*, de quo tradit [61] *Lampridius*, eu in omnibus conſiliis ſuis præter *Vlpianu* vocaſſe *Iulium Paulum*, *Alphenum*, *Africanum*, *Calliſtratum*, *Celſum*, *Modeſtinum* alioſque: è quibus *Papinianus* & *Vlpianus* erant Præfecti Prætorio, qui ſum-

mu

[59] *L. 2. ff. de orig. jur.* [60] *Conrad. Brun. Legat. cap. 19. Baldvin. in Inſtit. in proleg. Vig ad Inſtit. Theoph. in præfat.* [61] *Lamprid. in Ale Sever.*

nus fuit in illo magno Imperio dignita-
is gradus, eorumque omnium ſcientia
t eloquentia in Pandectis eximia eſt, &
b omnibus Juriſconſultis ſequentibus
rædicatur.

XV. De unico *Papiniano* illud ſingu-
are eſt; quòd, dum diverſæ eorum ſenten-
æ proferuntur, illi parti accedit autho-
itas, in qua [62] *Papinianus* eminet. Sum-
num excelſumque ejus ingenium ab Im-
eratore *Iuſtiniano* [63] laudatur, & ſcri-
torum ipſius admirationem auget, quod
riceſimo ſeptimo ætatis anno non com-
leto, immatura morte [64] periit juſſu ne-
arii Imperatoris *Caracallæ*, quòd fratris
ui parricidium defendere recuſaret.

XVI. Ex his itaque partibus conſtabat
us Civile Romanorum uſque ad *Iuſti-*
nianum Imperatorem, in quo nihil re-
rehendi potuit præter copiam, qua adeò
aboravit etiam in Repub. libera, ut *Iu-*
ius Cæſar [65] & *Pompeius* de Jure Roma-
no

[62] *Cod. Theodoſ. de Reſponſ. Pruden. l. 1. Rebuff. ad Conſtit. Reg. in præfat. gl. 4.* [63] *L. cum acutiſſimi C. de fideicom. l. cum Papinianus C. de ſenten. & interloc. Om. Iud.* [64] *Spartian. in Antonin. Caracall. Cujac. ad lib. 1. quæſt. Papin. Iac. Lect. in orat. de Æmyl. Papin.* [65] *Sueton. in Iul. c. 24. Cicer. lib. 1. de orat.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

no in ordinem redigendo cogitarent. Verum ſub Imperatoribus, præter conſtitutiones, reſponſa ſcriptaque Juriſconſultorum in eum numerum excreverant, ut duo millia [66] librorum extarent, moleque ſua Jus Romanum adeò confuſum erat, ut *Iuſtiniano* opus eſſet, qui illud ſumma cum generis humani utilitate feliciter perfecit: de quo in ſequenti capite agendum eſt.

[66] *Conſtit. Iuſtin. de confirm. digeſt.*

Caput IV.

De Libris Iuris Civilis Romanorum *per* Iuſtinianum *compoſitis.*

I. IVſtinianus fuit Princeps magni animi, eximiæ pietatis, & feliciſſimus: eique per divinam benignitatem contigit habere ſummos Duces, Juriſconſultoſque prudentiſſimos, per quos res magnas, bello paceque geſſit. Per *Beliſarium* enim & *Narſetem Parthos* fregit, Gothos Italiâ, Vandalos alioſque Barbaros Africa expulit; per *Tribonianum* [a] verò *Dorotheum* & *Theophilum* alioſque Jus Romanum

nunum

[a] *L. 2. C. de vet. Iur. enucl.*

ım compoſuit, ex quo ſummam nominis
i gloriam apud poſteros conſecutus eſt.
II. Et licèt aliquam infamiam paſſus ſit
Suidæ [2] teſtimonio referentis eum fuiſſe
idem, literarum expertem, & demum in
nentia deceſſiſſe, quem & aliqui viri do-
i ſequuti ſunt; ejus famam defendunt
ngè [3] plures, majoribuſque teſtimoniis
eti. Hi vero ſunt *Procopius* [4], qui *Iuſtinia-*
um omnia ſtrenuè & animi magnitudine
regiſſe aſſerit, qui aliàs animum ſuum in-
ſtum [5] in *Iuſtinianum* prodidit. De eo-
em *Paulus Diaconus*, [6] *Iuſtinianus bella*
roſperè geſſit, & in cauſis civilibus mirifi-
us extitit, erat enim in fide Catholicus, in
eribus rectus, in judiciis juſtus, omniaque
concurrebant in bonum. Et Jornandes [7],
uſtinianus *diverſarum gentium victor per*
eliſarium, cujus fama nullis ſæculis, nullis
lebitur ætatibus. Et Agathias, [8] Juſtinia-
us *primus Romanorum omnium qui* By-

C zantii

[2] *Suid. in v. Iuſtinianus. Budæ. in l. 1. de edilit. lict. Ragueill. ad. conſt. de Iuſtin. Cod. confirm. ide Nicol. Alemann. in Not. ad Procop. arcan. hiſtor. Cagnol. in procem. ff. n. 95. Arnold. Ferron. in onſuet. Burdegal. lib. 1. Tit. 12. Fr. de Amay. in res poſter. lib. Cod. in præfat.* [4] *Procop. lib. 1. de ell. Goth.* [5] *Procop. in arcan. hiſtor.* [6] *Paul. Diac. lib. 18.* [7] *Iornand. de reb. Goth. in fin. Agath. lib. 5. de bell. Goth.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

zantii *tenuere imperium*, *& nomine & reipſâ liberæ poteſtatis eſſe arguitur.* Et Rex Gothorum *Theodatus* apud *Caſſiodorum*[9], *Vos omnia regna venerantur, commune eſt cunctis in ſuis imperiis prædicari, ſed illud eſt ſingulare in extraneâ gente laudes invenire, quia ibi ſunt vera judicia, ubi neminem comprimit ulla timiditas.* Ejus verò pietas in religione Chriſtianâ poſt *Conſtantinum* erat maxima, cum & *Suidas* eum fateatur fuiſſe omnium Imperatorum maximè orthodoxum, quod & ipſius profeſſio fidei Chriſtianæ in Codice [10] *Juſtinianæo* & ſplendidiſſimum *S. Sophiæ* Templum Conſtantinopoli ab eo conſtructum adhuc demonſtrant, de quo ita[11] *Paulus Diaconus: Extruxit quoque intra Conſtantinopolin ipſi Domino, qui eſt ſapientia Dei Patris, Templum quod ἁγίαν σοφίαν nominavit, cujus opus adeò cuncta ædificia excellit, ut in totis terrarum ſpaciis huic ſimile non poſſit inveniri*, & à pluribus aſſeritur [12], eum fuiſſe relatum in numerum Sanctorum, noviſſiméque *Sixtus Quin-*

tu

9 *Caſsiodor. lib.* 10. *Epiſt.* 19. *&* 22. 10 *L.* 5 *C. de ſum. Trinit.* 11 *Paul. Diac. d. lib.* 18. *Procop. lib.* 1. *de Iuſtin. ædific.* 12 *Io. Fab. in Inſtit. in procem. Benincaſ. ad Inſt. de Act. in præfat. n.* 19. *Cagnol. ad Rubr. ff. de eden. n.* 55.

tis [13] *Pontifex* Romanus ejus eximiam
etatem celebravit.

III. Quæ omnia majora ſunt quam ut
oſſint unius hominis Græci teſtimonio
ui, quod apud Romanos ſemper vile [14] eſt
abitum. Et quæ de imperitia & amentia
uſtiniani tradita ſunt, *Hier. Cagnolus* [15]
uſtino minori tribuit, qui fuit *Iuſtiniani*
x ſorore nepos, eique in Imperio ſucceſſit.
uſtinianum vero noſtrum *Iuſtinianum*
Magnum [16] ſequentia ſæcula ſemper ap-
ellarunt. Sive igitur ingenio, ſive felici-
ati *Iuſtiniani* tribuendum eſt, quod uni-
erſum Jus Romanorum congeſſerit in
uatuor libros, quos, ut exactiſſimam le-
um omnium formulam, omnes orbis ter-
arum populi (qui reguntur Legibus) am-
lectuntur.

IV. Univerſum vero jus Romanorum
ongeſſit *Iuſtinianus* in quatuor Libros,
Pandectas, Codicem, Inſtitutiones, & No-
ellas ipſius Conſtitutiones: de quibus ſin-
gulis aliquid dicendum eſt.

V. *Iuſtinianus* anno Imperii ſui quar-

[13] *Conſtit. 75. in Bullar. Sixti 5.* [14] *Cicer. in Orat. pro L. Flacc.* [15] *Cagnol. in repetit. procem. ff. n. 33. & 55.* [16] *Laur. Cherubin. in ſum. Bullar. in d. Conſt. 75. Sixt. 5.*

to [17] Pandectas componi juſſit per *Tribonianum* alioſque ipſi conjunctos è Scriptis & Reſponſis Juriſconſultorum Romanorum qui penè omnes ſub Imperatoribus agebant, eaſdemque per triennium compoſitas anno Imperii ſeptimo confirmavit. De his verò Juriſconſultorum ſcriptis ſicut modò in Pandectis extant, nemo ſine admiratione ſcribit. *Laurentius Valla* [18] omnium Romanorum ſcriptorum acerrimus cenſor, dicit, *Se perlegiſſe quinquaginta Digeſtorum libros ex pleriſque juriſconſultorum voluminibus excerptos, & relegiſſe libenter & quadam cum admiratione, quod neſcias utrum diligentia an gravitas, prudentia an æquitas, ſcientia an orationis dignitas præſtet. Et hæc ipſa in unoquoque illorum ita ſunt egregia & perfecta, ut vehementer dubites, quem cui præferendum putes; & his nihil addi adimive poſſe videtur tam eloquentiæ quam Latinitati & elegantiæ, ſine qua cæca omnis doctrina eſt & illiberalis, præſertim in jure Civili.*

VI. Eorum pariter ſcientiam, eloquentiam & prudentiam omnes Juris Civilis Interpretes certatim laudant: Eos eloquen-

[17] *Anno Christi* DXXIX. *Cont. in Chronolog.*
[18] *Vall. lib. 3. Elegant. in Princ.*

quentiſſimos [19] omnique ſcientiâ imbutos, magiſtroſque [20] eloquentiæ appellant. De iis *Ant. Faber* [21], *Clariſſima illa juriſprudentiæ noſtræ* Lumina & Numina, Ulpianus, Paulus, Scævola, Pomponius Julianus, Papinianus, *quos quoties nomino, toties miror, toties ſtupeo, meamque poſt tot vigilias infantiam & inſcitiam deploro.* De uno *Papiniano Cujacius* [22]. *Nemo unus unquam erit* Papinianus; iterumque [23], Papinianus *omnium qui ſunt, qui erunt, quique fuerunt, juriſperitiſſimus.* & *Franciſcus Balduinus* [24] monet omnes, ut revereantur Dei Providentiam, qui excitavit ſummos illos viros *Ioſephum* in Ægypto, *Danielem* in Babyloniâ, Athenis *Periclem*, Romæ *Papinianum*, ad conſervandam humanam ſocietatem & juſtitiæ ſplendorem.

VII. Et huic Juriſconſultorum admirationi tribuendum eſt, quod plures inſectentur *Iuſtinianum Tribonianumque*, qui compoſitis Pandectis ipſa Juriſconſultorum ſcripta & Leges duodecim Tabularum

 tolli

[19] *Vigl. in Inſtit. Theoph. in præfat.* [20] *Cagnol. ad Rubr. C. de eden. n.* 58. [21] *Ant. Fab. in Cod. Fabr. in Epiſt. ad Sen. Subaud.* [22] *Cujac. lib.* 1. *quæſt. Papin. in Princ.* [23] *Cujac. in edit. Cod. Theod. in Epiſt.* [24] *Balduin. in comment. ad Inſtit. in præfat.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

tolli & deleri[25] mandarunt, eamque jactu
ram ab omnibus eſſe deflendam clamant
nam fruſtrà laboraſſe *Accurſium* & docto
res exiſtimat *Alciatus*[26] ſi integri Juriſcon
ſultorum libri ſupereſſent. Et Juriſpruden
tia longè purior ex ipſis fontibus nobi
profluxiſſet, quàm ex confuſis interpretum
Commentariis haurire poſſumus. Et d
Triboniano queritur *Iaſon*[27], Jus Roma
norum in anguſtias ab eo detruſum fuiſſe
Sed in *Iuſtinianum* & *Tribonianum* mult
ſunt benigniores, qui potius exiſtimant li
bros Juriſconſultorum Romanorum infor
tunio, calamitate temporum, barbarorum
que incurſionibus periiſſe, nam è tribu
Civitatibus (quæ ante omnes alias eran
Juris Romani Cuſtodes) *Berytus* poſt *Iuſti
nianum* terræ motu abſorpta eſt, *Roma* ſæ
pius à Gothis aliiſque barbaris gentibus eſ
vaſtata, qui in libros & literas avidè ſævie
bant: & poſt alias calamitates urbs *Con
ſtantinopolitana* immani Turcarum rapi
næ ceſſit. Certè univerſum imperium Ro-
manum

[25] *Decian. in apolog. adverſ. Alciat. cap. 7. Me
noch. de interd. retin. poſſeſſ. de aqu. cotid. & æſtiv
n. 6. Matheac. de via & rat. jur. lib. 1. cap. 1*
[26] *Alciat. in L. apud Labronem. in fin. de verb
ſign.* [27] *Iaſon. ad. l. 1. de injuſt. rupt. & irrit
teſtam. Morl. in quæſt. forenſ. p. 1. tit. 1. n. 9.*

manum ab exceſſu *Iuſtiniani*, à Gothis aliiſque gentibus barbaris adeò afflictum fuiſſe, totque vaſtationes, incendia & ruinas in eo ubique contigiſſe teſtantur omnes hiſtoriæ eorum temporum, & Patrum Eccleſiæ ſcripta, ut potius tribuendum ſit Dei providentiæ, qui per hanc *Iuſtiniani* operam aliquas reliquias & centones juriſconſultorum Romanorum in Pandectis nobis conſervare dignatus eſt, ſine qua omnes aut plurimi eorum libri ex melioribus conjecturis periiſſent.

VIII. In eo verò meritò videtur reprehendi *Tribonianus* & *Socii*[28] quod cum *Iuſtinianus* iis decennium indulſiſſet pro componendis Pandectis ex libris Juriſconſultorum, qui numerum duorum millium[29] ſuperabant, & minori tempore id negotium fieri non potuiſſe, Imperatori videbatur, hi præpoſterè & feſtinanter triennio perfecerunt, cum evolvendis tot libris tanti ponderis & ſcientiæ, nullum tempus nimium fuiſſet; & in Pandectis ſi quid imperfectum contrarium, incertum aut obſcurum occurrere videatur, iis, non Juriſconſultis ipſis eſt tribuendum.

[28] *Conſtit. de confirmat. Digeſt. Weſenb. in Inſtit. in proleg. de compoſit. jur.* [29] *In proœm. Digeſt.*

IX. Eſt & aliud in quo Juris Interpretes reprehendunt *Tribonianum* cæteroſque quòd methodus Pandectarum iis non placeat, quam tamen multo plures [30] defendunt, eo quod Pandectæ compoſitæ ſunt eodem ordine quo edictum perpetuum *Salvii Iuliani*, cum magna pars Juris Romani ex commentariis ad illud edictum deſumpta ſit. qua norma *Tribonianus* in componendis Pandectis uſus eſt, & de methodo Pandectarum ita *Cujacius*[31], *Coharent digeſtaque ſunt omnia arte mirabili non tam ingenio* Triboniani, *quàm* Juliani, Hermogeniani *& veterûm prudentum quorum ille veſtigia ſecutus eſt, & qui aliam deſiderant vel comminiſcuntur artem, ſunt ineptiſſimi & improbiſſimi, neque quid ſit ars ſciunt, nec artem Digeſtorum.*

X. Illud tantùm reſtat de libro Pandectarum, cum ſæpè diſſentiant in ſcripturis librorum qui in manibus omnium ſunt, ſolet quæri, ex quibus libris veritas petenda ſit, cum alia ſit editio Pandectarum vulgaris, quâ Doctores antiquiores poſt *Irnerium* uſi ſunt, alia *Haloandri* quæ *Norica* dicitur, quam

[30] *Vulte. in juriſprud. Rom. in proleg. Matheac de via & rat. jur. lib.* 1. *cap.* 35. *Frider. Scot. in Rubr. C. de eden. n,* 6. [31] *Cujac. in paratit. ff. Mandati.*

nam ille confecit ex libris *Bolognini* &
olitiani, qui tamen profitentur ſe emen-
aſſe librum ſuum ad exemplar *Florenti-*
um, & tertia *Florentina* ex illo Pandecta-
um libro, qui primò à *Piſanis*, poſtea à *Flo-*
entinis acquiſitus, in ſumma apud omnes
eneratione habetur. De quo libro etſi ve-
ementer agitetur inter viros non Juris
nodò, ſed & omnium literarum peritiſſi-
nos, utrum ſit ipſe liber archetypus exa-
atus mandato *Iuſtiniani*, an ex eo ſub *Iu-*
tiniano vel brevi poſtea deſcriptus: *Poli-*
iano aſſerente [32] eum eſſe *Iuſtiniani* ar-
hetypum, diſſentientibus *Antonio* [33] *Au-*
uſtino, *Iac.* [34] *Cujacio*, *Andr.* [35] *Alciato*,
Ant. [36] *Contio*, & aliis exiſtimantibus non
uiſſe *Iuſtiniani* archetypum, ſed tranſcri-
ptum ab alio exemplari poſt *Iuſtiniani*
mortem, multique in *Codice Florentino* [37]
errores deprehendere conati ſunt. Illud
tamen communiter receptum eſt, ex libro
Florentino omnes qui hodiè extant Dige-
ſtorum libros fuiſſe conſcriptos, & ad eum

[32] *Politian. lib. 10. epiſt. 4.* [33] *Ant. Auguſtin. lib. Emendat. cap. 1.* [34] *C. lib. 2. obſer. 1.* [35] *Alciat. lib. 3. diſpunct. cap. 12.* [36] *Cont. lib. diſp. jur. cap. 6. Frider. Scot. conſ. 17. lib. 5.* [37] *Ant. Auguſt. d. lib. 1. c. 1. & lib. 3. c. 3. Ant. Fab. lib. 2. ſemeſtr. c. ult. Cont. lib. 1. diſput. jur. cap. 6.*

in omnibus juris controverſiis eſſe [38] r
currendum, atque ita doctores Itali [39] a
tiquiores ſolebant ſemper controverſi
ſuas ex Pandectis Piſanis dijudicare, eiſq
obtemperabant.

XI. Hunc denique librum Digeſt
rum [40] appellari voluit *Iuſtinianus*, qu
in eo omne Jus Romanorum in ſepte
partes digeſtum eſſet, quem librum unu
fuiſſe [41] conſtat quamdiu Conſtitutio *I*
ſtiniani valuit prohibentis [42] Legibus ſu
Commentarios adjici, nunc verò ex gloſ
Accurſii aliorumque in tres libros excr
vit, de quorum uno qui dicitur Inforti
tum, cum infinitæ ferè ſint conjecturæ,
quibus omnibus vix idonea ratio colli
poſſit, mihi optima ſemper viſa eſt illa *L*
dovici Romani [43] exiſtimantis, illud n
men ab aliquo Interprete pro arbitrio ſu
abſque juſta ratione impoſitum fuiſſ
qu

[38] *Ant. Auguſtin. d. lib. 1. Emend. cap.*
[39] *Bart. ad Rubr. ff. ſolut. matrim. in princ. &*
L. ſi creditor. §. fin. ff. de diſtr. pign. & ad l. nem
ff. de Pact. Alex. ad L. ſi filiofam. §. ſi vir. n. 1.
ſolut. matrim. Socin. ad. L. filiusfam. §. Divi. ff.
legat. 1. n. 180. [40] *Conſtit. de Confirm. Digeſt*
§. 1. [41] *Bolognet. in repet. Rubr. ſol. matri*
n. 58. [42] *L. 2. in fin. C. de vet. jur. enucl.* [43] *R*
man. ad Rubr. ſol. matrim. in princ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

uod continuo uſu receptum ad nos ma-
avit.

XII. Poſt Pandectas abſolutas, Con-
itutiones omnium Imperatorum ab *Ha-
riano*, *Iuſtinianus* in unum [44] Codicem
omponi juſſit, qui editus eſt anno Imperii
ui octavo. Erat prior Codex [45] editus à
uſtiniano anno Imperii ſui ſecundo, in
uem congeſtæ ſunt omnes conſtitutiones
b *Hadriano* uſque ad *Theodoſium* è tribus
odicibus, *Gregoriano*, *Hermogeniano*, &
Theodoſiano, reſecatis ſuperfluis & contra-
riis, & ſequentium etiam Imperatorum
uſque ad Imperium ſuum: & cum conſta-
ret eum nimis feſtinanter fuiſſe compoſi-
tum, *Iuſtinianus* (Pandectis jam editis)
eum accuratiùs componi juſſit, & in eun-
dem inſeri quinquaginta deciſiones ſuas, in
quibus controverſias omnes in jure Roma-
no inter Iuriſconſultos antiquiores agitatas
dijudicaſſet, & hunc Codicem Repetitæ
prælectionis & *Iuſtinianæum* dici voluit.

XIII. De hoc Codice quæri ſolet, An
Conſtitutiones illæ tantum admittendæ
ſunt, quæ reperiuntur in libris antiquis
quos *Accurſius* & Doctores gloſſis & com-
menta-

[44] *C. de Iuſtin. Cod. confirm. in princ. Cont. in chronolog. jur.* [45] *L. 2. C. de vet. jur. enucl. Cont. lib. 1. Lect. 9.*

mentariis ſuis explicarunt, an aliæ etiam ſuppleri poſſint è Codice *Theodoſiano*, *Baſilicis*, *Nomo-Canone*, *Photii*, aliiſque Græcis Conſtitutionibus quas viri docti induſtriâ ſuâ eruerunt; aliquas ſe addidiſſe *Contius* & *Cujacius* [46] dicunt, multique hodie Græcas Conſtitutiones ſcrutantur, quæ ſi admittantur nullus erit terminus, & hominibus privatis licebit novas Leges edere, quod à [47] *Iuſtiniano* prohibitum eſt. Quæri etiam ſolet de Authenticis quæ in Codice inſerta ſunt, quam authoritatem habeant? quarum aliquæ ſunt Imperatoris *Friderici*, plurimæ vero ſumptæ ſunt ex novellis *Iuſtiniani* Conſtitutionibus, quæ non à *Triboniano* collectæ, ſed ab *Irnerio* Iuriſconſulto ſub *Frederico* Imperatore, quas ille miſit ad Iuriſconſultos Papienſes ut ad Leges [48] Codicis adjungerentur. De quibus quoties controverſia incidit, recurrendum eſſe ad fontes [49] unde ſumuntur omnes conſentiunt, à quo ſæpè deviare reperiuntur. Illas ergo ſolas Conſtitutiones recipimus

[46] *Cont. in præfat. Pandect. Cujac. ad Novell. 6.* [47] *C. de Iuſtin. Cod. confirm.* [48] *Alvarot. in proœm. feudor. n. 12. Decian. in apolog. adverſ. Alciat. cap. 8.* [49] *Ad L. 2. §. quid ſi. n. 4. ſol. matrim. Iul. Clar. lib. 5. §. fin. qu. 78. n. 1. Hottomann. in quaſt. illuſtr. qu. 14.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

imus, quæ uſu Academiarum & Curiarum dmiſſæ ſunt.

XIV. Inſtitutiones componi mandavit *Iuſtinianus* poſt Pandectas compoſitas, quæ tamen uno menſe editæ ſunt ante Pandectas [50] ſeptimo Imperii ejus anno. Unde Jus Inſtitutionum derogare Juri Pandectarum, ſi in aliquo diſſentiunt, plurimi [51] exiſtimant. Continet autem hic liber Elementa juris Romani facili & continuo Stylo conſcriptus, quem *Cujacius* [52] omnium librorum juris Civilis nitidiſſimum, comptiſſimum, facillimum, nulloque pæne interprete indigentem prædicat. In hoc etiam libro illud ſingulare eſt, quod nullum ſcriptum Juriſconſulti alicujus Romani poſt *Gordianum* Imperatorem & *Modeſtinum* Juriſconſultum memoratur, præter unius *Theophili* [53] paraphraſin ad Inſtitutiones, quem aliqui exiſtimant fuiſſe unum ex iis quos *Iuſtinianus* componendo Juri Romano adhibuit, eamque valdè laudat *Viglius Zuichemus* [54] qui eam Græcè

ſcriptam

[50] *C. de emend. Cod. C. de Iuſtin. Cod. confirm. Cont. in chronol. jur.* [51] *Duaren. in comment. ad Pandect. lib. 1. c. 3. Donnell. lib. 4. comment. jur. c. 14.* [52] *Cujac. lib. 11. obſer. 38. Balduin. in Inſtit. in proleg.* [53] *Decian. in apolog. adverſ. Alciat. cap. 8.* [54] *Vigl. in præfat. ad Inſtit. Theoph.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

ſcriptam ſe à Cardinale *Bembo* accepiſſe & Latinam feciſſe narrat.

XV. Poſtremus librorum *Iuſtiniani* eſt liber Novellarum: nam poſt compoſitas Pandectas Codicem & Inſtitutiones, *Iuſtinianus* per reliquos annos ex triginta octo quibus imperavit varias edidit Conſtitutiones, quia in rebus humanis ita comparatum eſt, ut omnes caſus [55] in legibus latis non poſſunt comprehendi. Hæ conſtitutiones *Novellæ* appellantur, & ſunt extra controverſiam *Iuſtiniani*, licet in hunc librum congeſtæ *à Iuſtiniano*, ſed ab aliquo Juris Romani ſtudioſo, quod ab omnibus [56] agnoſcitur, Harum verò plurimæ Græcè ſunt editæ à *Iuſtiniano*, paucæ Latinæ, quas enumerat *Ant.* [57] *Auguſtinus*, & quia è Græco ſermone tranſlatæ ſunt verè & fideliter, appellatæ vulgò ſunt [58] Authenticum, quod ſint certæ & indubitatæ fidei, & ut ſecernerentur ab iis Authenticis quæ in Codicem aſcriptæ ſunt, & à *Iuliani* epitome, quæ ſæpius liber *Novellarum*

[55] *L. 10. & 12 ff. de Legib. l. 2. §. ſed quia C. de vet. jur. enucl.* [56] *Cujac. ad Novell. 69. & lib. 20. obſer. 33. Auguſtin. Melluſ. in Diſput. Iur. Civil. p. 30. cap. 12. Math. Stephan. in Comment. ad Novell. in princ. n. 20.* [57] *Ant. Auguſtin. in paratit. ad Novell.* [58] *Alciat. 2. parerg. cap. 46. Math. Stephan. in loc. cit. n. 28.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

um appellabatur. In his *Novellis* maximè
mbigitur de numero & de verſione Lati-
a. *Accurſius* & Doctores gloſſis & com-
nentariis illuſtrarunt tantùm[59] nonaginta
ᴏcto, *Iulianus* in ſuâ Epitome ſtatim poſt
uſtinianum edidit centum viginti quin-
que, *Holoander* edidit centum ſexaginta
quinque, *Cujacius* addidit tres: Sed opor-
et ſequi *Accurſii* & communem Interpre-
um Sententiam, quia agimus de eo Jure
Romano, quod uſu inter gentes Chriſtianas
receptum eſt.

XVI. Verſio Latina *Novellarum* prima
fuit *Iuliani* anteceſſoris non diu poſt *Iuſti-
nianum*, quam omnes [60] laudant, altera
Verſio Latina quâ *Accurſius* & Interpretes
utuntur, quam *Alciatus* [61] appellat barba-
ram, ſed authoritatem ejus ex antiquitate
commendat [62] *Cujacius*, quæ facta fuit ab
authore incerto, latini ſermonis forſan
imperito, ut conjicit [63] *Molinæus*. Sed cum
recepta ſit apud omnes Nationes in Studiis
& Judiciis, authoritatem juris habet; & ſi
con-

59 *Vulte. in juriſprud. Rom. in præfat. Alber. Gentil. de libr. jur. Civil. cap. 6.* 60 *Alciat. 2. parerg. cap. 46. Ioſeph. Suareſ. in Notit. Baſilin. ad Vrban. 8.* 61 *Alciat in edit. Novell. Haloandr. in epiſt.* 62 *Cujac. lib. 4. obſer. 38. & lib. 8. c. ult.* 63 *Molin. de uſur. qu. 1.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

controverſia oriatur de ſcriptura, non eſt hic recurrendum ſemper ad fontem Græcum [64], quia *Contius* [65] exiſtimat hanc interpretationem fuiſſe factam ex perfectiore exemplari eo, quod jam habemus. Admittendæ igitur non ſunt Novellæ uſu non receptæ, quod & de Novellis *Leonis* Philoſophi dicendum eſt.

XVII. Ita *Iuſtinianus* feliciter compoſuit Jus Romanum, Legeſque Romanas (ait *Paulus* [66] *Diaconus*) quarum prolixitas nimia erat & inutilis diſſonantia, mirabili brevitate correxit. Nunc dicendum reſtat quomodo hoc Jus Civile Romanorum, poſt aliquot ſæcula in quibus Leges & literæ omnes penè obrutæ ſunt, ad gentes Europæas devenerit, de quo in ſequenti Capite.

64 *Gentil. de libr. jur. Civil. cap.* 7. 65 *Cont. in Novell. in præfat.* 66 *Paul. Diacon. lib.* 18.

Caput V.

De Iure Civili Romanorum *poſt* Iuſtinianum.

I. IUs Civile Romanorum tanta cura & fœlicitate à *Iuſtiniano* compoſitum (ut ſunt vices rerum humanarum) cum ipſo authore

thore pene extinctum eſt. In Civitate
nſtantinopolitana ſede Imperatorũ Ro-
anorum ex eorum ſocordia vel invidia
oriæ *Iuſtinianea* vix per quadraginta an-
os ab exceſſu *Iuſtiniani* authoritatem ha-
uit, ad Italiam vero & gentes Europæas
on pervenit per quingentos annos à *Iu-
iniano*; ſuppreſſum à Gothis, Longobar-
is, Vandalis, Francis, aliiſque populis bar-
aris, (qui occidentales Imperii Romani
rovincias invaſerunt) pari odio Leges
omanas & literas omnes proſequenti-
us.

Primò agendum de libris *Iuſtiniani*;
uomodo recepti fuerint *Conſtantinopoli*,
& deinceps in Imperio *Orientis*, & quo-
modo poſtea ad Europæos fuerint delati.

II. Per quadraginta annos poſt *Iu-
ſtinianum* libri *Iuſtinianei* ſub *Iuſtino*, *Ti-
berio*, *Mauritio* Imperatoribus *Conſtanti-
nopoli* recepti fuerunt in gymnaſiis & uſu
forenſi latinè ſcripti, juſque ex iis Sermo-
ne Romano dictum [1] eſt, in quo Decreta
Magiſtratuum & Sententiæ judicum eden-
da [2] erant, iſque honos delatus eſt linguæ
Romanorum, quorum virtutibus ma-
gnum illud Imperium debebatur. Sed vix
per

[1] *Carol. Fabrot. in edit. Baſilic. in epiſt. ad Can-
cel. Franc.* [2] *L. decreta 41. ff. de re judicat.*

per quadraginta annos jus *Juſtinianæu*
[3] valuit, nam circa annum Chriſti 600
ſucceſſit *Phocas*[4] (occiſo Imperatore *Mau-
ritio*) imprudens & ignavus Princeps, q
nec leges conſervare, nec Sarracenoru
invaſiones in Aſiam repellere potuit, ſu
quo etiam Germani, Galli, Hiſpani, Lon
gobardi in Italia Imperatorum Domina
tionem excutere cœperunt, poſteaque Im
peratores Græci dicti ſunt Imperatores
Romanorum uſque ad excidium Conſtan
tinopolis & ſucceſſores *Conſtantini*
iidemque ſucceſſores *Alexandri* ſe di
voluerunt.

III. Sub Imperatoribus verò a Phoc
ad *Baſilium* Macedonem per ducentos an
nos libri *Juſtinianæi* erant in aliquo uſu
fuerunt enim vel ætate *Juſtiniani* vel pau
lò poſt in linguam Græcam[6] tranſlati, Co
dex & Pandectæ per *Thalelæum*[7] anteceſſo
rem, Inſtitutiones per *Theophilum*[8], plu
rimique libri Juriſconſultorum Romano
rum

[3] *Balduin. in Inſtitut. in proleg. Vulte. de juriſ
prud. Rom. in proleg.* [4] *Niceph. lib.* 18. *Zonar
Tom.* 3. *Annal.* [5] *Georg. Codin. Curopalat. d
offic. aul. & eccleſ. Conſtantinopol. cap.* 6. *n.* 51
[6] *Marquard. Freher. in edit. jur. Græco-Rom. in
epiſt. ad Rud.* 2. *Imp.* [7] *Ioſeph. Suaveſ. in Notit
Baſilic.* [8] *Franc. Broæ in Inſtit. in præfat. Carol.
Fabrot. in exercit. in pr. in apolog.*

um Græci facti[9] ſunt, ex quibus Pandectæ
ntea compoſitæ fuiſſent, ex quibus &
ræſertim ex Conſtitutionibus Imperato-
um *Iuſtiniano* ſuccedentium uſque ad *Ba-*
lium Jus in foro Orientis reddebatur, ſub
is tamen Legum & Judiciorum vis paula-
im[10] minui cœpit, afflictis maximè ex ar-
mis Sarracenorum Orientis Imperium va-
ſtantium[11] uſque ad *Baſilium* Macedo-
nem, qui in eo Imperio ſucceſſit circa an-
num DCCCLX. Princeps magni animi,
qui ex bellis ſuis contra Sarracenos alioſque
Imperii hoſtes, & ex Legibus judiciiſque
reſtitutis magnam nominis ſui famam
comparavit. Is raro fortunæ exemplo in-
ter Captivos Vænales Conſtantinopolin
adductus[12], poſteaque Armis & acclama-
tionibus Militum Imperator factus, cum
Leone Philoſopho & *Conſtantino Porphy-*
rogenito, filiis ſuis ſibi in Imperio deinceps
ſuccedentibus, ex invidia[13] gloriæ *Iuſti-*
nianeæ libros ipſius delere conatus, primò
edidit Epitomen Codicis *Iuſtiniani*, quam

πρόχει-

9 *Suareſ. in d. Notit.* 10 *Zonar. Annal. Tom.* 3. 11 *Abb. Vrſperg. p.* 158. *Zonar. d. Tom.* 3. *Sabell. Ennead.* 8. *lib.* 9. & *Ennead.* 9. *lib.* 1. *Balduin. in Inſtit. in proleg.* 12 *Zonar. d. Tom.* 3. 13 *Ciron. lib.* 5. *Obſervat. jur. Canon. cap.* 4. & 5.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

πρόχειρον [14] vocavit, deinceps libros ſe[x]ginta Βασιλικῶν publicavit, iique ſoli v[i]juris habuerunt uſque ad finem Imp[erii] Orientalis, neglectis libris à *Iuſtinian[o]* compoſitis, qui poſt *Baſilium* nec in A[ca]demiis nec in Judiciis uſuve forenſi adm[issi] fuerunt.

IIII. Invidiæ vero & Ambitionis *Ba[ſilii]* labem contra *Iuſtiniani* libros & glori[am] etſi aliqui minuere [16] conentur, aſcriben[tes] interitum & jacturam librorum *Iuſtinia[ni]* infortunio, cum in conflagratione Co[n]ſtantinopolis ſub *Zenone* Imp. CXX. M[il]lia librorum amiſſa fuerint, & *Berytus* fl[o]rentiſſimum Legum gymnaſium ter[ræ] motu obrutum fuerit: quibus etiam acce[ſſit] in Italia librorum omnium Vaſtatio p[er] Gothos; plurimi tamen *Baſilium* & *Le[o]nem* invidiæ & ambitionis graviter [17] acc[u]ſant, quod *Iuſtiniani* famam ex Legib[us] Romanis compoſitis non ferentes, earu[n]dem Legum compoſitionem nomini ſ[uo] aſcribere [18] contenderunt, neque enim *L[eo]* Philoſophus in libris *Iuſtinianeis* aliud r[e]prehe[n]

[14] *Harmenopul. lib. 1. Tit. 1. de Legib. Dion[yſ.] Gothofred. ad Novell. Leon. in princ.* [15] *Freh[er.] in d. epiſt. ad Rud. 2.* [16] *Balduin. in Inſtit. in pr[inc.] leg.* [17] *Ciron. d. c. 4. & 5. Freher. in d. epiſt. [ad] Rud. 2.* [18] *Fr. Broæ in d. præfat.*

ehendere[19] poteſt, quam quod ejus com-
ſitio non fuerit perfecta & abſoluta ad
vendas difficultates, nec *Iuſtiniani* ordi-
m ſatis fuiſſe accuratum, quæ etiam in
ſum *Leonem* retorqueri poſſunt. Et Juriſ-
nſulti Occidentalis Imperii *Iuſtinianum*
is defendunt, reprehendentes illud ſo-
m in *Iuſtiniano*, quod libros Romano-
m Juriſconſultorum poſt Pandectas ab-
lutas ſupprimere conatus, eandem pœ-
m Talionis[20] à *Baſilio* & *Leone* paſſus eſt.

V. Hos libros Βασιλικῶν alii *Leoni* Phi-
ſopho[21] tribuunt, alii *Baſilio*[22] patri, cui
ipſe *Leo* eoſdem[23] aſcribit, iidemque ad
nos viginti poſt eorum editionem à *Con-*
ntino Porphyrogenito altero *Baſilii* filio
repetita prælectione purgati & emen-
ti[24] fuerunt, atque ab eo tempore libri
ſtinianei obſoleverunt in Oriente, Ju-
ſconſultorum manibus non verſabantur,
ròque deſcripti erant. Unde in illa libro-
m multitudine, qui in Occidentem poſt
captam

[19] *Leo Philoſ. Imper. in procem. Baſilic.* [20] *Ci-m. d. lib. 5. cap. 5.* [21] *Harmenopul. lib. 1. Tit. 1. princ. Cujac. lib. 17. obſervat. 31. Io. Suares in Notit.* [22] *Gothofred. ad Novell. Leon. in princ. reher. in d. epiſt. ad Rud. 2. Vult. in juriſprud. Roman. in proleg.* [23] *Ios. Suareſ. in d. Notit. Baſilic.* [24] *Gothofred. ad Novell. Leon. & ad lib. 8. Baſilic. edit. Hanov. ann. 1606. Suareſ. in d. Notit.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

captam Conſtantinopolin adducti ſun
non conſtat librum ullum *Iuſtinianæum*
(ſi fortè Novellas excipias) fuiſſe repe
tum. Et poſt libros Βασιλικῶν edidit po
rò *Leo* Philoſophus conſtitutiones Nove
las CXIII. quas jam habemus, iiſque u
mur tantum in iis, de quibus à *Iuſtinia*
nihil eſt[26] conſtitutum.

VI. Compoſiti fuerunt à *Baſilio*[27] lil
Βασιλικῶν ex libris *Iuſtinianæis*, ex XII
Edictis *Iuſtiniani* poſt Novellas latis,
conſtitutionibus Novellis *Iuſtini* &
quentium Imperatorum uſque ad *Ba*
lium, quarum pleræque ab *Enimundo* I
neſidio & *Ioanne Leunclavio* in libris Ju
Orientalis editæ ſunt, & ex libris Juriſco
ſultorum Romanorum qui apud Græc
tum[28] reperiebantur & ad nos perve
runt: Baſilica tamen hæc LX. libris co
prehenſa diù latuerunt, quorum ſept
libros primò edidit *Gentianus*[29] *Hervet*
Cujacius[30] III. qui etiam omnes penes
habuit, & ex iis multa in Jure Roma
præſertim in obſervationibus ſuis (q
Opus divinum *Iac. Auguſtus Thuanu*
me

[25] *Freber. in d. epiſt.* [26] *Cujac. d. lib. 17*
ſer. 31. [27] *Suareſ. in d. Notit.* [28] *Suareſ. i*
Notit. [29] *Suareſ. ibid.* [30] *Fabrot. in d. e*
ad Cancell. Franc. [31] *Thuan. hiſtor. lib. 99.*

ritò appellat) eoſdemque fere omnes
integros habemus ex Galliæ Biblio-
câ Regiâ editos unà cum Scholiis &
oſſis Interpretum Græcorum ſtudio do-
ſſimi Anteceſſorum Aquiſextienſium
cani *Caroli Fabrotti*, ex quibus multa
Jure *Iuſtinianæo* obſcura dilucidè ex-
cantur & illuſtrantur.

VII. Ad hos libros Βασιλικῶν ſcripſe-
nt Juriſconſulti Græci Scholia & Com-
ntarios aliquos; ſed non pari numero
Europæi ad *Iuſtinianum*, ex quibus ad
s tantum pervenerunt gloſſæ aliquæ [32]
*phani, Nicæi, Thaddæi, Euſtathii, Eu-
ii Iſidori, Baſilii* aliorumque Juriſcon-
torum Græcorum, quæ ut gloſſæ *Ac-
ſianæ* margini Βασιλικῶν adiectæ ſunt.
æcis magis videntur placuiſſe Epitome
& Synopſes, è quibus prima eſt Baſilii
όχειρον τῶν νομῶν, [34] ex quo *Conſtantinus
rmenopulus* Judex *Theſſalonicenſis* con-
navit univerſi Juris Epitomen, & ex
onſtitutionibus Imperatorum, uſque ad
nmanuelem Commenum qui Imperium
tenuit

[32] *Decian. in apolog. adverſ. Alciat. cap. 8. Ma-
ac. de via & rat. Iur. c. 24. Suareſ. & Broæ. in
c. citat.* [33] *Broæ. in d. præfat.* [34] *Gothofred.
Novell. Leon. in princ. Fabrott. in d. epiſt. ad
ncel. Franc.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

tenuit circa annũ MCL. quam Promptu-
rium[35] appellat, & ante eum aliam br
viorem *Synopſin* edidit *Michael Attaliat*
Juriſconſultus[36] juſſu *Michaelis Ducæ* Im
peratoris circa annum MLXX. quem
Compendium Compendii vocat, eodem
que tempore *Michael Pſellus*[37] *Synopſ*
condidit, & *Io. Leunclavius* anno MDLXX
edidit ἐκλογὴν βασιλικῶν[38] è Bibliothe
Ioh. Sambuci Pannonii (qui poſtea fu
magnus Poloniæ Cancellarius) quam il
Tarenti in Calabria repererat, nam ea pa
Italiæ (quæ olim vetus Græcia dicta eſ
diutiſſimè paruit Imperatoribus Orienti
poſt quam Exearchatus Ravennæ prim
Longobardis, deinde Normannis in Ital
dominantibus ceſſerat; & ab eodem *Leun*
clavio tres Paratitlorum libri Latini f
cti[39] ſunt, in quibus Leges ad res & perſ
nas ſacras ſpectantes ex corpore *Iuſtini*
næo deſumptæ ſunt, appoſitis ſingulis qu
in aliis Titulis & gloſſis ad illum titulu
pertinentibus reperiuntur.

VIII. I

35 *Harmenopul. d. lib.* 1. *Tit.* 1. *Balduin.* *Inſtit. in proleg. Vult. & Freher. in Loc. cit.* 36 *Leunclav. in eclog. Baſilic. in procem. & in ed* *Baſilic. ann.* 1575. *Fabrott. in d. epiſt.* 37 *Freh* *& Fabrott. in Loc. citat.* 38 *Io. Leunclav. in ed* *jur. Græco. Rom. Fabrott. in d. epiſt.* 39 *Broæ.* *d. præfat.*

VIII. Ex his omnibus & Imperato-
[ru]m *Baſilio* ſuccedentium Conſtitutioni-
[b]us in Orientali Imperio Jus dictum eſt,
[n]eglectis libris *Iuſtinianæis*, ſive ex invidia
[fa]mæ *Iuſtinianææ* ambitioneque concili-
[a]ndi libris & Legibus ſuis Authoritatem,
[ſi]ve ex uſu & facilitate Græcæ [40] & Verna-
[cu]læ Linguæ, in qua hæc omnia edita ſunt,
[&] diviſis jam Imperiis Occidentis, & Orien-
[ti]s, Jure tantùm ſuo uti voluerunt, quod
[ta]men omne à Romanis acceperant.

IX. *Baſilium* verò & *Leonem* Impp.
[i]mitatus *Photius* [41] Patriarcha Conſtanti-
[n]opolitanus eodem tempore Nomo-Ca-
[n]onem edidit ex Baſilicis Conſtitutionibus
[&] Canonibus Eccleſiaſticis, quem longo
[p]oſt tempore *Theodorus Balſamon* Patriar-
[c]ha Antiochenus [42] anno 1143. Scholiis il-
[lu]ſtravit, *Photiumque* imitatus *Burchar-
[d]us VVarmatienſis* anno 1020. *Ivo Car-
[n]utenſis* anno 1080. & *Gratianus* anno
[1]120. Canones Eccleſiæ Occidentalis con-
[g]eſſerunt.

X. Hoc Jus Græco-Romanum à *Baſi-
[l]ii* & *Leonis* ætate ſub Imperatoribus *Por-
[p]hyrogenitis*, *Commenianis* & *Paleologis*

D uſque

[40] *Freher. & Broæ. in Loc. citat.* [41] *Gothofred.
in. d. præfat. ad Novell. Leon. Broæ. in. d. præfat.*
[42] *Gothofred. in d. præfat.*

uſque ad *Conſtantinum* XIII. *Paleologu*
Græcorum Imperatorum ultimum pro
ductum eſt, ſub quo captâ Conſtant
nopoli anno 1452. à *Mahomete Ottomann*
co, Imperium Orientale cum ſuis Legibu
[43] extinctum eſt. Nam uſque ad illud tem
pus fuit Conſtantinopoli celeberrimus Ju
riſconſultorum conventus & ſupremu
Orientis Tribunal, teſte *Ænea* [44] *Sylvi*
qui tum Pontifex Romanus fuit, & du
per varia Sæcula barbaries Gothorum, Lo
gobardorum, Maurorum, Saracenoru
aliorumque literas & Leges in Occident
pænè deleviſſet, efflorefcebant Literaru
omnium Legumque ſtudia [45] Conſtant
nopoli, ut nemo pro docto in Occident
haberetur [46], niſi Conſtantinopoli litera
rum ſtudio incubuiſſet.

XI. Libros vero *Juſtinianæos* Rom
aut in Italia per quingentos annos ab ej
exceſſu viſos fuiſſe nobis conſtare non
poteſt; tantùm conjici poteſt eos in Illyr
cum veniſſe, quòd eorum publicatio
Pra

43 *Abb. Vrſpergen. in paralipom. Æne. Syl*
in orat. de excid. Conſtantinop. 44 *Æne. Syl*
epiſt. 130. & 155. 45 *Ciron. lib.* 5. *Obſerv. ju*
Canon. cap. 5. 46 *Æne. Sylv. d. epiſt.* 130.
155. 47 *Freher. in d. epiſt. ad Rud.* 2. 48 *Co*
ſtit. Tanta. in fin. de concept. Digeſt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Præfecto Prætorii Illyrici à *Iuſtiniano* mandata ſit. Italiam tenuerunt Gothi per ſexaginta annos poſt *Iuſtinianum*, quibus pulſis in ulteriorem Galliam [49] per Longobardos, Reges eorum per ducentos annos Italiâ potiti ſunt, eodemque tempore in *Hiſpania* [50] Viſigothi, & Vandali, in Gallia Gothi, Franci, Hunni aliique Populi barbari dominabantur. Hi nullas patiebantur Leges niſi a ſe conditas, Longobardicas, Gothicas, Francicas, Alemannicas aliaſque quas adhuc habemus in Codice Legum [51] antiquarum, quæ etſi in plurimis ſanè juſtæ ſunt & laudandæ, ſapiunt tamen barbariem earum gentium, & Leges Longobardorum (quæ cæteris excellentiores habitæ ſunt) barbaræ, aſininæ, & Fæx potius quam Lex ab Interpretibus noſtris ſunt [52] appellatæ: illum tamen honorem Romanis olim Dominis ſuis præbuerunt ut Leges ſuas omnes Latinè ſcripſe-

[49] *Procop. lib. 1. de bell. Goth. Agath. lib. 1. de bell. Goth. Niceph. lib. 13. c. 39. & lib. 14. c. 56. Abb. Vrſpergen. c. 130. Sabellic. lib. 1. in princ. & lib. 4 Tom. 4.* [50] *Cod. Leg. antiqu. p. 1.* [51] *Cod. Leg. antiqu. p. 1. edit. per Frederic. Lindenbrog. Decian. in apolog. adverſ. Alciat. cap. 9.* [52] *Luc. de Penn. ad l. Conductores. C. de Conductor. lib. 11. Maran. diſp. 2. Cæravit. ad Rit. Neapol. Rit. 292. Paul. Chriſtinæ. deciſ. 212. n. 26. vol. 4.*

rint, & contractus omnes ſecundùm Lege Romanas[53] inierint, & eas Juris Roman reliquias quas adipiſci potuerunt in uſu Judiciorum unà cum Legibus ſuis[54] obſervaverint, Codicem *Theodoſianum*, *Gaii* Inſtitutiones, *Vlpiani* fragmenta, *Pauli* notas & ſententias, forſan majorem honorem delaturi Libris *Iuſtinianæis*, ſi in eos incidiſſent.

XII. Poſt ducentos annos *Carolus Magnus* Gallorum & Germanorum Rex, de victis in Italia Longobardorum Regibus, *Romæ* à Senatu Populoque Roman electus Romanorum Imperator, & à *Leon* III. Pontifice Romano approbatus circ annum 800. ſummo reſtituendi Juris Romani deſiderio[55] tenebatur, quod aſſeq non potuit, ſive bellis continuis occupatus, ſive ex defectu Librorum Juris Romani, quos illius Juriſconſulti non potuerui conquirere. Jacebat enim ſepulta literarum omnium & Legum peritia ſub *Caro* Magno & per duo ſæcula inſequentia, quo omnes viri docti[56] deplorant, in quibus i vaſera

53 *Agath. lib.* 1. *de reb. Iuſtinian.* 54 *Decia in apolog. adverſ. Alciat. c.* 7. *Matheac. lib.* 1. *via & rat. jur. c.* 24. 55 *Balduin. in Inſtit. proleg.* 56 *Sabellic. Ennead.* 9. *lib.* 1. *Paul. Iov. vit. Franc. Petrarch. Genebrard. in chronolog. lib.* . *Card. Bellar. lib.* 4. *de Rom. Pont.* 1. 12.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

vaſerat omnium animos talis ſtupor, amentia, oblivioque Literarum omnium & Morum, ut vix Principes Pontificeſve reperiantur, qui aliquid dignum memoriâ geſſerunt. De Jure Romano nihil interea auditum, ſolum Ravennæ[57] apud Exarchos Græcos reperiebatur quinta pars Pandectarum, quæ tractat de ultimis voluntatibus & ſucceſſionibus hæreditatum; nam ea pars Italiæ Exarchis Imperatoribus Conſtantinopolitanis adhuc durante Longobardorum regno obtemperabat, donec ex conventione[58] inter *Carolum Magnum* & *Irenem* Imperatricem Conſtantinopolitanam facta, pars Imperii Romani Occidentalis *Carolo* & ejus poſteris, Orientalis verò Conſtantinopolitanis ceſſit.

XIII. Poſt has verò tenebras Scientiarum omnium, ea fuit fœlicitas Juris Romani, ut cum ipſo in Lucem extracto cæteræ Scientiæ omnes revixerint, quod accidit ſub *Lothario* Saxone Imperatore Occidentis circa annum 1127. quo una cum *Innocentio* II. Pontifice Romano bellum gerente contra *Rogerium* Regem Siciliæ & Neapolis, imploratoque Piſanorum auxilio (qui tum liberi Reipublicæ jure

 uteban-

57 *Decian. in apol. adverſ. Alciat. c.* 8. 58 *Sabellic. Ennead.* 8. *lib.* 9.

utebantur) in excidio Urbis Amalfitanæ in Apulia, libri Pandectarum [59] ibi reperti, in honorem rerum ab iis ſtrenuè geſtarum, præmium ut Opima Spolia iiſdem tributa ſunt, eoſque religioſè ſervabant *Piſani* uſque ad annum 1406. & ad eos in controverſiis ſuis Doctores noſtri advolabant. Eo verò anno *Guius Coponius* [60] exercitus Florentini præfectus civitate Piſarum captâ, Pandectas in magnam triumphi ſui partem Florentiam tranſtulit, ubi eadem religione & Cura adhuc ſervantur. Eodem tempore cum Pandectis in lucem revocatis cæteræ ſcientiæ ſub iiſdem tenebris ſepultæ repullularunt. *Petrus* enim *Lombardus* [61] Epiſcopus Pariſienſis Theologiam per antiquorum libros ſparſam in methodum redegit, quod *Iohannes Damaſcenus* ante annos quingentos Græcis præſtiterat, & *Gratianus Monachus* Bononienſis Decretorum librum compoſuit, & *Petrus Trecenſis*, dictus *Comeſtor*, Hiſtoriam Scholaſticam

[59] *Coraſ. ad l. 2. §. fin. ff. de Orig. jur. Freher. in d. epiſt. ad Rudolp. 2. Imp. Borrell. de Cath. Reg. præſtan. c. 78. n. 26. Gerard. Voſſ. in diſſert. 3. de Symbol. theſ. 33.* [60] *Taurell. in præf. ad Pandect. Florent. Borrell. d. cap. 78. n. 28.* [61] *Antonin. p. 3. tit. 18. c. 6. Trithem. lib. de eccleſ. Script. Bellarm. de ſcript. eccleſ. ad ann. 1145. Sixt. Senenſ. lib. 3. bibliothec. ſanct. Method. 23.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

icam edidit, qui fratres naturales ex una oncubina nati perhibentur.

XIV. Pandectis jam poſtliminio reſtitis, Jus Civile Romanorum omnes Occientalis Imperii Populi amplectuntur, & d illud exornandum miro conſenſu conurrunt. Erat eodem tempore in Aula Imeratricis *Matildæ* magni nominis Iuriſconſultus *Irnerius* [62] qui Conſtantinopoli [6]3 Juri operam dederat, & in rebus *Lotharii* dminiſtrandis ſummum locum tenebat. Eo authore & Suaſore *Lotharius* [64] Jus Romanorum in Academiis doceri, & ex eo auſas in judiciis dijudicari Edicto mandavit, ipſeque *Irnerius* Bononiæ circa annum 150. Jus Civile docuit, eumque ſecuti *Bulgarus*, *Placentinus*, *Odofredus*, *Aro*, alijque Bononiæ, & ex iis etiam *Placentinus* & *Aro* in Academia Montiſpeſſulana in Gallia Jus Civile profeſſi ſunt: poſt hos *Franc. Accurſius* Florentinus fere quadragenarius ad Jus Civile acceſſit ſub *Arone* & *Odofredo*, in quo tantum profecit, ut Magiſtros longè ſuperaret, relictaque profeſſione Iuris publica in ſolitudinem ſe recepit, in qua per

 ſepten-

62 *Abb. Vrſpergen. f. 291. Decian. in apolog. adverſ. Alciat. c. 8.* 63 *Ciron. lib. 5. Obſer. jur. Canon. c. 5.* 64 *Lindenbrog. in Cod. Leg. antiqu. in princ. Decian. in d. apolog. c. 8.*

ſeptennium [65] ſcripſit gloſſas in Pandec
& Novellas, & per aliud biennium in C-
dicem [66] ut ipſe de ſe teſtatur, in quib
mira brevitate Leges omnes ſimiles ad
diſſentientes conciliat, & ex iis tantam i-
duſtriæ, judicii, memoriæque famam
aſſecutus, ut nemo poſt eum Iuri gloſ
adjicere tentaverit, & Interpretes poſt eu
ex ejus admiratione, parem operam
ejus gloſſis explicandis ac in verbis Leg
impenderint, quod ſanè in iis meritò
prehendendum eſt, adeoque eum inſec
aliam viam docendi Iuris per Commen-
rios prolixos inierunt, contra *Iuſtinia*
Sanctionem [67] prohibentis commentari
Legibus ſuis aſcribi. *Accurſium* vero o
nibus Interpretibus Græcis & Latinis a-
teponit [68] *Cujacius*, à quo quicquid *Bar-*
lus aliique aberraverint ſomnia appellat.

XV. Poſt *Accurſium* ſucceſſerunt C-
nus, *Oldradus*, *Petrus de Bellapertica*
Aureliis docuit, aliique in Italia, qui om
licet inſignem ex Iuris Romani ſcientiâ
mam comparaverint, eos tamen ſec

Bar-

[65] *Gl. in Authent. ut proponatur. v. indictio*
Forſter. in hiſtor. jur. Civil. v. Accurſius. Fr. Br
in Inſtit. in præfat. in Chronol. [66] *Gl. in l. 2*
de accuſ. [67] *L. 1. §. noſtram. C. de vet. jur. enu*
[68] *Cujac. lib. 12. obſer. 16.*

[B]artolus & *Baldus* Peruſinus longè ſupe[r]arunt. *Bartolus* natus anno 1303. Ius Ci[v]ile profeſſus eſt Piſis, poſteaque Peruſii, [q]uod tanto judicio aperuit in Commenta[r]iis ſuis immenſis pro ætate ſua (quæ qua[d]raginta ſex annos non exceſſit) ut longè [p]rimus *Iuſtiniani* Interpres poſt *Accur[ſ]ium* adhuc apud omnes celebretur, & in eo [f]uiſſe præ cæteris admirabilem Legum pe[r]itiam, ejuſque ingenio numen adfuiſſe Interpretes noſtri [69] teſtentur. Eum *Baldus Peruſinus* ejus auditor, annis ſuperavit: vixit enim uſque ad ætatem decrepitam, mortuus anno 1420. & Ius Civile profeſſus eſt Bononiæ & Ticini per 56. annos tanto cum ingenii acumine judicioque, ut *Baldum* nihil ignorare ſoleret *Iaſon* dicere, & *Philippus Decius* [70] teſtetur, neminem mortalium authoritate *Baldum* adæquare poſſe. In his ſanè nihil deſiderari poteſt, quam ut fœliciore ætate [71] vixiſſent, in iis enim Sæculis barbaries Gothica & Longobardica Latinum Sermonem & literas

 ferè

[69] *Io. Bapt. in repetit. C. omnes Populi. de Inſt. & jur. Nic. Everard. in Loc. ab. authorit.* [70] *Dec. conſ.* 283. *Car. Molinæ. conſ.* 2. *pro Hermann. ab. Arragon. n.* 18. *Bolognin. in Auth. habita. C. ne fil. pro patre. n.* 198. [71] *Balduin. in Inſtitut. in prolog. Matheac. lib.* 1. *de via & rat. jur. c.* 20.

ferè omnes extinxerat, & ea ratione *Antonius Contius* eos Longobardicos Doctores [72] appellat. Ideoque ſi in iis Sermo Gothicus, hiſtoriarum literarumque ignorantia reprehendatur, condonanda ſunt illis pro temporis ratione, ac compenſanda purâ exactâque Iuris Romani ſcientiâ, quam immenſo labore judicioque poſteris tradidere.

XVI. Qui eos ſecuti ſunt, *Angelus Peruſinus Baldi* frater, *Salycetus*, *Alexander*, *Paulus Caſtrenſis*, *Franciſcus Aretinus*, *Iaſon*, *Phil. Decius*, alijque pari judicio, acumine ingenii, & induſtria jus Romanum docuerunt, quod Commentarii eorum teſtantur. Et hucuſque maxima laus debetur [73] Italis, qui præ reliquis nationibus Chriſtianis Jus Civile illuſtrarunt. In iis tamen omnibus deerat adhuc Sermonis Latini elegantia literarumque Græcarum & Latinarum ſcientia, quam Juriſconſulti Sæculi inſequentis aſſecuti ſunt. Ea vero obtigit ex infœlici Civitatis Conſtinopolitanæ excidio, poſtquam omnes Græcæ Literæ libriq; in Occidentem exules miſſi, & ex earum æmulatione literæ Latinæ effloreſcere cœperunt, & ex iis maxi-

[72] *Cont. lib.* 1. *diſput. jur. Civil. c.* 8. [73] *Conr. Rittershuſ. ad Conc. Raph. Fulgoſ. in princ.*

maximum Juri Civili ornamentum acceſſit.

XVII. Illo Sæculo primus emicuit *Andreas Alciatus* Mediolanenſis, cujus Commentarios ex hiſce literis, præ prioribus Juriſconſultis multò ornatiores habemus. Poſt eum ſtatim effulſerunt ex ſingulis nationibus Chriſtianis Juriſconſulti clariſſimi[74], ex Italis *Decianus*, *Menochius*, *Pancirollus*; ex Hiſpanis *Ant. Auguſtinus*. *Did. Covarruvias*, *Ant. Goveanus*, *Arius Penellus*; ex Gallis *Budæus*, *Cujacius*, *Duarenus*, *Tiraquellus*, *Contius*, *Hottomannus*, *Balduinus*, *Briſſonius*, *Anton.* & *Petr. Faber*; ex Germanis *Zaſius*, *Sichardus*, *Viglius*, aliique plurimi, qui deinceps ad exornandum Ius Civile Romanorum tantam literarum omnium cognitionem attulerunt, ut cum omnibus omnium ſcientiarum Profeſſoribus ſine invidiæ aut arrogantiæ labe poſſint contendere. Ita denique verum Juris Civilis Romanorum uſum & judicium prioribus Italis, Lumen verò Elegantiam & Ornamentum inſequentis ſæculi Interpretibus tribuere debemus: nam vetuſtiores Juris Interpretes fructus nobis reliquerunt, *Budæus* vero & re-

74 *Balduin. in Inſtit. in proleg. Matheas.* 1. *de via & rat. jur. c.* 24.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

& recentiores magis flores quam fructus attulerunt, ut Itali[75] de ſe prædicant.

XVIII. His gradibus aſcendit Ius Civile Romanorum ad illud gloriæ faſtigium in quo jam poſitum eſt, & ad quod nullius unquam gentis Leges pervenerunt. Dicendum jam eſſet pro inſtituto meo, quem uſum & authoritatem habeat hoc Ius Civile Romanorum in ſingulis Principum Chriſtianorum Regnis & Dominiis, ſed quia ad Ius Civile Romanorum acceſſerunt Ius Feudorum & Ius Canonicum, illud ex Conſuetudinibus Longobardorum, aliarumque nationum ante tempora *Caroli* Magni; hoc verò ex Canonibus Conciliorum, Sententiis Patrum Eccleſiæ, Reſcriptiſque Romanorum Pontificum compoſitum, dum Ius Romanorum in tenebris deliteſceret; & jam ſunt connexa & involuta cum Iure Civili Romanorum, & cum eo juris vim habent apud omnes ferè populos Chriſtianos; & quia Commentarii etiam & Interpretationes Doctorum ad Ius Civile eximium habent uſum in judiciis & uſu forenſi, tam in Iure Romano interpretando, quam in Deciſionibus Cauſarum quæ in Iure Civili expreſſè deciſæ non ſunt; de his tribus

75 *Benevenut. Strach. tract. de Mercatur. Tit. de Contract. Mercat.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

bus capitibus aliquid neceſſariò dicendum videtur, atque ita deinceps ad inſtitutum tractatum de uſu & authoritate Iuris Civilis in Dominiis Principum Chriſtianorum progrediemur. Incipiemus à Jure Feudorum.

CAPUT VI.

De Iure Feudorum.

DE Feudorum origine non convenit inter Interpretes Juris Romani: aliqui enim Feuda à Romanorum Legibus & Moribus orta fuiſſe exiſtimant, ſed longè plures ea Romanis incognita fuiſſe, & à Longobardis, dum in Italia dominabantur, cœpiſſe tradunt.

II. Qui Romanis Feudorum originem tribuunt, memorant illas Clientelas quæ inter Patronos & Clientes interceſſerunt. Nam à tempore *Romuli* Plebeis mos erat eligendi Patricios in Patronos [1] ſuos, & poſtea Provinciales & Socii ſibi adoptabant Senatores in Patronos, inter quos ea erat neceſſitudo, ut Patroni Clientum oppreſſorum Caput & Fortunas tuerentur,

[1] *Dionyſ. Halicarn. lib.* 1. *Plutar. in Romul.* *Gell. lib.* 5. *noct. Attic. c.* 13.

tur, Clienteſque viciſſim Patronos ſu omni obſequio colerent & venerarentu Clientes ſe dabant in fidem & Clientela Patronorum, Patroni Clientes in Fide receperunt, atque inde ortam eſſe ea conjunctionem [2] quæ hodiè eſt inter Do minum & Vaſallum: alii *Stipendia* mil tum, quæ militiæ in Jure Romano [3] appe lantur, Feudis Similia eſſe [4] volunt, alii ve ro Colonos glebæ aſcriptitios Vaſallis Feudatariis ſimiles eſſe [5] opinantur. Sc multo veriſimilior eſt eorum conjectura qui potius Feuda ab *Alexandro Severo* *Conſtantino Magno* cœpiſſe [6] cenſuerun *Severus* enim donavit *Ducibus* & *Militi bus* Limitaneis ea Prædia quæ ab hoſtibu capta [7] ſunt, ita ut eorum eſſent ſi hæred eorum militarent, attentiùs militaturi ſua Prædia defenderent; eademque poſte *Conſtantinus Magnus* voluit etiam ad Hæ redem Paganum [8] tranſire, ut milites ſuo ſib

[2] *Luc. de Penn. in l. quicunque C. de omn. agr deſert. lib. 11. Budæ. ad L. Herennius. ff. de Evict Zaſ. ad l. 2. §. Curias. ff. de Orig. juris. Sonsbeck. i Tract. feud. p. 1. n. 30.* [3] *L. omnimodam. §. im putari. C. de inoff. teſtam. L. mortuo. §. 1. ff. de le gat. 2.* [4] *Haloand. in Novell. 53. & 56.* [5] *Bor. cholt. de feud. c. 2. n. 12.* [6] *Lat. Taurell. de Mi. lit. ex caſu.* [7] *Lamprid. in Alex.* [8] *Pompon Læt. lib. 2. hiſt. Roman. in Conſtant.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

ſibi conciliaret. Hæc vero omnia à Feudis
longe abſunt, quæ hodie Moribus gentium
inducta ſunt; cum ea non aliter conſtituan-
tur quam in re Mobili[9] aut ad eam acce-
dente, cujus Uſus ſeu utile Dominium
Clienti tantùm conceditur, Proprietas ve-
rò & directum Dominium ut remaneat pe-
nes concedentem [10] ſuoſque hæredes ne-
ceſſe eſt: & præter Fidem Patrono à Cli-
ente jurejurando promiſſam (à qua ille
Dominus, hic Fidelis [11] nuncupatur) Do-
mino etiam juriſdictio in Clientem reſer-
vata [12] eſt, ſi quid contra pacta, conventa,
vel Leges Feudi commiſerit, quorum om-
nium nulla judicia in Legibus aut Moribus
Romanorum reperiri poſſunt. Et *Carolus
Molinæus* [13] profitetur ſe evolviſſe omnes
Libros Romanos eoſque qui de Feudis tra-
ctant, & ex eorum omnium (pauciſſimis
exceptis)

9 Tit. de feud. cognit. lib. 2. Eguin. Baro. lib. 1. de jur. Benefic. Tit. 4. Roſenth. in Synopſ. feud. lib. 1. c. 1. concluſ. 61. 10 Tit. in quib. Cauſ. feud. amitt. in fin. Tit. de Controver. inter. dom. & fidel. Tit. de form. fidelit. Baro. d. lib. 1. Tit. 2. Roſenth. d. c. 1. concluſ. 6. 11 Tit. in quib. Cauſ. feud. amitt. in princ. Tit. de form. fidelit. 12 Tit. de Controver. feud. apud pares. Tit. de prohib alien. feud. per Fred. tit. an apud judic. 13 Molinæ. ad Conſuet. Pariſ. tit. des fieſs. n. 5.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

exceptis) ſententiâ [14], aſſerit Feuda ju Romano eſſe penitus incognita, nullaqu eorum veſtigia in Iure *Iuſtinianæo* appar re, ſed ex Moribus gentium, poſt Roma num Imperium excuſſum in Occident orta fuiſſe.

III. A quibus verò gentibus origine habuerunt diſceptatur: nam pro Gallis criter contendit *Molinæus* & alii pauci [15] e à Francorum regibus manaſſe, ante Lon gobardorum dominationem in Italia, Se reliqui omnes [16] qui de Feudis agunt, ea Regibus Longobardicis in Italia origine hauſiſſe conſentiunt. Eorum enim Reg [17] Ducibus & Militibus ſuis Civitates, Ur bes cum Territoriis, Agros, Prædia dona bant, utenda fruendaque, Dominio Supre mo & Directo ſibi reſervato; & hæc prec riò primum [18] conceſſa, revocanda cu domino viſum eſſet, poſtea per annum deinde dum vivebat Cliens, poſteaque fili quem Dominus eligebat, deinde filii e

æqu

[14] *Vide Roſenth. de feud. lib. 1. c. 1. concluſ.* [15] *Connan. lib. 2. Comm. jur. Civil. c. 5. Choppi de Comm. Gall conſuetud. p. 2. §. 4. n. 4.* [16] *Pa cirol. in Theſaur. Var. Lect. jur. lib. 1. cap. 90. He Roſenth. de feud. lib 1. c. 1. concluſ. 7.* [17] *Bar lib. 1. de jur. benef. tit. 1. Pancirol. in d. Theſau lib. 1. c. 9.* [18] *Lib. 1. feud. Tit. 1. & Tit. de na ſucceſſ. feud. Tit. ſi Vaſall. feud. prin.*

æquis portionibus, deinde nepos avo, vel frater fratriſve filius in Feudo paterno, & poſtremò filii in infinitum in Feudo ſuccedebant, iique omnes ad Feudum vocabantur, prout eos vel pacta conventa inter Dominum & primum Clientem, vel Conſuetudines admittebant.

IV. Et licet aliqui *Molinæo* adhærentes [19] aſſerant Gallos habuiſſe uſum Feudorum ante Longobardos à primis Regibus ſuis conceſſorum, eademque ab *Hugone Capeto* creata fuiſſe in hæredes tranſitoria, dum Longobardi Italia potiebantur, aliter tamen viſum eſt *Eguinario Baroni* [20], qui probat maximam Conſuetudinum partem, & pleraque vocabula, quibus Galli utuntur de Feudis, à Longobardis accepta fuiſſe. Et conſtans eſt omnium Interpretum Sententia [21], Conſuetudines Feudorum, quas modò habemus, à Longobardis originem traxiſſe.

V. Sed cum hæ Conſuetudines variæ eſſent & in multitudinem excreſcerent, atque

[19]. *Connan. d. lib. 2. c. 5. Choppin. d. p. 2. §. 5. n. 5.* [20] *Baro. de jur. benefic. lib. 1. in præfat. ad Io. Bertrand. Franc. Cancell.* [21] *Ias. in prælud. feud. n. 33. Lauden. §. fin. de his qui feud. dare poſſ. Afflict. in prælud. feud. n. 27. Clar. §. feudum. qu. 1, Pancirol. lib. 1. Var. Lect. jur. cap. 90.*

atque apud alias gentes receptæ eſſent, ju-
dicesque in diſceptandis Controverſiis Fi-
delitatis & Obſequii à Clientibus Domin-
præſtandi ſæpe eſſent incerti, ut in Con-
ſuetudinibus non-ſcriptis evenire ſole-
Obertus Ortenſius Mediolanenſis [22] ſiv-
ſolus ſive conſilio *Gerardi Nigri Capagiſ-*
uſus, ſub *Frederico Barbaroſſa* Imperator-
circa annum 1152. has Conſuetudines i-
duos Libros de Uſibus Feudorum congeſ-
ſit, quibus jam utimur, & uterque erat in-
ſignis Juriſconſultus [23] & Advocatus in Cu-
ria Mediolanenſi, & ex longo Iuris & Feu-
dorum uſu magnam famam comparave-
rat. Ad hos uſus Feudorum per *Gerardum*
compoſitos acceſſerunt Conſtitutione-
Imperatorum *Lotharii* I. *Lotharii* II
Henrici IV. *Lotharii* III. *Frederici* I. &
II. ex quibus Feuda magnam vim juri-
ſortiebantur, cum apud ſubditos Roman-
Imperii, tum apud exteros eadem ratione
qua Leges Romanas & *Iuſtinianeas* am-
plectebantur.

VI. Poſt hos Libros Feudorum i-
Scripta redactos & in uſu Judiciorum re-
ceptos, quæri cœpit: An uſus Feudorun
pr-

[22] *Tit. de feud. cogn. lib. 2. tit. de Conſuet. rec-
feud. lib. 2.* [23] *Alvarot. ad Tit. in quib. cau-
feud. amit. v. ſalutem. n. 1.*

ro jure Scripto, an pro Conſuetudinibus jure non Scripto habendi ſint? de quo iamnum quæri ſolet. Et Communiter ceptum eſt[24] Ius Feudorum habendum otius eſſe pro Cõſuetudine quam pro jure cripto, atque ita Conſuetudine contraria oſſe tolli. Sed cum in Scripta redactæ ſint, fficiat eas allegare, nec alia probatione pus habent, atque ita adhuc ab omnibus ſus & Conſuetudines [25] Feudorum appellantur.

VII. Hæ vero Conſuetudines licet ab *berto* viro privato ſcriptæ ſint, ita tamen nt receptæ ab omnibus ferè nationibus hriſtianis, ut jam inter partes Iuris Civis Romanorum [26] annumerentur, & Libri eudorum habentur inter [27] Libros Juris omanorum, & poſt Novellas *Iuſtiniani* onſtitutiones decimam Collationem onſtituunt. Hos Libros *Fredericus* Imperator

[24] *Iac. de Beluiſ. c. 1. §. fin. de his qui feud. dar. ſſ. Clar. §. feudum. qu. 3. Pariſ. conſ. 13. n. 20. b. 1. Roſenth. d. lib. 1. c. 1. concluſ. 7.* [25] *Molie. ad Conſuet. Pariſ. tit. des fiefs. n. 16. Roſenth. d. ncluſ. 7.* [25] *Bald. in prælud. feud. n. 4. & Iaſ. id. Abb. in c. firmiter. in fin. de ſum. Trinit. Gothoed. lib. 1. prax. Civil. Tit. 2. v. de jur. feud.* [27] *Card. Tuſch. concluſ. 590. Pancirol. lib. 1. Var. ect. jur. c. 90. Math. Stephan. in procem. Novell.* 56.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

rator miſit Bononiam [28] in ea Acaden
publicè legendos, & inde in omnibus A
demiis publicè lecti ſunt, & in omni
Curiis ferè Orbis Chriſtiani ad Cauſas
cidendas adhibiti, Romanique deinc
Pontifices eiſdem parem authoritatem
foro Eccleſiæ [29] conceſſerunt. Conſue
dinum Feudorum igitur authoritas in
cta eſt à Conſenſu Imperatorum, Prin
pum & Populorum Chriſtianorum, qui
in Academiis publicè doceri, à Juriſcon
tis illuſtrari Commentariis, & in judic
in Controverſiis dijudicandis allegari co
tinuò permiſerunt.

VIII. Hinc ab omnibus receptum
poſt patrias Leges & Conſuetudines te
ri [30] omnes Feudorum jure tam Cleri
quam Laicos in utroque Foro, & ex eo
cidendas eſſe omnes Controverſias
Prædiorum humiliorum tantùm, Urbiu
Civitatumve; ſed & ſupremarum dign
tum, Comitum, Marchionum, Ducun

Regu

[28] *Fr. Craſſ. de Orig. jur. Mediolan. in pr*
Pancirol d. c. 90. [2] *Roſenth. d. lib. 1. de f*
c. 1. concluſ. 9. [30] *Alvarott. in proœm. feud. n*
Iſern. in prælud. ſeud. qu. 1. n. 26. Maran.
n. 84. Clar. §. feudum. qu. 3. Rebuff. in declar. f
Gothofr. lib. 1. prax. Civil. Tit. 2. §. de jur. f
Balzaron. in prælud. feud. qu. 2. Roſenth. d.
cluſ. 9. Shrader. conſ. 3. n. 112.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

egum, ubi Regna[31] in feudum conceſſa
nt, & licet ex Scriptoribus Gallicis[32] ali-
i tradiderint Jura Feudorum Longobar-
ca in Gallia locum non habere, ubi Feu-
patrimonialia facta ſunt, & in Libera
ſpoſitione Dominioque Clientum, quæ
llodia[33] dicuntur: his tamen adverſantur
ii eximii Gallorum Juriſconſulti, docen-
s[34], Jura Feudorum vim Legum habere
er omnes Galliæ Provincias, præſertim
rovincias Juris Scripti, ubi Conſuetudi-
es Locorum non repugnant: nam & in
ıultis Italiæ[35] Provinciis, ut in Dominiis
lontisferratenſi & Mantuano aliiſque,
euda Longobardica in Patrimonia & Al-
odia tranſierunt, quoad alienationem Feu-
orum Domino non requiſito, ſucceſſio-
em filiarum, aliaque; quod Conſuetudini
earum

[31] *Tit. quis dic. Dux. vel March. Afflict. c. in* *enerali. ſi de feud. fuer. controverſ. int. dom. &* *gnat. Roſenth. de feud. lib.* 1. *cap.* 2. *concluſ.* 2. *alzaron. in prælud. feud. qu.* 2. [32] *Molinæ ad* *onſuet. Paris. Tit. des fiefs. n.* 104. *Guenoys ad Con-* *ıet. Franc. in addit ad Tit.* 1. *de feud. Pract. Pa-* *ienſ. in Rubr. de ſucceſſ. feud.* [33] *Tit. de allod.* *ib.* 2. [34] *Baro. lib.* 1. *de Benefic. jur. Tit.* 2. *Re-* *uff. in declarat. feud. Choppin. de Comm. Gall. Con-* *ıet. p.* 2. §. 4. *Fr. de claper. in deciſ. Provinc. conſ.* 10. *n.* 1. *Argentræ. in Conſuet. Britan. Tit. des appro-* *riant. art.* 277. [35] *Roland. à Vall. lib.* 1. *conſ.* 2. *hriſtinæ. in deciſ. Belg.* 212. *vol.* 4.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

earum Provinciarum tribuendum eſt, quarejectis uſibus Feudorum in iis Capit lis ad Jus Romanum redierunt.

IX. Ex hac Juris Feudorum cum Ju Civili Romanorum connexione ortu eſt, quod ubi Cauſa deciſa eſt in Jure Fe dorum Jus Romanum quoad Feuda [36] cedat, ubi verò Cauſa omiſſa eſt in Ju Feudorum, & certum Jus de eâ in Ju Romano eſt conſtitutum, ad Jus Rom num eſt recurrendum, ſicut in uſibus Fe dorum [37] eſt præſcriptum. Et omnes Inte pretes porrò tradunt, Juris Feudorum an bigui interpretationem [38] eſſe petenda à Iure Romano de Uſufructu, Emphyteu aliiſve quæ ad naturam Feudorum pro mè accedunt, & ſi quid deſit in uſibus Fe dorum, ex æquitate Iuris Romani ſupple tur. Nimirum uſus Feudorum eſt, qu Major quatuordecim annis ob non petita inveſtituram infra annum & diem Feudo cad.

[36] *Bald. ad l. 2. n. 4. C. de ſuis & Legit. Boc tract. feud. cap. 5. n. 29. Gothofr. d. Tit. 2. §. jur. feud.* [37] *Tit. de feud. cogn. lib. 2. Card. Tuſ concluſ. 590. Chriſtinæ. d. deciſ. 212. n. 77. G thofr. d. §. de jur. feud. Roſenth. d. lib. 1. c. 1. c cluſ. 9.* [38] *Everard. in Loc. à feud. ad Emphyte Card. Tuſch. d. concluſ. 590. Gothofr. d. Tit. 2. de jur. feud.* [39] *Tit. de prohib. feud. alien. per Fr in princ. Tit. de Controverſ. feud. apud parer.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

cadat, Jus Romanum minorem Læſum infra quadriennium [40] in integrum reſti-uit, ex qua æquitate Jus Feudorum de re-tituendo minore infra decimum nonum etatis ſuæ annum explicabitur. Alius Feu-lorum uſus eſt, quòd filius naturalis Legi-imatus in Feudo paterno [41] non ſuccedat, s enim non eſt verè ſed fictè Legitimus. Legitimus verò per ſubſequens matrimo-nium Jure Romano eſt verè non fictè Le-gitimus, & ita in Feudo paterno ſuccedit. nde etiam pro Regulâ traditum eſt [42] Ju-a Feudorum à Jure Civili interpretatio-iem paſſivam recipere, idque apud Ger-nanos in Camerâ Imperiali [43] obſerva-um eſt. Ex eadem ratione receptum eſt, uod Argumentum à Contrario ſenſu non alet in uſibus [44] Feudorum, quia illud ar-umentum non eſt expreſſa deciſio ſed Conjectura, atque ita potius petenda eſt Cauſæ deciſio à Jure Romano, ubi in eo ure expreſſa reperitur.

X. Sunt tamen qui docent, deficiente ure Feudorum recurrendum eſſe ad Jus Cano-

40 *L. fin. C. de temp. in integr. reſtitut.* 41 *Tit. de feud. defunct. § naturales.* 42 *Roſenth. de ud. lib. 1. c. 1. concluſ. 15.* 43 *Roſenth. de con-uſ. 15.* 44 *Gothofr. in d. lib. 1. Tit. 2. §. de jur. ud.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Canonicum [45] ubi Cauſa eo Jure deciſa e
idque ratione juramenti quo Cliens D
mino Fidelitatem & Obſequium prom
tit, nam & alias Cauſas omnes in quibus j
ramentum intervenit [46], in foro Eccle
dijudicandas eſſe: illud tamen ab Interp
tibus Iuris Romani non recipitur ; t
tum concedunt, deficiente Iure Feudoru
in foro Eccleſiaſtico ad Ius Canonicum
foro vero Civili ad Ius Romanum rec
rendum [47] eſſe, cum Romani Pontifi
Ius Feudorum Longobardicum ſæpe in
re Canonico laudent & approbent [48],
de Feudis ſuas etiam Conſtitutiones [49]
jecerint.

XI. De Libris & Interpretibus I
Feudorum dicendum ſupereſt : dubit
enim *Hoſtienſis* [50] aliique de fide Librorn
quod eſſent Scripti à privato, & ſpeci
locorum Conſuetudines continerent
tanta iis authoritas ex curſu temporis
tate *Hoſtienſis* non acceſſerat. Iam v

c

45 *Card. Tuſch. concluſ.* 590. *n.* 6. 46 *Ba*
c. Imperialem. §. *fin. n.* 13. *de prohib. feud. a*
per Freder. Gothofr. d. Tit. 2. §. *de jur. feud.* 4
cin. conſ. 252. *n.* 1. *vol.* 2. *Panor. conſ.* 82. *v*
Index. ad Conſil. Alb. Brun. v. feudalis qu
48 *C. cæterum. de judic. c. ex tranſmiſſa. c. ve*
de for. Compet. clem. paſtoralis. de re judic. 49
de feudis. Extr. 50 *Hoſtien. in ſum. Tit. de f*

m diuturno tempore non modo Impe-
tores & Principes, ſed & Populi Chriſtia-
ferè omnes eas admiſerint in Academiis
Judiciis, vim Legis habere cœperunt ut
onſuetudines generales; & Romani etiam
ontifices eas approbaverint, atque ideo
os eſſe Authenticos [51], in Academiis do-
ri, & in Judiciis allegari poſſe, omnes
onſentiunt.

XII. De numero Librorum tantum eſt
ontroverſum: vulgò habemus duos tan-
m Libros cum Jure *Juſtinianæo* conne-
os, gloſſis illuſtratos, in Academiis & Ju-
ciis receptos. Præter hos *Hottomannus* [52]
btrudit unum, *Cujacius* [53] tres alios, de
uibus verè prædixit *Iaſon* [54], quod libros
los mutare eſſet confundere gloſſas
triuſque Juris & utriuſque cenſuræ Do-
tores, qui Libros illos allegant uti jam ha-
emus, eoſque ſolos eſſe authenticos [55]
mnes tradunt, eoſque me ſequi neceſſe

 eſt,

[51] *Iſern. in prælud. feud. qu. 1. n. 24. Curt. jun.
ract. feudor. qu. 1. Clar. §. feudum. qu. 3. Gothofr.
. Tit. 2. de jur. feudor. Schrader. conſ. 3. n. 111.*
[52] *Hottom. in Comment. feud. in princ.* [53] *Cujac.
n Comment. ad lib feudor. poſt. tit. 58. lib. 2.* [54] *Ia-
on in prælud. feud. Alber. Gentil. de libr. jur. Civil.
ap. 8.* [55] *Math. Stephan. in proœm. Novell.
. 56. Gothofred. d. Tit. 2. §. de jur. feud. Gentil.
. c. 8.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

eſt, cum agam de eo Iure Civili Roma-
rum quod uſu gentium Chriſtianarum
admiſſum, ſepoſitis hiſce novis Libris,
nec parem authoritatem ex uſu & Conſ-
ſu gentium aſſecuti fuerint.

XIII. Horum Librorum Author-
tem augent egregii illi Juriſconſulti [56]
ad eos gloſſas, Commentarios & Tracta
ſcripſerint. Gloſſas in Feuda ſcripſeru
Bulgarus, *Pyleus*, *Vgolinus*, *Vincenti*,
Iac. Goffredus, aliique; Sed *Iac. Colum*-
nus eorum ultimus omnes ſuperavit
poſt eum ait *Iaſon* [57], nemo gloſſas
Feuda ſcribere tentavit. Alii ſumma
Tractatus de Feudis compoſuerunt, *C*
fredus, *Iac.* de *Arena*, *Hoſtienſis*, *Iac.*
dizoni, *Zaſius*, *Rebuffus*, *Hannetoni*
Henr. Roſenthall aliique qui omnem F-
dorum Scientiam ampliſſimè tradideru.
Commentarios in Feuda ſcripſerunt,
de *Belviſio*, *Andr.* de *Iſerma*, *Baldus*,
Alvarottus, *Math.* de *Afflictis*, *Fr. C*-
tius, *Iac. Cujacius* aliique, in quibus e
net *Cujacii* Elegantia & Literarum Sp
dor; authoritas & judicium *Iac.* de *Belvi*
Baldi, quorum ille octies [58] ſe legiſſe

b

56 Forſter. & Fichard. de vitis Iuriſconſult. In
cirol. d. lib. 1. Var. Lect. jur. c. 90. 57 *Iaſon*
prælud. feud. 58 *Bald. in prælud. feud. n. 4.*

[ſu]pros Feudorum *Papia* teſtatur. *Baldus* vero Commentarios ſuos ſcripſit poſtquam Ius Civile per quadraginta ſeptem annos profeſſus inſignem famam acquiſiverat. Et inter hos omnes è Gloſſographis *Iacobo Columbino*, è Summiſtis *Iacobo Ardizoni*, è Commentariis *Iacobo* de *Belviſo* primus Locus ab omnibus conceditur. Ex his conſtat quomodo Uſus Feudorum acceſſerit ad Ius Civile Romanorum. In ſequenti Capite agendum eſt de Iure Canonico.

CAPUT VII.

De Iure Canonico.

IUs Canonicum ex ruinâ Imperii Romani & potentiâ Romanorum Pontificum ortum eſt. Poſt tranſlatam Imperii ſedem Româ Conſtantinopolim, per *Conſtantinum Magnum*; cœperunt pleræque nationes Europææ ab Imperio deficere, & ante *Iuſtinianum* Galli, Hiſpani, Germani, & mox poſt ejus mortem Itali, Imperii jugum excuſſerunt; nam Gallia Regibus Francicis. Hiſpania Gothicis, Italia Longobardicis, Germania variis Principibus paruit. In iis Seculis non erat aliud

parendi dominandive Ius quam Armoru
potentia, craſſa literarum omnium ign
rantia, Leges omnes barbaræ, Gothic
Francicæ, Lombardicæve, ſepultis ja
Legibus Romanis, Rerum omnium M
rumque confuſio. Interea verò tantus er
in iis Populis religionis Chriſtianæ ardo
ut Epiſcopos Clericoſque venerarentur,
Romani Pontificis Mandatis ferè omn
ultrò ſe ſubmitterent, eorumque pieta
ampliſſima ſunt teſtimonia Eccleſiæ, Co
legia Sacra, Monaſteria ſplendida magni
caque iis Sæculis erecta, quibus reliquæ N
tiones Chriſtianæ adhuc gaudent: N
verò triſti eorum deſiderio tenemur.

II. Ex hac pietate Principes Populiq
Sacrorum Canones Conciliorum, Sanct
rum Patrum Scripta & Sententias, Decre
& Conſtitutiones Romanorum Ponti
cum avidè amplectebantur, quæ à viris d
ctis profectæ inter Leges earum gentiu
rudes & impolitas eminebant, libenti
que Leges Sacras Eccleſiæ quàm ſuas c
ſervabant. De Canonibus Conciliorum
ſancitum eſt à *Iuſtiniano*[1], quatuor Con
liorum Niceni, Conſtantinopolitani,
pheſini primi, & Chalcedonenſis Decre
ut Sacras Scripturas, Canones ut Leges e
habe

[1] *Novell.* 131. *de Eccleſ. Can. in princ.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

ıbendos. Quæ ad Fidem ſpectant Decre-
ı ſeu Dogmata, quæ ad Mores & diſcipli-
am Canones appellantur. Poſt *Iuſtinia-
um* crevit authoritas Canonum in Conci-
is Generalibus ſeu Provincialibus edito-
ım, & Scriptorum Patrum Eccleſiæ, po-
eaque Controverſiarum Eccleſiaſtica-
ım Deciſio, quæ à Conciliis & Patribus
auriri non potuit, à Romanis Pontifici-
us quærebatur, qui ad Conſultationes
Iore Imperatorum reſcribebant, eorum-
ue determinationes Reſcripta & Decre-
ales Epiſtolæ vocabantur, & Legum vim
abebant. Ita per aliquot ſæcula Jus di-
tum eſt in foro Eccleſiæ, nullumque Jus
ccleſiaſticum certum & in Scripta reda-
tum fuït, uſque ad *Lotharium* Imperato-
em, ſub quo Pandectæ Juris Romani à
iſanis acquiſitæ ſunt, quæ omnes viros do-
tos adeò excitarunt, ut ſtatim in Legibus
omanis explicandis, & in Jure Canonico
omponendo pari contentione & induſtria
ertatum ſit.

III. Circa Annum MCLVII. ſub *Eu-
enio Tertio Gratianus* Monachus Bono-
ienſis, Juris valdè peritus, compoſuit li-
rum Decreti [2] præſertim ex Canonibus

[2] *Gl. ad c. poſt appellationem. 2. qu. 6. Felin. in c. 2.
43. de reſcript. Coraſ. de paraph. Sacred. p. 4. c. 5. n. 2.*

Conciliorum, Scriptis Patrum Latinoru Græcorumque, & Conſtitutionibus Po tificum, quas vel ſoli cum conſilio Car nalium edebant, quibus & aliquas Leg *Cæſareas* adjiciebat; & præter hæc ipſe R bricas addidit, multaque dicta ſua interſ ruit. Horum omnium Authoritas adh controverſa eſt, cum *Gratianus* ſæpe err re deprehendatur, in recitandis Canonib Conciliorum, dictis Patrum, & Ponti cum Conſtitutionibus; aliterque ſe habe plurima reperiuntur in ipſis fontibus è qu bus *Gratianus* hæc deſumpſit. De Rubr carum verò fide & dictorum *Gratiani* on nes derogant, quod *Gratianus* homo pr vatus Legis ferendæ poteſtatem habe non potuit. De Rubricis & dictis ipſi *Gratiani* non aliter judicant Interpret quàm de unius Doctoris & Magiſtri Se tentiâ, ideoque in his ſæpè diſſentiunt *Gratiano*, & profitentur [3] *Gratianum* e raſſe, eique Juris interpretandi tantùn non condendi poteſtatem tribuunt. Pr tereà aliqua ſunt in Decreto quæ Paleæ d cuntur nullamque Juris authoritatem h bent, ſive fuerint ipſius *Gratiani* ſive a

teriu

[3] *Gl. ad c. Paulum 7. qu. 3. Io. Andr.* c. 2. *de reſcript. Alber. Gentil. de libr. jur. Cano* *cap.* 2.

rius; de quo varia tradunt [4] Interpretes, ıſque paulatim irrepſiſſe in Codicem De-eti, & pauciſſimas in Libris antiquiori-us reperiri.

IV. De Canonibus vero Conciliorum, ictis Patrum & Conſtitutionibus Pontifi-um in Decreto, licet negari non poſſit epè erraſſe *Gratianum* in iis tranſcriben-is, multaque ex Libris incertis & ſuppo-titiis inſeruiſſe, in iis tamen explicandis eſtituendis & corrigendis inſigniter labo-arunt *Did. Covarruvias* [5], *Ant. Contius* [6], ť præ aliis omnibus *Ant. Auguſtinus* [7] E-iſcopus Ilerdenſis, vir ad miraculum do-tus, cui Ius utrumque Civile & Canoni-um ſuam puritatem & nitorem præſertim lebet. De his verò alii accuratè [8] tradunt, nihi tantùm dicendum eſt de authoritate Decreti in Academiis Judiciiſque, de quo ıdhuc contenditur. De *Trithemii* [9] fide lubitatur aſſerentis Librum Decreti fuiſſe ıpprobatum per *Eugenium Tertium*, cum le approbatione non conſtet, eum tamen

 eſſe

[4] *Felin. in c. ex parte. de reſcript. Curt. de feud. qu. 1. Maran. p. 3. n. 36. Alciat. 12. Parerg. c. 3. Mart. de juriſd. p. 1. c. 30.* [5] *Covarr. lib. 4. var. Reſol. cap. 11.* [6] *Cont. in præſat. Decretal.* [7] *Ant. Auguſtin. in lib. de Emendat. Gratian.* [8] *Alb. Gentil. de libr. jur. Canon. c. 2.* [9] *Trithem. de ſcriptor. eccleſ. in vit. Gratian.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

eſſe approbatum ex uſu & Conſuetudi communiter Interpretes[10] aſſerunt, (1 poſitis dictis *Gratiani* & *Rubricis*) cum Academiis publicè legatur, & in Cur omnium ferè Nationum Chriſtianarum r cipiatur, præſertim poſt *Gregorium* de mum tertium Pontificem Rom. qui vir doctiſſimos adhibuit ad Decretum eme dandum, idemque cum reliquis Juris C nonici Libris[11] approbavit. Decretumq *Gratiani* plurimi laudant quòd maxima utilitatem[12] Juris humani divinique Pr feſſoribus attulerit, & quòd abundet aur Sententiis Patrum & Conciliorum[13] q antiquam religionis Eccleſiaſticæ diſcip nam renovarunt.

V. Illud tantum addendum eſt, an *Gratianum* Libros Decretorum compo tos fuiſſe per *Burchardum* Epiſcopu VVormatienſem & *Inonem* Epiſcopu Caruntenſem. Sed ii privatim ſcripti nu lam unquam vim Legum habuerunt, poſt *Gratianum* neglecti ſunt. Super alte

[10] *Alb. ad c. 2. & ibid. Felin. n. 49. de reſcri Maran. diſt. 3. n. 24.* [11] *Card. Tuſch. concl 170. v. jus Canonicum. n. 2.* [12] *Covar. d. lib. var. Reſolut. c. 11.* [13] *Duaren. de ſacr. eccleſ. n niſter. in præfat. Math. Stephan. lib. 3. de juriſd. præfat.*

lterapars Juris Canonici ex Reſcriptis & Conſtitutionibus Romanorum Pontificum & aliquibus Canonibus Conciliorum petita, quam habemus in Libris quinque Decretalium, in Sexto, in Clementinis & in Extravagantibus, quæ certiſſimum Jus Canonicum conſtituunt, in quâ interpretandâ Juriſconſulti maximè deſudarunt.

VI. Poſt *Gratianum* prima Collectio Decretalium facta eſt à *Bernardo* Præpoſito Papienſi ſub [14] *Alexandro* III. Conſtitutionum earum, quæ poſt *Gratianum* editæ ſunt, & ex Conciliis & Patribus à *Gratiano* omiſſis. Secunda Collectio à *Ioanne* Vallenſi [15] ſub *Alexandro* IV. ex duabus compilationibus *Gilberti* & *Alani* facta. Tertia Collectio ſub *Innocentio* III. à *Petro Beneventano* Notario ſuo, juſſu [16] Pontificis facta. Quarta Collectio *Innocentii Tertii* [17] ex Canonibus generalibus Concilii Lateranenſis & Conſtitutionibus ſuis. Quinta Collectio *Honorii Tertii* continebat Conſtitutiones ſuas [18] quæ tamen edita non fuit; eamque *Ant. Auguſtinus* omiſit

[14] *Ant. Auguſtin. in antiq. collect. Decretal. in præfat.* [15] *Io. Andr. in addit. ad Specul. in proœm.* [16] *Cujac. ad c. 24. de ſponſal. gl. ad c. 18. de præbend. v. confirmatum.* [17] *Io. Andr. ad. c. 25. de verb. ſign.* [18] *Cont. in præfat. Decretal.*

cum ederet quatuor primas Collection
Decretalium : hanc verò quintam Coll
ctionem in Bibliotheca Albienſi reperta
nuper edidit *Innocentius Cironius* [19] Ac
demiæ *Tholoſanæ Cancellarius*, & gloſſ
adjecit doctiſſimas, in quibus explicat
quæ ad Juris Cognitionẽ & Temporũ Hiſt
riam pertinent, quæ à prioribus gloſſaru
Scriptoribus omiſſa fuerant. Nã ad prior
quatuor Collectiones *Vincentius*, *Alanu*
Tancredus, *Laurentius*, *Rogerius*, *Io. Te*
tonicus aliique gloſſas antea ſcripſeran
Sexta fuit (qua jam utimur) *Gregorii* I X
facta à *Raymundo* de Pennaforti, Capell
no ſuo, ipſius juſſu, ex omnibus Conſtit
tionibus, quæ erant in prioribus Collectio
nibus vel ex iis omiſſæ, & fuit Scripta
anno MCCXXX. in eaque multas inſeru
Gregorius Conſtitutiones ſuas ex Iure C
vili à Litigantibus non conſultas, ideoqu
ipſius Conſtitutiones nemini directæ
ſæpe conſpiciuntur. Et licet *Gregori*
profiteatur [22] ſe multa inutilia reſecuiſſ
de eo tamen ſæpe queruntur Interpretes
quod multa utilia detraxerit, aliaque obſc

raad

[19] *Ciron. in edit. 5. Collect. Decretal. Tholo* *ann. 1645.* [20] *Math. Pariſ. in Henr. 3.* [21] *Cuja* *ad. c. ult. de ſenten. & re. jud.* [22] *§. Ten. i* *procem. Decretal.*

a addiderit, eaque de Cauſa priores Collectiones ſæpe eſſe conſulendas; id quod *Ant. Contius* & *Fr. Pegna* [23] præſtiterunt. Quarum omnium Collectionum enumeratio hanc utilitatem affert, quod Decretales *Gregorii* ſæpe nimis breves ſint, ſæpe obſcuræ, & ſine inſpectione antiquarum Decretalium vix poſſunt [24] intelligi.

VII. Poſt *Gregorium* IX. *Bonifacius Octavus* operâ [25] *Gulielmi* Archiepiſcopi Ebredunenſis, *Berengarii* Epiſcopi Biterrenſis, & *Richardi* de ſenis Vice-Cancellarii Eccleſiæ Romanæ anno MCCLXXXXVII. præſertim ex Conſtitutionibus *Innocentii* IV. *Gregorii* X. & ſuis, compoſuit Sextum, in quo multa etiam à *Gregorio* IX. ambiguè poſita declaravit; poſteaque *Clemens* V. Conſtitutiones ſuas & Canones Concilii Viennenſis compoſuit, quas *Clementinas* appellavit, eoque mortuo *Iohannes* ejus Succeſſor [26] publicavit anno MCCCXVII. quibus mox acceſſerunt Con-

[23] *Ant. Auguſtin. lib.* 1. *Emendat. Gratian.* c. 20. *Innoc. in præfat. Decretal.* [24] *Cujac. ad* c. 13. *&* 15. *de re judic. & ad* c. 46. *de Teſtib. Ant. Auguſtin. ad* c. 10. *de Sponſal. Gentil. de libr. jur. Canon.* c. 3. [25] §. *Nos ad apicem. in proœm.* 6. [26] *Martin. Polon. in Clem.* 5. *gl. in proœm. Clementin.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Conſtitutiones Extravagantes [27] & Com
munes à *Ioanne* XXII. aliiſque Pontific
bus editæ, eandemque vim Legis habent.

VIII. Ita jam Pontifices Romani iden
præſtiterunt in Eccleſiâ, quod *Iuſtinian*
in Imperio Romano; Decretum *Gratia*
componi curarunt ad modum Pandect
rum, Decretales Epiſtolas inſtar Codici
Sextum Clementinas & Extravagantes
Iuſtinianus ſuas Novellas [28]: & ne qui
deeſſet, *Paulus Quartus* Inſtitutiones Jur
Canonici per *Io. Paulum Lancellottu*
ſcribi juſſit [29] anno MDLXXX. eædemqu
Corpori Juris Canonici, Romæ impreſſa
ſub *Gregorio* XIII. additæ ſunt.

IX. Jure Canonico ita conſtituto, ut a
Jus Civile ita ad Canonicum interpretar
dum concurrunt Doctores [30] vix numer
ſcientia aut authoritate inferiores. Decre
tum *Gratiani* gloſſis & commentariis illu
ſtrarunt *Ioannes Seneca* dictus *Teutonicu*
Bartholomæus Brixienſis, *Guido* de *Baiiſ*
Archidiaconus Bononienſis, *Ioannes* d
Turrecremata, *Ioannes* de *S. Georgio*, Præ
poſitus *Alexandrinus*. Ad Decretales vero

Sextu

[27] *Fr. de Pavin. in præfat. Extravag.* [28] *Vult* *in Iuriſprud. Roman. in proleg.* [29] *Lancellot.* *Inſtit. Iur. Canon. in princ.* [30] *Valent. Forſter.* *Fichard. de Vit. Iuriſconſult.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

xtum & *Clementinas* interpretandas ngè plures acceſſerunt. *Innocentius* po- ea *Pontifex Rom. Hoſtienſis Cardinalis*, *annes Andreas*, *Io. Calderinus*, *Io. Mona- us Cardinalis*, *Paulus* de *Eleazaris*, *La- us*, *Baldus Peruſinus*, *Petrus Anchara- us*, *Ant.* de *Butrio*, *Card. Zabarella*, *Io.* e *Imola*, *Geminianus*, *Abbas Panormi- nus*, *Io.* de *Anania*, *Fr. Aretinus*, *Feli- us*, *Phil. Decius*, *Io. Fr. Ripa*, *Andr. Al- iatus*, *Auguſt. Beroius*, *Covarruvias*, *Ant. Auguſtinus*, *Iac. Cujacius* aliique; è uibus priores judicio & induſtria, poſte- iores acumine & Literarum omnium cientiâ Jus Canonicum illuſtre reddide- unt.

X. His modis Jus Canonicum in omni- usNationum ChriſtianarumAcademiis & Curiis admiſſum eſt, tantamque poſtea pud omnes authoritatem habuit, ut dein- eps non eſſet contentionis Locus inter us CivileRomanorum &Jus Canonicum; ſed utrinque concurrerent, & in multis lterutrum alteri cederet, & ſeſe mutuò ornarent & ampleɛterentur. Ut enim Le- ges non dedignantur imitari Sacros [31] Ca- nones, ita Canones Juris Civilis authori- tatem

[31] *Authent. ut Clerici apud propr. Epiſc. in fin.*

tatem [32] æquitatemque imitantur, & alte
utrum ab altero [33] invicem ornatur.

XI. Hinc ab utriuſque Juris Interpr
tibus hæ Regulæ approbatæ ſunt. Si C
ſus occurrit qui in Jure Civili non eſt on
ninò deciſus, vel non expreſſè, ſed amb
guè vel obſcurè poſitus, idemque in Ju
Canonico clarè & apertè deciſus eſt, eju
dijudicatio petenda eſt in utroque foro
Jure Canonico. Et è diverſo Cauſa dec
denda eſt in utroque foro ex Jure Civi
ubi in Jure Canonico vel nullum Jus, v
ambiguè & obſcurè [34] conſtitutum eſt.
in aliquo Caſu Jus Civile & Canonicu
inter ſe pugnant & contraria ſunt, utrum
que in ſuo foro [35], hoc in Eccleſiaſtico, i

lu

[32] *C. ſi in adjutorium. & c. ſequ. diſt. 10.
propter. c. biduum. 2. qu. 6. c. quo jure. diſt.*
[33] *Bald. ad Rubric. Decretal. n. 6. Math. Stepha
de juriſd. lib. 3. in præfat.* [34] *C. 1. & ibi Dd.
nov. oper. nunciat. Abb. ad c. licet. n. 14. de fo
compet. Bero. ad c. de Cauſis. de Offic. deleg. Mara
in pract. p. 3. n. 73. Rebuff. ad Conſtit. Reg.
procem. gl. 5. n. 126. Gabriel. conſ. 4. n. 59. Pet
Monet. de Commutat. ult. Volunt. c. 8. n. 555. Pau
Chriſtine. deciſ. Belg. 54. n. 1. Tom. 2. Morl.
quæſt. forenſ. p. 1. Tit. 1. n. 10.* [35] *Io. Andr. a
c. 1. n. 5. de nov. oper. nunciat. Decian. lib. 2. Trac
Crimin. cap. 18. Cephal. conſ. 586. n. 6. vol. 4. Fa
rinac. lib. 2. Deciſ. Crimin. deciſ. 27. n. 5. Azogu
l. 2. Com. Opin. c. 3. n. 7. Card. Tuſch. concluſ. 277. n. 3*

ud in Civili, hoc etiam in Dominiis Eccleſiæ, illud in Dominiis Imperatorum & Principum eſt obſervandum.

XII. Illud verò ab omnibus fidei & religioni Chriſtianæ tributum eſt, quod quotieſcunque in utrovis foro, in Cauſâ aliquâ de æternæ ſalutis periculo verſari contigerit, vel unde peccatum induci poſſit, Jus Civile ultrò cedit, & Cauſæ dijudicatio ex Jure Canonico [36] petenda eſt, atque inde in Præſcriptione contra Juris Civilis regulas receptum eſt ex Jure Canonico etiam in foro Civili, quod malæ fidei poſſeſſor nunquam præſcibat [37]; Et ubi de Uſuris agitur in foro Civili, cauſæ Jure Canonico [38] ſunt decidendæ. Hinc etiam quoties agitur de Matrimonio, Judices in cauſis definiendis Jus Canonicum ſequi debent, eaque ratione valuit Sententia [39] quod nuptiæ ſine parentum Conſenſu licitæ habeantur; hinc etiam ſi mulier rapta cum raptore

[36] *Io. Andr. ad. c. 1. n. 5. de nov. oper. nunciat. Ferrell. in l. ſi unus. §. pactus. ff. de Pact. n. 8. Azened. ad Conſtit. Reg. lib. 2. Tit. 1. n. 17. Bertrand. conſ. 12. vol. 2. p. 2. n. 10. Card. Tuſch. concluſ. 579. v. Ius Canonicum. n. 4. Math. Steph. de offic. Jud. lib. 6. c. 1. n. 18.* [37] *C. fin. de Præſcript. c. poſſeſſor. 2. de Reg. jur. in 6.* [38] *Card. Tuſch. concluſ. 277. v. Lex Civilis. n. 43.* [39] *Card. Tuſch. d. concl. 277. n. 38.*

raptore nuptias contrahat, vel ſi mari mortuo uxor ſuperſtes infra annum l ctus ſecundò nubat, & de pœnis agat Jure Civili impoſitis in foro Civili, J Canonicum [40] ſequendum eſt quod h pœnas ſuſtulit. Et hinc porrò eſt, quod j Canonicum prævaleat, ubicunque de æqu tate [41] agitur, quotieſque Jus Civile & C nonicum inter ſe pugnant, pro pœnâ e tandâ benignior [42] Sententia ex Jure C nonico ſequenda eſt.

XIII. De cætero, ubi Jus Civile Ju Canonico non eſt contrarium, intellig tur Jus Civile à Canonico [43] approbatu & à Jure Civili non eſt diſcedendum n adſit expreſſa Juris Canonici Deciſio, ſ cum Jure Civili intelligitur conſenſiſ Unde ab Interpretibus utriuſq; Juris trac tum eſt, Jus Civile & Canonicū in unam

Soci

[40] *Covarr. de Matrimon. par. 2. c. 3. §. 9. n. & 6. Caball. conſ. 169. n. 19. Card. Seraphin. D ciſ. 487. n. 3.* [41] *Maran. p. 3. n. 76. Card. Tuſ concluſ. 579. v. Ius Canonicum. n. 19.* [42] *Flor Diez de Mena. pract. quæſt. lib. 1. qu. 2. n. 4. B tarrol. lib. 2. conſ. 281. n. 4.* [43] *Ferrel. ad filium. n. 24. C. fam. herciſ. Morl. in Empor. qua for. p. 3. Tit. 3. qu. 2. n. 10. Ioſ. de ſeſſ. Deciſ Re Arragon. 96. n. 18. Card. Tuſch. concluſ. 582. Ius Civile. n. 3. Shrader. conſ. 3. n. 218.* [44] *Va lib. 2. Controver. illuſtr. c. 88. n. 28. Farinac. lib. conſ. 100. n. 36.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

ocietatem & conſonantiam coiiſſe, ea-
ue ita eſſe inter ſe revincta & cognata [45],
t alterum ſine altero conſiſtere non poſ-
it, & communi vinculo ſe mutuò [46] com-
lectantur. Cohærere certè debet Ius Ca-
ionicum *Cæſareis* Legibus à quibus origi-
iem accepit, & ad quarum normam condi-
um eſt, ac quodcunque præclarum eſt in
ure Canonico à Iure Civili [47] promanaſſe
iegari non poteſt, ideoque jus Canonicum
undatum eſſe in terminis Iuris [48] Civilis,
nagnamque partem Juris Canonici in
Decretalibus ex Interpretibus Juris Civilis
leſumptam eſſe aliqui [49] tradunt.

XIV. In eo verò reprehendunt [50] alii
us Canonicum & Pontifices Romanos,
qui forſan nimio vel ſuæ dominationis am-
plificandæ, vel Leges Imperatorum imi-
andi ſtudio, Conſtitutiones ſuas in rebus
am Profanis quam Eccleſiaſticis edide-
unt. Illud primus incepit *Alexander Ter-
tius* Iuris Civilis peritiſſimus, quod ante
Ponti-

[45] *Cujac. in lib. 4. Decretal. in præfat. Canis. in ſum. jur. Canon. in refut. tract. 3.* [46] *Rebuff. in tract. Nominat. qu. 5. n. 14.* [47] *Cujac. ad c. 15. de ſent. & re judic. Gentil. de Nupt. lib. 1. c. 18.* [48] *Beroi. ad Rubric. de Conſtitut. n. 13.* [49] *Cont. lib. 1. Diſput. jur. Civil. cap. 3.* [50] *Guid. Coquill. in Comm. ad conſuet. Nivernen. in præfat. Paurmeiſter. lib. 2. de juriſd. Imper. Rom. c. 3.*

Pontificatum Bononiæ profeſſus [51] fuer, & cauſas in foro Eccleſiaſtico ſecundu formam Juris Romani tractari juſſit, eu que imitati ſequentes Pontifices *Innoc tius Tertius, Honorius Tertius, Gregor Nonus, Bonifacius Octavus, Clemens Qu tus* aliiq; plures, condiderunt tam Conſti tiones in jure Canonico de Judiciorum gulis & cauſis Civilibus, quàm de vita M ribuſque Clericorum, & in judicandis o nibus cauſis è Dominiis Principum Ch ſtianorum, non modo per Appellation ſed & in primâ Inſtantiâ ſeſe intromi runt; quæ tamen omnia tantâ cum prude tiâ, juſtitiâ, æquitateque præſtiterunt, Principes Populique Chriſtiani pluri qui cum Pontificibus de poteſtate conte derent, eorum Conſtitutiones Iudicia Deciſiones admitterent.

XV. Hinc pleræque gentes Chriſtia cum accepiſſent Jus Civile Romanoru pari voluntate Juri Canonico ſe ſubmi runt. Galli, deficientibus Legibus & co ſuetudinibus propriis, ex Jure Canon cauſas dijudicari in Curiis ſuis [52] patiunt rejec

[51] *Gl. ad c. poſt appellationem. 2. qu. 6. v. 11*

[52] *Eguin. Baro. ad L. nonnunquam. 11. ff. de I & jur. Rebuff. ad Conſtit. Reg. in procœm. gl n. 126.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

ecto tantùm Libro Sexto [53] Decreta-
ım, quem ſive ob graves inimicitias inter
nifacium Octavum ejus authorem, &
hilippum Pulchrum Regem ſuum, ſive
eam cauſam, quod multa Jura Regni &
cleſiæ ſuæ imminueret, Galli nunquam
ceperunt; alioquin verò univerſum Jus
anonicum publicè docetur in omnibus
cademiis [54] Galliæ ubi Juris Studia inſti-
ta ſunt. Hiſpani pariter deficiente Jure
o Regio ad Jus Canonicum [55] recurrunt,
ex eo cauſæ in Judiciis ſuis deciduntur.
ungari [56] porrò & Dani [57], alijque [58] Le-
s ſuas magna ex parte à Jure Canonico
ſumptas eſſe profitentur. Et Jus Cano-
nicum

53 Paul. Æmil. de Reb. geſt. Franc. lib. 8. gl. c. 16. de Elect. in 6. Molinæ. in Comm. ad Edict. enr. 2. con. paru. dat. gl. 15. n. 1209. Duaren. de cr. Eccleſ. Miniſter. in præfat. 54 Bouchell. in ecret. Eccleſ. Gallic. lib. 5. tit. 14. cap. 36. Azeved. ad Conſtit. Reg. Hiſpan. lib. 2. Tit. 1. 18. Amat. Rodrigu. de proceſſ. in cauſ. Civil. p. 10. n. 26. Flores. Diez de Mena. pract. quæſt. . 1. qu. 2. n. 4. Ioſ. de Seſſ. in Deciſ. Regn. Ara- n. 92. n. 9. Vaſq. lib. 3. de ſucceſſ. creat. §. 26. imit. 31. n. 70. 56 Steph. de Werbentz. de jur. ungar. par. 2. Tit. 6. 57 Georg. Lorich. in nchirid. arreſt. in addit. ad Conſ. poſterius. n. 52. Cothman. Reſp. 4. n. 52. & reſp. 30. n. 70. ol. 1.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

nicum apud Nos receptum fuiſſe [59] ... conſtat, cum maxima pars Conſti... tionum Decretalium in Jure Cano... à Pontificibus Romanis ad Nos de c... troverſiis Anglicanis tranſmiſſa repe... tur.

XVI. Illud porrò in Juris Cano... Laudibus eximium eſt, quod Principes ... teſtantes Germanici aliique poſtquam ... Eccleſia Romana ſeceſſerant, *Luther*... *Calvini* doctrinam amplexi, omnem ... Pontificis Romani poteſtatem abdi... ſent, Jus tamen Canonicum non excu... runt, ſed eo in cauſis ſuis decidendis eti... num [60] utuntur, eodem planè modo ... Principes Europæi, poſtquam renunci... rant *Cæſarum* poteſtati, Leges tam... *Cæſareas* adhuc obſervant. Et licet *Ma*... *nus Lutherus* [61] Zelo præpropero & inc... ſulto ductus Juris Canonici Libros re... gnantibus Juriſconſultis VVittebe... combuſſerat, Iuris tamen Canonici u...

[59] *Cujac. ad. c. 9. & c. 38. de appellat. &* ... *de illis 6. d. diſponſ. impub. Gentil. l. 1. de N*... *c. 19.* [60] *Gædd. de contrah. & Committ. St*... *c. 6. concluſ. 7. n. 108. Beſold. diſſert. de libr.* ... *cap. 8. Math. Steph. de Iuriſd. lib. 3. p. 3. in* ... *fat. & diſp. 1. vol. 1.* [61] *Melch. Adam. in* ... *Luther. Beſold. diſſert. de libr. jur. c. 7.*

eo tempore Saxonei [62], Brunſvicen- [63] cæteriq; Proteſtantes ſemper conſer- ũt, nullâ in eo mutatione admiſſâ, ſicut Auguſtana [64] Confeſſione conſenſe- nt, Juſque Canonicum VVittebergæ [65] in reliquis Proteſtantium [66] Academiis huc publicè docetur.

XVII. Mutationes quidem in Articulis lei & religionis admitti poſſunt, ſi ex ſa- s Literis approbentur, quæ ſunt fidei & igionis norma, à quibus omnis deviatio tim rejicienda eſt; quanquam & in mu- ione cultûs divini moneat *Natalis Co- es* [67] eos qui univerſam Religionem am Populi victi uno tempore mutare nantur, per ſuas calamitates ſæpè experi- quàm ſit periculoſum repentina quæque i cultus everſio. Mutationum verò in gibus & Rebuſpublicis alia eſt ratio, illæ im non aliter quam Uſu longævo con- tuuntur, Legumque juſtarum & pru- ntium Latio non eſt paucorum homi- num

[62] *Carpzov. in Iuriſprud. Rom. Saxon. p. 1. ſtit. 21. definit. 2. & v. 4. Conſtit. 20. definit. 16.* *Dauth. in Comm. de teſtam. §. qui teſtam. fac. . n. 170. & in proleg.* [64] *Auguſtan. Confeſſ.* . 16. [65] *Math. Coler. de proceſſ. executiv. p. 1. præfat.* [66] *Beſold. in d. diſſert. cap. 8. Cothman.* . 30. *vol. 1. n. 76.* [67] *Natal. Com. Hiſtor.* . 3.

num aut unius ſæculi, ſed diuturnitate ... uſu utiles inutileſve deprehenduntur ... thoritatemque acquirunt: ideoque Uſu ... optimum Legum Cenſorem & correctorem appellat [68] *T. Livius*, Legumque pa... triarum mutationem adeo pernicioſam ... ſe exiſtimavit *Ariſtoteles* [69], ut cum m... nore periculo tolerandas inutiles, quam utiliores melioreſque admittendas eſſe ... diderit; mutationeſque Legum general... ſine totius Reipublicæ ruinâ & confuſio... raro factæ ſint.

XVIII. Ita jus Canonicum omnes Principes Populique Chriſtiani ſine re... gionis diſcrimine admiſerunt & retine... in ſolis Judæis diſpar eſt ratio: illi enim ... ter Chriſtianos degentes Iuri Civili Ro... norum ſubditi [70] ſunt, ſed Jure Canon... non [71] tenentur, cum ſint extra Eccleſia... & animarum eorum Eccleſia curam n... habeat.

XIX. Denique Juris Canonici n... Utilitas modò ſed Neceſſitas etiam ab o... nibus nationibus Chriſtianis agnoſcit... eo enim ſublato non habemus juſtam ...

Cau...

[68] *Liv. lib. 45.* [69] *Ariſtot. lib. 2. Pol... cap. 6.* [70] *L. Iudæi, C. de Iudæ. c. 2. Extr. ... tit.* [71] *Farinac. p. 2. fragm. Criminal. v. Iu... n. 639.*

auſis forenſibus procedendi formam, uæ in Libro ſecundo Decretalium [72] continetur, & carebimus Deciſionibus pluum arduarum & illuſtrium Controverſiaum [73] ex jure Naturæ & Gentium deſumtis, quæ in jure Civili non reperiuntur, pſique Juriſconſulti, ſine conjunctâ utriuſue Juris Scientiâ, imperiti habebuntur, um Interpretes Canonum rudes dicantur non ſint inſtructi ſcentiâ Legum [74] Romanarum, & Interpretes Juris Civilis ſine-anonici Juris peritiâ pro Juriſconſultis loneis parum [75] habeantur; Juſque Canoicum & Civile ita jam cohærent, ut ſine troque Jure nemo [76] poſſit dici Iuriſconultus, & utrumque Jus penitus ignoret [77] ui unicum tantùm ſe ſcire contendit.

XX. Ex his conſtat, quomodo jus Feuorum & jus Canonicum juri Civili Romanorum accreverint, & ut Membra Corori coaluerint. Supereſt dicendum de Inter-

[72] *Cujac. in lib. 4. Decretal. in præfat. Vulte. Iuriſprud. Rom. in proleg. Math. Steph. lib. 3. de uriſd p. 3. in præfat.* [73] *Cujac. d. c. 15. de ſent. re Iudic.* [74] *Duaren. de benefic. Eccleſ. in præt. Cujac. ad d. c. quod ad Conſultationem 15. de nt. & re Iudic.* [75] *Bald. in c. cum Cauſam. de robat. Roman. ſingul. 654. Benedict. ad c. Raynuus. in princ.* [76] *Burg. de Par. ad l. Taur. n. 10.* [77] *Ciron. in paratitl. lib. 5. Decretal. in præfat.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

terpretationibus Doctorum quam auth ritatem habeant in Cauſarum Deciſio bus, ubi Caſus è Jure omiſſi vel obſcu poſiti occurrunt. Dequo breviter in quenti Capite.

CAPUT VIII.

De Interpretationibus & Opinionibus Doctorum.

I. SI omnia illuſtrium Juriſconſultor Romanorum volumina (ex quib Pandectæ compoſitæ ſunt) jam ſuper ſent, inanes fuiſſent *Accurſii* & Doctor Interpretationes, cum Controverſiar humanarum Deciſiones hauriri potuiſſ ex fontibus claris & puris, quales O terrarum non poterit unquam conſeq & non opus eſſet rivulis & deductioni Interpretum, ſæpè ſuperfluis, aliquan confuſis & barbaro idiomate ad Nos tra miſſis; vel ſi omnes actionum humanar Cauſæ ex Libris *Iuſtiniani* clarè de poſſent, inutiliter confugeremus ad I ctorum Interpretationes, quibus evolv dis ætas humana non poteſt ſufficere.

II. *Iuſtinianus* quidem licet Legi

is Commentarios adjici Edicto [1] ſuo ve-
ıerit, proſpiciens tamen omnia negotia
ımana Legibus ſuis non eſſe comprehen-
, *Salvium Iulianum* & *Hadrianum* Imp.
nitatus, Legum ſuarum Interpretatio-
es, & Controverſiarum omnium quæ de-
ıceps emerſuræ eſſent Deciſiones, ab Au-
uſtâ & Imperiali Majeſtate petendas eſſe,
Sancivit: quæ certè propria & genuina eſt
ıterpretatio, cum Legum Conditio &
ıterpretatio ejuſdem poteſtatis [3] ſint, &
ɔ eodem fonte hauriendæ. Imperii vero
omani ruina uti Sanctionis *Iuſtinianeæ*
ıetum ſuſtulit, & infinitos Legum Ro-
ıanarum Commentarios induxit, ita &
æſares adeundi, ab iiſque Interpretatio-
es petendi nobis viam præcluſit. Illud au-
em Iuriſconſulti Romani *Iulianus*, *Vlpi-
nus* & *Pomponius* profitentur, omnes
auſas humanas Legibus non eſſe com-
rehenſas [4] nec comprehendi poſſe, plures
ſſe Res & Negotia [5] quam Leges & Verba,
ıutileſque eſſe Leges humanas niſi iiſdem
nterpretatio [6] accommodetur.

[1] *L. 1. §. noſtram. 12. C. de veter. jur. enucl.* *L. 2. §. ſed quia divino. C. de vet. jur. enucl.* [3] *C. deo. 25. qu. 1. c. ſicut enim. 11. qu. 1.* [4] *L. non oſſunt. 12. ff. de Legib.* [5] *L. natura. 6. ff. de præſcr. verb.* [6] *L. 2. §. his Legibus. 5. ff. de Orig. jur.*

III. Interpretatio ergo noſtra, cum Cæſaribus haberi non poſſit, petenda eſt Interpretibus & Doctoribus noſtris, qui eorum locum ſuccedunt, quibus Impera-tores jus de Jure reſpondendi dabant; enim ex Ratione [7] interpretantur Ius R-manum, ſicut *Cæſares* ex Poteſtate ſu ideoque Interpretationem *Cæſaream* a-pellant noſtri Authoritativam [8] & neceſ-riam, cui ex ſola Authoritate & Mandato I-terpretantis ſine aliâ ratione parendum e Interpretationem verò Doctorum appe-lant Magiſtralem & probabilem tantùm quæ omnem vim ſuam habet à ratio naturali, & non valet, niſi ratione prob poſſit.

IV. Et licèt plures ſint, qui juſtitiâ, ac-mine & eloquentiâ Legum Romanaru capti, velint Cauſas tantùm in judic decidi per Leges *Iuſtinianæas*, rejectis I-terpretum omnium Commentariis [9] Scriptis ut inutilibus, diſcordantibus

co

[7] *L. Vinc. C. de Profeſſ. qui in urbe Conſtantin lib.* 12. *L. ſi unus.* 27. *§. præcluſ. ff. de Pact.* [8] *D. Perer. in Ordin. Regn. Caſtell. in proœm. qu.* 2. *N Everard. in Loc. Legal. in Loc. ab Authorit. n. Suarez. lib.* 3. *de Legib. cap.* 3. *n.* 14. *Luc. Caſ lin. de Elect. & confirm. Prælat. in prælud. §.* 2. *n* [9] *Molinæ. ad l.* 1. *§. ſimpliciter. n.* 47. *ff. de ve oblig. Io. Dauth. in Com. de Teſtam. in proleg.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

confuſis; hi tamen gentium omnium Chriſtianarum Uſu ſatis confutantur [10], quæ admittunt judicia Cauſarum omnium à Doctoribus peti, ubi Cauſa Legibus Romanis expreſſè non eſt deciſa. Rejicere enim Doctorum Sententias & Interpretationes, ubi Caſus non eſt in Jure expreſſus, non aliud eſt, quàm omnes Cauſas arbitrio & conjecturis judicantium decidendas relinquere, ex Communibus tantùm Juris Regulis, in quibus utplurimùm ſolet pernicioſè errari; Interpreteſque noſtri plerique in Cauſarum arduarum & Rerumpublicarum adminiſtratione exercitati, & ad Conſilia Principum vocati, induſtriâ & acumine mirabili Cauſarum ferè omnium Deciſiones in ſcriptis ſuis nobis reliquerunt, pluresque Controverſiarum forenſium determinationes eorum Scriptis quàm Legibus ipſis [11] attribuere debemus, atque inde omnes ferè agnoſcunt Jus Civile Romanorum ſine *Accurſio*, *Bartolo* & reliquis Interpretibus non poſſe conſiſtere. Ita enim *Andr. Alciatus*[12], *Eguinarius Baro*[13],

[10] *Math. Weſenbec. de jur. Stud. recte inſtit.* [11] *Weſenbec. in Loc. citat.* [12] *Alciat. in L. apud Labeonem. in fin. de verb. ſign.* [13] *Eguin. Baro. in Comment. ad Inſtit. Ever. Bronchorſt. in lib.* ἐναντιοφανῶν *in princ.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Viglius Zuichemus [14] non Juris tantùm peritiâ ſed & Literarum ſcientiâ illuſtres, de iis ſtatuerunt, ex *Vlpiani*, *Pauli Martiani*, *Papiniani* Commentariis non ſatis potuiſſe Controverſias in foro & judiciis decidi, niſi *Accurſii*, *Bartoli*, *Baldi*, *Alexandri* reliquorumque Interpretationes acceſſiſſent. Id tantum concedit *Alciatus* [15] nos Laboribus *Accurſii* & Doctorum carere potuiſſe, ſi Iuriſconſultorum Romanorum Volumina ex Edicto *Iuſtiniani* non periiſſent.

V. Hanc verò poteſtatem, qua Doctores noſtri uſi ſunt in Legibus explicandis & reſpondendo de jure, ortam fuiſſe exiſtimat [16] *Zaſius* ex ea poteſtate quam Imperatores conceſſerunt Iuriſconſultis Romanis reſpondendi de Iure, quorum reſponſa Iudices Romani in Sententiis ſuis ſequi tenebantur, cum hoc ſolo diſcrimine, quod illorum Reſponſa vim Legis [17] habuerunt, & ſecundùm ea omnes Romani Imperii Judices Sententias pronunciare debebant. Scripta verò noſtrorum Interpretum non habent

[14] *Vigl. ad §. ult. Inſtit. de Rer. Diviſ.* [15] *Alciat. in d. L. apud Labeonem.* [16] *Zaſ. ad l. 2. §. & obiter. v. Authoritatem. n. 6. de Orig. jur. Math. Steph. diſp. 2. p. 1. §. 9.* [17] *L. 2. §. primus D. Auguſtus. de Orig. jur. L. Ius Civile. 7. de Iuſt. & jur.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

bent aliam Authoritatem quam ex Conetudine & Ratione, quæ tamen imperio egum non ſunt inferiores quoties [18] ontrarium in Legibus Romanis non eſt preſſum. Rationis enim naturalis tanta t potentia, ut ſola vim Legis [19] habeat in mne genus humanum, habeaturque pro ege Scripta, multaque à Iuriſconſultis omanis deciſa habemus [20] ex ſola ratione aturali, rectéque aſſerunt *Baldus* & [21] um inſecuti, Imbecillitatem eſſe humani ntellectus in quacunque Cauſa Legem uærere, ubi rationem naturalem invenes; & Lege deficiente ſolam Rationem aturalem ad deciſionem Cauſarum ſufcere [22] omnes aſſerunt.

 VI. Hinc

[18] *Decian. lib. 2. Tract. Crimin. cap. 31. n. 9. chrader. de feud. p. 9. in princ. p. 2. ſect. 3. n. 130. reph. d. diſput. 2. §. 9.* [19] *Angel. conſ. 345. iraquell. in fallent. Reg. jur. Civil. in Reg. Ceſſante auſa.* [20] *L. ſcire oportet. 13. §. ſufficit. ff. de Exuſ. tutor. & ibi gl. & Dd.* [21] *Bald. in d. L. ſcire portet. §. ſufficit. col. 4. Ias. in L. quoties. n. 25. C. e Rei vendic. Rebuff. ad L. unic. C. de ſenten. qua ro eo quod inter. n. 4. Gomer. var. reſolut. c. 10. de ndividuis.* [22] *Iaſ. ad L. illam. n. 10. C. de Collat. bb. ad c. cum fuit. n. 4. de decim. And. ab Exe. ad . 1. de Conſtit. n. 449. Tiraqu. in Tract. Ceſſant. auſa. Limit. 1. n. 74. Surd. deciſ. Mant. 229. n. 2. ened. ad c. ex parte 11. n. 3. de tranſact. Grevæ ad obſerv. Gail. in proœm. concluſ. 15.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

VI. Hinc eſt, quod, Lege deficiente, ex Sententia unius Doctoris expreſſa Cauſa judicari debet, quando in Terminis [23] Controverſiam definit; tantaque eſt *Accurſii* Authoritas, ut ex ejus Sententia Cauſa judicanda ſit, quoties inſignis aliquis Interpres [24] ei adhæret. Et multi Principes in ſuis Dominiis Interpretationibus & Opinionibus Doctorum Vim Legum conceſſerunt. Lege enim *Luſitanâ* Judicibus [25] mandatum eſt, ut, deficientibus Legibus Regni & Jure Civili Romanorum, ad *Accurſii* gloſſas & *Bartolum* recurratur, Legibuſque Regni Caſtellæ Judices debent Cauſas dijudicare ex Opinionibus *Ioannis Andreæ* & *Panormitani* in Jure Canonico, & *Bartoli Baldique* in Jure Civili [26], in defectum Legum Regiarum & Juris *Cæſarei*; & in Germania *Carolus Quintus* Imperator in Conſtitutionibus ſuis Criminalibus [27] mandavit conſulenda eſſe Doctorum Juris

[23] *Afflict. deciſ.* 169. *n.* 8. *Cavalcan. deciſ.* 30. *n.* 38. *p.* 1. *Grevæ. d. concluſ.* 5. *n.* 123. [24] *Everard. in Loc. à Contrar. ſens. n.* 41. [25] *Ordin. Luſit. lib.* 2. *Tit.* 5. *Fragoſ. de regim. Reip. Chriſtian. p.* 1. *lib.* 4. *diſp.* 10. §. 3. *n.* 187. *August. Barboſ. ad Tit. de nov. Cod. fac. n.* 12. [26] *In Legib. Ordin. lib.* 4. *Tit.* 1. *l.* 4. *Diaz. de Montalu. ad Leg. For. Hiſp. lib.* 1. *Tit.* 6. *n.* 1. *in addit.* [27] *Conſtit. Carol.* 5. *Criminal. cap. ult.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Romani Collegia in Academiis con-
tuta pro Interpretatione, ſi quid Ambi-
uum aut Obſcurum in Conſtitutionibus
s ſuboriatur.

VII. In infinitâ verò negotiorum hu-
anorum Varietate quandoque occur-
nt Controverſiæ Legibus non determi-
tæ, quæ vix humani ingenii acumine
ſſunt diſſolvi, qualis eſt illa apud *Vlpia-*
um[28], De bonorum poſſeſſione aviti Li-
erti Nepoti concedenda: & illa quæ co-
m *Cn. Dolabella* Proconſule Aſiæ propo-
ebatur, in qua adeò hæſitabant Procon-
l & Aſſeſſores, ut eam Athenienſium
reopago demandarent, iidemq; æquè in-
erti, accuſatorem & reum anno centeſi-
no adeſſe[29] juſſerunt; & ardua Quæſtio
la de Reo Criminis Capitalis: An poſſit
x vehementibus judiciis condemnari[30]
d mortem? & alia Quæſtio in jure Primo-
eniorum, de Succeſſione inter Patrem &
Nepotem ex Filio primogenito; quam ar-
uam & inextricabilem[31] appellant, aliæ-

[28] *L. Divi fratres.* 17. *ff. de jur. patron.* [29] *Gell.*
ib. 12. *Noct. Attic. cap.* 7. *Valer. Max. lib.* 8. *cap.* 1.
[30] *Charond.* du droict Franç. *lib.* 3. *Reſp.* 66.
[31] *Molin. de Majorat. Tract.* 2. *diſp.* 632. *Gam.*
Deciſ. Luſitan. 174.

que Similes Quæſtiones apud Juriſconſultos noſtros ſæpè occurrunt.

VIII. In his verò ſimilibuſque, in quibus Lege expreſſa deſtituimur, neceſſe eſt ut ad Interpretes confugiant Iudices [32], ex quibus de jure partium poſſint pronunciare. In quo ab omnibus communiter receptum eſt: Quoties Interpretes inter ſe conſentiunt & Communem Opinionem conſtituunt, eam omnes Iudices [33] in Sententiis ſuis ſequi tenentur. Et ſi Iudices contra Communem Opinionem pronunciaverint, cenſentur per imperitiam [34] judicaſſe, & Litem [35] ſuam faciunt. Tantaque eſt potentia Communis Opinionis, ut ſi ſupremæ Principum Curiæ vel Rota Romana contra Communem Interpretum Opinionem [36] pronunciaverint, ab iis diſceden-

[32] *Math. Weſenb. de jur. Stud. recte inſtit. Ant. Cucch. Inſtit. Major. lib. 1. Tit. 1.* [33] *Abb. ad c. 1. n. 15. de Conſtit. Andr. ab Exe. in c. 1. de Conſtit. n. 451. Rebuff. ad Auth. habita. C. ne fil. pro patr. Guid. Pap. qu. 277. Decian. lib. 2. Tract. Crimin. cap. 31. n. 9. Menoch. lib. 2. præſum. 71. Azogud. lib. 3. Com. Opin. cap. 4.* [34] *Gail. lib. 1. obſer. 153. n. 51.* [35] *Bald. & Dd. ad l. 2. C. de pæn. jud. qui mal. judic. Maran. diſp. 10. n. 38. Io. Vand. lib. 1. qu. 10.* [36] *Menoch. lib. 2. præſum. 71. Ant. Corat. de Com. opin. Tit. 9. Caſ. 10. & 15. Dionyſ. Gothofr. lib. 1. Prax. Civil. Tit. 2. Card. Tuſch. concluſ. 368. n. 5.*

dendum ſit, & Judices omnes Communi Opinioni debeant adhærere, cum ex ...rum veritate non Judicum Exemplis ſit judicandum, niſi in Curiis è Rotis Prin...pum toties ſit judicatum, ut ex iis indu...a fuerit Conſuetudo; neque enim duæ ...ntentiæ inducunt Conſuetudinem, ...od voluit [38] *Accurſius*, ſed probant [39] ...m inductam, ſi in contradictorio judicio ...tæ fuerint: atque ea Statuta Principum, ...quibus jam dictum eſt, Judices ſequi de...re, dicta *Accurſii*, *Bartoli* vel *Panormi...ni* ita intelligenda eſſe tradidit [40] *Menochius*, modo eadem per Communes Interpretum Opiniones non fuerint reprobata.

IX. Cum verò Judicibus pro Tribunalibus ſuis ſæpè occurrant Controverſiæ valdè ambiguæ, quæ ex juribus Litigantium utrinque probabilibus ſæpè ſuſpenſos teneant Judicum animos, iidemque Legibus expreſſis deficientibus ad Doctorum Interpretationes & Opiniones recurrunt, quos ſæpè inter ſe contrarios, eoſdemque ſibimet ipſis quandoque repugnantes inveniunt,

37 *L. nemo. C. de ſent. & interloc. Om. Iud.*
38 *Accurſ. in L. de quib. ff. de Legib.* 39 *Iac. Godefred. ad conſuet. Reform. Norman. v. conſuetudines in princ.* 40 *Menoch. lib. 2. præſum. 71. n. 2.*

niunt, dum in Commentariis, Tractatibus, Conſiliis, unus idemque ſæpè contraria aſſerit, de quo *Baldus* præſertim notari ſolet, in quo tamen nihil præter Conſtantiam deſiderari poteſt. Ideo pro diſtinguendis Doctorum contrariis Opinionibus, Regulæ nobis traditæ ſunt, vel ex eorum numero, vel ex ſcribendi modo, vel ex Cauſarum naturâ, vel Interpretum perſonis, vel temporis Curſu, vel aliundè ſunt deſumptæ, quas hîc breviter apponendas eſſe cenſui.

X. Primò, cum Interpretes contrarias ſententias amplectuntur, Judices eam partem ſequi debent quam Major[41] pars tuetur: illaque eſt communis Opinio quæ à majore Doctorum numero aſſeritur; numeranturque potius quàm ponderantur Sententiæ. Sicut de Juriſconſultis Romanis conſtituit Imperator *Theodoſius*[42], ſolo *Papiniano* antepoſito, qui numerum duorum implet, iiſdemque, quorum Reſponſa in Pandectas ſunt relata, parem autho-

[41] *C. in Canonicis. diſt. 19. c. de quibus. diſt. 20. Alciat. reg. 1. præf. 51. n. 1. Azogud. lib. 3. Com. Opin. c. 4. Fragoſ. de regim. Reip. Chriſtian. p. 1. lib. 4. diſp. 10. §. 3. n. 183. Grevæ. concluſ. 154. Conſider. 1. n. 5.* [42] *L. vinc. C. Theodoſ. de Reſponſ. Pruden.*

thoritatem [43] videtur tribuere *Iuſtinia-
us*, ut ex numero Authorum, non ex
ndere, Opinio prævaleat. Quod tamen
telligendum eſt juxta ea quæ jam ſubji-
mus.

XI. Secundò, eorum Interpretum
ntentiæ prævalent, quas ex profeſſo in
riptis ſuis aſſerunt, eaſdemque ar-
uunt, diſcutiunt & demùm concludunt,
æ aliorum ſententiis, quas obiter & per
anſitum, & perfunctoriè priores ſolùm
nitati [44] tradiderunt. Omneſque in hoc
quieſcunt *Martini Navarri* [45] judicio, qui
t ſe eam pro Communi Opinione habe-
, quam ſex aut ſeptem Interpretes inſi-
nes ex profeſſo agentes affirmant, præ il-
, quam quinquaginta alii ſola præceden-
um authoritate ducti obiter effutiunt;
ſtèque à multis aſſeritur, Doctores no-
ros ſæpiùs eſſe gruibus avibuſque ſimi-
s [46], quarum unâ volante reliquæ incon-
ltò ſequuntur.

XII. Ter-

[43] *L. tanta.* 2. §. *ne autem.* 20. *C. de vet. jur.
nucl.* [44] *Alciat. Reg.* 1. *præſum.* 51. *n.* 2. &
ib. 2 *parerg. cap.* 17. *Menoch. lib.* 2. *præſum.* 71.
. 39. *Maſcard. concluſ.* 1138. *n.* 11. *Fragoſ. d.
iſput.* 10. §. 3. *n.* 184. *Auguſt. Barboſ. ad c.* 1. *de
le Conſtitut.* [45] *Navarr. in Manual. cap.* 27. *n.* 289.
[46] *Abb. ad. c. ut debitus n.* 22. *de appellat. Dec.
conſ.* 494. *n.* 15.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

XII. Tertiò, cum Doctores inter ſe ſæpiùs diſſentiant, iidemque ſibi aliquando contrarii ſint, aliud in Commentariis & Tractatibus, aliud in Conſiliis & Reſponſis aſſerentes, acerrimam de hoc Articulo contentionem exercuerunt inter ſe *Andr.*[47] *Alciatus*, & *Tib.*[48] *Decianus*; dum ille pro Commentariis & Tractatibus contendit, hic pro Conſiliis, quòd Conſilia magis deliberaté plerumque ſcribantur; ex qua ratione alii ad *Decianum*[49] accedunt, & multarum Italiæ Civitatum Statuta & Curiæ Principum Germaniæ hanc partem confirmant, dum mandat Judicibus Cauſas ambiguas ex conſilio[50] Sapientis dijudicare. Sed ex gravioribus rationibus alii defendũt [51] *Alciatum*, quod in Commentariis plerumque ceſſent cupiditas æris, gratia, odium & omnis affectus, quæ omnia in Conſiliis & Reſponſis ſæpè interveniunt: ideoque ſuprema Camera Imperii Germanici magis credendum Interpretibus in Com-

[47] *Alciat. 12. parerg. c. fin.* [48] *Decian. in apolog. adverſ. Alciat.* [49] *Magon. deciſ. Lucen. 15. n. 27. Boer. dec. 155.* [50] *Io. Dauth. in Commen. de Teſtam. in proleg. n. 7.* [51] *Menoch. lib. 2. præſumpt. 71. n. 48. Cravett. de antiqu. temp. p. 1. §. propoſitis. n. 48. Pariſ. conſ. 91. n. 48. lib. 3. Ritterſhuſ. in Conſc. Raph. Fulgoſ. in princ.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Commentariis quam in Conſiliis ſæpè [52] enſuit.

XIII. Quartò, ubi Canonum & Iuris *Cæſarei* Interpretes inter ſe diſſentiunt, ſi de Religione Chriſtianâ & animæ Salute agitur ut peccatis occurratur, Canoniſtæ ii ſequendi ſunt. Ita cum Cauſæ Vſurarum & Matrimoniales ſint de foro Canonico, etiamſi Theologi à Canoniſtis diſſentiant, ex Sententia Canoniſtarum Cauſæ [54] ſunt decidendæ. In iis verò quæ ad Leges & forum Principum ſpectant, ex Sententiis Interpretum Juris Civilis [55] judicandum eſt. De quo in ſuperioribus aliquid dictum eſt.

XIV. Quintò, cum Doctorum ſententiæ inter ſe pugnantes reperiuntur, eos potiſſimùm ſequendos eſſe exiſtimavit clariſſimus Galliæ Juriſconſultus *Guido Coquillus* [56], qui dignitates & fortunas contemſerunt, quales fuerunt *Bartolus* Caſtrenſis Speculator, *Maſnerius*, *Petrus Iacobi*, *Carolus Molinæus* aliique, qui in jure inve-

[52] *Mynſing. Cent. 6. obſerv. 60.* [53] *Lanfranc. ad c. quoniam. contra. v. teſtes. de probat. Ant. Corat. de Com. Opin. Caſ. 30. Dionyſ. Gothofr. in prax. Civil. lib. 1. Tit. 2. Gail. lib. 2. obſerv. 141.* [54] *Menoch. lib. 2. præſum. 71. n. 49. Alb. Gentil. lib. 1. de Nupt. paſſim.* [55] *Ant. Corat. de Comm. opin. d. Caſ. 30.* [56] *Guid. Coquill. in Comm. ad Conſuet. Nivernenſ. in præfat.*

inveſtigando affectibus ſuis & ſordibus non indulſerunt.

XV. Sextò, cum Interpretum Opiniones ſeneſcant (ut Res humanæ omnes) & Curſu Temporis mutentur, poſterioreſque Interpretes Uſu rerum & Experientia docti ab antiquioribus recedant, ſicut de filiâ ſemel à feudo excluſâ ob maſculos ſuperſtites in perpetuum excludendâ tradit [57] *Iul. Clarus*, cum poſteriores Interpretes contrariam Opinionem induxerint contra antiquiores; Judices ſequi debent Opinionem poſteriorum [58] Interpretum, atque ita in ſupremis Principum Curiis [59] ſæpè judicatum eſt.

XVI. Multa alia de Communibus Doctorum Opinionibus dici poſſent, quæ longè accuratius habentur apud eos, qui de iis ex propoſito [60] tractarunt. Mihi tantùm ſufficit ea attigiſſe, ex quibus conſtare poteſt, qualem vim habeant Interpretum Scripta in Jure Civili Romanorum vel ſupplendo

57 *Clar. §. feudum. qu. 80.* 58 *Matheac. lib. 2. de via & rat. jur. cap. 25.* 59 *Rot. Roman. in Noviſſ. Deciſ. 72. n. 2. p. 1. Vin. Deciſ. 402. n. 33. Chriſtinæ. Deciſ. Belg. 2. n. 1. & 3. vol. 1.* 60 *Sylv. Nuptial. lib. 5. Menoch. lib. 2. præſum. 71. Maſcard. concluſ. 1138. Bonacoſſ. Azogud. & alii in Syntagm. Com. Opin. Dionyſ. Gothofred. in prax. Civil. lib. 1. Tit. 2.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

[...]endo cum deficit, vel Interpretando & [...]plicando ubi Ambiguum vel obſcurum [...]t.

[...] XVII. Poſt Doctorum Interpretatio[...]s & Commentarios ſupereſt Authoritas [...]ntentiarum, Judicum & Rerum Judi[...]tarum, quas multi contendunt inter Ju[...] Civilis partes eſſe aſcribendas: quibus [...]pugnat Imperatoris *Iuſtiniani* Sanctio [...] Communis Interpretum noſtrorum [...]ntentia: in quo Articulo primam inſtitu[...] Tractatus noſtri partem concludemus.

Concluſio Libri primi *De Authoritate Rerum Iudicatarum*.

SEntentias Supremarum Curiarum in Dominiis ſingulorum Principum Ius [...]cere, & ſecundùm eas in ſimilibus Cauſis [...]iis Judicibus judicandi neceſſitatem im[...]oni multi exiſtimarunt. Ita enim Iuriſ[...]onſulti Gallici Arreſta ſupremorum Se[...]atuum ſuorum inter Iuris ſui partes [1] [...]numerant; & in aliorum Principum Do[...]niniis, ſententiis Supremarum Curiarum Autho-

[1] *Lud. Servin. lib. 2. Playdoy. 60. qu. 5. Petr. [...]elomm. de juriſprud. Gallic. in præfat.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Authoritas Iuris [2] ſæpè tribuitur, quam alii Iudices in Deciſione Cauſarum ſequi debent, ſicut Decreta Senatus Romani vim Iuris obtinuiſſe etiam ſub Imperatoribus *Vlpianus* [3] videtur aſſeruiſſe.

II. Verùm Imp. *Iuſtinianus* [4] hanc Authoritatem Juris revocat ad ſolas Sententias ab Imperatore prolatas, penes quem ſolum Leges ferendi & Interpretandi [5] jus eſt: Sententiis verò aliorum Judicum quorumcunque, etiam Præfectorum Prætorio vel Supremorum Senatuum, vim Legis non tribuit, ſed Exemplorum tantùm, quæ alios Judices movere & excitare poſſunt, ſed neceſſitatem ita Judicandi [6] non imponunt. Penes Senatum autem Romanum Juris poteſtas ſolùm erat in Rep publ. liberâ, quam retinebat poſtea ſub aliquibus Imperatoribus, qui ſpecie *Ariſtocratici* Imperii Senatum Populumque Romanum demulcere cupientes, illis ramum ejus poteſtatis [7] conceſſerunt, cujus radicem

[2] *Ant. Gamm. Deciſ. Luſitan.* 33. *in fin Nunn. de Eſcob. de ratiocin. adminiſtrat. Comput.* 13 *Fragoſ. de regim. Reip. Chriſtian. p.* 1. *lib.* 4. *diſp.* 10 §. 3. *n.* 193. [3] *L. non. ambigitur.* 9. *ff. de Legib.* [4] *L. nemo* 13. *C. de ſent. & interloc. Om. Iud.* [5] *L fin. C. de Legib.* [6] *Deſider. Herald. lib.* 2. *de authorit. rer. Iudicat. cap.* 1. [7] *Forcatul. ad L. ex ho jure. n.* 11. *ff. de Iuſt. & jur.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

radicem ab iis acceperant, iiſdemque radium Lucis ſuæ primævæ communicarunt; & *Vlpiani* dictum de Authoritate Senatus in Jure condendo, referunt[8] ad Hiſtoriam Juris, non ad Jus quo ea ætate utebantur.

III. Communis verò Interpretum noſtrorum Sententia eſt, Sententias ſolas[9] ab Imperatore vel ſupremo Principe (qui Jus Legis condendæ habet) prolatas, vim Juris habere, quæ alios Judices in Cauſis ſimilibus dijudicandis ad neceſſitatem ſimiliter judicandi obligant. Reliquorum verò Judicum Sententias etiam in Supremis Curiis proponi tantùm poſſe pro[10] Exemplis, libertate aliis Judicibus relicta, utrum Cauſis coram ſe agitatis exiſtiment convenire, certum verò Jus non conſtituere, neque aliorum Judicum conſcientias obſtrictas[11] tenere; quia Decreta Judicum obligant eos ſolos inter quos prolata[12] ſunt; & Res inter alios actæ aliis præjudicium[13] non faciunt, & lubrica ſit dijudicatio

8 *Herald. d. lib. 2. cap. 1.* 9 *Cabed. deciſ. Luſitan. 212. Gamm. deciſ. Luſit. 288. Coraſ. ad L. ingenuum. ff. de ſtat. hom. Herald. d. cap. 1.* 10 *L. nemo. & ibi Bald. n. 1. & 2. C. de Senten. & interloc. Om. Iudic.* 11 *Herald. d. c. 1.* 12 *L. de unoquoque 47. ff. de re Iudic.* 13 *L. 1. ff. de Except. Rei Iudic tot. C. quib. Res Iudic. non noc. l. 1. C. Res inter al. act.*

tio Cauſarum ex ſimilibus Sententiis, cum ſæpè mutentur Sententiæ & Opiniones, & Circumſtantiæ Cauſarum rarò conveniant, difficileque ſit probare idem Factum, eaſdem Circumſtantias, eadem momenta Temporum in utraque Cauſa [14] concurrere.

IV. Inde aſſerunt, Deciſiones Supremarum Curiarum, etiam Rotæ Romanæ, Jus non [15] conſtituere, ſed eſſe tantum Deciſiones Magiſtrales, & non aliam vim habere quàm reſponſa Prudentum, Doctoreſque ſæpè conſulere contra Deciſiones Rotæ Romanæ, Rotamque ſæpè judicare contra Deciſiones ſuas, Rotæque non ulterius eſſe deferendum quàm ipſius Ratio [16] valet, & ſi contra commuunem Doctorum Sententiam ſit judicatum, communem potius eſſe ſequendam, quàm Rotæ [17] Deciſionem.

V. Sententiæ tamen Senatuum, præſertim Supremorum, reverenter obſervandæ ſunt

[14] *Sichard. de Contract. conſ. 2. n. 5.* [15] *Fr. de Pavin. in præfat. Extravagan. Ant. Cucch. Inſtit. Major. lib. 1. Tit. 1. Cabed. d. deciſ. 212.* [16] *Menoch. lib. 2. præſum. 71. Salgad. de Reg. Protect. p. 1. c. 1. prælud. 5. n. 272. Card. Tuſch. v. Roman. Rota. concluſ. 368. n. 5. Theodoſ. Rube. Singular. ex Deciſ. Rot. Rom. p. 2. Circa Styl. Rot. §. 3.* [17] *Dionyſ. Gothofred. in Prax. Civil. lib. 1. Tit. 2.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

e ſunt in Deciſione ſimilium Cauſarum monet *Math.* [18] de Afflictis, & ab iis non ſi ex gravibus Cauſis [19] eſt diſcedendum, æſertim ſi in Curiis Supremis aliiſve in- rioribus in aliquo genere Controverſia- m Ambiguarum eodem modo fuerit ntinuo uſu judicatum; tum enim Res dem modo judicatæ tranſeunt in Con- etudinem, Judiceſque in Similibus Cau- ; [20] obligant & vim Juris ſortiuntur, & x *Severi* Imp. Reſcripto [21] *Rerum perpe- iò ſimiliter Iudicatarum Authoritas vim egis obtinere debet.* Neque tamen duæ ententiæ in eodem genere Conſuetudi- em inducunt, quod voluit [22] *Accurſius*, niſi dducantur duæ Sententiæ in Contradi- torio Iudicio Latæ, ut conſuetudinem in- uctam [23] probent. Res ergo eodem mo- o ſimiliter & perpetuò judicatæ obſtrin- unt Iudices ex vi Conſuetudinis, & non uòd ullam Iuris partem conſtituant, quod videtur

[18] *Afflict. deciſ.* 45. *Gamm. d. deciſ.* 228.
9 *Connan. lib.* 1. *Comment. jur. Civil. cap.* 15.
0 *Cabed. d. deciſ.* 212. *Herald. d. lib.* 2. *c.* 1. *Fra- oſ. d. diſp.* 10. §. 3. *n.* 194. [21] *L. nam. Impe- ator.* 38. *ff. de Legib. Gam. d. deciſ.* 228. *Gentil. ib.* 1. *de jur. Bell. c.* 11. *Servin. Playdoy. jur. le eſtam. du Contr. de Laval. qu.* 5. *& in princ.* [22] *In L. de quibus ff. de leg.* [23] *Iac. Godofred. in Conſuet. eform. Norman.* §. *Conſuetud. in princ.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

videtur innuere *Paulus Chriſtinæus* aſſe-
rens Deciſiones ſupremi Senatûs in Ordi-
natoriis Iudiciorum non in Deciſoriis [24]
ſequendas eſſe.

VI. Reſtringendæ ergo ſunt Res judi-
catæ ne Iuris partem conſtituant, & coer-
cendum ſit Ius Civile Romanorum intr
Doctorum Interpretationes, quæ tame
ex confuſis eorum Commentariis in tan
tam molem excreverunt, ut ad purgan
dam hanc ſqualentem Legum Romano-
rum Sylvam (ut utar verbis [25] *Tertullian*
novo *Iuſtiniano* [26] jam opus ſit.

VII. Hucuſque conatus ſum deſcribe-
re Initium & Incrementum Iuris Civili
Romanorum, dum Major pars Orbis Ter-
rarum Imperio & Legibus eorum parere
& quomodo deinceps labente hoc magn
Imperio in Occidente, ad hoc Ius acceſſe-
rint Iura Feudorum & Canonicum, cum
Doctorum undequaque Interpretation
bus, quæ Omnia in unum Corpus coalue-
runt. Supereſt jam altera pollicitation
meæ Pars, ut demonſtrem quem Uſum
Authoritatem habeat Ius Romanorum in
ſingulis Occidentalis Imperii Provinciis
& quo

[24] *Chriſtinæ. deciſ. 356. vol. 1.* [25] *Tertullia in Apologetic. cap. 4.* [26] *Herman. Vulte. in Iuriſ pruden. Rom. in prolog. de ſtud. jur.*

& quomodo Principes Chriſtiani cum Conſtitutionibus, Legibus Municipalibus, Moribuſque & Conſuetudinibus ſuis Leges Romanorum admiſerint. Quod Libro Secundo jam aggrediemur.

LIBER

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

LIBER SECVNDVS.

CAPVT I.

De Dominio Imperatoris Romani *in Orbem Terrarum.*

I. SI Principes Europæi etian num manent ſub Poteſta Imperatorum Romanorur iiſdemque adhuc de Iure t nentur obtemperare, quod à plurimis Iu Utriuſque Interpretibus ſæpè aſſeritur, f cilis erit hæc Diſputatio de Legibus Rom nis; cum Omnes Populi Principum ſu rum Legibus teneri debeant, ſive ſpon ſive jure Belli devicti Principum ſuoru imperio ſe ſubmiſerint. Generale quip pactum eſt humanæ Societatis, obedi Regibus, ait [1] *D. Auguſtinus*; & Pop debellati Victorum ſuorum leges [2] ſeq

deben

[1] *Lib. 3. confeſſ. c. 18. c. quæ contra. diſt.*
[2] *Bald. ad l. 1. ff. de Conſtit. Princ. Decian. reſp. 1 n. 98. vol. 3. Alber. Gentil. lib. 3. de jur. bell. cap. 1*

bent, quia Leges arguunt Imperium, enturque ſe ſubmittere Imperio Legiſ-lorum [3], qui eorum Legibus utuntur; & ter Supremæ Majeſtatis primum eſt [4] put Leges Populis Civibuſque ſuis dare: erò iidem Principes vel nunquam fue-nt Imperio Romano ſubditi, vel ex juſtis ulis ſe in libertatem aſſeruerint, Obſe-ium quod præſtant Romanis Legibus ſpontaneum, non ex Poteſtate Impe-ntium, ſed ex vi Rationis, cui omne ge-s humanum teſte *Baldo* [5] tenetur obe-e.

II. Imperatores autem Romanos fuiſ-Dominos non modò Provinciarum Or-Chriſtiani, ſed & totius Mundi, multi terpretes noſtri acriter contendunt; de arum Singularum Iure agendum erit, m de Iuris Civilis uſu in Singulorum incipum Dominiis tractabimus: modò cutiemus breviter illam Communem ntentiam, quæ Romanos Imperatores undi Dominos eſſe aſſerit. Hanc verò ntentiam tuentur præcipuè Iuriſconſulti Itali

[3] *Roman. conſ.* 70. *n.* 13. *Menoch. conſ.* 21. *n.* 10. *conſ.* 75. *n.* 22. *Math. Steph. de juriſd. lib.* 2. *p.* 1. . 7. *n.* 347. [4] *L.* 1. *ff. de Conſtit. Princ. Bodin.* . 1. *de Rep. cap.* 10. [5] *Bald. ad L. nemo. C. de t. & interloc. Om. Iud.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Itali & Germani, qui ſuperſtitioſè inhæren
tes verbis Conſtitutionum Impp. *Anto*
nini[6] & *Iuſtiniani*[7] tradunt, Imperatorem
Romanum eſſe Orbis Terrarum Domi
num, omneſque Reges & Populos ei ſub
eſſe. Sibique pariter abblanditus poſte
Fredericus Primus ſe Urbis & Orbis guber
nacula tenere [8] gloriatus eſt; eumque qu
hanc Sententiam non ſequitur Hæreticum
appellat[9] *Bartolus*, & peccare mortalite
Hoſtienſis[10] ait. Cujus Cenſuræ metu, d
facto aliquos Principes non parere Impe
ratori, de Jure verò omnes ei ſubeſſe debe
re *Petrus* de *Bellapertica*[11] in Gallia docens
aliique plures [12] aſſerunt, & *Gulielmu*
Maynerius[13] *Senator Tholoſanus* de ha
quæſtione agens non auſus eſt Sententiam
ſuam explicare, ſed ſe Judicio Eccleſiæ re
mittit.

III. Han

6 *L. deprecatio. 9. ff. de Leg. Rhod. de jact.* 7 *L*
bene à Zenone. C. de quadrienn. præſcript. l. 1. C.
rapt. Virg. L. properandum. 13. in princ. C. de Iudi
Authent. de Conſul. 105. in fin. 8 *Oth. Friſing*
in vit. Fred. 1. cap. 30. 9 *Bart. ad L. hoſtes. n.*
ff. de Capt. & poſtlim. 10 *Hoſtien. ad c. venerab*
lem. de Elect. 11 *Petr. de Bellapert. in repet. L. cun*
ctos populos n. 4. C. de ſum. Trinit. 12 *Albe*
Gentil. lib. 1. de jur. Bell. cap. 23. Franc. de Pont
de Poteſt. Prerg. Tit. 11. n. 26. 13 *Mayner. ad L*
quod juſſu. n. 20. ff. de Reg. jur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

I. Hanc tamen Sententiam plurimi[14] ...tur, eamque argumentis è Sacris Lite... à Jure Naturæ Gentiumque petitis ...ntur probare, quæ omnia Communi... ...efelluntur ab Interpretibus ſæpe anti... & à recentioribus fere omnibus, Gal... ...ræſertim & Hiſpanis, qui prolixè do...[15], hoc ex Sacris Literis non poſſe elici; ...Naturæ Gentiumque Juri eſſe repu...ns & impoſſibile, ut omnes Orbis ter...m Populi poſſint ſub unius Principis ...perio juſtè gubernari; & abhorrere ab ... Legibus Romanis, in quibus plures ...uli Hoſtes[16] Romanorum, alii exteri ...Hoſpitio nec Amicitiâ cum iis conjun...[17], & fruſtra de Poſtliminii fictione ju...e ita ſubtiliter diſceptatur[18], ſi omnes ...uli ſint ſub Imperio Romano, eique

 parere

[14] Iaſ. ad L. cunctos populos. n. 6. C. de ſum. Tri... Caſtald. de Imper. qu. 52. Cott. in Memorabil. ...mperator. Vin. lib. 1. Com. Opinn. Opin. 369. ...o. Igne. in repetit. L. neceſſarios. §. non alias ff. ...enatus. Syllan. n. 252. Menoch. conſ. 2. n. 100. ...1. Vaſq. lib. 1. Controverſ. ill. c. 26. n. 31. Co...r. ad c. peccatum. p. 2. §. 9. n. 5. Cævall. cin. con. ...qu. 227. Victor. relect. 5. de Indis. ſect. 2. Grot. ...2. de. jur. Bell. cap. 22. n. 12. [16] L. poſtli...ii 5. §. in pace. ff. de Capt. & poſtl. L. mercato...4. C. de Commerc. [17] L. apud hoſtes. 9. L. ho... 24. ff. de Capt. & poſtl. [18] D. l. 5. §. in pace. ...e Capt. L. poſtliminium. 19. in princ. ff. Eod. tit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

parere debeant. Nec etiam validam eſſe hujus Sententiæ probationem quæ ex Legibus Romanis depromitur, & Imperatores de ſui Imperii finibus non eſſe idoneos Judices Teſteſve[19], cum in Cauſa ſua contra alios Principes teſtimonium dicunt, eoſdemque, dum ſe Mundi Dominos prædicant, per hyperbolen & per arrogantiam locutos eſſe Interpretes [20] aſſerunt. Eandemque Sententiam eſſe ridiculam [21] & explodendam [22], ejuſque Sententiæ Authores nullas alias habere rationes quam eas quæ eorum dictis & teſtimoniis [23] innituntur.

IV. Hanc igitur Diſputationem de Dominio Imperatorum Romanorum in Orbem Terrarum, eſſe potiùs quęſtionem Facti quam Juris rectiſſimè ſtatuit *Fulvius*[24] *Pacia-*

[19] *L. nullus. 10. ff. de Teſtib.* [20] *Alber. ad l. 1. n. 8. C. de ſum. Trinit. Navarr. ad c. novit. de Iudic. Notab. 3. n. 52. Chaſſanæ. in Catal. gl. mun. p. 2. conſider. 32. Carrar. de Interpret. reg. jur. Can. qu. 3. art. 9. Fr. de Amay. lib. 1. obſer. jur. cap. 1. n. 69. Soto. lib. 4. de Iuſt. & Iur. qu. 4. art. 2. Bodin. lib. 1. de Rep. cap. 9..* [21] *Forcat. in Cupid. cap. 9. n. 5. Grot. lib. 2. de jur. Bell. cap. 22. n. 13.* [22] *Oldrad. conſ. 69. Menoch. conſ. 2. n. 98. lib. 1. Molin. de Iuſt. & Iur. Tom. 1. Tract. 2. diſp. 25.* [23] *Arniſæ. lib. 1. de jur. Majeſt. cap. 2. n. 5.* [24] *Tacian. lib. 2. de probat. cap. 35. n. 52.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

...ænus, in quo non tam de Jure Impera-
...m agitur, quod nullis rationibus de-
...i poteſt, quàm ex quæſtione facti de-
...et, quas ſcilicet Mundi partes Roma-
...bjugaverint, & quâ Armorum Juſtitiâ
...Romani ipſas acquiſiverint, vel ipſæ à
...manis Imperatoribus iterum deſcive-
... Licet enim Romani debellaverint
...opam magnamque Aſiæ & Africæ par-
..., apud Omnes tamen [25] conſtat, mul-
...Orbis Terrarum partes Romanorum
...erio nunquam ceſſiſſe; Scythæ nempe
...rviatæ, Perſæ, Indique & univerſus
...ens ultra Euphratem nunquam Ro-
...is paruerunt, genteſque Europææ (de
...us agit hic Tractatus) à Romanis de-
...æ, de Injuſtitia Bellorum Romano-
... ex eorum Cauſis plerumque conque-
...unt; Potentiâque Armorum Roma-
...um coactæ per aliquot Sæcula eò uſque
...tè vixerunt ſub eorum jugo, donec
...ularum Europæ nationum Principes
...imbecillitate & declinatione Romani
...erii opportunum tempus aſſerendæ
...ſuæ Libertatis nacti, Regna ſua propria
...ſtituerunt, nullius Superioris (poſt

G 2 Deum

[25] *Io. Igne. in repetit. d. §. non alias. n. 253. de ...at. Syllan. Navarr. d. notab. 3. n. 52. Forcat. in ...d. cap. 9. Fred. Scot. lib. 1. reſp. 1. n. 119.*

Deum ſolum) Poteſtati obnoxia, eadem que tot ſæculis ab Imperatorum Domina tione Libera poſſederunt, ut, ſi omnes al tituli deeſſent, ex ſolâ tanti temporis Præ ſcriptione ſe adverſus Romanum Impera torem tueri poſſent.

V. Eſt enim Communiter à noſtris In terpretibus recepta Sententia [26], poſſe Principes Populoſque Liberos merum Im perium & Poteſtatem Supremam adverſu Imperatorem privativè præſcribere, ea demque ſicut Privilegio & conceſſione ac quiri, ita & Præſcriptione defendi poſſe præſertim cum Imperatorum tacitus con ſenſus acceſſiſſe præſumatur, ex quo nul interpellatione per tempus longiſſimum uſi, Provincias reliquas Europæas (præte Germaniam) pro derelictis habuiſſe cen ſendi ſunt: in qua tamen Diſputatione Ca noniſtæ nullam Præſcriptionem admittun adverſus Pontificem [27] Romanum, quo Principes Populique, Juris à Chriſto de mandati Apoſtolis ſuis pro ſalute anima rum Gregis ſui, non ſint capaces.

VI. Q

26 *Bart. ad L. hoſtes. ff. de Capt. Caſtald. de Im per. qu. 54. Menoch. conſ. 2. n. 70. lib. 1. Bald. præſcript. 2. par. 5. par. princip. Montan. de regali qu. 5. n. 33. Card. Tuſch. concluſ. 70. n. 3. Arnis lib. 2. de jur. Majeſt. cap. 2. n. 4.* 27 *Card. Tuſc d. concluſ. 70. n. 3.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

VI. Qui verò Imperatoris Romani Dominium in Orbem Terrarum aſſerunt in eo omnes conſentiunt [28], Dominium ejus comprehendere Juriſdictionem & Protectionem ſolam: ſingularum verò Rerum Dominia penes privatos manere. Regimen enim Reipublicæ Romanæ à Senatu Populoque in Imperatores ſolùm translatum fuit, ait [29] *Arcadius*; Dominia verò rerum ſingularum ex Jure Gentium deſcendunt [30], quod à Principibus non poteſt tolli, atque ita Reges & Principes in Dominiis ſuis habent ſupremam Poteſtatem & Juriſdictionem; Dominia verò rerum ſingularum ad ſubditos ſpectant. Neque enim ejuſdem Rei duo in ſolidum Domini eſſe [31] poſſunt; quod à *Seneca* rectè [32] explicatur, *Omnia Rex Imperio poſſidet, ſinguli Dominio: ad Imperatores Poteſtas omnium*

 nium

[28] *Gl. & Bart. in procem. ff. in princ. Covarr. in. c. peccatum. p. 2. §. 9. n. 5. Gail. lib. 1. de pac. publ. cap. 11. n. 4. Molin de Iuſt. & jur. Tom. 1. Tract. 2. diſput. 30. Peregrin. de jur. fiſc. lib. 1. Tit. 2. n. 40. Conſ. Illuſtr. German. p. 1. conſ. 22. n. 2.* [29] *L. unic. ff. de off. Præſ. Prætor.* [30] *L. ex hoc jure. 5. ff. de Iuſt. & jur. Argentræ. ad Conſuet. Britann. tit. des approprianc. art. 227.* [31] *L. ſi ut certo. 5. §. ſi duobus. ff. Commod.* [32] *Seneo. lib. 7. de benefic. cap. 3. & 4. Cujac. lib. 15. obſer. 30. Fr. de Amay. lib. 1. obſerv. jur. cap. 1. n. 70.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

nium pertinet, ad ſingulos Proprietas: in *eſt ſuprema Poteſtas & gubernatio, non Pr* *prietas rerum ſingularum*; falliturque *D* *cius* dum aſſerit [33] poſſe Imperatorem Supremos Principes de plenitudine Pot ſtatis, nullâ ſubſiſtente Cauſâ, Rerum D minia Subditis auferre.

VII. Ex iiſdem porrò, qui Imperator Rom. partes tuentur, aliqui excluſam ce ſent[34] Præſcriptionem Principum Chriſtia norum contra Romanum Imperatorem e uſu Linguæ Latinæ & Legum Romanarum eaſdemque continuam hujus præſcriptio nis interruptionem induxiſſe, & ex iis Ro mani Imperii Dominationem & Poteſta tem adhuc videntur agnoſcere.

VIII. Romani primis Reipub. ſu temporibus Sermone Græco [35] plurimùm uſi ſunt, & Gentibus vicinis rarò uſum ſu Linguæ in Publicis Actis Magiſtratuum concedebant, etiam iis quibus Jus Civita tis Romanæ dabant, & ſingulari privilegi Cumanis ſupplicantibus [36] illud induſſe runt

33 *Dec. conſ. 269. n. 7. Bart. & Dd. ad L. fin.* *C. ſi contr. Ius vel util. publ. Coler. de proceſſ. execu* *p. 2. cap. 3. n. 334. Salas. Tract. de Legib. 14* *diſp. 7. ſect. 7. Fr. de Amay. d. c. 1. n. 70. & ſeq*
34 *Zoanet. tract. de Rom. Impe. n. 130. 133*
35 *Dionyſ. Halicarn. lib. 1.* 36 *Liv. lib. 40. Mo* *linæ, ad l. 1. §. eadem. de verb. oblig.*

unt, donec tandem poſt debellatos Carhaginenſes Imperium Orbis Terrarum ibi ceſſiſſe exiſtimantes, per pleraſque Mundi tum cogniti partes diffuſo Imperio ſuo, ex ſtudio Dominationis ſuæ conſervandæ, Omnes gentes Linguæ Legumque ſuarum commercio ut communi vinculo devincire nitebantur, eaſdemque à ſe devictas ad Linguæ & Legum ſuarum uſum cogebant; hic verò Linguæ mutandæ juſſus Imperioſus à *D. Auguſtino* [37] dicitur, & in omnibus Romani Imperii Provinciis exactè [38] obſervatus eſt. Romæ enim & in Provinciis omnibus Magiſtratus Sermone Romano [39] Jura reddebant; Actores, Rei, Teſteſque non alio Sermone utebantur; Prætores & Judices Latinè Decreta & Sententias ſuas ferebant; Proconſules & præſides Provinciarum Mandata ſua Provincialibus Latinè edebant; Legati exteri Imperatores aut Senatum Romano Sermone tantùm alloqui, & in eodem Reſponſa accipere vel per Interpretem Romanum debebant;

37 *Auguſtin. lib. 19. de Civit. Dei. cap. 17. Hottom. de jur. & privil. regn. Gall. cap. 1.* 38 *Alciat. in repet. l. 1. §. eadem. de verb. oblig. Molinæ. ibid. n. 21.* 39 *Briſſon. lib. de ſolut. lib. 2. Molinæ. d. n. 21. Papon. du premier. Notair. tit. des Stipulation.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

bebant; Contractus & Teſtamenta Ro-
mano Sermone facta ſunt; eodemque Le-
gata & Fidei-commiſſa à morientibus re-
linquebantur; & generaliter in omnibus
Publicis & Legitimis negotiis non alterius
Sermonis uſus admittebatur. Atque inde
Romani non ſolùm Imperio ſuo ſed &
Linguæ ſuæ Majeſtatem quandam conci-
liare velle viſi ſunt.

IX. Et licet Romani Græcam Linguam
plurimùm coluerint ob ejus elegantiam
variaſque Scientias in eâ traditas, eamque
publicè doceri [40] permiſerint: poſt Græ-
ciam tamen Aſiamque devictas, Græcos
ſub eodem Linguæ Romanę Imperio coer-
cuerunt: nam Græcos per Interpretem
Romanum etiam in Græcia & Aſia loqui
cogebant, iidem Græcis ubique Latinè
reſponſa [41] dabant; & *Cicero* reprehenſus
fuit à Senatu, quod apud Syracuſanos [42]
Græcè verba feciſſet. *Cæſareſque* ipſi licet
omnium rerum Dominos ſe exiſtimarent:
Tiberius tamen in Sermone Græco promp-
tus ab eo abſtinuit ſemper [43] in Senatu, &
à verbis Græcis in Edictis ſuis; *Claudiuſque*
Herodi Tetrarchæ facto, in ſingulare be-
neficium

[40] *Quintil. lib.* 12. *Inſtit. cap.* 10. *Molinæ in Loc. cit.* [41] *Valer. Max. lib.* 2. *cap.* 2. [42] *Cicer. act.* 5. *in Verr.* [43] *Sueton. in Tiber. cap.* 70.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

eficium conceſſit ut in Senatu [44] Sermone Græco Gratias ageret; & Romani porrò Magiſtratus in Provinciis ſuis non alio quam Latino [45] Sermone ſalutari, conveniri & interpellari debebant.

X. In hoc tamen Romani diſtinguebant ea quæ ſunt Iuris Quiritum ab iis, quæ ſunt Juris Gentium. Nam ſolemnes & Legitimi actus Juris Quiritum Sermone tantùm Romano celebrabantur, reliqui autem Græco, Punico, vel alio Sermone [46] fieri poterant: fuitque Sermo Romanus ita rigidè in omnibus Provinciis ſervatus, etiam ſub Imperatoribus Græcis Conſtantinopoli agentibus, ut non potuerit niſi per Contrarias Imperatorum Conſtitutiones abrogari. Nam & *Triphonius* (*Vlpiani* æqualis ſub *Alexandro Severo*) ait Decreta Prætorum eſſe Latinè interponenda [47], iidemque Codices *Gregorianus, Hermogenianus* & *Theodoſianus* Latinè ſcripti ſatis demonſtrant, exceptis aliquibus Conſtitutionibus Græcis, quæ in Codice *Theodoſiano* reperiuntur.

44 *Dio. lib.* 58. 45 *Cont. lib.* 1. *diſput. jur. Civil. cap.* 15. 46 *L.* 1. §. *ult. ff. de verb. oblig. L. Græce.* 8. *ff. de fideijuſſ. L. an inutilis.* 8. §. *fin. ff. de acceptil. Briſſon. lib.* 2. *de ſolut.* 47 *L. decreta.* 48. *ff. de Re Iudic.*

XI. Poſt tranſlatam verò Sedem Imperii à *Conſtantino*, cum Longobardi, Gothi Hunni aliæque gentes barbaræ Italiam & maximam Europæ partem poſſiderent Imperatores Romani eorum viribus impares, Româ Italiâque derelictâ Romanum etiam Sermonem exoleſcere paſſi ſunt, Græceque Conſtitutiones ſuas ediderunt quòd eo Sermone Conſtantinopoli vulgo uterentur. Et tum editæ ſunt Conſtitutiones *Arcadii & Honorii* [48], Judices tam Græcâ quàm Latinâ Linguâ poſſe ſententias proferre, & Conſtitutiones *Iuſtiniani*, quibus Teſtamenta Græcè ſcribi, Legata, Tutelas & Libertates Græcè dari [49] permiſſum eſt, Romæque veteris Privilegia Urbi Conſtantinopolitanæ indulta [50] ſunt. Aliquem tamen Romanæ Linguæ honorē conſervat *Iuſtinianus* in Conſtitutionibus ſuis, dum eam appellat Patriam Linguam [51], à qua Leges Romanæ originem duxerunt; & poſt *Iuſtinianum* Imperatores Conſtantinopolitani Leges Græcè ſcribebant, juraque per Judices ſuos Græcè reddebant, Ita-

liâ

[48] *L. judices. 12. C. de ſent. & interloc. Om. Iud.*
[49] *L. hac conſultiſſ. §. fin. C. de teſtam. L. fideicommiſſa. 11. de Legat. 3. Briſſon. d. lib. 2. de ſolut.*
[50] *L. omni. 6. C. de ſacroſ. eccleſ. L. unic. C. de privileg. Vrb. Conſtantinop.* [51] *Novel. 146.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

â & Occidente exuti, excepta parte exiguâ quam Ravennæ per Exarchos administrabant. Ita pro virtutibus & Linguâ Romanorum Imperatores Romani Mores & Linguam Græcorum induerunt, de quibus veriſſimè *Horatius* [52],

Græcia capta ferum victorem cepit.

& *Titus Livius* [53], *Græcos nihil à Majoribus ſuis retinuiſſe præter Scientias & verba.* Idemque *Delicias Opeſque Græcorum & Orientis Romanos ſubjugaſſe* [54] aſſerit.

XII. Poſt tranſlatum verò Romanum Imperium in *Carolum Magnum*, in Occidente adhuc manere Romani Imperii Dominatio videri poteſt ex uſu Romanæ Linguæ in iis Gentibus quæ nullam Imperatoris Romani Poteſtatem agnoſcunt. Apud Gentes enim Europæas ferè omnes, Judicia ferè omnia in ſummis Curiis Sermone Romano adhuc exercentur, Scientiæ omnes in Academiis & *Gymnaſiis* docentur, non Juriſprudentia tantùm Romana, ſed & Theologia, Medicina, Philoſophia, Scientiæ Mathematicæ & reliquæ omnes; Contractus omnès coram Notariis publicis eodem Sermone celebrantur, & in pleriſque Provinciis etiam Sacra omnia peraguntur,

[52] *Horat. lib. 2. epiſt. 1.* [53] *Liv. lib. 41.* [54] *Liv, lib. 44.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

guntur, & Scientiarum omnium Profeſſores Labores ſuos non aliter ſe putant juri publici facere, niſi eo Sermone evulgaverint. Eſt enim Sermo Romanus commune vinculum omnium Mortalium [55], eumque ait *Iuſtus Lipſius* [56] Europæos inter ſe commercio Literarum & Sermonis conjungere.

XIII. Cum igitur Romani Linguam ſuam Europæis à ſe debellatis primò ex Majeſtate ſua impoſuerint, eademque adhuc maneat ut Romanæ Dominationis indicium: Principes aliqui, ut hanc maculam eluerent, juſſerunt ſuorum Judicum Decreta Patrio Sermone non Latino interponi. Ita enim *Ludovicus Duodecimus* & *Franciſcus Primus* Galliæ Reges de Parliamenti Pariſienſis Sententiis Leges [57] tulerunt; & *Rudolphus* Imperator Germanicus (ex quâ Cauſâ non conſtat) Anno 1273. conſtituit Mandata, Edicta, Privilegia, & Inſtrumenta Linguâ Germanicâ deinceps non Latinâ [58] conſcribi. Hic denique uſus Sermonis

[55] *Choppin. de Sacr. polit. in præfat. n.* 19. [56] *Lipſ. de pronunc. Ling. Latin. cap.* 3. [57] *Hottom. lib.* 1. *de jur. Regn. Gall. cap.* 1. *Bodin. lib.* 1. *de Repub. cap.* 10. [58] *Spang. in Chron. Saxon. cap.* 264. *Hering. tract. de fideijuſſor. cap.* 1. *n.* 134. *Freher. in edit. Græc. Rom. in epiſt. ad Rud. Imp.*

s Romani inter Europæos non tantùm ibuendus eſt Poteſtati & Mandatis Roanorum, verùm etiam & ipſius Venuſta- in quo porrò Res maximæ, & Scientiæ mnes ultra alia omnia Idiomata deſcriantur: ipſique Galli, qui de Linguâ ſuâ on immeritò gloriantur, ei tamen Roanam [59] longè anteponunt.

XIV. Legum denique Romanarum ſus in Supremis Curiis & Academiis Prinpum Chriſtianorum videtur repugnare orum Præſcriptioni adverſus ſupremam nperatoris Romani Poteſtatem, quâ ſubtâ Romanæ Leges deveniunt ad eum Cam unde non poſſunt incipere. Et per ſum videtur conſervari *Cæſarum* Domiatio, dum à Legibus *Cæſareis* coguntur xemptionum ſuarum Præſcriptionem peere, ut acutè *Bartolus* [60] aliique arguunt. Quorũ argumentorum vim ut declinent rincipes, ſinguli profitentur ſe in ſuis Dominiis Superiorem non agnoſcere, iidem egibus Romanis ſe obtemperare profitẽur, non ex vi Legũ, ſed Imperio Rationis, uæ Legibus omnibus humanis eſt ſuperior;

[59] *Tapon. Inſtruct. du premier. Notair. Tit. des tipulat.* [60] *Bart. ad L. hoſtes. n. 3. & 5. ff. de apt. Zoanett. tract. de Rom. Impe. n. 132. Arniſæ. ib. 2. de jur. Majeſt. cap. 6. n. 14.*

rior; & dum *Cæſarum* Mandata & Iuſſa re-
ſpuunt, eorum Legibus liberè ſponteque
ſe ſubmittunt, cum inter Omnes Leges
humanas non poſſit par Norma inveniri,
ad quam Leges ſuas Patrias accommodare
poſſint.

XV. Illud in ſingulis Principibus eo-
rumque Dominiis demonſtrabimus, qui-
bus Titulis juribuſque Libertatem ab Im-
perio Romano acquiſiverint, & quouſque
Leges Romanas inter ſuas admiſerint. In-
cipiemus verò à Dominiis Imperii Roma-
no-Germanici.

Caput II.

De Vſu & Authoritate Iuris Civilis Romanorum
in Dominiis Imperii Germanici.

I. IMperium Romanum poſt tranſlatam
Imperii Sedem à *Conſtantino Magno*
Conſtantinopoli in Oriente floruit, in Oc-
cidente verò ex eo tempore ruere & labi
cœpit, avulſis ab Imperio Italiâ, Galliâ,
Hiſpaniâ, Germaniâ & reliquis Europæ
Provinciis per Longobardos, Gothos, Sar-
racenos alioſque Barbaros, qui Imperato-
res Conſtantinopolitanos univerſâ Europâ
(præte-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

[p]ræter Exarchatum Ravennæ) excluſe-[ru]nt, eaſdemque poſſederunt ſine inter-[pe]llatione Græcorum Imperatorum poſt [Ju]*ſtinianum*; donec tandem *Carolus Ma-[gn]us Pipini* Regis Galliæ filius, debellatis [ba]rbaris in Gallia, Germania & Hiſpania, [ip]ſoque *Deſiderio* Longobardorum Rege [in] Italia, Romæ Votis & acclamationibus [Se]natus Populique Romani Imperator [R]omanorum ſalutatus, à *Leone Tertio* Ro-[m]ano Pontifice circa annũ Salutis DCCC. [c]oronam [2] accepit, & poſtea cum *Irene* [q]uæ excæcato filio *Conſtantino* Conſtan-[ti]nopoli Imperii faſces tenebat) & cum [ej]us ſucceſſore *Nicephero* pactionem [2] ini-[i]t, ut Oriens cum Conſtantinopoli Græ-[ci]s Imperatoribus, Occidens cum Româ [C]*arolo* & ejus poſteris cederet.

[I]II. Ita manſit Imperium Occidentis [p]enes *Caroli* poſteros ſupra centum annos, [a]t deinceps Galliam Hiſpaniamque ſuis [R]egibus, Italiamque variis Principibus oc-[c]upantibus, Imperii jus relictum eſt Ger-[m]anis, inter quos Septemviri Electores ex-inde

[1] *Platin. in Leon. 3. Sabellic. Ennead. 8. Pa-[n]ian. lib. 2. de probat. cap. 35. n. 46.* [2] *Egnat. [i]n Carol. Magn. Bonfin. lib. 9. rer. Hungar. [c]ap. 1.*

inde Imperatores ſuos Electionis Iure
conſtituerunt; quod continuo uſu & Con-
ſuetudine inductum, per auream *Caro*
Quarti Bullam poſtea confirmatum eſt,
ex eo Jure Imperatores Romano-Germa-
nici hodiè deſignantur.

III. Etſi verò plures pro Gallis conten-
dant[4], Imperium Romanum fuiſſe tran-
latum in Gallos in perſona *Caroli Magn*
qui & Gallorum Rex fuit, & Galliâ (ut al
qui aſſerunt) oriundus, ideoque Gallum
æquè ac Germanum ad Imperium jus ha-
bere, poſſeque Imperatorem deligi; Juri
conſulti tamen Germanici & plerique al
Jus ſuum tuentur, aſſerentes tranſlatum
fuiſſe Imperium in ſolos Germanos, ad eo
ſolos ſpectare jus eligendi & deſtituend
Imperatores, ſolumque Germanum poſſ
Imperatorem eligi; activè nempe & paſſ
vè Imperium tranſlatum fuiſſe in Ger-
manos Interpretes [5] explicant, ideoqu
Impe

[3] *Onuphr. de Comit. cap. 8. Molinæ. ad Conſue Paris. Tit. 1. des fiefs. Coler. de jur. Imp. Germ. §. 1 Sim. Piſt. conſ. 1. n. 19. Gryphiand. de Meichbil Saxon cap. 36.* [4] *Caſtald. de Imper. qu. 7. Fer rald. de jurib. & privil. Regn. Franc. in princ. & privil. 13. Gambar. de Legat. à Later. lib. 2. Tit. d rer. Ordin. n. 223. Molin. de Iuſt. & jur. Tom. 1 diſp. 24.* [5] *Tacian. lib. 2. de probat. c. 35. n. 5 Lancellott. de jur. publ. lib. 1. cap. 1. qu. 3.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Imperium potius Germanicum quàm Romanum [6] appellant, ipſique Pontifices Romani, qui poteſtatem hujus Tranſlationis ſibi vendicant, Imperium fuiſſe tranſlatum in Germanos in Conſtitutionibus ſuis [7] aſſerunt.

IV. In eo verò omnes Conſentiunt, reliquos Principes Europæos à Poteſtate Romani Imperii ſe exemiſſe, & Libertatē acquiſiviſſe ex variis Titulis, de quibus in ſingulorum Dominiis dicemus, ipſum verò Romanum Imperium ſupereſſe adhuc in Germania, & à nulla alia Natione Supremam Imperatoris Romani Majeſtatem recognoſci. Quamvis autem Magni illius Imperii vires adeò jam ſint attritæ, ut illius Umbra [8] & Nomen tantùm remaneat, & infra Germaniæ terminos anguſtos Dominiaque Imperatoris Patrimonialia ſit [9] concluſum, & Germanicum potius quam Romanum dicendum videatur; cum tamen Imperium hoc uſque ad ſecundum Domini Noſtri Adventum & finem Sæculi du-

[6] *Alvarott. ad tit. qui feud. dar. poſſ. n. 8. Alber. ad l. 1. de Conſtit. Princ. n. 3. Io. Igne, in d. repetit. §. non alios. n. 255. Æn. Sylv. de author. Rom. Imp. cap. 10. Alciat. de ſing. Certam. cap. 32.* [7] *C. venerabilem. 34. de Elect. clem. unic. de jurejur.* [8] *Sleidan. lib. 3. de ſum. Imper.* [9] *Paſchal. lib. 9. oper. corr. cap. 26. Parthen. Litigioſ. lib. 1. cap. 16.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

li duraturum Theologi [10] tradiderint, & Sultani Turcici vanè aſſerant ſe eſſe Succeſſores *Conſtantini Magni* [11] in Imperio Romano, eadem plane vanitate qua Conſtantinopolitani Imperatores ſe Succeſſores fuiſſe *Alexandri Magni* gloriabantur quòd Macedonia [12] Romanorum Imperio ceſſiſſet: quin Imperium Turcicum à *Sarracenis* potiùs quàm Romanis denominandum ſit, ideò Romanum Imperium non alibi quam in Germania [13] conſiſtere poteſt; cum Germaniæ Populi adhuc repreſentent Populum Romanum, Electorumque Conſeſſus Senatum Romanum, qui ſub Imperatoribus primariam Imperatoris eligendi poteſtatem habebat, & Imperatorum per acclamationes Legionum deſignatorum poteſtas rata non habebatur, donec in Senatu confirmata eſſet.

V. Romani igitur Imperii Majeſtas in Germaniâ adhuc ſupereſt, ſive in Imperatore ſolo, ſive in Imperatore & Comitiis ejus Nationis, ſecundùm eos qui Impe-

rium

[10] *Ad cap. 2. Daniel. Tertullian. ad Scapul. in princ. Æneæ. Sylv. de ortu. & authorit. Rom. Imp cap. 8. Paul. Iov. Hiſtor. lib. 30.* [11] *Lazar. Soranz. in Ottom. cap. 57.* [12] *Codin. Curopol. de offic. eccleſ. & aul. Conſtantinopol. cap. 6. n. 51* [13] *Alber. Gentil. lib. 1. de jur. Bell. cap. 23.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

rium Germanicum Ariſtocraticum[14], & Imperatorem potius eſſe Adminiſtratorem[15] quàm Dominum & Monarcham voluerunt. Et hoc Imperium eſt verè Romanum[16] non ei Surrogatum, quod à Romanis per tot locorum temporumque mutationes ad Germanos devenit. Et ſi Imperium Germanicum ſit non Romanum, non dicenda erit Tranſlatio[17] ſed nova Conſtitutio Imperii, & in eodem Jus illius Magni Imperii, licet in multis partibus imminutum, & Authoritas Legum Romanarum adhuc[18] conſervatur.

VI. Germania verò univerſa in Imperio Romano erat ſub Vicario Galliarum, & diviſa erat[19] in Germaniam primam ad Rhenum ſitam, & Germaniam ſecundam ſeu Inferiorem quæ inter *Moſam* & *Rhenum* ad *Oceanum* Germanicum porrigitur: hodiè autem ſub Imperatore Romano-Germanico inter varios Principes & & Civitates Liberas diviſa eſt, eorumque Ter-

[14] *Math. Steph. de Iuriſd. lib.* 1. *cap.* 1. *n.* 4.
[15] *Math. Steph. lib.* 2. *de Iuriſd. p. c.* 1. *n.* 57.
[16] *Sim. Piſtor. conſ.* 1. *n.* 8. *Knich. in relitat. apologet. n.* 114. *Gentil. d. cap.* 23. [17] *C. venerabilem. de Elect. Sim. Piſt. d. conſ.* 1. *n.* 8. [18] *Math. Stephan. diſp.* 1. *vol.* 1. *n.* 21. [19] *Tanciroll. in Notit. dignit. cap.* 68.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Territoria in decem [20] Circulos diſtributa ſunt, Auſtriacum, Burgundicum (ſub quo continentur Provinciæ Burgundicæ qua Duci Burgundiæ parebant) Electorium Rhenanum, Saxonicum Superiorem, Francicum, Bavaricum, Suevicum, Rhenanum Superiorem, VVeſtphalicum, & Saxonicum Inferiorem, in quibus ſinguli Principes per Judices & Magiſtratus ſuo ſubditis Jus dicunt variè ſecundùm Conſuetudines, Statuta & Conſtitutiones Provinciarum ſuarum, quæ tamen omnia Juri Civili Romanorum ſubmittunt, & ad ejus Normam accommodant.

VII. Suprema Imperii Germanici Curia tenebatur olim in Aula Imperiali, ad quam appellatum eſt ab omnium Provinciarum inferiorum Judiciis, & in cauſi Regalium, Dignitatum, Feudorum, & majoribus omnibus, jus petebatur uſque ad annum MCCCCLXXXXV, in quo *Maximiliano Primo* & Comitiis Imperi Cameræ Imperialis Judicium conſtitutum eſt [21] *VVormatiæ*; & ex ſequenti Conſtitu-

tion

[20] *Paurmeiſter. de Iuriſd. Imper. Rom. lib.* 2 *cap.* 2. *n.* 58. *Arumæ. de Comit. cap.* 2. 3. & 4
[21] *Ordin. Camer p.* 1. *Tit.* 27. *Choppin. de doman Fran. lib.* 2. *Tit.* 15. *n.* 12.

one *Spiræ* [22] ſedem habet, cui ut ſupremo
nperii Tribunali omnes Electores, Prin-
pes & Subditi Imperii [23] obediunt, ha-
etque concurrentem cum Imperatore
jurisdictionem, nec ab eâ poteſt Impe-
tor Cauſam [25] avocare, nec ab ejus Sen-
ntiâ apellare vel ſupplicare [26] fas eſt, ſed
eſtitutionem ſolam & Reviſionem pe-
ere. Tantùm limitatur ejus Poteſtas ad
auſas Civiles, ſolaque admittitur accuſa-
o Criminalis in Camera ex Conſtitutio-
e [27] violatæ Pacis Publicæ; de reliquis Cri-
ninibus non cognoſcit, nec [28] recipit Cri-
ninales appellationes, ſicut in omnium
ere Principum Dominiis Appellationes,
n Cauſis Criminalibus interdictæ [29] ſunt.

VIII. In Camera præter Præſides, Co-
nites ſcilicet aut Barones, triginta ſex Aſ-
ſeſſores

[22] *Imp. Iud. Cam. Ordin. p.2. Tit.34* [23] *Myn-
ng. Cent. 4. obſerv. 5. Gail. lib. 1. obſerv. 42. n. 3.*
[24] *Ordin. Cam. p.2. tit.35. Math. Steph. de Iuriſd.
b. 2. p. 1. c. 3. n. 30.* [25] *Gail. lib. 1. obſer. 1. &
9. Paurmeiſter. lib. 2. de Iuriſd. cap. 5. n. 34.*
[26] *Bender. de reviſ. act. in proœm. n. 17. Math.
teph. de Iuriſd. lib. 2. p. 1. cap. 3. n. 16.* [27] *Myn-
ng. obſer. 98. n. 8. Cent. 2. Harprecht. ad §. in ſum.
nſtit. de act. n. 68.* [28] *Ordin. p. 2. tit. 28. We-
nb. ad tit. de appell. recip. in ff. n. 2.* [29] *Andr.
auchbar. in quæſt. jur. Civil. & Saxon. p.2. qu.45.
. 8. Iul. Clar. §. fin. qu. 14. n. 2. Pacian. conſ. 1.
. 70.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

ſeſſores conſtituti ſunt, qui non admittuntur niſi poſtquam Leges Romanas & Canones in aliquâ Academiâ docuerint, aut in earum ſtudio quinque Annos poſuerint, iiſdemque præſcriptum eſt in Conſtitutionibus Imperialibus, ut ceſſantibus Conſtitutionibus, Statutis, Moribuſque Provinciarum, ſecundùm Jus Commune Romanum [30] judicent, & Cauſas in iis non expreſſas ex Jure Romano dijudicent, illudque Aſſeſſores priuſquam Munus ſuum ſuſcipiunt Juramento polliceri ex Ordinationibus Imperii [31] coguntur.

IX. Camerâ verò trecentis Annis antiquius erat Judicium Rotuillenſe à *Conrado* IIII. inſtitutum [32] pro Circulis Auſtriæ, Sueviæ & Rheni, præter Conſiſtoria omnia quæ in ſingulis Principum & Civitatum Territoriis habentur, pro Jure Subditis Imperii Germanici dicundo, in quibus omnibus ex Conſtitutionibus Imperii Cauſæ ex Jure Romano ſunt decidendæ. Conſtitutiones quidem Statuta & Conſuetudines in ſingulis

[30] *Ordin. Cam. p. 1. Tit. 39. Paurmeiſter. lib. 2. de Iuriſd. Imp. Rom. c. 5. n. 42. Gail. lib. 1. obſer. 36. n. 14. Math. Steph. de Iuriſd. lib. 2. p. 1. c. 7. n. 236.* [31] *Ordin. Cam. Imp. tit. 54. & tit. 57. Chriſtinæ. deciſ. 54. n. 5. vol. 2.* [32] *Lorich. in enchirid. arreſt. n. 1337.*

gulis Territoriis inter jura Municipalia
entur, quæ poſſunt Juri Romano dero-
e, ipſæque Conſtitutiones Imperiales
n aliud ſunt quam Jus Municipale [33]
perii; ſolum verò Jus Romanum eſt Jus
mmune [34], ex quo Caſus in juribus Mu-
palibus vel non expreſſi vel obſcurè po-
terminantur.

X. Hinc Communiter receptum eſt ab
nnibus Juriſconſultis Germanis, Jus
manum habere adhuc vim Legis in om-
us Imperii [35] Territoriis, ab Omnibus
perii ſubditis obſervandum [36] eſſe, eo-
e non ſolùm Naturales ſed & Exteros in
perio Domicilium habentes [37] teneri,
niaque in Legibus Romanis conſtituta
nere apud Germanos integra & in-
recta, quibus Jura Gentis ejus Mu-
ipalia non derogârunt, ideoque Ger-
nos teneri ad numerum Teſtium in
ſtamentis condendis de Jure Roma-
no

[3]3 *Gilman. in deciſ. Cam. Imp. 24.* [34] *Bender. Reviſ. Tit. 53. p. 3. n. 38. Math. Steph. de offic. . lib. 1. c. 1. n. 2.* [35] *Imp. Iud. Cam. Ordin. . tit. 54. Math. Weſenb. conſ. 23. p. 1. n. 1. & . 43. n. 28. Dionyſ. Gothofred. in prax. Civil. . 5. Pacian. conſ. 18. n. 15.* [36] *Giphan. ad . C. quæ ſub mod. n. 10.* [37] *Teck. de teſtam. jug. cap. 34. n. 2. Guil. lib. 2. obſer. 36. n. 5. r. Weſenb. conſ. 51. n. 4.*

no[38] requiſitum, & pactum negativum
Mater Liberis ſuccedat in Germania va
re, cum ſit Juri Imperiali Conſentaneu
conſuluit *Carolus*[39] *Molinæus*. Et appel
tio ab Interlocutoria Sententia non adm
titur in Camera Imperiali ſecuta[40] Jus C
vile; ad quod etiam acceſſit Concilium
Tridentinum[41], prohibens appellation
à gravamine, licet Jus Canonicum eas a
pellationes admiſerit, aliaque ſimilia p
ſim traduntur.

XI. In Germania plura antiquis
erant Jura Municipalia & Provincial
quibus Principes Populique ejus Gentis p
Moribus ſus utebantur, priuſquam Jus R
manum ab Imperatore *Lothario* eſſet
ſtitutum; eademque adhuc apud eos m
nent, ſed in multis jam immutata per Ju
Civilis æquitatem prudentiamque, &
omnibus ab eodem Interpretationem
cipiunt.

XII. Præ reliquis omnibus celebe
mum eſt Jus Saxonicum, quo non Sa
nes ſoli, ſed & Luſati, Sileſii, Brandebur
ci, Brunſuicenſes, Lunæburgenſes, He

Ide

[38] *Everard. in Loc. à rat. Leg. Tit.* 35. [39]
linæ. conſ. 15. *n.* 14 [40] *Gail. lib.* 1. *obſer.*
L. ante ſententiæ. C. quor. appell. non recip. [41] C
ad reg. Cancell. 37. *n.* 7.

emque extrà Imperium Poloni & Li-
uani [42] amplexi ſunt. Erat enim *Saxo-*
ım gens bellicoſa & ſevera, qui non ar-
is tantùm Dominationem auxerunt, ſed
judicia juſtè exacteque exercuerunt,
riminaque rigidè punierunt, pro Mori-
ıs Conſuetudinibuſque Gentis ſuæ, quas
ıe ſcripto [43] habebant, eaſdemque reliqui
ermaniç Populi paci conſervandæ aptiſſi-
as cenſentes ſequebantur. Eſt autem hoc
ıs antiquiſſimum, ejuſdemque uſum *Ca-*
lus Magnus [44] Saxonibus poſt diuturnum
ellum devictis, pace cum iis initâ, conceſ-
t, idemque adhuc Saxones aliique Populi
ermanici retinent; fuitque diù ſine Scri-
o Moribus ſervatum, donec *Eccardus* à
epichavv Nobilis & Juriſperitus Con-
etudines Saxonicas in tribus Libris La-
nè [45] compoſuit, quos Speculum Saxoni-
ım Land-recht appellavit, eoſdemque
tho Primus Imperator confirmavit;
lemque conſcribi juſſit Conſuetudines
H Magde-

[42] *Coler. in Orat. de Iure Saxon. Math. Steph.*
b. 2. de Iuriſd. p. 1. cap. 7. n. 330. [43] *Bruſt. ad*
. admonendi. n. 1175. de jurejur. Gryph. de Meich-
ld. Saxon. cap. 44. Coler. in d. Orat. de jur. Saxon.
[44] *Gryphiand. de Meichbild. Saxon. cap. 22. 23.*
ler. in d. orat. [45] *Bruſt. in d. L. admonendi.*
oler. deciſ. 107. n. 28. & conſ. 6. & 14. Gryph. de
Meichb. cap. 36. & 51.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Magdeburgenſes, alteram Juris Saxon
Partem precibus *Edithæ* Imperatricis, fil
Edmundi Regis Angliæ (in cujus gratia
Magdeburgum condidit, idemque in D
nationem propter Nuptias ei conceſſer
& Meichbild [46] appellari juſſit, totumq
hoc Jus Saxonicum multis deinceps D
ctorum Juris Civilis Commentariis e
plicatum & illuſtratum eſt. Et Jus ipſu
Saxonicum Jus Civile Romanum Ling
Saxonicâ deſcriptum aliqui ea de Cauſa
appellant. Poſt Leges enim Romanas
Lothario reſtitutas, Germania univerſa e
amplexa eſt, multique Articuli hujus Jur
qui nimis aſperi viſi ſunt, per *Eugeniu*
Quartum in Concilio Baſileenſi, & p
Conſtitutiones Electorũ Saxoniæ [48] ſub
ti, totumque ad æquitatem Legum Rom
narum eſt redactum.

XIII. Hæ enim Regulæ in Interpr
tatione Juris Saxonici communiter adm
ſæ ſunt, Jus Saxonicum eſſe ſtrictè inte
pretandum, & ultra Caſus in eodem e
preſſos non poſſe extendi [49]; Idem Jus
amb

[46] *Coler. de proceſſ. Execut. p.* 1. *c.* 2. *n.* 2
Coler. in d. Orat. [47] *Philipp. Ablanibæ. in arn*
Suevic. Guſt. Adolph. ad ann. 1631. [48] *Coler.*
c. 2. *n.* 26. [49] *Goden. conſ.* 15. *n.* 12. *Pruckma*
conſ. 31. *n.* 9.

ıbiguis & obſcuris Interpretationem à re Romano[50] accipere; In Caſibus omiſ- & ubicunque Jus illud deficit admitti s [51] Romanum, eaque de Cauſa debito- ous conceſſum eſt beneficium [52] Ceſſio- s Bonorum, quod aſperitas Juris Saxoni- non conceſſit; & revocatum eſt Jura- entum Calumniæ in Judiciorum uſum, uod Moribus Saxonicis in deſuetudinem ierat; quæ & in Novis Conſtitutionibus ucatus Pruſſiæ [53] renovata ſunt: & poſt ıs Saxonicum nullum aliud Jus Com- une præter Romanum [54] agnoſci.

XIV. In Cauſis quidem expreſſè deci- in Jure Saxonico, Electores adhuc ſoli- tè conſervarunt Authoritatem Juris ſui, ex ea Cauſa cum *Carolus Quintus* Imp. onſtitutionem edidiſſet de ſolis Fratrum iliis admittendis ad Succeſſionem Patrui um Fratribus Jure Repræſentationis ſic- ti Jure Civili ſancitum eſt, Elector Saxo-

50 *Schnedewin. in §. item is. Inſtit. de oblig. quæ delict. Goden. d. conſ. 15. n. 11. Coler. in d. orat.*
51 *Hartm. Piſt. lib. 1. qu. 31. n. 8. Coler. deciſ. German. 135. n. 11. Carpzov. in Juriſp. Rom. Sax. 2. Conſt. 16. definit. 15. Schrader. de feud. p. 10. ct. 13. n. 14.* 52 *Coler. d. deciſ. 135. n. 11. & eciſ. 117. n. 10.* 53 *Ius Ducat. Pruſſ. edit. ann. 1620.* 54 *Lud. Schrader. conſ. 6. n. 31. Bruſt. in L. admonen. n. 220. Coler. in d. Orat.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

nicus [55] proteſtatus eſt, nec ſe nec Subdit[illegible] ſuos eâ teneri, quod Juri ſuo Saxonico co[illegible] traria eſſet. In iis verò quæ in Jure Rom[illegible] no conſtituta ſunt, quibus Jus Saxonicu[illegible] non repugnat, ea ultrò in Saxonia rec[illegible] piuntur. Et Electores ſemper contend[illegible] runt, ut Jus ſuum ad concordiam cum Ju[illegible] Civili, quantũ fieri poſſet, redigeretur; ſ[illegible] lique Juris Civilis Profeſſores in Saxonu[illegible] Academiis Jus docent, & in Curiis jud[illegible] cant: & de Conſuetudine Saxoniæ teſta[illegible] tur [56] *Sichardus*, quod Judices Saxonici e[illegible] ſolum ferant Sententias, quæ à Doctoribu[illegible] Juris Civilis præſcriptæ ſunt.

XV. Adeò autem invaluit Authorita[illegible] Juris Civilis in Germania, ut Brunſuicen[illegible] ſes, Lunæburgenſes, Bremenſes, Pome[illegible] rani, Megapolenſes aliique Populi [57] adja[illegible] centes, qui olim Jure Saxonico uſi ſunt, jam[illegible] ab eo in plerisque Caſibus receſſerint, & a[illegible] Jus *Cæſareum* [58] redierint, & in iiſde[illegible] Provinciis, quæ Jus Saxonicum receperun[illegible] ſi Controverſiæ incidant, in quibus Ius Sa[illegible] xonicum à Iure Civili diſſidet, ſequendun[illegible] potiu[illegible]

[55] *Bruſt. in d. L. admonendi. n. 876. ff. de Iu[illegible] rejur. Schnedewin. ad Inſtit. Tit. de hæred. ab inteſt[illegible] §. Tertia concluſio.* [56] *Sichard. in L. ab eo. n. 13[illegible] C. quom. & quan. Iud.* [57] *Cothman. reſp. 21[illegible] n. 167.* [58] *Azumæ. diſcurſ. 3. ad aur. Bull.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

ɔtius eſſe Jus Civile Romanorum quàm ıs Saxonicum Germani [59] exiſtimant: rovinciamque Romano Imperio ſubdi- m Imperii Legibus & Jure Communi re- i [60] præſumendum eſt.

XVI. In Germania porrò memoran- ır, Jus Lubecenſe [61] ex Jure Saxonico & anonico plerumque compoſitum, quod *Frederico Primo* Imp. confirmatum eſt, uo etiam aliæ vicinæ Civitates uſæ ſunt, Jus Culmenſe [62] in Pruſſia, quod aliæ tiam Civitates & Populi vicini uſu rece- erunt, donec *Sigiſmundus* Marchio Bran- eburgenſis Ann. MDCXX. Jus Novum ro Ducatu Pruſſiæ [63] componi juſſit, ad us Romanum, Saxonicum & Culmenſe roximè accedens, ex quo adhuc in eo Du- atu Jus dicitur. Cæterique omnes Princi- es & Civitates Imperii Germanici Statuta ıa promulgant, & ſecundùm ea cum Ro- nanis Legibus conjuncta Subditis ſuis Jura eddunt.

XVII. Iſta verò Statuta Saxonica, Lu-

 becen-

[59] *Cothman. conſ. 223.* [60] *Ant. Coler. de Iur. mp. Germ. n.64.* [61] Krantz. *in Vandal. Cothm. ſp. 40. n. 52. Math. Steph. lib. 2. de Iuriſd. Imp. om. p. 1. c. 7. n. 340.* [62] *Math. Steph. d. c. 7. 330. & diſput. 1. vol. 1.* [63] *Ius Provinc. Du- t. Pruſſ. edit. ann. 1624.*

becenſia, Culmenſia & alia quæcunqu
Germanica, ſecundùm Jus Civile Roma
norum intelliguntur, & ab eo Interpreta
tionem recipiunt. In omnibus enim Im
perii Germanici Provinciis & Territori
generaliter traditum eſt à Jureconſult
Germanicis, Statuta non poſſe aliam Inte
pretationem recipere quàm à Jure Com
muni [64] Romanorum, Statuta cum Ju
Romano derogant eſſe ſtrictiſſimè [65] in
terpretanda, & non extendi poſſe ad Caſu
in iiſdem non expreſſos, in iiſdem evitan
dam eſſe omnem Juris Communis [66] Cor
rectionem, Eademque per Jus Commun
ſolùm interpretanda [67] & intelligend
eſſe.

XVIII. Tanta etiam eſt Juris Civili
Romanorum in Germania Authoritas, u
licet in omnibus aliis Regnis Dominiiſqu
conceſſa fuerit Jure Romano poteſtas con
dendi Statuta de Jure Civili derogantia, u
omne

[64] *Denaiſ. in Compend. Iur. Camer. Tit.* 164
[65] *Gail. lib.* 1. *obſer.* 33. *n.* 8. *Gilman. deciſ.* 5c
Cam. Imp. lib. 2. *n.* 41. *Schrader. de feud. p.* 1c
ſect. 4. *n.* 18. [66] *Gail. lib.* 2. *obſer.* 140. *n.* 12
Chriſtinæ. deciſ. 113. *n.* 78. *Tom.* 1. *conſ. Illuſt*
German. p. 2. *conſ.* 73. *n.* 10. [67] *Harprecht. i*
§. non ſolum n. 20. *Inſtit. de Injur. Bender. de revi*
act. Tit. 53. *p.* 3. *Chriſtinæ. deciſ.* 54. *n.* 5. *vol.* 2
conſ. Illuſtr. Germ. 53. *n.* 56. *p.* 2.

mnes Romani Juris Interpretes [68] aſſe-
nt; Principes tamen & Civitates Germa-
iæ non poſſunt Statuere contra Prohibi-
onem [69] Juris *Cæſarei*, eaque de Cauſa
on poſſunt Statuere [70] ut *Bona Naufra-
rum* cadant in Commiſſum, & à Domi-
is Territoriorum Mari Fluminive Vicinis
piantur, cum omnes iſtiuſmodi Conſue-
dines & Statuta *Frederici* Imp. Conſtitu-
ione declarentur nulla [71], & ex Decreto
ateranenſis Concilii capientes porrò Ex-
ommunicati [72] declarentur. Authoritati-
ue Juris Civilis ejuſdemque unioni cum
ure Canonico in Germania tribuendum
ſt, quod, poſt ejuratam Romani Pontifi-
is Poteſtatem, Principes aliqui Germani-
i adhuc Juris Canonici uſum in Ditionibus
uis [73] conſervent, de quo ſuperiùs aliquid
dictum eſt.

XIX. Supereſt ergo in Germania cum

 Imperio

[68] *Dd. ad. L. fin. C. de Teſtam. ac. ad L. omnes populi. de Iuſt. & jur. Gail. lib. 2. obſervat. 124. n. 2. Græve. concluſ. 36. n. 6.* [69] *Salas. de Legib. qu. 98. diſp. 7. ſect. 8. Puckm. §. ſoluta Poteſtas. c. 3. n. 125.* [70] *Bart. & Zaſ. ad L. omnes populi. de Iuſt. & jur. Gail. lib. 1. obſer. 18. n. 2.* [71] *Auth. Navigia. C. de furt.* [72] *C. excommunicationi. de raptor.* [73] *Carpzov. in Iuriſpruden. Rom. Saxon. p. 1. Conſtit. 31. definit. 2. Math. Steph. de Iuriſd. Imp. Rom. p. 1. cap. 7. n. 335.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Imperio Romano Poteſtas Legum Rom
narum, Solumque Jus Romanum in C
dinationibus Imperii Ius Commune [74] a
pellatur, in ipſa Camera Imperiali nemo
Aſſeſſorem aut Advocatum recipitur, n
qui in aliqua Academia Jus Civile [75] pr
feſſus fuerit, aut in ejuſdem Studio qui
que Annos poſuerit, in Academiis Germ
niæ ſoli Juris Civilis Doctores Jus docen
Et in ſola Germania viginti quinque Ac
demiæ numerantur, in quibus Jus Civi
docetur; & in iiſdem Doctorum Juris C
vilis numerus centeſimum excedit [76], q
Jus Civile Romanorum publicè interpr
tantur. Et *Carolus Quintus* Imperat
Conſtitutionum ſuarum Interpretatio
nem à Profeſſoribus Juris Romani in Aca
demiis petendam eſſe [77] ſancivit.

XX. *Hactenus* de Imperio Romano
Germanico, in quo Legum Romanarum
Authoritas neceſſariò Majeſtatem Imper
Romani ſequitur. In reliquis Principum
Chriſtianorum Dominiis difficilior er
Autho

[74] *Ordin. Imp. p. 2. Tit. 31. §. Vlt. Ordin. Ca mer. p. 3. Tit. 54. Denaiſ. in Compend. jur. Cam Tit. 14.* [75] *Ordin. Camer. Tit. 3. Ord. jud. Ca mer. p. 1. Tit. 3. Denaiſ. d. Tit. 14.* [76] *Parthen Litigioſ. lib. 1. cap. 7. n. 24.* [77] *Conſtit. Crim Carol. 5 cap. ult.*

uthoritatis Legum Romanarum defen-
o: dum ſinguli ferè ſibi vendicant Supre-
nam Poteſtatem & Libertatem contra
mperium Romanum, & omnes tamen
Leges Romanas, licet variis modis, admit-
unt. De ſingulis dicemus in ſequentibus,
et primò de Principibus Italiæ.

CAPVT III.

De Vſu & Authoritate Iuris Civilis Romanorum *in Dominiis Principum* Italiæ.

I. ROmam & Italiam fuiſſe Magni illius Imperii Legumque Romanarum Sedem & fontem omnes agnoſcunt, eædemque, omni Imperatoris Romani Dominatione excluſa, Romanarum Legum Authoritatem adhuc conſervant. Illud demonſtrabimus in ſingulis Italiæ Dominiis; primò quomodo ſinguli Principes ſuarum Provinciarum Dominationem excuſſa omni Imperatoris Poteſtate acquiſiverint; & deinceps, quomodo Leges Romanas adhuc admittunt, atque ita, deturbatis ſive Jure ſive Injuria Imperatorum Romanorum faſcibus, Legibus tamen Imperialibus ſponte obediunt.

II. Eccleſia Romana poſſidet in Italia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Urbem Romanam cum Territorio, Romandiolam quam per Exarchos Imperatores Orientis diu tenebant, Marchiam Anconitanam, Ducatum Beneventanum & Spoletanum, Bononiam, Ferrariam, Urbinum, aliaſque plurimas cum Territoriis ampliſſimis, quæ à multis ſpeciatim recenſentur [1]; & Civitatem Avenionenſem in Gallia cum omni Territorio *Jana* Siciliæ Regina [2] *Clementi Sexto* Pontifici Romano ex pactione conceſſit. Urbs Romana verò cum variis *Provinciis illi Sedi* acceſſiſſe perhibetur ex Donatione ſive *Conſtantini* [3] ſive [4] *Ludovici* Imperatoris poſt *Carolum Magnum*, aliæ ex Donatione *Matildæ* Comitiſſæ, aliæ ultrò ſe dediderunt, vel ex variis Titulis in Romani Pontificis Dominium pervenerunt. Cum verò anceps ſemper fuerit diſceptatio de Donatione *Conſtantini*, pro qua vehementer plerumque contendunt Utriuſque Juris [5] Interpretes,

[1] *Caſtald. de Imper. qu.* 10. & 54. *Io. Fr. Leo. in theſaur. for. eccleſ. p.* 1. *c.* 1. *n.* 22. *Molin. de Iuſt. & jur. Tract.* 2. *diſp.* 25. *Card. Tuſch. concluſ.* 66. *v. Papa. vide Bull. in Cœna. Dom.* [2] *Choppin. lib.* 1. *de Doman. Franc. cap.* 11. *n.* 16. [3] *C. Conſtantinus. diſt.* 96. [4] *C. Ego Ludovicus. diſt.* 93. [5] *Card. Alban. ad Bart. in Conſtit.* 1. *ff. Covarr. lib.* 4. *Var. reſol. cap.* 16. *Caſtald. de Imp. qu.* 10. *Fr. Burſat. conſ.* 124. *lib.* 2.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

ls, aliique etiam auſi fuerint eam pari con-
ntione [6] oppugnare, tutius viſum eſt re-
ntioribus quibuſdam Jus Sedis Romanæ
Dominiis ſuis ex Præſcriptione [7] tueri,
m ea omnia plurimave per octingentos
nnos à *Carolo Magno* abſque interpella-
one Legitima poſſederit, eamque à *Lu-*
vici Imperatoris Donatione etiam inva-
da incipere poſſe aſſerunt.

III. Hinc omnes Juriſconſulti affir-
ant, Pontificem [8] Romanum eſſe Domi-
um Supremum in ſuis Dominiis Tempo-
libus, omnia poſſe facere quæ Reges in
egnis ſuis & Imperator in Imperio poſ-
nt, non habere in ſuis Dominiis aut Su-
eriorem aut Parem, poſſe Leges genera-
s condere, poſſe Duces, Marchiones &
omites creare, Feudaque Regalia conce-
ere ſicut Principes Supremos, habere in-
entionem fundatam quoad Juriſdictio-
nem

[6] *Vall. in orat. contr. Donat. Conſtantin. Bodin. ib. 1. de Repub. cap. 9.* [7] *Fenron. in annot. ad tatut. urb. in Rubr. n. 33. Aſcan. Tamburin. de jur. Abbatiſſ. diſp. 8. qu. 10. Card. Bellarm. de Rom. Pontif. lib. 5. cap. 9.* [8] *Bald. conſ. 353. lib. 1. Anchar. conſ. 142. Panor. conſ. 82. n. 4. lib. 1. & onſ. 61. lib. 1. Alex. conſ. 2. lib. 1. Caſtald. de Imper. qu. 54. Math. de Afflict. in Conſtitut. Regn. in prælud. qu. 2. Card. Tuſch. concluſ. 64. & 66. v. Papa. Card. Put. deciſ. 323. lib. 2.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

nem in Dominiis ſuis, ſicut alium quemlibet Principem Supremum. E diverſo etiam Imperatoris Romani Poteſtatem adeò eſſe extinctam [9] in Dominiis Pontificis, ut in iis habendus ſit pro privato, non poſſit Romæ aut in Dominiis Pontificis exiſtens Legitimare, nec alium quemvis actum Juriſdictionis exercere, nec Legem aut Conſtitutionem generalem promulgare, neque Citationem Verbalem exequi, mandare, & ad Urbem Romanam accedentem pro Corona Imperiali accipienda, non poſſe in ea manere ultra tres dies, & Coronâ acceptâ debere infra unum diem Româ [10] diſcedere. Et ex hoc Dominio Pontificis Romani in Vrbe Romæ, Juriſconſulti Romani docent, Delinquentes in aliorum Principum Territoriis, Florentiæ putà vel in Anglia, non eſſe [11] remittendos, ſed Romæ puniendos ex Conſtitutione Imperatoris *Antonini* [12] quâ omnes in Orbe Romano Cives Romani facti ſunt; & quia

[9] *Bart. in extravag. ad reprimend. n. 9. Bald. conſ. 357. lib. 1. Caſtrenſ. conſ. 200. lib. 2. Card. Tuſch. concluſ. 64. v. Papa. in temporal.* [10] *Afflict. ad c. in inveſtitura. in fin. de nov. form. fidelit.* [11] *Oldrad. conſ. 124. Petr. Barboſ. ad l. 2. §. Legatis. ff. de Iudic. Farinac. in prax. Crimin. qu. 7. n. 12.* [12] *L. in Orbe. 17. de ſtat. hom.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

ia Romam Communem eſſe Patriam
nſtitutum [13] eſt.

IV. Præ reliquis omnibus Italiæ Prin-
cipibus aut Populis, Civitas & Reſpublica
eneta verè Libera ſuique Juris dici poteſt,
uæ ante mille & ducentos Annos cœpta &
dificata metu Hunnorum ſub Rege *At-
la* Italiam invadentium, ab eo tempore
ure Reipuplicæ Liberæ [14] uſa eſt, quæ du-
tio ſub una Regiminis forma nulli un-
iam Terrarum Orbis Imperio, Regno
t Reipublicæ contigit. Ejus verò liber-
tem ab omni Imperatoris Romani aut
terius Superioris Poteſtate immunem,
uriſconſulti ex variis Titulis defendunt:
lii ex Jure Gentium, quòd in Mari [15] ædi-
caretur, quod in nullius Dominio erat;
lii ex Conceſſione & Privilegio Impera-
orum, quod ſe ſub aureâ Bullâ vidiſſe te-
atur *Albericus* [16] de Roſate; alii ex Præ-
criptione tanti temporis [17], in quo nec
mperatoris Romani, nec alterius Supe-
rioris

[13] *L. Roma. 33. ff. ad Municipal. Anaſtaſ. Ger-
non. lib. 3. de ſacr. immunit. cap. 8. n. 50.* [14] *Con-
aren. lib. 1. de Rep. Venet.* [15] *Bald. ad Rubric.
f. de rer. diviſ. Iaſ. ad L. ex hoc Iure. de Iuſt. & jur.
aſtald. de Imper. qu. 54.* [16] *Alber. ad. l. 1.
. 20. C. de ſum. Trinit.* [17] *Gabriel. in Com. con-
luſ. lib. 5. tit. 1. Matheac. de via & rat. jur. cap. 36.
Tuſch. concluſ. 70. n. 3.*

rioris Dominationem unquam recognoverunt, ſed naturali Libertate ſuâ ſemper[18] hucuſque gaviſi fuerint. Veneti enim ſub alio Superiore nec de jure nec de facto unquam fuerunt (ut Communiter aſſerunt Interpretes[19] noſtri) & cum *Carolus Magnus* paciſceretur cum *Irene* & *Nicephoro* de Imperii Diviſione, utrinque conſenſerunt, Venetos ab alterutrius Poteſtate liberos[20] conſervandos eſſe; & ut Veneti ſuis Legibus uterentur.

V. Quocirca Dux & Senatus Venetorum ſunt Supremi, habent omnia Jura Regalia[21], poſſunt Leges condere pro Arbitrio ſuo, omniaque Jura Majeſtatis exercere, & à Duce Venetorum[22] non appellatur, cum Superiorem non habeat: nec enim eſt Vis in nomine Regis, Ducis aut Conſulis[23], modò Supremæ Majeſtatis Juribus utan-

18 *Bald. conſil. 445. lib. 4. Menoch. conſ. 2. n. 104. lib. 1. Tuſch. concluſ. 71.* 19 *Caſtren. conſ. 424. lib. 1. Peregrin. lib. 1. de jur. fiſc. Tit. de his qui hab. fiſc. jur. n. 69. Tuſch. de concluſ. 71. Arniſæ. lib. 1. de jur. Majeſt. cap. 2. n. 4. Auguſt. Barboſ. ad c. per venerabilem. n. 27. qui fil. ſint Legit.* 20 *Sabell. Ennead. 8. & 9. Sigon. lib. 4. Hiſt. Ital.* 21 *Peregrin. de fidei-com. art. 52. n. 123. Gig. de Crim. læſ. Maje. lib. 1. qu. 28.* 22 *Scau. de appel. qu. 16. Limit. 11.* 23 *Vaſq. illuſtr. quæſt. in præfat. n. 119.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

untur; atque ita *Venetiarum* Civitatem
ovam Romam [24] rectè appellant.
VI. Florentini, poſt Romani Imperii
teſtatem extinctam in Italia à Gothis &
ngobardis, iiſdem diu paruerunt, qui-
s Italiâ pulſis Florentini redierunt [25] in
teſtatem Imperatorum uſque ad *Rudol-
um Primum*, qui acceptis duodecim
illibus [26] aureorum libertatem Floren-
nis conceſſit, iidemque ab eo tempore
eipublicæ Jure uſi ſunt; licèt ſæpius gu-
ernationis formam mutaverint. Et in ea
bertate manſerunt uſque ad Annum
DLXIV. quo *Coſmus Magnus* Dux He-
uriæ conſtitutus [27] & creatus eſt à *Pio
uinto* cum Conſenſu Florentinorum, qui
editionum & Factionum pertæſi (ut in
opulis liberis plerumque fit) non aliam ſa-
itis ſuæ conſervandæ rationem quam in
nius Dominatione invenire potuerunt.
t *Pius Quartus* ſtatuerat *Coſmum* Hetru-
iæ Regem creare [28] ut filius ejus viduam
Principis *Luſitaniæ* in uxorem duceret, ſi
Rex

[24] *Fulgoſ. conſ. 62. Peregrin. d. n. 123.* [25] *Mac-
hiavell. lib. 1. hiſtor. Florent.* [26] *Platin. in Ho-
or. 4.* [27] *Laur. Cherubin. Bullar. in Pio. 5. Con-
it. 88. Pacian. de probat. lib. 1. cap. 35. n. 69.
Loyſran. de Seigneur. cap. 2. n. 84.* [28] *Thuan. hi-
or. lib. 26. Loyſran. d. c. 2. n. 84.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Rex *Philippus* annuiſſet, ſed *Pius Quintus* eum creavit Magnum Hetruriæ Ducem cum Titulo *Sereniſſimi* [29] & omni Regia dignitate, etiam reclamante *Maximiliano Secundo* Imperatore, Cauſaque ad Imperii Comitia relatâ, Creatio *Coſmi* ab Electoribus Germaniæ confirmata eſt.

VII. De Poteſtate verò Florentinorum & Magni Ducis omnes conſentiunt; Florentinos ſcilicet, dum Reipublicæ Jure uſi ſunt, neminem Superiorem recognoviſſe, Leges condidiſſe, omniaque Jura Regalia Supremorum Principum juſtè exercuiſſe, Juriſconſulti illorum Sæculorum [30] aſſerunt; paremque Poteſtatem jam Magnos Hetruriæ Duces habere, eſſe Supremos Principes, iiſdemque Jura omnia Majeſtatis competere, Juriſconſulti hujus Sæculi [31] teſtantur.

VIII. Et Reſpublica Lucenſis eâdem Libertate adhuc gaudet, ex ſimili Conceſſione Libertatis pro duodecim Millibus Aureorum à *Rudolpho* Habſpurgenſi Imperato-

[29] *Baptiſt. Adrian. hiſtor. lib.* 20. *Pacian. de probat. lib.* 2. *cap.* 35. *n.* 69. [30] *Bart. in. L. hoſtes. de Captiv. & poſtlim. Caſtald. de Imper. qu.* 54. *Pet. de poteſt. Princip. cap.* 32. *n.* 213. [31] *Rol. à Vall. de jur. dot. qu.* 3. *n.* 4. *Decian. conſ.* 79. *Cabalb. in reſol. Crimin. caſ.* 99.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

itore[32]; atque ab eo tempore Lucam fuiſſe
empub. Liberam, Jura omnia Supremo-
ım Principum habuiſſe, & neminem re-
ognoſcere Superiorem Juriſconſulti [33]
ariter aſſerunt. Et porrò Imperatorem in
)itione Florentina vel Lucenſi non poſſe
egitimare aut alium actum [34] Poteſtatis
ıæ exercere.

IX. Mediolanenſes ut & reliqui Italiæ
'opuli, pulſis Longobardis Libertatem
btinuerunt ex pacto cum *Frederico* Im-
peratore in Pace [35] Conſtantiæ, eorum-
que Dominationem primò *Galeatii* dein-
le *Sfortiæ* acquiſiverunt ſub Titulis Vice-
Comitum & poſtea Ducum, primuſque
Ioannes Galeatius Vice-Comes creatus eſt
Dux Mediolani & Vicarius Imperii Anno
MCCCLXXXXV. à *Ladiſlao* Imperato-
re[36]; à cujus filiâ *Valentinæ* nuptâ Duci Au-
reliancnſi Jus Regum Galliæ in eo Ducatu
ortum eſt, quibus poſtea ejectis per *Sfor-
tias*, *Carolus* 5. Imp. Ducatum *Franciſco*
Sfortiæ

[32] *Platin. in Honor.* 4. *Choppin. lib.* 2. *de Do-man. Franc. tit.* 1. *n.* 9. [33] *Caſtald. de Imper. qu.* 54. *Petr. de poteſt. Princ. c.* 32. *n.* 213. [34] *Gabriel. in Com. concluſ. lib.* 5. *concluſ.* 3. [35] *Tit. de pace Conſtant. in uſib. Feudor.* [36] *Bald. conſ.* 326. *lib.* 2. *Card. Tuſch. concl.* 165. *n.* 1.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Sfortiæ[37] reſtituit, idemque poſtea caducus factus ſub Imperio Regum Hiſpaniæ ex ejuſdem Ducatus Titulo jam tenetur.

X. De Duce verò *Mediolani* conſtans eſt Juriſconſultorum[38] Sententia, Eum non recognoſcere Imperatorem, poſſe in ſuis Dominiis omnia facere quæ poteſt Imperator, ejuſdemque Vicarii munere fungi, habere Poteſtatem Legum ferendarum, & omnia Jura Majeſtatis, ut reliquos omnes Supremos Principes. Contra verò Imperatorem eſſe in iis Dominiis Privatum, non poſſe in iis Juriſdictionem ullam[39] exercere, dici Polum Antarcticum, qui non eſt noſtri Hemiſphærii, omniaque jura Imperialia fuiſſe in Ducem Mediolani ejuſque Hæredes tranſlata, eundemque poſſe committere Cauſam judicandam appellatione[40] remota, quod ſolis Supremis Principibus competit, eademque

[37] *Fr. Craſſ. de Orig. jur. Mediolan. & Conſtit. Mediolanen. in princ. Camell. Borrell. de Cath. Reg. præſtan. cap. 46. n. 261. Franc. Guicciard. hiſtor. lib. 1.* [38] *Bald. conſ. 359. lib. 3. Dec. conſ. 61. n. 10. Caſtren. conſ. 34. vol. 2. Menoch. con. 2. n. 104. & conſ. 307. lib. 2. Iaſ. ad L. ex hoc Iure. de Iuſt. & jur. Caſtald. de Imper. qu. 54. Tuſch. concluſ. 818.*
[39] *Gabriel. concluſ. 3. lib. 5. Card. Tuſch. concluſ. 165.*
[40] *Socin. conſ. 195. lib. 2. Tuſch. d. concluſ. 165. n. 17.*

e de Cauſa à Sententia Ducis Mediolani
pellari [41] non poſſe.

XI. Dux verò *Sabaudiæ*, licet in Princi-
tu Pedemontano Neminem Superio-
m recognoſcat, de *Sabaudia* tamen
us Poteſtas controvertitur, quòd plures
ſerant eam [42] eſſe Imperii Feudum, *Sa-
udiæque* Comitem fuiſſe Ducem, crea-
m à *Sigiſmundo* Imperatore, eundem-
ue eſſe Imperii Vicarium & Vaſallum.
uriſconſulti tamen recentiores omnes [43]
firmant, eundem per Inveſtituram acce-
ſſe Supremam & Imperatoriam Poteſta-
em, Duceſque *Sabaudiæ* omnes poſt pri-
nam Inveſtituram fuiſſe Supremos Prin-
ipes, Legum ferendarum & omnia jura
Majeſtatis eos jam habere, eoſdemque
uiſſe inveſtitos de omni Imperio & Juriſ-
ictione, de omnibus Juribus Imperialibus
& Regalibus etiam privativè quoad Inve-
tientem, *Ozaſchus* [44] Senatus Taurinen-
is Præſes ait, & ab iiſdem & à Supremis
Prin-

[41] *Scacc. de appell. qu.* 16. *Limit.* 11. & 12.
[42] *Bald. conſ.* 217. *vol.* 2. *Menoch. conſ.* 2. *n.* 104.
ib. 1. *Bodin. lib.* 1. *de Republ. cap.* 9. [43] *Rol. à
Vall. conſ.* 4. *lib.* 3. *Gabriel. concluſ.* 3. *lib.* 5. *Tuſch.
concluſ.* 819. *Cam. Borrel. de Cath. Reg. præſtan.
cap.* 31. *n.* 24. [44] *Ozaſch. deciſ. Pedemont.* 19.
n. 24. & *deciſ.* 155. *Sola. in Conſtit. Sabaud. in
proœm. gl.* 1.

Principibus non poſſe appellari [45] rec ptum eſt.

XII. Genua Caput Liguriæ poſt ex pulſos Italiâ Longobardos per octingent Annos libera fuit & Reipublicæ Jure uſa eſ Galli tantùm ſuperiore Sæculo eâ bre tempore potiti ab *Andrea Doria* [46] eject ſunt. Hac libertate fruuntur adhuc Ge nuenſes ſub Poteſtate Ducis, in quem ta men & ipſi poteſtatem habent, cum eu eligant pro biennio tantùm, eundemqu ex Cauſâ poſſint deponere [47]; quia non eſt Superiore confirmatus, cum Genuenſe Superiorem non habeant. Nam Juriſcon ſulti Itali [48] atteſtantur Genuenſes libero eſſe à Poteſtate Imperatoris, poſſeque Le ges condere, & habere omnia Regalia & Majeſtatis Jura? quæ quidem per Ducem ſuum exercent, ideoque ab eo, ut à Prin cipe Supremo, appellationem non concedi

XIII. Ferraria eſt feudum Eccleſia Romanæ [49], quam Illuſtris Familia Eſten ſium

45 *Scacc. de appell. qu.* 16. *Limit.* 12. 46 *Boz. lib.* 3. *de ſtat. Ital. cap.* 3. *Fr. Guicciard. hiſtor. lib.* 19. 47 *Bald. conſ.* 325. *lib.* 5. *Card. Tuſch. concluſ.* 1. *v. Genuæ. civitas.* 48 *Bald. conſ.* 182. *lib.* 5. *Tuſch. d. concluſ.* 1. *Menoch. reſp.* 2. *Cauſ. Finar. art.* 1. *& conſ.* 2. *lib.* 1. 49 *Caſtren. conſ.* 102. *lib.* 2. *Card. Tuſch. v. Ferrariæ Civitas. concluſ.* 95.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

...m, primò ſub Marchionum, deinde ſub ...cum Titulis, diu tenuerunt ſub annuo ...enſu uſque ad Annum MDLXVI. in quo ...r mortem Alphonſi Eſtenſis Ferrariæ ...cis, nullo hærede relicto, Ducatus Fer...riæ omniaque ejus Dominia [50] ad Sedem ...omanam devoluta, utileque Feudi Do...minium cum Directo conſolidatum ex ...onſtitutionibus *Pii Quinti* & *Clementis ...tavi* declarantur. Duces verò Ferrariæ ...ſſe inveſtitos cum omnibus Iuribus, Re...alibus & Imperatoriis, fuiſſe Principes ...premos, potuiſſe Leges condere, ab om...poteſtate Imperatoris liberos, ipſoſque ...buiſſe omnia Jura Imperatoris in ſuis ...ominiis, Juriſconſulti [51] ſimiliter affir...ant.

XIV. Sedis etiam Romanæ Feuda...rii ſunt Duces Urbini [52], & Duces Muti...e [53], & Duces Parmæ [54], habentque Poteſtatem

[50] *Lauren. Cherubin. in Bullar. Clem. 8. Conſtit. ...p. 3.* [51] *Alex. conſ. 84. lib. 1. Ruin. conſ. 21. ...l. 1. Pariſ. conſ. 1. vol. 1. Bertarrol. conſ. 240. ... 1. Decian. reſp. 56. vol. 5. Borrell. de Cath. Reg. ...eſtant. cap. 31. n. 24. Tuſch. d. concluſ. 95. Ser...n. Playdoy. des biens des Card. & duc de Ferrar. ... Card. Tuſch. concluſ. 295. v. Vrbini Dux. ... Pacian. conſ. 149. Tuſch. concluſ. 439. v. Mu...næ. Civitas.* [54] *Barboſ. ad. c. per. venerabilem. 73. qui fil. ſint. Legit.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

teſtatem Supremam in ſubditos ſuos, qua
in Conceſſionibus & Inveſtituris ſuis acc
perunt; quibus annumerandi ſunt Duc
Mantuæ & Marchiones Montisferrati [55]
qui ab Imperatoribus in Dominiis ſuis ſu
inveſtiti, pluresque alii ſunt Duces, Ma
chiones, & Comites in Italia, quoru
alii ab Imperatoribus, alii à Pontificib
Romanis ſunt inveſtiti.

XV. Omnes verò poſt inveſtitura
perpetuam, ſibi & hæredibus ſuis Supr
mam Poteſtatem habent in ſubditos ſuo
in quos exercent omnia Imperialia & M
jeſtatis Jura, ſicuti Juriſconſulti Itali co
ſtanter [56] aſſerunt. Licet enim quoad I
veſtientes, à quibus Feuda acceperunt, d
cantur tantùm utiliter poſſidere Domin
ſua, eademque ab iis recognoſcant; quo
ſubditos verò habent eandem poteſtate
quam Imperator & Supremi Principe
qui in Subditos ſuos plenam & directam p
teſtatem exercent, & quoad eos à ſuprem
Regib

55 *Rot. à Vall. de Liur. dot. qu. 3. n. 4. Tuſc*
concluſ. 73. v. Mantuæ Dux. Barboſ. ad d. c.
venerabilem. n. 34. 56 *Curt. Iun. conſ. 61. n. 1*
Pariſ. conſ. 99. vol. 1. Menoch. conſ. 2. lib. 1.
conſ. 302. Decian. conſ. 41. vol. 2. Pacian. conſ. 14
Petr. de poteſt. Princ. cap. 3. qu. 4.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

egibus & Principibus [57] non differunt; eque enim ratio eſt habenda nominis, rum Duces, Marchiones, vel Comites cantur, modo plena & ſuprema poteſtate ſubditos fruantur, [58] ait *Baldus*. Eos enim et Feudatarios & Vaſallos poſſe Leges Statuta Subditis ſuis [59] condere, & ab eo- m ſententiis non licere Subditis [60] ſuis pellare.

XVI. Ita cum omnes Italiæ Principes Dominiis ſuis omnem Imperatorum omanorum poteſtatem excuſſerint, Le- bus tamen Romanis omnes ſe ſubmit- nt, obedientiamque ſpontaneam præ- nt. Quod in ſingulorum Dominiis bre- ter conſtabit, & de ſingulis dicendum ſu- reſt.

XVII. Romæ & in Dominiis Sedis omanæ Jus Civile Romanorum in om- bus Cauſis Civilibus ubique obſerva- r. Statuto Urbis Romæ proviſum eſt, quod in Urbe ejuſque Territorio ex Jure

[57] *Bald. in proœm. ff. n. 11. Petr. de poteſt. Princ.* 1. *cap. 6. n. 50. Borrell. d. cap. 31. n. 18.* [58] *Bald.* *nſ. 328. n. 6. lib. 1. Vaſq. controverſ. illuſtr. in* *æfat. n. 119.* [59] *Petr. de poteſt. princ. d. c. 6.* 76. *Borrell. d. cap. 31. n. 18.* [60] *Bald. in proœm.* *n. 11. Decian. reſp. 56. n. 4. vol. 5. Peregrin. de* *r. fiſc. lib. 1. Tit. 2. Pacian. conſ. 149.* [61] *Sta-* *t. Vrb. Rom. cap. 42.*

Jure Civili ſit judicandum, & non recurr
tur ad Canones, niſi ubi Ius Civile defici
quia Ius Civile ibi ortum eſt, & inde
alios Populos dimanavit. Et Rota Rom
na in Judiciis Cauſarum non æquitate
Canonicam ſed Ius Civile [62] ſequitur, n
occurrat Caſus, in quo Ius Civile correctu
eſt per Ius Canonicum; ut in pœnis fœm
narum ſecundò nubentium infra Annum
Luctus, quia Ius correctum Iuris vim am
ſit. Ideoque *Margaretha* de S. Cruce nu
bens *Guidoni* de Baleonibus infra Annu
Luctus in Rota Romana [64] abſoluta fu
Bononiæ etiam ſtatutum eſt, quod, u
Ius Municipale ejus loci deficit, Ius Civi
debet [65] obſervari. Ex Statuto Urbis An
conæ Cauſæ terminandæ ſunt primò p
Ius [66] Civile, ſecundò per Ius Canonicum
Et in erectione Tribunalis Rotæ March
Ancovitanæ conſtitutum eſt per *Sixtu*
Quintum, ſolos Iuris Utriuſque Doctor
in Auditores illius Rotæ [67] eſſe admitte

do

62 Card. Seraphin. deciſ. 487. & deciſ. 81 Theod. Rubr. in ſingul. de Interp. Statut. ex R Rom. lib. 6. n. 8. 63 Capr. conſ. 70. n. 12. The Rubr. d. lib. 6. 64 Farinac. in deciſ. Crim. lib. deciſ. 65. 65 Statut. Bonon. lib. 6. & ibi Annib Montenſ. v. jus Civile. 66 Ant. de Amat. dec Rot. March. 59. n. 4. 67 Steph. Gratian. in ciſ. Rot. March. in Bull. Sixti Quinti.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

os, & Avenioni in ejus Provinciæ Rota ngulariter ſtatutum eſt [68], Cauſas ſolùm x Jure Canonico eſſe decidendas. De ætero ubi Jus Civile deficit, vel in Caſius ſuperiùs expreſſis, Jus Canonicum in Dominiis Eccleſiæ Romanæ ſervandum [69] ſt: ſicut à Doctoribus communiter recetum [70] & in Rota Romana ſæpiùs judicaum eſt, Romæque Profeſſores Jus Civile ublicè docuiſſe ſuo Seculo *Io. Andreas* & *etr. Ancharanus* teſtati [71] ſunt.

XVIII. Veneti verò ex omnibus aliis taliæ Populis minimè Romanas Leges adniſerunt, & ut Libertatem ſuam primævam ontra omnem Imperatorum Romanoum vim & poteſtatem conſervarunt, ita t Legibus ſemper ſuis uſi ſunt; cum hoc ummum in omnibus Gentibus Libertatis t teſtimonium, Legibus & Moribus ſuis ti. Ideo Interpretes noſtri, dum de Veetis loquuntur, alii dicunt [72] eos regi

I Con-

[68] *Hier. à Laurent. deciſ. Aren. 68. n. 8.* [69] *Fenon. in annot. ad Statut. Vrb. cap. 42. n. 4.* [70] *Ceph. onſ. 586. n. 6. vol. 4. Farinac. deciſ. Crimin. n. 15. ib. 2. Deciſ. Rot. Rom. per. Duran. 236. n. 2. p. 1. Montenſ. ad Statut. Bonon. lib. 6. v. Ius commune.*
[71] *Io. Andr. ad c. ſuper ſpecula. n. 6. de privileg. Anchar. ad c. cum de diverſis n. 3. de exceſſ. Prælat.*
[72] *Ant. de Butr. ad c. ſuper ſpecula. n. 5. de privileg. Alber. ad l. 1. C. de ſum. Trinit. n. 26.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Conſuetudinibus & Jure non ſcripto; a Jure Naturali & Gentium[73], atque ita V netorum teſtamenta valere coram duob teſtibus & Sententias eorum nunqua tranſire[74] in Rem judicatam, quia volu poſſe eas de facto revocare. *Bartolus* ve de Venetis teſtatur[75] eos manu Regiâ pro arbitrio ſuo judicare: nam & in Statut Venetorum reformatis ſub Duce Veneti rum, *Iacobo Theapolo*, ſancitum eſt[7] Judices debere Cauſas ex iis Statutis jud care, & ſi in iis aliqua non deciſa occu rant (cum ſint plura Negotia quam Statut Judices debent æquum & bonum ferre arbitrio ſuo, de quo poſſint coram Supr mo Dei Tribunali rationem reddere.

XIX. Negari tamen non poteſt Ven tos Jus Civile Romanorum colere & v nerari, immeritòque eos ſuperbiæ reda guunt[77] aliqui, quod non dignentur Leg bus Imperialibus parere, quia Juris Civil Profeſſorum ut Aſſeſſorum in Judiciis ſu operâ & Conſilio[78] utuntur, pluresqu

Senter

73 *Caſtren. conſ.* 424. *lib.* 1. *Card. Tuſch. co cluſ.* 71. *v. Venetorum Civitas.* 74 *Felin. ad qualiter & quando. n.* 15. *de accuſat.* 75 *Bart. L. rerum. n.* 3. *ff. rer. amat. Oliban. in Comment. act. lib.* 3. *c.* 2. *n.* 9. *p.* 1. 76 *Statut. Venet. prolog.* 77 *Bolognet. in addit. ad Io. Anan. conſ.* 5 78 *Angel. Matheac. de via & rat. jur. cap.* 36.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

ntentias Auditorũ Venetorum in Scriptis omulgatas ſe Venetiis vidiſſe[79] ait *Decias*, in quibus Juriſconſultorum Reſponſa ſcripta ſunt, quod in Italiæ Civitatibus equentiſſimum eſt, ut Judices ex conſilio pientis pronunciare debeant, atque ita atutis plurimis cavetur; Judiceſque Veiti in appellationibus *Patavinis*[80] ſecunm Jus Civile pronunciare debent; nam Civitas Patavina Jure Communi regetur[81], priuſquam in ditionem Venetom incideret. Et Sereniſſimæ Reipulicæ enetorum curam de conſervando Jure ivili, unica Academia Patavina demonat, ad quam Clariſſimos Italiæ Juriſconltos magnis Stipendiis invitant pro dondo Jure Civili, in quâ præter alios plumos Jus Civile nuper profeſſi ſunt *Tib. ecianus*, *Iacob Menochius*, *Franc. Card. lantica*, & *Anton. Peregrinus*, qui tanm Lucis & Ornamenti Juri Civili attulent.

XX. De reliquis Italiæ Dominiis mior eſt dubitatio. Florentini ſe obligatos utant Legibus Imperialibus iiſque utunr, quamvis poſſint & nolle uti, ait *Ca-*

79 *Decian. in apolog. adverſ Alciat. cap. 9.*
80 *Choppin. de Comm. Gall. conſuetud. p. 2. §. 4.*
81 *Peregrin. conſ. 63. n. 5. vol. 1.*

ſtrenſis[82] Et Statutum Florentiæ conditu
idem ſtatuens cum Jure Civili inutile h
betur, quia Jus Civile apud Florentinos
Jus[83] Commune. Et in Repub. Luce
pariter Jus Civile ſervatur[84], idemque e
Jus commune apud Lucenſes Juriſconſu
Lucenſes[85] atteſtantur: eâque de cauſâ St
tuta Lucenſia mandato Senatûs Lucenſi
maximis ejus Sæculi Juriſconſultis C
ſtrenſi & Imola[86] facta & accommod
ſunt, eſſeque ideo intelligenda non ut id
tæ, ſed ut Juriſconſulti intelligunt.

XXI. Mediolanum Civitas antiqu
ſima Legibus Romanis diu paruit uſque
Longobardorum Regum Dominium, ſ
quo per ducentos Annos Legibus Long
bardicis regebatur, quibus extinctis p
Carolum Magnum Jura & conſuetudin
Feudorum ſub illius Succeſſoribus or
ſunt, qui immenſa Liberalitate pleraſq
Italiæ Ditiones ſub Ducum, Marchionu
& Comitum Titulis in Feuda conceſſ
runt, eademque per Juriſconſultos M
diol

82 *Caſtren. conſ.* 171. *lib.* 1. *Tuſch. concluſ.* 344
Prin. Franciæ. 98. *n.* 12. 83 *Magon. deciſ. F*
rent. 98. *n.* 10. 84 *Tuſch. concluſ.* 445. *v. Luca*
Civitas. 85 *Magon. deciſ. Lucen.* 91. *n.* 10.
deciſ. 6. *n.* 5. *Cornarron. deciſ. Lucen.* 236. *n.*
86 *Magon. deciſ. Lucen.* 15. *n.* 48.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

lanenſes [87] ſub *Frederico Barbaroſſa*
p. compoſita ſunt, quibus hodiè uti-
ur: poſtea verò Civitate liberatâ per pa-
onem *Frederici* in pace Conſtantiæ, atq;
rum à Galeatiis primò, deinde à Sfortiis
poteſtatem eorum redactâ, varia Decre-
Statuta, & Conſtitutiones editæ ſunt uſ-
e ad *Carolum Quintum* Imp. cujus au-
iciis à *Philippo Sacco*, Senatus Mediola-
nſis Præſide, *Fr. Lampugnano* & *Ægidio*
ſſio Senatoribus & Juriſconſultis inſigni-
is in unum volumen compoſita ſunt,
æ hodie Jus Mediolanenſe conſtituunt:
æ omnia à *Franc. Craſſo* Juriſconſulto
ediolanenſi [88] exactè recenſentur.

XXII. Has verò Conſtitutiones & Sta-
ta Commentariis illuſtrarunt *Cattellia-
us Cotta* & *Anton. Rubeus* Juriſconſulti
ediolanenſes [89], quas etiam ad Jus Civile
omanorum ut ad Jus Commune in Júdi-
is accommodant, & ab eo Deciſiones
auſarum in Statutis & Conſtitutionibus
miſſarum [90] petunt. Et in Conſtitutioni-
us Mediolanenſibus ſtatutum eſt, in Se-
atum Mediolanenſem (qui conſtat uno

 Præſide

[87] *Tit. de feud. cognit. lib. 2.* [88] *Franc. Craſſ.*
Libell. de orig. jur. Mediolan. [89] *Edit. Bergom.*
nn. 1594. [90] *Ruginell. ad Conſtitut. Mediolan.*
appell. cap. 1. *n.* 3.

Præſide & duodecim Senatoribus Juris C
vilis Doctoribus, in quibus tres plerumq
ſunt Hiſpani) neminem admittendum
niſi Juris Civilis Profeſſorem, & in ſing
lis Civitatibus Poteſtates debere ſibi aſ
ſcere quatuor Legum Doctores[92] Aſſeſſ
res ſuos; & teſtatur *Baldus*[93] Mediolani
cut & *Patavii* pro Iure Civili docen
Academiam antiquitùs conſtitutam fuiſſ

XXIII. Genuæ Ius dicitur per Judic
Rotæ Iuris Civilis Profeſſores (plerumq
exteros non ſuæ Gentis) ex Statutis & Iu
Civili Romanorum[94], ad quod in caſib
omiſſis & pro Statutorum interpretatio
recurrunt. Et Duces Mantuæ teneri legib
Imperialibus à multis traditum eſt[95], quo
ab Imperatore inveſtiti ſunt: atque ita
Senatu Mantuæ[96] ſeptem ſunt Judic
Iuris Civilis profeſſores, quorum unus Præ
ſidis locum habet, & Mantuani Iure Civ
Romanorum ut Iure ſuo Communi
utuntur. Licet verò Duces Mutinæ ſi
Vaſa

[91] *Statut. Mediolan. cap. 414.* [92] *Statut. M
diolan. Rubr. de Poteſt. cap. 6.* [93] *Bald. conſ. 7
lib. 5. Tuſch. concluſ. 167. v. Mediolan. Civit*
[94] *Flamin. Chartar. deciſ. Rot. Gen. 5. n. 16.*
deciſ. 1. Rot. Gen. Cauſ. execut. n. 2. [95] *Ale
conſ. 1. lib. 2. Tuſch. concluſ. 73. v. Mantua Du*
[96] *Avity. in deſcript. Ducat. Mantuæ. §. govern
ment.* [97] *Burſat. Mantuan. conſ. 199. n. 41. lib.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

ſalli Eccleſiæ Romanæ, in omnibus ta-
en Judiciis Civilibus Ius Civile[98] potiùs
àm Canonicum ſequuntur.

XXIV. Duces verò Ferrariæ cum
erint à Sede Romanâ inveſtiti, plerum-
e Ius Canonicum in Curiis ſuis ſecuti
nt[99] ex *Cephali* & aliorum Sententiâ;
d contra eos *Tiberius Decianus* ſtrenuè
fendit[100], Ius Civile tantùm ſequendum
ſe in Civilibus & prophanis Cauſis in Do-
inio Ferrariæ, cum Duces à Pontificibus
erunt inveſtititi omnibus Juribus Supre-
orum Principum; atque ideò à Senten-
is Judicum Ferrarienſium ad Ducem non
l Pontificem fuiſſe appellandum, & apud
oſdem Ius Civile[101] habet vim Iuris
ommunis; atque ideo Ferrariæ, cum Ius
ivile & Canonicum contraria ſunt, Judi-
es benigniorem partem[102] pro evitatione
œnæ ſequi debent.

XXV. Duces etiam Sabaudiæ Su-
remos Senatus inſtituerunt, Cambe-
aci pro Ducatu Sabaudiæ, Turini pro

 Prin-

98 *Angel. conſ.* 29. *Tuſch. concluſ.* 439. *v. Mu-
inæ. Civitas.* 99 *Ceph. conſ.* 586. *n.* 6. *vol.* 4.
ard. Zabar. conſ. 2. *Tuſch. concluſ.* 95. *v. Ferrariæ
ivitas.* 100 *Decian. reſp.* 56. *vol.* 5. 101 *Ber-
arrol. conſ.* 190. *n.* 3. & *conſ.* 205. *n.* 6. 102 *Ber-
arrol. conſ.* 465. *n.* 14. *lib.* 2.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Principatu Pedemontano, in quibus, earum Provinciarum Statutis [103] non a quàm Legum Doctores admittuntur Præſides, Senatores & Advocatos, & in Ius Civile non eſſe tantùm Ius Comm ne ſed & floreſcere, præter doctiſſim Senatus Pedemontani Deciſiones, Ozaſcho ejus Senatûs Præſide editas, ſol *Antonius Faber* acutiſſimus ſuperioris S culi Iuriſconſultus in Codice Fabriano d ciſionum ejuſdem Senatus demonſtrat. Urbini pariter & Parmæ [104] Ius Civile Judiciis obſervatur, nullique præter Iu Civilis Profeſſores ad Ius dicendum adm tuntur: & in Dominiis Ducis Urbini ill ſingulare eſt [105], quod Advocati poſſint c ram Senatu tantùm allegare Leges *Iuſt nianaas*, & ex Doctoribus ſolos *Accu ſium*, *Bartolum*, *Baldum*, *Aronem*, *Al xandrum*, *Caſtrenſem* & *Iaſonem*, in cr minalibus ſolùm Angelum de Malefici Iuris Canonici verò Interpretum om nium poſſunt authoritate uti.

XXVI. Et generaliter apud Iuriſco ſultos receptum eſt, Ius Civile Roman ru

103 *Neviran. in. ſum. Statut. Sabaud. n.* 104 *Avity. in deſcript. Ducat. Parm. §. govern ment.* 105 *Avity. in deſcript. Ducat. Vrbin. governement.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

m eſſe Ius Commune [106] in Italiâ, aloſque poſt Statuta ſua ad Juris Roani obſervationem teneri; & deciſiones uſarum in Italiâ à Jure Civili Romanoim peti, Libri deciſionum in omnibus aliæ Principum ſupremis Curiis, quos ditos habemus, abundè teſtantur.

XXVII. Quamvis verò omnes Italiæ rincipes & Reſpublicæ ſua Statuta condee ſoleant, quæ ſunt eorum propriæ & Muicipales Leges, iiſque omnes homines à aturâ favere ſolent: Iuris tamen Romani anta eſt apud eos omnes veneratio, ut ei Leges ſuas poſtponant, eaſdemque per Jus Romanum ſuppleant, explicent, illutrent & interpretentur; & quoties inter Statuta ſua & Jus Romanum repugnantia aut orrectio incidit, libentiùs Statuta ſua quàm Jus Romanum corrigi patiuntur.

XXVIII. Statuta ſunt eæ Leges, quas Municipales Romani appellârunt; quarum ferendarum Jus Municipibus ſuis [107] conceſſe-

[106] *Ant. de Butr. ad c. ſuper ſpecula. n. 6. & ibi Io. Andr. n. 2. de privil. Petr. de poteſt. Princ. c. 3. qu. 4. n. 48. Ald. Muſcard. de interpret. Statut. concluſ. 2. n. 89. Peregrin. conſ. 63. n. 5. vol. 1. Car. Molinæ. conſ. 15. n. 14. Roland. ſum. art. Notar. p. 3. §. de Iure Civili. Coquill. ad Conſuet. Ninern. in præfat.* [107] *Paurmeiſter. lib. 2. de juriſd. Imp. Rom. cap. ult.*

ceſſerunt, qui ad Jus & Munera Civium Romanorum admittebantur. Eorum ſæpe mentio eſt in Legibus [108] Romanis, ſed Statuta dici cœperunt à *Frederico* [109] *Secundo*. Atque ab eo tempore Leges, à Principibus & Civitatibus Italiæ latæ, Statuta dici cœperunt, & idem apud Nos quod apud Romanos Leges [110] Municipales denotant. Et unicuique Principi vel Reipublicæ conceſſum eſt Leges & Statuta [111] condere pro commodis Populi ſui in iis, quæ præter Jus commune accidunt, & aliquando in iis quæ Juri communi contraria ſunt, quoties ſalus & utilitas Reipublicæ mutationem poſtulat. De iis verò, quæ Jure communi depoſita ſunt, ſi Statutum idem ſanciat, Jus commune ſequendum; Statutum verò ut inutile & ſuperfluum [112] rejiciendum eſt, idemque potiùs Jus Romanum quàm Municipale dicendum eſt.

XXIX. In cæteris verò ſi Statuta utiliter

[108] *L. ut gradatim.* 11. §. *etſi leg. de muner. & honor. l.* 2. §. *Divus. de ſepul. violat. l.* 2. *ff. de novat. l.* 1. *C. de emanc. liber.* [109] *Auth. Caſſa. C. de ſacroſ. eccleſ. Auth. omnes C. com. de ſucceſſ.* [110] *Alciat. ad l. provincialium.* 46. *n.* 3. *de verb. ſign. Decian. lib.* 2. *Tract. Crimin. cap.* 32. [111] *Bart. & Dd. ad. l. omnes populi. de Iuſt. & Iur.* [112] *Decian. lib.* 2. *Tract. Crimin. cap.* 32. *n.* 8. *Magon. deciſ. Florent.* 98. *n.* 10.

ter diſponunt, ſunt tamen ſemper ſtri-
ti [113] Juris, ſtrictèque interpretanda. Et
ro Caſibus in Statuto omiſſis recurren-
lum eſt ad Jus [114] commune, eademque à
ure communi interpretationem paſſivam
ecipiunt [115]; puta, ſi de homicidio agat
ſtatutum, intelligendum eſt ſecundùm
us commune, modo cum dolo commiſ-
ſum ſit. Si Statutum agat de confiſcatione
bonorum, intelligenda tantùm ſunt bona
Mobilia non Feuda, & ita in aliis omnibus
quæ à Jure communi conſtituta ſunt. Con-
tra verò, Statuta non admittere interpre-
tationem activam à Jure communi, [116] ut
extendantur ad Caſus in Statutis non expreſ-
ſos, de quibus in Jure communi Romano
conſtitutum eſt; eademque ſi in pluribus
Jus commune corrigere poſſunt ita eſſe
interpretanda, ut quam minime fieri poſſit
Jus commune [117] corrigant & lædant. Ita
enim de interpretatione Statutorum in
Dominiis

[113] *Aſin. de execut. c. 1. n. 8. Coquill. in d. præfat.* [114] *Grat. dec. Rot. March. 177. n. 9. Amat. deciſ. Rot. March. 29. n. 23.* [115] *Alder. Muſcard. de ſtatut. interpret. concl. 2. n. 3. Bertarrol. conſ. 281. n. 4. lib. 2. & conſ. 405. n. 14. lib. 2.* [116] *Bart. ad l. omnes populi. n. 60. de Iuſt. & jur. Muſcard. d. concluſ. n. 236.* [117] *Ant. de Butr. & Dd. ad. c. cum dilectus de Conſuet. Muſcard. d. n. 236.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Dominiis Italiæ Juriſconſulti Noſtri tradiderunt. De Statuto Florentino Magonius & *Aſinius* [118] Florentini. De Statuto Lucenſi Corvarronius [119] Auditor Lucenſis. De *Statuto* Mediolanenſi *Ruginellus* [120] Mediolanenſis. De *S*tatuto Ferrariæ *Bertarrol.* [121] Conſiliarius Ducis Ferrariæ. De Statuto Placentino *Fulgoſius* [12] Placentinus. De Statuto Genuæ [123] Chartarius *Rotæ* Genuenſis Auditor. De Statuto Mantuano *Burſatus* [124] Mantuanus. De Statuto Anchonitano *Stephanus Gratianus* [125] *Rotæ Marchiæ* Auditor. De Statuto Avenionenſi *Hieronymus* à Laurentiis [126] Rotæ Avenionenſis Decanus. De Statuto Fiviranenſi *Cavalcanus* [127] Fiviranenſis.

XXX. Et in Interpretatione Statutorum Italiæ ſæpè orta eſt controverſia, cum una Civitas alteri dominatur, ut Florentia Civitati Piſanæ, Venetiæ Patavio, ſi Statu-

tum

[118] *Magon. deciſ. Florent.* 109. *n.* 6. *Aſin. d* *execut.* §. 4. *cap.* 82. [119] *Corvarron. deciſ. Lucen* 236. *n.* 8. [120] *Ruginell. ad Conſtitut. Mediolan de appell. c.* 1. *n.* 3. [121] *Bertarrol. conſ.* 201. *n.* 28. [122] *Fulgoſ. conſ.* 26. *n.* 71. [123] *Chartar. deciſ Rot. Gen.* 5. *n.* 20. [124] *Burſat. conſ.* 189. *lib.* 2. *n.* 41. [125] *Gratian. deciſ. Rot. March.* 5. *n.* 9. [126] *Lauren. deciſ. Aven.* 68. *n.* 8. [127] *Cavalcan. p.* 3. *de ult. volunt. deciſ.* 12. *n.* 12.

m inferioris Civitatis mandat ſervari Jus
mmune extra Caſus in Statuto expreſ-
s, an recurrendum ſit ad Jus Civitatis
ominantis, eoque deficiente ad Jus Civile
omanorum; an verò ſolùm Jus commune
omanorum intelligatur? Et pro Jure Ci-
tatis Dominantis reſponderunt *Ludovi-
s* Romanus [128], aliique tradentes Jus Ro-
anum non eſſe ſervandum, niſi deficien-
bus Statutis Civitatis ſuperioris. Sed fre-
ientiùs recepta eſt contraria Sententia [129]
iis Statutis intelligi ſolùm Jus Civile Ro-
anorum, atque ita Florentiæ ſæpiùs ju-
catum fuiſſe aſſerunt.

XXXI. Denique & illud in decus Ju-
s Civilis in Italiâ cedit, quod tradit *Ba-
iſt. Aſinius* [130] Juriſconſultus Florentinus,
ſingulis Italiæ Dominiis Exteros & non
ibditos teneri tantùm ad Statuta locorum
ordinariis; quæ cauſarum forenſium pro-
eſſus inſtruunt; cum in iis etiam per Exte-
ros

[128] *Roman. conſ.* 218. *n.* 6. *Matheac. de via &
it. jur. lib.* 1. *cap.* 35. *Peregrin. conſ.* 63. *n.* 5.
ol. 1. [129] *Dec. ad c. Licet. Cauſam. de probat.
Iandoſ. ad d. conſ. Rom.* 218. *in addit. Decian.
b.* 2. *Tract. Crimin. c.* 23. *n.* 4. *Turamin. ad. l. de
uibus n.* 4. *ff. de legib. Muſcard. de interpret. con-
luſ.* 2. *n.* 88. *Cavalcan. deciſ.* 12. *n.* 8. *Burſet. conſ.*
89. *n.* 45. *lib.* 2. [130] *Aſin. tract. de execut.
ap.* 78. *n.* 12.

ros quaſi contrahatur, in deciſoriis verò eo
ex ſolo Jure communi Romanorũ obligari
XXXII. Et facilis quidem eſt probatio Romanos & Italos Legibus Romanis obligari, quibus ſolis regebantur uſque ad Gothos & Longobardos, qui immani barbarie & Leges Romanas & Literas omnes peſſum dare & obruere contendebant, ipſum nomen Romanum extinguere nitebantur: verùm iis pulſis redierunt Itali ad nativas & proprias Leges, iiſque jam fruuntur. Et quæ hactenus dicta ſunt eò demum redierunt, ut explicent potiſſimùm varios modos quibus Italiæ Principes Leges Romanas admiſerunt, poſtquam libertatem & immunitatem ab omni Imperii Romani Dominatione acquiſiverant.

XXXIII. Et jam in Galliam tranſeundum eſſet, niſiupereſſet illa Italiæ pars, quæ Apuliam & Calabriam & reliquas Regni Neapolitani partes & Siciliam continet, ex quibus coaluit Regnum Neapolitanum & Siciliæ. Nam Inſulæ Italiæ pars Italiæ ſunt, & cujuſque Provinciæ ait [131] *Vlpianus*, & Sicilia modico freto a Italiâ ſeparata, pars [132] Italiæ habetur. D

Regn

[131] *L. Inſulæ. 9. ff. de Iudic.* [132] *Caſtren.* *Dd. l. Inſulæ. Pancirol. in Notit. Occiden. Impe cap. 53.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Regno igitur Neapolitano & Siciliæ pro-imè dicendum eſt.

CAPUT IV.

De Vſu & Authoritate Iuris Civilis Romanorum *in Regno* Neapolis *&* Siciliæ.

1. REgnum Neapolitanum (quod complectitur Apuliam, Calabriam, aliaſque Italiæ Provincias) unà cum Siciliâ, continet mediam Italiæ partem [1], & Italia Orientalis dici poteſt. Neapolitani verò & Siculi in fide Populi & Imperatorum Romanorum conſtanter manſerunt uſque ad Honorium Imperatorem, circa Annum Chriſti CCCCXII. quo tempore Gothi [2] eos debellârunt: & poſt eos Longobardi [3] per ducentos Annos iis dominati ſunt, uſque ad *Carolum Magnum*, qui extincto Longobardorum Imperio in Italiâ, hujus Regni

[1] *Magin. ad Ptolom. Geograph. lib. 2. cap. 14.*
[2] *Procop. lib. 1. hiſtor. Goth. Mich. Ritius. de Regn. Sicil. Freher. in edit. jur. Græc. Rom. in epiſt. ad Rudolph. 2. Imp.* [3] *Paul. Warnefud. de reb. geſt. Longobard. lib. 1. Mich. Ritius. de Regn. Sicil. Decian. in apolog. adverſ. Alciat. cap. 8. Freher. in d. epiſt. ad Rud. Imp.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Regni ſucceſſionem [4] Imperatoribus Fra-cicis reliquit, qui à Saracenis ſpoliati ci[rc] Annum DCCCCXXIX. eoſdem à No[r]mannis poſtea ſpoliandos demandâru[nt], è quibus *Guiſcardus* & *Rogerius* hoc R[e]gnum adepti ſunt [5] ex Donatione *H[a]driani* IV. Pontificis Romani An[no] MCLXXXVI. qui ab eo tempore ant[e]que hujus Regni conceſſionem in Feudu[m] Sedi ſuæ vendicabant; cum interea tam[en] Imperatores Conſtantinopolitani aliqua[m] hujus Regni partem ſub Imperio ſuo [6] [te]nuiſſent.

II. Normannorum ſobole extin[cta] *Henricus* VI. *Frederici Ænobarbi* filius hoc Regno ſucceſſit ex conceſſione *Ce[le]ſtini* III. Anno MCLXXXXI. poſt que[m] aliqui Imperatores ſucceſſerunt. E quib[us] Conrado mortuo, cum *Manfredus* Noth[us] ejus frater Regnum ſine Authoritate Po[n]tificis occupâſſet Anno MCCLIIII. [ad] eum oppugnandum *Vrbanus* IV. Rege[m] creavit *Carolum* [7] Andegavenſem *Ludov[ici]*

Gal[l]

[4] *Colenucc. lib.* 2. *hiſtor. Neapol. cap.* 1. 2. *Paul. Warnefud. de geſt. Longobard. lib.* 1. 2. [5] *Colenucc. lib.* 2. *hiſtor. Neapol. c.* 3. [6] *Colenu[cc]. d. lib.* 2. *cap.* 4. [7] *Colenucc. d. lib.* 2. *cap.* 5. *Thuan. hiſt. l.* 1. *Chopp. l.* 2. *de doman. Franc. Ti[t]. n.* 12. *Ant. de Nigr. in Conſtit. Regn. in præl. n.* 11.

alliæ Regis fratrem, à quo *Manfredus* egno & vitâ ſpoliatus eſt. *Caroli* Poſteri cceſſerunt uſque ad *Ludovicum* Andega-enſem, cujus ſoror *Ioanna* Regni hæres loptavit *Carolum* alterum filium Ducis ndegavenſis, & deinceps Alphonſum [8] rragoniæ Regem qui in Regno ſucceſſit. lemque reliquit Arragoniæ Regibus uſ-ue ad Ferdinandum, qui à *Carolo* VIII. & *udovico* XII. Galliæ Regibus Regno pul-us eſt; & poſt hoc brevi intervallo *Fer-inandus* Arragoniæ Rex ductâ *Iſabellâ aſtellæ* Reginâ hoc Regnum virtute Ma-ni Conſalvi [9] recuperavit, & mortuus An-o MDXVI. *Carolo* V. & Hiſpaniæ Regi-us tranſmiſit, qui hujus Regni poſſeſſione & Jure adhuc potiuntur.

III. Utrinque verò & Andegavenſes & Arragonii & ante eos Normanni hoc Regnum ex conceſſione Romanorum Pontificum ſemper adepti ſunt, quod inter Feuda Romanæ Sedis ab omnibus [10] enu-meratur, & Romanæ Eccleſiæ obtigit, ſive ex do-

[8] *Colenucc. d. cap.* 5. *Bodin. lib.* 1. *de Rep. cap.* 9.
[9] *Thuan. hiſtor. lib.* 1. [10] *Afflict. deciſ.* 282. *Gramat. deciſ.* 1. *n.* 21. *Card. Tuſch. v. Rex Neap. concluſ.* 346. *Choppin. d. Tit.* 1. *n.* 12. *Bodin. d. lib.* 1. *cap.* 9. *Ant. de Nigr. in Conſtit. Regn. Neap. in prælud. n.* 11. *Arniſæ. de jur. Majeſt. lib.* 1. *cap.* 5.

ex donatione *Conſtantini*[11] ſive ex conc ſione earum Civitatum & Provinciaru quæ ab *Othone* I. *Ioanni* XII. donatæ ſunt. Ex hac Ratione hoc Regnum rece ſetur in Patrimonio *D. Petri*, appellat Feudum[13], Feudum Eccleſiæ à Pontifi bus Romanis Jure beneficii conceſſur Emphyteuſis[14] Eccleſiæ (unde ſuccedu in eo Fœminæ ut in Emphyteuſi) Reg hujus Regni ſunt Vaſalli & Ligii[15] Sec Romanæ, & obnoxii juramento fidelitat (niſi illius juramenti relaxatio per *Celeſ num* III. facta ſuceſſoribus etiam proſit, quo quærit[16] *Cujacius*) inveſtituram a cipiunt ſub Annuo cenſu Eccleſiæ Rom: næ præſtando, (qui aliquando fuit XLVII millium ducatorum Annuorum poſtea unum equum ſive[17] Achiream converſu per quam utile Dominium tantum adipi cuntur, directo Dominio penes Eccleſia Rom

[11] *Afflict. in Conſtitut Neapol. in præluc. qu.* 2 *n.* 1. [12] *Io. Franc. Leo. in Theſaur. for. eccleſ. p. c.* 12. *n.* 8. [13] *Card. Tuſch. v. Rex. Sicil. concl* 351. *& in v. Rex Apuliæ. concluſ.* 391. [14] *Tuſc d. concluſ.* 351. [15] *Franc. Guicciard. lib.* 1. *hiſt Bodin. d. lib.* 1. *cap.* 9. *Ant. de Nigr. in d. prælu n.* 11. [16] *Cujac. ad c. veritatis* 14. *de jureju* [17] *Socin. jun. conſ.* 126. *n.* 39. *lib.* 3. *Mar. Mut in Capitul. regn. Sicil. in proœm. Reg. Iacob.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Romanam [18] manente, & ex hoc Jure (va-
ante hoc Regno) Pontifices ſæpe conceſ-
erunt Feuda [19] Baronibus ejuſdem Regni;
& Reges non poſſunt exercere Juriſdictio-
nem in Clericos hujus Regni, niſi de Feu-
do [20] agatur. Et Bannitus Neapoli habetur
pro Bannito in omnibus Eccleſiæ Roma-
næ [21] Dominiis, quia eſt de Diſtrictu Eccle-
ſiæ; & Reges habent Juriſdictionem in hoc
Regno à Romanâ Eccleſiâ, eamque ob
Cauſam *Franciſcus* I. Galliæ Rex mo-
nuit Cardinalem Bibirnum [22] Pontificis in
Galliæ Legatum, ne Pontifex pateretur
Carolum Quintum Imperatorem aſſume-
re Titulum Regis Neapolis & *Siciliæ*, quòd
Illud Regnum Sedis Romanæ Feudum
eſſet.

IV. Hæc verò de Dominio Civili in-
telligenda ſunt, non de illa Poteſtate quam
hi Reges in Regno Siciliæ vendicant, de
quâ egit Cardinalis *Baronius* XI. Tomo
Annalium ſuorum, quem *Philippus* Hi-
ſpaniæ Rex à Subditis ſuis teneri Edicto ſuo
Anno

18 *Tuſch. d. concluſ.* 351. 19 *Afflict. deciſ.* 282. *n.* 11. *Tuſch. v. Rex. Neap. concluſ.* 346. *n.* 11. 20 *Grammat. deciſ.* 61. *n.* 17. *Tuſch. in loc. cit.* 21 *Farinac. in pract. Crimin. qu.* 103. *n.* 24. 22 *Loyſean. des ſigneur. cap.* 2. *n.* 82.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Anno MDCX. gravibus pœnis [23] prohibi

V. Reges verò Neapolis & Siciliæ e
liberos ab omni Imperatoris Poteſtate,
cut & pleroſque Europæ Principes, habe
dos eſſe in hoc Regno pro Imperatorib
& Monarchis, habere Jura Supremoru
Principum omnes [24] agnoſcunt, eoſde
que, quamvis inveſtitos à Pontifice, quo
Subditos ſuos exercere Jura Supremoru
Principum, & poſſe Leges contra Jus R
manum [25] conſtituere: iidem tamen L
ges Romanas admiſerunt non ex Impe
torum Poteſtate, ſed vi rationis. Et rectè
guit *Andr.* de [26] Iſernia, non valere Arg
mentum, hujus Regni Incolas non ten
Romanis Legibus, quia Imperatorum D
minationi ſubditi non ſint.

VI. Inter has Dominantium Mutati

I

[23] *Edict. Philipp. 2. contr. Card. Baron. Av in Geograph. Tit. de Sicile.* [24] *Afflict. in Conſ Neapol. in prælud. qu. 20. n. 1. & deciſ. 128. n. Ant. de Nigr. ad. Capit. Regn. in prælud. n. 10. 31. Ant. Surgeuſ. lib. 1. de Neap. illuſtrat. cap. Peregrin. conſ. 4. n. 6. lib. 1. Tuſch. v. Rex. Ap concluſ. 340. Mart. Frecc. de ſubfeud. lib. 1. de o Baron. n. 35. Carol. de Graſſal. de Except. Excep n. 11. Thuan. hiſtor. lib. 1. Borrell. de Cath. R præſtan. cap. 31. n. 20.* [25] *Afflict. in d. præl qu. 2. Ant. de Nigr. in d. prælud. n. 31. 32.* [26] *An de Iſern. ad 1. Conſtit. Neapol. in prolog. n. 2.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

s Leges Romanæ ſolæ valebant uſque ad
ıperium Gothorum, qui Legibus & Li-
ris infeſti nullas in Italia Leges relinque-
nt. Longobardi verò cum Italis [27] huma-
ıs agebant, multa Pietatis ſuæ teſtimo-
a in Eccleſiam Romanam reliquerunt,
ultaſque Leges condiderunt, quas Capi-
laria *Caroli* appellari dicit *Alvarottus* [28]:
edemque ita invaluerunt, ut poſt deletos
ongobardos *Carolus Magnus* eas in Italia
nſervaverit, iiſdemque *Carolus Magnus*
Imp. inſequentes & Reges hujus Regni
ſtea varias Conſtitutiones ſuas adjece-
nt; Legeſque Longobardicas *Carolus*
ex hujus Regni in unum librũ congeſſit
ıi adhuc extat. Leges verò Longobardo-
ım Rotharis, eorum Rex, primò ſcrip-
s [29] mandari juſſit Anno DCXLIV. mul-
eque harum Legum reliquiæ in Italiâ &
æſertim in hoc Regno [30] adhuc manent,
arumque Legum æquitatem & pruden-
am *Andr.* de Iſernia aliique plurimi [31] in
multis

[27] *Cod. Leg. antiqu. p. 1. poſt præfat.* [28] *Al-
arot. in. proœm. feud. n. 15. Choppin. de doman.
ranc. p. 2. §. 4.* [29] *Ciron. lib. 5. Obſerv. jur.
anon. cap. 3.* [30] *Ciron. d. cap. 3.* [31] *Andr. de
ſern. ſuper Feud. paſſim. Iul. Ferret. in annot. ad
art. de differen. jur. Civil. & Longobard. ad Ru-
ric. Molinæ. ad Conſuet. Pariſien. Tit. 1. n. 37.
Crantz in Dania. lib. 3. cap. 22.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

multis laudârunt, multaſque Leges Lo
gobardicas refert Hoſtienſis [32] eam
cauſam in Jus Canonicum relatas & Can
nizatas fuiſſe.

VII. Longobardi tamen inter ſuas L
ges etiam Romanas coluerunt, & in mu
tis obſervârunt [33] uſque ad *Carolu*
Magnum qui eodem ſtudio Jus Romanu
& Codicem *Theodoſianum* [34] confirmav
& in Longobardorum Regno totâque I
liâ Jus Romanum, præſertim in Succeſſi
nibus, Contractibus & Jurejurando obſe
vari [35] juſſit; & Subditis ſuis in Italia liber
tem indulſit, quâ Lege vivere vellent
Longobardicâ an Romanâ, eandemque
bertatem conceſſit in Galliâ, ut utrâ v
lent Lege, Salicâ vel Romanâ, uterentu

VIII. Ita Leges Longobardicæ in It
liâ & in hoc Regno valebant uſque
Lotharium Imperatorem, à quo Jus Civ
Romanorum reſtitutum tantam ſui adm
rationem apud omnes excitavit, ut ab
tempore Juriſconſulti noſtri Leges Lo
gobardorum contemnere videantur;
quoti

[32] *Hoſtien. ad c. Raynutius. n. 30. de teſta*
[33] *Iul. Ferrett. in d. Rubric. ad. Bart.* [34] *Cir*
d. lib. 5. cap. 4. & 7. [35] *Ciron. d. cap. 4. &*
[36] *Chriſtinæ. dec. Belg. 212. n. 76. vol. 4. Ciron*
lib. 5. cap. 4.

-oties in earum mentionem incidunt, ; Longobardorum barbarum, aſininum, ıx ſine ratione, Fæx non Lex, per homi- ı: barbaros & ratione carentes conditum -iis [37] appellatur, idemque ex eâ cauſâ ab ıla receſſiſſe & in deſuetudinem abiiſ- ı [38] affirmant. Extincto enim Longo- ırdorum Imperio in Italiâ, & Leges eo- ım exterminatas fuiſſe [39] cenſendum eſt. ·que ita, ſi reliquiæ hujus Juris Longobar- ·i ſuperſunt, in iis tantùm locis manent ıi Conſuetudine receptæ ſunt, neque ·m habent à ratione ſed à Conſuetudine, ·æ precariam vim ſolam habet, & à Legis ıperio pendet [40], per quam poteſt revo- ·i.

IX. Ex his conſtat, magnam ſemper ·ſſe Iuris Romani in hoc Regno Autho- ıatem, quod Longobardi in multis Le- ·m ſuarum Articulis ſecuti ſunt, & *Caro- s Magnus* ejuſque Succeſſores confirmâ runt,

[37] *Luc. de Penn. ad l. Conductores. C. de condu- r. Iſern. in prælud. feud. qu. 2. n. 35. Caravit. er Rit. Magn. Cur. Vicar. Rit. 292. n. 2. Ma- ·. conſ. 27. n. 7. Fab. de Ann. conſ. 28. Chriſtinæ. decis. 212. n. 76.* [38] *Alvarott. in prooem. feud. 15. Fab. de Ann. d. conſ. 28. Maran. diſp. 2. n. 10. riſtinæ. d. deciſ. 212.* [39] *Bald. ad. c. tranſlati. Conſtit. Chriſtinæ. d. n. 76.* [40] *Bart. & Dd. ad le quibus. ff. de Legib.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

runt, & Pontifices Romani hujus Reg- Dominium adepti, non mutârunt, qui licet pro Poteſtate ſuâ facere potuiſſen cum tamen non mutaverint, ad Reges p eos inveſtitos cum his Legibus Regnum transiſivit, eaſdemque hi Reges conſenſu confirmârunt, exceptis ſolùm iis Caſibus quibus Juri Romano, vel Conſuetudin ex Conſtitutionibus Regū eſt derogatu

X. Quamvis verò Leges Longobar cæ in aliquibus hujus Regni locis ob ventur, ut Salerni, Amalphi, & alibi: tamen habent aliam vim quàm ex C ſuetudine. Ideòque affirmanti, Civitat aliquam uti Jure Longobardico, incu bit [42] probatio, ſicut ea, quæ ſunt fa ſemper probari debent; pro Jure e Romano Communi præſumitur. Et L gobardorum Jus in hoc Regno ce tur [43] ſpeciale, Romanum verò C mu

[41] *Afflict. ad Conſtit. Neapol. in prælud. qu n. 1. Iul. Ferret. in addit. ad Bart. in d. I*
[42] *Luc. de Penn. in d. l. Conductores. Iſern. in lud. feud. qu. 2. n. 35. Maran. conſ. 34. n. 1. de Ann. conſ. 28. n. 10. Caranit. Rit. 292. Chriſtinæ. d. deciſ. 212. Car. Tapia. lib. 1. de Regn. Neapol. ad Conſt. Puritatem. in annot. Andr. Molfes. ad conſ. Neap. n. 2. qu. 29. n*
[43] *Afflict. ad Conſtit. Puritatem, n. 8. Luc. de I ad d. l. Conductores.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

ıune, cui, ut generi per ſpeciem, deroga- non poteſt, cum receptum ſit in diverſis egibus generi per ſpeciem [44] non dero- ari, tantoque potentius eſt Jus Romanum ongobardico, ut in aliquibus Articulis eluti in Succeſſionibus Jus Romanum [45] bique in Regno valeat, & in iis locis in uibus Jure Longobardico utuntur, in ca- ibus non expreſſis in Jure Longobardico d Jus Romanum ut ad Jus Commune [46], ecurrunt & ab eo Juris Longobardici am- ɔigui vel obſcuri Interpretationem [47] ɔetunt.

XI. Inter omnes etiam hujus Regni Leges quamvis prima Authoritas defera- tur à Regibus Coſtitutionibus ſuis, cum ſint Supremi Principes, Legeſque condere, abrogare & mutare poſſint, eamque ob cauſam multi aſſerant eas eſſe Jus Com- mune [48] hujus Regni. Frequentius tamen Juriſconſulti Neapolitani & Siculi affir-

[44] *L. Sanctio legum* 41. *ff. de pœn. Dec. ad l. toto Iure n.* 10. *ff. de reg. jur. Dyn. ad c. generi. de reg. jur. in* 6. [45] *Maran. conſ.* 27. *n.* 7. 8. [46] *Afflict. ad Conſtit. obſcuritatem Rubr.* 40. *Iul. Ferret. ad Bart. in d. Rubr. Chriſtinæ. d. deciſ.* 212. *n.* 76. [47] *Afflict. ad d. Conſtit. obſcuritatem. Ferret. ad. d. Rubric.* [48] *Ant. de Nigr. in Conſtit. Regn. in prælud. n.* 33. *Maran. de conſ.* 27. *n.* 7. *Fab. de Ann conſ.* 28. *n.* 11.

mant Jus Civile Romanorum eſſe Commune [49] hujus Regni; & hi Re Conſtitutiones ſuas ad Ius Civile Roma rum reduci, & ab eo interpretationem cipere [50], mandaverunt. Ideoque non tendi ultra Caſus in iiſdem [51] expreſſe minatos, atque ita in Conſtitutione co Delinquentes non puniri Mandantes: que eſſe interpretandas Conſtitutic ſuas ut, quam minime fieri poſſit, Ius manum corrigant & lædant, & in Caſi omiſſis in Conſtitutionibus ſuis ad Ius vile Romanorum [52] recurrendum eſſe.

XII. Denique cum *Fredericus* Rex Conſtitutione ſua Anno MCCXXI. m daverit [53] Ius dici in hoc Regno, prim Regum Conſtitutionibus, deinde ex C ſuetudinibus Locorum, poſtea Iure L

gob

[49] *Afflict. ad Conſtit. purit. n. 8. Maran. d.* Ant. *Surgenſ. lib.* 1. *de Neap. illuſtrat. cap.* 17. *n.* *Gaſp. de Leo. conſ.* 77. *n.* 17. *inter conſil. diverſ.* *de Ann. conſ.* 28. *n.* 10. *Chriſtinæ. d. deciſ.* 2 *n.* 76. *Paul. Balearon. ad lib. Feud. in prælud. q* [50] *Afflict. ad Conſtit. Neapol. in prælud. qu.* *Surgenſ. d. cap.* 17. *n.* 10. *Ant. de Nigr. ad Ca* *Regn. in prælud. n.* 33. & 45. [51] *Ant. de Nig* *n.* 33. [52] *Gloſſ. in Conſtit. pœnam. eorum &* *Afflict. Ant. de Nigr. in d. prælud. n.* 46. *Burg.* *Par. ad l.* 1. *Taur. n.* 577. [53] *Conſtit. purit.* *Conſtit. Regn. Neapol.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

ꝑbardico, & demum ex Jure Romano, m Conſtitutionem relativè & qualificaˈè (ut loquuntur) [54] interpretantur, ut iis ſolùm Civitatibus & locis Ius Longoırdicum Romano præferatur, in quibus ıre Longobardico ex Conſuetudine uıntur. Et cum aliæ Conſtitutiones Reni jubeant Cauſas dijudicandas eſſe ſecunım Conſtitutiones, Conſuetudines & ıra [55], communis earum eſt Interpretao, in iis denotari primò Ius Romanum nte Longobardicum, tum ob excellenam ejuſdem, tum quod Ius Romanum ujus Regni Ius commune [56] ſit.

XIII. Ex his conſtat, quæ ſit Authoritas uris Civilis Romanorum in Dominiis Principum Italiæ. Jam de ejuſdem Authoitate in Galliâ quærendum erit, de qua n ſequenti Capite.

[54] *Afflict. in d. Conſtit. purit. n. 8. & in Conſtit. Iuris gentium n. 26. Maran. Conſ. 27. n. 7.* [55] *Afflict. ad Conſt. Iuris gentium. n. 26. & in prælud. qu. 20. Chriſtinæ d. deciſ. 212. n. 76.* [56] *Luc. de Penn. ad d. l. Conductores. Afflict. in d. Conſtit. Iuris gentium n. 26. Burg. de Par. ad d. l. 1. Taur. n. 521. Ant. de Nigr. in d. prælud. n. 45.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Caput V.

De Vſu & Authoritate Iuris Civilis Romanorum *in Regno* Galliarum.

I. Superatis Alpibus devenimus ad a-ſpliſſimum Galliarum Regnum, è q-dum Galli contendunt Imperatorum R-manorum Dominationem & Legum R-manarum Authoritatem excludere, e-dem interea præ omnibus aliis Gentib exornârunt, ſolique Galliæ Juriſconſu ſuperioris Sæculi incipiendo à *Gulielo Budæo* (ut antiquiores taceam) tanto Leges Romanas ſtudio incubuerunt, ta-tamque literarum omnium Græcaru, Latinarum, Juris humani divinique om cognitionem ad eas illuſtrandas attu-runt, ut à Theologis reliquarumque Scie-tiarum omnium Profeſſoribus ſe ſuper paſſi non fuerint. Et Juriſprudentia R-mana, ſi apud alias gentes extincta eſſ, apud ſolos Gallos reperiri poſſet. In u porrò Forenſi tanta eſt Fori Gallici e-quentia, ut ſola Romanâ ſit poſterior, & illam admirandam Fori Romani eloque-tiam, proxime accedat. Ignea ſiquide Gallorum ingenia penetrant omnia, u

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

l quodcunque ſe intendant, ſive Artes, ve Eloquentiam, ſive Arma feliciſſimè [1] ſequantur.

II. Sed, dum de Legibus Romanis in allià agimus, quærendum primò, quam-iu fuerit Gallia ſub Imperio Romano: & einceps de Romanis Legibus, quomodo pud Gallos in uſu olim fuerint, & modò abeantur.

III. Inter Romanos & Gallos ante *Iu-ium Cæſarem* varia bella geſta ſunt & an-ipiti marte ſæpe pugnatum. Unde à rerum Romanarum Scriptoribus traditum [2] eſt, Romanos cum cæteris gentibus de glorià, cum Gallis de ſalute certâſſe. Et cum certa ætas pro ſtipendiis faciendis eſſet definita, in bello Gallico nec Sexagenarii nec Sacerdotes Militià ſoluti erant. Tandem verò *Iulius Cæſar* poſt decennale bellum univerſam Galliam ſub Imperium Romanum redegit, Galliq; communi orbis Terrarum fato Romanis cedere coacti ſunt. Ante *Iulium Cæſarem Occitavia*, Provincia *Delphinatus*, & Sabaudia erant in Provinciæ formam [3] redactæ à Romanis, & Magiſtratus Annuos cum mero Imperio Româ

[1] *Scalig. contr. Cardan.* [2] *Thuan. hiſtor. lib.* 1. *ex Saluſt.* [3] *Maynard. deciſ. Tholoſ.* 98. *n.* 4. *lib.* 4. *idem in quæſt. de droict. eſcnt. lib.* 7. *cap.* 26.

miſſos accipiebant; & poſtea univerſa G-
lia à *Cæſaris* ætate Romanis Imperat-
bus paruit, primò à Legatis & Proconſ-
bus, poſt *Conſtantinum* à Præfectis Pra-
rii Galliarum & Vicariis Galliarum adı-
niſtrata uſque ad *Honorium* Impera-
rem [4], qui Vandalorum, Alanorum & p-
ſtea Gothorum armis oppreſſus *Athaulf*
Gothorum Regi Aquitaniam & Narb-
nenſem cedere [5] coactus eſt; eidemque c-
ſit ſub pacto, ne in Italia pedem figeret.
ſub ejus Imperio *Franci Rheno* traject.
Galliam ingreſſi ſunt, & Regem ſuu
Pharamundum conſtituerunt circa Annu
Chriſti CCCCXX. cujus Poſteri & Su-
ceſſores Galliarum Monarchiam adh
poſſident.

IV. Romanorum tamen Domina
non fuit extincta in Galliâ uſque ad Clod
veum, qui, occiſo Pæfecto Prætorii, Imp
ratoris vindictam metuens, Romanos m
lites & Magiſtratus omnes Galliâ expulit
cir

[4] *Pancirol. ad Notit. Imper. Occident. cap. 6*
Franc. de Amay. ad l. præcipimus. C. de Canon. La
git. lib. 10. [5] *Iornand. de reb. Goth. cap. 30. A*
Dominic. de prærog. allod. cap. 5. [6] *Hottoman.*
antiqu. jur. regn. Gall. lib. 2. cap. 2. Anth. Fonta
in Edict. & Ordin. Reg. Tom. 1. in præfat.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

rca Annum Chriſti CCCCLXXXVIII. ſub eo cœpit Regnum Franco Gallo-m[7] quod adhuc in Galliâ manet & efflo-ſcit. Atque ita Romanorum poteſtas in allià ad Francos tranſlata eſt, ſed pari inju-itiâ. Neque enim Romanis aut Francis ſta fuit bellorum cauſa in Gallos: & qui orum bellorum cauſas examinant, utrin-ue juſtitiam deſiderant, & Francos non abuiſſe juſtam Galliæ invadendæ cauſam[8] ſſerunt.

V. Quamvis verò *Iohannes Igneus* : aliqui Juriſconſulti Gallici, præ ni-nio libertatis Patriæ tuendæ ſtudio, tra-ant[9] Galliam nunquam fuiſſe Romano mperio ſubditam, neque Romanos Gal-iam per decem Annos continuos unquam oſſediſſe; atque ea de cauſâ Gallos non abuiſſe patriam poteſtatem in liberos Romani Imperii[10] ſubditos: communiter

 tamen

[7] *Thuan. lib. 1.* [8] *Salas de Legib. Tract. 14. piſput. 7. ſect. 12. Card. Bellarm. lib. 3. de Laicis. cap. 6.* [9] *Io. Igne. in repetit. L. neceſſarias §. non alias ff. de SC. Sillan. n. 66. Io. Ferrald. de privil. regn. Franc. privil. 1. Iac. Godeſred. ad conſuet. reform. Norman. v. reformees. in princ.* [10] *Gl. ad §. Ius autem. Inſtit. de nupt. Dauth. in Comm. de teſtam. §. qui teſtam. fac. poſſ. n. 169.*

tamen fatentur Scriptores Gallici[11], R-
manos Imperatores Gallis, ut Subditis ſa
dominatos fuiſſe uſque ad *Honorium*,
& ex eorum juſſu & imperio Romanorum
Linguâ & Legibus uſos fuiſſe Gallos uſque
ad tempora *Franciſci Primi*, Galliam
inde alteram Romam habitam fuiſſe; qu
& clariſſimè conſtat ex Reſcriptis Impe-
torum ad Præfectos, Proconſules & Lega
ſuos in Galliam[13] tranſmiſſis, quæ in Lib
Iuſtinianæis reperiuntur. Et *Accurſii* arg-
mentum multis[14] ineptum videri, du
Gallos non fuiſſe ſubditos Romano Imp-
rio aſſerit, quia in Filios patriam poteſ-
tem non habuerunt: & in eo etiam plus
egregii Juriſconſulti Galliæ ab *Accurſio*
ſcedunt, aſſerentes[15] Gallos non ſolum

Prov

[11] *Io. Tilius lib. 2. de reb. Gall. cap. 1. Hott*
d. lib. 2. cap. 2. Imbert. in Enchirid. jur. Gal.
Gallorum. filii Coquill. ad Conſuetud. Franc. cap.
[12] *Hotoman. de antiqu. jur. regn. Gall. lib. 1. cap.*
Pancir. in. Notit. Occiden. Imp. cap. 3. & 68.
ſtald. de Imper. qu. 53. Knich. de jur. ſuper. cap.
n. 83. [13] *L. ſpadonem. 15. §. ult. ff. de excuſ. l.*
§. jubemus. C de off. præf. Præt. Affric. l. Graulu
C. de adulter. l. 2. C. de municip. & origin. lib. 1
[14] *Imbert. d. §. Gallorum. filii Borrell. de Ca*
Reg. præſtan. cap. 65. n. 2. [15] *Choppin. de Co*
Gall. conſuet. cap. 2. n. 2. Imbert. d. §. Galloru
filii Rovillard reliefs. forenſ. Tit. puiſſance paterne
Pimell. ad Rubr. C. de bon. matern. n. 12.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

rovinciis Juris Scripti ſed & in Conſuetu-
inariis Patriæ poteſtatis Jus in Liberos
ios in Gallia habere. Unde filiusfamilias
tiam poſt contractum matrimonium
ion poteſt condere Teſtamentum[16], niſi
'atre Authore: & filiafam. poſt nuptias
nanet ſub patriâ poteſtate, & non eſt in po-
eſtate mariti[17] ultra dotem & operas, quas
marito debet.

VI. Poſt Romanos Galliâ pulſos & Franco-Gallorum Regnum à *Pharamundo* conſtitutum, Gallorum Reges ſucceſſione continuâ (interjectis tantùm aliquibus Familiarum mutationibus) florentiſſimum hoc Regnum tenuerunt per mille ducentos Annos; quod nulli magno regno aut Monarchiæ unquam contigit; ſuaque Dominia libera ab omni Imperatorum Romanorum Dominatu conſervârunt. Gallorum etiam Reges fuiſſe ſemper ſupremos Principes & Imperatoribus Romanis non ſubditos aut obnoxios, Juriſconſulti omnes non Galli ſolùm ſed & Itali Hiſpanique conſentiunt, eoſdemque præ cæteris Regibus Orbis Chriſtiani ſummis Elogiis celebrant.

VII. Rex Galliæ eſt Imperator & Mo-

 narcha

[16] *Choppin. d. cap. 2. n. 2.* [17] *Rovillard. d. §. puiſſante paternell.*

narcha [18] in ſuo Regno, omniaque Ji
Imperialia, quæ Imperatori competu
ad Regem Galliæ [19] ſpectant, juraq; omı
conceſſa Imperatori habent locum in Re
[20] Galliæ; habet Jus Leges & Conſtituti
nes [21] promulgandi, habet intentione
ſuam fundatam in univerſo Regno ſı
quoad Juriſdictionem [22] & Imperiun
Superiorem non recognoſcit, cum à D
immediatè Regnum [23] teneat. Quo
ſubditos ſuos à Canoniſtis dicitur tempor
lis Deus [24] & Polus Antarcticus, qui non e
eorum hemiſphærii: inter reliquos Reg
eſt ut Stella [25] Matutina, quæ pro omnib
aliis Stellis emicat & fulget, ſolumque Im
peratorem & Regem Galliæ habere Iı
imagines ſuas aureis nummis imponer

[18] *Bald. ad l. exempla. C. de probat. Petr. Ro ad Conſuet. Pictau. Tit. 1. des fiefs. art. 1. Bonteil au grand. Couſtum. lib. 2. Tit. 1.* [19] *Boer. deciſ. 8 Franc. de Claper. conſ. 23. qu. 1.* [20] *Franc. d Claper. in deciſ. Provinc. conſ. 1. qu. 1. Cævall. com con. com. qu. 824. n. 2.* [21] *Borrell. de Cath. Reg præſtan. cap. 31. n. 24.* [22] *Benedict. ad c. Raynu tius. v. uxorem. nom. Adelaſ. n. 17. & 170. de teſtam.* [23] *Terrien. de droict. Civil. de Normand. lib. 1. cap. 3. v. loix.* [24] *Prob. ad Io. Monach. Rubr de ſum. Trinit. in 6. n. 2.* [25] *Bald. ad c. fin. de prohib. feud. per alienat. per Fred. n. 24.*

[26] traditum eſt, & quia arbitrio ſuo Le-
es condit, in Conſtitutionibus & Edictis
is ſemper ſubjungit Clauſulam [27] (*Tel eſt*
ſtre Plaiſit.) Sola verò requiritur in iis ap-
robatio & Conſenſus Curiarum Supre-
arum, Parliamentorum [28], ne quid à
ege emanet, quòd contra Leges Regias
ut utilitatē Regni ſit, aut Jus Tertii lædat.

VIII. Hinc etiam aſſerunt Galli, Re-
em ſuum poſſe cogere Barones alioſque,
ui Jura Regalia exercent, ad oſtenden-
um & probandum [29] titulum ſuum; cum
ura Regalia antiquitus penes Reges ſolos
ſſent, quæ nemo exercebat ſine Delega-
ione Regiâ. Eademque primus *Hugo Ca-
etus* ejuſque poſteri inferioribus Dominis
conceſſerunt, Utili tantum Dominio [30] in
eos tranſlato, directo Dominio apud Re-
ges ipſos remanente. Et ampliorem habe-
re Regem Galliæ poteſtatem in ſuo Re-
gno, quam Imperatorem in Imperio ali-
qui [31] tradiderunt.

IX. Com-

[26] *Procop. lib. 3. de bell. Goth. Annæ. Robert° lib. 2. rer. judicat. cap. 1. Servin. lib. 2. Playdo. 60° qu. 5.* [27] *Panon. au troiſeſm. Notair. Tit. de Clauſ. Cur. lib. 5.* [28] *Petr. Baſſol. ad Inſtit. Tit. de jur. Nat. gent. & Civil.* [29] *Molinæ. ad Conſuetud. Pariſ. tit. de Cenſib. §. 73. n. 3.* [30] *Coquill. in reſponſ. ad conſuet. Franc. cap. 6.* [31] *Bourceill. au grand. Conſt. lib. 2. Tit. 1.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

IX. Communis verò omnium Sent
tia eſt [32], Regem Galliæ neminem Sup
riorem in Regno ſuo recognoſcere, Imp
ratori Romano non eſſe ſubditum, ec
inferiorem. Idemque Pontifices Rom
in Reſcriptis ſuis [33] agnoverunt, licet ipſi
multos alios Europæ Principes Ius Sup
mum Sedi ſuæ vendicent. Quamvis ve
Iohannes Teutonicus in Gloſſis ſuis ad
reſcripta adjecerit [34] Regem Galliæ de
cto non recognoſcere Imperatoris Ron
ni poteſtatem, de Iure verò recognoſce
debere: id fuiſſe illius commentum nu
ratione excogitatum dicunt Iuris Canon
ci & Legum Interpretes, aſſerentes [35] G

[32] *Io. Igne. in repetit. d. §. non alias Boer.
ciſ. 8. n. 4. Caſtald. de Imper. qu. 53. Chaſſanæ.
Catalog. glor. mund. p. 5. conſider. 28. Duaren.
feud. cap. 1. Ferrald. de privileg. regn. Franc. p
vil. 1. Carol. de Graſſal. de Regal. Franc. lib. 1. Tit
Bellug. in ſpec. Princ. Rubr. 11. §. his igitur Cav
com. con. com. qu. 824. Card. Tuſch. v. Rex. Fra
ciæ. concluſ. 344.* [33] *C. per venerabilem. qui f
ſint Legit.* [34] *Gl. in d. c. per venerabilem v. re
gnoſcant.* [35] *Innoc. & Alb in d. c. per. venera
lem Felin. in c. novit. de judic. Oldrad. conſ. 6
Petr. de poteſt. Princ. cap. 3. qu. 4. n. 26. Afflict.
Conſtit. Neapol. in prælud. qu. 20. n. 5. Menoc
conſ. 2. n. 102. lib. 1. Gabr. Com. concluſ. lib.
concluſ. 3. Salas. de Legib. tract. 14. diſp. 7. ſect.
Card. Tuſch. d. concluſ. 344. Borrell. de Cath. Re
præſtan. cap. 65.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

liæ Regem non eſſe Imperatori ſubditum, eumq; nec de Iure nec de facto debere recognoſcere. E diverſo iidem porrò docent, Imperatorem in Gallia eſſe tanquam privatum [36]. nullum in Gallia habere territorium nec poſſe Iuriſdictionem [37] exercere. Notarium Imperialem in Galliâ non poſſe Inſtrumenta publica [38] rogare, & cum Imperator & Rex Galliæ in eodem loco conveniunt; Imperatorem non præcedere, ſed ſimul cum Rege Galliæ [39] procedere debere; Regemque Galliæ nec Imperatori nec ulli Principi fuiſſe unquam Feudatarium prædicat [40] *Cujacius*, quòd de aliis Regibus pauciſſimis dici poteſt. Ex his omnibus conſequens eſt, Leges Romanas nullam habere Authoritatem in Gallia ex poteſtate Imperii Romani, ſed ex Imperio Rationis, eaſdemque ex ſolo Regum conſenſu admiſſas eſſe.

X. Cum verò Leges Romanæ non eodem modo admiſſæ fuerint in ſingulis Galliæ partibus, eædemque aliter in Aquitaniâ & Narbonenſi Gallia, quam in Gallia Celtica

[36] *Rebuff. ad. l. Bartarius. n. 31. ff. de off. Prætor.* [37] *Ferrald. de privil. regn. Franc. privil. 1. & conſ. 506. lib. 2.* [38] *Boer. deciſ. 242. n 4. Tuſch. d. concluſ. 344.* [39] *Guid. Pap. deciſ. 239. n. 2.* [40] *Cujac. lib. 1. de feud. Tit. 1.*

Celtica & Belgica receptæ fuerint, diſti guendæ ſunt Galliæ partes, ut conſtet, qu modo in Singulis Provinciis Galli Roma Legibus obtemperaverint.

XI. Gallia univerſa diviſa fuit à *Iu Cæſare* in Galliam Aquitanicam, Celtica & Belgicam, quibus *Auguſtus* addidit quartam Narbonenſem: inter eas verò l la Aquitanica, Narbonenſis & Celtica ſu ſub Imperio Regis Chriſtianiſſimi. B gicæ verò partes aliquæ aliis Principib ceſſerunt, & inter eas Provincias, quæ h die in Galliâ enumerantur, aliæ ſemp Leges Romanas obſervârunt, aliæ Conſu tudines & Mores proprios. Ideoque, pro ſtituti noſtri ratione, ſequenda eſt ea divi Galliæ, quâ utuntur Juriſconſulti Galli Galliam univerſam in duas partes divide tes[42], in Provincias nimirum Juris Scrip quæ Jure Romano in Libris *Iuſtiniana* ſcripto utuntur; & Provincias Conſuet dinarias, quæ Moribus & Conſuetudinib

propri

41 *Pancirol. ad Notit. Imper. occiden. cap. 6 Severt. in ſum. Caſ. reſervat. in Gall.* 42 *Step Anfrer. in Styl. Cur. Parlam. Pariſ. f.* 41. *Gu Ranchin. lib.* 2. *var. lect. cap.* 3. *Gueſnoys confere des Couſtumes de Franc. in præfat. Eſtien. Puſquie Recherch de Franc. lib.* 9. *c.* 40. *Ciron. lib.* 5. *obſe jur. can. cap.* 6.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

propriis reguntur, quæ tamen omnes utuntur Jure Romano variis modis, ut mox docebimus, & poſtquam enumeratæ fuerint Provinciæ Juris Scripti, conſtabit quæ pro Provinciis Conſuetudinariis habendæ ſint.

XII. Provinciæ Juris Scripti numerantur [43] Aquitania, Gallia Narbonenſis, Præfectura Lugdunenſis cum Matiſconenſi & Foreſia, & generaliter omnes Provinciæ, quæ ſunt ſub territoriis Parliamentorum Tholoſani, Burdegalenſis & Gratianopolitani; in quibus omnes Cauſæ ſecundùm Jus Civile Romanorum exactè dijudicantur. Ad has Provincias Italiæ finitimas Leges Romanæ facilè pervenerunt. Gallia Narbonenſis (quæ prius Bracchata dicta eſt) à *Fabio Maximo* domita inter Provincias Romanas quarta [44] recenſetur, & Jus Italicum conſecuta [45] immunitatem habuit à tributo & Cenſu, multique Narbonenſes

[43] *Gul. Benedict. ad c. Raynutius. v. & uxorem nom. Adelaſ. n. 498. de teſtam. Annæ. Robert. lib. 2. rer. Iudic. c. 1. Servin. lib. 2. Playd. 60. qu. 5. Romillard. d. §. puiſſance paternell. Paſq. d. lib. 9. cap. 40. Anton. Dominic. in prærog. allod. c. 10. Avity. in Geogr Europ. Tit. de royaume de France.* [44] *L. 2. §. 32. ff. de orig. jur.* [45] *L. fin. ff de Cenſib. Io. Fab. ad §. per traditionem Inſtit. de rer. diviſ.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

nenſes in Senatum Romanum electi ſu ante *Auguſti* tempora atque Gallia Tog ta dicta [46], eſt quod Ius Civitatis Roma & Ius Togæ Romanæ geſtandæ Narb nenſes haberent. Præterea Aquitania, De phinatus & Sabaudia erant Provinciæ R manæ ante *Iulium* [47] *Cæſarem*, & Legib Romanis utebantur, omneſque hæ Pr vinciæ Leges Romanas ſervabant, & p Præſides & Proconſules Romanos reg bantur uſque ad *Honorium*, qui Jus ſuu in iiſdem *Athaulpho* Gothorum Regi ce ſit.

XIII. Gothici Reges has Provinci adepti Romanas Leges eis permiſerunt; quibus Theodoricus erat Romani Ju ſtudioſiſſimus, ejuſque Conſiſtorium m re Romano adornatum depingit eo Sæc lo *Sidonius* [48] *Apollinaris*, & *Alaricus* I Rex Gothorum pro Aquitanis & Narb nenſibus Codicem *Theodoſianum* edidit Anno Chriſti DVI. per *Anianum* Cancell rium ſuum, qui ad eum Codicem & Pa

Se

[46] *Maynard. deciſ. Tholoſ. 8. lib. 4. n.*
[47] *Maynard. quæſt. du droict. eſcrit. lib. 7. cap. 2*
[48] *Sidon. lib. 1. epiſt. 2. Ant. Dominic. de præro allod. c. 6.* [4?] *Paſq. Recherch. d. lib. 9. cap. 4 Ciron. lib. 5. obſer. jur. Canon. cap. 1. Domin d. cap. 6.*

ententias Caiique Inſtitutiones Notas ſcripſit. Fuitque deinceps Codex *Theodoſianus* apud gentes Chriſtianas valde celebratus, quo uſus eſt *Ethelbertus* noſter Cantii Rex, & dicebatur Lex Romana, uitque in magna veneratione apud Patres Eccleſiæ in Conciliis, ejuſdemque Authoritatem *Ino* & *Gratianus* in Decretis ſuis deinceps adhibuerunt.

XIV. Alarico autem poſtea cæſo, Gothiſque expulſis Aquitaniâ & Narbonenſi per Clodoveum Francorum Regem, à Regibus Francicis conſervatæ ſunt Leges Romanæ in his Provinciis; manſitque in iiſdem Jus Romanum [50] illæſum a *Clodoveo* uſque ad *Carolum Magnum*; Francique in his Provinciis non induxerunt Legem Salicam, quæ Francorum propria erat, ſed iiſdem Legum Romanarum uſum conceſſerunt; quod alii tribuunt humanitati Francorum, alii Majeſtati Legum Romanarum, quas poſtea Franci Victores ab his Populis victis mutuati ſunt: & per Leges Romanas diſtinguebantur hæ Provinciæ à reliqua Gallia. Nam hæ Gallia Romana; reliquæ Galliæ partes Gallia Francica dicebantur. Et Narbonenſes Aquitanique dicti ſunt

[50] *Ciron. lib. 5. obſer. jur. Canon. cap. 2. & 6. Dominic. de prærog. allod. cap. 7.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

ſunt Romani, quæ omnia ex *Marcul*[...] Formula eorumque Sæculorum Script[o]bus abundè conſtant.

XV. *Carolus Magnus*, Franciæ R[e]gnum & Occidentis Imperium conſecu[tus] in his Provinciis Leges Romanas [51] co[n]ſervavit. Nam *Innocentius III.* teſtatu[r] eum confirmâſſe Leges *Theodoſianas*; [et] *Carolus* in Capitularibus Leges Roma[nas] laudavit in multis, eumque in his Prov[in]ciis Leges Romanas omnes approbaſſe[,] iis nihil derogaſſe, doctiſſimus Acad[e]miæ Tholoſanæ Cancellarius *Innocent*[ius] *Cironius* [53] exiſtimavit. Ideoque Capit[u]lum *Caroli Magni* CCLXIX. lib. ſext[i] quod prohibet uſum Legum Romanar[um] in Judiciis adulterinum [54] eſſe arguit: q[uia] in primis *Caroli* Capitularibus Leges R[o]manæ ſæpe allegantur & confirmantur, [&] eſt interea Capitularia quæ confuſè co[n]geſſit Benedictus Levita, idemque poti[us] è Legibus Gothicis in Codice Viſigoth[o]rum petitum fuiſſe. Et poſt exceſſum *C*[a]*roli Magni* ſub *Carolo Calvo* & Succeſſ[o]ribu[s]

[51] *Dominic. de prærog. allod. cap.* 12. [52] [...] *novit.* 13. *de Iudic.* [53] *Ciron. ad c. ſuper ſpecul*[...] *de privil in* 5. *Collect. Honor. & lib.* 5. *obſer. ju*[...] *Canon. cap.* 4. [54] *Ciron. d. cap.* 4. *Dominic.* [...] *cap.* 12.

bus *Carolinis* in his Provinciis Leges Ro-
ıanas ſemper obſervatas fuiſſe, earum
rovinciarum Iuriſconſulti [55] teſtantur,
ıter quos eximia Scientia *Antonii Domi-*
ici in libro de Allodiis conſpicitur.

XVI. Sub Tertia verò Regum Lineâ
ı his Provinciis uſque ad hunc diem Leges
omanas fuiſſe obſervatas, Hiſtorici & Ju-
iſconſulti Gallici omnes conſentiunt, &
rclatenſes, Galliam ſcilicet Narbonen-
em, ſuo Sæculo uſos fuiſſe Iure Scripto
ntonius de Butrio [56] teſtatur.

XVII. Hæ verò Provinciæ uſæ ſunt
ure Romano ex Regum ſuorum Con-
enſu & Conſuetudine diuturnâ: ex qua ita
orum Incolarum Mores cum Jure Roma-
o coaluerunt, tantuſque hujus Juris amor
os inceſſit, ut, cum earum Provinciarum
liquæ per Reges Galliæ alienatæ ad Coro-
am redierint ex Teſtamento vel ex Dona-
ione vel alia Succeſſione, Conditio ſemper
ppoſita fuit, ne Legibus & Conſuetudini-
bus Gallicis obnoxia eſſent, ſed omnia inter
eos Judicia ex Jure Romano exercerentur,
ſicut antea obſervatum fuerat. Comitatum
Tholoſanũ acceperunt Reges Galliç ex Do-
natione

[55] *Dominic. de prærog. allod. cap.* 14. *Ciron. d. lib.* 5. *cap.* 8. [56] *Anton. de Butr. ad c. ſuper ſpecu-la de privileg.*

natione ultimi Comitis, ſub condition
ut Incolæ & Subditi ſervarent antiqua J
& privilegia ſua, eademque per hanc un
nem cum Regno Galliæ non amittere
& ut Rex Galliæ eſſet Comes Tholoſa
Atque ita Comitatus fuit unitus Reg
Galliæ principaliter, non acceſſoriè, ut
quitur *Bartolus*; per quòd genus unioni
antiqua Jura non extinguuntur. Et in
unione Contractus initus eſt inter R
gem Galliæ & Ordines ejus Provinciæ,
ut in eo Comitatu & tota *Occitavia* In
læ Jure Romano uterentur, & ne ext
ibi morientes Jure *Albinatus* tenerent
In Comitatu Provinciæ & *Delphina*
ſucceſſit *Ludovicus* XI. ex Teſtamento C
roli Comitis Provinciæ, familiâ Ande
venſi ultimò mortui, cum fideicommiſſ
ut Incolas in antiquis Juribus & Morib
conſervaret. Unde, cum Legibus Rom
nis antea ſemper uſi fuerant, non poſſu
Reges eas abrogare, & ſubjicere populu
Legib

57 *Maynard. deciſ. Tholoſ.* 58. *n.* 58. *Fr. Claper. in deciſ. Provinc. conſ.* 1. *qu.* 1. *n.*
58 *Bart. ad l. ſi convenerit.* § *ſi nuda. ff. de pign.* *Felin. ad c. tranſlato. de conſtit.* 59 *Gul. Bened. ad c. Raynutius v. & uxorem nom. Adelaſ. n.* 4
60 *Fr. de Claper. in deciſ. Provinc. conſ.* 1. *qu. n.* 14. & *conſ.* 3. *qu.* 2.

Legibus aut Moribus Gallicis, ſicut hæres gravatus ſervo libertatem dare [61], non poeſt operas aut jugum aliquod ſervitutis imponere.

XVIII. In Provinciis Iuris Scripti ea eſt Authoritas Legum Romanarum, ut omnia Cauſarum Judicia à Jure Romano petenda ſint, Conſtitutiones Regiæ illæ ſolùm admittuntur, quæ pro expeditiore litium proceſſu editæ ſunt, & ut loquuntur Juriſconſulti Gallici [62], in Præparatoriis Judiciorum Conſtitutiones Regiæ ſervantur, in Deciſoriis Jus Romanum prævalet. Poſtquam verò Sententiæ latæ ſunt in his Provinciis ſecundùm Jus Scriptum, ſi ab iis appellatum fuerit ad Supremum Senatũ Pariſienſem (qui eſt in Provincia Conſuetudinaria & Jure Conſuetudinario plerumque utitur) Cauſæ appellationum in ſecunda Inſtantia ex Jure Romano decidendæ [63] ſunt. Atque ita in Inſtitutione Parliamenti Pariſienſis Edicto *Philippi Pulchri* ſancitum eſt: & cum aliquæ partes harum Provinciarum à Parliamento Burdegalenſi ad Pariſienſe

[61] *L. Campanus. §. ſi quis hac ff. de oper. libert.*
[62] *Benedict. in d. v. & uxorem nom. Adelaſ. n. 499. Maynard. deciſ. Tholoſ. 57. n. 2.* [63] *Choppin. de Com. Gall. Conſuetud. p. 2. §. 2. n. 4. Ioly. in addit. ad Girard. de edict. creat. offic. lib. 1.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

ſienſe tranſlatæ eſſent, conſervatum
iiſdem beneficium Iuris Scripti, & Ca
eorum ſecundùm Ius Sciptum in Sen
Pariſienſi judicandæ[64] ſunt. In his Pro-
ciis Teſtamenta conduntur, Contractus
lebrantur, & Iudicia omnia exercent
ſecundùm Ius Civile [65] Romanorum
Sermone etiam Romano uſæ ſunt, uſ
ad *Franciſcum Primum*, qui, Majeſt
Romanæ minuendæ vel ſuæ augendæ
dio, linguâ Gallicâ omnia agi permiſit.

XIX. In his Provinciis multa Priv-
gia conceduntur ex Iure Romano, quan
Provinciis Conſuetudinariis permiſſa n
ſunt. In his bona damnatorum non vin-
cantur Fiſco[66] niſi in Crimine læſæ Ma-
ſtatis, quia ab Imperatore *Iuſtiniano*
conſtitutum eſt. In his Teſtamentum fil-
fam. octodecim Annorum [67] non val
quia Ius Romanum in eâ ætate Minori-
ſtandi facultatem non concedit; & in-
dem, quia ſunt Iura Patriæ poteſtatis ſi
in Iure Quiritum, filiafam. etiam p
contractum Matrimonium non eſt ſui

64 *Choppin. d. p. 2. §. 4.* 65 *Papon. du pr Notair. Tit. de ſtipulat. Rovillard. d. §. puiſſa paternell.* 66 *Choppin. d. §. 2. n. 4. Authent. b damnatorum C. de bon. præſcript.* 67 *Rovillard §. puiſſance paternell.*

is, nec ſine Authoritate Parentis [68] teſtari
poteſt. In his Provinciis valet pactum, ne
Mater ſuccedat liberis [69], quia Iure Roma-
no ita conſtitutum eſt. In iiſdem, prior
icitator per oblationem ſecundi liberatur
ecundùm Ius Civile, cum in reliquis Gal-
iæ partibus aliter [70] obſervetur. In iiſdem
Conſuetudines Feudales [71] admittuntur,
uia Jus Romanum eas admittit, licet in
eliquis Galliæ Provinciis Jura Feudorum [72]
ion recipiantur, quia proprias Conſuetudi-
ies Feudales habent. Ideoque etiam in his
Provinciis, cum de Feudis quæſtiones inci-
lunt, prius ad Ius Romanum quam ad Iura
Feudorum recurrendum eſſe exiſtimavit [73]
Carolus Molinæus. Et in his Provinciis
orrò Iuris Romani Authoritas maximè
pparet ex Appellationibus à Sententiis Ju-
licum; in quibus Formulæ & Clauſulæ
Legum Romanarum adhibentur, omnia-
que ſecundùm Leges Romanas aguntur. A
quibus reliquæ Provinciæ Conſuetudina-
riæ multùm differunt in appellationibus,
eaſdem-

[68] *Choppin. d. §. 2. n. 2.* [69] *Carol. Molinæ. conſ.* 15. *n.* 14. [70] *Franc. de Claper. in deciſ. Provinc. conſ.* 3. *qu.* 1. *n.* 20. [71] *Choppin. d. §. n.* 4. *Fran. de Claper. conſ.* 10. *qu.* 1. *n.* 20. [72] *Molinæ. ad Conſuet. Pariſ. Tit. des fiefs. n.* 106. *Gueſn. confer. des Couſtum. de Franc. in præfat. Chriſtin. deciſ. Belg.* 212. *n.* 78. [73] *Molinæ. d. n.* 106.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

eaſdemque differentias *Ioannes Imbertu* *Stephanus Anfrerius* [74] aliique exactè tr diderunt.

XX. Maximum verò Juris Roma beneficium eſt in his Provinciis quod ext ri morientes in reliquis Galliæ Provinc non poſſunt Teſtamenta condere de bon ſuis, nec hæredem ab inteſtato haber quia omnia bona peregrinorum in Gall morientium cedunt fiſco Regis, adeo Flandri, Burgundi & Mediolanenſes lic olim fuerint ſubditi Regum Galliæ, t men quia hodie de facto iis non obediun habentur pro peregrinis, bonaque e rum [75] Jure Albinatûs à Fiſco occupantu Sed in Provinciis Juris Scripti, Comita Tholoſano, totâ *Occitaviâ* Comitatu Pr vinciæ, & *Delphinatu*, cæteriſque peregr ni habent Succeſſores bonorum ex Teſt mento vel ab inteſtato, quia hæ Provinc utuntur Jure Romano, ex quo omnia bo morientium ad Hæredes tranſmittunt

XXI. Denique, licet hæ Provinciæ J ris Scripti habeant ſingulæ ſuas Conſuet dines particulares, quæ Statuta appella

tı

74 *Anfrer. in ſtyl. Cur. Parliam. Pariſ. Imb in pract. Civil. & Crimin. lib. 2. cap. 6. Loyſean. offices lib. 1. cap. 14.* 75 *Bacquet. de droict. d'A baine. p. 1. c. 8. & 9.*

r, & in his Provinciis habent locũ[76] Con-
etudinum, & Latino ſermone Scripta
nt, quæ plurimi JuriſconſultiGalliçCom-
entariis ſuis è Jure Romano ductis [77] il-
ſtrarunt; eandemque vim apud eos ha-
nt, ut Statuta in ſingulis Italiæ [78] Civita-
ous. Conſuetudines tamen iſtæ ſunt Jus
ivatum earum Provinciarum, ſed Ius
ommune nullum habent præter Jus [79]
omanum. Et generaliter Ius Civile Ro-
anorum in his Provinciis eſſe Jus Com-
une à Gallis omnibus communiter [80] re-
ptum eſt.

XXII. Reliquæ Provinciæ Galliæ,
ilicet Gallia Celtica & aliquæ Regiones
elgicæ ſunt Conſuetudinariæ, quæ nu-
ero & amplitudine Provincias Juris
ripti multùm ſuperant. Hæ verò Con-
ſuetu-

[76] *Gueſn. conferen. des couſtumes de Franc. in
æfat.* [77] *Choppin. de leg. And. municipal. in
æfat.* [78] *Gueſn. in d. præfat.* [79] *Charond. me-
orabl. obſervat. du droict. Fran. Tom. 2. v. droicts.*
[80] *Eguien. Baro. ad l. ſi reus. ff. de pact. & lib. 1. de
r. benefic. Tit. 3. Molinæ. ad d. Tit. 1. des fiefs. n.
08. & conſ. 15. n. 14. Papon. du prem. Notair.
Tit. des Iuges. Charon. du droict Fran. Tit. des Legs.
b. 3. & Tom. 1, lib. 4. c. 13. Annæ. Robert. lib. 2.
r. Iudic. c. 1. Maynard. quæſt. de droict. eſcrit. cap.
0. Coquill. ad Conſuet. Nivern. in præfat. Baſſot. ad
nſtit. de jur. natur. gentt. & Civil.*

ſuetudinibus ſuis & Conſtitutionibus R
gum reguntur, quæ è Legibus Roman
maximâ ex parte petitæ ſunt, iiſdemq
deficientibus, ad Jus Civile Romanoru
in judiciis & Deciſionibus Cauſarum co
fugiunt, ut mox conſtabit.

XXIII. Poſt Romanos Francoru
armis Galliâ ejectos, præter Conſuet
dines generales permixtas cum Legib
Romanorum (quibus diu paruerant) ſi
gulæ Provinciæ ſuas Conſuetudines int
ſe multùm diſcrepantes [81] retinuerun
variæque Conſuetudines novæ ortæ ſu
ex conflictu Francorum, Vandaloru
Burgundionum, aliorumque Populoru
in variis Galliæ partibus ſeſe mutuò exp
lentium, quarum uſum Reges Francoru
iis permiſerunt; dum interea Gothi
Aquitania & Narbonenſi Gallis Roma
Juris uſum conceſſerunt, ut jam dictum e

XXIV. Et, præter has Conſuetudine
Reges Francici ſuas addiderunt Conſtit
tiones pro regimine Gallorum, quæ on
nes generali nomine Lex Salica dictæ ſu
Ea verò primò à *Pharamundo* Rege prin
aſcitis Sapientiſſimis & Juriſconſulti
m

[81] *Raudenſ. deciſ. Piſan.* 41. *n.* 17. *Godefred. Conſuet. Normann. v. reformeres.*

is Francorum Gallorumque Anno CCCXXIV. condita eſt [82] (de quo tanen inter Gallos [83] non convenit) & ad um plures Reges Francici inſequentes onſtitutiones addiderunt uſque ad *Calum Magnum*, qui Legem Salicam auxit is Capitularibus [84], in quibus XXIII rticulos addidit Legi Salicæ. Alioſq; conderunt *Ludovicus* & *Lotharius* ejus filii, uorum primi Libri quatuor exactè collei ſunt per Abbatem *Anſegiſum*. Tres verò iti ſunt poſtea, ſed non pari fide, per Beneictum Levitam [85], qui in illis multa adulerina vel ex Scriptoribus non probatis nmiſcuit. In hac Lege Salicâ celeberimus ſt ille Articulus de fæminarum Succeſſioe in Terra Salica, de quo Angli Gallique ello diuturno certarunt, & Juriſconſulti allici adhuc [86] contendunt: an de Terrâ Coronæ Regiæ ſolâ, an etiam de privatoum hærediatibus intelligendus ſit.

XXV. Ita regebantur Galli Lege Sali-

 câ ſub

[82] *Benedict. ad c. Rainutius v. in eodem teſtaento. n. 166. Papon. in prolegom. ad Arreſt. Cur. ranc. Pet. Rat. ad conſuetud. Pict. Tit. des fiefs. art. 1.* [83] *Anth. Fontan. in Conſtit. & edict. Franc. in præat. Tom. 1.* [84] *Fontan. in d. præfat.* [85] *Domiic. de prærog. allod. cap. 7.* [86] *Fontan. in d. præat. Tom. 1.*

câ ſub Regibus Francorum, neque in de-
ſuetudinem abiit uſque ad Tertiam Li-
neam Regum, in qua Reges Galliæ dein-
ceps condebant Edicta & Conſtitutiones
ſuas pro Jure & Majeſtate ſuâ, eodem mo-
do, quo Galliæ Reges adhuc utuntur; è qui-
bus priorum Regum Conſtitutiones ple-
ræque temporum injuriâ deperditæ ſunt.
Conſtitutiones verò & Edicta Regũm po-
D. Ludovicum ab Anno MCCXXVII
conſervata & edita apud Gallos habentur[87]
quæ in immenſum numerum jam excre-
verunt.

XXVI. Conſuetudines Gallicæ i-
multis ortæ ſunt à Legibus Romanis. Ne-
que enim Franci una cum Romanis Lege-
eorum ſtatim expulerunt [88] è Gallia, ſe-
iis indulſerunt ſuas Conſuetudines, quæ a-
Leges & Mores Romanos erant accom-
modatæ ex uſu diuturno, à Sæculo *Iulii Cæ-*
ſaris ad *Honorium* & *Valentinianum* Imp-
cum toto eo tempore Galli ſub Legum
& Magiſtratuum Romanorum adminiſtra-
tione fuiſſent; & poſt Francorum Impe-
rium

87 *Fontan. in Conſtit. & Edict. Franc.* 88 *P.*
pon. in arreſt. Cur. Franc. in proleg. Coquill. ad Co-
ſuet. Franc. cap. 1. *&* 2. *& ad Conſuetud. Nive-*
nen. in præfat. & in reſp. ad Conſuetud. cap. 314.

ium in Galliâ [89] remanſerunt multi Romani, quibus uti Romanis Legibus permiſum fuit. Unde Conſuetudines multæ Gallorum ex Romanorum Legibus petitæ ſunt, eædemque inter Conſuetudines Gallicas ſunt antiquiſſimæ. Conſuetudines verò, quas à Francis habuerunt, ſunt poſteriores, earumque plures poſt *Hugonem Capetum* ortas fuiſſe [90] cenſent: nam & Leges Salicæ multæ à Jure Romano petitæ ſunt, & in iis Leges Romanæ laudantur, & ob ſterilitatem Legum Salicarum, quia plures Cauſæ occurrebant, quæ non poterant Lege Salica terminari, Galli eo tempore ad Leges Romanas [91] recurrebant. Et probabilis eſt eorum Sententia, qui exiſtimant [92] *Eginhartum* intelligi de Legibus Salicâ & Romanâ, ubi affirmat, in Gallia ſub *Carolo Magno* duas [93] Leges fuiſſe.

XXVII. Ex diverſitate Conſuetudinum in his Provinciis laudant Galli Clementiam Regum [94] ſuorum, qui ſingulis

 harum

89 *Coquill. in d. præfat. ad Conſuetud. Nivernen.*
90 *Coquill. de cap. 314.* 91 *Ciron. ad d. c. ſuper ſpecula. n. 5. & lib. 5. obſer. jur. Canon. cap. 6. & 7.*
92 *Ciron. d. lib. 5. cap. 7.* 93 *Eginhart. in vita Carol. Magn.* 94 *Annæ. Robert. lib. 2. rer. judic. cap. 1. Godefred. ad Gonſuet. reform. Norman. v. reformees.*

harum Provinciarum Populis, uniuſcujuſque Provinciæ Conſuetudinibus uti, indulſerunt. Præ reliquis verò laudant *Carolum VII.* Gallorum Regem, qui, poſt Anglos ex ſuis diſcordiis & defectione Duci Burgundiæ debellatos, recuperatâ Regni Gallici Dominatione, primam Curam habuit Legum & Reipub. confuſæ per diuturna Anglorum bella componendæ & ante omnia Conſuetudines ſingularum Provinciarum per viros Iuris Romani Conſultiſſimos, ad poſtulationem Ordinum ſingularum Provinciarum, delegatos componi juſſit, & in ſcripta redegit [95] ad evitandam probationis Conſuetudinum difficultatem per turbas teſtium: iiſdemque ſingulæ Provinciæ adhuc utuntur. Et earum Interpretationem habemus ex Iure Civili Romanorum per doctiſſimos Galliæ Iuriſconſultos, qui in deſcribendis Conſuetudinibus ſingularum Provinciarum maximam partem hauſerunt ex Iure Romano, ut conſtat [96] in Conſuetudinibus Bituri-

[95] *Baro. ad l. nonnunquam* 11. *de Iuſt. & jur. Charon. memorabil. obſervat. du droict. Franc. Tom.* 2. *v. droicts Coquill. ad Conſuet. Nivern. in præfat. Godefre. ad d. v. reformees. Annæ. Robert. d. lib.* 2. *cap.* 1. *Gueſn. conferen. des couſtum. de Fran. in præfat.* [96] *Paſq. Rechorch. lib.* 9. *cap.* 38.

ituricenſibus aliiſque, iidemque ſingu- ırum Provinciarum Conſuetudines Com- ıentariis ſuis [97] ex Iure Civili petitis illu- ıârunt: & poſt eum in eandem Curam ıcubuerunt [98] *Ludovicus XI.* & *XII.* *ranciſcus I. Henricus II.* & demum *Hen- icus III.* in Conventu ordinum Bleſenſi uris Gallici componendi munus ex Con- uetudinibus Provinciarum & Regum Conſtitutionibus demandavit celeberrimo *Barnabæ Briſſonio* [99] aliiſque primariis Galliæ Iuriſconſultis, qui illud perfeciſſent, i infelix Regis *Briſſoniique* mors felix propoſitum non impediviſſet. Idemque Iuriſconſulti Galliæ conjunctis votis adhuc videntur [100] exoptare.

XXVIII. Apud Reges verò magna fuit ſemper veneratio & Authoritas Iuris Romani in his Galliæ Provinciis à primis Regum Francicorum temporibus. *Agathias* [101] teſtatur Gallos ætate *Iuſtiniani* Ius Romanum in Contractibus, & Matri-

 moniis

[97] *Choppin. de Legib. And. municipal. in præfat. Coquill. in d. præfat. ad Conſuet. Nivern.* [98] *Gueſn. in d. præfat. in conferenc. des Couſtum.* [99] *Charon. Pandect. du droict. Fran. lib. 1. cap. 25. Tom. 1. Choppin. de Commun. Gall. conſuetud. p. 1. §. 4. n. 5.* [100] *Gueſn. in d. præfat. Charon. in reſp. du droict. Fran. in præfat. & lib. 1. cap. 25.* [101] *Agath. lib. 1. de bell. Goth.*

moniis & in aliis ſervaſſe. Atque ita ſub primis Regibus plurima apparent Legum Romanarum veſtigia [102], Scriptoreſque Gallici ab initio Monarchiæ Francicæ multa Iudiciorum Exempla, ſecundùm Leges Romanas, exhibent. In prima Regum Linea ſub *Dagoberto*, filii Ducis Aquitaniæ paternâ hæreditate fuerunt privati per Sententiam in publico Gallorum Concilio latam [103] ſecundùm Leges Romanas, quod Patris interfecti necem ſecundùm Leges Romanas non vindicaſſent. Et *Gregorius* Turonenſis commemorat [104] *Guntranum* filium *Clotharii Primi*, quendam *Andarchium* peritum in Codice *Theodoſiano* ad ſummos Honoris gradus evexiſſe.

XXIX. In ſecunda Regum Linea *Carolus Magnus* juſſit quoſdam per quæſtionem habitam [105] ſecundùm Leges Romanas, ut læſæ Majeſtatis reos, damnari, qui Pontificem ſuum depoſuerant; eundemque *Carolum* in univerſa Gallia Leges

Romanas

[102] *Tapon. in arreſt. Cur. Franc. in proleg. Coquill. in d. præfat. ad conſuet. Nivernen.* [103] *Aymon. de geſt. Franc. lib. 4. cap. 28. Cabot. lib. 2. diſput cap. 1.* [104] *Gregor. Turon. lib. 40. cap. 40. Antumn. conferen. de droict Fran. ad Tit. 1. de orig. jur. lib. 1.* [105] *Rovillard. reliefs forenſ. tit. puiſſance paternell. ex chron. veter.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

omanas approbaſſe, laudaſſe & in mul-
s ſervaſſe, Galli [106] probant. Hucuſque
erò Galli nihil de Jure Romano habue-
unt præter Codicem *Theodoſianum* &
liquas ejus Juris partes. Libri autem *Iuſti-
ianæi* hactenus delituerunt uſque ad *Lo-
harii* tempora, poſt quæ Jus Romanum
einceps in Academiis & Judiciis Galliæ
emper floruit. Et ſub tertia Regum Linea
us Romanum viguiſſe in Judiciis ſatis
onſtat per Ordinationes Curiæ Supremæ
ariſienſis in veteri ſtylo, quæ pro maxima
arte ex Jure Romano tranſcriptæ ſunt,
Codiciſque *Iuſtinianæi* tranſlationem an-
iquam in Linguam Gallicam fuiſſe factam
temporibus *Lotharii* [107] Imperatoris mul-
i opinantur, eandemque *Cujacius* [108] ſæ-
e laudat.

XXX. Cum igitur Jus Gallicum in his Provinciis conſtet ex Conſuetudinibus Provinciarum & Conſtitutionibus Regiis; inter has quem locum habeat Jus Civile Romanorum, non videntur Juriſconſulti Gallici inter ſe convenire. Alii enim nul-

 lum

[106] *Ciron. lib. 5. obſer. jur. Canon. cap. 4. 5. & 7.*
[107] *Freher. in Edit. jur. Græc. Rom. in Epiſt. ad Rud. 2. Imp.* [108] *Cujac. lib. 16. obſer. 24. & in præfat. ad lib. 11. Cod.*

lum agnoſcunt Jus Commune [109] i Galliâ Conſuetudinaria præter Conſue tudines, eaſdemque vel ambiguas ve obſcuras eſſe illuſtrandas per alias Con ſuetudines vicinarum Provinciarum, præ ſertim Pariſienſis, quæ reliquarum Mater eſt, & ab iiſdem debere Interprætationem recipere. Ius verò Romanorum non habere vim Legis in Galliâ quæ nullas alias Leges agnoſcit præte ſuas: ſed in judiciis tantùm ut Rationem, ut Exemplum, ut Æquitatis normam, ut Authoritatem Prudentium u veram Iuſtitiæ rationem, ut Artem & Scientiam Juris poſſe adduci & allegari Legeſque Romanas non aliam habere vim in Gallia quam bonos [110] Mores: ideoque interdictum fuiſſe à *Philippo III. & IV.* Leges *Cæſareas* contra Conſtitutiones ſua

in Ju-

[109] *Rebuff. in proœm. Reg. Conſt. gl. 5. n. 19. Molinæ. ad Conſuet. Pariſ. Tit. des fiefs. n. 106. Imbert. in Enchirid. jur. Gall. §. error Coquill. in quæſt. ad Conſuet. Franc. c. 2. & ad Conſuet. Nivern. in præfat. Mayner. quæſt. du droict. eſcrit. lib. 1. c. 26. Servin. lib. 2. playd. 60. Sur. la Cauſ. du teſtam. de Conte de Laval. qu. 5. Godefrid. ad Conſuet. reform. Normann. v. Conſuetudines.* [110] *Imbert. in d. §. error.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

n Judiciis Galliæ [111] allegare, Regeſque Galliæ in Academiis erigendis pro Juris Romani ſtudio ſemper apponere Clauſulam ſe propterea non agnoſcere Ius Romanum habere vim Legis in Gallia. Eaque de Cauſa Juriſconſultos exteros de hoc Articulo tractantes affirmare, Leges Romanas non habere Legis Authoritatem in [112] Galliâ, Galloſque Legibus Romanis pro arbitrio ſuo uti vel non uti [113] poſſe, Iudiceſque Gallorum in admiſſionibus ſuis ad Judicum Munera ſolenni ſacramento [114] promittere, ſe Conſtitutiones Regias & Conſuetudines (nulla mentione facta de Legibus Romanis) obſervaturos.

XXXI. Alii verò in his Provinciis Iuri Romano vim Juris Communis attribuunt, & ad illud obſervandum, etiam in Supremis Curiis

[111] *Choppin. de doman. Franc. lib. 2. Tit. 15. n. 5. Charon. ad. lib. 11. Cod. Henr. Tit. 1. art. 3. Coquill. ad Conſuet. Franc. lib. 1. 2. Delomm. de Iuriſpruden. Gall. in præfat.* [112] *Bald. ad l. nemo. C. de ſent. & interloc. Om. Iud. n. 1. Arened. ad Conſtit. Reg. lib. 1. Tit. 2. in Rubr. n. 14. Molin. de primogen. Hiſpan. lib. 3. cap. 12. n. 11. Burg. de Par. ad l. 1. Taur. n. 515. Suarez. lib. 3. de Legib. human.* [113] *Caſtren. conſ. 171. lib. 1. Card. Tuſch. v. Ius Civile. concluſ. 582.* [114] *Rebuff. ad Conſtit. Reg. in proœm. gl. 5. n. 20. Blacnod. in apol. contr. Buchanan. cap. 10.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Curiis[115] teneri Judices, & ex eo debere ſub pœna nullitatis[116] Sententias ferre. Et fuit hęc quæſtio olim agitata inter duos Senatùs Pariſienſis primarios ſucceſſivè Præſides, *Petrum Lizetum* & *Chriſtophorum Thuanum*[117]; in qua *Lizetus* contendebat Jus Civile Romanorum eſſe Gallorum Ius Commune, ideoque Conſuetudines & Conſtitutiones, quæ ſunt Ius Gallicum, eſſe Ius ſtrictum, ſtrictèque interpretandum. *Thuanus* verò dicebat Conſuetudines & Conſtitutiones eſſe Gallorum Ius Commune; Ius verò Romanum tantùm Rationis Scriptæ in Galliâ locum habere. Et hæc Opinionum diverſitas ad inſequentes Galliæ Iuriſconſultos dimanavit.

XXII. In eo autem Omnes Juriſconſulti Gallici[118] conſentiunt, in Omnibus Cauſis, in quibus deficiunt Conſuetudines & Con-

[115] *Rebuff. de reprob. Teſt. n. 175. Charon. du droict Fran. lib. 3. reſp. 66. & ad Edict. Franc. 1. de ſecun. nupt. lib. 3.* [116] *Paſq. Recherch. lib. 9. c. 38.* [117] *Coquill. ad Conſuet. Nivernen. in præfat.* [118] *Molinæ. d. n. 106. Tit. des fiefs Baro. in Conſtit. ad Senat. & omn. Pop. & de re benefic. lib. 1. Tit. 3. Choppin. de Com. Gall. Conſuetud. p. 2. n. 2. & 4. Terrien. du droict de Norman. lib. 1. c. [illegible]. v. Loix. Cheſn. notab. quæſ. du droict Tit. 64. Girard. des offic. lib. 1. Tit. 2. Delomm. de Iurib. Regalib. lib. 1. cap. 16.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

t Conſtitutiones Regiæ, debere Judices d Jus Romanum recurrere, & ex eo judiare; & acerrimè[119] reprehendunt illos Juices ſuos, qui, deficientibus Conſuetudinius & Conſtitutionibus ſuis, putant ſe poſſe rbitrio ſuo uti, ſeque teneri ad Jus Romanum ex ſola ratione, quam Arbitrii ſui aciunt. Quorſum enim tam ſeverum examen in admiſſione Judicum Galliæ, non olùm de vitâ & Moribus, ſed & de peritiâ & Studio Legum Romanarum, niſi ad eas ıeceſſariò[120] tenerentur & vim Legis haberent? Eaſdemque poſt Leges ſuas Galli neceſſariò ſequendas imponunt Judicibus ſuis[121] ex ſumma earum æquitate, juſtitia & prudentia, ob quas reliquæ etiam Gentes Europææ eaſdem ſequuntur, & ad illud Jus, ut ad ἀνομίαν[122] confugiunt. Voluerunt Scilicet Reges Galliæ, cum Mores & Leges ſuæ deficerent, ut Judices ſui uterentur eo Jure, quo Roma omnium Gentium & Terrarum Orbis Domina uſa eſt, & ùt magis ex Legis neceſſitate, quàm ex Arbitrio

[119] *Baro. de re benefic. lib. 1. Tit. 3. Ranchiu. lib. 2. var. lect. cap. 3.* [120] *Paſq. Recherch. lib. 9. cap. 38. Ranchin. d. c. 3.* [121] *Charon. reſp. du droict Fran. lib. 3. Tit. des legs. & lib., 3. cap. 87. & ad Edict. Franc. 1. lib. 3.* [122] *Baro. ad l. ſi reus. C. de pact.*

bitrio ſuo jura [123] redderent. Et agnoſcunt porrò Galli Leges Gallicas pro maximâ parte cum Jure Romanorum [124] conveni-re; præſtantiſſimam partem Legum Galliæ è Jure Civili [125] deſumptam eſſe; Jus Gal-liæ eſſe multò magis incertum [126] quàm Jus Romanum; Leges Romanas Gallicis longè præferendas [127] eſſe, magiſque exer-ceri Gallorum ingenia [128] in explicatione Legum Romanarum, quàm Gallicarum, licet gentes univerſæ ſoleant ſuis potiùs Legibus quàm peregrinis delectari. Præ-ſertim verò in Cauſis Criminalibus Galli omnes ſequuntur Jus Civile in omnibus Provinciis, non ſolùm Juris Scripti ſed & in Conſuetudinariis: ubi per Conſuetudinem aut Conſtitutionem non eſt ei [129] deroga-tum, idemque ut rationem clariſſimam in Criminibus puniendis laudant & exe-quuntur. Et deſiderant Galli Legum ſua-rum reformationem, cupientes ex Edictis

Regiis,

[123] *Carol. Fabrott. in edit. Βασιλικῶν in epiſt. ad Cancell. Franc.* [124] *Godefred. ad conſuet. Norman. v. conſuetudines.* [125] *Delomm. de juriſprud. Gall. in præfat. & lib. 1. de jurib. Regal. cap. 16. Rovillar. d. §. puiſſance paternell.* [126] *Charon. du droict. Fran. lib. 3. reſp. 66. Ranchin. d. lib. 2. cap. 3.* [127] *Cabot. lib. 2. diſput. cap. 1. & 4. Charon. de reſp. 66.* [128] *Godefred. in d. v. conſuetudines.* [129] *Papon. au ſecond. Notair. Tit. des juges.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

egiis, Sententiis Supremarum Curiarum Iure Romano novum Codicem Iuris allici[130] componi.

XXXIII. Conſuetudinum etiam Gal- e maximam partem à Iure Romano[131] titam fuiſſe aſſerunt. Ideoque Conſue- dines ex eodem Iure eſſe ſupplendas, & eo interpretationem accipere debere. eoque, cum certa ætas Teſtamenti con- endi ex Conſuetudine Britanniæ non eſ- t definita, judicatum eſt[132] Majorem uatuordecim Annis poſſe Teſtamentum ondere, quia Iure Romano ita eſt conſti- tum; & ex eadem Cauſa in Provincia lelodimenſi Teſtamentum Virginis natæ uatuordecim Annos fuit validum, quia ex onſuetudine Melodimenſi[133] non fuit rohibitum. Si quæ verò Conſuetudines nt contra Ius Romanum[134], ut Retra- us Gentilitius aliæque, habentur pro diosis & ſtrictè interpretandis; & Stylus dicciorum in Gallia præter Ius Roma- num

130 *Charo. du droict Fran. in præfat.* 131 *Co- uill. reſp. ad conſuetud. cap. 6. & c. 314. Delom. cap. 16. Rovillar. d. § puiſſance paternell.* 132 *Ser- in. d. playd. 60. en la Cauſ. du Teſtam. de Contr. e Laval. in princ. & qu. 5.* 133 *Bouchel. & Jely. rreſts. cap. 33.* 134 *Bouteill. au grand. Couſtum. Tit. 1.*

num admittitur; ſecus verò, ſi cum Iure Romano[135] pugnet. Atque ita Conſuetudo Laodunenſis, rejiciens Fœminas à Teſtimonio judiciali, rejecta eſt.

XXXIV. Ex eadem ratione conſentiunt Iuriſconſulti Gallici omnes, Gallos uti Legibus Romanis, ut Romani uſi ſunt [136] Legibus *Rhodiis*. Illis verò uſi ſunt Romani in cauſis Maritimis, ubicunque Legibus Romanis non adverſarentur, propter *Rhodiorum* inſignem juſtitiam & peritiam [137] Reï Navalis; ideoque iiſdem, in Societatem ſuam aſcitis, Libertatem permiſerunt. Rejecerunt verò Leges *Rhodias* in iis ſolùm Caſibus, in quibus contrariæ erant [138] Legibus *Cæſareis*: uti in ea Lege *Rhodiâ*, perquam bona Naufragorum à Fiſco occupata ſunt, quæ damnata fuit ab Imperatoribus. Et ex ea cauſa neglectas Leges *Rhodias* à Romanis, & rarò in Codice *Iu-*

ſtinianæo

[135] *Chop. de Comm. Gall. conſuetud. in præfat. pag.* 4. [136] *Cujac. ad. Paul. ſenten. lib.* 1. *tit.* 7. *Papon. arreſt. Cur. Franc. in proleg. Choppin. de doman. Franc. l.* 2. *Tit.* 15. *n.* 5. *Gueſn. conferen. des couſtum. de Franc. in addit. ad Tit.* 1. *de feud. Bouch. & Iely. arreſts de Paris c.* 33. [137] *Forcat. in Cupid. cap.* 9. *Cujac. d. Tit.* 7. [138] *L. deprecatio. ad l. Rhod. de jact.*

inianeo commemoratas fuiſſe, aliqui[139] xiſtimarunt.

XXXV. Atque ita Ius Romanum factum eſt Ius Gallicum[140], ex Conſuetudine Galliæ, quæ illud recepit; & ex Conſenſu Regum Galliæ, qui ei Iuris Authoritatem ribuerunt. Neque aliam Authoritatem uri Romano in Gallia concedunt, præter eam, quæ à Regum Conſenſu & Moribus Gallorum indulta eſt. Atque inde Conſuetudo in Gallia inolevit, quòd cum Galli opus habent Reſtitutione in Integrum, quæ à Iure Civili conceditur, veluti de læſione Minorum, de Circumventione ultra dimidium juſti precii, de reſciſſione Contractuum ex Dolo vel fraude, de Beneficio Senatuſconſulti Velleiani, aliiſque remediis, quæ ex æquitate Iuris Civilis dantur, non poſſunt Iudices ea decernere Litigantibus ſine Literis Regiis è Cancellaria[141] impetratis, ne viderentur *Cæſarum* Poteſtatem agnoſcere. Sed ſi petatur Reſtitutio aliqua ex Conſuetudine vel Conſtitutione Regiâ, veluti de nullitate Contractuum

139 *Pruchman.* §. *ſoluta poteſtas. cap.* 3. *n.* 125. 140 *Antumn. conſeren. des ordonnanc. lib.* 1 *Tit.* 1. *Paſq. d. lib.* 2. *cap.* 38. *Ranchin. d. cap.* 3. 141 *Imbert. in enchirid. jur. Gall.* §. *Contractus. Ciron. lib.* 5. *obſerv. jur. Can. cap.* 8.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

ctuum uſurariorum, vel Contractuum cum Uxoribus ſine conſenſu Maritorum, vel ſimilibus, Iudices Gallici, ſine Literis Regiis, poſſunt ea omnia concedere.

XXXVI. Conſtitutionibus etiam *Cæſareis* non eandem ſemper Galli Authoritatem tribuunt, ſed illorum præſertim *Cæſarum* Conſtitutiones amplectuntur, qui Romam tenuerunt, Galloſque ſub Imperio habuerunt. Poſteriorum verò Imperatorum Conſtitutiones, qui Conſtantinopoli Sedem habuerunt, non æquè agnoſcunt, ſcilicet *Valentiniani III. Martiani, Zenonis, Anaſtaſii, Iuſtini & Iuſtiniani*; quia ſub iis Franci, Galliam ingreſſi, Romanorum Dominationem excuſſerant, quod obſervavit *Guido Coquillius* Nivernenſis [142] Procurator Fiſci in Provincia Nivernenſi: quem Patriæ ſuæ alterum *Papinianum* celeberrimus *Ludovicus Servinus* Advocatus Regius [143] appellat.

XXXVII. In Academiis Galliæ Jus Civile Romanorum cœpit effloreſcere, quamprimùm *Irnerius* ſub *Lothario* Bononiæ illud profeſſus fuiſſet. Mox enim amplis ſtipendiis accerſiti ex Italia *Placentinus*

[142] *Coquill. in Com. ad conſuet. Nivernen. in præfat. & in reſp. ad conſuet. Franc. cap. 1. & 2.*
[143] *Servin. d. playd. 60. qu. 5.*

us & *Azo* in Academia [144] Montiſpeſſu-na, in Tholoſana [145] *Franciſcus Accur-s* junior, & *Petrus* de Bella-Pertica, alii-e libros *Juſtinianæos* publicè legerunt u, ante Academias in Gallia pro Legum udio inſtitutas; eratque Legum Profeſſio Academia Pariſienſi [146] ante Academias egum erectas, & ante prohibitionem *onorii III.* Pontificis, qui Anno Chriſti CCXX. Jus Civile Pariſiis [147] legi prohi-uit. Nam Aurelianenſis Academia pro egum ſtudio prima inter Gallicas erecta it [148] per *Clementem V.* & *Philippum Pul-rum*, Galliæ Regem Anno MCCCXII. poſtea reliquæ Academiæ Gallicæ pro egum *Cæſarearum* ſtudio per Reges alliæ, & Pontifices inſtitutæ ſunt (ſcili-t Tholoſana, Andegavenſis, Pictavienſis Iontiſpeſſulana, Cadomenſis, Burdega-nſis, Bituricenſis, Cadurcenſis, Nanne-enſis, Valentinia, Gratianopolitana, Re-menſis)

[144] *Pancirol. lib. 2. de Clar. Leg. interpret. cap. 20. aſq. Recherch. de lib. 9. cap. 37. Ciron. d. lib. 5. ſer. jur. cap. 5. & ad d. c. ſuper ſpecula.* [145] *Pan-rol. d. lib. 2. cap. 29. & 46. Paſq. d. cap. 37. Ci-n. d. cap. 5.* [146] *Charon. ad lib. 11. Cod. d'Henry. 'it. 1. art. 3. Choppin. lib. 3. de Doman. Franc. 'it. 27. n. 13. Ciron. ad d. c. ſuper ſpecula.* [147] *C. per ſpecula. de privileg.* [148] *Choppin. d. lib. 3. 'it. 27. Paſq. d. lib. 9. cap. 37.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

menſis) è quibus Cadomenſem Acade-
miam in Normannia pro Legibus Roma-
nis *Richardus II.* Angliæ Galliæque Re
[149] excitavit. Adeo enim ad Leges *Cæſa-*
reas propenſa ſemper fuerunt Gallorum
ingenia, ut ante Academias ſuas pro Legi-
bus erectas, publico conſenſu invitaren
præſtantiſſimos Juriſconſultos ſuos Italos
que, magnis ſtipendiis, ad docendum Ju
Civile in priſtinis Academiis [150] ſuis, quibu
tantùm Theologiæ, Philoſophiæ, & Ar-
tium docendarum facultas hactenus con-
ceſſa fuerat.

XXXVIII. Quæ autem fuerit Cauſ
Prohibitionis illius per *Honorium III.* pro-
mulgatę Galli variè opinantur. *Rebuffus*[15
eam latam fuiſſe pro Clericis ſolùm non
pro Laicis, eoſdemque ſolos obligare aſſe
rit; neque etiam eum potuiſſe obligar
Laicos ex defectu poteſtatis, cenſuit *Caro-*
lus [152] *Molinæus.* Alii putant, [153] *Hono-*
rium ita juſſiſſe favore ſtudii Theologici
& ne in primaria Regni Civitate Regum
que Sede Leges Imperatoriæ viderentu
agnoſci

[149] *Choppin. & Paſq. in loc. citat.* [150] *Paſ*
d. lib. 9. cap. 35. [151] *Rebuff. Tract. Nomina*
qu. 5. [152] *Paſq. d. c. 35.* [153] *Coquill. ad con*
ſuet. Franc. c. 1. 2. & ad conſuetud. Nivern. in præ
fat. Girard. des offic. lib. 1. Tit. 2.

gnoſci, (atque ita in antiqua Collectione Decretalium reperiri) & ne reliquæ Academiæ vacuæ relinquerentur, omneſque ò concurrerent pro Legibus audiendis, um tamen nulla tum eſſet Academia pro Legum Profeſſoribus. Eorum verò conjectura eſt maximè probabilis, qui exiſtimant [154] *Honorium* voluiſſe conciliare Authoritatem Juri Canonico, & ut ex eo ſolo omnes Cauſæ Gallicæ, præſertim Eccleſiaſticæ, deciderentur; eademque ex verbis Decretalis *Honorii* apertè colligitur. Eandem tamen Prohibitionem Reges poſteriores *Carolus IX.* & *Henricus III.* Edictis ſuis promulgârunt. Interdixerunt enim Jus Civile Pariſiis [155] doceri, aut gradus Academicos in eo Jure conferri, ne ſubmittere ſe viderentur Legibus Imperialibus in Sede Regni ſui & Curiis ſuis Supremis, & ne reliquæ Academiæ ſuæ negligerentur. Eandemque prohibitionem Senatus Pariſienſis Decretis ſuis nuper [156] confirmavit.

XXXIX. Tantum verò honorem Juri Civili

[154] *Ciron. d. c. ſuper ſpecula. & lib. 5. obſer. jur. Can. cap. 8. Paſq. d. cap. 35.* [155] *Charon. ad. lib. 11. Cod. d'Henr. Tit. 1. art. 3.* [156] *Arreſt. Parlam. Pariſ. ann. 1577. Fontan. in Edict. & Conſtit. in præf.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Civili Romanorum deferunt Galli, ut i
Academiis ſuis nullæ aliæ Leges public
doceantur, præter Leges Romanas [157]
in ſolo Jure Civili gradus Scholaſtici i
Academiis Gallicis conferuntur; nemo i
Gallia admittitur [158] in Judicem aut Ad
vocatum, niſi in Utroque aut altero Jur
Doctor aut Licentiatus fuerit; iis ſolùm
Dignitatum porta in Curiis Galliæ Supre-
mis aperta eſt, ſicut & apud reliquas Euro-
pæ Nationes (pauciſſimis exceptis) ſoli Ju-
ris Romani Conſulti Judicum & Advoca-
torum munera [159] exercent. Tantumque
eſt Juris Romani apud Gallos ſtudium, ut
plures numerentur in Gallia Juris Civilis
ſtudioſi & Profeſſores [160], quàm in Germa-
nia, Italia & Hiſpania; & adjiciunt aliqui
plures lites in Curiis Galliæ, quam apud
reliquas gentes vicinas univerſas [161] repe-
riri. Et in illa magna copia Juris Civilis

Pro-

[157] *Baro. ad epiſt. Iuſtin. ad Tribon. Girard des offic. lib. 1. Tit. 2. Servin. d. playd. 60. qu. 6. Delom. de jurib. Regal. Tit. 1. cap. 16.* [158] *Baro. ad l. nonnunquam 11. ff. de Iuſt. & jur. Gueſnoyſ. conferen. des Ordonn. lib. 1. Tit. 21. & lib. 2. Tit. 5. Paſqu. d. lib. 9. cap. 38. Bernard. de la Roche Flanin. des Parlemen. de Franc. lib. 3. cap. 6. Servin. d. qu. 5.* [159] *Cabot. lib. 2. diſput. jur. cap. 4.* [160] *Paſqu. d. c. 38.* [161] *Godefrid. ad conſuet. reform. Normann. v. conſuetudines in princ.*

rofeſſorum in Gallia Superiore Sæculo, ui numerantur in Schola & in Foro, unius *Iacobus Cujacius* non poteſt reticeri, ui tot encomia Galli meritò tribuunt, ut ppellent eum Juriſconſultorum ſui & reò Seculorum [162] Principem, à quo natim Iuris lucem & Scientiam ea Ætas hauit; & poſtera debitura eſt Tholoſæ ſuæ orbis decus [163], & quod nulla ætas Iuriſnſultum doctiorem, acutiorem, aut jucii ſincerioris vidit aut [164] videbit.

XL. Nec omiti debent Burgundiæ & elgicę ditiones, quæ olim pars Galliæ fuent; quarum aliquæ adhuc Regis Galliæ nperio parent; aliquæ ceſſerunt aliis incipibus, quæ tamen eodem modo, ut Gallia, Jure Civili Romanorum adhuc untur. Burgundiæ olim Reges [165] imperunt, poſtea Duces, utrique Principes premi. Eademque primò per matrimoum Regno Franciæ [166] unita, ex alio trimonio cum *Mariâ* [167] *Caroli* ultimi

Ducis

162 *Thuan. hiſtor. lib. 62. & lib. 99.* 163 *Ci- in paratit. Decretal. in præfat.* 164 *Cauſabon. Not. ad Lamprid. v. Africanus.* 165 *Chaſſanæ. onſuet. Burgund. in procem. Loyſean des ſeigneur. 2. n. 70.* 166 *Chaſſanæ. ad conſuet. Burgund. des fiefs. Rubr. 3. §. 5.* 167 *Camill. Borrell. de b. Reg. præſtan. cap. 254.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Ducis Bugundiæ filiâ Hiſpanis ceſſit. Se[d] hi Duces poſtea fuerunt Regum Galli[æ] Feudatarii, Pares Franciæ, & in Coronatio[ne] Regum Galliæ Jus Auguſtum Diade[ma] [168] geſtandi habuerunt, paremqu[e] Romanis Authoritatem conceſſerun[t.] Burgundiam enim inter Provincias Jur[is] Scripti enumerat [169] *Chaſſanæus*; atqu[e] ideo Jus Civile Romanorum eſſe Ju[s] Commune in Burgundia; & Conſuetudi[nes] Burgundiæ Interpretationem accipe[re] debere à Jure Romano; & eſſe ita inte[r]pretandas, ut Jus Romanum minimè co[r]rigant aut lædant; & pro deciſione om[]nium Cauſarum in Conſuetudinibus Bu[r]gundiæ omiſſarum ad Jus Romanu[m] eſſe [170] recurrendum.

XLI. Belgicæ verò Ditiones (quæ e[x] iiſdem Nuptiis cum *Maximiliano* Auſtri[a]co in familiam Auſtriacam [171] illatæ ſun[t]) pro aliquâ parte ſunt Conſuetudin[a]riæ, reliquæ Juris Scripti; & in iiſde[m] poſt Conſuetudines & Edicta Principu[m] Cauſæ ex Jure Scripto ſunt decidendæ;

exe

168 *Choppin. lib. 3. de Doman. Franc. Tit. 8. n.* 169 *Chaſſanæ. ad conſuet. Burgund. tit. des ſucceſ[ſio]nes. Rubr. 7.* 170 *Chaſſanæ. in concluſ. conſu[et.] Burgund.* 171 *Choppin. de doman. Franc. lib.* [] *Tit. 4. n. 12.*

eorum Principum Edictis in Caſibus
niſſis ad Jus Romanum[172] eſt recurren-
m; & in omnibus harum Provinciarum
iriis, [173] tam Parlamento Mechlinenſi,
àm Cancellariâ Brabantiæ aliiſque infe-
ribus locorum Tribunalibus, Præſides
Conſiliarii omnes ſunt Legum Docto-
s aut ſaltem Licentiati; Cauſaſque dijudi-
nt ex Jure Civili & Canonico, poſt loco-
m Statuta, Conſuetudines & Conſtitu-
ones Principum: quæ tamen ita promul-
intur, ut cum Jure Civili & Canonico
lurimùm conveniant. Atque ita conſtitu-
m fuit à *Iohanne* Burgundiæ Duce in
uribus Edictis ſuis, quod & poſtea con-
rmatum eſt à *Carolo* Burgundiæ Duce,
m Senatum Mechlinenſem[174] inſtitue-
t, appellationibus ad Parlamentum Pa-
ſienſe deinceps interdictis.

XLII. Inter Belgas verò Batavi[175]
ræcipui gloriantur ſe nunquam fuiſſe à
'opulo Romano debellatos; nec Bataviam
uiſſe unquam inter Provincias Romanas

172 *Paul. Chriſtinæ. deciſ. Belg.* 343. *vol.* 1. *Franc. Zypæ. in Notit. jur. Belg. Tit. de legib.* 173 *Lud. Guicciard. in deſcript. Provinc. Belg.* §. *deſcriptio generalis.* 174 *Damhouder. in prax. rer. Civil. cap.* 5. *n.* 8. *Lud. Guicciard. in Loc. citat.* 175 *Tacit. de mor. German.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

populi Romani vel *Cæſarum*: ſed in ſocietatem Romanorum admiſſos, & ab iis Socios, Amicos & Fratres Populi Romani Imperii Romani dictos [176] fuiſſe; atque ita, ex mutua utriuſque Populi Societate, Amicitiâ & Commerciis, Leges Romanorum à Batavis fuiſſe receptas. De tempore verò, quo Batavi receperint Leges Romanas, ipſi hæſitant. Alii conjiciunt cœpiſſe harum Legum uſum à Conſtitutione *Antonini Pii* [177], per quam omnes in Orbe Romano Cives Romani facti ſunt; atque ita eos, uti cæteros omnes Cives Rom., eorum Leges amplexos fuiſſe. Alii putant, eos juſtitiâ & pulchritudine Legum Romanarum incitatos, eaſdem recepiſſe, poſtquam Imperator *Iuſtinianus* eas ordine pulchro concinnaverat. Alii libentiùs referunt originem Legum Romanarum apud Batavos ad tempora *Guilielmi* Hollandiæ Comitis filii, qui, Imperator Imperii Occidentalis ab Electoribus creatus, voluit, ut Batavi Jure Imperiali & Romano deinceps uterentur. Alii (cum Origo Legum Romanarum apud Batavos tam incerta ſit) arbitranti

[176] *Grot. de antiquit. Reip. Batav. cap.* 3. *&* *Lud. Guicciardin. in deſcript. Holland.* §. *anacephalæoſis.* [177] *L.* 17. *ff. de ſtat. hom. & Novell.* 7 *cap.* 5.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

antur Batavos paulatim [178] & tacitè eas ecepiſſe, Patronis Cauſarum eas ob rum præſtantiam allegantibus, & Iuicibus ex Regulis Iuris Romani Cauſas ijudicantibus. Sed omnes demum in hoc onſentiunt, [179] Batavos diu Jure Romano ſos fuiſſe, & modo uti in Iudiciis ſuis, bicunque Cauſa propoſita per Leges aut Conſuetudines Provinciæ non eſt determinata. Et in hoc denique prædicanda eſt Batavorum gloria, qui fortitudine & contantiâ ſuâ Leges Romanas ſuaſque ad remotiſſimas Orbis Terrarum Partes in Aſiâ, Africâ, & Americâ propagârunt.

XLIII. Atque ita Galliam ſine invidiâ poſſunt Galli appellare veram Juriſprudentiæ Romanæ [180] Sedem; qui, dum contendunt contra Authoritatem Legum Romanarum pro Majeſtate Regum ſuorum tuendâ, ipſi eaſdem præ reliquis Gentibus exornârunt, & ab iiſdem viciſſim Ornamentum acceperunt. Et hæc de Gallia dicta ſint, quantum ex Juriſconſultis Gallicis

 aſſequi

[178] *Franc. Zypæ. in Notit. jur. Belg. Tit. de Legib. ex Grot. Iſag. jur. Holland. lib. 1. cap. 2.* [179] *Paul. Merula in ſynopſ. prax. Civil. in Provinc. Holland. Zeland. & Weſt-Friez. lib. 1. Tit. 4. cap. 1. Edit. ann. 1619. Zypæ. d. cap. 2.* [180] *Paſq. Recher. lib. 9. cap. 39.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

aſſequi potui. Exactam porrò Juris Roma[illegible] in Galliâ delineationem expectamus om[illegible] nes è Tractatu eximii Anteceſſoris Thol[illegible] ſani *Io. Coſtæ* de Origine Iuris in Galli[illegible] quem *Innocentius Cironius* Cancellari[illegible] Tholoſanus[181] laudavit. E Gallia tranſeu[illegible] dum jam eſt ad Regnâ potentiſſimi R[illegible] gis Hiſpaniæ, de quibus in ſequenti Capi[illegible] tractandum erit.

181 *Ciron. lib. 5. obſer. jur. Canon. cap. 6. & 7*

Caput VI.

De Vſu & Authoritate Iuris Civilis Romanorum *in Regnis* Hiſpaniæ.

I. INgredimur jam Hiſpaniam, cuj[illegible] Regna olim inter varios Reges divi[illegible] ſub potentiſſimi Regis Hiſpaniarum *Ph[illegible] lippi* Coronâ modò coïerunt. Hiſpan[illegible] verò Romanæ Leges ſemper placuerun[illegible] ex eâ ſimilitudine Morum & Virtutum[illegible] quæ inter utrumque Populum interceſſi[illegible] Cùm inter Europæas Gentes nulla propi[illegible] accedat ad Romanam, gravitate, Conſta[illegible] tiâ & Prudentiâ, quàm Hiſpanica. Ipſiq[illegible] Galli, Hiſpanorum æmuli, Gentem Hiſp[illegible]

nica[illegible]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

cam eſſe admodum ſagacem [1]; bellico-
ſſimam & cæteros Europæ Populos inge-
ii præſtantiâ ſuperare [2], teſtantur; & Im-
erium Gallicum Hiſpanicæ Magnitudini
edere agnoſcunt; &, ubi Galli deſierunt,
Iiſpanos rerum potiri incepiſſe.

II. Dum verò de Legibus Hiſpanicis & omanis tractamus, ante omnia cogno-
endum, quamdiu Hiſpani ſub Romano-
um Dominatione fuerunt: iiſque pulſis
uamdiu Alanis, Vandalis, Suevis & Go-
his, poſtea verò Mauris & Sarracenis pa-
uerunt. Et denique, quando ad Libertatem
ropriam ſub Regibus ſuis à ſe conſtitutis
edierunt; cum veriſſimè aſſerat *Antonius*
Olibanus [3] in Regio Concilio Arragoniæ
Senator, Legum uniuſcujuſque Provinciæ
eram cognitionem ab Antiquitatibus &
Hiſtoriis cujuſque Gentis petendam eſſe.

III. Hiſpaniam primò aggreſſi ſunt Romani per *Cn.* & *P. Scipionem* Africanos
initio ſecundi Belli Punici, quod Saguntini
in fide Carthaginenſium Sociorum ſuo-
rum conſtantes extrema paſſi ſint, & de-
mum perierint. Tum verò licet magna

 pars

[1] *Iac. Aug. Thuan. hiſt. lib.* 1. [2] *Bodin lib.* 5. *de Rep. cap.* 1. [3] *Ant. de Oliban. in Com. de act. p.* 1. *lib.* 3. *cap.* 2. *n.* 1.

pars Hiſpaniæ, per fortitudinem African[...] Romanis acquiſita fuerit: tamen inter Hi[...] ſpanos & Romanos per ducẽtos poſtea An[...] nos ancipiti fortunâ dimicatum eſt, ſu[...] *Indibili* Rege & *Sertorio* Duce fortiſſim[...] aliiſque. Hiſpaniâ interea aliquando à Ro[...] manis poſſeſſa, aliquando amiſſa. Done[...] poſtea ſub *Auguſto* Cantabri demum de[...] bellati ſunt, & univerſa Hiſpania Roma[...] nis ſtipendiaria [4] facta eſt.

IV. Ab eo tempore Hiſpania Roma[...] nis paruit uſque ad Annum [5] Chriſ[...] CCCCX. quo Gothi Hiſpaniam Roma[...] nis ereptam tenuerunt. Interea verò Popu[...] lus Romanus aliquas Hiſpaniæ partes pe[...] Prætores ſuos, plerumque *Cæſares*, totan[...] Hiſpaniam Populo Romano ereptam pe[...] Proconſules, Legatos, Præſides, &, po[...] *Conſtantinum Magnum*, per Præfecto[...] Prætorio Galliarum, Comites aut Vica[...] rios gubernabant; quod ex Scriptis Juriſ[...] conſultorum Romanorum in Pandectis [...] & Conſtitutionibus, Reſcriptiſque Im[...]

perato[...]

4 *Pancir. Notit. Imper. Occiden. cap.67. Thuan[...] hiſtor. lib. 1.* 5 *Covar. ad c. peccatum. §. 9. n. 9[...] de reg. jur. in 6. Pancir. de Notit. c. 71. Thuan[...] lib. 1.*

eratorum in Codice abundè [6] conſtat. mneſque ferè Juriſconſulti Hiſpani alii-ue agnoſcunt [7], Hiſpaniam univerſam iſſe diu ſub Dominatione Romanorum. olus *Martinus Navarrus* [8] negat, Hiſpa-anos fuiſſe ſubditos Romanis, ſive, quod i in juſtà & ſine titulo idoneo devicti ſunt; ve, quod aliqui Hiſpaniæ Populi, præſer-m Navarræi & Cantabri, in eorum Do-ninationem nunquam conſenſerunt.

V. Poſt attritas deinceps *Cæſarum* vi-es in Occidente, Vandali, Suevi & Alani [9], Stilicone acciti, Hiſpaniam aliquandiu enuerunt. Ad quos expellendos *Honorius* mp. uſus operâ Gothorum, iis dedit Aqui-

 taniam

6 L. relegatorum. §. interdicto. ff. de interd. & releg. l. 2. §. Capta. ff de Orig. jur. L. precia re-um. §. fin. ff. ad L. Falcid. L. ſervus. §. 1. ff. de ſtatu ib. L. cum poſſeſſor. ff. de Cenſib. l. 2. C. de offi. præf. ræt. Afric. L. ſi à furioſo C. de donat. ante nupt. L. um ſervum. C. de ſerv. fugit. L vitia. C. de acq. poſſ. L. fin. C. ſi per vim. *7 Caſtald. de Imper. qu. 53. Oliban. in Comm. de act. p. 1. lib. 3. c. 2. n. 3. Ma-tiens. in dialog. relator. p. 3. c. 34. n. 5. Gutierr. pract. quæſt. lib. 3. qu. 13. n. 2. Bellug. in ſpec. Prin-cip. Rubr. 14 §. veniamus. n. 12. per cap. 8. lib. Macchabæ. Franc. de Amay. ad L. præcipimus. C. de Canon. Largit. lib. 10.* *8 Navarr. in relect. ad c. novit. de Iudic. not. 3. n. 160.* *9 Roder. Toletan. lib. 2. Rer. Hiſpan. c. 4. Covarr. lib. 1. pract. quæſt. c. 1. n. 1. Thuan. d. lib. 1.*

taniam & Galliam Narbonenſem, quibus non contenti Reges Gothorum, Hiſpaniam invadunt, quam, exactis Romanis, quietè poſſederunt per trecentos ferè annos uſque ad Annum Chriſti DCCXIV.[10] quo Mauri & Sarraceni, per fretum Herculeum Hiſpaniam ingreſſi, Gothos profligarunt, *Roderico*, ultimo Gothorum Rege, cæſo (in quo prælio omnis fere Gothorum nobilitas cecidit, & tota Hiſpania ceſſit Ditioni Sarracenorum; præter eos Gothos [11] qui in Aſturorum & Cantabrorum montibus ex eo tempore remanſerunt, à quibus præcipua hodie inter Hiſpanos nobilitas originem ſuam repetit.) Ideoque Biſcaynos Hiſpani tradunt[12] eſſe originarios Hiſpaniæ Populos, cum aliis Populis nunquam commixtos; eorumque idioma fuiſſe unum ex iis ſeptuaginta duabus Linguis, quas Deus in confuſione Turris Babylonicæ Gentibus inſpiravit: eâdemque de Cauſâ Biſcaynos originarios omnes Hidalgos & Nobiles eſſe prædicant. Mauri verò Sarracenique Hiſpaniam tenuerunt, ſupra ſeptingentos Annos

[10] *Covarr. d. c. 1. n. 1. & ad c. peccatum. §. 9. n. 9.* [11] *Navarr. d. Notab. 3. n. 160. Gutierr. d. lib. 1. qu. 17. n. 160. Covar. d. c. 1. n. 1. Thuan. d. lib. 1.* [12] *Navarr. & Gutierr. in Loc. cit.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

nnos uſque ad Annum MCCCCXCII.
uo *Ferdinandus* & *Iſabella* eos Hiſpaniâ
niverſâ [13] expulerunt, præter illas Mauro-
um reliquias, quas *Philippus II.* è Grana-
æ Regno hoc Sæculo ejecit.

VI. A Sarracenorum verò & Mauro-
um tyrannide primi ſe liberârunt Navar-
æi & Legionenſes [14], Regeſque ſibi ele-
erunt, illi *Hennecum*, hi verò *Pelagium*,
b res ſtrenuè geſtas contra Mauros. Eoſ-
ue reliqui Hiſpani imitati ſub electis à ſe
egibus, vel ſub aliis Hiſpaniæ Regibus
ontra Mauros auxilia ſuppeditantibus, in
aria Regna ſe diviſerunt; quæ omnia, per
dmirandam ejus Gentis vel prudentiam
el felicitatem, ſub unius Regis Domina-
ione hodie [15] concurrunt. Arragoniæ
Regnum fuit recuperatum per *Hennecum*
Regem Gentis Gothicæ à Mauris, & ab eo
ranſmiſſum ad *Ramirum*. Regnum *Ca-
ſtellæ* per *Pelagium*. Regnum Valentiæ
& Cathaloniæ Dominium per Regem Ar-
ragoniæ. Regnum Toleti per *Alfonſum
Quartum* Caſtellæ Regem. Cordubæ &
Granatæ Regnum per *Ferdinandum* filium

 Regis

[13] *Covarr. pract. quæſt. lib. 1. c. 1. n. 1. Thuan. in Loc. cit.* [14] *Garribai. Hiſtor. Hiſpan. lib. 8. c. ult. Navarr. in d. Notab. 3. n. 117.* [15] *Camill. Borrell. de Cath. Reg. præſtan. c. 46.*

Regis *Legionis*. Murciæ Regnum per *Alfonſum Decimum* Regem Caſtellæ. Galliciæ Regnum per *Alfonſum* Regem Aſturiæ & Legionis. Granatæ & Gibraltaris Regna per *Ferdinandum* & *Iſabellam*. De ſolo Navarræ Regno eſt Controverſia inter Hiſpanos & Gallos: quia Regnum illud per *Hennecum* à Mauris recuperatum Anno DCCCCXII. penes ejus Poſteros manſit. Idemque ad Gallos deinceps tranſivit, ex Nuptiis *Gaſtonis* Comitis Fuxenſis cum *Elenora* filia *Ioannis* Regis Caſtellæ; & *Blanchiæ* Reginæ Navarræ, quorum filia *Catharina* Fuxenſis nupſit *Ioanni Labretano*, Patri *Hen. Labretani*, cujus filia *Ioanna Labretana* nupta *Anthonio* Bourbonio peperit *Henricum Magnum*, in quo Jus Regni Navarræi ad Coronam Galliæ acceſſit.

VII. Sed *Ferdinandus* Rex Catholicus, ſub Jure Regni Arragoniæ, per Conceſſionem *Iulii II.* Pontificis Romani, idem *Ioanni Labretano* Regi Navarræ ademit; cui *Iulius* Sacris interdixerat, quod negaverat [16] tranſitum Copiis *Ferdinandi* & *Henrici Octavi* Regis noſtri, pro Pontificis auxilio contra *Ludovicum XII.* Regem Galliæ

[16] *Thuan. lib.* 1. *Bodin. lib.* 1. *de Repub. c.* 9.

alliæ miſſis; & *Ioannem* Regno Navarræ
utum Benearnum ſe recipere coegit.
emque Reges Hiſpaniæ, *Ferdinandi*
oſteri, adhuc poſſident. Et pro Jure Hi-
anorum in regno Navarræ ſcripſerunt
riſconſulti [17] Hiſpanici contra *Mart.*
avarrum, *Bodinum* & *Carolum Moli-*
æum, qui aſſerunt, [18] teneri Reges Hi-
aniæ Navarram *Labretani* Poſteris reſti-
uere. Ex quo conſilio deliberavit *Philip-*
us II. Anno MDLIX. de concedendâ Sar-
iniâ aut aliâ Provinciâ cum Supremo
mperio, Regi Navarræ [19] in compenſa-
ionem Regni ſui; quem tamen poſtea, alio
onſilio uſus, eluſit.

VIII. Ita, pulſis tandem ex Hiſpania
niverſa Mauris & Sarracenis, & cæteris
Hiſpaniæ Regnis per Vniones & Affinita-
es ad Regnum Caſtellæ proſperè acceden-
tibus

[17] *Io. Lup. de retent. Navar. p. 5. §. 3. Ant. de Padill. ad l. per agrum. C. de ſervit. & aq. n. 22. Ant. Nebriſſen. de bell. inſtit. Ferdin. & Iſabell. contr. Navarr. Borell. de Cath. Reg. præſtan. c. 46. n. 104. Anaſtaſ. Germon. de ſacr. immunit. lib. 3. c. 13. n. 41.* [18] *Navarr. lib. de finib. humanar. act. Bodin. lib. 1. de Repub. cap. 9. Carol. Molinæ. ad conſuet. Paris. p. 1. §. 39. n. 4.* [19] *Thuan. hiſtor. lib. 23. Famian. Strad. hiſtor. Belg. Dec. 1. lib. 3. ann. 1562. Servin. playdoy. quaſtion. ſi les hants Navarrois.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

tibus, Hiſpani ad miram Imperii amplitudinem pervenerunt. Acquiſitis porrò in Europâ, Regno Neapolis & Siciliæ, Ducatu Mediolanenſi, Burgundiâ & præcipuâ parte Belgii, inſigni parte Africæ & Aſiæ, cum Americâ pæne univerſâ, Romanos Imperii ambitu ſuperarunt. Et Gens, hactenus inter Pyrenæos montes, Oceanum & Mare Mediterraneum concluſa, exteriſque Gentibus per multa Sæcula parere aſſueta, præcipuis Orbis Terrarum partibus imperare videtur, [20], nomenque Hiſpanorum antea obſcurum, Terrarum Orbi formidoloſum eſſe cœpit.

IX. Dum verò de Authoritate Legum Romanarum in Hiſpaniâ agimus, illud Hiſpanorum & reliquarum Europæ Gentium conſenſu receptum eſt; Reges Hiſpanorum nullo modo ſubeſſe Romano Imperio, ſed eſſe Principes ſupremos & ſui Juris, Legibuſque Romanis non aſtringi. Eaſdem in Hiſpaniâ non ex vi Sanctionis & Imperii, ſed ex earum Juſtitiâ & Ratione, receptas fuiſſe. Omnes enim Juriſconſulti, non Hiſpani modò ſed & Galli Italique, aſſerunt, Reges Hiſpaniæ eſſe liberos & ſolutos ab omni Dominatione Imperatorum

[20] *Thuan. d. lib. 1.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

um Romanorum; quòd proprio Sanguine
c expenſis, ſine auxilio Romanorum, Sar-
acenos & Mauros Hiſpaniâ [21] ejecerint;
uòd teneant ſua Regna, ut res captas in
ello [22] & Jure Gentium; quòd Imperato-
es, Hiſpaniam pro derelictâ [23] habentes,
us quod habuerunt amiſerint; quòd per
empus immemoriale Hiſpanos pro Jure
uo non interpellaverint [24]; & quòd, ſine
apſu tanti temporis, & ceſſante Sarrace-
orum extruſione, potuerant Hiſpani ſta-
im Romanorum Dominationem exuere,
ì vires nanciſci potuiſſent; quia Romani
ſine

[21] *Gl. in c. Adrianus. diſt. 63. Abb. & Dd. ad . novit. de Iudic. Bald. ad. l. ex hoc Iure. de Iuſt. & ur. Abb. ad c. per venerabilem. qui fil. ſint Legit. Navarr. d. Notab. 3. n. 105. Caſtald. de Imper. u. 53. Corſet. de poteſt. reg. p. 3. qu. 22. n. 19. Re-lin. de Majeſt. Princ. in Princ. n. 15. Oldrad. onſ. 69. Bellug. in ſpec. Princ. Rubr. 14. §. venia-mus. n. 25. Vaſq. lib. 1. Controv. illuſtr. cap. 22. . 11. Card. Tuſch. v. Rex Hiſpaniæ. concluſ. 345. . 1. Gryphiand. de Weichbild. Saxon. lib. 1. cap. 10.* [22] *Arened. ad Conſtit. Reg. lib. 4. Tit. 1. n. 16. Anendan. de enequem. reg. maud. c. 3. n. 3.* [23] *Villalob. in antin. jur. Civil. & Hiſpan. in princ. n. 1. Bellug. §. veniamus. n. 25.* [24] *Felin. in c. cum non liceat. de præſcript. Covarr. ad c. peccatum. p. 2. §. 9. n. 9. de reg. jur. in 6. Vaſq. lib. 2. controver. illuſtr. c. 82. n. 21.*

ſine Titulo [25], per vim & injuſtè Hiſpani imperârunt; & ad Hiſpaniam amiſſam poſtliminiò redire potuerunt. Nec *Carolu* *Magnus* Hiſpaniam poſtea Jure Imperatoris Romani recuperavit, quod aſſerit *Io.* *Faber* [26], quia *Alfonſus* Galliciam & Aſturiam, reliquas Hiſpaniæ partes Sarraceni tenebant, Sæculo *Caroli Magni* & uſqu ad tempora *Ferdinandi* & *Iſabellæ*, qui [27] eos exterminabant.

X. Ex his rationibus Reges Hiſpania neminem Superiorem [28] recognoſcunt ſed in ſuis Regnis ſunt Imperatores & Monarchæ; ſuique Juris & Supremi Lege pro Subditis poſſunt condere, [29] Juris Romani Sanctionibus derogantes; & nulliu Superio-

[25] *Caſtald. de Imp. qu. 53. Villalob. d. n. 1 Vaſq. d. n. 21.* [26] *Io. Faber. in procœm. Inſtit n. 10.* [27] *Gryphiand. de Weichbild. Saxon. lib. 1 c. 10. n. 7.* [28] *Navarr. d. Notab. 3. n. 161. Perez. ad Ordinat. Regn. Caſtell. in. procœm. qu. 1 Greg. Lopez. ad l. 17. tit. 27. p. 3. Gomez. ad § Injuria. Inſtit. de act. Salgad. de reg. protect. p. 1 c. 1. n. 26.* [29] *Afflict. in Conſtit. Reg. in prælud qu. 2. Bellug. in d. §. veniamus. n. 13. Arened. i Reg. Conſtit. in prælud. lib. 2. Tit. 1. Pinell. a Rubr. C. de bon. matern. n. 12. Olan. in antinom jur. Civil. & Can. in præfat. n. 2.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

perioris [30] Legibus tenentur; nec de Jure
c de facto Imperatores Romanos [31] re-
gnoſcunt. Et cum hæc Controverſia
m agitata eſſet inter *Henricum* Impe-
torem Romanum & *Ferdinandum* Re-
m Hiſpaniæ in Concilio Turonenſi ſub
ctore II. Pontifice Romano; ubi Impe-
tor apud Pontificem per Legatos ſuos
nqueſtus eſt contra *Ferdinandum*, quod
ceret, Se exemptum ab omni Jure Ro-
ani Imperii, & ſe Imperatorem nomina-
t; & rogavit, ut coram Legatis à Pontifi-
: conſtitutis hæc Cauſa diſceptaretur.
ui auditis utrinque litigatoribus, pro Li-
ertate Regis Hiſpaniæ [32] pronunciârunt:
egeſque Hiſpaniæ non modo Imperato-
s & Monarchæ, ſed & Summi Regum [33]
mnium, inter Chriſtianos, prædicantur.
hac tamen Regum Hiſpaniæ immuni-
tate

[30] *Pererr. in d. proœm. qu. 1. Villalob. in anti-
m. jur. Civil. & Hiſpan. in pr. n. 1. Borrell. de
ath. Reg. præſtan. c. 31. n. 21. Cabed. deciſ. Luſi-
n. 211. n. 3.* [31] *Engelbert. Ab. de Ortu. & in-
rit. Rom. Imper. c. 16. Menoch. conſ. 2. n. 102.
orſet. de poteſt. Reg. p. 3. qu. 22. n. 19. Gabriel.
om. concluſ. lib. 5. concluſ. 3. Salaſ. de Legib. qu.
5. diſp. 7. ſect. 8.* [32] *Marian. lib. 9. de reb. Hiſp.
5. Azor. inſtit. Morall. p. 2. lib. 11. qu. 5.*
[3]3 *Burg. de Par. in proœm. relect. ad leg. Taur.
144. Carol. de Graſſal. de except. except. 1. n. 21.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

tate à Dominatione Imperatorum illud plerisque Juriſconſultis conceditur, eu pro Ducatu Burgundiæ eſſe Imperat ſubditum; & habere ſuffragii Jus in Com tiis Imperii Germanici; eundemque Jur dictioni Cameræ Imperialis eſſe obn xium[34], contendunt.

XI. Neque ſoli Hiſpaniæ univerſæ R ges, Se liberos à Romani Imperatoris p teſtate eſſe, aſſerunt, ſed & ſingulorum R gnorum Hiſpaniæ Reges eandem imm nitatem ſibi ſemper vendicârunt. Ita C ſtellæ Reges eſſe Supremos Principes ſu que Juris; & non ſubeſſe Romanis Imp ratoribus, ſed Caſtellam, ut res in bello c ptas[35] poſſidere Hiſpani aſſerunt. Eanden que Libertatem poſtulant Reges Legion qui primi Hiſpanorum, pulſis Sarracen Jus priſtinum recuperârunt, & nemine poſtea Superiorem [36] recognoverur Idemque Regnum poſtea Caſtellano un tum, eidem tamen poſtpoſitum eſt, qu

Legi

[34] *Gail. de pac. publ. cap. 6. n. 14. Mindan. proceſſ. lib. 1. cap. 38. n. 15. Math. Stephan. de I riſd. 1. l. 2. c. 7. n. 19.* [35] *Avendan. de exequ mandat. reg. Hiſp. c. 1. n. 1. Arened. ad conſtit. R l. 4. tit. 1. n. 11.* [36] *Gl. in c. & ſi neceſſe. v. ſtituere. de donat. int. vir. & ux. Navarr. d. Notab. n. 117. Borrell. de Cath. Reg. præſtan. c. 46. n. 17*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Legionenſe olim erat Caſtellano Feudatarium. Quam Sententiam adverſus *Carolum Molinæum Ludovicus* [37] *Molina* defendit. Eâdem ratione Reges Navarræi, ſe eſſe ſolutos à Poteſtate Imperatorum Romanorum, aſſerunt, quòd Regnum ſuum à Sarracenis proprio Marte recuperaverint; atque ideo ſe poſſe Leges contra Jus Civile Romanorum [38] promulgare.

XII. Denique Arragoniæ Reges eâdem Libertate contra jugum Imperii Romani gaviſi ſunt, quia ſe recuperârunt à Sarracenis; & inter Supremos Principes [39] enumerantur; utuntur Titulo (*per la gratia de Dios*); poſſunt Leges condere [40] contra Jus Romanum. Quorum etiam Poteſtas licet videatur coërceri, quòd non poſſint Leges condere, niſi in Comitiis Regni ſui, & cum conſenſu [41] Procerum, Epiſcoporum, Militum & Civium; dicuntur tamen Reges Supremi; & eorum Leges appel-

[37] *Molin. de Majorat. Tract. 2. diſp. 614.* [38] *Navarr. d. n. 117. Afflict. in conſtit Regn. in prælud. qu. 2.* [39] *C. Abbate. & ibi gl. & Innoc. de ſent. & re jud. in 6. Burg. de Par. in proœm. relect. ad leg. Taur. n. 31. Borrell. de Cath. Reg. præſtan. c. 46. n. 53. Card. Tuſch. concluſ. 339.* [40] *Afflict. in conſtit. Reg. in prælud. qu. 2. Bellug. in ſpec. Princ. Rubr. 12. §. quadam.* [41] *Bodin. lib. 1. de Repub. cap. 8.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

appellantur Leges Regis; ipſeque illis eſt ſolutus; ſoluſque poteſt Legum violator punire & cum iiſdem diſpenſare. Eoden que Iure utitur Princeps Cathaloniæ Comes Barcinonæ (quæ eſt Cathaloni Metropolis) eodemque modo in Comit leges ſancit. Et licet Cathalonia fuerit A ragoniæ unita, ea tamen unio facta fu principaliter & non acceſſoriè, quæ Sententia *Bartoli*[43] priora Cathaloniæ Iu ra conſervat. Et Principes Cathalonii ſu Legibus Iuribuſque[44] fruuntur, paremqu poteſtatem cum Regibus Arragoniæ h bent.

XIII. Ex his conſtat, quomodo H ſpania primò Romanis, deinde Vandali Alanis & Suevis: poſtea Gothis, demu Mauris & Sarracenis ceſſerit, & deniqu Libertatem ſub propriis Regibus adep fuerit. Iam ſupereſt à nobis quærendun quas Leges Hiſpani habuerunt in tot Do minantium mutationibus; & in ſingul quomodo Romanas Leges admiſerunt;

que

[42] *Salas de Legib. qu. 95. diſp. 14. ſect. 2. §.*
[43] *Bart. ad l. ſi convenerit. 2. §. ſi index. ff. de pig act. Ios. de ſeſſ. deciſ. Arragon. 113. n. 30. At Barboſ. ad c. per venerabilem. qui fil. ſint Leg*
[44] *Oliban. in Com. de act. p. 1. lib. 3. c. 2. n. 9. c. 3. n. 7. Ciron. lib. 5. obſer. jur. canon. cap. 6.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

uem locum inter Leges Hiſpaniæ Ius Ci-
ile Romanorum hodie ſortiatur.

XIV. Dum Hiſpania erat ſub Roma-
is Imperatoribus, ſolis utebantur Hiſpa-
i Legibus Romanis, ut Iuriſconſulti Hi-
pani[45] tradunt; idemque Conſtitutiones
Reſcripta Imperatorum in Pandectis &
Codice clariſſimè probant, de quibus ſupra
ictum eſt. Poſt eos Vandali, Alani & Sue-
i, dum Hiſpaniâ potiebantur, vel incerto
ure utebantur[46], vel, ſi certas habebant
eges, non conſtat de aliis quam Romanis.
Gothi deinceps iis ſuccedentes primò erant
alde propenſi in Leges Romanas, & eo-
um Rex *Athaulphus* Anno CCCCXII.
dicto mandat Subditis ſuis, ut Romanas[47]
Leges ſimul cum Gothicis ſervent. Et
Athalaricus in Conſtitutione ſuâ ad po-
ulum Romanum, idem Ius Romanis &
Gothis commune futurum[48] eſſe pollice-
ur. Poſt eos *Alaricus* Rex Gothorum
Codicem *Theodoſianum* per *Anianum*,
Cancellarium ſuum, promulgari[49] juſſit,
qui etiam Notas in *Pauli* Sententias, &
Caii

45 *Matien. in dialog. Relat. p. 3. cap. 34. n. 5. Oliban. in d. lib. 3. c. 2. n. 3.* 46 *Oliban. d. cap. 2. n. 14.* 47 *Melch. Goldaſt. conſtit. Imper. Tom. 3.* 48 *Melch. Goldaſt. d. Tom. 3.* 49 *Ciron. lib. 5. Obſer. jur. Can. cap. 2.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Caii Inſtitutiones [50] compoſuit. Sed inſe quentes Reges Gothorum, odio Romar Nominis, & æmuli Legum Romanarum earumque memoriam delere cupiente Codicem *Theodoſianum* [51] ampliùs ferr non potuerunt, ſed Leges Genti ſuæ con diderunt.

XV. Primus autem *Evaricus* ſeu *Theo doricus* Leges Gothis ſcripſit, quæ poſte per *Alaricum* ejus filium, & *Lenvingel dum*, Regeſque Gothorum inſequentes e ſuis Decretis [52] auctæ fuerunt. Et demun Codicem Legum Viſigothorum (qui fue runt Gothi Occidentales in Hiſpaniâ, ſic ut reliqui Gothi in Galliâ & Italiâ Orien tales Gothi ſeu Oſtrogothi dicti ſunt) duo decim Libris [53] comprehenſum imitatio ne Codicis *Iuſtinianæi* promulgârunt, i quo prohibetur uſus Romanarum om niumq; aliarum Legum, præter Leges Go thicas [54] in eo Libro contentas. Sed in e tamen Codice plurima ex Legibus Roma ni

[50] *Decian. in apolog. adverſ. Alciat. lib. 2. cap. 7*
[51] *Ciron. lib. 5. obſer. jur. canon. cap. 1. & 4.* [52] *Ci ron. d. lib. 5. cap. 2.* [53] *Decian. in apolog. d. c. 7 Choppin. lib. 2. de doman. Franc. Tit. 15. n. 5* [54] *Cod. leg. antiqu. edit. per Lindenbrog. p. 1. poſt præfat.*

s[55] petita ſunt, idemque magnam dein-
eps Authoritatem conſecutus eſt inter
urgundiones[56], Saxones alioſque Popu-
s; & in Conciliis Eccleſiæ hæ Leges Go-
orum ſæpe laudantur. Atque ita Leges
othicæ cum Romanis permixtæ obſerva-
e ſunt, non ſolum à Gothis, ſed & à Sar-
cenis, & demum ab Hiſpanis[57] uſque ad
lfonſum Decimum, qui, abrogatis ex de-
etudine Gothicis Legibus, Romanas
troduxit, & Leges Romanas Hiſpanico
rmone ſcriptas[58] Hiſpanis edidit. Neque
im Leges Gothicas unquam abrogatas
iſſe[59] conſtat in Hiſpaniâ aliter, quàm
r deſuetudinem; cùm in pleriſque Hi-
aniæ Regnis valuerunt uſque ad *Alfon-
m Nonum*, qui Leges Romanas in Hiſpa-
am poſtliminiò reduxit, & in pleriſque
iſpaniæ Regnis uſque ad *Alfonſum* ob-
rvatæ fuerunt. Ita *Raimundus* Princeps
athaloniæ compoſuit Uſaticos Barcino-
nſes ex Legibus Gothicis & Conſuetu-
nibus Feudorum, pro ſupplendo Jure Go-
thico

[55] *Ant. Auguſtin. lib. 2. de emend. Gratian.
l. 2. Decian. d. c. 7. Ciron. d. lib. 5. cap. 7. Chop-
. d. n. 5. Cod. leg. 5. Antrin. de Viſigoth. Legib.
2. Tit. 1. & 9.* [56] *Ciron. d. lib. 5. cap. 2.*
[57] *Ciron. d. lib. 5. cap. 7.* [58] *Covarr. lib. 1. var.
olu. cap. 14. n. 5. Choppin. d. n. 5.* [59] *Ciron.
ib. 5. obſervat. cap. 1.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

thico[60] ubi defecit. Et in Regnis Arragoni
Legioniſque *Alfonſus* Rex Legibus G
thicis, pro Cauſis de novo emergentibus[61]
ſuas adjecit, & in Caſtellæ Regno, uſq
ad *Alfonſum* Sapientem, Authoritate
habuerunt.

XVI. Poſt ejectos Sarracenos & Ma
ros, Hiſpaniæ Reges, relictis Legibus G
thicis, Ius ſuum pro Subditis ſuis conſt
tuerunt: quod in Conſtitutionibus, Ord
namentis, Pragmaticis, Conſuetudinib
Legibuſque Fori & Legibus ſeptiparti
(quas alii *Alfonſo Nono*, alii *Decimo* aſc
bunt, forſan quia ille componi juſſit, h
confirmavit) continetur[62]. Ex his omn
bus componitur Ius, quod Hiſpani Ius R
gium appellant: quanquam Leges ſep
partitæ, quas *Alfonſus* (ex eo ſapiens
ctus) promulgavit, potiùs Leges Rom
næ, quam Hiſpanicæ[63] dicendæ ſint. Na
Alfonſus Romanas Leges Idiomate H
ſpanico pro Uſu Gentis ſuæ edi juſſit, u
operâ *Petri Lopez* & *Bartholomæi* d'Arie
za in Iure Civili peritiſſimorum; eaſq
Leges appellavit Romanas in Lingua
Hiſp

60 *Oliban. Corum. de act. p. 1. lib. 3. cap. 2.*
61 *Roder. Toletan. lib. 5. cap. 19. Ciron. d. c*
62 *Recopil. de las Leyes por. Philipp. 2.* 63 *Bor*
de Cath. Reg. præſtan. cap. 68. n. 8.

iſpanicam[64] tranſlatas; & fuiſſe[65] peti-
s, aſſerit, ex Imperatorum Conſtitutio-
bus in Codice *Iuſtinianæo* & Iuriſconſul-
rum Scriptis in Pandectis; & vix unquam
periri contrarias [66] Legibus Romanis;
que ideo ad Leges Romanas eſſe [67] re-
icendas, ne iis derogent; & à Legibus
omanis earum Interpretationem peten-
im[68] eſſe, & ita eſſe interpretandas, ut
itetur inter eas omnis diſcordia[69] & con-
adictio. Cum Conditorum propoſitum
erit Leges Hiſpanicas reducere ad Ro-
ianas[70], quantum verba pati poſſunt[71].
t ad Leges Partitarum adjecerunt Gloſ-
s eximii Profeſſores Iuris Romani, *Gre-
rius Lopez*, *Diar de Montalvo* aliique,
ui eas à Iure Civili & Canonico petierunt.
Inter

[64] *Covarr. lib. 1. var. reſolut. cap. 14. n. 5. vity. in deſcript. Europ. Tit. de Hiſpan.* [65] *Chop-n. de doman. Franc. lib. 2. Tit. 15. n. 5.* [66] *Burg. Par. in elect. ad l. 1. Taur. n. 443. & 565. Villob. in antinom. Iur. Civil. & Hiſpan. in princ. 15.* [67] *Burg. de Par. ad d. l. 1. n. 565.* [68] *Co-arr. lib. 1. var. reſolut. cap. 14. n. 1.* [69] *Gonral. d reg. 8. Camell. de menſib. gl. 43. n. 80. Burg. de ar. d. n. 565.* [70] *Villalob. in d. præſat. n. 15.* [71] *Petr. Barboſ. ad Tit. Cod. de non Cod. facien. 11. Goural. ad. d. reg. 8. gl. 9. cap. n. 111. p. 1. lan. in Concord. jur. Com. & Hiſpan. in præfat. ad ector.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Inter eos autem laudatur præ cæteris *G*- *gorius Lopez*, cui & Rota Romana [72] plu- mùm defert.

XVII. De hoc verò Iure Regio in H- ſpaniâ & Iure Civili Romanorum int- maximos Hiſpaniæ Iuriſconſultos diu co- troverſum fuit: an ſolùm Ius Regium h- beat vim Iuris Communis; an etiam - Romanum pro Iure Communi ſit habe- dum. Nam alii ſolum Ius Regium aſſeru- eſſe Ius Commune in Hiſpaniâ, & Ius R- manum habere vim rationis ſolam: - verò etiam hujus Iuris vim Romano ſin- cum Iure Regio attribuunt. Rurſus - Iure *Cæſareo* & Canonico diſceptatur; n- aliquando Ius *Cæſareum* pro Canonic- aliquando Ius Canonicum pro *Cæſareo* - mittitur. Deficiente Regio, pro Mori- uniuſcujuſque Regni, aliqui etiam rel- quunt Arbitrio Iudicis, quod Ius primò - quendum ſit, prout ex Cauſæ qualitate - æquius viſum fuerit. De ſingulis hiſce - ticulis aliquid eſt dicendum.

XVIII. Prima Opinio, quòd ſol- Ius Regium vim Iuris Communis habe-

mul-

72 *Gonral. d. gl. 9. cap. 1. Barboſ. d. n. 11.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

nultorum Sententiis [73] confirmatur. Qui ɪro tuenda Majeſtate Regum ſuorum aſ-ſerunt, Hiſpanos Legibus & Imperio *Cæ-ſarum* non teneri; & Leges Romanas non lliter admittunt in Hiſpania, quam ut Ra-ionem naturalem, & Dicta Sapientum, & ıon aliter, quàm ut concurrunt cum Iure Regio Hiſpaniæ idemque confirmant; ıec niſi per Regias Conſtitutiones appro-ɔatæ fuerint. Et eam ob cauſam Legem ſuiſſe latam in Hiſpaniâ prohibentem ſub pœnâ Capitis, Leges Romanas in Iudiciis [74] allegari, cujus Legis poſt Oldradum plures Iuriſconſulti Hiſpani meminerunt.

XIX. Secunda Opinio à multis etiam

N Hiſpa-

[73] *Io. Lup. in repetit. Rubr. de donat. int. vir. & ux. n. 19. Did. Perez. ad Ordinat. regn. Caſtell. in proœm. qu. 2. Molin. de primogen. lib. 3. cap. 12. n. 11. Villalob. in antinom. jur. Civil. & Hiſp. in princ. n. 10. Morl. in Empor. quæſt. p. 1. Tit. 1. qu. 16. n. 13. Bellug. in ſpec. princ. Rubr. 11. §. his igitur. n. 3. Gutierr. de juran. confirm. præl. 3. c. 14. n. 5. Arened. ad Conſtit. Reg. lib. 2. Tit. 2. n. 1. Lopez. in pract. Crimin. c. 147. Salas de Legib. qu. 95. diſp. 7. ſect. 9.* [74] *Oldrad. conſ. 69. Io. Andr. & Dd. ad c. ſuper ſpecula. de privileg. Mich. Vlcur. de regin. Mund. p. 1. qu. 2. n. 9. Molinæ. de Monarch. Franc. cap. 30. Salas de Legib. qu. 95. diſp. 7. ſect. 8. Arened. ad conſtit. reg. lib. 2. Tit. 1. n. 2. Lopez. in pract. Crim. c. 147. & ibi Dirz. Suartz. lib. 3. de Leg. human. §. 8. n. 4.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Hiſpaniæ Iuriſconſultis [75] defenditur, ſc
licet Ius Romanum in Hiſpania Iuris Con
munis vim habere, &, deficiente Iure R
gio, Cauſas ex Iure Civili Romanoru
eſſe dijudicandas; & Leges Romanas a
pellari ſæpe Ius Commune in Legibus Pa
titarum & Ordinamenti, & in Legib
Madriti editis Anno MDII. & Leges Hiſp
nicas ex Iure Civili Romanorum eſſe i
terpretandas; eaſdemque, ſi ſunt correct
riæ Iuris Communis, eſſe ſtrictiſſimè i
terpretandas; & non extendi ad Caſus om
ſos (ſed hos eſſe relinquendos diſpoſitio
Iuris communis) eaſque deviantes à Iu
Communi eſſe reſtringendas, quantu
fieri poteſt; & Ius Commune Roman
rum, ut Ius Commune Hiſpaniæ à Leg
bus in Lege prima Tauri eſſe approb
tum; atque ideo Legem partitarum, pr
hibentem alienationem rerum Eccleſiaſt
carum, cenſeri prohibuiſſe [76] conceſſio
uſûs-fructûs, quia ita in Iure Civili conſt
tutum eſt. Et ex eadem ratione cum a
pellar

[75] *Burg. de Par. in relect. ad l. 1. Taur. n. 54 & 590. Oliban. in Com. de Act. p. 1. lib. 3. c. n. 8. Gomez. ad reg. 8. Cancell. ad gl. 43. n. 8 Caſtell. Soto Mayor. lib. 1. quotid. controverſ. c. n. 5 . Pinell. in repet. Rubr. C. de bon. Matern. p. n. 12.* [76] *L. 11. Tit. 7. p. 7. Caſtell. Soto May lib. quotid. controverſ. c. 54. n. 54.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

llans, in Cauſâ appellationis ſuccum-
ns, ex Legibus Caſtellæ [77] ſit condem-
ndus in expenſis, ea Lex intelligenda eſt
cundùm Jus Civile, ex quo appellans ju-
m habens appellandi Cauſam excuſatur
ab expenſis: quia non eſt credendum
eges Caſtellæ voluiſſe facilè recedere à
ſpoſitione Juris Civilis.

XX. In Cathalonia etiam poſt Uſaticos
Conſuetudines, iiſque deficientibus re-
rritur ad Jus Civile [79] Romanorum, at-
ıe ideo reſponſum eſt [80], Laudum duo-
m Arbitrorum de tribus abſente tertio
lere, quia Leges Romanæ ſervantur in
athalonia, niſi Canonibus contrariæ ſint.

XXI. Navarræ verò Regnum licet fue-
t unitum Regno Caſtellæ principaliter
on acceſſoriè ſeu ſubmiſſivè, ut loquun-
ır Juriſconſulti Navarræi: tamen utuntur
egibus ſuis, iiſque deficientibus [81] recur-

[77] *L. 1. Tit. 23. lib. 4. Ordinan. Caſtell. Arened.*
id. n. 28. Covarr. pract. quæſt. c. 27. n. 4. [78] *Bald.*
d l. eos §. Cautione. n. 4. C. de appellat. Petr. Bar-
ſ. ad l. eum qui. n. 79. ff. de Iudic. [79] *Oliban. in*
om. de act. p. 1. lib. 3. cap. 2. n. 9. [80] *Celſ. Hugo.*
nſ. 51. n. 10. [81] *Martin. de Olan. in concord.*
ntinom. jur. Com. & Hiſpan. in præfat. n. 8. & 9.
Recepilas de las leyes de Navarr. lib. 1. Tit. 3. l. 4.
Armendariz in addit. ad Leg. Navarr. d. lib. 1.
Tit. 3. l. 4.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

runt ad Jus Civile. Quamvis autem
Martinez de Olano vehementer conte-
dat, Navarræos poſt Leges & Conſuetu-
nes ſuas debere ſequi Jus Regni Caſtell
primò, & non Jus Civile Romanoru
quia Regnum incorporatum debet ſe
Leges Regni, cui incorporatur, ut loq
tur: fatetur tamen Navarræos omnes ſu-
mè elaborare pro Jure Romano poſt Le
ſuas; & ita in eo Regno Praxi recept
eſſe, ut Jus Civile ſequantur; Regeſ
ſuos, cum Regno initiantur, illud Ju-
mento promittere. Indoſque, poſtqu
ab Hiſpanis debellati Hiſpanorum Impe
ceſſerint, Jure Regio Hiſpaniæ & J
Cæſareo Regi[82] traditum eſt. Maximi
Hiſpaniæ Juriſconſulti aſſerunt[83], Le
Romanas, non ex Juriſdictione *Cæſar*
ſed ex patientia & tolerantia Regum
rum in Hiſpania, vim Juris habuiſſe;
demque ab Hiſpanis hoſpitio volunt
receptas eſſe; & in Hiſpania Jus Regi
& Jus Romanum in ſocietatem coalui
& unum idemque Jus habendum eſſe
præ

[82] *Fran. de Avil. in leg. Prætor. in præfat*
iſtis. p. 12. *n.* 13. [83] *Fern. Vaſqu. lib.* 3. *de*
ceſſ. creat. §. 26. *limit.* 31. *n.* 70. *Pinell. ad ru*
C. de bon. Matern. p. 2. *n.* 12. *Burg. de Par. a*
l. 1. *Taur.* 520.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

æſertim in pœnis infligendis in Hiſpania Jus Regium & Romanum concurrere; Jus Regium in pœnis Jus Civile ſequi.

XXII. Cum etiam Regnum Caſtellæ, ter Regna Hiſpaniæ maximum, per niones ex prudentia ejus Gentis & ſuc-ſſu temporum reliqua Hiſpaniæ Regna l ſe attraxerit, ideo propalant Caſtel-m [85], cæteros Hiſpanos omnes debere qui Jus Regium Caſtellæ, deficientibus egibus & Conſuetudinibus propriis, quia embra Caput ſuum ſequi oportet. Ar-gonii tamen, Luſitani & reliqui Hiſpani mnes vehementer [86] renituntur, cum egna ſua unita fuerint Regno Caſtellano rincipaliter non acceſſoriè, eidemque on ſubmiſſa ſed (ut loquuntur) adæquata; tque ideo, ubi Leges patriæ non diſpo-unt, admittunt tantùm Jus *Cæſareum* & Canonicum; Leges verò Caſtellanas re-ſpuunt, cum non habeant Legum poteſta-tem ultra Territorium ejus Regni; & non major Authoritas iis tribuatur, quam Sen-

[84] *Gomez. Tom.* 3. *var. reſolut. c.* 1. *n.* 39. *Matien. in dial. Relat. p.* 3. *c.* 34. *n.* 8. *Salas de Legib. Tract.* 14. [85] *Martin. de Olan. in Concord. antinom. jur. Com. & Reg. in præfat. n.* 8. [86] *Ios. de ſeſſ. deciſ. Arragon.* 113. *n.* 29. *Burg. de Par. in relect. d. l.* 1. *n.* 451. *Oliban. Com. de act. p.* 1. *lib.* 3. *c.* 2. *n.* 8. *&* 9.

tentiæ unius [87] Doctoris; eademque Reg
poſt uniones cum Caſtellâ manſiſſe in pr
mæva Libertate; & non admitti inter e
dem Regna remiſſionem delinque
tium [88], affirmârunt.

XXIII. Poſt Jus Regium Hiſpaniæ
iis Cauſis, de quibus in Jure Regio nihil
ſtatutum, an recurrendum ſit primò
Jus Canonicum, an ad Jus *Cæſareum*, int
Juriſconſultos Hiſpanos non ſatis conv
nit. Alii, deficiente Jure Regio, Jus C
nonicum ſolum pro Jure Communi agn
ſcunt, & ad illud pro deciſione Cauſaru
recurrendum eſſe, affirmant [89]; quod
Jure Canonico maxima ſit æquitas, iiden
que in Foro Regio, ubi agitur de anim
periculo & de peccato, Jus Canonicu
Juri Regio Hiſpaniæ anteponunt; &
Regno Arragoniæ, deficientibus Legib
Fori, judicandum eſſe ex Jure Canonico

Iaco

[87] *Fragoſ. de regin. Reip. Chriſtien. p. 1. lib.*
diſp. 10. §. 3. n. 183. [88] *Petr. Barboſ. ad l. hæ*
abſens. §. proinde. n. 141. ff. de Iudic. [89] *D.*
Perez. ad Ordin. Regn. Caſtell. in proœm. qu.
Gutierr. de juram. confirm. p. 3. c. 17. n. 8. Am
Roderig. de proceſſ. in Cauſ. Civil. c. 10. n. 26. A
ned. ad Conſt. Reg. lib. 4. Tit. 1. l. 1. n. 16. Aug
Barboſ. ad Tit. de emend. Cod. in proœm. n. 7. Su
de Legib. lib. 3. §. 8. n. 5.

[Ja]cobo Rege [90] Arragoniæ ſtatutum eſt.

XXIV. Alii contrariam Sententiam [d]efendunt [91], quod, deficiente Jure Regio [i]n Hiſpania, recurrendum ſit ad Jus Civile [R]omanorum, non ad Jus Canonicum; quod [L]eges Hiſpaniæ maximâ ex parte petitæ [ſ]int è Jure Civili non, è Jure Canonico; & [J]us *Cæſaræum* multò magis conducat ad [R]eip. gubernationem quàm Jus Canoni[c]um; & quod Senatores Regii Judiceſque [i]n Prætoriis Regiis & omnibus aliis Cu[r]iis Regiis, ubi deficit Jus Regium, Cau[ſ]as ex Jure Civili Romanorum dijudicant; [I]pſique Reges Hiſpaniæ in Legibus ſuis Jus Civile Romanorum ſæpe Jus Commu[n]e [92] appellant. Alii verò inter utramque opinionem fluctuantes hanc controverſiam religioni & arbitrio Iudicum [93] relinquunt; qui perpenſis Partium Juribus & Cauſarum Circumſtantiis Ius Civile vel Canonicum ſequantur, prout ſibi æquius

90 *Ios. de ſeſſ. deciſ. Arrag.* 92. *p.* 1. *n.* 9. 91 *Burg. de Par. d. n.* 520. *Oliban. Com. de act. p.* 1. *li.* 3. *c.* 2. *n.* 8. *Matien. in dial. Relat. p.* 3. *c.* 34. *n.* 8. *Pinell. ad Rubr. C. de bon. Matern. p.* 2. *n.* 12. *Choppin. de doman. Franc. lib.* 2. *Tit.* 15. *n.* 5. 92 *L.* 3. *Tit.* 11. *lib.* 1. *Ordin. l.* 1. *Taur.* 93 *Flor. Diez. de Mena. lib.* 1. *pract. quæſt. qu.* 2. *n.* 4. *Martin. de Olan. in concord. antinom. jur. in præfat. n.* 4.

viſum fuerit, ubi in Aliquo Articulo Iu Civile & Canonicum diſſentiunt.

XXV. Alii demum aptiſſimè has Opi nionum varietates conciliant [94], diſtin guentes de Tribunalibus, ſcilicet in fori Eccleſiaſtico poſt Ius Regium, & aliquan do etiam poſtpoſito Iure Regio, Ius Ca nonicum ſequendum eſſe. In foro autem ſæculari, ubi Ius Regium ſilet, Iudices de bere ſequi Ius Ciuile, exceptis ſolùm i Cauſis, in quibus Ius Civile à Iure Cano nico correctum eſt, veluti Matrimoniis Uſuris, Præſcriptionibus aliiſque, in quibu obſervatio Legum Romanarum peccatum inducit. In iſta verò Opinionum varietate illud ab omnibus conceſſum [95] eſt, etiam ab iis, qui Ius Canonicum Civili antepo nunt; quòd ſi in aliqua Cauſa nec Iure Re gio Hiſpaniæ nec Iure Canonico aliqui cautum eſt, debere Iudices in utroque Fo ro ex Iure Civili judicare.

XXVI. Inane verò eſt illud argumen tum, quo Interpretes noſtri ſæpe utuntu

adverſù

94 *Morl. in empor. quæſt. foren. p.* 1. *tit.* 1. *qu.* 16 *n.* 13. *Burg. de Par. in relect. l.* 1. *Taur. n.* 59 *Fregoſ. de regim. reip. Chriſtian. p.* 1. *lib.* 4. *diſp.* 10 §. 3. *n.* 189. 95 *Morl. in d. quæſt.* 16. *n.* 13. *Arenea ad conſtit. Reg. lib.* 2. *tit.* 1. *n.* 17. *Salas de Legib Tract.* 14. *diſp.* 7. *ſect.* 10.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

dverſùs Iuris Civilis Authoritatem & *Cæ-*
ſarum Poteſtatem in Hiſpania, petitum à
ege antiquâ Hiſpaniæ, quæ prohibebat
Cauſarum Patronos & Iudices, ſub pœnâ
apitis, allegare Leges *Cæſareas* in Iudiciis;
um multi Iuriſconſulti Hiſpaniæ aſſerant,
non ſatis conſtare talem Legem fuiſſe un-
quam in Hiſpania latam: &, ſi talis unquam
uerit Lex, fuiſſe conditam à Regibus Go-
hicis, non Hiſpanis. Et Hiſpani conſen-
iunt univerſi, eam Legem per deſuetudi-
nem & contrarium multorum ſæculorum
uſum fuiſſe abrogatam.

XXVII. Talem verò fuiſſe olim Le-
gem in Hiſpania, primò & præcipuè tra-
dit [96] *Oldradus*, ejuſque teſtimonio freti
ſequentes Iuriſconſulti Hiſpaniæ & alia-
rum Gentium [97] ejuſdem Legis memine-
runt: quod nimis frequenter accidit in Iu-
ris noſtri Interpretibus, inter quos cum
eximius aliquis Doctor quid tradiderit, in-

 ſequen-

96 *Oldrad. conſ. 69.* 97 *Greg. Lopez. ad l. 6. tit. 44. p. 4. Burg. de Par. ad l. 1. Taur. n. 513. Morl. de quæſt. 16. n. 18. Arened. ad Conſtit. Hiſp. lib. 2. tit. 1. n. 2. Ignat. Lopez. in pract. Crimin. c. 147. & ibi Diaz. n. 3. Mic. Vlcur. d. regim. mund. p. 2. qu. 2. n. 9. Caſtald. de Impe. qu. 53. Suarez. lib. 3. de leg. human. §. 8. n. 4. Salas. de legib. qu. 95. diſput. 7. ſect. 8. Blacnodæ. contr. Buchan. cap. 10.*

ſequentes Iuriſconſulti, re non perpenſâ, eum inconſultò ſequuntur, quòd in iis *Panormitanus*, *Ph: Decius*[98] aliique reprehendunt. Hiſpani verò ſequentes, qui magis exactè de hac Lege quæſiverunt, aſſerunt, ſibi non conſtare certo teſtimonic Hiſtoriarum aut Iuriſconſultorum talem Legem[99] fuiſſe conditam. Iique qui *Oldradi*, eumque ſequentium Authoritat acquieſcunt, eam aſcribunt primis Regibus Gothicis, in Hiſpania imperantibus[100] qui, Arrianam hæreſin amplexi, infenſiſſimi erant *Theodoſio* Imperatori; qui in Conſtitutione ſua graviſſimas pœnas contr Arrianos ſanxerat (quam poſtea *Iuſtinianus* primam in ſuo Codice inſeruit) eâqu de Cauſa Codicem *Theodoſianum* & Leges Romanas abolere cupiebant. Et *Carolus Molinæus* eam tribuit *Alarico*[101] primo Gothorum Regi, eandemque, ut barbaram & inhumanam[102], inſectatur. E hoc eſt, quod innuere videtur *Iohannes Andreas*[103], qui tradit hanc Legem fuiſſe latan in Hi

98 *Abb. ad c. ut debitus. n. 22. de appell. De conſ. 494. n. 15.* 99 *Bellug. in ſpec. Princ. Rub 11. §. his igitur. n. 2.* 100 *Molinæ. de Monarch Franc. n. 30. Ciron. lib. 5. obſerv. jur. Can. cap. 4* 101 *Molina. d. n. 30.* 102 *Molinæ. ad conſue Pariſ. tit. des fiefs. Bodin. lib. 1. de repub. c. 8* 103 *Io. Andr. ad. c. ſuper. ſpecula. de privileg.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

ıHiſpaniâ, cum Gentiles in ea dominarentur, qui, forſan hiſtoriarum non ſatis peritus, intellexit Gothos; ii verò Chriſtiani quidem erant, ſed, Arrianâ hæreſi infecti, perperam de Chriſto ſentiebant.

XXVIII. Omnes verò Juriſconſulti Hiſpaniæ inſequentes ſunt [104] concordes, eam Legem per multa Sæcula fuiſſe abrogatam, quod uſus omnium Judiciorum Hiſpaniæ clariſſimè comprobat. Et priori Legi ſimile Edictum Regni Valentiæ memoratur, ex quo prohibiti ſunt Advocati ſub pœna decem Marcarum, ne in Judiciis Leges *Cæſareas* aut Decretales, ſed tantùm Foros [105] Valentiæ allegarent: ab his tamen omnibus Hiſpani permultorum Sæculorum deſuetudinem penitùs receſſerunt.

XXIX. Reges enim Hiſpaniæ in Regnis ſuis diu permiſerunt Jus *Cæſareum* & Canonicum in Academiis ſuis [106] publicè doceri; & per aliquot ſæcula Juris Profeſſores in iis Academiis non docuerunt [107] alia

Jura,

[104] *Bellug. in ſpec. Princ. Rubr.* 11. §. *his igitur. n.* 2. *Burg. de Par. ad l.* 1. *Taur. n.* 548. *Oliban. in Com. de Act. p.* 1. *lib.* 3. *c.* 2. *n.* 8. *Matien. in dial. relator. p.* 3. *c.* 34. *n.* 8. [105] *For. Valent.* 3. *in procem. Morl. in Empor. d. qu.* 16. *n.* 13. [106] *L.* 1. & 2. *Taur. Nov. Recopil. li.* 2. *l.* 1. & 2. *Burg. de Par. ad l.* 1. *Taur. n.* 443. [107] *Oliban. in Com. de act. p.* 1. *lib.* 3. *c.* 2. *n.* 8.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Jura, præter *Cæſarea* & Pontificia; eademque Jura in Legibus ſuis poſt Jura Municipalia, uniuſcujuſque Regni Jura Communia [108] appellant; eaque in omnibus Judiciis & Curiis ſuis per Judices & Cauſarum Patronos allegari [109] conceſſerunt, (quod diuturno multorum Seculorum uſu in Hiſpania invaluit) & Lege Hiſpaniæ tribuitur vis Legis, non ſolùm Juri *Cæſareo* & Canonico, ſed & Doctorum [110] Interpretationibus; in *Cæſareo*, *Bartolo* & poſt eum *Baldo*; in Canonico, *Iohanni Andreæ* & poſt eum *Panormitano*. Quæ Lex licet poſtea revocata fuerit, quoad illorum Doctorum dicta [111], valuit tamen nec abrogata eſt, quoad omnium Doctorum Interpretationes, quorum Communem Opinionem Judices Hiſpaniæ ſequi tenentur. Hiſpanique Legibus ſuis non alias Gloſſas & Commentarios adjecerunt, quam ex utroque Jure, *Cæſareo* & Pontificio [112], petitos,

108. *Lib. 1. Ordinam. tit. 11. l. 3. leg. Madrit. ann. 1502. in prælud.* 109 *Montalv. in l. Fin. tit. 6. lib. 1. Burg. de Par. ad l. 1. Taur. n. 528. Oliban. d. c. 2. n. 8. Choppin. de doman. Franc. l. 2. tit. 15. n. 3.* 110 *Recopilat. de las leyes. lib. 2. tit. 1. l. 3. lib. 4. Ordinam. tit. 1. lib. 4. Diaz. de Montalv. ad leg. for. lib. 1. tit. 6. in addit. n. 1.* 111 *Diaz de Montalv. d. n. 1. Burg. de Par. ad l. 1. Taur. n. 7.* 112 *Burg. de Par. ad d. l. 1. Taur. n. 571.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

oitos, à quibus omnes Legum Hiſpaniæ terpretationes accipiunt. Et in Hiſpa- Prætoriis & Curiis omnibus Regiis li admittuntur in Judices aut Advoca-[113], niſi per decennium in Academiis ris Civilis & Canonici ſtudio incubue-t, eademque prælegerint.

XXX. Æquiſſimum enim cenſuerunt ges Hiſpaniæ, ut in Cauſis, quæ Legis Regiis non ſunt deciſæ, Judices ſui ſendùm juſtiſſimam Legum Romanarum rmam Sententias ferre debeant, & non inquantur [114] arbirrio ſuo, quo nihil in diciis magis injuſtum & pernicioſum e poteſt. Eaque de Cauſa *Iacobi Menoii* librum de Arbitrariis Judicum Quæonibus, quamvis elegantem & doctiſſium, aliqui vehementer reprehendunt, & *enochium* damnāt, quòd Iudices ſub ſpee Arbitrii ſui, affectibus, corruptelis, ſorbuſque ſuis uti docuerit.

XXXI. Denique illud ſolùm vim & uthoritatem Juris Civilis Romanorum Hiſpania ſatis demonſtrat, quòd, poſt andectas à *Lothario* Imperatore conſtitus pulſoſque Mauros & Sarracenos à Regibus,

113 *Burg. de Par. ad d. l. 1. n. 528. & ad l. 2. Taur. n. 8.* 114 *Oliban. in d. Com. lib. 3. cap. 2. n. 21. Burg. de Par. ad d. l. 1. Taur. n. 559.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

bus Hiſpaniæ, ita excoluerunt Hiſpani Ju
Romanum, ut, præter antiquos Interpre
tes varios, Hiſpania ſuperiore Seculo pro
duxerit multos in Jure *Cæſareo* celeberr
mos: ſcilicet, *Antonium Auguſtinum*, vi
rum uſque ad miraculum doctum (à qu
Pandectæ Florentinæ, *Gratianus* & utrum
que Jus præcipuam lucem acceperunt
Didacum Covarruviam in Utroque Jur
& omnibus Literis peritiſſimum (de qu
meritò gloriantur *Caſtellani* eum nih
non ſcripſiſſe): *Martinum Navarrum* Ju
ris Vtriuſque & Divini porrò conſultiſſi
mum; *Ferdinandum Vaſquium*, utrumqu
Garciam, *Burgenſem* de Paz, *Io. Guttier*
rez, *Lud. Molinam*, *Eman. Suarez*, *Alfon*
ſum Azevedum, alioſque plurimos; quo
rum ſcripta ſplendorem Juri Romano at
tulerunt, eademque omnes Gentes Euro
pææ amplectuntur.

XXXII. Supereſt Regnum *Luſitaniæ*
quæ eſt pars Hiſpaniæ, eamque Romani in
ter Provincias [115] Hiſpaniæ numerârunt
eademque per Reges Caſtellæ & Legio
nis à Mauris recuperata Regniſque ſui
unita, demum ab *Alfonſo VI*. ſeparata, ſuo
diu Reges habuit, rerum geſtarum gloriâ
pe

[115] *Liv. lib. 55. Pancir. Notit. Occiden. Imper cap. 67.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

r omnes Terrarum Orbis partes, clariſ-
nos, uſque ad *Philippum II.* Regem Hi-
aniæ, à quo eiuſque Filio & Nepote re-
ita, rurſus jam Regem ſuum conſecuta
; de quorum Jure diſceptatio ad me non
ectat. Illud ſolum pro mei Inſtituti ra-
ne mihi dicendum reſtat, quam vim &
um habeat Jus Civile Romanorum in
egno *Luſitaniæ*; de quo in ſequenti Ca-
e breviter agendum erit.

CAPUT VII.

De Uſu & Authoritate Iuris Civilis Romanorum *in Regno* Luſitaniæ.

ACceſſimus modò ad Luſitaniam,
ultimam Hiſpaniæ partem, quæ
Italia remotiſſima, diutiſſimè ſe defen-
adverſus vim Romanorum, ſed tandem
mmuni reliquarum Gentium Fato, Ro-
anorum Armis & Legibus cedere coa-
a eſt.

II. Dum Carthaginenſes cum Roma-
s de Orbis Imperio decertârunt, Luſita-
Carthaginenſium Partes ſequuti ſunt
antiqua Amicitiâ, quæ inter utramque
entem interceſſit, fœderaque perpetua &
mutua

mutua Connubia contraxerunt ; &, e
Nuptiis inter *Amilcarem* Carthaginen
ſem & uxorem Luſitanam natum fuiſſ
Hannibalem, Luſitani [1] meritò gloriantu
Gentemque Luſitanicam non ingenio
rum tantùm & Scientiarum, ſed & fortitu
dinis gloriâ clariſſimam fuiſſe omnes te
ſtantur. Atque ex hoc uno ſatis conſta
quòd poſt everſam Carthaginem, ſoli Lu
ſitani Romanos continuo fere bello pe
ducentos Annos [2] exercuerunt ; duoqu
Luſitani Duces *Viriatus* & *Q. Sertorius*
Romanis Scriptoribus celebrantur, quo
rum ille [3] Romanos Prætores *M. Vetiliu*
& *C. Plautium* vicit ; hic verò [4] cum *Deci*
Bruto, *Cn. Pompeio*, & *Iulio Cæſare* diu an
cipiti Marte dimicavit. De ſolo *Viriato* L
Florus [5], ex Venatore Latro, ex Latron
ſubito Dux & Imperator, & ſi fortun
ceſſiſſet Hiſpaniæ *Romulus*: *Sertorioqu*
ſoli ſe non potuiſſe reſiſtere Romani [6] ex
ſtimabant, niſi *Metello* Numidico *Cn*
Pompeium addidiſſent. Sed *Auguſti* fo
tun

[1] *Marian. lib. 2. hiſtor. Hiſpan. cap. 6.* [2] *N*
varr. ad c. novit. Notab. 3. de judic. n. 160. [3] *Li*
lib. 52. & 54. [4] *Plutar. in Sertor. Appian. lib.*
de bell. Civil. [5] *Flor. lib. 2. cap. 17.* [6] *Flo*
lib. 3. cap. 22. Thuan. lib. 1.

næ ceſſit Luſitania [7], qui eam cum Hi-
aniâ fere univerſa debellavit.

III. Poſt *Auguſtum* Imperatores ſe-
entes Luſitaniam per Proconſules &
æſides; poſt *Conſtantinum M.* per Co-
ites & Vicarios Hiſpaniarum [8], per
æfectos Prætorio Galliarum adminiſtra-
int. Et paruerunt *Cæſaribus* Luſitani uſ-
e ad Alanorum, Suevorum, Gothorum,
racenorum denique invaſiones, & am-
iſſima ab Imperatoribus Rom. Privile-
a conſecuti ſunt; plureſque Romanæ
oloniæ in Luſitaniam deductæ ſunt, quas
umerat *Paulus* [9] Juriſconſultus, aliique,
Luſitanis Juris Italici immunitatiſque
ibutorum beneficium [10] tributum eſt.

IV. Quamvis autem *Martinus Navar-*
s [11] aſſerat, Romanos non habuiſſe Jus &
perium in Luſitanos, quia nullum Do-
inii titulum habuerunt, ſed per vim & ra-
nam Luſitanos pertinaciſſimè repugnan-
s coegerunt; Luſitanos tamen Roma-
rum Imperio paruiſſe Iuriſconſulto-
m Romanorum [12] teſtimonia, & Iuriſ-
con-

[7] *Pancirol. Notit. Imper. Occiden. cap. 67.* *Pancir. d. Notit. cap. 77.* [9] *L. in Luſitania 8. de Cenſib.* [10] *Gutierr. pract. quæſt. lib. 3. qu. 4.* 4. [11] *Navarr. d. c. novit. Notab. 3. n. 160.* *D. l. in Luſitania. l. relegatorum. §. interdicere, de Interd. & releg.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

conſulti Hiſpanici [13] ſatis probant. Te-
nuerunt Romani Luſitaniam, donec Alan
& Suevi maximam Luſitaniæ partem ade-
pti fuiſſent. Ad quos pellendos *Honorius* [1
Imperator Luſitaniam, & reliquas Hiſpa-
niæ partes Gothis, à ſe evocatis, conceſſit
cum retinere non poſſet, atque ita Goth
in Luſitania & reliqua Hiſpania dominat
ſunt uſque ad Annum DCCXIV. poſ
quem Mauri & Sarraceni, pulſis Gothis
in Luſitania & reliqua Hiſpania dominati
ſunt. ut ſuperiùs de Hiſpania dictum eſt.

V. Inter Hiſpanos Narræi conſtitut
Rege *Ennecho*, & Legionenſes electo Re
ge *Pelagio* primi ſe à Sarracenorum
Maurorum tyrannide liberârunt. Rege
verò Legionenſes poſt acquiſitum etian
Regnum Caſtellæ & Legionenſi unitum
primi aliquam Luſitaniæ partem à Maur
recuperârunt, eamque [15] tenuerunt uſqu
ad *Alfonſum VI*. Legionis & Caſtellæ Re
gem: qui *Henrico*, Ducis Burgundiæ filio
ob res ſtrenuè contra Mauros geſtas, *Tare
ſiam* filiam uxorem dedit, eidemque e
Luſitaniæ partes, quas habebat ſub Com

t

[13] *Parlador. lib. 2. rer. quotidian. cap. 21. n.*
[14] *Covarr. ad c. peccatum. §. 9. n. 9. p. 2. & pra
quæſt. lib. 1. cap. 1.* [15] *Navarr. d c. novit. Not.
n. 117. Molin. de Iuſt. & jur. Tom. p. 1. diſp. 57*

Titulo, in dotem [16] aſſignavit. Idem
ſtea *Henricus* Luſitaniæ Comes reliquas
ſitaniæ partes Sarracenis ademit, & in
e contra quinque Reges Sarracenorum
micaturus acclamationibus Luſitano-
m Rex [17] Luſitaniæ eſt conſtitutus, circa
num MCXXXIX. eundemque Titu-
m *Alexander III.* Pontifex Romanus [18]
eris ſuis confirmavit. Poſt *Henricum*
ſteri ejus tenuerunt Regnum Luſitaniæ
paratum à Regnis Legionis & Caſtellæ
que ad Annum MDLXXX. quo *Sebaſtia-*
Rege Luſitaniæ in Africa, & mox *Hen-*
o patruo ſine liberis defuncto, *Philip-*
s II. Hiſpaniæ Rex Luſitaniæ Regnum [19]
eptus, idem *Philippo III.* & *Philippo IV.*
nſmiſit quod ad *Ioannem IV.* Regem
ſitaniæ Iure *Catharinæ* Brabantiæ Duci
ptæ (quæ fuit Neptis *Emanuelis* Regis
ſitaniæ ex *Edvvardo* filio ſuo) jam re-
it.

VI. Reges verò Luſitaniæ, rerum ab
iis

[16] *Borrell. de Cath. Reg. præſtan. cap. 46. n. 216.* *arribai. hiſtor. Hiſpan. lib. 34. cap. 8.* [17] *Gar-* *. d. lib. 34. cap. 10. Lud. Molin. de Majoratib.* *act. 2. diſp. 632.* [18] *Garrib. d. lib. 34. cap. 13.* *oppin. de doman. Franc. lib. 2. tit. 1. n. 11. Co-* *mbricen. de ſucceſſ. regn. Portugall. qu. 1. art. 2.* *13.* [19] *Thuan. lib. 69.*

iis per omnes Mundi partes geſtarum gloriâ clariſſimi extiterunt, & ampliſſima Dominia in Aſia, Africa & America Regno Luſitaniæ adjecerunt. Siquidem *Alfonſus III.* Regnum Algarbiæ [20] acquiſivit; *Sancius*, ejus Succeſſor, multas Æthiopiæ [21] partes; *Emanuel* omnium maximus præcipuam partem Indiæ [22] Orientalis ſubegit, & utramque Indiam cis & ultra Gangem, Sinumque Perſicum & Arabicum præſidiis ſuis munivit, Luſitanis porrò ad alias Mundi partes arma ſua admoturis, niſi Hiſpanorum Dominatione coerciti fuiſſent.

VII. Poſt Sarracenos & Mauros Luſitaniâ pulſos, Reges Luſitaniæ, eodem Titulo ſe eſſe liberos ab omni Romanorum Imperatorum Dominatione, quo reliqui Hiſpaniæ Reges, poſtulant; ſcilicet, quòd ab Imperatoribus Romanis derelicti, proprio Marte ſe à Maurorum tyrannide liberaverint. Neque enim juſtiorem fuiſſe titulum Romanorum ad Luſitaniæ Imperium, quam Gothorum poſtea & Sarracenorum

[20] *Mich. Ritius. de Reg. Hiſpan. lib. 3. Borrel d. c. 46. n 216. Bodin. lib. 1. de Repub. cap. 9*
[21] *Thuan. lib. 1. Caſtald. de Imper. quæſt. 5*
[22] *Oſor. de reb. geſt. Emanuel. Thuan. lib. 1. Bodin d. cap. 9.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

...rum, qui omnes vi & Iure armorum ſo-
... Luſitaniam tenuerunt. Eorumque jugo
...r Luſitanos jam excuſſo, Reges Luſita-
...æ eſſe Supremos Principes & neminem
...periorem recognoſcere Iuriſconſulti
...nnes [23] agnoſcunt; & ex ea Cauſa Reges
...uſitaniæ eodem Titulo uti, quo cæteros
...nnes ſupremos Principes (*per la gracia
... Dios*); eoſdemque poſſe condere [24] Le-
...es, *Cæſareis* Legibus [25] derogantes, alia-
...ue omnia facere, quæ Regibus Supremis
...ompetunt.

VIII. De Pontificum verò Romano-
...m poteſtate in Reges Luſitaniæ, major
...t Controverſia. Itali contendunt Re-
...em primum Luſitaniæ [26] *Henricum* fuiſſe
...nſtitutum Authoritate *Alexandri III.*
...ſdemque eſſe Pontificum Cenſuales,
...que poteſtate uſum *Innocentium IV.*
Sancio

[23] *Gl. in c. Adrianus. diſt. 63. Navarr. in d. c.*
...vit. Not. 3. n. 165. Pinell. in repet. Rubr. C. de
...n. Matern. p. 2. n. 12. Ferrett. de juſt. & injuſt.
...l. n. 24. Cænall. com. contr. Com. Tom. 4. qu. 897.
...391. Ioſ. de ſeſſ. deciſ. Arragon. 187. n. 106.
...anc. Salgad. de reg. protect. p. 1. c. 1. n. 26.
...Burg. de Par. in procem. Relect. ad leg. Taur.
...32. [25] *Afflict. ad Conſtit. Reg. in prælud. qu. 2.*
...bed. deciſ. Luſitan. 211. n. 3. p. 1. [26] *Card.*
...ſch. concluſ. 448. v. Rex Portugall. n. 1. Laurent.
...erubin. in Bullar. Pii. 5. Conſtit. 88.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Sancio Regi Luſitaniæ prodigo & negligenti Curatorem dediſſe [27] Comitem Bononienſem, fratrem ſuum. Idque feciſſe *Innocentium*, quia Imperium Germanicum tum vacabat, ut divinant [28] aliqui Interpretes. Vel illud tribuendum fuiſſe potiùs ſocordiæ Regis Legionenſis, qui Jus Feudi habuit in Regno Luſitaniæ, ut contendunt [29] Hiſpani. Omnes verò Hiſpani ſimul & Luſitani defendunt Reges Luſitanos adverſùs Pontificum Romanorum Dominationem, affirmantes, Reges illos eſſe liberos ab omni Imperio Pontificum æquè ac Imperatorum; eoſque in temporalibus Sedi Romanæ [30] non ſubeſſe. Subjungit *Innocentius*, ſe de hæreditate Regni, contra Regem *Sancium* vel ejus filium, poteſtatem non vendicare.

IX. In his omnibus Imperii Luſitanici Mutationibus, dum quærimus, quibus Legibus Luſitani uſi ſunt? ſatis conſtat ex iis quæ ſupra de Hiſpanis dicta ſunt, Luſitanos & Hiſpa

[27] *C. grandi. de ſupplen. negligen. prælat. in* Bodin. lib. 1. de Repub. c. 9. [28] *Anchar. & Fran* ad d. c. grandi. [29] *Roder. Toletan. lib. 7. cap. & 6. Parlador. d. c. 21. n. 4.* [30] *Garſ. de nobili Hiſpan. gl. 21. n. 45. Parlador. lib. 2. Rer. quoi dian. c. 21. n. 2. Auguſt. Barboſ. de poteſt. Epiſ. p. c. 2. Tit. 3. n. 5. Conimbric. de ſucceſſ. regn. Port gall. qu. 1. art. 2. n. 15.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Hiſpanos univerſos, quamdiu Romano-
Imperio paruerunt, Legibus etiam
manis [31] paruiſſe; & ex iis, per Proconſu-
Præſides, Vicarios & Comites Luſitanis
dictum fuiſſe, quòd Reſcripta Impera-
rum & Scripta Juriſconſultorum Roma-
rum demonſtrant. Poſt Romanos, dum
hi dominabantur in Luſitania, ſuas Le-
promulgârunt Reges Gothici, qui-
, cum Jure Romano conjunctis, plu-
ùm utebantur. Neque conſtat, Mau-
Gentem barbaram, alias Leges indu-
. Nam Leges Gothicæ manſerunt,
e ad nova Hiſpaniæ Regna conſtitu-
de quibus omnibus in Hiſpania dictum
Poſt Regnum autem Luſitaniæ con-
tum Reges Luſitaniæ, ut alii Supremi
cipes Jure Majeſtatis uſi, ſuas Leges
diderunt, quæ Ordinamenta & Jus Re-
m in Luſitania appellantur.

. Has verò Leges & Ordinationes Lu-
niæ ſimul componi juſſit *Emanuel* Rex
taniæ, quod reliquarum ipſius rerum
arum gloriæ plurimùm addidit. Et Or-
tionem poſt *Emanuelem* promulga-
m novam Recapitulationem componi
t *Philippus II.*, in qua *Georgii Ca-*
bedo

[31] *Matien. in dial. Relator. p. 3. cap. 34. n. 5.*
an. in Com. de Act. p. 1. lib. 3. cap. 2. n. 4.

bedo [32], Senatoris Luſitanici opera adh
bita fuit

XI. Reges autem Luſitaniæ, præ ca
teris omnibus Hiſpaniæ Regibus, cum L
gibus ſuis, Jus Romanum amplexi ſun
Nam cum in multis Hiſpaniæ Regnis J
Canonicũ poſt Jus Regium ſæpe omnib
præferatur, in aliis verò controverſum ſi
an Jus Canonicum vel *Cæſareum* prius
Judicibus ſit obſervandum. Et res quando
ad Arbitrium Judicantium redacta fuer
in Luſitania tantùm eſt Conſtitutione R
gia, in Caſibus in Jure Regio vel omiſ
vel ambiguis, Judices Sententias ferre d
bere ſecundùm Jus *Cæſareum* [33]. Et ſi C
ſus in Jure *Cæſareo* non eſt expreſſus, Ca
ſæ dijudicationem ex Gloſſis *Accurſii*, *B*
toli, *Azonis* & aliorum Juris *Cæſarei* D
ctorum [34] Interpretationibus, pot
quam ex Iure Canonico, petendam eſ
Ideo, cum in ſupremo Senatu Luſitan
maritus querelam inſtituiſſet contra ad
ter

[32] *Cabed. deciſ. Luſitan.* 211. *p.* 1. *n.* 6. [33]
din. Reg. lib. 3. *tit.* 64. *in princ.* & *lib.* 2. *Tit.*
laſch. in prax. partit. c. 13. *n.* 8. *Suarez. de Le*
lib. 3. *de Leg. human. n.* 4. [34] *Ordin. Reg*
tit. 5. *lib.* 2. *Ioſ. Maſcard. lib.* 3. *concluſ.* 11
n. 2. *Fragoſ. de regim. reip. Chriſtian. p.* 1. *li*
diſp. 10. §. 3. *n.* 187. *Conimbr. de jur. ſucceſſ*
regn. Portugall. qu. 4. *art.* 3. *n.* 18.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

em poſt mortem uxoris, qui Caſus in
gibus Luſitaniæ non eſt expreſſus: Se-
us cenſuit [35] querelam valere, quia ita in
gibus *Cæſareis* eſt conſtitutum. Et Pa-
a poteſtas, licet Legibus Luſitaniæ non
inducta, locum tamen habet [36] in Luſi-
ia, quia Legibus Romanis ſancita eſt.
us Regium Luſitaniæ ita accommo-
dum eſt ad Ius *Cæſareum*, ut Caſus in
lem Jure expreſſi, patiantur omnes In-
pretationes & extenſiones, quas Ius Ro-
num [37] admittit.

XII. Quamvis autem Iuriſconſulti
ſitaniæ frequentiùs tradant, pro Maje-
te Principis ſui tuendâ, Ius Regium eſ-
us Comune [38] in Luſitania; & Jus *Cæſa-
m* non habere vim Imperii ſed Ratio-
ſolùm; & pœnas Iure Regio impoſitas
lere pœnas Iuris [39] *Cæſarei*; & in Luſi-
ia Cauſas eſſe Iure Regio, non Iure

O Romano

[35] *L. miles. 11. §. adulterii. ff. de adulter. l.
paſſam. 39. §. 2. & l. ult. ff. eod. tit. Cabed. de-
Luſitan. 261. p. 1. n. 1.* [36] *Pinell. in repet.
br. C. de bon. Matern. p. 2. n. 12.* [37] *Valaſch.
rax. partit. cap. 13. n. 8.* [38] *Cald. Pereyr. in
. ad typ. erupt. & vendit. c. 1. n. 5. Valaſch.
ſult. 103. n. 8. Gam. deciſ. Luſitan. 315. n. 6. &
iſ. 50. n. 5.* [39] *Cabed. deciſ. Luſitan. 100. p. 1.
14. & deciſ. 211. p. 1. n. 4.*

Romano [40] decidendas. Hæc Controv-
ſia per Leges Regias Luſitaniæ ſopita
in quibus ſtatuitur, Iudices in Caſibus om-
ſis in Iure Regio, vel ambiguis & obſcu,
debere recurrere [41] ad Ius Romanum &
eo Iuris Regii Interpretationem pete
Atque eâ de Cauſa magni Nominis Iu-
conſulti Ius Romanum in Luſitania s
Commune [42] appellant: quia Reges L-
tani illud approbârunt, & in omnibus C-
ſis, in quibus Ius Luſitaniæ ei non derog
Jus Romanum in Luſitania Jus Comm-
ne reddiderunt.

XIII. Inſignis verò Juris Rom
Authoritas in Luſitania apparuit in ar
illa Controverſia, de ſucceſſione in Reg
poſt mortem *Sebaſtiani* Regis Luſita
Anno MDLXXVIII. in qua Controve
hæc fuit facti ſpecies.

XIV. *Emanuel* Rex Luſitaniæ m-
tuus, Anno MDXXI. reliquit quatuor
lios & duas filias: primum, *Ioannem I*
ex cujus filio *Ioanne* natus eſt *Sebaſtian*
qui in Regno ſucceſſit & in Africa fine

b

[40] *Burg. de Par. ad l. 1. Taur. n. 315. Cabeb*
deciſ. 211. n. 1. [41] *Cald. Pereyr. d. c. 1. n*
Auguſt. Barboſ. ad tit. de Emend. Cod. in proœm.
[42] *Pinell. ad Rubr. C. de bon. Matern. p. 2. n.*
Suarez. de Legib. lib. 3. de Leg. human. n. 3.

beris mortuus eſt. Secundum, *Ludovicum*, Patrem *Antonii* Prioris de Crato, mortuum ante *Sebaſtianum*. Tertium, *Henricum* Cardinalem, qui *Sebaſtiano* in Regno ſucceſſit. Quartum, *Edvvardum*, qui duas tantùm reliquit filias, *Mariam*, uxorem Ducis Parmæ, & *Catharinam*, uxorem Ducis Bragantiæ. E filiabus *Emanuelis Iſabella* nupta *Carolo V.* filium habuit *Philippum II. Beatrix* nupta *Carolo*, Duci Sabaudiæ, filium habuit *Emanuelem Philebertum*, Ducem Sabaudiæ. Poſt mortem *Sebaſtiani Henricus* Cardinalis, in Regno ſuccedens, primò cogitavit de Nuptiis: à quibus cum abſtineret, ſive ex ſenectute & corporis imbecilitate, ſive ex difficultate obtinendæ diſpenſationis Romani Pontificis, per *Philippi* Oratores Romæ procurata, ab Ordinibus Regni ſui in Comitiis interpellatus, ut controverſia de Regni ſucceſſione per Leges & viâ Juris definiretur; conſtituit quinque Delegatos ſeu Gubernatores (inter quos erat unus *Didaſus Lupus* Soſa Senatùs Juridici Præſes) plenâ poteſtate iis datâ, ut hanc Cauſam dijudicarent, ſi Regem, ante hanc litem de Regni Succeſſione terminatam, mori contingeret. In quo ridiculè erratum eſt à Luſitanis, cum notiſſimi Juris ſit Juriſdictio-

nem regiam & delegatam morte mandan tis expirare, & per Edictum ſuum evocav *Philippum*, Bragantium, Parmenſem, S baudum & *Antonium* Competitores, de Juribus ſuis docerent. Qui omnes p Procuratores ſuos comparuerunt; miſi que *Philippus* [43] *Ludovicum Molinam* *Rodericum Vaſcum*, Juris Romani per tiſſimos, ut Partes ſuas tuerentur.

XV. Cum verò hæc Controverſia L gibus Luſitaniæ non eſſet deciſa, recu rebant Procuratores Bragantini, Parmen ſes & Sabaudi ad Jus *Cæſareum*, & impl rabant beneficium Repræſentationis [44] Jure Romano, per quam filius in ſucceſſi ne Patris Loco habetur; & hanc Cauſa ex Jure Romano definiri debere conte debant. Ideoque *Henricus* Rex conſu Juris *Cæſarei* Profeſſores in Academia C nimbricenſi [45], *Ant. Valaſchum*, *Lud. Co ream*, *Eman. Soarez*, *Rod. Lopez*, *Lud. Ba* de Brito, *Alvarum* d'Andrada, alioſqu qui omnes pro Bragantino reſpondeban ProParmenſi reſpondebant Juriſconſulti

Patavin

[43] *Thuan. lib. 69. Coneſtagg. hiſtor. de l'union. Portugall. a Caſtill. lib. 3.* [44] *Thuan. & Coneſtag in loc. citat.* [45] *Conimbricen. de jur. ſucceſſ. Lu tan. qu. 4. art. 3. n. 17.* [45] *Thuan. d. lib. 6 Coneſtagg. d. lib. 3.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Patavini, & ſinguli Competitores Profeſſorum Juris Romani in variis Academiis Sententias pro ſe conquirebant. Solus *Philippus* declinabat Ius *Cæſareum*, aſſerens, non Iuriſperitorum Opinionibus dari aut adimi Imperia, ſed ea armis quæri & parta iiſdem armis, æquabili Iure temperatis conſervari. Ideoque armis uſus *Alvarum Toletanum*, Ducem *Albanum*, juſſit exercitum ducere in Luſitaniam, per quem Luſitanos Imperio ſuo parere coegit, & V. viros tandem pro Iure ſuo provinciare 47 paſſus eſt.

XVI. Cum autem *Philippici* jactarent haſce Principum quæſtiones ex Jure Gentium, non ex fictionibus Juris *Iuſtinianæi*, eſſe decidendas, reſpondit *Albericus* 48 *Gentilis*, in hac quæſtione adeundos eſſe Juris *Cæſarei* Profeſſores; Juſque *Iuſtinianæum* non eſſe privatorum tantùm, ſed & Naturæ Gentiumque &, extincto jam Romano Imperio, in omnes Gentes effuſum eſſe. Adeoque infenſus erat *Philippus* Juriſconſultis Conimbricenſibus, qui pro Bragantino reſpondiſſent, ut de abolenda Academia Conimbricenſi cogitaret: quàm tamen injuriam generoſè poſtea diſſimu-

47 *Thuan. lib.* 70. 48 *Alber. Gentil. lib.* 1. *de jur. bell. cap.* 3.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

lavit, eoſdemque Juris Profeſſores, aucti ſtipendiis, ſummo poſtea favore proſecutus[49] eſt. In hac tamen unione Regni Luſitanici cum *Caſtellano* per *Philippum II* quia facta fuit æque principaliter, non acceſſoriè, ſingula Regna ſervarunt ſua Privilegia, quibus uſa ſunt ante unionem. Ideoque delinquentes non fuiſſe remittendos inter Caſtellanos & Luſitanos, contra opinionem Caſtellanorum, *Petrus Barboſa*[50] Senator Luſitaniæ aſſeruit.

XVII. Denique Jus *Cæſareum* in Academia Conimbricenſi à Profeſſoribus ejuſdem Juris amplis ſtipendiis docetur: in omnibus Regiis Curiis à Judicibus & Cauſarum Patronis allegatur: in Luſitania nulli alii in Judices aut Advocatos, præter Juris Romani peritos admittuntur, ſolaque Luſitania *Ant. Goveanum*, *Petrum Barboſam*, *Anium Pinellum*, *Eman. Acoſtam*, *Caldum Pryraram*, alioſque pluri-mos produxit, qui Jus Romanum Scriptis ſuis illuſtrârunt. Et hæc de Luſitania dicta ſint.

XVIII. Poſt Galliam & Hiſpaniam debellatas, Romani Oceani terminis no-luerun

[49] *Thuan. lib. 73. Coneſtagg. d. lib. 3.* [50] *Petr. Barboſ. ad l. hæres abſens. §. proinde. n. 103. ff. d. Iudic.*

erunt contineri, ſed in Brittanniam no-
ram navigârunt, ſive ambitione, ſive ava-
tiá impulſi. Neque enim alium juſtum
itulum habuerunt, & ad Britannos no-
ros faſces & Leges ſuas attulerunt, quas
men Britanni non facilè admiſerunt, ſed
um pluribus Imperatoribus Marte dubio
iu pugnârunt; qui Britannici nomen am-
ientes, illud non ſine multis periculis &
nguine comparârunt. Itaque jam in Bri-
nniam noſtram omnium totius Orbis
nſularum primùm eſt tranſeundum, ut
ideamus, quem uſum Legum ſuarum Bri-
annis Romani reliquerint. Cum verò
Legis Britanniæ noſtræ Dominia conti-
eant tria Regna, Angliæ, Scotiæ & Hi-
erniæ; primò dicendum eſt de Regnis
Angliæ & Hiberniæ, quæ Legibus inter ſe
onveniunt. De Scotia deinceps agendum
erit, quæ aliis Legibus regitur, & Scoti præ
cæteris Britannis omnibus Leges Roma-
nas maximè coluerunt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Caput VIII.

De Vſu & Authoritate Iuris Civilis Romanorum *in Regno* Angliæ.

I. Britannia noſtra, ut à toto Terraru Orbe per Oceanum, ita à reliq Gentibus Europæis per uſum Juris Civi Romanorum diviſa eſt; cum Principes N ſtri non tantam Legibus Romanis Auth ritatem inter ſuas Leges, quantam relic Principes Europæi, conceſſerint. Hi apud eos vulgò traditum eſt, Jus Civ Romanorum parùm admitti. Scriptor que magni Nominis [1] apud Gallos nob vicinos, nullum Juris Civilis Romanoru uſum eſſe apud Anglos, aſſeruerunt. Qu rum error facilis eſſe potuit, cum non v derant Jus Romanum Scriptis Britann rum, ſicut aliarum Europæ Gentium, el boratum & illuſtratum; ex Libris verò L gum noſtrarum, idiomate iis incogni conſcriptis, aſſequi non potuerunt, que uſum & Authoritatem apud Britannos n ſtros habeat.

II. De Authoritate verò Juris Civi

Rom

[1] *Forcatul. de Gallor. Imper. & philoſoph. lib.* *Choppin. lib. 2. de Doman. Franc. tit. 15. n. 5.*

omanorum in Britanniá ut diſtinctè aga-
us, explicandum imprimis habeo, ſub
iorum Principum Dominatione & Im-
erio fuerit Britannia à primis temporibus
entis noſtræ. Sub Romanis primùm,
einde Saxonibus, poſte a Danis, & demum
ormannis. Et ita in ſingulis hiſce Imperii
ritannici Mutationibus faciliùs conſtabit,
uæ Leges Britannis Noſtris datæ fuerint,
inter eas quomodo Jus Civile Romano-
um admiſſum ferit; & quam hodie Au-
horitatem apud Nos habere debeat.

III. Britannia Noſtra, Oceani terminis
onclusa, à nullo Principe extero tentata
ſt, uſque ad *Iulium*[2] *Cæſarem*; neque enim
Hercules aut *Bacchus* aut aliquis priorum
Principum eam attigerat, ait *Diodorus* Si-
culus, qui res Romanorum Sæculo *Iulii* &
Auguſti deſcripſit. Et quæ de Britannis à
Romanis relata erant, pro fabulis habuit
prudentiſſimus [3] *Polybius*: poſt quem *Dio*
Caſſius [4] teſtatur, nec Græcos nec Roma-
nos de Britannis certi aliquid noviſſe, ea-
que, quæ de Britannis prodiderunt, conje-
cturis ſolis aſſequutos fuiſſe. Primus au-
tem Romanorum *Iulius Cæſar*, poſt Gal-
lias debellatas, in Britanniam navigavit

[2] *Diod. Sicul. hiſtor. lib.* 4. [3] *Polyb. lib.* 3.
[4] *Diod. lib.* 39.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

cum Legionibus Romanis, ſive cauſa
auxilia Britannorum contra Romai
Gallis tranſmiſſa, ſive potius ambitic
propagandi Imperii Romani, & poſt a
quas victorias in Britannos iis tantùm C
fides dare & Tributa annua pendere imp
ravit. Atque ideo *Cornelius Tacitus* [5] eu
Romanis Britanniam oſtendiſſe poti
quàm tradidiſſe, aſſerit.

IV. Poſt *Iulium*, Imperio Populi Roma
in *Cæſares* tranſlato, Imperatores in
quentes ſummis viribus Britanniam a
quirere contenderunt. Nam *Auguſtus*
Britanniam [6] cum exercitu navigare co
ſtituerat, niſi Pannoniorum primò & p
ſtea Cantabrorum defectionibus avocat
fuiſſet. Et *Tiberius* Britannorum tribu
acquievit, quæ cum ſub Claudio deneg
rent, ille cum exercitu in Britannian
profectus, operâ *Auli Plantii*, *Veſpaſia*
& *Oſtorii Scapulæ*, Britannos inſigni pr
lio ſuperavit, & Romam rediens de
eorumque Duce *Caractaco* ſplendidu
triumphum [8] egit, titulumque *Britanni*
aſſumpſit. Poſt eum *Nero* Imperator Br
tanniam amiſiſſet [9], niſi *Suetonius Paul*

n

[5] *Tacit. in vit. Iul. Agric.* [6] *Tacit. in v*
Agric. [7] *Diod. lib. 60. Tacit. lib.* 12. *ann*
[8] *Sueton. in Claud. cap.* 17. [9] *Tacit. lib.* 1
annal. Sueton. in Neron. cap. 40.

us fortiter reſtitiſſet, neque Britanni, uſ-ue ad *Veſpaſianum* ejuſque filium *Domi-anum* Imperatores, debellari potue-unt. Interea verò Britanni cum Romanis quo fere Marte per CXXX. Annos [10] ugnaverant. Tum verò Principum ſuo-um diſſidiis & factionibus diviſi, bellaque ivilia inter ſe exercentes facilè à Romanis ucibus ſuperati ſunt, qui, ſummâ Gentis oſtræ infelicitate, ſub unius Regis admi-iſtratione nunquã fuerant, ſed inter varios egulos & Principes diſtributi, viam ſer-ituti Romanæ facilem præbuerunt. Sub *eſpaſiano* enim & *Domitiano*, poſt Britan-os Auſtrales, etiam Septentrionales & *Caledonii* debellati, Inſulæque Britannicæ Romanorum Imperio adjectæ ſunt, pru-dentiâ & fortitudine *Petiti Cerealis* & *Iulii Agricolæ*. Britanniaque univerſa tum pri-mùm in Provinciæ Romanæ formam re-dacta eſt, & ex eâ felici amiſſione liberta-tis [11] Romanos Mores, Leges, Linguam, Eloquentiam, domorum ſplendidè ædifi-candarum artificium, viarum publicarum ſtructuram & omnes Romanas Artes ac-quiſivit. Et quod ſummi beneficii loco eſt, harum rerum omnium geſtarum memo-riam, *Cornelii Taciti*, *Agricolæ* Generi, & reliquo-

[10] *Dio. lib. 55.* [11] *Tacit. in vit. Agric.*

reliquorum Romanorum, Scriptis deb mus, quæ aliter cum priorum Britann rum geſtis, inter Druidum Ceremonias Jura, oblivione ſepulta periiſſent.

V. De Britannia, jam ad Provinciæ fo mam redactâ, conſervandâ ſub Domin tione ſuâ magis ſolliciti erant Imperat res inſequentes, quàm de reliquis Imper Provinciis; & ad coercendas Britannoru defectiones ſæpius in Britanniam profec ſunt, quam in reliquas Provincias &, pr reliquis Titulis ſuis, ex victoriis Britanni ſe Britannicos appellari ambiebant. Su *Hadriano* Imp. cum Septentrionales Brita ni adverſus *Cn. Trebellium* Legatum *Cæ ſaris* arma moverent, *Hadrianus* Imp. i Britanniam profectus eos in fugam eg &, ut Pictorum Scotorumque incurſione arceret, murum per LXXX. millia paſ ſuum ex ſtipitibus magnis & ceſpitibu [12] conſtruxit, qui barbaros intra ſuos ter minos contineret. Cum verò Picti Scoti que, muro perfoſſo [13], iterum Britan nos Auſtrales aggrederentur, ſub *Anto nio Pio* & *Commodo* Imp. *Helvius Perti*

na

[12] *Lamprid. in Hadrian. Pancirol. in Notit Imp. Occiden. cap.* 89. *Fran. de Amay. ad l.* 1. *C. d annon. & tribut. lib.* 10. [13] *Buchanan. lib.* 5 *Rer. Scotic.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

ax[14], in Britanniam Præſes miſſus, eos liquandiu continuit. Donec, ſub *Septimio evero*, *Virius Lupus*, Præſes Britanniæ, erè oppreſſus Britannorum defectionibus Imperatoris auxilium imploraret. Qui cum *Baſſiano* & *Getâ* filiis, & *Papiniao* Præfecto Prætorio in Britanniam profectus[15] per tres Annos hîc manſit, murum *Hadriani Lapideum* fecit, & Britannos eptentionales Caledonioſque, cum inſigni tamen Romanorum clade, ſuperavit, & Eboraci tandem mortuus eſt. Quem *Herodianus*, præ reliquis Imperatoribus Romanis, bellicis operibus clariſſimum prædicat; & Britannici maximi Titulus ei tributus eſt.

VI. Poſt *Severum*, ejuſque filium *Caracallam* à ſequentibus Imperatoribus Britannia vix coerceri potuit, quòd, aliarum Provinciarum bellis avocati, Britannorum defectionibus ſedandis pares non eſſent, pluresque Romani Duces, aſſumptâ Imperiali poteſtate, Tyrannorum more, Britanniæ dominationem occuparent; è qui-

bus

[14] *Herodian. in Peltin.* [15] *Spartian. in Sever. Herodian. lib. 3. cap. 14. & lib. 4. cap. 3. Dio. lib. 76. in excep. Xiphilin. Bed. lib. 1. hiſtor. Anglic. c. 5. Euſeb. lib. 6. eccleſ. hiſtor. cap. 7. Pancir. in Notit. Occiden. Imp. cap. 73.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

bus fuerunt *Carauſius* & *Allectus* ſub *Diocletiano* Imperatore; contra quos miſſus *Conſtantius Chlorus* Præſes, Britanniam Romano Imperio reſtituit, idemque à *Diocletiano Cæſar* declaratus, ex *Helena Coelli*, unius Britanniæ Regulorum filiâ, *Conſtantinum* genuit, qui poſt Patris obitum à Legionibus Britannicis in Imperio Succeſſor ſalutatus, per eorum fortitudinem *Maxentium*, Imperii æmulum, Romá & Italiâ expulit, ſoluſque Romano Imperio potitus eſt.

VII. Hic Britannorum omnium, qui unquam fuerint, longè clariſſimus, non ſolùm Natalium ſuorum gloriam Britanniæ noſtræ attulit, verùm & novam Provinciæ Formam apud nos induxit [16] conſtitutâ Britanniâ ſub Præfecto Prætorio Galliarum, Duce & Comite Britanniæ, Comite Littoris Saxonici per Britanniam, & Vicario Britanniæ, qui omnes res belli paciſque apud Nos adminiſtrabant. Et primus omnium Imperatorum Romanorum Religioni Chriſtianæ libertatem, Lucem publicam & ſplendorem indulſit. *Conſtantinum* verò Magnum fuiſſe in Britanniâ ex *Helena* matre Britanna natum

[16] *Pancir. in Notit. Occiden. Imp. cap. 69. 7*[illegible] 73. 89.

ıtum, conſtanter aſſerunt, non ſoli Hi-
orıæ noſtræ Scriptores, ſed & [17] exteri.
iemque contra *Iulium Firmicum* & *Iu-
um Lipſium* ſtrenuè defendit Reverendiſ-
nus *Iacobus Vſſerius* [18], Archiepiſcopus
rmachanus, qui, ſuo merito, ob inſi-
nem literarum omnium Scientiam, inter
ritanniæ noſtræ Ornamenta annumeran-
us eſt. In eo ſolo, hic noſter *Conſtantinus*
nperatorum Romanorum ſine contro-
erſiâ primus infelix fuit, quòd, nimio
erminorum Romani Imperii propagan-
orum ſtudio, Româ Sedem Imperii *By-
antium* tranſtulerit, locum amœnum
què ac munitum, & in omnium Orbis
Terrarum Gentium quaſi medio colloca-
um. Nam barbaræ Gentes abſentiâ Impe-
atorum provocatæ, Gothi & Longobardi
taliam, Vandali, Suevi Gothique Hiſpa-
iam, Franci Galliam, Scoti Pictique Bri-
anniam invadunt, & ruina Romani Im-
erii in Occidente ſtatim ſequuta eſt.

VIII. Poſt *Conſtantinum*, *Conſtanti-
us* & *Conſtantius* ejus filii, & poſt eos *Gra-
ianus* Imp. Britanniam tenuerunt uſque
d *Valentinianum*, ſub quo *Theodoſius*,
Legatus

[17] *Card. Baron. Tom. 3. Annal. eccleſ. ad ann. 306. §. 14. Forcatul. de Gallor. Imp. & Philoſoph. lib. 7.*
[18] *Iacob. Vſſer. de primord. eccleſ. Britann. cap. 8.*

Legatus Cæſaris, Britanniam, Scotorum & Pictorum incurſionibus iterũ oppreſſam, ita pacatam reddidit, ut pars Britanniæ, à *Theodoſio* ſubacta, Valentia[19], Imperatoris arbitrio, diceretur. Eidem deinceps ad Imperium evecto ſucceſſit *Theodoſius II.* ejus filius; & poſt eum *Honorius* ætate minor, cujus adoleſcentiæ à *Theodoſio* Patre præfectus *Stilicho*, Britanniam[20] iterum à Scotis Pictiſque liberavit. Verùm cum poſtea ſub hoc *Honorio* & *Arcadio* Imp. Scoti cum Pictis & Attacotis, Britanniam noſtram jam exhauſtam (militibus Britannis ad alias Imperii Romani Provincias adverſus barbaros tuendas evocatis) iterum ingrederentur omniaque apud Nos vaſtarent, miſeri Britanni fruſtra Imperatorum auxilium implorant. Quorum gemitus *Gildas*[21], primus Scriptorum noſtrorum, & poſt eum *Beda*[22] deſcribunt, *Se nimirum à Barbaris ad Mare, à Mari ad Barbaros repelli, & per duo funerum genera jugulari*, fruſtra queruntur. Nec enim *Honorius* aut poſt eum *Valentinianus III.* Britannos defendere potuerunt, Britanniâ Scotis & Pictis,

19 *Ammian. Marcellin. rer. geſtar. lib.* 28.
20 *Claudian. de laudib. Stilich. lib.* 2. 21 *Gild. Epiſt. de excid. Britann. Huntingdon. hiſtor. lib.* 1.
22 *Bed. lib.* 1. *hiſtor. cap.* 13.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

s, poſt quingentos Annos à *Iulii Cæſaris* Britanniam ingreſſu, derelictâ.

IX. Ita miſeri Britanni, Scotis Pictiſque ribus impares, ab iiſdem & à Saxonibus inceps, alii in Britanniam Armoricam in allia, alii in VValliam & Cornubiam ud Nos ſeſe recipientes, fugâ ſalutem ærunt: & qui ſupererant, Anglo-Saxos Vicinos, Germaniæ Populum, ad expellendos Scotos Pictoſque accerſunt. A omanis verò deſerta Britannia circa Anum Chriſti [23] CCCCXXXV. Anno verò xageſimo ante Chriſtum natum *Iulius æſar* Britanniam ingreſſus eſt.

X. Saxones à Britannis contra Scotos ctoſque acciti, poſt eos fortitudine ſuâ ectos, Britannos hoſpites perfidè tractâunt. Nam Inſulæ noſtræ amœnitate & bertate capti, queruntur ſtipendia proiſſa ſibi non fuiſſe ſoluta, nec ſe ſatis eſſe emuneratos à Britannis, eâque de Cauſa[24] *Iengiſtus* & *Horſa* ex populationibus & poliis Britannorum mercedem armorum uorum contra Pictos Scotoſque arbitrio uo æſtimant; ad eoſque poſtea aliæ Saxonum

[23] *Bed. lib. 1. hiſtor. cap. 15. Chro Saxon. edit. er doctiſſ. Wheloc.* [24] *Malmesbur. lib. 1. cap. 1. uchanan. rer. Scotic. lib. 5. in Eugen. Reg. 41. amden. in Britann. §. Romani in Britann.*

num Copiæ accedentes, Britannos in variis Inſulæ partibus ſuperant, novaque Regna & Principatus apud Nos conſtituunt, & demum Septem Regna [25] in variis Britanniæ noſtræ partibus condiderunt.

XI. Primum Cantianorum Regnum aſſecutus eſt *Hengiſtus* Saxo, Anno Salutis 455. Secundum Regnum Auſtralium Saxonum initium habuit ab *Ella*, Anno 488. ſed poſt paucos Reges in Occidentalium Saxonum poteſtatem venit. Tertii Regni Orientalium Anglorum *Offa* fuit primus Rex Anno DLXXV. Quartum Regnum Orientalium Saxonum cœpit ab *Erchenvvino* Anno DXXVII. Quintum Regnum Merciorum ſeu Mediterraneorum Saxonum inchoatum fuit à *Crida* Saxone Anno DLXXXII. Sextum Regnum Northumbrorum fuit primò poſſeſſum ab *Ida* Anno Salutis DVIII. Septimum Regnum Occidentalium Saxonum primus acquiſivit *Cerdicus* Anno Salutis DXXI. cujus Succeſſores ſive fortitudine ſuâ, ſive viribus Populi ſui, omnium Britannorum robuſtiſſimi paulatim reliquos Saxonicos Reges ſuperârunt, & tandem omnes Britanniæ partes à Saxonibus poſſeſſæ in

Egberti

[25] *Hoved. annal. p. 1. Huntingd. lib. 2. hiſtor. Camden. in Britann. §. Anglo-Saxones.*

rti Regis Occidentalium Saxonum
ſtatem (Heptarchiâ extinctâ) vene-
[26] Anno DCCC. Iſque primus Bri-
iam noſtram Angliam, & Noſtrates
os Edicto ſuo [27] appellari juſſit, & ex
einceps ab omnibus Gentibus Angli
ſumus.

II. Poſt *Egbertum* in Regno Angliæ,
onibus acquiſito, ſucceſſit *Ethelvvol-*
ejuſque Poſteri per CLXXV. Annos,
uo tamen à Danorum incurſionibus
nes ſæpe clades & damna acceperunt.
dem Regnum Angliæ per aliquot An-
miſerunt à Danis acquiſitum, qui illud
andiu tenuerunt: donec Reges An-
Saxonici Angliam iterum, pulſis Da-
recuperatam, brevi poſtea Ducibus
mанniæ cedere coacti ſunt, quorum
eri adhuc hoc Regno potiuntur.

III. Dani verò ſub *Ethelvvolpho* [28]
tium, prædonum more ingreſſi, diri-
nt, deinde ſub *Etheldredo* Northum-
m; poſtea ſub *Aluredo* Londinum &
oniam; Danique tributum [29] ab Anglis
gunt. Et demum *Sueno* [30], Danorum
Rex,

[2]6 *Camden. d. §. Anglo-Saxones.* [27] *Polydor.*
r. Anglic. lib. 5. Camden. d. §. Anglo-Saxones.
Polydor. lib. 5. & 7. [29] *Polydor. lib. 7. Camden.*
ritann. §. Dani. [30] *Polydor. d. lib. 7.*

Rex, totius Angliæ Imperium obtin
Anno MXIV. & poſt eum *Canutus* ej
filius, qui Regnum [31] Angliæ per XXVI
Annos tenuerunt. Eo autem mortuo A
gli, odio Danorum, *Edvvardum Eth*
dredi Regis filium è Normannia exule
revocant, iſque, ope *Gulielmi Nothi* D
cis Normanniæ, Rex Angliæ creatus, fe
ciſſimè magnâ pietatis & juſtitiæ laude p
XXIV. Annos in Angliâ [32] regnavit, e
ditque plures Leges adeo juſtas & Ang
gratas, ut apud eos adhuc ſummè celebre
tur. Tandemque inter Divos relatus e
Edvvardo autem ſine liberis mortuo, R
gnum Angliæ ambiebat *Edgarus Etheli*
gus, Edmundi (qui ferreum latus dictus e
nepos ex filio, Anglis gratiſſimus. Sed, cu
puer eſſet & Regni adminiſtrationi paru
idoneus, *Haraldus*, *Godvvini* Comi
Cantii filius ex ſorore *Canuti* Dani, R
gnum Angliæ occupat, & ſe ab Archiep
ſcopo Eboracenſi Anno MXLVI. Rege
inaugurari procuravit.

XIV. *Gulielmus* Normanniæ Dux a
Haraldo Rege Angliæ conſtituto per Leg
t

[31] *Polydor. lib. 8. Camden. d. §. Dani.* [32] *C*
ſtren. lib. 1. cap. 50. Gemeticen. lib. 6. cap. 9. P
lydor. lib. 8.

egnum ſibi reſtitui[33] poſtulavit, tum
d proximo affinitatis gradu *Divo Ed-*
vardo conjunctus eſſet, utpote, filius *Ro-*
Ducis Normanniæ, per *Emman. Ri-*
di Normanniæ Ducis filiam, matrem
i Edvvardi; tum quod *Divus Edvvar-*
æreditatem Regni Anglicani ſibi pro-
iſſet, ſi ſine liberis moreretur; & *Ha-*
us in Normanniâ auxilium ſuum *Gu-*
no, ad Regnum Anglicanum acqui-
um, poſt *Divum Edvvardum* Jura-
to ſanctè pollicitus fuiſſet.

V. *Gulielmus* ad Jus ſuum vendican-
, & ad caſtigandam *Haraldi* perfidiam
exercitu Angliam ingreſſus, *Haraldo*
, Regnum Angliæ adeptus eſt Anno
7. ejuſque Poſteri adhuc eo potiuntur.
ielmo, poſt Regni Anglici adminiſtra-
em per 21. Annos, mortuo[34], *Guliel-*
Rufus ejus filius *ſecundò-genitus* in
liâ ſucceſſit Anno 1088. & poſt eum,
liberis mortuum, *Henricus I.* filius
minor *Gulielmi I.* & in eo poſt Re-
m XXXV. Annorum etiam ſine filiis
rtuo, omnis *Gulielmi I.* virilis[35] & le-
ima proles defecit, eique ſucceſſit *Ste-*
nus Bleſenſis *Henrici I.* ex ſorore *Adelæ*
nepos

[33] *Polydor. lib. 8. Camden. in Britan. §. Nor-*
i. [34] *Polydor. lib. 10.* [35] *Polydor. lib. 11.*

nepos Anno MCXXXVI. *Stephano* [...]
vicus II. & poſt eum *Ricardus I.* ejus [...]
Atque ita Normannorum & extero[...]
Imperium apud Nos ceſſavit; nam *R[...]*
dus ejuſque Poſteri fuerunt Angli, in A[...]
nati, moribuſque Anglicanis uſi. Id qu[...]
gloriæ Gentis Anglicanæ tribuendum [...]
quòd, cum Normanni Anglos odio h[...]
rent, eorum Leges abrogare Moreſq[...]
Normannicos trahere contenderent, [...]
glorum tamen nomen [36] conſervâ[...]
ſummo ſibi honori ducentes Anglis in[...]
rare. Atque adhuc apud eorum Poſ[...]
manet Anglorum Nomen & Regnum [...]
demque Regnum Scotiæ per feliciſſ[...]
memoriæ *D. Iacobum* acceſſit.

XVI. Ex his ſatis conſtat, quas Pr[...]
pum Mutationes Britannia noſtra h[...]
que paſſa fuerit. Jam redeundum ad L[...]
Britannorum in his ſingulis Imperii [...]
tannici mutationibus; & inter eas, c[...]
uſum Romanorum Leges ſortitæ fue[...]
& quæ Legum Romanarum Authori[...]
Angliâ adhuc ſuperſit.

[36] *Polydor. lib.* 13.

PARS SECUNDA.

I. ANte Romanorum ingreſſum i[...]
tannìam, Duce *Iulio Cæſare*, [...]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

xtat, nec rerum geſtarum in Gente noſtrâ
liſtoria, nec Legum memoria, præter il-
ım, quàm à Romanis Scriptoribus habe-
ıus. In Britanniâ verò & Galliâ, refert *Cæ-
ſar*[37], Sacrorum & Legum poteſtatem fuiſ-
e penes Druidas; eorum Judices ſimul &
acerdotes, eoſdemque de omnibus Con-
troverſiis publicis privatiſque conſtituiſſe;
t, ſi quod admiſſum facinus vel cædes fa-
cta, vel de hæreditate aut finibus contro-
erſia eſſet, eoſdem præmia pœnaſque de-
creviſſe; eique, qui eorum Decretis non
aret, Sacrificiis interdicebatur. De eorum
erò Legibus aut Ceremoniis Sacrorum
ihil extat: nam literis aliquid mandare
on erat [38] illis permiſſum. De Legibus
erò in Britanniâ nihil mutavit *Cæſar*, quæ
uis Regibus conceſſa, & ſuis Legibus uſa[39]
ſt; tantùm Obſides & Tributa imperata
unt; Britanniamque ante Claudium ſui
uris *Seneca*[40] appellat.

II. Claudius verò Britanniam ingreſ-
ſus, in ea parte Inſulæ, quam debellavit, Le-
ges Romanas indixit, atque ideo *Druidas*
Edicto

[37] *Cæſar. lib. 6. de bell. Gallic.* [38] *Cæſar. d. lib. 6. de bell. Gall. Anth. Fanton. in Ordin. Reg. Gall. in præfat. Ciron. lib. 5. Obſer. jur. Canon. cap. 7.* [39] *Dio. lib. 53. Camden. §. Romani in Britann.* [40] *Senec. in Octav.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Edicto ſuo [41] ſuſtulit, unde de morte Cl[audii] luſit *Seneca* [42].

Ille Britannos
Vltra noti.
Littora Ponti:
Et cæruelos
Scuta Brigantes
Dare Romuleis,
Colla catenis
Iuſſit, & ipſum
Nova Romanæ
Iura Securis
Tremere Ocean[um]

Claudiumque Coloniam duxiſſe Camaloduni, narrat *Tacitus*, [43] *Vt eſſet ſubſidi[um] adverſus Rebelles, & imbuendis Soci[is] officia Legum.* Et de Claudii tempori[bus] antiquum Poëtam intelligit Magnus *Io[seph]* [44] *Scaliger:*

Cernitis ignotos Latiâ ſub Lege B[ri]-
tannos,
Sol citra noſtrum flectitur Im[pe]-
rium.

III. Sub *Nerone* poſtea recenſet *Tac[itus]* Britannorum querelas [45]: *Singulos ſibi o[lim] Reges fuiſſe, nunc binos imponi, è qui[bus] Legatus in Sanguinem, Procurator in B[ona] ſæviat, & externos fremitus in Curi[a] eorum audiri.* Univerſam etiam dein[de]

Brit-

[41] *Sueton. in Glaud. cap.* 25. [42] *Sene[ca] Lud. de morte Claudii.* [43] *Tacit. lib.* 12. *[An]nal.* [44] *Scalig. in Catalect. Camden. d. §. Ro[m] in Britan.* [45] *Tacit. in vit. Agric.* [46] *T[acit.] lib.* 14. *Annal.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

itanniam, præſertim fortitudine & pru-
ntiâ *Iulii Agricolæ* debellatam, in Pro-
nciæ Formam redegerunt Imp. *Veſpaſia-
ıs* & *Domitianus*. Iidemque & ſequentes
ıperatores, uſque ad *Honorium* & *Valen-
ıianum III*. Britanniam per Leges Ro-
ınas gubernârunt; Britanniſque per Ma-
ſtratus Romanos, Proconſules, Præſides,
gatos, Prætores, Præfectos Prætorio,
ſtea Comites Britanniæ, eorumque Vi-
rios, abrogatis Legibus Britannicis, ex
gibus Romanis Jus dixerunt.

IV. Sub *Domitiano* autem ita Leges
omanæ in Britanniâ invaluerunt, ut
gricola Britannos hortaretur, ut Tem-
a [47], Fora, Domos extruerent; Britanni-
ıe adeo ſe ad Artes Romanas accomoda-
rant, ut à Gallis Eloquentiam Roma-
ım & peritiam [48] Advocatorum didice-
nt. Poſteaque ſub *Marco Antonio* Imp.
riſtides Orator Græcus inter encomia
omæ ponit [49], *quod Leges ſuas omnibus
iam Britannis communes reddidiſſet, eoſ-
ımque terminos Imperio & Legibus ſuis
ſuiſſet*. Romaque deinde à *Claudiano* [50]
rmorum Legumque Parens, & à *Sidonio*

 Apolli-

[47] *Tacit. in vit. Agric.* [48] *Iuvenal. Satyr. 6.*
[49] *Ariſtid. in Rom. encom.* [50] *Claudian. lib. 3.*
Laud. Stilic.

Appollinari poſtea [51] *Legum Domicilii*
appellata eſt.

V. Romanarum etiam Legum uſus
exercitium in Britanniâ evidentiſſimè co
ſtat ex eo, quod ſub *Septimio Severo* Im
Æmylius Papinianus Eboraci Præfe
Prætorio Munus (quod in Imperio Rom
no Supremum fuit) geſſerit & Jus dixer
Cujus rei fides tribuenda eſt *Dioni Ca*
viro Conſulari, qui ſub *Severo* vixit &
geſtas *Severi* [52] ſcripſit, licet à reliquis H
ſtoriæ Romanæ Scriptoribus omittatu

VI. *Severus* enim cum *Antonio Ca*
calla & *Geta* filiis, ad evitandum Leg
num otium & Filiorum luxuriam Rom
in Britanniam veniens, relicto *Geta* fi
cum Conſiliariis & amicis antiquiſſimis
interiore parte Inſulæ, quæ Romanis pa
bat, ut Juri dicundo rebuſque adminiſtra
dis præeſſet, ipſe cum *Antonino* & exe
tu in Caledonios profectus eſt &, dum
mul equitarent, *Antoninus* refræna
equo magno ſilentio gladium diſtrinxit,
Patrem feriret; à quo facinore, clam
militum avocatus, abſtinuit. *Severus* a
tem rem diſſimulavit, donec, rebus co
poſitis, ad Prætorium rediret, ubi filiu

cu

[51] *Sidon. Apollin. lib.* 1. *epiſt.* 6. [52] *Io. Le*
clav. in vit. Dion. Caſſ.

m *Papiniano* & *Caſtore*, amicis intimis, ſe vocat, gladiumque in medio colloca- ubet &, filium increpans quod tantum inus, Sociis & hoſtibus videntibus, au- eſſet attentare, eum porrò ita alloqui- r: *Si me ſublatum cupis, manu tuâ me in- fice; vel hic adeſt* Papinianus [53] *Præfe- s Prætorio, cui jubere potes ut me interfi- at, iſque Mandatis tuis, cum Imperator , obtemperabit. Papinianus* enim fuit imus omnium in Conſiliis [54] *Severi,* m ob inſignem præ reliquis omnibus Ju- Scientiam, tum quod *Severo* ex ſecundâ ore affinitate conjunctus [55] eſſet.

VII. *Severus*, poſt fuſos *Caledonios* oracum rediens, ibi promulgavit Le- m illam, [56] quâ conſtitutum eſt, Servum enum acquirere Dominium bonæ fidei ſſeſſori, ſive ex re ejus ſive ex operis is, malæ autem fidei poſſeſſori nihil ac- irere. Quæ data fuit Eboraci *Fauſtino* & *ufo Coſſ.* qui fuit ultimus [57] Annus Impe- *Severi*, (quo *Severus* Eboraci mortuus t) eademque ſcripta fuit à *Papiniano*, ia Interpretes noſtri opinantur, [58], Om-

[53] *Dio. lib. 76. in excerpt. Xiphilin.* [54] *Lam- id. in Sever.* [55] *Spartian. in Caracall.* [56] *L. 1. de rei vendic.* [57] *Cont. in faſc. Conſular.* [58] *Math. eſenbec. in Papinian.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

nes Conſtitutiones *Severi* & *Antonin* quæ in Codice *Iuſtinianæo* reperiuntur, à *Papiniano* multâ cum deliberatione conſcriptas fuiſſe: neque *Papini num* ſolùm, ſed *Vlpianum* etiam & *Pau lum* fuiſſe hîc in Britannia Aſſeſſores Prætorio cum *Papiniano* Præfecto, V doctiſſimi [59] exiſtimârunt; eoſdemq omnes *Getæ* Conſiliarios fuiſſe aſſignato Et inter Britanniæ Noſtræ decora num randum eſt, quod *Papinianus* in eâ J dixerit, *Primus* [60] *Omnium Iuriſconſu torum, qui fuerunt vel futuri ſunt*, *qu nemo unquam Iuris Scientiâ ſuperavit, n in poſterum æquare poterit*, ut eum præ cat *Cujacius*[61]: magiſque Britanniam n ſtram ornat, ſi *Vlpianus* & *Paulus* (pri poſt *Papinianum*) in Auditorio *Papini* hic aſſidebunt.

VIII. Britanniam noſtram ſub Le bus Romanis adminiſtratam fuiſſe, hab mus etiam teſtimonia *Vlpiani* & *Iavol* in Pandectis. Filiifam. apud Britann erant in patria poteſtate ex Jure Roman

& Pat

[59] *Selden. diſſertat. ad Flet. cap. 4. ex Lamp in Alex. Sever. & l. lecta ff. ſi cert. petat.* [60] *sum Papinianus. 14. C. de ſenten. & interloc. Iud. Iac. lect. in Orat. de Æmyl. Papinian.* [61] *jac. in procem. ad quæſt. Papinian.*

Patres filiis pupillariter ſubſtituebant: non potuerunt Patres pupillariter ſub-tuere filiis, niſi prius in Teſtamento redem ſuum ſcripſiſſent; atque ita Im-ratorem *Severum* ad *Virium Luppum* æſidem Britanniæ reſcripſiſſe, refert [62] *pianus*. Ita etiam in Teſtamento *Seii turnini*, claſſis Britannicæ Archiguber-i hæredi fiduciario inſtituto reſtituen-m eſſe hæreditatem, ſi is, cui reſtituen-erat hæreditas, deceſſiſſet, priuſquam es ceſſiſſet, reſpondit [63] *Iavolenus*.

IX. Britanni porrò noſtri non tantùm Leges, verùm etiam mores, habitus, nguam, Eloquentiam & omnes Artes omanas ſe accommodabant; quod ex di-nâ benignitate in Gentem noſtram pro-anavit, quæ aliter nativam barbariem tinuiſſet. Neque enim eandem Saxo-um, Danorum aut Normannorum, Gen-um magis barbararum, Moribus exuiſ-t: ſed quicquid apud Majores noſtros ulchrum aut ſplendidum fuit, Romano-um Moribus, Virtutibus & Imperio tri-undum eſt; Britannique noſtri ita ſe ad iſciplinam Romanorum compoſuerunt,

 ut,

[62] *L. moribus 2. §. prius ff. de vulg. & pupill.* *hoppin. de Com. Gall. conſuetud. p. 2. n. 2.* [63] *L. eius Saturninus 46. ff. ad S. C. Trebell.*

ut, Britanniam vocatam fuiſſe Romaniam
Gildas [64] noſter teſtetur.

X. Et Britanni denique non prius Ro
manas Leges deſeruerunt, quàm ipſi à Ro
manis derelicti erant; quod in *Honorii* tem
pora incidit. *Tum autem Trans-Rhenan*
Barbari, cuncta pro libito invadentes, Bri
tannos eò redegerunt, ut, Romanorum Legi
bus non amplius obedientes, propriam Rem
pub. arbitratu ſuo conſtituerent, ut ait [65]
Zoſimus: quam tamen libertatem ſtatim
amiſerunt, & à Saxonibus debellati eorum
Legibus parere coacti ſunt.

XI. Cum verò aliqui Juriſconſulti An
glicani magni Nominis tradiderint [66], Ro
manos Leges ſuas Britannis non impoſuiſ
ſe, ſed iis uti ſuis Legibus & Conſuetudini
bus permiſiſſe, quibus rationibus ducti il
lud aſſeruerint, non poſſum aſſequi; nec
ipſi ſe explicant, cum hoc repugnet fide
Hiſtoriarum Romanarum, & deincep
Anglicarum omnium. Et contrariam Sen
tentiam evidentiſſimis Teſtimoniis de
fendunt clariſſimi hoc Sæculo Gentis no
ſtr

64 *Gild. in. epiſt. de excid. Britann.* 65 *Zoſi*
lib. 6. Pancirol. in Notit. Occiden. Imper. cap. 7
66 *Forteſc. de Laud. Leg. Angl. cap. 17. D. Edwar*
Coke. lib. 2. Relat. & lib. 6. Relat. in præfat.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

ſe Scriptores, *Gul. Camdenus*[67], & *Ioh.*
denus[68], quorum Ille Britanniam no-
am Chorographiâ & Annalibus *Eliza-*
ha apud exteras Gentes illuſtrem reddi-
, hic verò ad Juris Patrii exactam Scien-
m, Legum *Moſaicarum* reliquarumque
entium & Literarum porrò omnium,
n Latinarum modò & Græcarum ſed &
ebraicarum, & Gentium Orientalium
gularem cognitionem adjecit; iiſque
ſtea acceſſit *D. Henr. Spelmannus*[69], inſi-
is & acutiſſimus Antiquitatum Britan-
carum Explorator. Qui omnes ampliſ-
nis rationibus probant, Romanos, abro-
itis Legibus Britannicis, Romanas in
itanniam induxiſſe & ſecundùm eas Jus
xiſſe, quamdiu Imperatores Romani
ritanniâ noſtrâ potiti ſunt. Eorumque, in
iterarum omnium & Antiquitatum
entis noſtræ cognitione, longè præſtan-
orum, Sententiam ſequi debemus.

XII. Sed huic Sententiæ adverſari vide-
r Epiſtola ad *Eleutherium* Pontificem
omanum, miſſa à *Lucio* uno Regum

67 *Camden. in Britann. §. Roman. in Britann.*
8 *Selden. in Not. ad Forteſc. cap. 17. in analect.*
b. 1. cap. 5. in uxor. Hebr. lib. 2. cap. 29. Diſſert.
d Fletam. cap. 4. 69 *D. Spelman. in Concil. ad*
nn. 185. p. 35.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Britannicorum, quem fuiſſe Regem *Ic*
norum, nempe Norfolciæ, Suffolciæ
agri Cantabrigienſis ſub *Antonino Pio*
Commodo Imp. perhibetur, in quâ Leg
Romanas & *Cæſareas* ſibi ab *Eleuther*
tranſmitti petiit, quòd ineptè feciſſet,
Britanni eo tempore Leges Romanas h
buiſſent. Hæc Epiſtola non ante *Henr*
ci VIII. tempora typis [70] evulgata eſ
quam poſteriores Scriptores Anglici al
quot [71] retulerunt, ad fidem Epiſtolæ con
mentitiæ adhibendam, ex errore procl
ves in honorem Gentis noſtræ; in qu
etiam *Lucius*, omnium Regum Chriſti
norum primus, à Pontifice Sacris Chriſti
næ Fidei initiari petiit.

XIII. Verùm hæc Epiſtola ex eo ſ
ſpecta habetur, quod Britannici Scriptor
antiqui, qui hujus Epiſtolæ [72] meminerun
in ea nihil de Legibus Romanis referun
& recentiores Scriptores Anglici [73] ex mu
tis rationibus hanc Epiſtolam ſpuriam
adulterinam eſſe contendunt, quòd ha
Epiſto

[70] 12. *H.8. Spelm. ad. d. ann.* 185. [71] *Fox.*
Martyrol. lib.2. Gul. Lambard. in auctar. Leg. Ed
Confeſſ. Antiquit. Britan. pag. 4. [72] *Epit. hiſt*
Bed. in fin. Io. Major. de geſt. Scotor. lib. 1. *cap.* 1
Io. Balæ. in Scriptor. Britan. Cent. 1. *v. Lucius Pi*
[73] *Spelman. ad d. ann.* 185. *Wheloc. in Legib. Gu*
Baſtard.

piſtola ſcripta referatur Anno Chriſti
LXIX. cum *Eleutherius* Sedem Roma-
m non obtinuerit ante Annum CLXXX.
ód contineat verba Latinitatem Nor-
annicam & Jus Anglicanum redolentia,
tod in ea allegentur ſacræ Scripturæ ex
anſlatione *Divi Hieronymi*, qui ad du-
ntos Annos poſt *Eleutherium* floruit; &
iòd nec *Galfredus* Monumethenſis, nec
ovedonus nec alii Hiſtorici Anglici anti-
ui ejus meminerint. Et aliæ porrò conje-
uræ contra *Lucii* Epiſtolam proferuntur,
empe, quòd Pontifex *Lucium* compel-
t in plurali, *Vos eſtis Vicarius Dei.* Quam
ompellationem à recentiorbus Principi-
us aſſumptam, ſermo Romanus ejus Sæ-
uli non admittit, quòd Pontifex aſſerat:
Leges Cæſaris *poſſe ſemper reprobare*,
uòd verba, *Protectione & Pace*, non Ro-
anum ſed recentiorem Anglicanum
ermonem referant; quòd in antiquis
xemplaribus Legum *Gulielmi Nothi* hæc
piſtola non reperiatur; quòd Leges *Gu-
lelmi* & Conſuetudines Londinenſes (in-
er quas hæc Epiſtola edita eſt) ex gravibus
tiam Cauſis ſuſpectæ ſint; & demum, ſub
liis ſuſpicionis & falſi conjecturis, labo-
at hæc Epiſtola *Lucii*, quas doctiſſimus
D. *Gerardus Langbainius*, Collegii Regi-

næ apud Oxonienſes Præpoſitus, cum mul-
tis aliis Obſervationibus ſuis de Antiquita-
tibus & Legibus Romanorum in Britanni
(quarum ille, ut & Hiſtoriæ univerſæ, e
valde peritus) mihi amicè communicavi
Ex his conſtat, Britannos Legibus Roma-
nis paruiſſe, quamdiu ſub Imperio Roma-
no fuerunt, donec, à *Cæſaribus* derelict
Saxonum & Danorum Dominationi ceſſe-
runt.

XIV. Sub Saxonibus verò & Dan
quamvis pauciora Legum Romanarur
veſtigia reperiamus, utpote, intentis ad e
ſolas Leges ferendas, quæ Britannos & An-
glos ſub jugo ſuo arctiùs coercerent: ſu
iis tamen conſtabit, Reges eorum, qui re-
liquis Pietate, Virtute & Gloriæ cupidita-
te præcelluerunt, in Judiciis & Jure dicun-
do inter Subditos ſuos ad exemplar Roma-
norum ſæpiùs ſe compoſuiſſe. Ita ſub Hep-
tarchiâ Saxonum, refert *Beda*[74], *Ethelber-
tum* Regem Cantii circa Annum Salu-
tis DCXIII. Decreta Judiciorum inte
ſubditos ſuos, juxta exempla Romanorum
cum Conſilio Sapientum, conſtituiſſe. I
quibus ante omnia ſancivit, pœnas in auſe-
rentes Res ab Ecleſiis, Epiſcopis vel ali

qu

[74] *Bed. lib. 2. hiſtor. cap. 5. Spelm. in gloſſar.*
Lex. Anglorum.

ibuſcunque; eademque fuiſſe Anglico
rmone conſcripta ſuoque ſæculo obſer-
ta, *Beda* teſtatur. Et hic primus Regum
xonicorum Leges[75] tulit, & poſt eum
as Rex Saxonum Occidentalium aliis
omulgavit; & deinceps Leges *Mercias*
ffa, Merciorum Rex. Poſt eos celeberri-
us *Aluredus* Occidentalium Saxonum
ex prioribus Legibus alias addidit, &
luredo Reges ſuccedentes *Edvvardus*
nior, *Athelſtanus, Edmundus, Edgarus,*
theldredus Saxones, poſteaque *Canutus*
anus, ſuas Leges ediderunt, quæ adhuc
xtant, eaſdemque ex Linguâ Saxonica *Gu-*
elmus Lambardus Latinas reddidit.

XV. In his verò Legibus omnibus non
ulta deprehenduntur judicia Legum Ro-
ianarum, quæ poſt *Iuſtiniani* ſæculum à
entibus Europæis vix cognitæ fuerunt;
egeſque Saxonici Dominationi ſuæ per
eges ſuas conſtituendæ ſollicitè incum-
ebant, licet eorum plurimi Juſtitia & Pie-
ate inſignes fuerint, quorum zelo in Fidem
Chriſtianam & Pietati Splendidæ, apud
nos Eccleſiæ Cathedrales & Monaſteria &
Collegia ſacra plurima tribuenda ſunt.
Verum hæc à Danis non potuerunt expe-
ctari, qui Angliam ingreſſi circa An-
num

75 *Spelm. d. v. Lex. Anglorum.*

num DCCC. non ſolum Urbes, Oppida Eccleſias, Monaſteria, ſed & Leges, Scientias & Literas omnes vaſtârunt [76] & profligarunt, cum eſſent Ethnici & à fide Chriſti [77] abhorrerent. Danis autem pulſis *Divus Edvvardus*, quem Confeſſorem dicimus, ex omnibus prioribus Legibus Anglorum, Danorum & Merciorum unam Legem Communem [78] edidit, quæ Leges *Edvvardi* Confeſſoris hodie dicuntur, quas Angli deinceps adeo amplexi ſunt, ut, poſt Normannorum Dominationem, quoties Populus ex Legibus aſperioribus concitatus inciperet tumultuari, Reges eorum animos delinire ſolebant, promittendo, ſe Leges *Edvvardi* Confeſſoris reſtituturos; Regeſque noſtri iis ſæculis, cum inaugurati erant, ſe Leges *Edvvardi* obſervaturos ſacramento polliciti ſunt.

XVI. Iiſdem Sæculis, quibus Saxones & Dani Anglorum Imperium habuerunt, Britanni, in VValliam ab iis pulſi, ſuos Reges habuerunt; quorum tamen nullas habemus Leges ſcriptas ante *Hovelum Bonum* (*Hovvel Dha*) eorum Regem circ

Annun

[76] *Spelm. in Concil. ad Capitul. incert. Edi*
[77] *Hect. Boeth. hiſtor. Scotor. lib.* 10. [78] *Gem dicen. lib.* 6. *c.* 9. *Ran. Ceſtren. lib.* 1. *c.* 50. *Polydo hiſtor. lib.* 8. *Spelm. d. v. Lex Anglorum.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

nnum DCCCCXL. qui, convocatis
iſcopis & Laicis doctiſſimis, Leges anti-
ias correxit & novas condidit, quas per
legaridum Longuaridum [79] Virum pro
ſæculo doctum, Latinè ſcribi & promul-
ari juſſit. Inter eas Leg. LXXXV. lauda-
r Lex Romana [80], quòd duo teſtes ſuf-
ciunt, ubi teſtium numerus non defini-
ır, & quod unius teſtimonium non ſit [81]
lmittendum: in eâ tamen Lege plures
numerat, quorum ſoli teſtimonio ſit cre-
endum; ſcilicet, Dominum inter duos
omines, Abbatem inter duos Monachos,
atrem inter duos filios, Sacerdotem de
ſtimonio ſibi atteſtato, Puellam de vir-
initate, ſi rapta ſit, Latronem ad patibu-
ım ductum de Sociis ſuis, aliique ibi enu-
ıerantur. Neque his Sæculis expectare
oſſumus multa Legum Romanarum te-
timonia, in quibus Jus *Iuſtinianæum* de-
tuit. Scientiarum omnium in Europa fuit
blivio miranda, ut ſupra [82] dictum eſt; &
pud nos Literas omnes, Dani præſertim,
rofligârunt; eademque veſtigia Legum
Romanarum, quæ ſub Regibus noſtris Sa-
xonicis

[79] *Io. Bale. Cent. 2. v. Blegaridus.* [80] *Leges Howeli Dha. M. S. apud clariſſ. Selden. l. 85. tit. numerus teſtium.* [81] *L. 3. C. Theodoſ. de fid. teſt. & l. 9. C. Iuſtin. de Teſtib.* [82] *Lib. 5. cap. 5.*

xonicis reperiuntur, petita erant è Codic
Theodoſiano [83], *Gaii*, *Pauli*, *Vlpiani* frag
mentis, quæ cum aliquâ parte Pandecta
rum apud Europæos extabant.

XVII. Progrediendum igitur ad Nor
mannorum tempora, quorum Primi Re
ges Reip. Anglicanæ gubernationem i
multis mutârunt, pluribuſque Legibu
prioribus abrogatis novas condiderunt
eamque Reip. & Legum formam apu
Nos conſtituerunt, quam hodie habemu
ſub Regibus noſtris, qui *Gulielmo I.* legiti
mè ſuccedentes, ab eodem & Titulum &
numerum Deceſſorum deſcribunt. Nor
mannos verò Juris Civilis Uſum & Autho
ritatem apud Nos in multis induxiſſe, ex ſe
quentibus conſtabit.

XVIII. *Gulielmus* Normannorum
Dux, Coronam Angliæ adeptus, licet ſ
propalaret eſſe Legitimum *Divi Edvvar*
di hæredem ex donatione *Edvvardi*, &
qui erat *Edvvardi* pronepos ex ſorore, ta
men proximitate inferior erat *Edgaro*
quem *Etholingum* appellârunt Angli, u
delicias Gentis ſuæ. Atque ideo alias Ar
morum ſuorum Cauſas, nempe cæden
Alfred

[83] *Freher. in edit. Græc. Rom. in epiſt. ad Rud. 2 Imp. clariſſ. Selden. diſſert. ad Flet. cap. 5. Ciron lib. 5. obſer. jur. Canon. cap. 2.*

fredi fratris *Edvvardi* & *Roberti* Can-
riensis Archiepiſcopi exilium adjecit,
quibus omnibus juſtum ſibi bellum
ſſe in *Haraldum* & Anglos decrevit.
ſtquam verò Coronam induiſſet, ex po-
tate ſua Leges plures mutavit, quæ &
Succeſſoribus receptæ ſunt; novam Ju-
dicundi Formam in multis conſtituit:
ædia Anglorum plurima ex Allodialibus
udalia fecit: multa tributa & vectigalia
peravit, quibus Angli prius ſoluti erant,
demum moriens, exhæredato *Roberto*
ormannorum Duce, filio primo-genito,
ulielmum (quem *Rufum* dicimus) ſecun-
-genitum in Regno Angliæ Hæredem
ſtituit, quòd omnino in ſucceſſionibus
gitimis nefas eſt admittere, Conſuetu-
nem diuturnam de ſucceſſione Primoge-
ti in Gallia & in Anglia in omnibus hære-
tatibus invaluiſſe, Interpretes [84] noſtri
ſtantur.

XIX. *Gulielmus* hic (quem vulgo Con-
ueſtorem dicimus) initio Regni, Proce-
ùm precibus ductus, primò obſervari juſ-
ſit

[84] *Bald. in L. cum in antiquioribus n. 18. C. de ir. de lib. Panor. in c. ex inſinuatione. n. 6. de jur. atron. Tiraquill. de jur. primogen. qu. 21. n. 2. 3. iul. Benedict. ad c. Raynutius de teſtam. v. in eodem ſtam. 1. n. 166.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

ſit Leges *Divi Edvvardi* [85], una cum i
quas ipſe conditurus erat. Sed pacato R
gno, Leges ſuas inducturus, ex Legib
Merciorum, Danorum & Occidentaliu
Saxonum, quæ apud Nos erant celebrior
Danicas [86] prætulit, quia cum Norman
cis magis conveniebant; Normanniq
à Danis oriundi eoſdem Cognatione att
gebant; iiſdemque Conſuetudines No
mannicas [87] immiſcuit; & ex iis omnib
Leges ſuas compoſitas promulgavit, qu
rum pleræque apud Nos adhuc valent.
quamvis illius Succeſſores *Gulielmus I*
Henricus I. Stephanus, *Henricus II.* al
que deinceps, Anglos, res novas molie
tes, ex Legum Normannicarum cauſ
ſæpè pacarent, polliciti Legum *Divi E*
vvardi reſtitutionem, illud tamen nu
quam præſtiterunt: tantùm Barones noſ
à *Ioanne* & *Henrico III.* Chartam Libert
tum obtinuerunt, quæ in multis Articu
aſperitati priorum Legum temperame
tum adhibuit, quam Magnam Charta
app

[85] *Ingulph. Abb. Croyland. in fin. hiſtor. Hov in Gul. 1. p. 150. & p. 608. Gemeticen. d. lib. Spelm. in gloſſar. v. Lex Anglorum.* [86] *Geme cen. d. lib. 6. c. 9. Hoved. annal. p. 2. in Henr. Spelman. d. v. Lex Anglor.* [87] *Camden. in B tann. §. Normann. Spelm. in d. v. Lex Anglorum.*

ppellârunt, eademque apud Nos in ſummâ veneratione adhuc habetur.

XX. Leges verò Conqueſtoris Anglis primò duræ videbantur, eaſdemque excutere ſæpe tentârunt; ſed per aliquot ſæcula inſequentia Conſuetudine & Conſenſu Gentis noſtræ confirmatæ deinceps iiſdem gratæ fuerunt, & in Mores noſtros abierunt. Nam Conſuetudinis apud omnes Gentes mira vis eſt, poſtquam uniuſcujuſque populi conſenſu recepta fuerit. Atque ideo Lex Tyranno, Conſuetudo Regi [88] comparari ſolet; Legeſque ex præſcripto datæ ſpeciem ſervitutis habent, conſuetudines verò conſenſu receptæ, ut Liberis imperant.

XXI. Illud autem aſperum in Legibus Conqueſtoris viſum eſt Anglis, quod, cum priorum Regum Leges Sermone Latino vel Saxonico ſcriberentur, ille Leges ſuas promulgari, Actionum Formulas, Acta Judiciorum & Sententias Judicum idiomate Normannico [89] ſcribi juſſit; quòd nec ab Anglis nec à Gallis (quorum plurimi tum erant ſubditi Regi noſtro) intelligebantur, eâdemque Linguâ pueros in Scholis inſtrui mandavit. Quod Mandatum in Romanis

[88] *Dio. Chryſoſtom. ora. 76.* [89] *Ingulph. in loc. cit. Polyd. lib. 9.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Romanis imperioſum [90] appellat *D. A*
guſtinus, qui Gentibus à ſe debellatis in J
diciis & omnibus Actis publicis Linguâ R
manâ uti præceperunt; id tamen apud n
valuit uſque ad *Edvvardum III.* ſub q
Lege latâ permiſſum [91] eſt, omnes dei
ceps Actiones & poſtulationes in Cur
Regis Sermone Anglicano proponi.

XXII. Conſuetudines verò Norma
nicas fuiſſe per Conqueſtorem Angli
immiſtas, ex earum ſimilitudine in mul
Articulis clariſſimè conſtat. Et ex hac ſim
litudine teſtantur Juriſconſulti Gallici,
Carolum VI. & *VII.* Gallorum Reges, p
recuperatam Normanniam ſub *Henr*
co VI. Rege noſtro, quam Deceſſores ſu
Conqueſtoris tempore poſſederant, n
reformaſſe ſtatim Conſuetudines No
manniæ, quia immutatæ non fuiſſent p
Anglos, utpote, cum Conſuetudinib
Anglicis convenientes; quod in reliqu
Provinciis omnibus Galliæ præſtiterun
in quibus Conſuetudines omnes ab Ang
inductas expurgârunt & ad antiquas redi
runt. Conſuetudines verò Normannię ult
mò reformatæ erant ab *Henrico III.* Gall
ru

[90] *Auguſtin. lib.* 19. *de Civit. Dei. cap.* 1
[91] *Stat.* 36. *Edw.* 3. *c.* 15. [92] *Iacob. Godefr*
ad conſuetud. reform. Norman. in princ. v. reforme

n Rege Ann. MDLXXXIII. nam
aſque antiquæ Normanniæ Conſuetu-
ies apud eos manſerunt.

XXIII. Conqueſtor poteſtate ſuâ
ıs Juris dicundi formam apud Anglos in
ıltis mutavit, novaſque Curias & Tribu-
lia vel conſtituit vel immutavit. Cancel-
iorum ſub Regibus Anglo-Saxonicis
quando mentio eſt; ſed ſub Conqueſto-
Cancellaria conſtituta eſt, quæ deinceps
Succeſſoribus perpetua fuit, cui præſi-
t Cancellarius à Rege conſtitutus. (quòd
ud Nos Supremum Munus eſt) è qua
nanant 93 *Diplomata* Regia & *Brevia*
riginalia, Mandata etiam pro Inquiſitio-
bus Feudalibus. Eique præſertim de-
andata eſt poteſtas Juris Anglicani rigo-
m temperandi & moderandi, ubi æqui-
s poſtulat, remediaque concedendi con-
a fraudem, fiduciam violatam, omnem-
ıe dolum malum in cauſis ejus Fori pro-
iis, ſicut & apud Romanos Prætor 94 ha-
uit Juris Romani adjuvandi, ſupplendi
el corrigendi poteſtatem. Quamvis verò
aliqui

93 *Spelman. in gloſſar. in Diatrib. de Cancellar.*
L. Ius autem §. Ius Prætorium. ff. de Iuſt. &
ır. Cujac. ad d. l. Ius autem. lib. 2. definit. Papin.
ancir. lib. 1. Theſaur. var. lect. jur. cap. 35. Franc.
Amay. lib. 1. obſervat. jur. cap. 13. n. 11.

aliqui apud Nos Viri docti exiſtiment, e
poteſtatis amplitudinem judicandi
Cauſis ex æquo & bono, & moderandi J
ris Anglicani à Conqueſtore Cancella
non fuiſſe conceſſam, ſed paulatim p
ſæcula inſequentia creviſſe: conſtat tame
Cancellarios fuiſſe uſos eâ poteſtate
Henrico II. quia *Io.* Sariſburienſis *Beck*
Cancellarii coætaneus Librum ſuum ita
alloquitur:

Quærendus Regni tibi Cancellar
Angli,
Primus ſollicitâ mente petendus er
Hic eſt, qui Regni Leges cancellat i
quas,
Et mandata Pii Principis æqua fa
Si quid obeſt populo, vel moribus eſt i
micum,
Quicquid id eſt, per eum deſinit
nocens.

Et *Alexander* Neckham[96] de *Becketo* i
Beatus ſiquidem Thomas *Cantuarien*
dummodo Cancellarius fuit, Leges iniqu
cancellavit.

XXIV. A Sæculo Conqueſtoris co
ſtitutæ ſunt apud Nos Curiæ *Banci* Re

P

95 *Io. Sariſbur. in Polycrat. in præfat. ad*
ſuum. 96 *Alex. Neckh. ſuper Cantic. lib. 4. c*
M. S. in Biblioth. Bodleian.

o dijudicandis iis Cauſis, ſive Criminali-
s ſive Civilibus, quæ inter Regem &
bditos agitantur; & Curia Communium
acitorum, in qua Subditorum lites diſce-
antur; & Curia Fiſci, ſeu *Ærarii* Regii
d quam ſpectat Judicium Cauſarum om-
um de Mulctis, Feudorum alienationi-
ıs, Bonorum publicatione, Regiis Cen-
ous, ſolutione Vectigalium aliorumque,
quibus de Jure Fiſci Regii agitur) quæ à
inguâ Normannicâ derivata Curia *Scac-
rii* dicta eſt. E quibus Curiis licet aliquæ,
æſertim verò Curia *Banci* Regii, tradan-
r à Viris Juris Anglicani peritis fuiſſe
onqueſtore antiquiores; illud tamen om-
bus conſtat, has Curias à Sæculo Con-
ueſtoris per ſexcentos Annos duràſſe &
ud Nos adhuc manere.

XXV. Præcipuè verò Poteſtate ſuâ
ſus eſt Conqueſtor in tempore Juris red-
endi, & in modo probationum & Judi-
orum. Nam, cum apud alias Gentes Eu-
opæas Jus ſemper dicatur, exceptis tem-
oribus Meſſis, Vindemiarum & aliquarum
eriarum: Conqueſtor ſtatuit quatuor
nni Terminos Juri dicundo certo dierum
umero circumſcriptos, extra quos nemo
n Curiis Regiis ſupremis in Jus vocari
oſſit. De modo verò Judiciorum & pro-
batio-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

bationibus conſtituit, omnes quæſtion
facti dijudicandas eſſe per Duodecim Vi
juramento aſtrictos, quos Juratores di
mus, qui, auditis Teſtibus, de facto pr
nunciant, quæſtione Juris, ſi qua ſuper
Judicibus reſervatâ. Cujus Judicii M
licet aliqua veſtigia appareant apud Ang
Saxones, Conqueſtore antiquiora, ab
tamen in certam Formam [97] redactu
fuiſſe conſtat, & ab Anglis poſt Conqueſt
rem conſtanter ſervatus fuit.

XXVI. Conqueſtor porrò Forum E
cleſiaſticum à Laico diſtinxit. Nam, cu
antea ſub Anglo-Saxonibus ſingulis Me
ſibus *Aldermannus* ſeu Præſes una cu
Epiſcopo Jus dixiſſent, in Curiâ Center
riâ, quam *Hundredum* dicimus, manda
Epiſcopis & Archidiaconis, ne deinc
Jus dicant in Curiâ Centenariâ, ſed in lo
per Epiſcopum deſignando; ibique ju
cent ſecundùm Canones & Leges Epiſc
pales, & contumaces contra eorum ma
data Excommunicationis Sententiâ & B
chio Regio parêre cogantur, cum præ
pto Vice-Comitibus & Præpoſitis Reg
dato, ne aliquem in Ius vocent coram Se
iis, quæ ad Forum Epiſcopale [98] ſpectant

XXV

97 *Spelm in gloſſar. v. Iurata.* 98 *Coke. Inſtit. p*
cap. 54. & lib. 2. cap. 6. ſect. 135. Char. 2. Rich. 2. n

XXVII. Sub Conqueſtore ejuſque
o *Gulielmo Rufo* nihil auditum in An-
ia de Iure Civili: neque enim Pandectæ
othario Imp. reſtitutæ ſunt ante Annum
CXXVIII. qui fuit viceſimus *Octavus*
nus, poſtquam *Henricus I.* Rex noſter
gnare cœpiſſet; ipſumque *Irnerium*,
ſtquam Bononiæ diu Ius Civile docuiſ-
, Anno MCXC. ibi occubuiſſe [99], tra-
nt. Quamprimum autem *Irnerius* Bo-
niæ Ius Civile profiteri cœpiſſet, idem
ud Nos præſtitit *Vacarius:* ita enim *Ger-*
ſius Dorobornenſis [100] in vita *Theobaldi*
chiepiſcopi Cantuarienſis ſub *Henrico I.*
nc Leges & Cauſidici in Angliam primò
cati ſunt, quorum primus Magiſter Va-
ius *hic in Oxenfordiâ Legem docuit. Va-*
ius autem Ius Civile apud nos legit
onii Anno MCXLIX. (qui incidit in
phani Regis Noſtri Annum decimum-
rtum) quod hiſtoria Normannica per
dream Quercetanum edita nobis pro-
it. Ubi ita de *Vacario* [101]. *Magiſter* Va-
ius *gente Longobardus, vir honeſtus &*
Iuris

[99] *Panzir. de Clar. Legum. Interpret. lib. 2. c. 13.*
Gervaſ. Doroborn. in vit. Theobald. M. S. in
lioth. Cotton. [101] *Chronic. Norman. ex biblioth.*
victor. Pariſ. Edit. per Andr. du Cheſne. ann.
9. p. 983.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Iuris peritus, cum Leges Romanas Ann
Incarnatione MCXLIX. in Anglia di
pulos doceret, & multi tam divites q
pauperes ad eum Cauſâ diſcendi conf
rent, ſuggeſtione pauperum de Codice &
geſtis excerptos novem Libros compoſuit,
ſufficiunt ad omnes Legum lites, qu
Scholis frequentari ſolent, ſi quis eos per
noverit. Fuitque Legum Romana
Profeſſio prius ad Nos per *Vacarium*, q
ad Gallos per *Placentinum* allata, qui
Vacarii mortem in Academiâ Monti
ſulanâ Anno 1196. legere [102] incepit.

XXVIII. Hunc *Vacarium* valde
lebrat clariſſimus *Seldenus* [103], exiſti
eum fuiſſe *Rogerium* illum, qui inte
riſconſultos Italos ex *Irnerii* Schola nu
ratur; & qui ſcripſit Tractatum de Pra
ptionibus ab Interpretibus noſtris
laudatum; eundemque fuiſſe Autho
illius Summæ, ex cujus invidiâ *Placen*
ſuam Summam compoſuit, & poſt
Azo ſuam Summam; qui præ reliquis
nibus Summarum Juris Civilis Scrip
bus hodie prædicatur; & fuiſſe hunc *V*
rium Virum celeberrimum ex eo co

102 *Vaſq. Recherch. lib. 9. c. 37. Pauzir.*
Leg. Interpret. lib. 2. cap. 20. 103 *Selden.*
ad Flet, cap. 7.

ıod poſt lectionem Juris in Angliâ *Abbas* eccenſis in Normannia factus eſt, & poſt ıortem *Theobaldi* electus eſt Archiepiſco-ıs Cantuarienſis, quàm tamen electio-em, ſive religione ſive vitæ Monaſticæ more ductus, repudiavit & in Monaſterio eccenſi obiit Anno MCLXXX.

XXIX. Sub eodem *Stephano* Rege *heobaldus* Archiepiſcopus Cantuarienſis iſit *Thomam Becketum* Clericum Lon-nenſem in Italiam, ut Juri Civili Bono-æ operam [104] daret & ad res publicas ge-ndas eſſet inſtructior; qui rediens Oxonii egum Doctor creatus eſt, & inter Juris omani peritos Oxonienſes [105] enumera-ır. Eundemque poſtea ad *Celeſtinum Pa-am*, pro revocandâ poteſtate Legatinâ ncessâ *Henrico* VVintonienſi Epiſcopo, egis fratri, miſit *Theobaldus*; & infra iennium poſt mortem *Stephani* ab *Hen-co II.* obtinuit, ut *Becketus* Cancellarius ngliæ [106] conſtitueretur.

XXX. Cum verò ſub Rege *Stephano*

104 *Gervaſ. Dorobern. M. S. in vit. Theobald. ntiqu. Britann. in vit. Theobald. Quadrilog. lib. 1. ſ.* 105 *Io. Grandiſon. Epiſ. Saxon. de vit. & rac. Th. Becket. cap. 2. Twyn. Antiqu. Oxon. b. 2. p. 171.* 106 *Antiqu. Britan. in vit. Theo-ld ex Hoveden.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Legum ſtudium, Oxonii à *Vacario* in-
ptùm, plerique omnes Clerici Laici-
amplecterentur, & in immenſum creſ-
ret numerus Studioſorum Legum Ro-
narum: Theologi & Artium Profeſſo-
invidiâ perciti, (forſan etiam per grati-
VVintonienſis, qui *Theobaldo* infenſus er-
ita valuerunt apud Regem *Stephanum*,
Edicto ſuo [107] prohibuerit, ne amplius
cerentur Leges Romanæ in Angliâ &
nemo retineret earum Libros, & ſilenti-
Vacario indictum fuit. Quam prohibit-
nem aliqui detorquere volunt, ut inte-
gatur de Decreto *Gratiani*, cum *Grat-*
nus nondum Decretum edidiſſet; & *Va-*
rius Leges, non Decretum, docuiſſet;
Leges nominet *Sarisburienſis* [108], q-
Theobaldus in Angliam induxiſſet.
parum valuit *Stephani* Prohibitio, *nam*
magis invaluit virtus Legis, Deo faven-
quò eam ampliùs nitebatur impietas
vertere, quæ ſunt verba *Sarisburienſis*,
eâ Ætate fuit valde celebris, & ab *Hen-*
co II. factus eſt Epiſcopus Carnotenſis;
timque ab exceſſu *Stephani* ſub *Henric-*
ſtudium Legum Romanarum magis
pit efflorеſcere, & *Becketus*, commen-

[107] *Io. Sarisbur. in Polycrat. lib. 8. cap.*
[108] *Polycr. d. c. 22.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

us à *Theobaldo*, ad dignitatem Cancellarii vectus eſt.

XXXI. Eo Sæculo omnes Literarum Studioſi, Religioſi & Sæculares avidè Leges Romanas ſecuti ſunt, à quibus opum & Dignitatum præmia expectabant; Scriptoreſque noſtri ejus Sæculi *Ioh. Sariſburienſis*, *Petr. Bleſenſis*, *Girald. Cambrenſis* inſignem Juris Romani peritiam libris ſuis [109] demonſtrant. Unde Profeſſores Theologiæ, Philoſophiæ & Artium ejus Sæculi graves reliquerunt querelas contra Leges Romanas, quod poſt eas admiſſas reliquarum Scientiarum omnium ſtudia neglecta erant; Legumque etiam ſtudioſi, ſine omni aliarum Artium apparatu, Leges diſcebant; & quod Clerici Legum ſtudio nimis incumbebant. *Giraldus* Oxonienſis omnia hæc Sæculi ſui vitia in Studioſis increpat [110], & narrat, quendam *Martinum Clericum* vehementer ita reprehendiſſe Oxonienſes in publico eorum Conventu, & *quod Leges Imperiales reliquas Scientias omnes ſuffocaverant*, & ita *Minervium* eximium Oratorem Pariſiis in Auditorio ſuo vaticinatum fuiſſe, quod

 Leges

[109] *Selden. diſſert. ad Flet. cap. 8.* [110] *Girald. Cambren. in præfat. ad lib. 1. diſtinct. & lib. 1. diſtinct. cap. 1.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Leges reliquas Scientias obliteraturæ e
ſent: quæ omnia ſcripſit *Giraldus* ſub *Hen*
rico II. nam inſcripſit opera *Balduino* Can
tuarienſi Archiepiſcopo, qui ſub *Henri*
co II. eandem Sedem tenuit. Et eodem Sæ
culo queritur *Daniel Morlæus* [111] (ſtudio
rum Cauſâ primò Lutetiam, deinde To
letum profectus, poſtea Oxonium rever
ſus, ubi, refert, Legum Studium tum flo
ruiſſe) *quod pro Titio & Seio* Ariſtoteles
Plato *penitùs oblivioni traderentur*;
quod *Vlpiani* traditiones aureis literis re
præſentarentur. Eodemque Sæculo *Roge*
rus Baconus in Philoſophiæ, Mathemat
cæ Artiumque Scientiâ tum celeberrimu
inſectatur [112] Prælatos, quòd Studium
Theologiæ negligerent, *quòd Cavillatio*
nes Iuris defœdarent Philoſophiam (com
memorans etiam Edictum Regis *Stephan*
qui Leges prohibuiſſet) & Regulares, *Fran*
ciſcanos ſcilicet & Dominicanos, licet ali
imperitos, magnam Scientiæ famam com
parâſſe; quod Clerici Sæculares ex appet
tû divitiarum & honorum à quadragin
Ann

111 *Dan. Morlæ. M. S. biblioth. C. L. C. Oxo*
in præfat. ad libr. de natur. infer. & ſuperior. v
Leland. Collectan. Tom. 4. *p.* 192. 112 *Rog. B*
con. M. S. in biblioth. Bodlei. de utilit. ſcient. &
oper. minor. cap. 4. 5. 6.

Annis ſtudio Legum Romanarum ſe addixiſſent, nullum per illud tempus Tractatum in Theologiâ compoſuiſſent.

XXXII. Sub *Henr. III.* Rege noſtro *Steph. Langtonus*, inſignis Profeſſor Philoſophiæ & Theologiæ in Academia Pariſienſi, poſteaque Cantuarienſis Archiepiſcopus, Monachos noſtros ejus Sæculi exagitat [113], qui Decretiſtas ſe dici cupiebant, & relicto agro veri *Booz*, nempe ſacrâ Scripturâ, ad alium agrum, id eſt, Scientiam ſæcularem pro cupiditate terrenâ tranſirent. Et deinceps *Robertus Holcott*, Ordinis Prædicatorum Northamptonienſis, queritur de numero confluentium ad Legum Studium [114], *Leges & Canones iſtis temporibus innumerabiliter ſunt fœcunda, concipiunt divitias & pariunt dignitates. Ad illas confluunt quaſi* [illegible] *Scholarum his diebus.* Sub Regibus verò noſtris *Richardo I. Morlaus*, *Henrico III. Neckamus* & *Langtonus*, *Edvardo III. Holcatus*, floruerunt. Sub *Henrico* etiam *II.* Rege noſtro *Ealredus Abbas* Rievallenſis in Diæceſi Eboracenſi, & *Hugo* de S. Victore de Clauſtri abuſionibus ſcribentes,

 duo-

[113] *Steph. Langton. in expoſ. eccleſiaſtic. f. 201. M. S. in biblioth. Baliol. Oxon.* [114] *Rob. Holcot. in Comment. ad lib. Sapient. in præfat.*

duodecim enumerant, inter quas *Mon*
chus Cauſidicus quinta collocatur.

XXXIII. Legum autem Roman
rum Studium Oxonii apud nos tum fl
ruiſſe ſatis conſtat ex iis Juris Civilis Pr
feſſoribus, quorum memoria adhuc ſupe
ſtes eſt. Eo enim Sæculo ſtatim poſt *Irn*
rium plures Legum *Cæſarearum* Profeſſ
res Oxonii claruerunt, qui etiam apud It
los celebrantur. Inter eos memoratur *A*
dricus[115] Profeſſor Legum Oxonii, cuj
dicta ſæpe allegat *Fr. Accurſius* in Gloſ
ſuis, idemque in Jure Civili multos libr
eruditè ſcripſit. Poſt eum *Ricardus* A
glicus & *Gul.* de *Dorogeda* Legum Profe
ſores Oxonii memorantur à *Io. Andrea*[1
quorum ille ſummam Ordinis Judiciorum
hic libellum de Ordine Judiciorum copio
ſcripſit. Idemque ab aliis *Gulielmus Do*
chius, ab aliis *Gul.* de *Drogheda* appellatu
Poſt eos numerantur [117] *Alanus*, *Guli*
mus, *Io. Severleus* Diœceſeos Sarisburie
ſis Profeſſor Legum Oxonii, qui lectur
edidit in Jus Civile, *Stephanus* Anglus, q

Ju

[115] *Io. Pitſe. in append. Cent.* 1. [116] *Io. An*
in addit. ad ſpecul. in proœm. [117] *Io. Bale.*
Scriptor. Angl. Cent. 12. *Io. Pitſe. Tom.* 1. *ad. a*
1366. *& in append. Cent.* 4. *Alber. Gentil. in Or*
de Laudib. Academ. Peruſin. & Oxon.

Juri Civili & Canonico Oxonii egregiam operam dedit, *Stathamus* & celeberrimus *Mylius* aliique plurimi. Tantoque Studio in Academiis omnes Laici Clericiq; ad Leges *Cæſareas* & Canones advolabant, ut *Math.* Pariſienſis recitet [118] Conſtitutionem *Innocentii IV.* eo Sæculo editam, quæ prohibet deinceps in Gallia, Anglia, Scotia, Hiſpania & Hungaria ullum Advocatum aut Legum Profeſſorem ad Eccleſiaſticas Dignitates aſſumendum aut admittendum; & quòd de cætero Leges *Cæſareæ* in his Regnis non legantur, ſi Reges & Principes conſenſum præbuerint. Sed hi Principes conſervârunt Leges *Cæſareas*, Legumque Romanarum Profeſſores & Studioſos Reges noſtri, præ reliquis *Edvardus I.* & *III.* plurimo ſemper favore proſecuti ſunt.

XXXIV. Sub *Edvardo III.* cum Capitulum VVintonienſe elegiſſet *VVillielmum* de *Ralegh* in Epiſcopum ſuum, Rege invito, Rex appellavit ab ea Electione ad Pontificem Romanum. Appellationemque ſuam Oxonium [119] miſit ad Doctores Regentes in Jure alioſque ejuſdem Juris peritos,

 ritos,

118 *Math. Pariſ. ad ann.* 1254. *& in additam.* 883. *Edit. noviſſ.* 119 *Rot. Paten. ann.* 28. *H.* 3. *Membr.* 10. *&* 11. *Math. Pariſ. ad ann.* 1243.

ritos, conſilium eorum quærens, qui ea approbârunt. Sub eodem *Edvvardo II.* cum Magiſtri & *Baccalaurei* Theologiæ Artium Oxonii, numero ſuo freti, Statu quædam edidiſſent, contra Doctores Baccalaureos Decretorum & Legum, Reſponſionibus Baccalaureorum in Utr que Facultate, & contra contumaces Sen tentiam Banni tuliſſent, ex querelâ Docto rum & Baccalaureorum Legum Rex con ſtituit Epiſcopos Londinenſem, Elienſe & alios, Delegatos ſuos. Qui, auditis litig toribus, Statuta & Sententias Banni rev cârunt; quæ omnia Rex Chartâ ſuâ[120] con firmat, & in eadem ſingularem protectio nem & gratiam Doctoribus & Studioſ Juris Civilis & Canonici pollicetur, e demque omnia per Chartam Regis *Ri chardi II.* poſtea[121] confirmata ſunt.

XXXV. Curam verò Iuris Civilis Anglia docendi in *Edvvardo I.* Rege no ſtro retulerunt Iuriſconſulti exteri, de qu à noſtris nihil proditum eſt, qui Bonon (ubi Ius docuit) in Angliam invitavit *Fran ciſcum Accurſium* juniorem (celeberrim *Franciſci Accurſii* filium, qui ſcripſ

Gloſſ

120 *Rot. Paten.* 50. *Ed.* 3. *p.* 1. *membr.* 1 & 14. *indorſ.* & 33. 121 *Rot. Paten.* 20. *Rich.* *p.* 3. *membr.* 36. & 37.

loſſas in Ius Civile) ad Ius Civile docen-
um Oxonii. Is verò tranſiens per Tholo-
m publicè legit famoſam illam *L. unic.*
, de Senten. quæ pro eo quod inter. de quo
eminit *Bartolus*[122] in Commentariis ad
lam Legem; eundemque appellant Re-
is Angliæ Advocatum, Regique placuit
t Oxonii legeret. Et Mandatum extat in-
r Chartas Regias ad Vice-Comitem
)xonienſem[123], ut ei traderet Manerium
egium Oxonii pro habitatione ſuâ cum
xore & familiâ; eidemque porrò conceſſit
Ianerium de *Martlegh* quod in manu Re-
iâ tum erat, ratione minoris ætatis *Hu-*
onis le Diſpenſ. filii *Ioannis* defuncti, qui in
apite tenebat; in qua Chartâ Rex *Fran-*
iſcum Accurſium[124] *dilectum & fidelem*
ecretarium noſtrum appellat. Idemque
ranciſcus Accurſius in alia Chartâ videtur
enotari per nomen *Franciſci* de Bononiâ,
n qua *Franciſcus* de Bononia Legum Do-
tor, & Illuſtris Regis Angliæ Conſilia-
ius[125] appellatur. Utrum verò *Franciſcus*
Accurſius Oxonii docuerit apud Nos, non

 conſtat;

122 *Bart. ad. l. unic. C. de ſenten. quæ pro eo quod inter. Concenat. in Not. ad Bart. ibid. Choppin. lib.* 3. *de Doman.* Franc. *tit.* 27. *n.* 14. 123 *Rot. Paten.* 40. *Ed.* 1. *membr.* 35. 124 *Clauſ.* 8. *Ed.* 1. *membr.* 10. 125 *Clauſ.* 8. *Ed.* 1. *membr.* 16. *dorſ.*

conſtat; tantùm referunt Itali [126], eum
Bononienſibus, metu confiſcationis bono
rum ſuorum, fuiſſe revocatum. Idem etian
Edvvardus, cum ex morte *Alexandri* Sco
torum Regis enata fuiſſet ardua illa Con
troverſia inter Anglos & Scotos, de direct
totius Britanniæ Dominio, & Conventun
Ordinum Norhamæ ſuper Tvveda indi
xiſſet, ex univerſo Regno ſuo evocavit Le
gum Romanarum & Canonum peritiſſi
mos: eos enim præcipuè huic Controver
ſiæ dijudicandæ idoneos eſſe cenſuit, d
quo poſtea [127] erit dicendi locus.

XXXVI. Inſigne eſt etiam illud Te
ſtimonium ex Chartâ *Henrici* Regis miſſ
ad alteram Academiam Cantabrigiæ, i
qua mandat Studioſis Iuris Civilis & Cano
nici, ut interſint Lectionibus publicis ſua
rum Facultatum, & ut Ordinariis & Be
dellis earundem Collectas ſolvant. Eam
que Chartam fuiſſe *Henrici I.* datam Ann
MCII. aſſerit *Caius*[128], vir doctiſſimus, pr
defendenda Academiæ ſuæ antiquitate
quod Hiſtoriæ temporum convenire no
poteſt: cum eo Anno nec Libri *Iuſtinian*
fuiſſen

[126] *Alber. ad l. hi qui. C. de reſcind. vendi* *Pancirol. de clar. leg. Interpr. lib. 2. cap. 29.* [127] *In* *fra. cap. 10. de Regn. Scotiæ.* [128] *Caius. lib. 1* *hiſtor. Cantabrig. p. 125.*

iſſent per *Lotharium* reſtituti, nec *Gra-*
anus Decretum edidiſſet; & in eadem
hartâ Rex inſcribitur Rex Angliæ &
ranciæ & Dominus Hiberniæ, quæ fuit
harta *Henrici V*; eademque in illius Aca-
emiæ [129] Regiſtro adhuc ſervatur. Neque
nim aliquis Regum noſtrorum ſe Domi-
um Hiberniæ ante *Henricum II.* nec Re-
em Franciæ ante *Edvvardum III.* ap-
ellavit.

XXXVII. Ex his clariſſimè conſtat,
egum Romanarum Studium apud Nos à
æculo Regis *Stephani* floruiſſe, ejuſdem-
ue maximam curam Reges noſtros ſem-
er habuiſſe; Regeſque noſtri ab *Henri-*
co VIII. annua Salaria Iuris Civilis Pro-
eſſoribus Regiis ex Ærario Regio con-
eſſerunt, cum Profeſſores ejus Iuris antea
Collectas annuas ab Auditoribus ſuis ha-
uiſſent. Et in Academia Oxonienſi Sere-
iſſimus *D. Iacobus* Profeſſoribus Iuris Ci-
ilis, præter annuum Salarium, Præbendam
eu Canonicatum in Eccleſiâ Cathedrali
Sariſburienſi, in perpetuam Eleemoſynam,
contulit. (quod conceſſionis genus apud
nos ab oneribus maximè ſolutum eſt.) Et
in utrâque porrò Academiâ noſtrâ ampliſ-
ſimi

[129] *Dat. 3. H. 5. in Regiſtr. Merchant Canta-brig.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

ſimi Collegiorum Fundatores plurimi multa Sodalitia conſtituerint, ex quorum proventibus Studioſi Iuris Civilis aluntur.

XXXVIII. Denique, cum poſt imminutos reditus & poteſtatem Epiſcoporum per *Henricum VIII.* Iuris Civilis Studium langueſcere inciperet, ejuſdem conſervandi cura in *Edvvardo VI.* Rege noſtro, optimæ ſpei Adoleſcente & ad omnia Literarum ſtudia ſummè propenſo, apparuit. Nam cum Anno ſecundo Regni ſui pro luſtranda utrâque Academiâ Oxonienſi & Cantabrigienſi, Viſitatores conſtituiſſe Comitem VVarvvicenſem, Epiſcopos Lincolnienſem & Roffenſem, *D. Pagettum Contra Rotulatorem* Hoſpitii Regii, *D. Petreum* Legum Doctorem Regi à Secreti aliosque Viros primarios, iiſdem in Mandatis[130] dat, ſibi indicatum fuiſſe Iuris Civilis Studium in utraque Academiâ per aliquot Annos non ſolùm deferbuiſſe, verùm etiam propemodum extinctum fuiſſe ideo illis omnibus Curam & ſollicitudinem imponere, ut omnibus quibus poſſent vii & modis illud ſtudium excitent & amplificent. Et hæc dicta ſint de Iure Civili in Scholis & Academiis Anglorum. De ejuſden

[130] *Rotul. paten. 2. Ed. 6. p. 3. in dorſ. in dom Converſ.*

n vero Uſu & Authoritate in Iudiciis jam
endum reſtat.

PARS TERTIA.

ANgliæ Reges Jure ſuo, præ reliquis omnibus Europæ Regibus, Se liberos eſſe & immunes ab omni Dominatio- Imperatorum & Imperio Legum Ro- anarum, profitentur, cum ſolo armorum re Romani Britanniam acquiſiverint, ndemque deinde Britannis ceſſerint & o derelicta[1] habuerint. Unde Juriſcon- lti Italici Hiſpanici & reliquarum Gen- m aſſerunt [2] communiter, Leges no- as, non recognoſcere Imperatorem nec de

[1] *L. 1. ff. pro derelict. l. peregr. 44. ff. de acq. eſſ. Bellug. in ſpec. Princip. §. veniamus. Rubr. 14. 35.* [2] *Bart. ad. l. hoſtes. n. 6. ff. de capt. Bald. c. cum veniſſent. n. 2. de eo qui mitt. in poſſ. Af- t. ad conſtit. Regn. in princ. qu. 2. Caſtald. de Im- . qu. 53. Corſet. de poteſt. reg. p. 3. qu. 22. n. 20. gelb. Abb. de ort. & progreſſ. Rom. Imper. cap. 26. cian. lib. 2. de probat. c. 35. Gabr. com. concluſ. 5. concluſ. 3. Scacc. de judic. Civil. & Crimin. 1. cap. 16. n. 3. & de appell. qu. 26. limit. 5. rboſ. ad. c. per venerabilem. qui fil. ſint. Legit. 26. Burg. de Par. in proœm. relect. ad 11. Taur. 31. Franc. de Balbo. de Monar. Reg. c. 2. n. 75. niſ. de jur. Majeſt. lib. 1. c. 2. n. 6. Salas de legib. act. 14. diſput. 7. ſect. 8. Azor. Inſt. Moral. p. 2. b. 11. c. 5. Ben. Stracch. de Mercat. p. 4. n. 27.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

de facto, in Regno ſuo ſolo Deo inferior
eſſe; habere in Angliâ omnia Jura Supren
& eſſe Monarchas; ab iis, ut à Suprem
Principibus, non poſſe appellari; poſt *Con
ſtantium Magnum* habuiſſe Jus geſtan
Imperialem Coronam; & in libris Cere
moniarum Romanæ Eccleſiæ recenſeri in
ter paucos Europæ Reges, qui Jure ſu
unguntur & coronantur. Ideoque *Iac. Cu
jacius*[3] ſine ratione tradidit, Regem An
gliæ fuiſſe aliquando Feudatarium Impe
ratori, Galliæ verò nunquam; cum eode
ſæculo tam Britanni quam Franci Impera
torum Dominationem excuſſerint, Britan
nique etiam, Romanorum Arma adverſ
Scotos Pictoſque implorantes, alium Titu
lum *Pro Derelicto* acquiſiverint; ejuſdem
etiam Libertatis tuendæ ſtudio Leges Ro
manas inter ſuas Leges non admiſerint.

II. Ex hac ratione forſan inducti Inter
pretes noſtri communitèr tradunt [4], quo
apud alias Gentes, ſi Principes vel priva
mer

[3] *Cujac. lib. 1. de feud. tit. 1.* [4] *Bald. ad. cum veniſſent. n. 2. de eo qui mitt. in poſſeſſ. Dec. cap. 1. in 1. lectur. de conſtit. & conſ. 610. n. 6. in l. 2. n. 2. quand. non pet. part. Felin. ad c. ca ſam. n. 17. de reſcript. Andr. ab Exe. ad Rubr. conſtit. n. 134. Iac. Menoch. conſ. 148. n. 46. lib. Perez. ad Ordinat. regn. Caſtell. in proœm. qu. Card. Tuſch. concluſ. 582. v. Ius Civile n. 38.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

[m]entionem faciunt de Jure, in Pactis, [C]ontractibus, Legibus, Statutis, Compro[m]iſſis, Teſtamentis vel aliis Actibus qui[bu]ſcunque, intelliguntur de Jure Civili [R]omanorum quod omnibus Gentibus [c]ommune eſt: ſed ſi Rex Angliæ mentio[ne]m facit de Jure, de Jure ſuo & Anglica[no] ſolùm eſt intelligendus. Atque ideo [Ed]vvardus II. Edicto ſuo apud nos [5] con[ſti]tuit, ne Notarii Imperiales officia ſua in [An]glia exercerent, ne Imperiali Domina[tio]ni ſubjectos ſe viderentur agnoſcere.

[X]III. Sed Juriſconſulti non tribuunt [ea]ndem immunitatem Regibus Angliæ [a D]ominatione Romani Pontificis cum aſ[ſe]rant [6] eos eſſe Feudatarios Romanæ Se[dis]; eamque Servitutem contraxiſſe *Ioan[ne]m* Regem noſtrum cum *Innocentio III.* [eu]mque ſe Pontificis Vaſallum conſtituiſ[ſe]. Atque ideo, cum *Alexander III.* Ponti[fex] Rom. agnoſcit [7] Cauſam poſſeſſionis [pr]ædiorum in Anglia ſpectare ad Regem [He]nricum II. animadvertit *Hoſtienſis* [8], quod

[5] Seld. diſſert. ad Flet. cap. 9. per clauſ. 13. Ed. 3. [me]mb. 6. in dorſ. [6] Choppin. lib. 2. de doman. [Fr]anc. tit. 1. n. 11. Bodin. lib. 1. de Rep. c. 9. [7] C. [cau]ſam. quæ. 7. qui fil. ſint legit. Cujac. ad. c. cauſa. [&] c. cauſam. 7. eod. tit. [8] Hoſtienſ. ad. d. cauſ[am]. qua. & Cujac. ibid.

quod ſi ſub Rege *Ioanne* hoc accidiſſe
non derogaſſe Pontificem Juri Regio,
cognitionem Cauſæ Poſſeſſionis ſibi arro
gaſſet: quia Regnum ſuum feudatariun
Pontifici reddidiſſet; eandemque ob cau
ſam Anglos crimina perpetrantes, in Angl
captos, Româ non remittendos [9] ſed
Mareſcallo Romano puniendos eſſe. Se
hæc inania ſunt: nam non habent alian
probationem Pontifices, quam ex Cenſ
promiſſo per Reges noſtros *Inam* Anglo
Saxonem & *Ioannem*; ex quo contendun
Reges noſtros iis eſſe vectigales, [10] quòd
que lata ſit differentia inter Regna Vect
galia & Feudataria: cum etiam fateatur
Cujacius Regem Galliæ *Carolum* Pontifi
cenſum dediſſe: omnes tamen Juriſcon
ſulti prædicant, Galliæ Reges, præ reliqu
Regibus omnibus, maximè Liberos eſſ
Neque etiam in alterutro Caſu potuerun
Reges noſtri Succeſſores ſuos, ſine conſe
ſu Ordinum Regni obligare, nec Succeſſ
rum Jura in Regno ſuo diminuere, ut ſ
pra dictum eſt.

IV. Angli autem Leges ſuas ſemp
exact

[9] *Card. Tuſch. concluſ. 339. v. Rex Angl*
[10] *Card. Tuſch. v. Papa. concluſ. 41. n. 32.* [11] *Cuj.*
ad c. de illis. 6. de deſponſ. impub. Alber. ad. l. it
illa n. 3. de conſtit. pecun.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

actè conſervarunt &, quotieſcunque ab
in Comitiis publicis rogata eſt aliqua
utatio Legum ſuarum ex æquitate Juris
omani, alioquin ſatis juſtâ, ſemper repu-
iârunt; cujus rei in Tabulis Parliamenta-
s multa exempla reperiuntur. In Cu-
s Parliamentariis ſub *Henrico III*, cum
iſcopi rogarent [12] Proceres, ut ſtatue-
t, filios natos ex Concubinâ ante matri-
onium habere Jus Legitimum Succeſſio-
s in hæreditatibus paternis, ſicuti filios
tos ex ſubſequentibus Nuptiis, ſicuti
ſtinianus Imperator ex gravibus Cauſis
nſtituiſſet, quæ in ea Conſtitutione [13]
primuntur & Eccleſia eoſdem legiti-
os eſſe [14] judicaſſet. Reſponderunt Co-
ites & Barones unâ voce: nolumus
ges Angliæ mutari, quæ hucuſque
i ſunt approbatæ. In Parliamento ſub
ichardo II. cum *Thomas* Dux Gloceſtriæ
ique Proceres accuſarent *Alexandrum*
evillum Eboracenſem Archiepiſcopum,
bertum de Vere Ducem Hiberniæ alioſ-
ue de Crimine Majeſtatis, & Profeſſores
uris Anglici ſimul cum Doctoribus Juris
Civilis

[12] *Parlam. 20. H. 3. Statut. de Merton. c. 9.*
ke. lib. 8. Relat. in præfat. [13] *L. cum quis. 10.*
de natur. lib. [14] *C. 1. & c. tanta. 6. qui fil. ſint*
git.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Civilis de Jure reſpondere juſſi retuliſſent, Accuſationis Formulam non fuiſſe rite conſcriptam, nec ſecundùm Jus Anglicum, nec Romanum: Comites & Barones pronunciant, Accuſationem fuiſſe ritè factam, ſecundùm Leges Parliamentarias, & proteſtantur, ſe nunquam paſſuros ut Regnum Angliæ per Jus Civile Romanorum [15] gubernetur. Hæc verò licet iis temporibus ex ſubito calore ſtudioque partium forſan prolata, tamen apud Nos deinceps conſtanter ſervata fuere, & in Judiciis, quæ ſecundùm Jus Anglicanum exercentur, Juri Civili Romanorum Auhoritatem tribui nunquam paſſi ſunt.

V. In Judiciis Anglicanis diſtinguenda ſunt ea, quæ exercentur ex mero Jure Angliæ, ut ſunt Curiæ Banci Regii, Communium Placitorum aliæque iiſdem ſimiles ordinatæ, ab iis, in quibus non ex mero Jure Anglico, ſed ex æquo & bono Jus exercitur, qualia ſunt Cancellaria & Curia Libellorum Supplicum. De quibus ſeparatim dicendum eſt;

VI. Judicia, quæ ſecundùm merum Jus Anglicum exercentur, nihil commune habent cum Jure Civili Romanorum

ini

[15] *Rotul. Parlam.* 11. *R.* 2. *in Turr. Lond.* *D[avis]. in relat. Hibern. in præfat.*

iis enim Probatio tantùm facienda eſt r teſtes præſentes, in Judicio palam te- monium proferentes; & poteſtas judi- ndi de Probationibus & tota facti Con- overſia eſt penes duodecim Viros, qui iquando ſunt Juris & Literarum imperiti, ontroverſiâ ſolâ Juris, quæ ex facto ori- ır, Judicibus relictâ. Conſtat autem Jus ngliæ [16] ex Conſuetudinibus Angliæ (qua tione dicitur Conſuetudinarium & non riptum [17]) & Statutis per Regem in Co- itiis Parlamentariis cum conſenſu Ordi- ım Regni conditis. In quibus omnibus ſi ıi Caſus omiſſi ſint, vel ſi quid obſcuri el ambigui emerſerit, quod Interpreta- onem deſiderat, non recurrunt Judices d Jus Civile Romanorum, ut apud alias Gentes Europeas, ſed ſuo arbitrio & con- cientiæ relinquuntur, niſi tanta ſit Cauſæ ifficultas, quam Judices non poſſint diri- nere; tunc enim defertur ad Curiam Par- amenti per eam [18] terminanda.

VII. Ad hoc Jus Anglicanum acceſ- ſerunt

[16] *Coke. Inſtit. p. 1. lib. 1. c. 1. ſect. 3. & lib. 8. Relat. in præfat. Doct. & ſtuden. lib. 1. c. 4. Cowell. Inſtit. lib. 1. tit. 2.* [17] *Bract. de legib. & conſuet. Angl. lib. 1. in princ. D. Elleſm. in Caſe de poſtnati. Dav. in relat. Hibern. in præfat.* [18] *Bract. lib. 1. c. 2. §. 7. Cowel. Inſtit. de jur. Nat. gent. & Civil. §. 6.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

ſerunt Scripta antiquorum aliquot Ju-
conſultorum inſignium, *Glanvillæ*, *B-*
ctoni, *Brittoni*, *Thontoni* & *Fletæ*, qui C-
ſuetudines & Leges Anglicanas Tract-
bus ſuis, ut *Papinianus*, *Vlpianus*, *Pau*
& reliqui JuriſconſultiRomani, Edicta P-
torum & Conſtitutiones Principum ſ-
libris explicârunt. Et poſt hos acceſſer-
Relationes Annales Rerum Judicatar-
in Curiis Regiis ſub ſingulis Regibus-
Edvvardi III. Sæculo, in quibus recit-
tur ſingulorum Judicum rationes & S-
tentiæ, quas pro Tribunali magno ſa-
cum ingenio & acumine protulerunt.
quas noviſſimè rerum ſuis Sæculis Judi-
tarum relationes addiderunt *Dyer*,
Plovvdenus & *Cokus* Viri apud nos ce-
berrimi & in Jure Anglico peritiſſi-
Iidemque omnes libri relationum p-
Commentariis ad Jus Angliæ, & Expo-
tionibus Reſcriptorum Originalium
hodie habentur.

VIII. Inter Scriptores Juris Anglic-
primus memoratur *Ranulphus Glanv-*
ſub *Henrico II.* Capitalis Juſtitiarius; p-
eum *Henricus Bractonus* ſub *Henrico I-*
Capitalis etiam Juſtitiarius; deinde *Ioha-*
nes Britton Juſtitiarius Angliæ; &

Edvv-

[19] *Coke.* 8. *Relat. in præfat.*

vvardo I. Gilbertus Thorntonius Capi-
s etiam Juſtitiarius Angliæ *Bractonum*
Compendium redegit;& ſub eodem Re-
Author incertus *Fleta* dictus quem nu-
claríſſimus *Seldenus*[20] edidit & illuſtra-
, *Thorntonii* verò nomen ſepultum re-
citavit. Neque tamen Scriptores iſtos
eberrimos, aut libros noſtros rerum Ju-
atarum Juris Authoritatem apud nos
bere conſtat:nam Tractatus Juriſconſul-
um noſtrorum ſcripti ſunt ab iis, qui
gis condendæ poteſtatem non habue-
it, & rerum per priorum ſæculorum
lices Iudicatarum exemplis non ſemper
entur præſentis ſæculi Judices, niſi
uſis coram ſe agitatis, exiſtimaverint
venire. Neque enim par in parem Im-
ium[21] habet, nec Anteceſſor habet
s poteſtatis quàm Succeſſori relinquit;
que poteſt quis legem ſucceſſori pone-
cum utriuſque æqualis ſit[22] poteſtas, &
gibus non exemplis ſit judicandum, ut
perator noſter *Iuſtinianus* reſcripſit.

IX. Hi

[20] *Selden. diſſert. ad Flet. cap.* 1. 2. & 10. [21] *L.* 13. §. 4. *ff. ad S. C. Trebell.* [22] *L. nam magi-*
tus. 4. *ff. de recept. arbitr. l. judicium* 52. *de ju-*
Dec. ad c. 1. *de conſtit. n.* 15. *Bald. ad c.* 1. *n.* 7.
ſucceſſ. dar. tenran. gl. ad c. ult. in fin. de reſcript.
6.

IX. Hi verò Juriſconſulti Anglic[illegible] fuerunt Juris Civilis peritiſſimi, & ab e[illegible] dem lucis & ornamenti plurimùm ad J[illegible] Anglicanum illuſtrandum acceperunt. E[illegible] enim *Bractonus* [23] Juris *Cæſarei* Profeſ[illegible] Oxonii, & *Brittonus* [24] Juris utriuſque D[illegible] ctor, libroſque incipiunt *Glanvilla* [25] [illegible] *Bractonus* verbis & methodo *Iuſtinian*[illegible] Inſtitutionibus. Iidemque omnes per T[illegible] ctatus ſuos ad decidendas controver[illegible] graviſſimas, non ſolùm in privatis Cau[illegible], ſed & de publicâ Regni adminiſtratio[illegible] Iuris Civilis teſtimonia & Authoritat[illegible] ſæpe adhibent. Et à Rege *Stephano*, per [illegible] centos circiter Annos, uſque ad *Edvv*[illegible] *dum III.* tantum erat Legum Roma[illegible] rum apud nos ſtudium, non in Acaden[illegible] ſolùm ſed & in Foro, ut in relationibu[illegible] in poſtulationibus Advocatorum frequ[illegible] tiſſimæ adhuc reperiantur Iuris Civilis [illegible] legationes, quòd *Seldenus* multis teſti[illegible] niis ad *Fletam* [26] comprobavit. Tantuſ[illegible] Iuris Civilis Profeſſoribus honor iis Sæ[illegible]

[23] *Bale. ſcriptor. Britan. cent.* 3. *Coke. li*[illegible] *Relat. in præfat.* [24] *Bale. Cent.* 4. *v. Ioann. B*[illegible] *ton. Cowell. Interp. v. Britton.* [25] *Glanvil. d*[illegible] *gib. Angl. in princ. Bale. d. Cent.* 3. *Coke. li*[illegible] *Relat. in præfat.* [26] *Selden. diſſert. ad Flet.* [illegible] 3. & 8.

delatus eſt, ut ſub *Henrico II.* plures
merentur iſtius Iuris periti. Iidemque
erici, *Simo de Pateſhull Decanus* Eccle-
D. Pauli Londinenſis, *Philippus Lo-
ll, Iohannes Manſell* aliique plures, qui
Iuſtitiariorum Munera in Curiis Re-
s [27] admiſſi ſunt.

X. Iudicia apud Anglos in Curiis, quæ
n ex mero Iure Anglicano ſed ex æquo
bono exercentur, cum Iure Civili Ro-
anorum plurimùm conveniunt, quarum
prema Cancellaria prima eſt. In Cancel-
iâ Actiones per Petitionem ſeu Billam
pponuntur, Teſtes ſecretò examinantur,
ta & Decreta Sermone Anglico aut La-
o, non Normannico, ſcribuntur; nihil
geritur per Duodecim viros, ſed Sen-
ntentiæ omnes per Cancellarium profe-
ıtur. Cancellarii autem ferè omnes, à
nqueſtoris Sæculo præcipuè, poſt *Tho-
m Becketum* Cancellarium ab *Henri-
II.* conſtitutum, fuerunt Epſcopi aut
erici plerumque Legum Romanarum
riti [28] uſque ad *Henricum VIII.* quo *D.
chius* [29] primus Iuris Municipalis Ap-
enticius Cancellarii Munus obtinuit;
poſt

[27] *Coke. d. lib. 8. in præfat. Spelm. in gloſſar. v.
itiarii.* [28] *Spelman. in gloſſar. v. Cancellar.
Brook. 36. H. 8. novell. Caſes.* §. 293.

poſt quem etiam aliquos Epiſcopos Iu
Romani peritos, ſed pleroſque Iuris Mu
cipalis conſultos, Reges noſtri ad hoc M
nus admoverunt.

XI. In hac etiam Curiâ Aſſeſſores ſ
Magiſtri plerumque fuerunt Iuris Civ
Doctores; & Clericos hujus Curiæ antiq
tùs habuiſſe eximiam Iuris Civilis ſcie
tiam, clariſſimum eſt ex unico libro Re
ſtri Brevium Originalium: qui Liber v
rè dicitur fundamentum [30] Legum Angl
& Regiſtrum [31] Cancellariæ, par illi lib
Actionum, quem *Cneius Plavius* Popu
Romano [32] exhibuit, qui, in Mune
Compenſationem, eum ex Liberto T
bunum Plebis & Senatorem creavit. Bre
autem & Reſcripta in Regiſtro mag
cum brevitate, acumine & judicio fu
conſcripta à Viris peritis Legum Roma
rum, legentibus ſatis conſtat. Idque mi
ſæpiùs obſervavit & retulit *Gulielm*
Noyæus, nuper apud Nos Procurator R
gius & celeberrimus ſuo Sæculo Iuris A
glicani Profeſſor. Eademque Brevia hab
mus in Regiſtro diſertè & acutè compo
ta à Clericis hujus Curiæ, quibus hoc Mu
à S-

30 *Coke. d. lib. 8. Relat. in præfat.* 31 *Edn*
c. 24. Cowell. Interpret. v. Regiſtrum. 32 *L. 2*
poſtea. ff. de orig. jur.

Statuto [33] demandatum eſt. Iidemque
ım eſſent Iuris Civilis periti & in Sacris
nſtituti, atque ita ex Iure Canonico uxo-
s ducere non poſſent, iis ex poſteriore
ege latâ indultum eſt [34], ut poſt uxores
ıctas poſſint Munera ſua exercere & ſtu-
orum ſuorum præmiis frui. In Curia
iam libellorum ſupplicum Cuſtodes pri-
ti ſigilli ferè omnes fuerunt antiquitùs
iſcopi Prælative, in Legibus Romanis
l utroque Iure verſati, Magiſtri libello-
m ſupplicum plerumque Iuris Civilis
ofeſſores, quibus ex Iuriſdictione ejus
uriæ poteſtas judicandi ex æquo & bono
mandata eſt. Ad omnes enim Curias, in
ıibus non merum & Conſuetudinarium
s ſed æquitas ſpectanda eſt, nullius Gen-
; Leges tam accommodatæ ſunt, quàm
s Civile Romanorum, quod ampliſſimas
ntinet Regulas de Contractibus, Te-
ımentis, Delictis, Iudiciis & omnibus hu-
ıanis Actionibus, ut ſupra dictum [35] eſt.

XII. Denique, ut me contraham, ſum-
ıa ſemper fuit benignitas Regum noſtro-
ım in Epiſcopos, Clericos & Iuris Roma-

 ni Pro-

[33] 13. *Edw.* 1. *Stat. Weſtminſt.* 2. *c.* 24. *Bract.* *legib. Angl. lib.* 5. *cap.* 17. *Coke. p.* 1. *Inſtit. ſect.* 01. *lib.* 2. [34] *Statut.* 14. *H.* 8. *cap.* 8. [35] *Lib.* 1. *p.* 2.

ni Profeſſores, quos ad ſumma Reip. mu-
nera & ad omnia publica Negotia geren-
da, præ reliquis omnibus, plerumque ad-
buerunt; quod ex hiſtoriæ Gentis Noſtræ
Scriptoribus conſtat. Et in Regno Ed-
vvardi III. clariſſimum eſt, à quo Mune-
ra Cancellarii, Theſaurarii, Cuſtodis Pri-
vati Sigilli, Rotulorum, Guardarobæ, Can-
cellarii & Camerarii Scaccarii aliaque fere
omnia publica Munera iis [36] commiſſa
ſunt. Sed redeundum eſt ad Inſtitutum
meum & recenſendæ ſunt eæ Curiæ, in
quibus ex Conſuetudine Angliæ Iudicia
exercentur ex ſolo Iure Civili, quæ ſunt
ſub tribus Capitibus. 1. Curia Militaris
ſub Coneſtabili & Mareſcallo Angliæ. 2.
Curia Admiralli. 3. Curiæ omnes Eccle-
ſiaſticæ ſub Archiepiſcopis, Epiſcopis &
Archidiaconis, quæ omnes Profeſſoribus
Juris Civilis hactenus permiſſæ fuerunt.

XIII. In Curia Militari Judices ſunt
Coneſtabilis & Mareſcallus Angliæ, in
pari poteſtate in Cauſis pronunciant, exe-
cutione Mandatorum ejus Curiæ ſoli Ma-
reſcallo [37] demandatâ. Hæc Officia [illegible]
conſtat apud Nos fuiſſe inducta ſub Regi-
bus Anglo-Saxonicis, ſed citra Norman-
nor[illegible]

36 *Stow. in Edw. 3. p. 420.* 37 *Coke. 4. Inſtit. c. 17.*

norum tempora ad Exemplum Gallorum, qui Romanos imitati antiquitùs habuerunt Coneſtabiles & Mareſcallos à *Caroli Magni* ætate, Magiſtris Equitum & Tribunis Celerum apud Romanos valde ſimiles, ut ſcriptores Gallici [38] teſtantur.

XIV. Summa autem horum Munerum ſemper apud Nos fuit dignitas. Nam Coneſtabiles Angliæ plerumque conſtituti ſunt [39] filii, fratres aut avunculi Regum noſtrorum aliive ex primis Proceribus. Idemque Munus, ad Staffordos Duces Buckinghamiæ, jure hæreditario delatum, in *Edvvardo* Duce Buckinghamiæ ſub *Henrico VIII.* defecit; tantaque fuit Conſtabulariorum poteſtas, ut Regibus noſtris ſuſpecta eſſe cœperit. Et *Finexius* Juſtitiarius interrogatus [40] ab *Henrico VIII.* quanta eſſet Conſtabularii poteſtas, reſponſum declinavit, aſſerens hanc quæſtionem ad Leges Armorum, non ad Jus Anglicanum pertinere. Et deinceps hoc Officium raró & pro tempore tantùm à Regibus noſtris conceſſum eſt. Multique pari-

 ter

[38] *Lupan. de Magiſtrat. Franc. cap. Mareſcallus. Tilius. lib. 2. cap. de Coneſtab. & Mareſcall. Tiraquell. de Nobilit. cap. 8. n. 17.* [39] *Coke. p. 4. Inſtit. cap. 17.* [40] *Kelw. Report. Ter. Mich. 6. H. 8. f. 171.*

ter Mareſcalli Angliæ Viri primarii antiqu
tùs [41] enumerantur: ſed *Thomas Movv*
braius Dux Norfolciæ ſub nomine Com
tis Mareſcalli Angliæ Primus [42] hoc Mun
à *Ricardo II.* conſecutus eſt. Idemque Offi
cium nuper geſſit nobiliſſimus *Thom*
Hovvardus Arundeliæ & Surriæ Come
ex antiqua *Movvbrajorum* familiâ Com
tum Angliæ primus, vir Natalibus & Vi
tutibus clariſſimus, Moribuſque priſcis
antiquos Angliæ Proceres repræſentan
ab omnibus Juris Romani Profeſſoribu
pro ſuâ in eam Scientiam benignitate
ſemper commemorandus, eidemque n
perrimè Patavii mortuo, *Henricus H*
vvardus Movvbraius, Baronum Angl
primus, non Familiæ tantùm & Hon
rum ſed & Virtutum Paternarum verus h
res in eo Munere ſucceſſit.

XV. Cognoſcunt Coneſtabilis & M
reſcallus in Curia Militari de criminib
perpetratis extra Regnum Angliæ,
Contractibus factis apud Exteros, & de R
bus, quæ ad bellum & Arma ſpectant, ſi
in Regno Angliæ ſive apud Exteros.

XVI. *Si* Anglus Anglum accuſet

Crimi

[41] *Coke. d. c.* 17. [42] *Coke.* 1. *p. Inſtit. lib.*
cap. 8. *ſect.* 153. [43] *Henr. Wooton. in plauſ.*
rot. ad. Reg. Carol. reduc.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

rimine læſæ Majeſtatis Commiſſo extra ngliam, agit [44] coram Coneſtabili & Ma-ſcallo; & probatio fit per Teſtes vel, ex ntiquo hujus Curiæ more, per Duellum. ſubditus Regis noſtri occidat alium Re-is Subditum in Scotiâ vel alibi apud exte-s, de hoc non poteſt agi in Curiis Iuris nglicani, ſed coram [45] Coneſtabili & Ma-eſcallo, nec de iis etiam in Parlamento [46] gi poteſt. Ideo cum *Franciſcus Dracus* re Navali apud Nos celeberrimus, capi-multaſſet *Douriſhium* in Americâ nno XXV. *D. Elizabethæ*, ejuſque cædis indictam *Douriſhii* frater & hæres à Re-inâ peteret, Iudices Regii de hæc re con-ulti reſponderunt, de hoc crimine poſſe gi ſolùm coram Coneſtabili [47] & Mare-callo, &, Reginâ ex gravibus cauſis Co-eſtabilem conſtituere recuſante, Accuſa-io evanuit. Et cum nuper *VVillielmus Hol-neſius* Anglus gladio occidiſſet *VVilliel-mum VViſeum* Anglum in Inſula Terræ No-æ in America A. Christi MDCXXXII.

 (Regis

[44] *Coke. 1. p. Inſt. lib. 2. cap. 3. ſect.* 102. 37. *H. 6. f.* 3. [45] *Rot. Parlam. 3. H. 6. membr.* 38. *Stamf. pl. Coron. f.* 65. *Coke. d. ſect.* 102. *& p.* 4. *Inſtit. c.* 17. *& p.* 2. *Inſtit. ad Magn. Char. c.* 29. [46] *Statut. 1. H. 4. c.* 14. [47] *Coke. d. lib. 2. cap. 3. ſect.* 102.

(Regis *Caroli* Anno VIII.) Annoque ſe
quenti vidua *VVillielmi VViſei* à Sereniſſi
mo Rege *Carolo* ad accuſationem de ma
riti cæde admitti peteret, nobiliſſimus Co
mes Lyncius pro eâ Cauſâ ſolâ Coneſtabi
lis Angliæ conſtitutus, & Comes Arundo
liæ, Comes Mareſcallus Angliæ, condem
nârunt Sententiâ, in Curia Militari public
latâ, *Holmeſium*, Menſe Aprilis Ann
MDCXXXIII, ad pœnam capitalem
quam ſubiiſſet, ſi Rex eidem criminis abo
litionem ex gratiâ non indulſiſſet. Si An
glus in Gallia lethale vulnus inferat An
glo, ex quo, in Angliam rediens, moriatu
contra eum non ex Jure Anglicano [48] ſe
tantùm in Curia Militari agi poteſt. Et l
cet aliqua Statuta recentiora cognitione
criminũ læſæ Majeſtatis in aliquibus Cau
tribuant Iudicibus Banci Regii aut Com
miſſariis Regiis, per ea tamen Iuriſdict
Coneſtabilis & Mareſcalli tolli non [49] in
telligitur.

XVII. Cognitio Contractuum in Re
gionibus exteris initorum ad hanc etia
Curiam ſpectat. Ita *Pountneyus* ſub *Hen
rico IV.* egit contra *Borneium* Milite

p

[48] *Coke. d. ſect.* 102. *& p.* 1. *Inſtit. lib.* 3. *c.* 1
ſect. 745. [49] *Statut.* 35. *H.* 8. *c.* 2. 5. *Edw.*
c. 11. *Coke. p.* 4. *Inſtit. cap.* 17.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

:o MXX. libris Anglicis ei mutùo datis *urdegalæ* in Vaſconia, coram Coneſtabi- & Mareſcallo ex ea ſtipulatione debitis, uòd libri Iuris Anglicani [50] teſtantur. In criniis verò publicis Regis noſtri, in Turri ondinenſi, frequentiſſima ſunt exempla erum in hac Curia judicatarum, de omni- us generibus Contractuum Civilium in egionibus exteris celebratorum, præſer- im ſub *Edvvardo III. Richardo II. Hen- icis IV, V, VI.* dum Reges noſtri Nor- nanniâ, Aquitaniâ, Vaſconiâ, Andegaviâ liiſque ampliſſimis Provinciis in Galliâ otiebantur, quæ in hoc tantùm foro diju- licabantur, eademque à Juriſconſultis no- tris [51] enumerantur. Et generaliter apud Nos receptum videtur, cognitionem [52] Contractuum in Regnis exteris initorum d hoc Forum; Contractuum verò, infra Dominia Angliæ celebratorum, ad Juris Anglicani Tribunalia pertinere.

XVIII. Sed horum Contractuum co- gnitio ad Forum Juris Anglicani poſtea deducta fuit ex fictione, declarando hos Contractus in aliqua parte Angliæ initos

 fuiſſe:

[50] *Ter. Mich.* 13. *H.* 4. *Dalt.* 10. *f.* 5. [51] *Coke.* p. 1. *Inſtit. lib.* 3. *cap.* 13. *ſect.* 745. & *p.* 4. *Inſtit.* c. 17. *Selden. ad Forteſc. cap.* 32. [52] *Ter. Mich* 13. *H.* 4. *Dalt.* 10. *Forteſc. de leg. Angl. cap.* 32.

fuiſſe: nam apud nos jam receptum eſ
videtur, ſi Anglus alterius Angli bona
Regionibus exteris abſtulerit, vel Angl
cum Anglo contractum aliquem inieri
poſſe de his agi in foro Juris Anglicani [53]
ſupponendo, res fuiſſe ablatas aut contr
ctus initos in aliquo loco hujus Regni. E
dem planè modo quo Teſtamenta Civiu
Romanorum ab hoſtibus captorum per
ctionẽ poſtliminii & fictionem Legis *Co*
neliæ [54] ſuſtinentur. Cum enim Civis R
manus factus hoſtium ſervus Libertatem
omnia Jura Civis Romani amittat, atq
ita Teſtamentum prius factum irritum fi
ſi poſtea ab hoſtibus revertatur, Teſt
mentum valet per fictionem poſtlimin
per quam fingitur nunquam fuiſſe ab h
ſtibus captus, ſed in Civitate ſemper ma
ſiſſe. Si verò apud hoſtes mortuus eſt, p
fictionem Legis *Corneliæ* fingitur mortu
antequam caperetur & Civis Romanus d
ceſſiſſe: cum hoc tamen diſcrimine, qu
Leges Romanæ has fictiones ad ſuſtinen
Civiu

53 *Regiſt.* 129. *Coke.* 4. *p. Inſtit. f.* 40. 48. *Ed.*
f. 3. *Brook. tit. faits.* 95. *& novell. Caſes.* 366. *Co*
p. 1. *Inſtit. f.* 261. 54 *L. hoſtes. ff. de capt.* §. *ſi*
hoſtibus. inſtit. quib. mod. Ius. patr. poteſt. l. ap
hoſtes. C. de ſuis & legit. Dd. in d. §. *ſi ab. hoſtib*
Franc. de Amay. obſer. jur. lib. 2. *cap.* 1. *&* 2.

ivium Teſtamenta induxerint, & non ex
lo Juriſconſultorum uſu ortæ fuerint.

XIX. De Controverſiis omnibus, quæ
Bello & armis agitantur Jure ordinario
li cognoſcunt [55] Coneſtabilis & Mare-
allus. Si exterus in Angliam veniens
ellum moveat contra Regem noſtrum,
on ex Jure Anglicano [56] ſed tantùm in
uriâ Militari accuſari & puniri poteſt; &
b eam cauſam appellantur Cuſtodes
ommunis Pacis Regni, cujus cura in re-
us Belli & Armorum iis demandata eſt.

XX. Cum etiam Nobilium apud nos
uo tantùm ſint Gradus [57], Majorum ſcili-
et, ut ſunt Duces, Marchiones, Comites,
ice-Comites & Barones, Minorum, ut
unt Milites & quos Generoſos dicimus;
i omnes ſecernuntur à Plebeis per Arma
Inſignia, de quibus Controverſiarum
mnium cognitio ad Curiam militarem
ertinet. Et graviſſimæ ſæpiùs in hac Cu-
ia intentatæ ſunt lites de Armorum Jure,
um duæ Familiæ eadem Arma & Inſignia
endicarent, & altera alterutram ab eorum
ure excluderet, quales fuerunt illæ cauſæ
Armorum agitatæ inter *D. Reginaldum*

[55] *Statut. 13. R. 2. c. 2.* [56] *Finch. in nomo-
techn. lib. 4. cap. 1.* [57] *Smith. lib. 1. de Repub.
Anglor. cap. 17. & 18.*

Greium [58] de *Ruthin* & *D. Edvvard*
Haſtingum, inter *D. Richardum Scropum*
& *D. Groſuenerum*, inter *Thomam Bav*
dium [60] & *Nicholaum Singletonum*, ali
que plurimæ, quæ poſt acerrimam conte
tionem, aliquando Sententiâ Judicum
aliquando Duello finitæ ſunt. Nam qu
tieſcunque eadem Arma & Inſignia aſſ
munt duo pluresve, & cum quis contend
alium non habere Jus Arma geſtandi, n
eſſe Nobilem aut Generoſum, alterve
injuriâ affectum dicat, quod arguatur n
eſſe Nobilis aut Generoſus, nec habere J
Armorum: hæc omnia in hujus Curiæ c
gnitione verſantur.

XXI. Hujuſque Curiæ dignitatem a
get, quod Fæciales hujus Curiæ ſunt Mi
ſtri [61], nempe, *Garterius* Rex Armoru
Anglicorum, qui ſolennitatibus Augu
Ordinis Periſcelidis inſervit, *Clarenci*
Rex Armorum partium Angliæ Auſtr
lium, *Norroyus* Rex Armorum partiu
Borealium, & ſub iis ſex alii inferior
quos *Heraldos* dicimus. Quorum omniu
præcipua munera ſunt, eſſe Nuncios Be
Paciſv

58 *2. H. 5. p. 3. m. 15. 14. R. 2. p. 1. m. 4*
59 *14. R. 2. p. 1. m. 2.* 60 *17. R. 2. p. 1. m. 1*
61 *Spelman. in gloſſar. v. Heraldus. Coke. p. 4. I*
ſtit. c. 17.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

acisve, ſervare Gradus Genealogias & rma Familiarum; diſponere Solemnia oronationum Regum noſtrorum & uellorum coram Coneſtabili & Mareallo; ducere Funera Nobilium & Geneſorum, ubi Funerum Solennia adhibenr, præter alia, quæ eorum officio incumunt. Iidemque omnes in unum Colleum aſcripti, multiſque privilegiis à Rebus noſtris donati, ſub poteſtate & Juriſctione Coneſtabilis & Comitis Mareſcalli unera ſua exercent.

XXII. Juris verò Civilis Romanorum ſum & Authoritatem in hac Curiâ, om:s Juris Municipalis conſulti apud Nos [62] gnoſcunt; unde appellant Jus Civile in c Curia Legem Regni, Legem Regis, egem Terræ [63], & confitentur, Cauſas hoc Jure & Conſuetudinibus Armorum non ex Jure Municipali Anglorum eſſe judicandas, & ex ea ratione condemnati hoc Foro, ex delicto ad pœnam Capitam, prædia & Jus ſanguinis non [64] amittunt.

[62] *Forteſc. de legib. Angl. cap. 32. Finch. in nootechn. lib. 4. cap. 1. Coke. p. 1. Inſtit. c. 1. ſect. 3. p. 4. Inſtit. c. 74.* [63] *Ter. Mich. 37. H. 6. f. 3. er. Paſ. 37. H. 6. Treſpas. 8. f. 21. Kelw. Ter. lich. 6. H. 8. f. 171. Coke. p. 1. Inſtit. lib. 1. c. 1. ct. 3. & p. 4. Inſtit. c. 74.* [64] *Coke. p. 4. Inſtit. c. 17.*

tunt. Inde etiam Coneſtabili & Mar ſcallo rerum publicarum curâ impedit aliquoties Legum Doctor aliuſve Legu Cæſarearum peritus pro vitâ ſuâ ad proc dendum in omnibus ejus Curiæ Cau conſtitutus [65] eſt. Et ſub *Edvvardo I* ejuſdem Juris peritus Promotor Cauſaru Regiarum [66] in ea Curia datus eſt: qu etiam munus Sereniſſimus Rex *Carol* Anno ſeptimo ------ Regni ſui, mihi p literas ſuas Patentes ſub magno Sigi Angliæ conceſſit. Ibi enim omnes Cau aguntur ad formam à Jure Civili præſc ptam, per libellum ſeu Petitionem Cau proponuntur, Teſtes ſecretò examinant Exceptiones, Replicationes aliique Ca ſarum termini ſecundùm Jus Civile pr ponuntur & obſervantur; Sententiæ Scriptis pronunciantur, Appellationeſq in ſcriptis interponuntur; & pro Dignita ejus Curiæ, quotieſcunque proponitur e ceptio declinatoria contra Curiæ Juriſc ctionem, ad Dominos conſilii Regii Secr tioris defertur; appellationeſque à Sente tiis definitivis ad Reges ipſos non ad Ca cellarios ſæpiſſime interpoſitæ ſunt, q

plerun

[65] *Coke. d. c.* 17. *ex par.* 2. *paten.* 23. *H.* *membr.* 20. 23. *Edw.* 3. *membr.* 2. [66] *Paten.* *Edw.* 4. *membr.* 1. *Coke. d. c.* 17.

plerumque ſummos Angliæ Proceres & aliquos Juris Civilis Doctores Delegatos nominârunt. Hæc omnia conſtant ex Actis publicis Cauſarum ejus Curiæ, quæ in Scriniis Regiis in Turri Londinenſi ſervantur, in quibus etiam doctiſſimæ Juris Romani Allegationes ſæpè reperiuntur.

XXIII. Secundò, in Curia Admiralli Ius dicit magnus Angliæ Admirallus, vel ejus locum tenens aliive ab eo delegati. Galli verò aſſerunt [67], hoc Munus Præfecti Maris & Admiralli apud eos cœpiſſe & ab iis ad alios Populos manâſſe. Neque conſtat, apud nos fuiſſe Admirallos ſub Imperio Conqueſtoris aliorumque Regum ſubſequentium, ſed circa *Edvvardi I.* tempora fuiſſe primò conſtitutos. Ab eo verò tempore Reges noſtri Admirallos [68] nominârunt plerumque maximos Angliæ Proceres, cum in Regno, Oceano fere concluſo, neceſſarium ſit magnam eſſe ejus Poteſtatem, cui Maris & littorum cuſtodia demandata eſt. Siquidem de criminibus omnibus ſuper Mari commiſſis, & de cauſis omnibus Civilibus ſuper Mare & ad

[67] *Forcat. de Gall. Imper. & philoſoph. lib.* 2.
[68] *Coke. p.* 1. *Inſtit. lib.* 3. *c.* 13. *ſect.* 439. *Selden. ad Forteſc. c.* 32. *Cowell. Interp. v. Admirall. Statut.* 13. *R.* 2. *c.* 1. 28. *H.* 8. *c.* 15. 2. *H.* 4. *c.* 11.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

ad Res Marinas ſpectantibus [69] cognoſcit, cum Mare ſit extra Imperium Iuris Anglicani & ſub poteſtate Admiralli, ut Iuris Municipalis noſtri Profeſſores [70] agnoſcunt.

XXIV. Ius autem dicit Admirallus ex Iure Civili [71] Romanorum & ejus Curiæ Conſuetudinibus: Ius enim Civile tantùm valere in hac Curiâ, ſecluſo Iure Municipali, Iuriſconſulti noſtrates [72] conſentiunt. Ideo ex Sententia Capitali in hac Curia latâ, ex homicidio, latrocinio, piratiâ aliiſque criminibus (Majeſtatis excepto) reus prædia & Ius ſanguinis [73] non amittit ſicut in Iure Anglicano, quia ex Iure Civili condemnatus eſt. Et quia criminum cognitio in ea Curiâ ex Iure Civili pernicioſa tandem viſa fuit, quia eo Iure rei non aliter condemnantur, quam ex propria confeſſione, vel Teſtibus de viſu deponentibus, qui de rebus ſuper Mari geſtis difficulter plerumque haberi poſſunt, atque ita graviſſimo-

[69] *Forteſc. de legib. Angl. cap. 32. Finch. nomotechn. lib. 1. c. 2.* [70] *Coke. p. 1. Inſtit. lib. 3. cap. 7. ſect. 439. & lib. 3. c. 13. ſect. 745.* [71] *Statut. 8. Eliz. c. 5.* [72] *Forteſc. de leg. Angl. c. 32. Finch. nomotechn. lib. 4. c. 2. Coke. p. 3. Inſtit. c. 22. & p. 1. Inſtit. lib. 1. c. 1. ſect. 3. & p. 2. Inſtit. ad magn. char. c. 29.* [73] *Coke. p. 1. Inſtit. lib. 3. c. 13. ſect. 745.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

iſſimorum criminum rei ſæpius impunè vaſerunt. Ideo ſub *Henrico VIII.* Lege atâ [74] abrogatum eſt in eo Articulo Ius Civile, & ſancitum, ut deinceps quæſtiones Facti in Cauſis criminalibus per duodecim Viros, ſecundùm Iuris Anglicani formam, dijudicarentur.

XXV. Iuri etiam Civili in foro Admiralli accedunt leges Oleroniæ à *Richardo I.* Rege noſtro latæ in Inſula Olerónia, quæ tum erat ſub ditione Regum noſtrorum: ex quibus unà cum Iure Civili in hac Curia [75] Ius dicitur. Et Conſtitutiones illæ de rebus Marinis, quæ per varios Principes [76] Romæ, Piſis, Genuæ, Maſſiliæ, Barcinonæ Meſſinæ & alibi promulgatæ ſunt, & Conſuetudines illæ, quæ inter Acta publica ejus Curiæ adhuc [77] habentur. Et ſub hac denique Curia videtur recenſenda Curia Mercatorum [78], in qua lites de contractibus Mercatorum ex æquo & bono, ſecundùm Ius Civile Romanorum, terminandæ ſunt.

XXVI. Tertiò, in Curiis Eccleſiaſticis Ius dicunt Archiepiſcopi, Epiſcopi, Archi-

74 *Statut. 28. H. 8. c. 15.* 75 *Coke. p. 1. Inſtit. lib. 1. c. 1. ſect. 3. & lib. 3. c. 7. ſect. 439.* 76 *Conſolato del Mare.* 77 *In libr. nigr. Admirall.* 78 *Forteſc. de legib. Angl. c. 32. & Seld. in Not. ibid. Statut. 27. Edw. 3. c. 8.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Archidiaconi vel *Vicarii* Generales, Commiſſarii aut Officiales ab iis conſtituti; quorum poteſtas diſtincta cœpit à Conqueſtore, qui Forum Epiſcopale à Seculari diſtinxit; ut ſupra dictum eſt. His verò, ex benignitate Regum noſtrorum & conſuetudine Angliæ, cognitio multarum Cauſarum Criminalium & Civilium conceſſa eſt. Cognoſcunt enim de Blaſphemiâ, Apoſtaſiâ Hæreſi, Schiſmate, Simoniâ, Inceſtu, Adulterio, Stupro, Fornicatione, Caſtitate attentatâ, Ordinibus Sacris, Inſtitutionibus ad Beneficia Eccleſiaſtica, eorumve deſtitutionibus, Officiorum Divinorum Celebratione, Matrimonio, Divortio, jactitatione Matrimonii, Decimis, Oblationibus, Mortuariis, Reparatione Eccleſiarum Dilapidatione Bonorum Clericorum; Penſionibus, Procurationibus, Teſtamentis Codicillis, Legatis, Succeſſione in bonis Inteſtatorum per Adminiſtrationes aliiſque, quæ à Juriſconſultis noſtratibus [79] exactè recenſentur. De his omnibus in hoc Foro Jus dicitur ex Iure Civili. Cui porro acceſſit Ius Canonicum cum Conſtitutionibus Provincialibus Cantuarienſis Provinciæ, & Legatorum Romanorum a[d]

Rege

[79] *Coke. p. 5. Relat. in Cawdryes Caſe. Coſens in apolog. pro Cur. eccleſ.*

eges noſtros miſſorum. Ex quibus omnibus conſtituitur Lex, quam noſtrates appellant Eccleſiaſticam, ex qua has Cauſas eſſe judicandas [80] agnoſcunt.

XXVII. De Iure Civili nulla eſt controverſia: nam omnium conſenſu receptum eſt, & in hoc Foro [81] Lex Terræ appellatur. De Iure Canonico ab *Henrico VIII.* Regno Angli hæſitârunt. Ante eam Ætatem tanta erat apud Nos potentia Epiſcoporum & Prælatorum, tantaque erat reverentia Regum noſtrorum erga Sedem Romanam, ut maxima pars Epiſtolarum Decretalium in libris Iuris Canonici ad Anglos [82] miſſa ſit. Poſt ejeratam verò Romani Pontificis poteſtatem ab *Henrico VIII.* deliberatum eſt in Comitiis Parlamentariis de abrogando Iure Canonico & novo Iure Eccleſiaſtico condendo. Eaque cura demandata eſt [83] triginta duobus Viris ſummæ Dignitatis, Theologiæ Iuriſque Civilis & Municipalis peritiſſimis, qui vel ſentientes ſe huic oneri impares (neque enim eſt paucorum hominum vel unius Sæculi)

[80] *Coke. p. 1. Inſtit. lib. 2. cap. 6. ſect. 135. & lib. 3. ſect. 648. Coke. lib. 5. Relat. in Cawdryes caſe.* [81] *Coke. p. 1. Inſtit. c. 5. ſect. 3.* [82] *Cujac. ad c. de illis. 6. de deſp. impub. Gentil. lib. 1. de Nupt. c. 19.* [83] *Statut. 25. H. 8. c. 19.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Sæculi) vel ex aliis cauſis, novi tantum Iu- ris delineationem [84] fecerunt, quæ no[n] placuit, ſed eadem Lege latâ confirmatu[m] eſt[85] Ius Canonicum, exceptis iis Articu- lis, in quibus eſt ſacris literis, Regiæ Præ- rogativæ, Iuri, Moribus aut Statutis An- gliæ contrarium; eodemque Iure Cano- nico adhuc utimur, ſicut & in aliis Princi- pum Proteſtantium Dominiis etiamnu[m] manet, ut ſupra dictum [86] eſt.

XXVIII. Poſt Jus Canonicum ſun[t] Conſtitutiones Archiepiſcoporum Can- tuarienſium in Conciliis Provincialibu[s] editæ: è quibus eas, quæ à *Stephano Langto- no* Archiepiſcopo ad *Henricum* Chichele[y] ſunt latæ, eruditis commentariis [87] illu- ſtravit *Gulielmus Lyndevvodus* Legum Do- ctor, Officialis Curiæ Cantuarienſis conſti- tutus à *Chichleio* Archiepiſcopo; (qui etia[m] Legũ fuit [88] peritiſſimus) & ſingulariter e[ſt] commemorandus, cum ſit primarius inte[r] paucos Anglos, qui Juris Romani Scientia[m] in Scriptis prodiderunt. Ille verò cum eſſe[t] Officialis Cantuarienſis, à Rege *Henri- co V*

[84] *Reformat. leg. Angl. ſub. Henr. 8. & Edw. 6*
[85] *Statut.* 25. *H.* 8. *c.* 19. *Coke.* 4. *p. Inſtit. c.* 74
[86] *Lib.* 1. *cap.* 7. [87] *Lyndew. in c. ad hæc. de pœn*
[88] *Lyndew. ad Conſtitut. Provinc. in præfat.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

i. legatus miſſus eſt[89] ad Reges Hiſpa-
æ & Luſitaniæ; quibus Legationibus de-
ctus, poſt *Henrici* Regis mortem rediit
Munus Officialis, & deinceps Cuſtos
vati Sigilli[90] & Epiſcopus Menevenſis
tus eſt. Et poſt eas ſunt Conſtitutiones
gatinæ, à Legatis Pontificiis *Othone*
mùm[91], deinceps *Othobono* Legato à
ere à *Clemente IV.* in Angliam miſſo
i etiam in Cathedrâ Romanâ[92] ſucceſ-
factæ, ad quas *Ioannes* de Atho Juris
iuſque Doctor[93] Gloſſas & Commen-
ios addidit.

XXIX. Ex his omnibus Jus dicitur in
ro Eccleſiaſtico[94] ad Juris Civilis & Ca-
nici normam; actio per libellum propo-
tur, poſt litem conteſtatam; Teſtes ſe-
etò examinantur; dantur Exceptiones &
eplicationes, & obſervantur Termini
auſarum utroque Jure præſcripti Senten-
eque in Scriptis promulgantur; & à Sen-
ntiis appellatur ab Epiſcopo ad Archi-
iſcopum, ab Archidiacono ad Epiſco-
m, vel omiſſo medio ad Archiepiſco-
m. Ab eo verò cum olim appellaretur
ad Pon-

89 *Lyndew. in d. præfat.* 90 *Io. Bale. ſcriptor. itann. Cent. 7. v. Gul. Lyndewode.* 91 *Lyndew. c. ad hæc. v. minimè admittatur. de pœn.* 92 *Io. Atho. ad Conſtitut. Othob. Mandata Dei.* 93 *Io. Atho. ibid.* 94 *Smith. de Rep. Angl. lib. 3. cap. 11.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

ad Pontificem Romanum uſque ad *Henr*
cum VIII. poſt Pontificiam poteſtate
abrogatam, appellatum eſt ad Regem
in Cancellariâ. Ubi Delegati conſtituti
Jure Civili & Canonico Sententias vel re
vocant vel confirmant; Sententiiſque, i
latis ex Jure Civili, acquieſcunt Judic
Fori Municipalis iiſdemque fidem adh
bent; & à ſe examinandas non eſſe [96] co
fitentur, niſi Prohibitioni Regiæ locu
eſſe exiſtimaverint. Et poſt abrogata
Pontificis Romani Authoritatem, p
conſervando apud Nos Juris Civilis ſtudi
illud indultum eſt, ut Legum Doctores
poſſent deinceps Juriſdictionem Eccleſi
ſticam exercere, licet non eſſent ſacris O
dinibus inſigniti & uxores duxiſſent, qu
Juris Canonici Inſtitutis repugnabat.

XXX. Inter Curias Angliæ, in quib
Jus dicitur ex Legibus Romanis, non ſu
omittenda Privilegia Regum noſtroru
conceſſa utrique Academiæ, Oxonienſi
Cantabrigienſi, ex quibus Studioſi no
ſunt in Jus vocandi ad Tribunalia Jur
Municipalis, ſed coram Cancellario Ac
demi

[95] *Statut.* 25. *H.* 8. *c.* 19. [96] *Coke. lib.*
Relat. in Cawdryes caſe. & Specotts caſe. 7. *Rel*
Kennes caſe. 8. *Relat. Nedhams caſe.* [97] *Stat*
37. *H.* 8. *c.* 17.

miæ ejuſve Commiſſario in Actionibus rſonalibus pro debitis, computis & aliis ibuſcunque Contractibus & injuriis, & o Criminibus multis, (excepto homici- o & mutilatione membrorum) Eorum- e omnium cognitio conceditur Cancel- io Academiæ Oxonienſis, infra ejuſdem ademiæ Territoria, per *Richardum II.* gem, [98] ſi alteruter litigantium ſit è mero Studioſorum iiſve ullo modo in- rviens; eidemque Academiæ conceſſa erunt priora privilegia ex gratiâ Re- m [99] *Ioannis, Henrici III, Edvvardi I. III.* cum coercitione contumacium per carcerationem, Bannum & per cenſuras communicationis & ſuſpenſionis, iis à ontificibus Romanis, præſertim *Inno- ntio IV.* & Archiepiſcopis Cantuar. in- ltas. Paribuſque utitur privilegiis altera ademia Cantabrigienſis, licet Chartæ eræque ex bello ſub *Henrico III.* & in- ndio, injuriâ oppidanorum Cantabri- enſium, ſub *Richardo II.* illato perierint. his omnibus Cancellarius utriuſque cademiæ Cauſas diiudicat per Jus Civile Conſuetudines Academiæ, & in Statutis cademiæ Cantabrigienſis à *D. Elizabe-*

tha

98 *Rotul. chart. an.* 14. *R.* 2. *membr.* 14. *in rr. Lond.* 99 *Archiu. Academ. Oxon.*

tha conditis [100] ſpeciatim permiſſum e
Ideo in Libellis, Productionibus Teſtiu
Sententiis aliiſque omnibus Cauſarum T
minis proceditur ſecundùm Juris Civ
Formam, & à Sententiis per Cancellar
latis ad Regentes, & demum ad Regi
Majeſtatem appellatur.

XXXI. Denique inter Iuris Civi
præconia non poſſum illud præteri
quòd, poſtquam hoc Ius à *Lothario* reſti
tum ſub *Stephano* Rege noſtro in Ang
doceri cœperat, inſequentes Reges no
ejuſdem Iuris Profeſſores adhibuerunt
Legationibus ad alios Principes in omn
bus Contractibus, Pactis, Societatibus, F
deribus cum exteris Principibus, aliquan
ſolos, quandoque Proceribus, Epiſco
vel in alia Dignitate conſtitutis adjunct
Cum ſolenne ſit apud Principes exte
ejuſdem Iuris Profeſſoribus in his Cau
uti: neque enim hæc idoneè tractari p
ſunt ab aliis, quàm peritis ejus Iuris, qu
Chriſtianis Principibus commune eſt. I
que conſtat ex Inſtrumentis harum pact
num & Fœderum [101] quæ in Scriniis R
giis ſervantur. Et hic mos valuit apud Pri
cipes noſtros uſque ad *D. Elizabetha*
q

[100] *Ann. 12. Eliza.* [101] *In Recept. Scacc* *& in Rotul. forinſec. Turr. Lond.*

æ etiam hujus Iuris Profeſſoribus à Se- etis, à Conſiliis, à Legationibus aliiſque miniſtrationibus publicis uſa eſt; verum ejus declivi ætate, qui Negotiis Publicis moti ſunt, conſultiùs ſibi exiſtimârunt uod etiam ſub Succeſſoribus inolevit) nanuenſium potiùs, in tranſcribendis ederum & Pactionum Exemplaribus, eram quàm Iuris Romani peritorum entiam advocare; forſan enim inciderant illam antiquam Cautelam de Teſta- entis[102], *A Teſtamento Dolus malus & riſconſultus abeſto*. Ita à publicis & à pri- tis Negotiis undique excludimur.

XXXII. Quin & imperiti Scribæ & abelliones noſtri contendunt cum primis egum Profeſſoribus, ſcilicet ------ *Cer- nt cum Cygnis ululæ*, ut ex *Virgilio*[103] quando in publicis Academiæ noſtræ xonienſis Comitiis *Albericus Gentilis*[104] leberrimus Legum Profeſſor peroravit; quod gravius eſt, Iuriſconſulti noſtri uncipales nos inſectantur[105], quòd pe- grinas Leges apud nos inutiles inveſti- gemus,

[102] *Lud. Servin. playdoy. ſur le teſtam. du feu. ite de Lavall. qu. 5.* [103] *Virgil. Eclog. 8.* [104] *Al- Gentil. in orat. de Laudib. Acad. Peruſin. & on. ann. 1604.* [105] *Daviſ. in Relat. Hibern. præfat.*

gemus, & quod Cives ſimus in aliena R
pub. Hoſpites in noſtra, cum meminiſ
potuiſſent, quid in eos pro nobis Exteri r
torſerint. Sed me reprimo, & contemp
tabellionibus, cum Juriſconſultis noſt
redibimus in gratiam; monendique eru
Adoleſcentes Academici, ut, relicto Ju
Civili Rom. aliis Gentibus, quæ illud ſa
colent, ad patrias Leges ſe convertant,
quibus commoda & Honores Patriæ ſ
poſſint conſequi. Nam & aliquando obſ
vavit Deſiderius *Eraſmus* [106], apud n
aliam viam ad rem & gloriam paranda
magis idoneam vix reperiri: quod & an
eum vir primarius ex Juriſconſultis noſtr
tibus [107] aſſeruerat. Mihi jam ſatis eſt in
câſſe, Jus Civile apud Anglos aliquan
in honore & pretio fuiſſe; & videtur Jur
conſultos Gallicos, *Stephanum*, *Forcat*
lum Renatumque Choppinum rectè vati
natos fuiſſe, nullum Juris Civilis Rom
norum uſum in Anglia aliquando futuru
eſſe. Et hæc de Angliâ dicta ſint.

XXXIII. Progrediendum jam eſ
in Scotiam, in qua majores honores & a
pliora præmia Juris Civilis Profeſſorib
decernuntur. Sed quia Anglia & Hibern
iiſd

106 *Eraſm. lib.* 10. *Epiſt.* 30. *ulric, Hut*
107 *Forteſc. de legib. Angl. cap.* 54.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

lem Legibus utuntur, de Hibernia
mo dicendum erit. De qua in ſequen-
Capite.

CAPUT IX.

De Vſu & Authoritate Iuris Civilis Romanorum *in Regno* Hiberniæ.

HIberniam fuiſſe ſub Romanorum Imperio, aut Romanos fuiſſe ean-
m ingreſſos, nobis conſtare non [1] po-
t, tantùm, eam circumnavigatam fuiſſe
ulio Agricola, eumque invadendæ Inſu-
occaſionem quæſiviſſe, *Cornelius Taci-*
[2] prodidit.

II. In Hiberniam autem plures Popu-
commeârunt, & in eâ cum Hibernis Se-
s poſuerunt[3]. Scoti verò eandem bello
greſſi ſunt, ut Inſulâ amœnâ & fœcundâ
erentur; deinde Britanni noſtri, ſæpe
manorum armis oppreſſi, ad eos confu-
runt, & Hiſpani, ad evitandum Vanda-
rum furorem, aliique. Qui, cum Hiber-
unum Populum conſtituentes, unum

S Regem

[1] *Camden. in Britann. cap. Hibernia.* [2] *Tacit. vit. Agricol.* [3] *Bed. lib. 1. eccleſ. hiſtor. Anglor.* . 1.

Regem [4] rarò ſortiti ſunt, ſed in quatuo
Provincias diviſi, ad Auſtrum Momoniam
ad Aquilonem Vltoniam, ad Orienten
Lageniam, ad Occidentem Connaciam
totidem Regibus paruerunt: qui omni
Jura Regalia exercebant, ut conſtat de Ele
ctione Epiſcopi Roſſenſis in Provinci
Connaciæ ex Reſcripto *Innocentii III.*
ad Archiepiſcopos *Armachanum* & Caſſe
lenſem, ubi *Iac. Cujacius* reprehendi
Scriptores Hiſtoriæ Hibernicæ, qui ea Jur
non videntur aſſequi.

III. Quamvis verò *Edgarus* Anglo
rum Rex circa Annum Salutis DCCCCLX
in diplomate ſuo enunciet, ſe maximan
partem Hiberniæ [6] & Civitatem Dubli
niam ſubjugaſſe: Reges tamen noſtri inſe
quentes eam non retinuerunt. Neque Hi
berni ſub Dominatione Regum noſtro
rum fuerunt, uſque ad *Henricum II.* qui
acceptâ occaſione ex odio reliquorum Re
gulorum adverſus *Rodericum* Connaciæ
Principem ob ejus tyrannidem, Hiber
niam univerſam facilè in ſuam poteſtaten
redegit, Anno. MCLXXI. *Henrici* & eju
Poſte

4 *Polydor. hiſtor. Anglic. lib.* 13. 5 *C. cur*
olim. 7. *de dol. & contmac. & ibi. Cujac.* 6 *Poly*
dor. d. lib. 13. *Camden. d. c. Hibernia.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

tterorum Imperio[7] ſe ſubmiſerunt, ac-
lente *Hadriani* Romani Pontificis con-
ſu, qui in Regis noſtri deſiderium valdè
penſus fuit, ut Hibernos à barbarie ſua
Chriſtianos mores reduceret: Hiberno-
n enim ſumma ſemper fuit reverentia
ga Romanam Sedem, quam etiam hodie
fitentur.

IV. *Henrico* ſucceſſit *Iohannes* & Po-
ri, cum titulo ſolo Dominorum Hiber-
e, ſub quo tamen omnia munera Rega-
exercuerunt: nam Duces & Marchio-
s creârunt, aliiſque omnibus Juribus
galibus uſi ſunt, quæ ſupremis Regibus
mpetunt, & eandem habebant Regiam
ſupremam poteſtatem[8] in Hiberniâ,
am habebant in Angliæ Regno. Et ſub
c Titulo Reges noſtri potiti ſunt Hiber-
a uſque ad *Henricum VIII.* qui omnium
rdinum conſenſu in publicis Hiberniæ
omitiis Rex Hiberniæ declaratus[9] eſt.
ndem tamen Regis Hiberniæ Titulum
ulus IV. Philippo & *Mariæ*[10] conceſſit,
Titulo in Comitiis Parlamentariis Hi-

[7] *Rich. Staniburſt. lib. 3. de reb. Hibern.* [8] *Sta-*
. Hibern. 33. H. 8. cap. 1. Polydor. d. lib. 13.
aniburſt. d. lib. 3. [9] *Statut. Hibern. d. c. 1.*
. H. 8. Coke. p. 4. Inſtitut. [10] *Lauren. Cherubin*
Bullar. in Pio 5. conſtit. 88. p. 2.

berniæ dato acquieviſſe, & Juri ſuo ceſſiſ
videretur; & forſan *Philippus* & *Maria* T
tulum Regis Hiberniæ, iis legitimo Ju
prius delatum, iterum à Pontifice accep
runt, ut, ad Sedem Romanam nuper po
liminiò reverſi, obedientiæ ſuæ eidem t
ſtimonium relinquerent.

V. Et licet multi tradiderint [11], A
gliam & Hiberniam eſſe Feuda à Ponti
cibus Romanis Regibus noſtris conceſſ
Ioannemq; Regem noſtrũ ſe *Innocentio I*
Vaſallum conſtituiſſe pro Regnis Angliæ
Hiberniæ; hujus tamen Juris non aliud t
ſtimonium exhibuerunt, quam Acta & R
giſtra Romanæ [12] Eccleſiæ, in quibus M
niſtri ejus Sedis Angliam & Hiberniam i
ter Feuda Pontificum inſcripſerunt, atq
ita ipſi ſuæ Poteſtatis & Judices & Teſt
ſunt; & Noſtrates hoc ſemper conſtanter
negârunt. Neque potuit *Ioannes* aut ali
Regum noſtrorum, vel alienatione R
gnorum, vel ſervitute impoſitâ Ius Poſt
rorum [14] lædere: neque enim licet Princ
pi Sub

[11] *Choppin. lib. 2. de doman. Franc. c. 1. n. 1*
Bodin. lib. 1. de Repub. c. 9. [12] *Bodin. d. cap.*
[13] *Camden d. c. Hibernia.* [14] *Bald. in prælu*
feudor. & in tit. de Pac. conſtant. v. ſucceſſorum
Chop. de doman. Franc. lib. 2. tit. 1. n. 2. Molin. i
conſuet. Pariſ. l. 1. §. 3. gl. 4.

i Subditos ſuos ad alterius Principis obſe-
uium reducere, neque Succeſſoribus ſuis
amnum inferre, ſed iiſdem Iura omnia
ntegra relinquere, quæ à Deceſſoribus ac-
ceperat.

VI. De Legibus verò Hiberniæ ante
Dominationem *Henrici II.* Regis noſtri,
non multa habemus teſtimonia: quia, Re-
ges eorum priores *non Coronæ impoſitæ ſo-
lemnitate, non unctionis Sacramento, nec
iure hæreditario vel alterius ſucceſſionis,
ſed vi tantùm & armis Inſulæ Imperium
obtinuiſſe, & ſuo more Regni gubernacula
ſuſcepiſſe* aſſerit *Giraldus* [15] Cambrenſis.
Conſuetudinum tamen Hiberniæ alia-
rumque Legum ejuſdem, ſermone Hiber-
nico conſcriptarum, plurima apud eos ad-
huc extare volumina, mihi retulit Reve-
rendiſſimus *D. Vſſerius* Archiepiſcopus Ar-
machanus & totius Hiberniæ Primas;
cujus eximia Divini Humanique Iuris om-
nis Scientia, magnam Hibernicæ Genti
gloriam attulit.

VII. Poſt *Henricum II.* Hiberni Le-
gibus & Conſuetudinibus Angliæ [16] parue-

[15] *Girald. Bambren. de reb. Hibern. c.* 30. *in ap-
pend. ad Stanihurſt.* [16] *Statut. Hibern.* 1. *Iac.*
1. & 21. *Iac. Coke. p.* 1. *Inſtit. lib.* 2. *c.* 11.
ſect. 212. & *p.* 4. *Inſtit. c.* 76.

runt, iiſdemque ſe ſubmiſerunt; eoſde
habuerunt Judices, eadem Tribunalia, e
dem Mandata ſeu Brevia Regia, idemqu
Jus Anglis & Hibernis dictum eſt. Et *Ioan*
nes Brittonus [17], ſe librum ſuum de Legib
Angliæ & Hiberniæ, juſſu Regis noſtri *Ed*
vvardi I. compoſuiſſe, aſſerit. Ita Legibu
Anglicis uſi ſunt Hiberni ſub Regibus *Hen*
rico II. Ioanne, Henrico III. Edvvardo
aliiſque ſuccedentibus, uſque ad *Henr*
cum VII. Sub quo, cum orta eſſet Contro
verſia, an Statuta, in Comitiis Parlament
riis Angliæ edita, tenerent Hibernos, u
expreſſè Hiberni non nominarentur: a
evitandum hunc ſcrupulum lata eſt Lex
in Comitiis Hiberniæ, quod Omnia Statu
ta in Angliâ prius edita valerent deincep
in Hibernia, & in Comitiis Hiberniæ con
firmabuntur, quam Legem *Poyningi* Le
gem, à *D. Edvvardo Poyningo* Proreg
Hiberniæ, deinceps appellârunt.

VIII. Ita Conſuetudines, Leges, Sta
tuta ab Anglis acceperunt Hiberni. Et Iu
dices porrò Hibernici, ſecundùm rerum i
Anglia Iudicatarum Exempla, Sententi
tulerunt; nam rerum in Hibernia per qu
dri

[17] *Britton. de legib. Angl. in prolog.* [18] *Stat*
Hibern. ann. 10. *H.* 7. *cap.* 22. *Coke.* 4. *p. Inſt*
c. 76. *&* 2. *p. Inſtitut. lib..* 2. *c.* 11. *ſect.* 212.

ingentos Annos judicatarum relationes
ullæ extant ante [19] *Ioannem Daviſium*
rocuratorem Regium ſub *D. Iacobo*, qui
rum ſui temporis in Hibernia judicata-
um relationes Typis mandavit; ex quibus
onſtat, Hibernos ſe accommodare non ad
ura Anglicana tantûm, ſed ad Leges *Cæſa-
eas* etiam & Ius [20] Canonicum, quatenus
a inter Leges Anglicanas admittuntur.

IX. Denique, quoad Iura Sacrorum &
Divinorum in Hibernia, in Synodo [21] Caſ-
elenſi ſub *Henrico II.* ſancitum eſt, ut
Divina eodem modo celebrarentur in Hi-
erniâ ſicut in Eccleſiâ Anglicana; & dein-
eps, ut Epiſcopi [22] eligendi eſſent in Hi-
ernia eodem modo, qui in Anglia inva-
uerat; atque ita inter utramque Gentem
uris omnis Divini & Humani Communio
ub uno Rege intercederet.

X. De ſingulis Cauſarum generibus,
n quibus Hiberni utuntur Iure Civili Ro-
manorum, ſuperfluum eſt hic repetere ea
quæ de Anglia ſupra dicta ſunt, cum eadem
it ejus Authoritas apud utramque Gen-
tem. Illud ſolùm non poſſum omittere,

[19] *Davyes. Relat. Hibern. caſe. de Commend.*
[20] *Davyes. in d. caſe. de Commend.* [21] *Girald. Cambren. lib. 2. cap. 34. Davyes. d. Caſe. de Commend.* [22] *Coke. p. 4. Inſtit. c. 76.*

quod plerique Scriptores tradunt, Hibernorum ingenia valde propenſa eſſe ad Iu Civile & Canonicum. Nam *Polydorus* no ſter inter mores Hibernorum [23] refer quòd à pueris Grammaticæ & Iuri, ta Pontificio quam Ciuili, operam dant. I *Hannibal Roſſellus* Monachus Calabria apud ſuos percrebuiſſe dicit [24], Hiberno olim ſtudio Iuris Pontificii delectari ſolito & fuiſſe optimos Canoniſtas. Et *Richardu Stanihurſtius*[25] Hibernus, quod à primis An nis Iuris Civilis & Põtificii ſtudio dediti ſun Hiberniaq; produxit celebrem Iuris Civil Profeſſorem Oxonii, qui Summam ordi nis Iudiciorum compoſuit; eumque com memorant *Io. Andreas* [26] inter Iuriſcon ſultos Anglicos ſub nomine *Gulielmi* d Droreda (alii nominant *Gulielmum Doro chium* [27], ſed videtur potiùs nominandu *Gulielmus* de Drogheda [28] à loco ubi natu eſt) qui ſub *Edvvardo III.* Jus Civile Oxo nii legiſſe dicitur, eundemque Juris utriuſ que conſultiſſimum *Ioh. Lelandus* appellat

Hiber

[23] *Polydor. d. lib.* 13. [24] *Roſel. in Triſmegiſ Pymandr. lib.* 5. *Comment.* 11. *dial.* 6. §. *de Inſul Britann.* [25] *Stanihurſt. de reb. Hibern. lib.* 1 [26] *Io. Andr. in addit. ad ſpeculat. in proœm.* [27] *Io Bale. de ſcriptor. Britann. Cent.* 6. *Io. Pitſ. de ſcriptor Angl. ætat.* 14. [28] *Iacob. Waræ. de ſcriptor. Hibern. lib.* 1.

Hibernique non immeritò *Marianum* Scotum illuſtrem Hiſtoricum vendicare cupiunt, cum ipſe ſe Scotum Hibernenſem [29] appellet, & universæ Britanniæ noſtræ ſummo eſt Ornamento; qui & ab Anglis ſummè eſt celebrandus [30], quorum res geſtas à *Bedæ* Sæculo ad ſua tempora diſertè & acuratè deſcripſit.

XI. Et hæc dicta ſint de Hibernia. Jam ad Scotos libenter propero, quia Scoti, præ cæteris Britannis omnibus, Jus Civile Romanorum amplectuntur.

[29] *Marian. Scot. ad ann.* 1028. [30] *Nichol Harpsfeld. hiſtor. eccleſ. Anglic. ſæcul.* 11. *cap.* 26.

CAPUT X.

De Vſu & Authoritate Iuris Civilis Romanorum *in Regno* Scotiæ.

I. QUæ de Scotorum rebus ſcripta ſunt ante Romanorum tempora, ut de Britannis omnibus dixit [1] *Polybius*, fabularum ferè loco habenda ſunt; & ea, quæ de hujus Gentis origine in Britanniâ traduntur, ex conjecturis ſolis pendere doctiſſimus *Camdenus* [2], exiſtimavit, acutiſſimum-

[1] *Polyb. lib.* 3. [2] *Camden. in Britann.* §. *Scoti.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

que *Georgium Buchananum* hac in re expectationem omnium fefelliſſe.

II. In hanc Britanniæ partem è Scythia primò venerunt Picti[3] & in parte Britannis proximâ Sedes[4] poſuerunt, & poſt eos Scoti ex Hiberniâ[5] huc advolârunt, partemque Inſulæ Septentrioni proximam tenuerunt. Scotos enim Hiberniam coluiſſe & inde ad hanc Inſulæ partem veniſſe, omnium conſenſu[6] receptum eſt. Unde Hiberni Scotorum nomine[7] ſæpe apud antiquos Scriptores appellati ſunt.

III. Venerunt autem Scoti in hujus Inſulæ partem Septentrionalem, circa Annum Salutis CCCCXL. ſub *Theodoſio & Valentiniano*[8], inclinante jam Romano Imperio, quam Albaniam primò appellârunt, & amicitiâ cum Pictis ex Connubiis & Fœderibus contractâ, quod eſſent Septentrionales magiſque robuſti & bello aſſueti, Britannos in Auſtrali Inſulæ parte molliores, primò latrociniis deinde bello, aggrediuntur, eoſdemque Saxonum auxilia

[3] *Bed. eccleſ. hiſtor. Angl. lib. 1. cap. 1.* [4] *Io. Major. de geſt. Scot. lib. 1. cap. 11.* [5] *Polyd. hiſtor. Angl. lib. 3. Io. Major. d. lib. 1. cap. 11. & 12.* [6] *Camden. d. §. Scoti.* [7] *Iacob. Vſſer. Archiepiſ. Armach. de Britann. eccleſ. primord. cap. 16. Io. Caius de antiqu. Academ. Cantabr. p. 72.* [8] *Polydor. lib. 3. Camden. d. §. Scoti.*

implorare coegerunt;qui poſt bella diu-
urna cum Pictis Scotiſque,eos infra partes
nſulæ Septentrionales coegerunt, donec
ndem Saxones Britannos ipſos ſub ſuam
Dominationem redegiſſent. Interea verò
coti Pictique mutuis diſſidiis provocati in-
er ſe bella exercuerunt, uſque ad *Kenne-*
hum II. Scotorum Regem, qui univerſam
Pictorum [9] Gentem delevit circa Annum
DCCCXL. poſtquam Picti per ſeptin-
gentos quinquaginta Annos in Britanniâ
uiſſent. Et ex eo tempore Scoti totam
am Britanniæ partem tenuerunt, quæ
Scotia deinde dicta eſt.

IV. Monarchiam autem Scotorum
uiſſe antiquiſſimam, Scoti omnes aſſe-
runt; rerumque Scoticarum Scriptores tra-
dunt, ſe habuiſſe Reges ſuos ex Gente ſua
ſupra mille octingentos [10] Annos, quòd
nulli Genti ab Orbe condito adhuc conti-
git, ſeque Imperatoribus Romanis [11] aut
aliis Principibus exteris nunquam paruiſ-
ſe; & recentiores Juriſconſulti Reges Sco-
torum

9 *Polyd. lib.* 4. *Hector. Boeth. hiſtor. Scot. lib.* 10.
10 *Hect. Boeth. hiſtor. Scotor. lib.* 1. *Alex. Leo. in præfat. ad Hect. Boeth. Io. Major. de geſt. Scot. lib.* 1. *cap.* 7. 11 *Io. Major. de geſt. Scot. lib.* 1. *c.* 14. *Thom. Dempſter in appar. ad hiſtor. de regn. Scotor. cap.* 17.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

torum non eſſe ſub poteſtate Romanorum Imperatorum [12] teſtantur.

V. Hic autem occurrit antiqua illa controverſia inter Reges Anglorum & Scotorum, de Supremo hujus Inſulæ Dominio, quæ inter utramque Gentem graviſſima ſæpe bella excitavit. Angli enim ſemper contenderunt, Reges ſuos eſſe directos Dominos totius Inſulæ, Scotoſque habuiſſe Regnum ſuum à Regibus Angliæ, Jure Beneficiario in feudum ab iis datum, fidemque & Obſequium, ut Vaſallos, Dominis ſuis juejurando promiſiſſe: Ita enim *Edredo* Anglorum Regi [13] Scotos juramentum fidelitatis & homagium præſtitiſſe, & *Kennethum* Regem Scotorum [14] *Edgaro*, & *Conſtantinum* Regem Scotorum *Athelſtano* [15] Anglorum Regi, cui cum *Athelſtanus* regnum reſtitueret dixiſſe perhibetur, *Glorioſius eſſe Regem facere quam Rex eſſe*; & *Malcolmum* Scotorum Regem

[12] *Minther. in Parthen. litigioſ. lib.* 1. *c.* 16. *n.* 32. *Benevenut. Stracck de Mercat. p.* 4. *n.* 27. *Azor. Inſtit. Moral. lib.* 11. *p.* 2. *cap.* 5. [13] *Marian. Scot. M. S. in Biblioth. Bodle. ad ann.* 968. *Io. Tynmuthon. hiſtor. ad ann.* 947. *M. S. in rad. biblioth.* [14] *Marian. Scot. ibid. ad ann.* 972. *Chron. Abingdon. M. S.* [15] *Io. Tynmuth. hiſtor. aur. ad ann.* 925. *Chron. Abingdon. M. S. in biblioth. Ox.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

egem *Gulielmo* [16] *primo* Regi noſtro, & *uncanum Malcolmi* filium *Gulielmo* [17] *ufo*, & *Davidem* Scotorum Regem *Ma-ldæ* [18] Imperatrici filiæ *Henrici I.* eaque : cauſa eundem *Davidem* evocatum à ege *Stephano* ad præſtandum fidelitatis cramentum recuſaſſe, quòd illud ſacra-entum *Matildæ* præſtitiſſet. *Davidis* rò filium *Henricum*, *Stephano* homa-um [19] præſtitiſſe, & *Malcolmum* Regem otorum [20], *Henrico II.* & cum eo Proce-s Scotiæ, tanquam principali Domino o, & *Gulielmum* Scotorum Regem, *anni* [21] Regi noſtro, & *Alexandrum* otorum Regem, *Henrico* [22] *III.* eun-emque *Alexandrum* [23] *Edvvardo I.* ſimi-ſacramentum præſtitiſſe.

VI. *Alexandro* autem Scotorum Rege ıe liberis mortuo, *Io. Balliolo* & *Davide rucæo* de Regni ſucceſſione contenden-bus, Proceres Scotiæ hanc Controver-ſiam

[16] *Hiſtor. Elien. lib. 2. Chron. Abing. Math. eſtminſt. ad ann.* 1071. *Math. Pariſ. ibid.* [17] *Chron. bing. Chron. Saxonic. in Colleg. S. Benedict. Can-brig.* [18] *Chron. abing. ad ann.* 1127. [19] *Chron. bingdon. ad ann.* 1135. [20] *Chron. Abingdon. ad n.* 1175. *Math. Weſtminſt. ad eund. an Roger. oved. in Henr.* 2. [21] *Chron. Abingd. ad an.* 1200. [22] *Chron. Abingd. ad ann.* 1251. [23] *Chron. bingd. ad ann.* 1278.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

ſiam deferunt *Edvvardo I.* ut Domino Principali & Judici ſuo. Qui convocatis Ordinum Comitiis Norhamæ [24] ſuper Tvvedâ, & evocatis Juris Civilis & Canonici per totam Angliam peritiſſimis, quos huic Controverſiæ dijudicandos maxime idoneos exiſtimabat, qui Sententias ſuas dixerunt, Supremum Dominium Regni Scotiæ ad Reges Angliæ pertinere, & *Edvvardus* pro Jure ſuo pronunciavit, ejuſque Decreto Proceres Scotiæ conſenſum ſuum præſtiterunt; à quo tamen poſtea diſceſſerunt, & *Balliolus* ab *Edvardo* Scotorum Rex conſtitutus eſt.

VII. Ad hæc omnia reſpondent Scoti[25] Reges ſuos pro Cumbriâ & VVeſtmariâ, poſteaque Huntingdoniâ & non pro Regno Scotiæ fidem & homagium dediſſe; & hujus probationis Exempla conficta fuiſſe ab Anglis; *Edvvardum I.* Regem noſtrum acquiſito Scotiæ Dominio omnia Vetuſtatis monumenta apud Scotos aboleviſſe, ex quibus veritas poſſet eluceſcere. Cauſâ hac

(Regno

[24] *Chron. Abing. ad ann.* 1299. *Math. Weſt-minſt. & Math. Paris ad eund. ann. Nich. Triveth. ad ann.* 1297. [25] *Hect. Boeth. hiſtor. Scot. lib.* 12. 13. & 14. *Io. Major. de geſt. Scotor. lib.* 3. *cap.* 6. & 13. *lib.* 4. *cap.* 16. & 18. *lib.* 5. *cap.* 9. & 17. *Buchanan. lib.* 8. *Rer. Scotic. in Balliol. Reg.* 96.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

(egno Scotiæ vacante) ad Sedem Roma-
m delatâ, Pontificem judicaſſe Regnum
otiæ eſſe liberum, neminemque in Sco-
i Rege ſuperiorem eſſe in temporalibus;
liolum, repugnantibus Scotis, fidem de-
iſſe *Edvvardo*, eumque ideo à Scotis
egno pulſum fuiſſe; *Edvvardum III.*
egem noſtrum Scotiam ab hac Servitute
peram eſſe pronunciaſſe; omniaque, quæ
Anglis producuntur, eſſe teſtimonia
meſtica [26], quorum fides à Jure impro-
tur.

VIII. Cæterùm *Georgius Buchananus*
fervet in hac Cauſâ, ut dicat, [27] teſtes
nglorum in hac Cauſa eſſe multos Scri-
ores Anglos ignobiles, quibus ad fidem
nciliandam *Marianum* Scotum, famâ il-
ſtri hominem, adjiciunt; in *Mariano* au-
m in Germaniâ edito nullam hujus rei
ſe mentionem, & Anglos monet ut alium
arianum proferant; Scriptoreſque An-
os non intelligere; Britanniam plerum-
e apud *Bedam* & Veteres denotare eam
itanniæ partem, quæ eſt intra vallum
Hadriani

[26] *L. & etiam 2. C. de teſtib. & ibi Dd. §. in te-
men. 9. Inſtit. de teſtam. l. 1. §. ad quæſtionem. ff.
quæſtion. Spec. Tit. de Teſte. §. 1. n. 11.* [27] *Bu-
anan. lib. 6. rer. Scot. in Reg. 75. & lib. 8. in
ge. 95.*

Hadriani aut *Severi*; atque ita intelligen dos eſſe de iis Regibus, qui toti Britanni imperaſſe dicuntur.

IX. Ad *Marianum* verò fruſtra provo cat *Buchananus*, ejuſque editionem Ger manicam, nam *Marianus* pro illuſtri Hi ſtorico ab omnibus celebratur; editionem que ejus Germanicam fuiſſe mancam & mutilatam, & in eâ fuiſſe omiſſa fere om nia, quæ ad res Anglicanas ſpectant, docti ſſimi hujus ſæculi ſcriptores [28] obſervâ runt. Adeo etiam Britanniæ appellatio in telligenda eſt, non de ea Britanniæ parte quæ eſt intra murum *Hadriani* & *Severi* ſed de totâ Inſulâ Britanniæ, ut antiqu Reges Anglorum ſe totius Britanniæ Gen tiumque in Circuitu perſiſtentium, & no Britanniæ tantùm ſed & Albionis Monar chas, Reges, Rectores & Baſilees inſcripſe rint, atque ita in Privilegiis & Chartis *Eg berti*, *Egbrithi*, *Athelſtani*, *Alfredi*, *Ed mundi* aliiſque & in Hiſtoricis noſtris ad huc [29] conſpicitur.

X. Ho

[28] *Nich. Harpsfeld. hiſtor. eccleſ. Anglic. ſæcu 11. cap. 26. Iacob. Waræ. de ſcriptor. Hibern. lib.*
p. 50. [29] *Ioh. Tynmuth. hiſtor. aur. lib.* 18. *cap.*
Ælred. Rivallen. in libell. de Regib. Hiſtor. Elie lib. 1. & 2. *Chron. Abingdon. omnes M. S. in Bi blioth. Bodlein. Oxon.*

X. Hoc autem Jus Anglorum defendi
oſſet non ex Scriptoribus ſolùm noſtris,
d & exteris & ex publicis Inſtrumentis,
uæ in *Scriniis* Regum noſtrorum cuſto-
untur, niſi, divini Numinis benignitate,
niverſa hæc Diſputatio inutilis reddita
iſſet. Nam cum rerum Scoticarum Scri-
tores ſemper antehæc vota ſua [30] publica-
erint, ut per Nuptias inter utramque Fa-
iliam Regiam Regna coaleſcerent, at-
ue in hanc curam Scotos omnes Patriæ
æ ſtudioſos debere incumbere, cum non
iâ ratione bella inter utramque Gentem
vitari poſſent; illud feliciſſimè evenit nu-
er in *Iacobo* Rege noſtro, qui ex Nuptiis
acobi IV. Avi ſui cum *Margareta Hen-*
ici VII. Regis noſtri filiâ [31], utriuſque
egni hæreditatem adivit, eamque ad
oſteros ex divinâ Clementiâ eſt tranſmiſ-
urus. Atque ita ſicut uſusfructus ad Domi-
ium directum rediens conſolidatione [32]
xtinguitur: ita & Feudum, quod uſufru-
ctui

[30] *Hect. Boeth. hiſtor. Scot. §. Scotor. Regin. de-*
ript. Io. Major. de geſt. Scot. lib. 1. *cap.* 7. *lib.* 4.
17. *lib.* 5. *c.* 17. [31] *Io. Major. de geſt. Scotor.*
b. 4. *c.* 17. [32] *L. ſi tibi.* 17. *ff. quib. mod. uſuſ-*
uct. amitt. §. item. finitur. Inſtit. eod. tit. l. idem. 6.
de uſufr. accreſc.

ctui ſimile[33] eſt, & recepti juris eſt, Feu-dum ad directum Dominium rediens con-ſolidatione[34] extingui. Unde tota hæc Diſ-putatio de Jure Feudali Scotiæ evaneſcit.

XI. Quoad Leges etiam Scotiæ (de quibus agimus) hæc Diſputatio porrò de Jure Feudi eſt nullius momenti: quia Prin-cipes Feudatarii poſt Inveſtituram in Re-gnis & Dominiis habent omne Domi-nium & directum & ſubalternum, ut ai *Baldus*[35], Et à Juriſconſultis noſtris com-munitèr traditur, eos habere poteſtaten Legum ferendarum & omnia ſupremo-rum Principum Jura; & illud Dominium quod à Superiore recognoſcunt[36], e quoad Regnum univerſum, ſed non quoa particularem Juriſdictionem in Subdito ſuos, in quâ Princeps ſuperior non poteſ ſe immiſcere, ſed Subditi tenentur eorun Legibus & Mandatis, nec poſſunt ab eo-rum Sententiis appellare ad Superiorem nec ejus Mandatis obtemperare debent.

XII. Leges autem & Conſuetudine Scoto-

[33] *Henr. Roſenth. de feud. cap. 7. qu. 24. n. 21 Hub. Giphan. Tract. de jur. feud. cap. 14. n. 6*
[34] *Fr. Hottom. diſſertat. de feud. cap. 31.* [35] *Bald ad. l. 1. c. C. unde. cognati.* [36] *Ant. de Petr. d poteſt. princ. p. 1. c. 6. n. 50. Decian. Reſponſ. 56 vol. 5. n. 1. Borrell. de Cathol. Reg præſtan. cap. 31 n. 18. Scac. de appellat. qu. 16. limit. 5.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

otorum cum Anglicanis plurimùm con-
niunt, quòd facilè accidere potuit ex ſi-
ilitudine Morum & Linguæ commu-
one inter Populos vicinos in eadem In-
la natos. Nam in utroque Regno [37] Le-
s eodem modo conduntur in Comitiis
arlamentariis, habent ſimiles Procerum,
obilium & Populi Ordines; in utroq; Re-
no ad Coronæ Succeſſionem & alias hære-
tates omnes mortuorum hæredes eodem
odò vocantur; habent ſimiles Juris exe-
endi Miniſtros, Vice-Comites alioſque;
ctionum formulæ, Brevia, Placita, Ver-
a forenſia, in utraque Gente ferè ſimilia
nt. Neque tamen inde deduci poteſt
uod aliquibus [38] placet) unum olim fuiſ-
Regnum, cum hoc Hiſtoriarum utriuſ-
ue Gentis fidei repugnet.

XIII. Leges antiquæ Scotorum variæ
feruntur, & aliquæ à moribus Chriſtia-
is abhorrentes, quæ præcipue *Eveno III.*
egi [39] Scotiæ referuntur; ſed laudantur
aximè Leges *Keunethi*, qui Pictos Sco-
â expulit Anno DCCCXXXIX. Is im-
enſam Legum congeriem in brevem re-
egit formam, pluresque adiecit [40]; & poſt
eum

[37] *Coke p. 4. Inſtit. cap. 75.* [38] *Coke. d. c. 75.*
[9] *Buchanan. rer. Scotic. lib. 4. in Eveno 3. Rege 16.*
[0] *Hect. Boeth. hiſtor. Scot. lib. 11.*

eum *Malcolmus* condidit volumen Legu
Municipalium [41], quæ adhuc obſervantu
Conſtat autem Jus municipale Scotorum
(ſicut & Anglicanum) ex Conſuetudin
bus Scotiæ & Statutis in Parlamentis, ſ
cut & apud Nos in Comitiis Parlamentari
per Regem promulgatis.

XIV. Jus Conſuetudinarium Scoti
continetur in illo libro, cui Titulus, *R*
giam Majeſtatem, qui fere in omnibu
quoad rerum diſpoſitionem & compoſitio
nem verborum convenit cum libro *Glan*
villæ, de Legibus & Conſuetudinibus An
gliæ & poſt *Glanvillam* ſcriptus; qu
Glanvilla ſæpe in ejus *M. S.* Exemplar
licet non in impreſſo [43] laudatur. Hic li
ber, *Regiam Majeſtatem*, aſcribitur [44] *Da*
vidi I. circa Annum MCLIII. ſcriptus, po
paucos Annos à Legibus Romanis per *Lo*
tharium reſtitutis, quas Scotos eo tempo
re comparaſſe inde conſtare poteſt; com
poſituſque fuit ad exemplar Inſtitutionun
Iuſtiniani, ſicut ex principio utriuſque Li
bri iiſdem verbis compoſito apparet; eum

qu

[41] *Hect. Boeth. d. lib.* 11. [42] *Io. Leſlæ. epi*
Roſſen. de morib. & reb geſt. Scotor. lib. 1. *C. lege*
Scotiæ. [43] *Præfat. ad Glanvill. edit. ann.* 1604
[44] *Præfat. ad Regiam. Majeſtat. in fin.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

ue alii aſcribunt[45] potius *Davidi II.* eam
Cauſam, quod liber *Glanvillæ* poſt tem-
ra *Davidis I.* ſub *Henrico II.* Rege no-
o ſcriptus eſt.

XV. Poſt Jus hoc Scotiæ Municipale
oti adhibent Juris Civilis Romanorum
thoritatem: nam & Proceſſus Judicia-
s, Formulas & pleraque alia in Legibus
is Municipalibus Scotos ex Jure Civili
utuatos fuiſſe teſtatur *Io. Skenæus*[46]; &
oſſæ ad Leges Scotorum ferè omnes ex
re Civili Romanorum depromptæ ſunt.
iis, quæ in Legibus Scotorum contra
s Civile Romanorum Statuta ſunt, Jus
vile cedit: ſed ubi Jus Municipale deficit
in Caſibus omiſſis, Judices Scotorum
n arbitrio ſuo relinquuntur, ſed ex Jure
vili Romanorum judicare[47] debent. Et
valuit hæc opinio apud Populos exteros,
od Angli lites dirimunt ex ſolo Jure ſuo
unicipali, Scoti verò, ut cæteræ Gentes
ropææ, Jure Civili[48] utuntur.

XVI. Ideoque *Georgius Buchananus*
(Juris

45 *Spelman. in gloſſar. v. Lex Scotor.* 46 *Io.*
enæ. ad Regiam. Majeſt. Scotiæ. in annot. ad lib. 1.
7. *v.* 2. 47 *Io. Leſlæ. d. lib.* 1. *cap. Leges Scotor.*
Forcat. lib. 7. *de Gallor. Imper. & philoſoph.*
yd. lib. 1. *hiſtor. Anglic. Petr. d'Amity. in Geo-*
ph. Europ. Tit. d'Eſcoſſe.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

(Juris noſtri conſultis aliàs ſatis infeſtus, in Iudices ſuos patrios iniquus eſt, qui tradit,[49] *in Scotia nullas penè eſſe Leges præte Conventuum Decreta, eaque non in perpetuum ſed in tempus facta, Iudiceſque, quantum in ſe eſt, Lationem Legum impedire Civium bona Iudicum arbitrio eſſe conceſſa eorumque eſſe perpetuam poteſtatem, & Imperium planè Tyrannicum; quippe quorum arbitria ſola pro Legibus ſint:* cum conſtet ex rerum Scoticarum Scriptoribus Iudices eorum in Iudiciis ad Leges ſuas & poſt eas, ad Ius Civile teneri.

XVII. Scoti porrò ſummis ſempe præconiis ornârunt Ius Civile: è quibu *Hector Boethius*[50] refert, Leges Romana à *Iuſtiniano* in Epitomen redactas fuiſſ *tantâ ratione & ſermonis venuſtate, ut nulla ſit Natio tam fera vel ab humanitate abhorrens, quæ eas non fuerit admirata.* Scotorum Reges adeo propenſi ſemper fuerunt in Ius Civile Romanorum[51], ut in Academia Aberdinenſi inſtituerint Collegium, in quo Iuriſconſulti Leges *Cæſarea* profitebantur, & in Academia *S. Andre* in Collegio S. Saluatoris unum Profeſſo ren

49 Buchanan. lib. 14. Rer. Scotic. ad ann. 1532 50 Hector. Boeth. hiſtor. Scotor. lib. 9. 51 David Camerar. de Scotor. doctrin. lib. 2. cap. 4.

m aluerint, qui Leges publicè doceret. ex antiquo More ejus Gentis, Scoti ad eras Academias peregrè proficiſci ſo-t, in quibus tantam ſæpe Legum *Cæſa-rum* ſcientiam comparant, ut plurimi um in Academiis exteris, præſertim llicis, Ius Civile magnâ cum Gentis ſuæ nâ publicè docuerint. Et ex hujus Iuris nſervandi ſtudio *Iacobus Stuartus* Sco-um Rex[52] edixit, ne cuiquam inſignem reditatem adeundi Ius eſſet, qui prorſus is Civilis aut Municipalis Scotiæ igna-eſſet.

XVIII. Præterea laudatur ab antiquis um Scoticarum Scriptoribus Politia Ec-cleſiaſtica Anglicana, in cujus Tribunali- Cauſæ ex Jure Civili & Canonico ju-antur. Poſt quam Politia Eccleſiaſtica torum eſt tempore & dignitate poſte-r: nam Scotia non fuit in Diœceſes di-buta ante[53] *Malcolmum III.* & Anglo-n Politiam Eccleſiaſticam valde laudant, nque Scoticæ eſſe longè præferendam pſi confitentur.

XIX. *Hactenus* de Uſu & Authoritate is Civilis Romanorum in magna Bri-

tanniâ

2 *Hect. Boeth. hiſtor. lib.* 17. 53 *Hect. Boeth.* r. *Scot. lib.* 10. 54 *Io. Major. de geſt. Scot.* 1. *cap.* 6. & *lib.* 3. *cap.* 6.

tanniâ & Hiberniâ. Superſunt tantùm e
Regnis Europæis, Polonia, Hungaria, Da
nia, Suevia, Bohemia, in quibus facilis er
labor meus, quia Gentes Septentrional
plerumque de Legibus parùm ſollicit
ſunt, & lites apud eas aliquando ſicut A
mis & Duello [55] non Legibus finiuntur:
enim Populi vi & robore Corporis [56], ſic
Auſtrales ingenio & ratione, magis pollen
Unde hi Populi ab Interpretibus noſtris r
cenſentur inter eas Gentes, quæ ſuis Leg
bus & Moribus [57], non Jure Civili Rom
norum, reguntur; Gentibuſque Septe
trionalibus magis placent ſuæ Leges, quà
Jus Civile Romanorum; &, quò ſunt Se
tentrioni viciniores, eò longiùs à Roma
Legibus [58] receſſerunt. Sed hi tamen P
puli omnes Jus Civile Romanorum in
ſuas Leges admiſerunt, quod in ſingu
breviter demonſtrabimus.

XX. Emenſo igitur Oceano trajicie
dum è Britanniâ in Poloniam, de qua in
quenti Capite.

Cap

55 *Minther. in Parthen. litigioſ. lib. 2. cap*
56 *Ariſtot. lib. 7. Polit. cap. 7. Bodin. lib. 5*
Repub. cap. 1. 57 *Io. Andr. ad c. ſuper ſpecula*
& ibid. Hoſtien. de Privileg. Caſtald. de Impe
qu. 53. Salas. de Legib. Tract. 95. diſput. 7. ſect
Azor. Inſtit. Moral. p. 2. lib. 11. cap. 5. 58 *Ni*
Betſ. tract. de pact. famil. illuſtr. cap. 1. n. 26.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

CAPUT XI.

De Vſu & Authoritate Iuris Civilis Romanorum *in Regno* Poloniæ.

MAxima pars Regni Poloniæ eſt in Sarmatia Europæa, aliqua in Germania; in quo, præter Poloniam Majorem & Minorem, Magnus Ducatus *Lithuaniæ*, Ducatus Ruſſiæ, Pruſſiæ, Maſoviæ, Samogitiæ, Pomeraniæ & Livoniæ magnum & potentiſſimum hujus Regni Corpus [1] conſtituunt.

II. Has autem Provincias fuiſſe ſub Imperio Romanorum nobis non liquet, ſed antiquiſſimi hujus Gentis Incolæ, Sauromatæ ſeu Sclavi, ſummam poteſtatem plerumque uni tribuebant, ipſique ſibi Duces [2] eligebant, quorum primus inter eos memoratur *Lechus* eorum Dux. Quo ablato, Gens pertæſa unius Principis, duodecim Palatinis Remp. commiſit, atque ita aliquando ſub Palatinis, quandoque ſub uno Duce erat eorum adminiſtratio uſque ad *Premiſlaum*; qui circa Annũ DCCCLX. Dux electus [3] eſt, & poſt eum alii Duces

T ſucceſ-

[1] *Statut. Regn. Polon. in princ. in deſcript. Regis. Polon.* [2] *Martin. Cromer. de reb. Polon. lib. 3.* [3] *Cromer. de Repub. Polon. lib. 2.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

ſucceſſerunt uſque ad Annum MI. quo B
leſlaus I. ab *Othone III.* Imperatore Reg
Diademate ornatus [4] eſt; & poſt eum P
loni Reges ſuos habuerunt, qui ſucceſ
runt non jure hæreditario, ſed per Senat
rum & Nobilium ſuffragia electi. Ap
Polonos tamen ea ſemper fuit fides & o
ſervantia in ſuos Reges, ut, eorum ſobo
maſculâ relictâ, neminem hucuſque in R
gem [5] elegerint, ſed iis tamen defertur p
teſtas Regia per modum Electionis, ne ta
tillum de Jure Electionis liberæ deced
videantur; Regumque poteſtas ita apud e
temperata [6] eſt, ut non poſſint Leges fer
ſine Senatùs & Nobilium aſſenſu (ple
enim nulla adminiſtratio conceditur)
ipſi Legibus Regni tenentur.

III. Regibus tamen ſumma alioqu
Authoritas tributa [7] eſt; nam apud eos
Iuris dicundi poteſtas; ipſi ſolum pœn
Legum condonant, & gratias concedun
ipſi milites conſcribunt, omniumque B
licorum Munerum conceſſiones penes
habent; ipſi omnes Magiſtratus & Hon
res largiuntur; ipſi Senatores, Magiſtrat
& I

4 *Cromer. de reb. Polon. lib. 5. Thuan. hiſt.*
lib. 56. 5 *Statut. Polon. edit. Cracov. ann. 160*
in princ. 6 *Cromer. de Repub. Polon. lib. 2.* 7 *Thua*
lib. 56.

Iudices conſtituunt, qui omnia ſub Re-
m nomine expediunt; ipſi Iuribus om-
ous Regalibus utuntur, ac ſi Regni hære-
atem à Majoribus tranſmiſſam adiviſ-
it. Sed ex hac Regum poteſtate limitate
nſuluit [8] *Caſtrenſis*, donationem dua-
m Civitatum factam Fratribus Crucige-
à *Caſimiro* Poloniæ Rege, fuiſſe irri-
n, quia Senatus & Nobilium conſenſus
n intervenerat: atque eâ de Cauſa Reges
loniæ, cum Coronâ induuntur, de ſer-
ndis Legibus & formulis adminiſtrandi
i præſcriptis Iuramentum [9] præſtant; &
. Bodinus refert [10], *Henricum* Ducem
ndegavenſem nuper electum Regem
loniæ idem Iuramentum præſtitiſſe.

IV. Ad Poloniam acceſſerunt Ducatus
thuaniæ, Boruſſia, Livonia, aliæque Pro-
nciæ. *Lithuaniam Iagello* [11] ultimus *Li-
uaniæ* Dux reddidit feudatariam Regno
loniæ in beneficii remunerationem,
ia Poloni eum in Regem ſuum elegiſ-
nt Anno 1396. Boruſſia poſtea à Militibus
dinis *Theutonici* debellata ſub *Frederi-
I.* eorum poteſtati [12] ceſſit, cujus par-

[8] *Caſtren. conſ. 347. Card. Tuſch. v. Rex Poloniæ,
cluſ. 347.* [9] *Cromer. de Repub. Polon. lib. 2.*
Bodin. lib. 1. de Repub. cap. 8. [11] *Thuan. d.
56.* [12] *Cromer. de Republ. Polon. lib. 2. Alex.
uin. in de ſcript. Polon. Thuan. lib. 21. & 56.*

tem Milites *Caſimiro* Regi Poloniæ vend
derunt Anno MCCCCLVII. Altera pa
Boruſſiæ eſt penes Marchionem Brande
burgicum. Livoni verò Provinciam ſua
Sigiſmundo Regi [13] Poloniæ dederu
Anno MDLXI. quòd adverſus *Moſchos*
defendere non potuiſſent. Hæ autem alia
que Provinciæ amplæ, Feudi Iure, Reg
bus Poloniæ ſunt obnoxiæ, de quibus r
rum Polonicarum Scriptores abundè tr
ctant.

V. De Poloniæ Regno contendunt In
peratores & Pontifices Romani utrinq
aſſerentes, ſibi in Poloniæ Reges poteſt
tem eſſe. Imperatores [14], quòd *Carol*
Magnus in his Provinciis omnibus dom
natus fuerit uſque ad Scythiam, & qu
Boleſlaus, Dux Poloniæ [15], coronam R
giam beneficio *Othonis III.* Imperato
acceperit. Pontifices verò, quòd *Boleſla*
Rex Poloniæ, ob cædem *Staniſlai*, Arch
piſcopi Gneſnenſis, Sacris interdictus
Regiâ Dignitate ſpoliatus [16] ſit; ejuſq
Succeſſores eâ abſtinuerunt, ſolo Ducu
titu

[13] *Thuan. lib.* 28. [14] *Arumæ. de jur. Publ* *diſcurſ.* 14. [15] *Franc. Hottomann. in diſput. f* *dal. cap.* 8. *Choppin. lib.* 2. *de Doman. Franc. Tit* *n.* 12. [16] *Bodin. lib.* 1. *de. Repub. cap.* 9. *Chopp* *d. Tit.* 1. *n.* 13.

ulo uſi, uſque ad *Lacoldum*, cui *Iohan-* *XXII.* Pontifex Romanus Regiam ignitatem reſtituit ſub onere Tributi an- i Pontificibus præſtandi. Et ex eo tem- re Reges Poloniæ Regio Imperio uſi nt. Sed à Romani Pontificis Donatione eges Poloniæ jam diu [17] ſe liberârunt, que unquam Romanæ Sedis Feudata- , ſed Cenſuales [18] tantùm dici potue- nt. *Otho* autem *III.* cum Coronâ Regiâ *oleſlaum* indueret, eum Socium & Ami- um Imperatoris, non Vaſallum & Feuda- rium, ſalutavit.

VI. Juriſconſulti verò omnes [19] aſſe- nt, Reges Poloniæ eſſe Supremos; nemi- em in Dominiis ſuis Superiorem reco- noſcere; omniaque habere Jura Regalia, uæ ſupremis Principibus competunt. Quâ poteſtate uſus *Caſimirus Magnus* ex Poloniæ, prohibuit [20] Appellationes einceps interponi à Poloniæ Curiis ad

[17] *Otho Frizing. lib. 1. cap. 15. Cromer. de Reb. olon. lib. 4. Arumæ. de jur. publ. vol. 3. diſcurſ. 14.* [18] *Arniſæ. de jur. Majeſtat. lib. 1. cap. 5.* [19] *Math. un. de Pact. lib. 1. cap. 6. n. 126. Royz. deciſ. ithuan. 3. n. 3. Arniſæ. de jur. Majeſt. lib. 1. cap. 2. zor. Inſtit. Moral. p. 2. lib. 11. cap. 5.* [20] *Cromer. e Repub. Polon. lib. 2. Neugebaver. hiſtor. Polon. ib. 3. Melch. Goldaſt. de jurib. & privil. regn. Bo- em. lib. 4. cap. 13. n. 7.*

Magdeburgum (quod antea factum erat i honorem Juris Saxonici) & inſtituit Tri bunal Cracoviæ (quæ Regum Poloniæ ſe des eſt) ad quod omnes appellationes in po ſterum devolvendæ erant. *Caſimirus* au tem inſtituit ſupremam Curiam pro Jur Saxonico Cracoviæ Anno MCCCXII. ap pellationibus deinceps interdictis, ad Cu riam Magdeburgenſem; idemque poſte *Ladiſlaus Iagello* confirmavit, & utriuſqu Principis decreta inter Statuta [21] Poloni reperiuntur. Et qui ſtudio aſſerendæ Maje ſtatis Imperatorum tradunt, Reges Polo niæ liberos eſſe à poteſtate Imperatorun ex ſolo Privilegio ab Imperatoribus in dulto: fatentur [22] tamen non poſſe *Cæſar* hæc Privilegia aut turbare aut revocare. E nullo Jure poteſt Imperator vendicare po teſtatem in Polonos, cum nunquam fue rint ſub Populo Romano [23] aut *Cæſaribus* & *Auguſto* ſatis fuerit *Sarmatas Danubi* prohibere [24], qui etiam *Lentulum* Lega tum ſuum monuit, ne temerè *Sarmata* inquietaret; ideoque non Imperium, ſe rati

[21] *Statut. Polon. Tit. de privil. jur. Theuton*
[22] *Mindan. de Mandat. Iud. lib. 2. cap. 67. n. 4*
[23] *Cromer. de Repub. Polon. lib. 2. Neugebaver. Rer Polon. lib. 1. Stravolſc. in Polon. §. Leges.* [24] *Flor lib. 4. cap. 12.*

tio ſola Polonos ad Iuris Romani obſer-
tionem adduxit.

VII. Poloni (Gens ad bella potiùs
am ad Leges nata) antiquis temporibus
llas habuerunt Leges ſcriptas [25], ſed Re-
m arbitrio ſe permittebant, & poſt Re-
am poteſtatem Senatorum & Nobilium
miniſtratione temperatam, cum ad Ju-
cum Fora Cauſæ delatæ eſſent, hi vel ex
onſuetudinibus Patriis, vel ex Jure Saxo-
co [26] lites dijudicabant, ubi Legum au-
lio Cauſarum difficultas indigebat. Le-
es enim Saxonicæ antiquiſſimæ [27] erant,
tæ diu ante ætatem *Caroli Magni*, ea-
mque magna Authoritas erat & apud
olonos & apud multos alios finitimos
ermaniæ Populos, qui eas amplexi ſunt;
exceptis iis quatuordecim Articulis Juris
axonici, quos *Gregorius* Pontifex Roma-
us damnavit, ut Juri Divino & Naturali
ontrarios; eoſdemque poſtea *Alexander*
ex Poloniæ reprobavit, qui in Statutis

 Poloniæ

[25] *Neugebaver. Rer. Polon. lib. 1. Stravolſc. d. §.
eges.* [26] *Cromer. de Reb. Polon. lib. 2. Royz. in
eciſ. Lithuan. in præfat. Dauth. in Comm. de te-
am. §. qui teſtam fac. poſſ. n. 170. & in proleg. n. 8.
arthen. Litigioſ. lib. 2. cap. 2. Goldaſt. de jurib. &
rivil. regn. Bohem. lib. 4. cap. 15.* [27] *Gryphiand.
e Weichbild. Saxon. cap. 44. & 45. Treutler. diſ-
ut. 1. theſ. 10.*

Poloniæ [28] enumerantur) quod juſtæ i omnibus Cauſis viderentur, & in Crimini bus præſertim puniendis valdè ſeveræ, qu nihil ad Reſpublicas conſervandas mag ſalutare eſſe poteſt. Juris autem Saxoni ſeu *Theutonici* uſus ex privilegio Polon conceſſus eſt; eâque de Cauſâ ſtatutum e à *Caſimiro* [29], Milites Polonos qui, Jur *Theutonico* omiſſo, regi ſe păſſi ſunt Jur Polonico, ſi deinceps in Judicio conve niantur, non poſſint ſe per Jus *Theutoni cum* defendere.

VIII. Primus *Caſimirus Magnus* Le ges [30] Polonis cum conſenſu Senatorum & Nobilium ſcripſit; & poſt eum Reges al ſuas Leges aliquas dederunt; & *Ladi ſlaus Iagello* in Statuto ſuo, edito Ann MCCCCXXIII. mandat Judicibus ſuis ne judicent & Sententias ferant ſecundùn alios modos & Conſuetudines [31], præte eas, quæ in Libro *Caſimiri* editæ ſunt. Se maxima pars Legum edita eſt à *Sigiſmun do I. & II* [32]; eæque Leges omnes Statut dicun-

[28] *Statut. Polon. pag.* 1073. [29] *Statut. Caſi mir. ann.* 1368. [30] *Cromer. de Repub. Polon lib.* 2. *Arniſæ. de jur. Majeſtat. lib.* 2. *cap.* 6. *n.* 14. [31] *Ladiſla. Iagell. in Statut. Polon. cap. de Nobilib Tit.* 3. [32] *Cromer. d. lib.* 2. *Neugebaver. Rer. Po lon. lib.* 1.

cuntur, quæ congeſta & edita ſunt Anno DXX juſſu *Sigiſmundi* Regis per *Iohanm Herbortum*, Regi à Secretis, in quo ex plurimùm Juris Canonici & Civilis ođorum [33] operam adhibuit. Et in Statis Poloniæ aliquoties allegatur Jus Roanum, veluti in Contractibus cum filiom. in Patris poteſtate conſtituto laudar [34] Senatuſconſultum Macedonianum; ex eo Contractus irritus declaratur, & in iis multis Jus Polonicum ad Jus Civile commodatum reperitur.

IX. Ex his in Polonia primò Jus dicir, eoque deficiente ad Jus Saxonicum Juices recurrunt; &, ſi Jus Saxonicum Caum in Judicio agitatam non exprimat vel mbiguum ſit, Judices non relinquuntur 10 arbitrio, ſed ſecundùm Jus Civile Roanorum Sententias [35] ferre debent, cum bri Juris Saxonici ex Jure Civili & Interretationibus Juriſconſultorum Saxoniorum [36] petiti ſint. Et receptum eſt apud axones, alioſque Populos omnes, qui Jure

[33] *Statut. Regn. Pölon. Tit. Statut. Stravoſc. d. Leges.* [34] *Statut. Polon. cap. de Nobilib. Tit. 3.* [35] *Melch. Goldaſt. de jurib. & privil. Regn. Bohem. ib. 4. cap. 15. Chriſtoph. Sturc. in Comm. ad. Tit. . de Reg. jur. in epiſt. ad Reg. Polon.* [36] *Gryphiand. e Meichbild. Saxon. cap. 36. 37. & 40.*

Saxonico utuntur, Caſus in Jure Saxonic omiſſos [37] ex Iure Civili decidendos eſſe Iuriſque Saxonici vel ambigui vel obſcur Interpretationem [38] à Iure Romano pe tendam eſſe. Eſt enim Ius Saxonicum Iu Municipale ſtrictèque interpretandum [39] ut omnis cum Iure Civili repugnantia evi tetur, & intelligatur à Iure Civili deviaſſ quàm minimum fieri poſſit, ut reducatu ad Iuris Civilis æquitatem ubi nimis acerbu videtur, & ubi cum Iure Civili convenit, u patiatur omnes ampliationes & Interpretationes, quæ in Iure Civili reperiuntur.

X. Poſt Ius Saxonicum alia Iura Municipalia, ſcilicet, Ius *Culmenſe* & Ius *Lubecenſe* è Germania petita in Regis Poloniæ Dominiis, præſertim in Pruſſia & Mazoviâ [40] admittuntur, quæ cum Iure Saxonico multùm conveniunt; & ex iis ita Ius dicitur, ut, iis deficientibus, Iudices ex Iure Civili Cauſas judicent, & ex eo horum Iurum Municipalium Interpretationem petant

[37] *Goldaſt. d. lib. 4. cap. 15.* [38] *Panſemann in reſp. inter conſil. I. C. German.* [39] *Coler. deciſ German. 135. n. 11. idem de Proceſſ. execut. Epiſt ad Duc. Saxon. Beuſt. ad l. admonendi. n. 187. & 876. ff. de jurejur.* [40] *Cromer. de Repub. Polon lib. 2. Math. Steph. p. 1. diſp. 1. vol. 1. Stravolſc in Polon. §. leges. Ius Provinc. Ducat. Pruſſ. edit. ann. 1620.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

ant. Et inter ea Iura Municipalia Ius *Cæ-ſareum*, ut Ius commune [41] & præ omni-bus ſequendum, enumeratur.

XI. Denique inſignis ſemper fuit Re-gum Procerumque Poloniæ favor & pietas in Eccleſiam & Epiſcopos, qui amplam Po-teſtatem & Juriſdictionem Archiepiſcopis, Gneſnenſi & Leopolienſi, Epiſcopiſque ſub iiſdem conſtitutis conceſſerunt: qui in Foro Eccleſiaſtico cognoſcunt [42] de Hæ-reſi, Schiſmate, Magiâ, Simoniâ, de Deci-mis, Cenſibus & Reditibus Eccleſiaſticis, de cæde Clericorum aut vi iis illatâ, de Jure Patronatûs, Matrimoniis, Legitimatione, de Teſtamentis aliiſque, in quibus eorum Cancellarii & Officiales ex Jure Canoni-co, eoque deficiente, ex Jure Civili [43] Jus dicunt. Eædemque Cauſæ omnes in Con-ſtitutione *Sigiſmundi* Ann. 1532. enume-rantur [44]; & à *Ladiſlao Iagello* Cracoviæ conſtituti ſunt Profeſſores Legum & Juris Canonici, cum Studium Generale Craco-viæ inſtitueret [45], quod poſtea *Vrbanus* Ponti-

[41] *Ius. Provinc. Ducat. Pruſſ. edit. per March. Brandeburg. ann.* 1620. [42] *Cromer. de Rep. Polon. lib.* 2. [43] *Cromer. d. lib.* 2. *Neugebaver. d. lib.* 1. [44] *Statut. Polon. per Iohan. Herbort. tit. ſpirituales cauſæ.* [45] *Statut. Polon. per Iohan. Herbort. tit. Schola Cracovienſis.*

Pontifex Romanus confirmavit. Ita hi Populi Septentrionales, ad quos Romani faſces non pervenerunt, Romanorum Legibus ſe ſubmiſerunt. Hæc de Polonia. In ſequenti Capite progrediendum ad Hungariam.

Caput XII.

De Vſu & Authoritate Iuris Civilis Romanorum *in Regno* Hungariæ.

I. Hungaria eſt ea Provincia, quam Romani Pannoniam inferiorem ſeu Proconſularem & Daciam vocabant. Hanc incolebant Pannones liberi & ſuis Legibus utentes, nec à Romanis tentati ante Syllam [1], qui, eos aggreſſus, turpi victoriâ repulſus eſt. Et Romani poſtea Pannoniorum bello abſtinuerunt uſque ad Auguſtum, ſub quo Romanorum dominationi ceſſerunt. Iſque in eos exercitum duxit, neque ab iis unquam læſus, neque ullum Crimen objiciens, ſed militum exercendorum & ex alienis bonis alendorum [2] cauſâ, *omne id juſtum cenſens, quod armis potentior contra infir-*

[1] *Io. Sambuc. in Chronolog. Hungar.* [2] *Dio. Caſſ. lib.* 49.

firmiorem decerneret; adeoque vix defen- poterit Suetonius, qui, *Auguſtum* nulli enti ſine juſtis & neceſſariis cauſis bellum tuliſſe [3], prædicat.

II. Ita Romanis paruerunt uſque ad *onſtantinum* [4]: ſub quo, Sede Imperii onſtantinopolim tranſlatâ & Legionibus vocatis, quæ ad repellendos barbaros à mitibus Romani Imperii in Septentrio- e collocatæ fuiſſent, Vandali, propriis edibus à Gothis expulſi, *Conſtantini* per- iſſu, eam [5] ingreſſi ſunt, eamque tenue- unt per XL. Annos. Eoſdem poſtea Gothi annoniâ [6] expulerunt ex Fœdere icto um *Gratiano* Imperatore, uſque ad An- um Chriſti CCCLXXXVII. quo *Hunni*, ens Scythica, Pannoniam ingreſſi ſub *rcadio* (fractis jam Romani Imperii viri- us) eam [7] tenuerunt, Regemque *Atti- am* [8] conſtituunt, qui ſe flagellum Dei & errarum Orbis appellavit, per cujus qui- dem

[3] Sueton. in Auguſt. cap. 21. [4] Io. Sambuc. d. Chronolog. [5] Ant. Bonfin. rer. Hungar. lib. 1. ecad. 1. Io. Sambuc. in d. Chronolog. [6] Oroſ. ib. 7. hiſtor. cap. 32. Io. Sambuc. in chronolog. Io. de Thurocz. in chronic. Hungar. cap. 13. Mich. Ritius de regib. Hungar. lib. 1. Bonfin. lib. 3. ecad. 1. Sambuc. in chronol. [8] Thurocz. in d. ap. 13. Mich. Rit. d. lib. 1. Bonfin. & Sambuc. in oc. citat.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

dem Tyrannidem Deus Populos Europæo & Aſiaticos ſeverè caſtigavit.

III. Poſt ejus exceſſum Oſtrogoth Hunnos coegerunt in Scythiam redire Anno 458. & Pannoniam poſſederunt [10] uſque ad Annum DXXVI. quo Longobard pulſis Oſtrogothis, Pannoniam [11] ſubjugâ runt, iidemque poſtea, à *Narſete* in Italiam acciti, Hunnis veteribus amicis ſui Pannoniam conceſſerũt [12] Anno DLXVII Hunnique ex eo tempore (quamvis al Imperatoribus Conſtantinopolitanis & deinceps à *Carolo Magno* ſæpe debellati Pannoniam tenuerunt & ex ſuo nomin Hungariam [13] appellârunt. Regeſque ſuo habuerunt Idolis ſervientes uſque ad *Stephanum* [14], qui circa Annum Chriſti millesimum, ductâ *Gyela* Imperatoris Sorore, ſacris Chriſtianis initiatus eſt. Et e eo tempore Hungari Fidem Chriſtianan amplexi ſunt.

IV. Poſt *Stephanum* habuerunt Hungari Reges ſuos continuâ ſerie ſuccedentes, ſed Procerum Populique ſuffragii

creato

9 *Bonſin. & Sambuc. ibid.* [10] *Bonſin & Sambuc. ibid.* [11] *Bonſin. lib. 7. Dec. 1.* [12] *Bonſin d. lib. 7.* [13] *Thurocz. Chron. Hungar. cap. 10. 11 Rhenan. lib. 1. rer. Germanic.* [14] *Bonſin. lib. 10 Dec. 1.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

reatos uſque ad *Ludovicum*, ex cujus filiæ *Mariæ* Nuptiis cum *Sigiſmundo* Rege na-a eſt *Elizabetha*; quæ deicceps, nupta *Al-erto Auſtriaco* [15] Imperatori, Coronam Hungaricam deduxit in Familiam Auſtria-cam. Principeſque Auſtriaci ex eo tempo-e Regnum Hungariæ cum Imperio Ger-nanico tenuerunt.

V. Reges verò Hungariæ, ſe liberos ſſe ob omni dominatione ſive Imperato-is ſive Pontificis Romani, aſſerunt. Et li-cet Pontifices Romani dicant, hos Reges Hungariam Jure Feudi [16] à Sede Romanâ habuiſſe, eidemque Cenſum annuum præ-tare debere; illius tamen Poteſtatis non liam probationem edunt, quam ex Actis [17] Vaticanis & ex Pontificum Epiſtolis [18] Decretalibus. Ad quæ reſpondent Hunga-i, Pontifices in ſua Cauſa nec Teſtes nec Judices idoneos [19] eſſe; Regeſque Hun-gariæ immunes eſſe ab omni Dominatio-ne Im-

[15] *Bonfin. lib. 1. Dec. 2. Mich. Rit. de Regib. Hungar. lib. 1. & 2. Borrell. de Cath. Reg. præſtan. cap. 46.* [16] *Azor. Inſtit. Moral. par. 2. lib. 11. c. 5. Bodin. lib. 1. de Repub. c. 9.* - [17] *Bodin. d. cap. 9.* [18] *C. licet. de rot. redempt. c. intellecto 33. de jurejur.* [19] *L. omnibus. 9. C. de teſtib. §. 9. Inſtit. de Teſtam.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

ne Imperatorum & Pontificum, Juriſconſulti[20] communiter tradunt.

VI. Poteſtas autem Regum Hungariæ ita temperata eſt ſicut in Polonia. Neque enim Reges poſſunt Leges condere ſine conſenſu Populi[21]: quæ tamen, poſtquam conditæ ſunt, Principis non Populi Statuta nominantur: ea verò, quæ à Rege ſolo conſtituuntur Decreta appellantur. Et ex hac Poteſtate Regum limitatâ videtur emanâſſe, quòd cum *Andreas* Rex Hungariæ tranſtuliſſet in Venetos omne Jus ſuum in Dalmatia pro vecturâ exercitus ſui in Paleſtinam: mandat *Honorius III.* Pontifex[22] eam Alienationem revocari, quia non poterat Succeſſorum ſuorum Ius minuere. Et Reges Hungariæ, cùm Coronâ induuntur, omnia Iura Coronæ illibata ſervare juramento[23] promittunt.

VII. Præter Leges Hungariæ eſt Jus Regni Conſuetudinarium, quòd in ſcripta redactum

[20] *Afflict. in Conſt. Neapol. in prælud. qu. 2. Azor. Inſtit. Moral. p. 2. lib. 11. c. 5. Ius conſuetud. Hungar. in prolog. tit. ult. Engelb. Abb. de ort. & ſucceſſ. Rom. Imp. cap. 16.* [21] *Steph. Werbentz. in oper. Tripart. jur. Hungar. p. 2. tit. 3.* [22] *Ciron. ad c. intellecto. n. 5. de jurejur. in compilat. Honor.* [23] *D. c. intellecto. de jurejur. Aruma. de Comit. cap. 3.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

redactum eſt per *Stephanum Verbetrium*[24] Juriſconſultum doctiſſimum, ad Mandatum Regis Anno MDXIV. continetque totum Proceſſum Judiciarium in Hungaria, qui conſtat[25] ex Regum Decretis, ex Principum Privilegiis in Judiciis approbatis, & Sententiis Judicum, quæ ex longo uſu in Conſuetudinem tranſiverunt. Inter has verò Leges & Conſuetudines Hungariæ non poſſumus expectare, ea Juris Romani veſtigia à Gente, armis potius quam Legibus ſemper intentâ, qualia habemus apud reliquas Gentes Europæas, quæ, ſub Regibus plerumque ſuis, pace & otio magis gaviſæ ſunt; cum nulla Gens inter Europæas tot Dominiorum mutationes & funeſtas bellorum clades paſſa fuerit.

VIII. Illud tamen apud Hungaros omnes receptum eſt[26], Leges Hungariæ à Juris *Cæſarei* & *Canonici* fontibus promanâſſe, præſertim verò ex Jure *Cæſareo* petitas fuiſſe; Conſuetudines Hungariæ compoſitas[27] fuiſſe ad normam & methodum

24 *Steph. de Werb. in oper. tripartit. jur. Hungar. in præfat. Nic. Iſtnanſ. de reb. Hungar. lib. 4. in fin.* 25 *Steph. de Werb. in oper. tripart. jur. Hungar. par. 2. tit. 6.* 26 *Steph. Werb. d. par. 2. tit. 6. Dan. Cromer. inter Reſp. Nicol. Reuſner. vol. 3. conſ. 34.* 27 *Steph. de Werb. d. p. 2. tit. 6.*

dum Juris Civilis Romanorum; Proceſ ſum Judiciorum, qui in Hungaria hodi ſervatur, adductum fuiſſe [28] è Galliâ pe *Carolum* Regem Hungariæ, quem è Jur Romano petitum fuiſſe vulgò notum eſt Hungarique Leges Romanas multis præ coniis [29] ſemper ornârunt; & inter tot ar morum ſtrepitus Hungaria ſemper habu Viros inſignes ſcientiâ Legum & Litera rum Romanarum, & ſuperiore ſæculo [30] *Ioh. Sambucum*, *Andr. Dudithium*, *Ia num Pannonium* alioſque Viros clariſſimo produxit.

IX. Denique Hungaria fuit olim Im perii Romani, contra Nationes Scythicas poſterioribus Sæculis Orbis Chriſtiani con tra Turcarum arma, Antemurale & Pro pugnaculum [31]; eademque ſuperiore Sæ culo valde imminuta fuit [32] captis Belgra do, Budâ, Strigonio, Albâ Regali, Quin que Eccleſiis aliiſque Præſidiis. Parteſqu reliquæ Hungariæ ad Septentrionem Da nubii, in Poloniæ & Caſſouiæ finibus, Tur carum continuis incurſionibus obverſar

tu

[28] *Werb. d p. 2. lib. 6.* [29] *Martin. Schode in diſquiſit. de regn. Hungar.* [30] *Thuan. lib. 1 & 61.* [31] *Pii 11. Orat. ſuaſor. pro bell. Turc. in feren. Andr. Didith. Orat. 1. in Concil. Triden* [32] *Thuan. hiſtor. lib. 1.*

ur. Et, communibus omnium Chriſtia-
norum precibus, rogandus eſt clementiſ-
ſimus Dominus noſter Jeſus Chriſtus, ut
velit Hungariam, Orbis Chriſtiani limi-
tem, contra immanis Tyranni potentiam
& furorem, conſervare.

CAPUT XIII.

De Vſu & Authoritate Iuris Civilis Romanorum *in Regno* Daniæ.

REgnum Daniæ continet Auſtralem
partem Cimbricæ [1] Cherſoneſi &
plures inſulas in Sinu Balthico, cui deinceps
Norvvegia & Holſatia acceſſerunt. Da-
norum Gens, à Gothis orta, armis ſemper
fuit potentiſſima, quibus alias Nationes
exteras ſæpe afflixit, ipſa ab aliarum Gen-
tium armis immunis. Neque enim con-
ſtat, Daniam Imperatoribus Romanis pa-
ruiſſe, neque ab iis in Provinciæ Formam
redactam fuiſſe, neque eorum nomen Orbi
innotuiſſe ante ætatem *Iuſtiniani* [2] noſtri,
ſub quo Galliam invaſerunt. Danorum
verò Victoriæ, de Gentibus aliis à ſe debel-
latis

[1] *Cromer. de regn. Polon. lib. 5. Thuan. lib. 1.*
[2] *Camden. in Britann. §. Dani.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

latis ſunt celeberrimæ [3] quorum Reges vel Duces Hiberniam, Angliam, Scotiam, Saxoniam, Sclavoniam, Livoniam, Curlandiam, Poloniam, Ruſſiam, Sueciam, Norvvegiam, Iſlandiam ſæpè devicerunt, earumque [4] plurimis Reges eorum imperârunt eaſque aut Tributarias aut Cenſuales reddiderunt.

II. Scriptores autem rerum Danicarum aſſerunt, Danos ſuos ſemper Duces & Principes habuiſſe continuâ ſerie ſuccedentes, per Annos MXL. ante Chriſtum natum; eoſdemque ſe ab armis & Dominio Populi Romani & *Cæſarum* liberos conſervâſſe; & in illa Dominatione, quam ſibi aſſumunt Imperatores in multos Principes Europæos, Danorum Reges ſe iiſdem non ſubeſſe ſemper [5] prædicârunt; Regumque ſuorum in Danos Imperium pænè cum ipſo Orbe [6] ortum eſſe.

III. Quamvis verò *Petrus* Danorum Rex, Coronam & Dignitatem Regiam à *Frederico I.* Imperatore [7] acceperit, plureſ qu

[3] *Krantz. in Dan. per tot. Krantz in Norve[g] lib. 1. cap. 28. Meurs. hiſtor. Dan. lib. 2. & 3* [4] *Krantz. in Danic. lib. 1. cap 2. & ſeqq. Iſaac Pontan. rer. Danic. lib. 1.* [5] *Krantz. in Dan lib. 1. cap. 2. & ſeqq.* [6] *Krantz. in Dan. Morſot. Orbori Marit. lib. 2. cap. 15.* [7] *Krantz. lib. 6 Dania. cap. 17. Loyſean des ſeigneur. cap. 2. n. 80.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

que Reges Daniæ inſequentes fidem & obſequium Imperatoribus juramento præſtiterint. Eaque de Cauſa aliqui Scriptores rerum Danicarum & Juriſconſulti tradunt, Reges Daniæ eſſe Principes Feudatarios [8] ſub Imperio Romano; Libertatem tamen antiquam jam diu vendicârunt Daniæ Reges. Et Senatores, Proceres Ordineſque Regni Danici diu contenderunt, Reges ſuos non potuiſſe Regnum alterius Principis Dominationi, ſine conſenſu ſuo, ſubjicere; neque potuiſſe *Petrum* Regem, *Frederici* dolo circumventum, Succeſſores ſuos lædere. Ideoque, Reges Daniæ non eſſe Imperatoribus obnoxios, ſed eſſe Supremos Principes, neminemq; ſuperiorem recognoſcere, Hiſtorici & Juriſconſulti [9] probant.

IV. Illud tantùm à Danis conceditur, Regem ſuum pro Ducatu *Holſatiæ* [10] eſſe Impe-

8 *Helmold. lib. 1. hiſtor. Sclav. cap. 91. Cujac. lib. 1. de feud. tit. 1. Hottoman. de feud. cap. 8. Bodin. lib. 1. de rep. cap. 3. & 9. Choppin. lib. 3. de Doman. Franc. Tit. 26. n. 5. Arniſæ. de jur. Majeſt. lib. 1. cap. 1.* 9 *Lud. Shrader. conſ. 3. n. 31. Gail. de pac. publ. cap. 6. n. 14. Laur. Kirchonius Tom. 4. Conſil. Germ. conſ. 17. n. 18. Valent. Minther. in Parthen. litigioſ. lib. 1. cap. 16. n. 32.* 10 *Gail. de pac. publ. cap. 6. n. 14. Math. Steph. de juriſd. l. 1. c. 1. membr. 2. n. 19.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Imperatori ſubditum; inter Ordines & Sta- tus Imperii annumerandum; & Juriſdi- ctioni *Cæſareæ* debere parere, eodem mo- do, quo reliqui Ordines & Principes Im- perii; & quemadmodum Rex Hiſpaniæ pro Ducatu Burgundiæ Imperatori ſubeſt.

V. Idcirco Daniæ Reges, ut alii Princi- pes Supremi, condunt Leges etiam Juri Ro- mano[11] repugnantes, utuntur Legibus & Conſuetudinibus ſuis, eaſdemque ad alias Gentes traduxerunt. Atque ita *Gulielmus* Rex noſter Jure Conqueſtoris uſus, cum Leges pro Anglis debellatis quæreret, Da- nicis præſertim Legibus[12] uſus eſt ex amo- re in Gentem Danorum, à quibus Nor- manni orti ſunt. Neque ad Leges Roma- nas tenentur Dani ex vi Imperii ſed ſolius Rationis, ex qua Leges Romanas ſuis Le- gibus immiſcuerunt: nullas enim Leges ſcriptas habuerunt Dani ante *Valdemirum* Regem, qui Anno Chriſti MCCXXXI. Leges & Statuta priorum Regum collegit, eaſque una cum prioribus Legibus Cim- bricis & Danicis compoſuit aliaſque addi- dit[13] in publicis Regni ſui Comitiis, ejuſ- demqu

[11] *Lud. Shrader. conſ. 3. n. 31.* [12] *Rog. Hoved. annal. p. 2. in Henr. 2.* [13] *Iſaac. Pontan. hiſto. Danor. lib. 6.*

demque Leges Dani deinceps valde laudâunt & ſecuti ſunt.

§. VI. Ante *Valdemirum* Danos uſos uiſſe Jure *Cæſareo*, teſtantur Scriptores Hiſtoriæ [14] Danorum: illud enim colebaur & ab exteris, qui Collegiis & Monaſteiis præfecti erant, & à Danis qui Jus *Cæſaeum* in Academiis Galliæ & Italiæ didiciſent. Poſt *Valdemirum* autem Legeſque ab o compoſitas, Dani magis ſe accomodâunt ad Jus Civile & Canonicum: quia Lees Daniæ maximâ ex parte ex Jure Civili Canonico [15] deſemptæ ſunt; & Scriptoes Danici, ſe ſub Legibus & Statutis Romanorum & Canonum vivere [16], glorianur. Danoſque etiam laudat *Helmoldus* [17] o bonarum Artium ſcientiâ & peritiâ uris Canonici & Civilis, quam ſuo ſæcu, Lutetiam proficiſci ſoliti, acquireunt.

§. VII. In Holſatia ex alia ratione Jus *eſareum* admittitur: quia Holſati [18] utunr Jure Romano & Lubecenſi, quod ex re Saxonico compoſitum, deinde à Jure *Cæſareo*

14 *Pontan. d. lib. 6.* 15 *Georg. Lorich. in ad. ad conſil. poſter. n. 92.* 16 *Lorich. d. n. 92.* *Helmold. lib. 3. chron. Sclavor. cap. 5.* 18 *Cothn. reſp. 40. n. 52. Avity. in deſcript. German. §. lſace. Ion. ab Elzevert. tract. de Holſat.*

Cæſareo Interpretationẽ accipit & ab eo i
Caſibus omiſſis ad Ius *Cæſareum* recurritu
Ideoque à Sententiis in Holſatia latis a
Cameram Imperialem appellatur, in qu
omnes Cauſæ ex Iure Romano judicantu

VIII. Denique Leges Romanæ a
Iſlandiam (ultimam Thulen) penetrâ
runt: iique, qui ejus Gentis Leges [19] con
memorant, eaſdem Iuri *Cæſareo* & *Can*
nico valde conſentaneas eſſe, tradiderunt.

[19] *Angrim. Ion. tract. de Iſland.*

CAPUT XIV.

De Vſu & Authoritate Iuris Civilis Romanorum *in Regno* Succiæ.

I. SUeci Danis finitimi cum iiſdem
multis conveniunt; in Gentis orig
ne, utrinque Gothis oriundi, in utriuſq
Gentis antiquitate, in mutua utriuſq
Gentis Societate, per quam ſub uno Re
ſæpe coaluerunt, in Moribus, Inſtitutis
Legibus, in quibus magna inter utramq
Gentem ſimilitudo perpetuò interceſſit.

II. Scythas antem Suecos, Getas & G
thos fuiſſe eundem ſemper Populum, lic
à variis Gentibus diverſis nominibus a
pelle

ellentur, Sueci [1] aſſerunt; & in hoc am-
liſſimum Septentrionis Imperium, ab an-
quiſſima Sæculorum memoria, in hoc
uecorum & Gothorum Regnum coaluiſ-
:. Neque enim conſtat, Gothos habuiſſe
ibi fixam Sedem & domicilium, quàm
1 [2] Suecia, ſed ex ea in omnes Romani
mperii partes, Italiam, Hiſpaniam, Gal-
am & Germaniam dimanârunt, ubi ſæ-
ius dominati ſunt, ipſique, præ aliis Po-
ulis omnibus, Romanum Imperium diſ-
pârunt: ſiquidem *Æmilianus* & *Voluſia-
us* Impp. cum iis Fœdus pepigerunt, *Gal-
us* Imp. Tributum Gothis ſolvere [3] ſpo-
ondit. Quæ res omnem ignominiam ex-
edit, quæ unquam Romano Nomini irro-
ata eſt. Ab *Alarico* & *Athaulpho* Gotho-
um Regibus Roma capta & direpta eſt;
Athaulphus, ingenti Romani Nominis
elendi libidine inflammatus, Romæ Se-
em figere eamque pro Roma Gothiam
c Imperium Romanum Imperium Go-
hicum appellare [4] ſtatuerat, niſi precibus
xoris ſuæ Placidiæ (quæ fuit *Honorii* Imp.

 ſoror)

[1] Ioh. Meſſen. in edit. leg. Suecic. in epiſt. ad Guſtav. 2. Reg. Suec. [2] Leg. Suec. & Gothor. lib. 2. cap. 1. [3] Ola. Magn. lib. 6. de Gothor. & Suec. hiſtor. cap. 12. [4] Oroſ. lib. 7. cap. 43. Iſ. Pontan. rer. Danic. hiſtor. lib. 2.

ſoror) delinitus, ab eo conſilio deſtitiſſ
Ipſi interea à Romanis non aliud pa
ſunt[5], quam quòd aliquando ingreſſi lim
tes Imperii Romani, per potentiſſim
Romanorum exercitus repulſi, in ſed
ſuas redire coacti ſunt, quod ſub *Trajano*
Hadriano Impp. contigit; Suecique in R
gno ſuo nunquam à Romanis debell
ſunt, ſed habuerunt Reges ſuos, qui
Noaci diluvio[6] Sueciam tenuerunt, du
Populi ad alia Regna acquirenda ſe diffu
derent, Regeſque eorum, continuâ ſe
ſuccedentes, à Scriptoribus[7] rerum Su
cicarum enumerantur, qui tamen electi
nis Jure, non per parentum ſucceſſione
ad Regnum admittuntur[8].

III. Inter Danos & Suecos ex vicinit
te quandoque odia, quandoque Societat
contractæ ſunt; Suecique, à Danis aliqua
do debellati, ſub jugum Danorum[9] red
cti ſunt: Danique rurſus à Suecis victi R
gibus Sueciæ[10] paruerunt, &, ſopitis rurſ
inim

5 *Krantz. in Suec. lib. 2. cap. 3.* 6 *Soter. hiſtor. Reg. Suec.* 7 *Krantz. in Suec. Io. Ma de Gothor. Regib.* 8 *Leg. Suec. & Gothor. lib. cap. 3.* 9 *Krantz. in Suec. lib. 1. c. 19. I Kolding. in deſcript. Dan. in Margaret. Regin. Io. Mag. de Goth. Regib. lib. 7. cap. 1.* 10 *Krant in Suec. lib. 1. cap. 21. & lib. 2. cap. 24. Ion. K dring. in deſcript. Suec. Saxo. Gram. hiſtor. Dan. lib.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

nimicitiis, ex mutuo Fœdere electi ſunt Reges alternis vicibus, qui utrumque Regnum [11] tenerent. Sed à *Chriſtiani* primi Comitis Oldenburgiæ tempore [12] An. MCCCCXLVIII. electi Regis Daniæ, Sueci *Carolum*, *Canuti* Regis Daniæ filium, Regem [13] conſtituerunt, & exinde uterque Populus ſuos Reges habuit: quæ omnia ab utriuſque Gentis Hiſtoriarum Scriptoribus luculentè narrantur. Et à nobis præſertim memorandi ſunt Sueci, quòd Angli & Sueci perpetua Fœderis Societate contra Danos [14] conjuncti fuerint.

IV. Eandem verò à Romanorum Imperatorum Dominatione immunitatem Sueci quam Dani vendicant, & Suecorum Reges eſſe liberos à Romano Imperio, neminemque Superiorem recognoſcere Iuriſconſulti [15] ſimiliter aſſerunt; atque adeo Suecos non obligari Romanis Legi-

V 2 bus,

[11] *Io. Magn. de Goth. Regib. lib. 4. cap. 10. & lib. 1. cap. 1. Krantz. in Suec. lib. 5. cap. 1. 9. & 8. Ion. Koldring. in deſcript. Dan.* [12] *Io. Kolding. in hiſtor. Reg. Dan. Reg. 98.* [13] *Thuan. lib. 1.* [14] *Io. Magn. de Goth. Regib. lib. 17. cap. 18.* [15] *Kirchou. Tom. 4. Conſil. Germ. conſ. 27. n. 28. Parthen. Litigioſ. lib. 2. cap. 2. n. 32.*

bus, ſed inter eas Gentes recenſentur [16] quæ ſuis Legibus & Moribus utuntur.

V. Legum autem Suecorum primum conditorem fuiſſe *Zamolxim* Sueci [17] aſſe runt, eaſdemque à Pythagora accepiſſ quæ cum deinceps pro temporum & r rum varietate mutationem poſtularen Reges Suecorum ex Jure naturali, Divin Canonico & Imperiali [18] eas in multis in mutâſſe: ita enim *Ingonem II.* Ann DCCCC. Canutum Ann. MCLXVII *Ierlerum* Ann. MCCLI. Leges Suecic mutâſſe & ad mores Chriſtianos accom modaſſe; eaſdem per Regem *Birgeru* Ann. MCCXCV. fuiſſe iterum refo matas; & demum ex mandato *Chriſt phori* Suecorum Regis Anno MCDXL novum Codicem Legum Suecicarum fu ſe compoſitum per *Nichol. Ragnaldi* A chipræſulem Ubſalenſem, qui Diploma Regio confirmatus eſt. Idemque poſt Ann. MDLXXXI. Latino Sermone don tus eſt à *Regnaldo Ingemundi* Decretoru Doctore & Archidiacono Ubſalenſe, & pe

Ioha

[16] *Io. Andr. ad c. ſuper. ſpecula. & ibid. Hoſtie de privileg. Nicol. Betſ. de pact. famil. illuſtr. c. n. 26. Choppin. de Com. Gall. conſuetud. p. 2. §.*
[17] *Io. Meſſen. in d. epiſt. ad Guſtav. 2.* [18] *Meſſen in d. epiſt.*

Johannem *Meſſenium* Stockholmiæ nuper (Anno MDCXIV.) editus eſt, iiſdemque Legibus Sueci hodie utuntur.

VI. Verum à Gente bellicoſiſſimâ (quorum arma hodiè Europa patitur) non poſſumus expectare adeo exactam Legum formam, cum aliqui Sueciæ Reges prohibuerint [19] Advocatos Cauſarumque Patronos, & ſanxiverint, ut unuſquiſque ſuam Cauſam coram Judice proponat.

VII. Unde apud Suecos pauca habemus Legum Romanorum indicia, cum Romani Leges ſuas nunquam Suecis impoſuerint. Et de Suecis queruntur Germani [20], quod Leges Romanas videantur contemnere, quæ omnes aliarum Gentium Leges interpretandi artem continent.

VIII. Ideo redeundum eſt ad Germaniam, quæ Leges Romanas ſemper amplexa eſt, & in Bohemiâ concludemus, quæ licet Germaniæ [21] pars ſit, tamen ſe liberam eſſe ab Imperio Romano aſſerit, & inter Septentrionalia Europæ Regna recenſetur.

19 *Avity. in d. tit. du Roy de Suede.* 20 *Beſold. diſſert. de libr. jur. cap.* 11. 21 *Æne. Sylv. lib.* 1. *hiſtor. Bohem. cap.* 1. *Io. Dubrav. hiſtor. Bohem. lib.* 1. *Choppin. de Com. Gall. conſuet. d. p.* 2. §. 4.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Caput XV.

De Vſu & Authoritate Iuris Civilis Romanorum *in Regno* Bohemiæ.

I. Bohemia eſt pars Germaniæ [1], intra Sylvam Hercyniam undiquaque concluſa: in quam primo Boii Galliæ Ciſalpinæ Populi à *Iulio Cæſare* Sedibus ſuis pulſi [2] migrârunt, & incultos Hercyniæ Sylvæ campos incoluerunt; iidemque, per Quados ſeu Marcomannos non diu poſtea infeſtati, Bohemiâ relictâ, in Noricum vicinum conceſſerunt, quæ nunc Bavaria dicitur.

II. Marcomanni [3] ſub Duce ſuo *Marobudo Boiis* ſuccedentes vicinos Populos ſubjugârunt &, ex potentia ſua in Societatem Romanorum ſub *Nerva & Trajano* admiſſi, in magnum Imperii faſtigium pervenerunt: in quo manſerunt uſque ad Romani Imperii vires ſub *Valentiniano* imminutas. Ex quo tempore Vandali [4], aliique Populi ex Sarmatia, Marcomannis fere omnibus deletis, Bohemiam iterum quaſi

[1] *Thuan. lib. 2. Io. Dubran. hiſtor. Bohem. lib. 9. in princ.* [2] *Dubran. hiſtor. Bohem. lib. 1.* [3] *Paterc. lib. 2. Dubran. d. lib. 1.* [4] *Cromer. de reb. Polon. lib. 1. cap. 14.*

uaſi incultam reliquerunt; & eam poſtea ngreſſi ſunt alii Populi [5] ex Croatiâ vel uſſiâ, quorum Poſteri Bohemiam tenuerunt, à Germanicis Nationibus diſtincti Linguâ Illyricâ ſeu Sclavonicâ [6], quâ ſoli ex Germanis hodie Bohemi utuntur.

III. Bohemi, ex Croatiâ præſertim rti, in Bohemiam commigrantes primò onſtituunt Principem [7] *Czechum*, qui inter eos non aliâ Poteſtate uſus eſt quam udicis & Prætoris, ex æquo & bono, ſine criptis Legibus, gubernans. Huic ſucceſſit *Crocus*, eoque mortuo *Lybuſſa* [8] virgo, jus Filia, per quatuordecim Annos Bohemis Jus dixit, cujus memoria apud Bohemos adhuc celebratur: eademque ex vaticiniis, velut altera *Sybilla*, magnam ſibi Authoritatem conciliavit. Verùm, Bohemis fœminei Imperii pertæſis, Ipſa ex divinatione maritum accipit *Przemyſlaum*, qui Dux & Princeps à Bohemis conſtitutus [9] eſt, circa Annum Chriſti DCCX. cui ſucceſſit *Neramyſlus* filius & poſt eum alii

[5] *Cromer. d. cap. 14.* [6] *Thuan. lib. 2. Cromer. d. cap. 14.* [7] *Æne. Sylv. hiſtor. Bohem. cap. 3. Dubran. lib. 1. Alb. Miræ. de reb. Bohem. cap. 2.* [8] *Æne. Sylv. hiſtor. Bohem. cap. 5. Dubran. lib. 1. Coſm. Pragen. chron. lib. 1.* [9] *Æne. Sylv. hiſtor. Bohem. cap. 6. Dubran. lib. 2. Alben. Miræ. de reb. Bohem. cap. 2.*

Principes, quandoque Patribus ſuccedentes, quandoque à Populo cooptati uſque ad *Vratiſlaum*, qui Anno MLXXXVI. ab *Henrico* Imperatore Rex [10] Bohemiæ creatus eſt, (quam Dignitatem ab *Ottone* Imperatore oblatam D. *VVenceſlaus* antea [11] repudiaverat) cum Principes Bohemiæ ante eum Ducum titulo ſolo uſi fuiſſent. Et in Reſcriptis Pontificum *Alexandri III.* & *Innocentii III.* hi Principes appellantur Duces [12] Bohemiæ; & poſt eos *Ladiſlaus* à *Frederico I.* Inſignia Regia accepit [13] Anno MCXLIX. quos plures Bohemi reprehendunt, exiſtimantes, conſultiùs eos feciſſe ſi, exemplo D. *VVenceſlai*, Coronam & Inſignia Regia à Germanis oblata rejeciſſent.

IV. Sed ex eo tempore in Bohemiâ ſucceſſerunt Reges. Idemque Regnum jam eſt penes Auſtriacos, qui illud ab Anno MDXXVI. tenuerunt, quo *Ferdinandum* Auſtriacum [14] Ordines Bohemiæ Regem elegerunt. Ad Regnum Bohemiæ acceſſerunt

[10] *Æne. Sylv. hiſtor. Bohem. cap. 22. Dubran. lib. 9.* [11] *Æne. Sylv. hiſtor. Bohem. cap. 24.* [12] *C. conſtitut. 46. de teſt. ib. c. veniens. 15. de accuſat.* [13] *Æne. Sylv. hiſtor. Bohem. cap. 24. Loyſean. des ſeigneur. cap. 2. n. 82. Arumæ. ad aur. Bull. diſcurſ. 4. & 5.* [14] *Alber. Miræ. de reb. Bohem. cap. 3.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

unt poſtea Moravia, Sileſia & Luſatia per eundem *Henricum IV.* Imperatorem adjectæ [15] quæ Dignitatem & Potentiam Regni Bohemici multum augent.

V. Reges verò Bohemiæ non eandem habent immunitatem ab Imperatorum Dominatione, quam reliqui Principes Europæi. Eos enim Imperatoribus fuiſſe aliquando Tributarios & Feudatarios (præſertim pro Moraviâ, Sileſiâ & Luſatiâ) multi tradunt [16]; eos Coronam & inſignia Regia ab Imperatoribus habuiſſe, [17] conſtat; iiſdem Imperatores multa Privilegia indulſiſſe [18]; (quorum acceptatio ſubmiſſionem & ſubjectionem denotat) eorum Dominia eſſe Imperii Germanici Provinciam [19]; eos habere munus Electoris in Comitiis pro Imperatore eligendo; eos inter Germaniæ Principes [20] annumerari, Regeſque Bohemiæ in Camerâ Imperiali in Cauſis, præſertim violatæ Pacis publicæ & Ju-

 ſtitiæ

[15] *Æne. Sylv. hiſtor. Bohem. cap. 22. & Dubrav. lib. 9.* [16] *Helmold. annal. Slavor. cap. 1. Cromer. de reb. Polon. lib. 2. & 24. Franc. Hottom. in diſſert. feud. cap. 8. Arumæ. ad aur. Bull. diſcur. 5.* [17] *Arumæ. ad aur. Bull. diſcur. 4.* [18] *Aur. bull. cap. 7. Beſold. in diſcurſ. Polit. cap. 7. n. 10. Arumæ. ad aur. bull. diſcurſ. 5.* [19] *Arumæ. d. diſcurſ. 4. Beſold. d. c. 7. n. 10.* [20] *Th. Mich. de juriſdict. concluſ. 22. & 54. Beſold. d. cap. 7.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

ſtitiæ denegatæ vel protelatæ, poſſe in Jus [21] vocari. Et Juriſconſulti Gallici tradunt, ſolos Reges Bohemorum ex Europæis *Cæſari* [22] ſubjici, Regeſque Bohemiæ non tam reipſa, quam appellatione [23] Reges eſſe.

VI. Et quamvis Reges Bohemiæ contendant pro Libertate ſuâ, ſe non teneri Conſtitutionibus [24] Imperii, ſed uti Legibus ſuis; nec ad Contributiones & Collationes Imperii obligari; nec in Imperii Circulis comprehendi, &, præter caſus expreſſos, ſe Imperatoris vel Cameræ Imperialis Juriſdictioni non eſſe [25] obnoxios. Germani retorquent, exemptionem à Foro non inducere immunitatem [26] à Supremâ Poteſtate; & Imperatorum Privilegia Regibus Bohemiæ conceſſa, non eſſe intelligenda privativè [27] ut ſe & Succeſſores excluderent, ſed ut cum iis concurrerent; neque potuiſſe Imperatores ex abdicatione ſuæ

[21] *Mich. Goldaſt. de jurib. & privileg. Regn. Bohem. lib. 4. cap. 13. n. 19. & 21. Arumæ. ad aur. Bull. diſcur. 6. concluſ. 18.* [22] *Choppin. lib. 2. de doman Franc. tit. 1. n. 15.* [23] *Bodin. lib. 1. de Repub. c. 8.* [24] *Arumæ. ad aur. Bull. diſcurſ. 4. Beſold. d. cap. 7. n. 10.* [25] *Goldaſt. lib. 4. cap. 13.* [26] *Th. Mich. de juriſd. concluſ. 22.* [27] *Muſcorn. de juriſd. cap. 1. n. 34.*

ne ſuæ Poteſtatis Jus Succeſſorum [28] imminuere.

VII. Reges Bohemiæ tamen in Subditos ſuos eandem Poteſtatem ſibi vendicant quam reliqui Supremi Principes; & poteſtatem Imperatorum admittunt ſolùm in univerſum Regnum, [29] non in ſingulos Cives & Subditos Bohemos, ſiquidem non ſint ſub Imperatorum poteſtate & Juriſdictione; eos non poſſe coram Imperatore aut ad Cameram Imperii evocari, niſi teſtimonii ſolius dicendi [30] Cauſa; à ſententiâ Regis Bohemiæ non poſſe eos appellare [31] ad Imperatorem, ſed ſupereſſe tantum Remedium Supplicationis, eamque Regi Bohemiæ eſſe [32] porrigendam &, niſi Rex eam admittere recuſaverit, ad Imperatorem vel Cameram, non niſi ex Cauſâ denegatæ Juſtitiæ [33], eſſe recurrendum.

VIII. Bohemi ſub primis Ducibus & Regibus ſuis non habuerunt alias Leges, quàm Conſuetudines ſuas & Statuta Conſtitutio-

[28] *Bald. in procem. ff. n. 32. Goldaſt. d. cap. 13. n. 31.* [29] *Goldaſt. d. lib. 4. cap. 13. n. 15.* [30] *Goldaſt. d. c. 13. n. 29. Rulant. de Commiſſar. p. 1. cap. 3. n. 25.* [31] *Aur. Bull. tit. 8. §. 1. Goldaſt. d. c. 13. n. 8.* [32] *Beſold. de appellat. cap. 2. n. 20. Arumæ. de aur. Bull. diſcurſ. 5. concluſ. 17.* [33] *Goldaſt. d. cap. 13. n. 32.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

ſtitutioneſque Principum ſuorum. Neque enim Germanorum Leges admiſerunt, ſed tantùm, deficientibus Statutis ſuis, pro Cauſis dijudicandis recurrebant ad Jus Saxonicum [34], quod commune Bohemis [35] & Polonis eſſe, Imperatores *Othones I. & II.* voluerunt. Eoque Jure uſi ſunt Bohemi uſque ad *Carolum IV.* Imperatorem, qui ante ſuſceptam Coronam Imperialem Bohemiæ Rex erat, eâque de cauſâ in aureâ Bullâ multa Privilegia Bohemiæ Regibus conceſſit, Bohemiſque Regis ſui eligendi facultatem indulſit. Ideoque pro ornando & confirmando Bohemiæ Regno Leges & Conſtitutiones Bohemicas in Scripta redegit, ne Judicum Arbitria pro Jure haberentur, quod antea apud eos invaluerat, ut narrat *Dubravius* [36], *quia arbitria ſæpe variantur, Ius autem ſcriptum eadem ſemper voce loquitur, & unicuique quod ſuum eſt juſtè tribuit.*

IX. Inter has denique Legum Mutationes Bohemi ſemper Jus Civile Romanorum admiſerunt: nam, dum Jure Saxonico utebantur, cum eo ita conjunctum erat Jus Romanum, ut non aliam Interpreta-

[34] *Spec. Saxon. & Weichbild. Magdeburg. art.* 10.
[35] *Goldaſt. d. cap.* 15. *n.* 3. [36] *Dubrav. hiſtor. Bohem. lib.* 22.

pretationem quàm à Jure Romano acciperet, & Cauſarum judicia, deficiente Jure Saxonico, â Romano peterentur, quòd ſupra [37] ſatis probatum eſt. Poſtquam verò Leges Bohemicæ ſcriptæ ſunt, licet, Bohemia numeretur inter eas Gentes Septentrionales, quæ Legibus & Conſuetudinibus ſuis [38] reguntur, concors Juriſconſultorum omnium ſententia [39] eſt, &, in Bohemia & in Germania univerſa. Jus Romanum eſſe eorum Jus Commune; &, deficientibus eorum Conſtitutionibus & Statutis Municipalibus, ad Jus Civile Romanorum omnium uſu receptum eſſe recurrendum.

X. Et ſic à Germania incipientes, per ampliſſimas Europæ Prouincias in circulo progreſſi, ad Germaniam (cujus Bohemia pars eſt) iterum redivimus, in qua ſolæ reliquiæ illius Magni Imperii jam incluſæ continentur; reliqui omnes illius proceræ Arboris rami in Aſia, Africa & Europa avulſi ſunt. Hæ verò reliquiæ cum ſint umbra

37 *Lib. 2. cap. 2. & 11.* 38 *Io. Andr. & Hoſtien. ad c. ſuper. ſpecula. de privileg. Botſ. de pact. famil. illuſtr. cap. 1. n. 20.* 39 *Ordinat. Camer. p. 1. tit. 13. & 57. Mynſing. cent. 5. obſerv. 96. Gail. lib. 1. obſervat. 36. Goldaſt. de jurib. & privileg. regn. Bohem. lib. 4. cap. 15. n. 10.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

bra tantùm & imago Magnitudinis Romanæ, Divinæ Providentiæ Gloriam nobis exhibent, quæ, licet magnam illius Imperii Molem, ut fumum, diſſipaverit, voluit tamen Leges Romanorum apud Gentes Europæas, ut veram juſtitiæ & prudentiæ Civilis Normam, conſervari; quas, unà cum Fidei Chriſtianæ lumine & literarum omnium Scientiâ, ſolis Europæis conceſſit. Et in hac Divinæ Potentiæ ſimul & Benignitatis Contemplatione attoniti hæremus omnes & obſtupeſcimus, quòd, extinctâ ferè *Cæſarum* Dominatione, Legum *Cæſarearum* Imperium adhuc apud Europæos omnes manet: iidemque, excuſſo jugo ſeruitutis Romanæ, Legibus Romanis ſponte [40] ſe ſubjiciunt, quas etiam illæ Gentes amplexæ ſunt, ad quas Arma Romana non [41] pervenerunt: quòd hactenus in ſingulis Principum Europæ Dominiis demonſtrare conati ſumus. Nunc tantùm mihi reliquum eſt, ut cum benigno Lectore meo paucis concludam.

Conclu-

[40] *Paſq. Recherch. lib. 9. cap. 38.* [41] *Alber. Gentil. de Arm. Roman. lib. 2. cap. 13.*

Concluſio Operis ad Lectorem.

TAndem ad Lectorem meum me converto. Si cui animus & otium fuerint hæc noſtra perlegiſſe, ſive Exterum ſive Noſtratem. Ab Exteris audaciæ culpam deprecor, quod Britannus, à reliquo Orbe diviſus, coram iis de ipſorum Legibus, ut *Phormio* coram *Annibale* [1], diſſerere auſus fuerim, quorum nec Mores exploraverim nec Regiones inviſerim. Mihi quidem, ad multos Annos elapſos, in peregrinatione meâ Galliam, Italiam & Germaniam perluſtrare contigit, in quarum Academiis Leges Romanas, è Cathedris Profeſſorum ſplendidè explicatas, audivi: ſed qui in earum Tribunalibus & Curiis non fuerim verſatus, in Legibus earum hoſpes manſi (cum receptum ſit ab omnibus Iuriſconſultis [2], Leges magis ex uſu & praxi, quàm ex libris, diſci; in Academiis delibari tantùm Legum Flores, in Foro & Curiis fructus colligi; Leges ſiquidem in Academiis deglutiuntur, in Foro digeruntur. Unde *Baldus* Practicam Scientiam digeſtivam,

[1] *Cic.* 1. *de Orator.* [2] *Coler. de proceſſ. execut. p.* 1. *cap.* 2. *n.* 26. *Corat. in Syntagm. Com. Opin. in præfat. Cotta. in memorabil. jur. v. Practica.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

geſtivam, eamque optimam Legum intellectricem [3] appellat.) Apud Noſtrates autem faciliorem veniam me conſecuturum ſpero, qui poſt tranſactos ſtudiorum Academicorum curſus per multos Annos exegerim in Praxi Curiarum noſtrarum & Cauſarum Judiciis, quæ magnam Iuris Civilis Romanorum Iuriſque Communis Angliæ communionem & commixtionem habent. Quâ ex praxi, ſimulque lectione librorum Iuris Anglicani, multa obſervare neceſſum habui. Erit apud utroſque excuſationi locus, ſi quid erratum fuerit, quod in Legibus ſingularum Gentium non multa mea tradiderim, ſed ea potiùs quæ à Iuriſconſultis & Hiſtoricis earundem Gentium acceperim; Mihique ſufficiat Authores meos laudare & nominare, eoſdemque denunciare, quòd in Emptione & Contractu Civili ſolenne [4] eſt. Qui, ſi me, eorum Authoritatem ſecutum, aliquando in errorem pellexerint, poſt denunciationem tenentur mihi de Evictione [5] Famæ meæ,

[3] *Bald. ad. l. Æmylius. n. 11. ff. de Minor. & in uſ. feud. tit. feud. ſine culp. non amitt. & in c. ex tenore. de Teſtib.* [4] *L. Herennius. 63. ff. de Evict. Macrob. lib. 6. Saturnal. cap. 7.* [5] *L. rem. 29. l. ſi fundo 53. l. ſi ideo. 55. d. l. Herennius. 63. ff. de Evict. l. emptori. 8. C. eod. tit.*

meæ, qui etiam erroribus meis renunciare paratus ſum: cum ſingulæ Gentes Authores probatiores ſuppeditaverint. Porrò Lectoris mihi benignitatem conciliabit, quòd hæc ſcripſerim in furore Belli Civilis, ubi Leges minimum locum habent, & quod has cogitationes meas deſcripſerim ſæpius perturbatas vel ex Civitatum, in quibus commoratus ſum, obſidione, vel ex rapinis, proſcriptionibus, ſequeſtrationibus, confiſcationibuſque prædiorum & bonorum meorum; & quod inter hæc infortunia, præ reliquis omnibus, me afflixerit mors cariſſimæ uxoris meæ *Margaretæ Southvvorthiæ*, fœminæ ſanctiſſimæ, prudentiſſimæ, modeſtiſſimæ, conjugiſque incomparabilis; quę, pręter luctuoſum ſui deſiderium, duarum Filiarum noſtrarum & rei familiaris curam mihi reliquit: contra hæc tamen omnia animum meum tenuit Divina *Clementia* erectum, intrepidum, conſtantem in fide Regi meo ſervandâ, propoſitique mei in hoc Opere tenacem, ut demonſtrarem Noſtratibus, quantum honorem exteri Iuri Civili Romanorum exhibent, exteriſque pariter eximium Iuris Civilis uſum apud nos hactenus fuiſſe. Sperantem porrò, poſſe me (in hoc genere argumenti quòd à nemine adhuc tra-
ctatum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

ctatum vidi) hoc audaci conatu meo clariſſimos aliarum Gentium Iuriſconſultos excitare (ſicut Afrania fœmina inverecunda, apud *Vlpianum*[6], Cauſam dedit edicto de Poſtulando) ad accuratiores edendos Tractatus, de Legibus ſingularum Gentium, & ad luculentiùs demonſtrandum, quis inter eas ſingulas locus Iuri Civili Romanorum datus ſit. Vbicunque demum in hoc Opere benignus Lector me erraſſe obſervaverit (ſicuti, in tot Gentium Legibus inveſtigandis, me, aliorum Authoritatem ſecutum, ſæpiùs erraſſe neceſſe eſt) ignoſcet nimio meo Iuris Civilis ornandi ſtudio; cum hoc tantùm in votis meis habuerim, ut poſſim Iuri Civili Romanorum in Anglia retinendo inſervire, eidemve, ſi diſceſſum paraverit, valedicere, juſta perſolvere & parentare. *Vale.*

Sacroſanctæ & individuæ Trinitati Laus, Honor & Gloria. Amen.

INDEX

[6] *L. 1. ff. de poſtul.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

INDEX RERVM

præcipuarum in his duobus Libris: in quo numerus primus Librum, ſecundus Caput, tertius Paragraphum, quartus Folium, denotat.

Accurſius *ſcripſit gloſſas in Ius Civile; ejuſdem encomia*. Lib. 1. cap. 5. par. 14. fol. 79.

Accurſii *authoritas*. 1.8.6.129.

Admiralli dignitas in Anglia. 2.8. p. 3. 23. 397.

Admiralli fori Iuriſdictio. 2.8.p.3.23.397.

In Admiralli foro proceditur ſecundum Ius Civile. 2.8.p.3.24.398.

Advocati interdicti in Suecia. 2.14.6.461.

Æquitas in omnibus legibus ſcriptis admittenda. 1.3.1.33.

Ius Albinatus non admittitur in provinciis Iuris ſcripti Galliæ. 2.5.20.240.

Ancovæ obſervatur Ius Civile. 2.3.17.192.

Andr. Alciatus *Ius Civile ornavit*. 1.5.17. 83.

Antonius

Antonius Auguſtinus *laudatur*. 1.7.4.103. 2.6.31.302.
In Anglia nullum eſſe IurisCivilis uſum ab exteris traditum. 2.8.p.1.1.320.
Angliæ nomen impoſitum Britanniæ ab Egberto. 2.8.p.1.11.331.
Angli à Danis debellati. 2.8.p.1.12.331.
Angliæ Reges non ſubditi Imperatori, nec recognoſcunt ſuperiorem. 2.8.p.3.1.373.
Angliæ Rex mentionem faciens de jure intelligitur de jure Anglicano. 2.8.p.3.2.375.
Angliæ Rex non eſt feudatarius Rom. Pontificis. 2.8.p.3.3.375
Angli nunquam paſſi mutationem juris ſui ex æquitate Iuris Romani. 2.8.p.3.4.376, 377.
Anglicani Iuris Scriptores antiqui & relationes rerum judicatarum. 2.8.p.3.7.379, 380.
Anglicani juris Scriptores peritiſſimi Iur. Civilis. 2.8.p.3.9.382.
Angliæ Reges an fuerint ſupremi domini totius Britanniæ. 2.10.5.420.
Appellationes in Cauſis criminalibus ubique interdictæ. 2.2.7.165.
Appellatio ab Interlocutoria Sententia prohibita in Germania & ex Concil. Tridentino. 2.2.10.168
Appel-

Appellationes judicantur ſecundùm Ius Civile in Provinciis Iuris ſcripti Galliæ. 2.5.19.239.
Aquitania Provincia Romana ante Julium Cæſarem. 2.5.12.232.
Arbitria Principum & Magiſtratuum an præferenda ſint legibus ſcriptis? 1.3.1.33.
Argumentum à contrario ſenſu non valet in uſibus feudorum. 1.6.9.95
Arragoniæ Reges ſunt Principes ſupremi & ſoluti legibus. 2.6.12.281.
Arragonii ſequuntur Ius Canonicum pro Cæſareo. 2.6.23.294.
Attila *Rex Hunnorum flagellum Dei.* 2.12.2.445.
Authenticæ in Codice à quo collectæ. 1.4.13.60.
Ad Avenionſem Civitatem titulus Pontificis. 2.3.2.178.
Azo *docuit Ius Civile in Gallia.* 1.5.14.79.

B.

BAſilius *Macedo compoſuit librum* Βασιλικῶν. 1.5.3.66.
Baſilii *Macedonis virtutes.* 1.5.3.67.
Baſilii & Leonis *invidia contra* Juſtinianum. 1.5.4.68.
Bartoli *commentarii in Ius Civile.* 1.5.15.81.
Baldus *docuit Ius Civile, ejus encomia.* 1.5.15.81.

Barto-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Bartolus & Baldus *dicti Doctores Longobardici.* 1.5.15.82.
Baldi *inconſtantia notatur.* 1.8.9.130.
Baronii *Tomus undecimus Annalium prohibitus à Rege Hiſpaniæ.* 2. 4. 4. 211.
In Batavia Ius Romanum eſt jus commune. 5.5.42.267.
Bella Romanorum injuſta cum Sabinis, Fidenatibus, Vejentibus, Albanis, Gabiis, Volſcis, Rutilis aliiſque Populis finitimis. 1.1.2.2,3.
Bella Romanorum injuſta cum Latinis, Samnitibus & Tarentinis. 1.1.3.4.
Bella Romanorum cum Italiæ Populis per quingentos Annos. 1.1.4.5.
Bella Romanorum injuſta in Sicilia & primum bellum Punicum. 1.1.5.5.
Bellum ſecundum Punicum injuſtum. 1. 1. 6. 6.
Bellum tertium Punicum injuſtum. 1. 1. 7 6, 7.
Bella Romanorum injuſta in Macedonia, Creta, Corſica & cum Mithridate. 1. 1. 8. 7, 8.
Bella Romanorum injuſta cum Parthis & Numantinis. 1.1. 9.8,9.
Bella Romanorum injuſta cum Iudæis. 1. 1. 10. 9.

Bella

Bella Romanorum injuſta cum Britannis. 1.1.11.9,10.
In Belgicis ditionibus Ius Rom. eſt Ius commune poſt Conſuetudines & edicta Principum. 2.5.41.264.
Biſcayni originarii Hiſpaniæ & ſunt omnes nobiles & Hidalgi. 2.6.5.272.
Bohemia primò poſſeſſa à Boiis, deinde à Quadis ſeu Marcomannis. 2.15.1.462.
Bohemia poſtea poſſeſſa à Croatis & Ruſſis. 2.15.2.463.
Bohemi ſoli in Germania utuntur Linguâ Sclavonicâ. 2.15.2.463.
Bohemiæ Principes primò Duces, deinde Reges 2.15.3.463,464.
Bohemiæ Regnum ceſſit Auſtriacis adjecta Moravia, Sileſia & Luſatia. 2.15.4.264.
Bohemiæ Regnum ſubditum Imperatori. 2.15.5.465.
Bohemorum Privilegia non inducunt exemptionem ab Imperio. 2.15.6.466.
Bohemiæ Rex habet ſupremum Imperium in ſubditos ſuos. 2.15.7.467.
Bohemi poſt Leges ſuas recurrebant ad Ius Saxonicum. 2.15.8.468.
Bohemorum Leges in ſcripta redactæ per Carolum IV. *Imp.* 2.15.8.468

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Bohemi poſt leges ſuas recurrunt ad Ius Civile. 1.15.9.469.
Bononiæ obſervatur Ius Civile. 2.3.17.192.
Brachium ſeculare indultum Chriſtianis ab Imperatoribus Rom. ethnicis. 1. 3. 9 41.
Ad Britanniam Romanorum titulus. 2. 7. 18. 319.
Britannia à nullo Principe extero tentata ante Julium Cæſarem. 2.8.p.1.3.321
Britannia ſub Veſpaſiano *&* Domitiano *in Provinciæ formam redacta.* 2. 8. p. 1. 4. 323.
Britanniæ pars pacata à Valentiniano *&* Valentia *dicta.* 2.8.p.1.8.328
Britannia à Scotis & Pictis vaſtata. 2. 8. p. 1. 8. 328.
Britannorum querelæ de Romanis. 2. 8. p. 1. 8. 328.
Britannia derelicta à Romanis. 2. 8. p. 1. 9. 329.
Britannia dicta Anglia ab Egberto. 2. 8. p. 1. 11. 331.
In Britannia Legum poteſtas penes Druidis ſub Julio Cæſare. 2 8.p.2.1.33
Britanni mores & artes Romanas acceperunt. 2.8.p.2.9.34
Budæus *& Galli Ius Civile ornârunt.* 1. 1. 17. 83.

Burgun

Burgundiæ Ducatus Hiſpanis ceſſit. 2.5.40.
264.
In Burgundia Ius Civile eſt Ius commune.
4.5.40.264.
Buchanani *ſententia de ſupremo dominio Britanniæ.* 2.10.8.423.
Buchanani *iniqua cenſura in Iudices Patrios.* 2.10.16.429,430.

C.

CArolus Magnus *Romanorum Imperator.* 1.5.12.76.
Canonum Conciliorum authoritas. 1. 7.
2. 100.
Canoniſtæ ſequendi, ubi agitur de peccato & ſalute animæ, præ Theologis & Iuriſconſultis. 1. 8. 13. 133.
Carolus Magnus *diviſit Imperium Romanum.* 2.2.1.158,159.
Camera Imperialis inſtituta VVormatiæ, dein Spiræ. 2.2.7.164.
Cameræ Imperialis Iuriſdictio. 2.2.7.165.
Cameræ Imperialis quot ſunt Iudices. 2.2.8.
165.
In Camera Imperiali judicatur ſecundùm Ius Romanum. 2.2.8.166.
Carolus M. *conſervavit Leges Romanas in Provinciis Iuris ſcripti Galliæ.* 2.5.15.234.
Capitularia Caroli M. *collecta per Abbatem* Anſegiſum & Benedictum *Levitam.* 2.5.
24.243.

Caſtellæ Reges neminem ſuperiorem recognoſcunt. 2.6.11.280.
Cathaloniæ Principes ſunt Principes Supremi & ſoluti legibus. 2.6.12.282.
In Cathalonia poſt Vſaticos recurritur ad Ius Romanum. 2.6.20.291.
Cancellariæ Curiæ poteſtas à Conqueſtore. 2.8.p.2.23.355.
Cancellarii Angliæ plerumque Iuris Civilis periti. 2.8.p.3.10.383.
Cironius *edidit quintam Collectionem Decretalium.* 1.7.6.106.
Clientum obſequium in Patronos Iure Rom. 1.6.2.86.
Clementinæ *editæ per* Clementem Quintum. 1.7.7.107.
Claudius *Imp. de Britannis triumphum egit.* 2.8.p.1.4.322.
Claudius *induxit Leges Romanas in Britanniam.* 2.8.p.2.2.335.
Clerici Cancellariæ Iuris Civilis periti. 2.8.p.3.11.384.
Conſenſus Populorum & Principum non reddit Imperium Rom. juſtum. 1.1.18.19.
Conſtitutiones Principum quæ? 1.3.6.38.
Codex Gregorianus, Hermogenianus & Theodoſianus. 1.3.8.40.
Conſtitutiones Imp. Rom. ante Conſtantinum *laudantur.* 1.3.10.41, 42.

Con-

Conſtitutiones *Imp. Rom. poſt* Conſtantinum *dubiæ ex defectu poteſtatis.* 1.3.10.42.
Codex Juſtinianæus *è quibus compoſitus?* 1.4.12.59.
Codici an addendæ ſint Conſtitutiones Græcæ? 1.4.13.59,60.
Conſtantinopolis excidium. 1.5.10.74.
Columbinus *primus inter Gloſſatores Feudorum.* 1.6.13.98.
Communes opiniones Doctorum ſequendæ à Iudicibus. 1.8.8.128.
Communes opiniones Doctorum æſtimantur ex numero. 1.8.10.130.
Conſtantinopolitani Imperatores aſſerebant ſe eſſe ſucceſſores Alexandri M. 2.2.4.162.
Conſtitutiones Imperiales ſunt Ius Municipale in Germaniâ. 2.2.9.167.
Coſmus Medices *creatus Dux Hetruriæ.* 2.3.6.183.
Codex Theodoſianus *editus per* Alaricum *Regem Gothorum.* 1.5.13.232.
Conſtitutiones Regum Galliæ poſt Legem Salicam. 2.5.25.244.
Conſuetudines Galliæ multæ ortæ ſunt à Legibus Romanis. 2.5.26.244.
Conſuetudines Galliæ in ſcripta redactæ per Reges Galliæ. 2.5.27.246,247.
Codicis Juſtinianæi *tranſlatio in Linguam Gallicam.* 2.5.29.249.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Conſuetudines eſſe Ius commune in Gallia. 2.5.30.250.
Conſuetudines Galliæ Interpretationem recipiunt à Iure Romano. 2.5.33.255.
Codex Viſigothorũ laudatur. 2.6.15.284,285.
Coloniæ Romanorum in Luſitania. 2.7.2.305.
Conſtantius Chlorus, *Præſes Britanniæ, Pater* Conſtantini Magni. 2.8.p.1.6.326.
Conſtantinus M. *declaratus Imperator in Britannia.* 2.8.p.1.6.326.
Conſtantinus M. *natus in Britannia.* 2.8.p.1.7.326.
Conqueſtoris mutationes in Legibus. 2.8.p.2.18.351.
Per Conqueſtorem Leges compoſitæ. 2.8.p.2.19.351,352.
Conqueſtoris Leges Conſuetudine approbatæ. 2.8.p.2.20.353.
Conſuetudines Normannicæ ſimiles conſuetudinibus Anglicis. 2.8.p.2.22.354.
A Conqueſtore termini Iudiciorum & Iudicia, per Duodecim Viros. 2.8.p.2.25.358.
Coneſtabilis & Mareſcalli dignitas. 2.8.p.3.14.387.
Ad Coneſtabilem & Mareſcallum pertinet cognitio criminum & contractuum apud exteros, & res armorum. 2.8.p.3.15.388.
Sub Cognitione Coneſtabilis & Mareſcalli eſt cri-

eſt crimen Læſæ Majeſtatis & homicidium apud exteros. 2.8.p.3.16.389.
Contractus in Regionibus exteris ſub cognitione Coneſtabilis & Mareſcalli. 2.8.p.2. 17.390,391.
Contractuum exterorum cognitio ducta ad Forum Anglicanum ex fictione, ut in fictione Poſtliminii. 2.8.p.3.18.391,392.
Conſolato del mare. 2.8.p.3.25.399.
Conſtitutiones Provinciales in Anglia. 2.8. p.3.26.400.
Conſtitutiones Legatinæ in Anglia. 2.8.p.3. 28.403.
Cujacii obſervationes, Opus divinum. 1.5.6. 70.
Jac. Cujacii elogia. 2.5.39.263.
Curiæ Banci Regii, communium placitorum, fiſci Regii, à ſæculo Conqueſtoris. 2.8.p.2. 24.356,357.
Curiarum Angliæ diviſio ex mero Iure & ex æquo bonoque. 2.8.p.3.5.146.
Cuſtodes Privati ſigilli Iuris Civilis periti. 2.8.p.3.11.385.
Curiæ Angliæ, in quibus Ius dicitur ex Iure Civili. 2.8.p.3.12.386.
In Curia Militari Iudices, Coneſtabilis & Mareſcallus. 2.1.p.3.13.386.
Ad Curiam Militarem ſpectant cauſæ de bello & armis. 2.8.p.3.20.393.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Ad Curiam militarem ſpectant cauſæ de armis & Inſigniis nobilium & generoſorum. 2.8.p.3.20.393.
In Curia militari proceditur ſecundum Ius Civile. 2.8.p.3.22.395.
Curia Mercatorum de Contractibus Mercatorum. 2.8 p.3.25.399.
Curia ſuprema pro Iure Saxonico Cracoviæ. 2.11.6.438.

D.

D*Anis pulſis* Edvvardus *Rex Angliæ creatus.* 2.8.p.1.13.332.
Danielis Morlæi *querela de numero Studioſorum in Iure Civili.* 2.8.p.2.31.364.
Dani à Romanis nunquam victi, ſed Danorum victoria de aliis Gentibus ſunt celebres. 2 13.14.451.
Danorum Reges antiquiſſimi & nunquam à Romanis ſubjugati. 2.13.2.452.
Danorum Reges non recognoſcunt Superiorem. 2.13.3.453.
Danorum Rex Imperatori ſubditus pro Ducatu Holſatiæ. 2.13.4.453.
Danorum Leges & Statuta Valdemirus primus *collegit.* 2.13.5.454.
Danorum Leges deſumptæ ex Iure Civili & Canonico. 2.13.6.455.
Inter Danos & Suecos magna conjunctio. 2.14.1.456.

Decretales Epiſtolæ quæ ſint? 1.7.2.101.
Decretum Gratiani è *quibus compoſitum?* 1.7.3.101. *approbatum.* 1.7.4.104.
Decretum Burchardi & Ivonis. 1.7.5.104.
Decretalium ſex collectiones. 1.7.6.105.
Decretalium pars maxima de Controverſiis Anglicanis. 1.7.15.116.
Didacus Covarruvias *laudatur.* 2.6 31.302.
Doctorum Interpretationes ſuperfluæ, ſi libri Iuriſc. Rom. ſupereſſent. 1.8.1.120.
Doctorum commentarii inducti ex ruina Imperii Romani. 1.8.2.521.
Doctorum Interpretatio magiſtralis tantùm & probabilis. 1.8.3.122.
Doctorum Interpretationes neceſſariæ ad Ius Civile. 1.8.4.123.
Doctorum Interpretationes, ut reſponſa prudentum. 1.8.5.124.
Doctorum Interpretationes confirmantur Legibus multarum Gentium. 1.8.6.126.
Doctorum Interpretationes in ordinem redigendæ. Concluſ. Lib. 1. 6.140.
Doctorum Interpretationes obſervantur in Hiſpania. 2.6.29.300.
Doctorum Communes Opiniones ſequendæ. 1.8.8.128.
De Doctorum opinionibus Regulæ. 1.8.9.129.
Doctores ſequendi ex profeſſo tractantes, non obiter. 1.8.11.131.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Doctores imitantur aves. ibid

Doctores ſequendi potiùs in Commentariis, quam in Conſiliis. 1.8.12.132.

Doctores ſequendi, præ aliis, qui honores contempſerunt. 1.8.14.133.

Doctorum opiniones noviſſimæ ſunt ſequendæ. 1.8.15.134.

De Doctorum opinionibus remiſſivè. 1. 8. 16. 134.

Druidæ habuerunt poteſtatem Legum ſub Julio Cæſare. 2.8.p.2.1.335.

Magnus Dux Hetruriæ eſt Princeps ſupremus. 2.3.7.184.

E.

EBoraci promulgata eſt L. 1. C. de rei vendic. 2.8.p.2.7.339.

Eboraci mortuus eſt Severus. 2.8. p.1.5. 325.

Eboraci Ius dixit Papinianus. 2. 8 p.2.5. 338.

Eccleſiaſtici Fori Cauſæ in Anglia. 2.8.p.3. 26. 400.

In Eccleſiaſticis Curiis Ius dicitur in Anglia ex Iure Civili & Canonico & Conſtitutionibus Provincialibus. 2. 8. p. 3.26. 400. & 2. 8. p. 3. 29. 403.

Eccleſiaſtica Politia Anglicana à Scotis laudata. 2.10.18.431.

Edictum

Edictum Prætoris de vi & metu à Spiritu Sancto. 1.1.18.20.
Edicta Prætorum & Ædilium Curulium annua. 1.3.5.37.
Edictum perpetuum Salvii Juliani. ibid.
Edicta Regum Galliæ, poſt Legem Salicam. 2.5.25.243.
Edvvardus *Rex Angliæ creatus, Danis pulſis.* 2.8.p.1.13.332.
Edvvardi III. *gratia in Iuris Civilis ſtudioſos.* 8.8.p.2.34.368.
Edvvardi VI. *curæ, de Iuris Civilis ſtudio in Academiis Anglicis.* 2.8.p.2.38.373.
Egbertus, *deletâ Heptarchiâ, Britanniam nominavit Angliam.* 2.8.p.1.11.331.
Europæi ſe ſubmittunt Legibus Romanis, poſt extinctam Cæſarum *dominationem.* 2.15.10.181.
Extravagantes editæ per Joannem *vigeſimum ſecundum.* 1.7.7.108.

F.

ANt. Fabri *Codex* Fabrianus *laudatur.* 2.3.25.200.
Feuda Romanis incognita & ex moribus poſteriorum Gentium orta ſunt. 1.6.2.85.
Feuda ab Alexandro Severo & Conſtantino M. *cœperunt.* 1.6.2.86.
Feudi Ius in quibus conſiſtit? 1.6.2.87.

Feuda originem habuerunt à Longobardis in Italia. 1.6.3. & 4.88. & 89.
Feudorum conſuetudines in Scripta redacta. 1.6.4.90.
Feudorum conſuetudines ſunt Ius non ſcriptum. 1.6.6.90.
Feudorum libri ſunt authentici. 1.6.7.91.
Feudorum primus Gloſſator Columbinus. 1.6.13.98.
Feudorum Interpretes numerantur. ibid.
Ferrariæ Duces habuerunt omnia Iura ſupremorum Principum. 2.3.13.189.
Ferraria ad Sedem Rom eſt devoluta. ibid.
Ferrariæ Ius Civile eſt Ius Commune. 2.3.24.199.
Ius Feudale admittitur in Provinciis Iuris ſcripti in Gallia. 2.5.19.239.
Feudum conſolidatione extinguitur. 2.10.10.426.
Feudatarii Principes habent omnia Iura Regalia. 2.10.11.426.
Feciales & Heraldi *ſub Iuriſdictione Coneſtabilis & Mareſcalli.* 2.8 p.3.21.394.
Florentini quamdiu fuerunt ſub Imperatoribus? 2.3.6.183.
Florentini habuerunt omnia Iura Regalia. 2.3.7.184.
Florentiæ Ius Civile eſt Ius Commune. 2.3.20.196.

Forum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Forum Eccleſiaſticum à Laico diſtinctum per Conqueſtorem. 2.8.p.2.26.358.
Franci in Gallia conſtituunt Pharamundum *Regem ſuum.* 2.5.3.222.
Franci permiſerunt Leges Romanas Provinciis Iuris ſcripti in Gallia. 2.5.14.283.
Franciſcus Accurſius *evocatus Bononiâ ad docendum Ius Civile Oxonii.* 2.8.p.2.35.368.

G.

GAlli an habuerint feuda ante Longobardos? 1.6.4.89.
Gallici Iuriſconſulti laudantur. 2.5.1.220.
Gallici Fori eloquentia. ibid.
Gallia à Julio Cæſare *redacta in poteſtatem Romanorum, iiſque paruit uſque ad* Honorium *Imp.* 2.5.3.221.
In Gallia conſtitutum Regnum Franco-Gallorum. 2.5.4.223.
Galli fuerunt in poteſtate Romanorum uſque ad Honorium. 2.5.5.224.
Galli an habeant poteſtatem patriam in liberos? ibid.
Gallorum Monarchia duravit per mille ducentos Annos. 2.5.6.225
In Gallia omnia Iura Regalia in Dominio Regis 2.5.8.227
Gallia diviſio in Provincias Iuris ſcripti & Pro-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

& Provincias conſuetudinarias. 2. 5. 11. 230.
Gallia Narbonenſis, dicta Togata, domita à Fabio Max. 2.5.12.231.
In Gallia conſervatæ Leges Rom. in Provinciis Iuris ſcripti, ſub tertia Regum Linea. 2.5.16.235.
In Gallia Leges Romanæ ſervatæ in Provinciis Iuris ſcripti, ex pactis Regum Galliæ. 2.5.17.235.
In Galliæ Provinciis Iuris ſcripti ſervatur Ius Civile, in Iudiciis, Contractibus, Teſtamentis & Appellationibus. 2.5.18.237.
In Galliæ Provinciis Iuris Scripti multa privilegia conceſſa ex Iure Rom. 2.5.19.238.
In Galliæ Provinciis Iuris ſcripti Statuta, ſunt Ius Municipale; ſolum Ius Rom. eſt Ius commune. 2.5.21.241.
Galliæ Conſuetudines variæ. 2.5.23.242.
Gallici Iuris componendi cura demandata Barnabæ Briſſonio. 2.5.27.247.
Galli obſervârunt Leges Romanas in prima Regum Linea. 2.5.28.248.
Galli obſervârunt Leges Romanas in ſecunda & tertia Regum Linea. 2.5.29.248.
Galliæ Iudices, in defectu Conſuetudinum & Conſtitutionum, debent judicare ſecundùm Ius Romanum. 2.5.33.251.
Galli omnes ſequuntur Ius Romanum in crimi-

criminalibus Cauſis. 2.5.32.252.
In Gallia non admittuntur Conſuetudines contrariæ Romanis Legibus. 2.5.33.255.
Galli admittunt Leges Romanas, ut Romani Leges Rhodias. 2.5.34.256.
In Gallia Iuris Romani authoritas ex conſenſu Regum Galliæ. 2.5.35.257.
In Gallia ſoli Iuris Civilis Profeſſores ſunt Iudices & Advocati. 2.5.39.262.
Gallia vera Iuriſprudentiæ Romanæ ſedes. 2.5.43.267.
Gentes, à Romanis debellatæ, Libertatem ſuam juſtè recuperârunt. 1.1.20.21.
Germaniæ diviſio in decem Circulos. 2.2.6.163.
Genuenſes ſunt liberi ab Imperatore & habent omnia Iura Majeſtatis. 2.3.12.188.
Genuæ Ius dicitur ex Iure Civili. 2.3.23.198.
Gentes Septentrionales minus colunt Ius Civile. 2.10.19.432.
Giraldi *Oxonienſis querela de numero Studioſorum in Iure Civili.* 2.8.p.2.31.363.
Gothi permiſerunt Leges Romanas in Provinciis Iuris ſcripti in Gallia. 2.5.13.232.
Gothicorum Regum Leges ſcriptæ. 2.6.15.284.
Gothi & Suеci idem Populus. 2.14.2. 456.

Gothi

Gothi ex Suecia vaſtârunt Imperium Romanum. 2.14.2.457.
Græcorum Interpretum Commentarii & Synopſes in libros Βασιλικῶν. 1.5.7.71. 1.7.3. & 4.102,103.
Græca Lingua demum permiſſa Conſtantinopoli. 2.1.11.154.
Græci à Majoribus retinuerunt Scientias & Verba. ibid.
Gratianus *compoſuit Decretum.* 1.5.13.78.
Gratianus *in Decreto quandoque erravit.*
Guido Coquilius *laudatur.* 2.5.36.258.
Gulielmus *Normanniæ Dux miſit ad* Haraldum *pro reſtitutione Regni.* 2. 8. p. 1. 14. 332.
Gulielmus *cæſo* Haraldo *creatus Rex Angliæ, ejuſque Poſteri ſuccedunt.* 2. 8. p. 1. 15. 333.
Gul. Lyndvvodi *commentarii in Conſtitutiones Cantuarienſes.* 2.8.p.3.28.402.
Gulielmus *de Drogheda* I. C. *Oxonienſis fuit Hibernus.* 2.9.10.416.

H.

HArmenopuli *Promptuarium.* 1.5.7. 71.
Hadrianus *Imperator in Britanniam profectus ibi murum conſtruxit.* 2.8.p.1.5. 324.

Haral-

Haraldus *creatus Rex Angliæ poſt mortem* Edvvardi. 2.8.p 1.13.332.
Henrici V. *cura de Iuris Civilis Profeſſoribus Cantabrigiæ.* 2.8.p.2.36.370.
Hiſpanicæ Gentis elogia. 2.6.1.268.
Hiſpania quando à Romanis ſubjugata? 2.6.3.269.
Hiſpania diu ſub Romanorum imperio. 2.6.4.270.
Hiſpaniam tenuerunt Gothi per trecentos Annos. 2.6.5.272.
Hiſpaniam tenuerunt Mauri & Saraceni per ſeptingentos Annos. ibid.
Hiſpanorum Nobilitas præcipua orta à Gothis. ibid.
Hiſpaniæ Regna recuperata à Mauris & Saracenis. 2.6.6.273.
Hiſpanici Imperii magnitudo. 2. 6. 8. 276.
Hiſpaniæ Reges ſunt liberi ab Imperatore & Principes ſupremi. ibid.
Hiſpaniæ Reges neminem ſuperiorem recognoſcunt. 2. 6.10. 278.
Hiſpaniæ Reges pro Ducatu Burgundiæ ſunt ſubditi Imperatori. 2.6.10.280.
Hiſpani ſub Romanis & Gothis habebant Leges Romanas. 2.6.14.283.
In Hiſpania ſervatæ Leges Gothicæ uſque ad Alphonſum Nonum. 2.6.15.28

In H

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

In Hiſpania Controverſiæ de Iure Regio & Iure Romano. 2.6.17.288.
In Hiſpania Ius Regium eſſe Ius Commune. 2.6.18.288.
In Hiſpania Ius Romanum eſſe Ius Commune. 2.6.19.290.
In Hiſpania Ius Regium & Ius Romanum concurrunt. 2.6.21.292.
Hiſpaniæ Regna, poſt Leges ſuas, obſervant Ius Cæſareum *& Canonicum, non Leges Caſtellæ.* 2.6.22.293.
Hiſpani communiter ſequuntur Ius Cæſareum, *præ Canonico.* 2.6.24.295.
In Hiſpania in Foro Eccleſiaſtico ſequuntur Ius Canonicum, in Sæculari Ius Civile. 2.6.25.296.
De Hiſpaniæ Lege, prohibente Ius Civile allegari in Iudiciis ſub pœna capitis. 2.6.26.297.
In Hiſpania Ius Civile ſolùm docetur in Academiis & obſervatur in Curiis. 2.6.29.299.
In Hiſpania ſoli Iuris Civilis Profeſſores ſunt Advocati & Iudices. 2.6.29.301.
Hibernia nunquam ſub Romanis. 2.9.1.409.
Hiberniæ Incolæ ex variis Populis. ibid.
Hiberniæ quatuor Provinciæ: Momonia, Yltonia, Lagenia, Connacia. 2.9.2.410.
Hiber-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Hiberniæ Dominus primus, Henricus Secundus. ibid.
Hiberniæ Rex primus, Henricus Octavus. 2.9.4.411.
Hibernia an ſit Feudum Romanæ Eccleſiæ? 2.9.5.412.
Hiberniæ Leges antiquæ. 2.9.6.413.
Hiberni uſi ſunt Legibus Anglicanis, poſt Henricum II. ibid.
In Hibernia Relationes rerum judicatarum per Joh. Daviſium. 2.9.8.415.
Hiberni communicant cum Anglis in Sacris & Epiſcoporum electione. 2.9.2.410.
Hiberni propenſi ad Ius Civile & Canonicum. 2.9.10 416.
In Holſatia admittitur Ius Civile. 2.13.7.455.
Hunni *pulſi ab Oſtrogothis, ſed reſtituti à Longobardis, & ab iis dicta eſt Hungaria.* 2.12.3.446.
Hungariæ Regnum ceſſit Auſtriacis. 2.12.4.447.
Hungariæ Reges non recognoſcunt ſuperiorem. 2.12.5.447.
Hungariæ Regum poteſtas temperata. 2.12.6.448.
Hungariæ Ius Conſuetudinarium, per Stephanum Verbentzium. 2.12.7.448.
Hungariæ Conſuetudines & Iudicia compoſitæ

poſita ſunt ad normam Iuris Civilis. 2.12.8.449.

Hungaria propugnaculum Orbis Chriſtiani contra Turcas. 2.12.9.450.

I.

IAcobi Menochii *liber de Arbitrariis Iudicum quæſtionibus reprehenditur.* 2.6.30.301.

Imperatores Romani appellantur Pontifices Maximi, uſque ad Gratianum. 1.3.7.39.

Imperatorum improborum Conſtitutiones iuſtiſſimæ. 1.3.9.40.

Imperator an ſit Mundi Dominus? 2.1.2.143.

Imperator non eſt Mundi Dominus per Sacras Literas nec Iure Naturæ aut Gentium. 2.1.3.145.

Imperator an ſit Mundi Dominus, eſt quæſtio facti, non Iuris. 2.1.4.146.

Imperator eſt Mundi Dominus quoad Iuriſdictionem, non quoad Dominium rerum ſingularum. 2.1.6.149.

Imperatoris electio tranſlata in Septemviros, Electores Germaniæ. 2.2.2.159.

Imperium Romanum tranſlatum in Germanos. 2.2.3.160.

Imperator an poſſit eligi ſolus Germanus? ibid.

Impe-

Imperium Romanum manet in Germania ſola. 2.2.4.161.

Imperium Germanicum, an Ariſtocraticum, an Monarchicum? 2.2.5.163.

Imperium Germanicum eſt verè Romanum. ibid.

Imperator non habet Iuriſdictionem in Territoriis Pontificis Romani. 2.3.3.180.

Imperator in Gallia eſt privatus. 2.5.9.228.

Imperatorum Conſtantinopolitanorum Conſtitutiones non admiſſæ à Gallis. 2.5.36.258.

Interpretatio prudentum ad Leges 12. *tabularum.* 1.3.3.35.

Infortiatum unde ita dictum? 1.4.11.58.

Inſtitutiones Juſtinianææ *laudantur.* 1.4.14.61.

Inſtitutiones Iuris Canonici per Paulum Lancellottum. 1.7.8.108.

Indi reguntur Iure Regio Hiſpaniæ & Iure Cæſareo. 2.6.21.292.

Irnerius *Ius Civile docuit Bononiæ.* 1.5.14.79.

Iſlandiæ Leges accommodatæ Iuri Civili & Canonico. 2.13.8.456.

Itali Ius Civile primò illuſtrârunt. 1.5.16.82.

Italiæ Principes omnes ſe ſubmittunt Legibus Romanis. 2.3.16.191.

Itali

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Itali magis favent Iuri Civili, quàm Statutis ſuis. 2.3.27.201.
In Italia exteri tenentur ſolo Iure Civili. 2.3.31.205.
Itali, poſt Gothos & Longobardos pulſos, redierunt ad Leges Romanas. 2.3.32.206.
Iuriſconſultorum teſtimonia de injuſtitia Romanorum in bellis. 1.1.15.15.
Ius Gentium non defendit injuſtam Regnorum acquiſitionem. 1.1.15.16.
Iuriſconſultorum elogia de Iure Civili Romanorum. 1.2.5.6.27.
Ius Civile Rom. eſt Ratio ſcripta, & Ius Commune. 1.2.6.29.
Ius Civile Rom. habendum pro Iure Gentium & Naturali. 1.2.6.31.
Judæi *recipiunt Ius Civile Rom. in defectum Legis* Moſaicæ. 1.2.6.30.
Ius Civile Papirianum *ſub Regibus Romanis.* 1.3.1.33.
Iuriſconſulti Romani Pontifices Maximi. 1.3.3.36.
Iuriſconſulti apud Græcos viles. ibid.
Iuriſprudentia Media quæ? ibid.
Iuris Romani Interpretatio penes Collegium Pontificum. 1.3.7.39.
Iuriſconſultorum Rom. laudes, è quibus Pandectæ ſunt compoſitæ. 1.3.14.46.
Jul. Cæſar *cogitavit de Iure Civili inordinem*

nem redigendo. 1.3.16.47.
Iuſtiniani *res geſtæ bello & pace.* 1.4.1.48.
Iuſtinianus *non fuit Literarum expers, contra Suidam.* 1.4.2.49.
Iuſtinianus *orthodoxus in Fide Chriſtianâ.* 1.4.2.50.
Iuſtinianus *relatus in numerum Sanctorum.* ibid.
Iuſtinianus *appellatus* Magnus. 1.4.3.51.
Iuſtinus *Imp. deceſſit in amentia, non* Iuſtinianus. ibid.
Iuriſconſultorum Romanorum laudes. 1.4.5.& 6.52.& 53.
Iuſtinianus *an Iuriſconſultorum Scripta deleri juſſerit?* 1.4.7.53.
Iuſtinianæi *libri ſuppreſſi in Europa per quingentos Annos.* 1.5.1.65.
Iuſtinianæi *libri recepti Conſtantinopoli uſque ad* Phocam & Baſilium. ibid.
Iuſtinianus *paſſus pœnam Talionis à* Baſilio & Leone. 1.5.4.69.
Iuſtinianæi *libri neglecti poſt editos libros* Βασιλικῶν. ibid.
Ius dictum in Oriente ex libris Βασιλικῶν, *uſque ad* Conſtantinop. *deletam.* 1.5.10.74.
Iuſtinianæi *libri ad Illyricum tantùm pervenerunt.* 1.5.11.74.& 75.
Iuri

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Iuri Civili acceſſerunt Ius Feudorum, Ius Canonicum & Doctorum Scripta. 1.5. 18. 84.
Ius Feudorum Ius non ſcriptum. 1.6.6.90.
Iura Feudorum recipiuntur à Gallis. 1.6.8. 93.
Ius Feudorum connexum cum Iure Rom. & ab eo Interpretationem recipit. 1.6.9.94.
Ius Feudorum connexum cum Iure Canonico. 1.6.10.95.
Ius Canonicum ortum ex ruina Imperii Rom. & authoritate Pontificum. 1.7.1. 99.
Iuris Canonici Interpretes enumerantur. 1.7.9.108.
Iuris Canonici & Civilis connexio. 1.7. 10.109.
Inter Ius Canonicum & Civile mutua Interpretatio. 1.7.11.110.
Ius Canonicum ſequendum, ubi agitur de peccato vel ſalute animæ. 1.7.12.111.
Ius Canonicum & Ius Civile in unam ſocietatem coierunt. 1.7.13.112.
Ius Canonicum ortum à Iure Civili. 1.7. 13.113.
Ius Canonicum decidit Cauſas profanas & Civiles. 1.7.14.114.
Ius Canonicum receptum à Gentibus Chriſtianis. 1.7.15.115.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Ius Canonicum conſervatum per Principes Proteſtantes. 1.7.16.116.
Iudæi non tenentur Iure Canonico. 1.7.18. 118.
Iuris Canonici utilitas & neceſſitas. 1.7.19. 110.
Iuriſconſultus nemo idoneus, ſine cognitione Iuris Civilis & Canonici. 1.7.19.119.
Ius Canonicum & Ius Feudorum, ſunt membra Iuris Civilis. 1.7.20.119.
Ius Civile non conſiſtit ſine Doctorum Interpretationibus. 1.8.4.123.
Ius Civile Romanorum eſt Ius Commune in Germania. 2.2.9.166.
Ius Civile Rom. in Germania obſervatur ab omnibus naturalibus & exteris. 2.2.10.167.
A Iure Saxonico Germani in multis recedunt ad Ius Cæſareum. 2.2.15.172.
Ius Lubecenſe in Germania. 2.2.16.173.
Ius Culmenſe in Germania. ibid.
Ius Canonicum ſervatum per Principes Proteſtantes in Germania. 2.2.18.175.
Ius Romanum Ius Commune in Germania. 2.2.19.176.
Iuris Civilis Profeſſores ſoli ſunt Iudices in Camera, & in Academiis Germaniæ Ius docent. ibid.
Iuris Civilis uſus apud Venetos. 2.3.19.194.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Ius Civile eſt Ius Commune in Italia. 2. 3. 26. 200.

Ius Longobardicum Interpretationem recipit à Iure Civili. 2.4.10.216.

Ius Civile eſt Ius commune in Regno Neapolis & Sicilia. 2.4.11.217.

Ius Romanum eſt prius Iure Longobardico in Regno Neapolis & Sicilia. 2.4.12.219.

Iuriſconſulti Gallici laudantur. 2.5.1.220.

Ius Romanum eſſe Ius Commune in Gallia. 2.5.31.252.

De Iure Communi in Gallia diſſertatio inter Petrum Lizetum & Chriſtophorum Thuanum. ibid.

Ius Civile lectum in Galliæ Academiis, ante Academias pro Legum ſtudio conſtitutas. 2.5.37.259.

Ius Civile prohibitum legi Pariſiis. 2. 5. 38. 260.

Ius Regium in Hiſpania ex quibus conſiſtit? 2. 6.16.286.

Iudices non ſunt relinquendi arbitrio ſuo. 2.6.30.301.

Iuriſconſulti Hiſpaniæ clariſſimi. 2. 6. 31. 302.

An Ius Civile admittendum ſit in controverſiis, de Succeſſione Regnorum? 2.7.16. 317.

Iuriſconſulti Luſitanici clariſſimi. 2. 7. 17. 318.

Iuris

Iuris Civilis Profeſſores celebres Oxonii ſub Edvvardo I, II, III. 2, 8. p. 2. 33. 366.
Iuris Civilis Profeſſorum Salaria & præmia, in Academiis Anglicis. 2. 8. p. 2. 37. 371.
Iuris Anglicani Iudicia nihil commune habent cum Iure Civili. 2. 8. p. 3. 6. 378.
Ius Anglicanum conſtat ex Conſuetudinibus & Statutis Regni. 2. 8. p. 3. 6. 379.
Iuriſconſultorum Anglicorum Scripta & res judicatæ, an habeant Iuris Authoritatem. 2. 8. p. 3. 8. 381.
Iuris Civilis Profeſſores admiſſi ad Iudicum Munera in Anglia. 2. 8. p. 3. 9. 382.
Iuris Civilis Profeſſoribus maxima Munera conceſſa ſub Edvvardo III. 2. 8. p. 3. 12. 389.
Ius Canonicum receptum ſub modo in Anglia. 2. 8. p. 3. 26. 400.
Ius Civile & Canonicum in Curiis Academiarum Angliæ ex Privilegiis Regum. 2. 8. p. 3. 30. 404.
Iuris Civilis Profeſſorum uſus in Legationibus aliiſque publicis Muneribus. 2. 8. p. 3. 31. 406.
Ius Civile in Anglia neglectum. 2. 8. p. 3. 32. 407.
Ius Saxonicum in Germaniâ receptum à multis Populis. 2, 2, 12. 168.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Ius Saxonicum, compoſitum in tribus libris. 2.2.12.169.

Iuris Saxonici pars, quæ dicitur Meichbild. 2.2.12.170.

Ius Saxonicum reductum eſt ad Ius Civile Romanorum. ibid.

Iura municipalia in Germania. ibid.

Ius Saxonicum recipit Interpretationem à Iure Civili. 2.2.13.171.

L.

Latinæ Linguæ uſus an conſervet Dominationem Romanorum. 2.1.7.150.

Latina Lingua ſervata à Romanis in omnibus Provinciis ſuis. 2.1.8.151.

Latinam Linguam Romani Græcis imponebant. 2.1.9.152.

Latina Lingua diu ſervata Conſtantinopoli & in Oriente. 2.1.10.153.

Latina Lingua adhuc ſervata apud Europæos. 2.1.12.155.

Latinæ Linguæ uſus abolitus per aliquos Principes Europæos. 2.1.13.156.

Latinæ Linguæ excellentia. 2.1.13.157.

Leges Romanorum ſanctiſſimæ & juſtiſſimæ. 1.2.3.25.

Legibus ſcriptis, an Magiſtratuum arbitrio, gubernari ſatius ſit? 1.3.1.33.

Leges duodecim Tabularum fons Legum Roma-

Romanarum. 1.3.2.35.
Leges Romanæ latæ à Populo Romano. 1.3.4.36.
Legum ferendarum poteſtas primum Caput Majeſtatis. 1.3.4.36,37.
Lex Regia ſub Auguſto *lata.* 1.3.6.38.
Leo *Philoſophus reprehendit Libros* Juſtinianæos. 1.5.4.68.
Leunclavii *Ecloga & libri Paratitlorum.* 5.5.7.72.
Legum mutationes periculoſæ. 1.7.17.117.
Legum optimus cenſor Vſus. 1.7.17.118.
Legum latio & Interpretatio, ejuſdem poteſtatis. 1.8.2.121.
Leges Victorum Populi debellati ſequi debent. 2.1.1.142.
Legum Romanorum uſus an conſervet Dominationem Romanorum. 2.1.7.160.
Legum Romanorum uſus an impediat præſcriptionem Principum contra Romanos? 2.1.13.156.
Leges Municipales apud Romanos quæ? 2.3.28.201.
Leges Longobardicæ ſervatæ in Regno Neapolis & Siciliæ, poſt Carolum Magnum. 2.4.6.213.
Leges Longobardicæ laudantur. ibid.
Leges Longobardicæ contemptui habitæ, poſt Lotharium *Imp.* 2.4.8.214.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Leges Longobardicæ tantùm valent in aliquibus locis ex conſuetudine. 2.4.8.215.
Leges Romanæ ſemper ſervatæ in Regno Neapolis & Siciliæ. 2.4.9.215.
Lex Salica lata à Pharamundo, *aucta à* Carolo M. *& aliis Impp.* 2.5.24.242.
Legis Salicæ Articulus, de fœminarum ſucceſſione in Gallia. 2.5.24.243.
Lege Salicâ deficiente, recurrebant Galli ad Leges Romanas. 2.5.26.244.
Leges Romanas eſſe Gallicis præferendas, Galli agnoſcunt. 2.5.32.252.
Lex Rhodia, de Naufragiis, rejecta à Romanis. 2.5.34.256.
Legum cognitio in ſingulis Gentibus petenda ex Hiſtoriis Gentis. 2.6.2.269.
Legionis Reges neminem ſuperiorem recognoſcunt. 2.6.11.280.
Lex, prohibens Ius Civile, in Hiſpania, condita à Gothicis Regibus. 2.6.27.298.
Lex, prohibens Ius Civile in Hiſpania, in deſuetudinem abiit. 2.6.28.299.
Leges Luſitanicæ compoſitæ ab Emanuele *& à* Philippo. II. 2.7.10.311.
Leges Romanæ in Britannia, uſque ad Honorium. 2.8.p.2.3.337.
Leges Romanæ receptæ in Britannia, ſub Domitiano *& Succeſſoribus.* ibid.
Legum Rom. teſtimonia in Britannia
ex

ex Pandectis. 2.8.p.2.8.340.

Leges Romanæ deſertæ à Britannis. 2.8.p.2. 10.342.

De Legibus Rom. in Britannia teſtimonia Virorum doctiſſimorum. 2.8. p. 2. 11. 343.

Legum Romanarum veſtigia ſub Ethelberto, *Rege Cantii.* 2.8.p.2.14.346.

Leges Edvvardi *Confeſſoris.* 2. 8. p. 2. 15. 348.

Leges Hovvelli Dha *in VVallia.* 2. 8. p. 2. 16. 350.

Leges per Conqueſtorem compoſitæ. 2. 8. p. 2. 19. 352.

Leges & Acta Iudiciorum Linguâ Normannicâ. 2.8.p.2.21.353.

Legum Rom. ſtudio incumbebant Studioſi plerique, ſub Stephano *Rege & ſequentibus.* 2.8.p.2.31.363.

Leges magis ex uſu & praxi, quàm ex libris diſcuntur. Concluſio Operis.

Libri Iuris Rom. per Juſtinianum *compoſiti.* 1.4.4.51.

Libri Βασιλικῶν *ex quibus Libris compoſiti.* 1.5.6.70.

Libri Βασιλικῶν *tribuendi* Baſilio, *an* Leoni. 1.5.5.69.

Libri Βασιλικῶν *editi per varios & per* Carolum Fabrottum. 1.5.6.71.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Ex Libris Βασιλικῶν *Ius dictum in Orientali Imperio.* 1.5.8.73.
Libri Feudorum conſcripti per Obertum Ortenſium *&* Gerardum Capagiſtum. 1.6.5.90.
Libri Feudorum ſunt authentici. 1.6.7.91.
Libri Feudorum recipiuntur à Gallis. 1.6.8.92.
Libri Feudorum recepti à Principibus Chriſtianis. 1.6.11.96.
Libri Feudorum duo tantùm recepti. 1.6.12.97.
Longobardorum Leges barbaræ. 1.5.11.75.
Longobardi in aliquibus obſervârunt Leges Romanas. ibid.
Lotharius *Imp. reſtituit Pandectas.* 1.5.13.77.
Longobardi primò induxerunt Feuda in Italia. 1.6.3. & 4.88. & 89.
Lucenſis Reſp. habet omnia Iura Supremorum Principum. 2.3.8.184.
Lucæ Ius Civile eſt Ius Commune. 2.3.20.196.
Luſitania Hiſpaniæ pars & Provincia. 2.6.32.302.
Luſitani diu cum Romanis dimicârunt. 2.7.2.304.
Luſitani ſequebantur Carthaginenſes contra

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

tra Romanos. 2.7.2.303.
Luſitania domita ab Auguſto. 2.7.2.304.
Luſitanorum Privilegia conceſſa à Romanis. 2.7.3.305.
Luſitaniæ Domini Romani, poſt eos Gothi, & deinde Mauri & Sarraceni. 2.7.4.305.
Luſitania data ab Alfonſo *in dotem* Henrico *cum* Tareſia *filia.* 2.7.5.306.
Luſitanici Regni dominia. 2.7.6.307.
Luſitaniæ Reges non recognoſcunt Superiorem & ſunt Principes Supremi. 2.7.7.308.
Luſitaniæ Reges liberi à dominiis Romanorum Pontificum. 2.7 8.309.
Luſitani primò ſub Legibus Romanis, deinde Gothicis. 2.7.9 311.
In Luſitania, poſt Ius Regium, recurritur ad Ius Cæſareum *& Interpretationes Doctorum.* 2.7.11.312.
In Luſitania, an Ius Regium an Ius Civile ſit Ius Commune. 2.7.12.313.
De *Luſitanici Regni Succeſſione Controverſia poſt mortem* Sebaſtiani. 2.7.13.314.
De *Luſitaniæ Regno competitores.* 2.7.14.315.
De *Luſitaniæ Regni ſucceſſione Iuriſconſultorum ſententiæ.* 2.7 15.316.
*Luſitaniæ Regni unio facta cum Caſtellano

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

æquè principaliter. 2.7.16.318.

Lucii *Regis epiſtola ad* Elutherium *Pontificem excutitur.* 2.8, p.2.343.

De Lucii *epiſtolæ cauſâ ſuſpicionis falſi.* 2.8. p.2.13.344.

M.

M*Atrimonium, per metum contractum, ex conſenſu fit legitimum.* 1.1.18.19.

In Matrimoniis ſequendum Ius Canonicum. 1.7.12.111.

Majeſtatis primum Caput, Civibus Leges dare. 2.1.1.143.

Mantuæ Dux eſt Princeps ſupremus. 2.3.14. 190.

Mantuæ Ius dicitur ex Iure Civili. 2.3.23. 168.

Martinus Navarrus *laudatur.* 2.6.31.302.

Magiſtri in Cancellaria plerumque Iuris Civilis periti. 2.8.p.3.11.384.

Magiſtri libellorum ſupplicum Iuris Civilis periti. ibid.

Marianus *Scotus Hibernenſis.* 2.9.10.417.

Mariani *Scoti editio Germanica imperfecta.* 2.10.9.425.

Mediolanum, primò ſub Galeatiis *&* Sfortiis, *nunc ad Hiſpanos devenit.* 2.3.9.185.

Mediolani Duces habent omnia Iura Majeſtatis & Supremorum Principum. 2.3.10. 186

Mediolani obſervatæ ſunt Leges Longobardicæ & Decreta ſuorum Principum. 2.3.21.196.
Mediolani, poſt Conſtitutiones ſuas, obſervatur Ius Civile. 2.3.22.197.
Mediolanenſes Iudices ſunt Iuris Civilis Profeſſores. 2.3.22.168.
Michaelis Attaliatis *compendium.* 1.5.7.72.
Mich. Pſelli *Synopſis.* ibid.
Militiæ apud Romanos quid ſint? 1.6.2.86.
Monarchia Romana ultima. 1.2.2.24.
Quatuor ſummæ Monarchiæ. 1.1.14.15.
Montisferrati Marchio eſt Princeps Supremus. 2.3.14.190.
Mutationes Legum periculoſæ. 1.7.17.117.
Mutinæ Duces habent Iura Majeſtatis. 2.3.15.190.
Mutinæ Ius dicitur ex Iure Civili. 2.3.23.168, 169.

N.

N*Aufragorum bona non poſſunt capi à Dominis Territoriorum, in Germaniâ.* 2.2.18.175.
De *Navarræ Regno controverſia inter Hiſpanos & Gallos.* 2.6.7.274, 275.
Navarræ Reges neminem Superiorem

recognoſcunt. 2.6.11.280.
Navarrai, poſt Leges ſuas, ſequuntur Leges Romanas, non Caſtellanas. 2.6.21.291.
Neapolis & Sicilia ſub Romanis uſque ad Honorium ; *poſtea ceſſerunt Gothis & Longobardis &* Normannis. 2.4.1.207.
Neapolis & Sicilia controverſæ diu inter Andegavenſes & Arragonios; nunc ceſſerunt Regibus Hiſpaniæ. 2.4.2.208.
Neapolis & Siciliæ Regnum eſt Feudum Eccleſiæ Romanæ. 2.4.3.209.
Neapolis & Siciliæ Reges habent omnia Iura ſupremorum Principum. 2.4.5.212.
In Neapolis & Siciliæ Regno libertas data utendi Lege Longobardicâ vel Romanâ. 2.4.7.214.
In Neapolis & Siciliæ Regno Ius Romanum eſt Ius Commune : Ius Longobardicum eſt ſpeciale. 2.4.10.216.
In Neapolis & Siciliæ Regno Ius Romanum eſt prius Iure Longobardico. 2.4.12.219.
Nobiles Romani Ius Civile profitebantur. 1.3.3.35.
Novellæ Conſtitutiones Juſtiniani *à quo collectæ.* 1.4.15.62.
Novellarum numerus. 1.4.15.63.
Novellæ cur dictæ, Authenticum. 1.4.15.62.
Novellarum verſio, alia per Julianum, *alia vulgaris.* 1.4.16.63.
Novellæ

Novellæ Leonis *Philoſophi.* 1.5.5.69.
Normannicorum Regum ſucceſſio. 2.8.p.2.17.350.

O.

O*Leroniæ Leges.* 2.8.p.3.25.399.
Oxonii Iuris Civilis Profeſſores celebres ſub Edvv. I, II, III. 2.8.p.2.33.366, 367.
Oxonium evocatus Franc. Accurſius, *ad docendum Ius Civile.* ibid.

P.

P*Atrum Eccleſiæ teſtimonia, de Romanorum injuſtitia in bellis.* 1.1.12.11, 12, 13, 14.
Papiniani *elogia.* 1.3.15.47. & 1.4.6.53. *item* 2.8.p.2.7.340.
Pandectæ compoſitæ ex libris Iuriſconſultorum Rom. 1.4.5.52.
Pandectæ nimis feſtinanter compoſitæ per Tribonianum. 1.4.8.53, 54.
Pandectarum Methodus *defenditur.* 1.4.9.56.
Pandectarum editiones variæ, præ cæteris laudantur Florentina. 1.4.10.56, 57.
Pandectæ Florentinæ an ſint Liber Archetypus Juſtiniani. 1.4.10.57.
Pandectæ cur dictæ Digeſtum. 1.4.11.58.

Pandectarum pars aliqua apud Exarchos Græcos. 1.5.12.76.
Pandectæ donatæ Piſanis ab Imp. Lothario. 1.5.13.77.
Pandectæ ad Florentinos tranſlatæ. 1.5.13.78.
Patronorum Ius in Clientes Iure Rom. 1.6.2.85.
Paleæ in decreto Gratiani *quæ?* 1.7.3.102.
Papinianus *implet numerum duorum.* 1.8.10.130.
Parmæ Duces habent Iura Majeſtatis. 2.3.14.190.
Patavini *Iuriſconſulti celebres.* 2.3.19.195.
Parmæ obſervatur Ius Civile. 2.3.25.200.
Pariſiis prohibitum legi Ius Civile, & de cauſa illius Prohibitionis. 2.5.38.260.
Partitarum Leges, è Legibus Rom. petitæ, cum iis concordant & ab iis Interpretationem recipiunt. 2.6.16.286.
Papinianus, *Præfectus Prætorio, Eboraci Ius dixit.* 2.8.p.2.5.338.
Papinianus *primus in* Severi *Conſiliis in Britannia.* 2.8.p.2.6.339.
Paulus I. C. *in Britannia.* 2.8.p.2.7.340.
Pannonii domiti ab Auguſto *ſine juſtâ belli cauſa.* 2.12.1.444.
Pannoniam occupant Vandali, Gothi & Hunni. 2.12.2.445
Per-

Permiſſio Divina non facit Romanorum bella juſta. 1.1.16,17,18,19.

Petrus Lombardus *Theologiam compoſuit.* 1.5.13.78.

Petrus *de Bellapertica docuit Ius Civile Aureliis.* 1.5.15.80.

Pharnaces *factus Rex à Romanis, in parricidii remunerationem.* 1.1.8.8.

Photii *Nomo-Canon in Orientali Eccleſia.* 1.5.9.73.

Piratæ reſponſum, Alexandro Magno *datum, laudatur.* 1.1.12.14.

Picti deleti à Kennetho. 2.10.3.419.

Plebiſcita per Legem Hortenſiam. 1. 3. 4. 36.

Placentinus *docuit Ius Civile in Gallia.* 1.5.14.79.

Populus Romanus non erat Legibus ſolutus. 1.3.11.42,43.

Pompeius *cogitavit de Iure Civili in ordinem redigendo.* 1.3.16.47.

Pontificis Romani Authoritas. 1. 7. 2. 100, 101.

Pontifex Romanus eſt Princeps Supremus in ſuis Dominiis. 2.3.3.179.

Poyningi *Lex de Statutis Hiberniæ.* 2. 9. 7. 414.

Polonici Regni partes. 2.11.1.433.

Polonorum antiqui Duces & Principes. 2.11. 2. 433.

Polo-

Polonorum Reges electivi. 2.11.2.434.
Poloniæ Regum poteſtas. 2.11.3.434.
Polonici Regni partes: Lithuania, *Boruſſia & Livonia.* 2.11.4.435.
Poloniæ Regnum non obnoxium Imperatori, aut Pontifici Romano. 2.11.5.436,437.
Poloniæ Reges non recognoſcunt ſuperiorem. 2.11.6.437.
Polonia nunquam ſub Populo Rom. aut Imperatoribus. ibid.
In Polonia Iuris Saxonici authoritas. 2.11.7.439.
Poloniæ Leges compoſitæ per Caſimirum Ladiſlaum & Sigiſmundum. 2.11.8.440.
Poloniæ Leges accommodatæ ad Ius Civile. 2.11.8.441.
Poloni, poſt Leges ſuas, recurrunt ad Ius Saxonicum & Ius Civile. 2.11.9.441.
In Polonia Iudicia Cauſarum Eccleſiaſticarum ex Iure Canonico & Civili. 2.11.11.443.
Præſcriptio non reddit Romanorum Imperium juſtum. 1.1.19.21.
Præſcriptio non valet ſine Titulo & bonâ fide. 1.1.19.20.
Princeps quomodo Legibus ſolutus. 1.3.11.42,43.
Princeps tenetur ad Ius Naturæ & Gentis in Contractibus ſuis. 1.3.12.44.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Princeps tenetur Legibus ſuis, vi directivâ, non coactivâ. 1.3.12.45.
In Præſcriptione ſequendum Ius Canonicum. 1.7.12.111.
Principes Proteſtantes conſervârunt Ius Canonicum eôque utuntur. 1.7.16.116.
Præſcribi poteſt Suprema Poteſtas contra Imperatorem. 2.1.5.148.
Præſcriptio Imperii non datur contra Romanum Pontificem, per Canoniſtas. ibid.
Princeps non poteſt rerum dominia ſubditis auferre. 2.1.6.149.
In Pruſſia novum Ius editum. 2.2.16.173.
Principes inveſtiti, poſt Inveſtituram, habent Iura Supremorum Principum. 2.3.15.190.
Provinciæ Iuris Scripti in Galliâ quæ? 2.5.12.231.
Provinciæ Conſuetudinariæ in Gallia quæ? 2.5.22.241.
In Pruſſia & Mazovia admittuntur Ius Lubecenſe & Culmenſe, iiſque deficientibus, Ius Civile. 2.11.10.442.
PracticaLegum optima intellectrix, Authore Baldo. *Concluſ. Oper.*

Q.

QVæſtiones arduæ in Iure Civili. 1.8.7.127.

R. *Ratio*

R.

RAtio naturalis habet vim Legis. 1. 8. 5. 124.
Reſponſa Prudentum pars Iuris ſcripti. 1. 3. 13. 45.
Reſponſa Prudentum an habeant vim Legis? 1. 8. 5. 124.
Regibus obedire, commune generis humani pactum eſt. 2. 1. 1. 142.
Repræſentatio non admittitur in Iure Saxonico. 2. 2. 14. 171.
Remiſſio delinquentium non conceditur Romæ. 2. 3. 3. 180.
Reges Neapolis & Siciliæ feudatarii Pontificis Rom. 2. 4. 3. 209, 210.
Regum Galliæ Elogia & ſuprema poteſtas. 2. 5. 7. 226.
Rex Galliæ neminem Superiorem recognoſcit. 2. 5. 9. 228.
Reſtitutio in integrum in Gallia non admittitur, ſine literis Regiis è Cancellaria. 2. 5. 35. 257.
Romani quæſiverunt Imperium per Arma & Leges. 1. 1. 1. 1.
Romulus quare agro ſuo terminos non poſuit? 1. 1. 2. 3.
Romani per ſocios bellorum cauſas quærebant. 1. 1. 11. 10, 11.
Romanum Imperium deſignatum in ſtatua

Nebu-

Nebuchadnezaris. 1.1.12.11.
Romani raptores & prædones Orbis Terrarum. 1.1.15.16.
Roma Caput avaritiæ. 1.1.15.6.
Romanorum Imperatorum mandata injuſta obligabant Populos, quamdiu tolerabantur. 1.1.16.18.
Romanis Imperium datum à Deo in caſtigationem Gentium. ibid.
Romani plures Provincias per Iuſtitiæ famam, quam per arma, quæſiverunt. 1.1.21.22.
Romanorum Legibus Gentes ſponte ceſſerunt. 1.2.1.23.
Romanis Imperium datum, ob eorum Virtutes & bona opera. 1.2.3.25.
Roma Legum Parens & Patria. 1.2.4.25.
Rota Romana non eſt ſequenda contra Communem Opinionem. 1.8.8.128. & *Concluſ. lib.* 1.4. *pag.* 138.
Rotæ Rom. non eſt deferendum ultra, quam ipſius ratio valet. ibid.
Romanis Legibus obſequium Europæorum eſt ſpontaneum. 2.1.1.142.
Romani Linguam & Mores Græcorum induebant. 2.1.11.154,155.
Romanum Imperium ſervatum Conſtantinopoli in Oriente. 2.2.1.158.
Rotuillenſe Iudicium in Germania. 2.2.9.166.
Roma
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Romæ & Italia fons Legum Romanarum. 2.3.1.177.
Romanæ Eccleſiæ Territoria in Italia. 2.3.2.177, 178.
Ad urbem Romanam Titulus Pontificis. 3.3.2.178.
Romæ & in Dominiis Sedis Romanæ obſervatur Ius Civile. 2.3.17.191.
Rogeri Baconi *querela de numero Studioſorum in Iure Civili.* 2.8.p.2.31.364.
Roberti Holcotti *querela de numero Studioſorum in Iure Civili.* 2.8.p.2.32.365.

S.

SAguntini juſte oppugnati ab Hannibale. 1.1.6.6.
In Saxonia Ius dicunt ſoli Iuris Civilis Profeſſores. 2 2.14.172.
Saxones conſtituunt ſeptem Regna in Britannia. 2.8.p.1.10.330.
Saxonicorum Regum Leges. 2.8.p.1.13.332.
Saxonicorum Regum pietas in Eccleſiis & Monaſteriis ædificandis. 2.8.p.2.15.347.
Scoticarum rerum origo incerta. 2. 10. 1. 417.
Scotiæ Incolæ Picti & Scoti ex Hibernia. 2.10.2.418.
Scoti & Picti invadunt Britannos Auſtrales. 2.10.3.418.
Scoto-

Scotorum Monarchia antiquiſſima. 2.10.4. 419.

Scotia nunquam ſub Romanis. ibid.

De Scotiæ Regno controverſia inter Baliolum & Brucæum *delata ad* Edvvardum Primum. 2.10.6.421.

Scotorum reſponſio ad argumenta Anglorum, de Supremo Dominio. 2.10.7. 422.

De Scotiæ Dominio controverſia ex Nuptiis ſopita. 2.10.10.425.

Scotorum Leges & Conſuetudines ſimiles Anglicanis. 2.10.12.426,427.

Scotorum Leges compoſitæ per Malcolmum & Kennethum. 2.10.13.427.

Scotiæ Conſuetudines continentur in Libro, Regiam Majeſtatem. 2.10.14.428.

Scotorum Iure deficiente, Iudices recurrunt ad Ius Civile. 2.10.15.429.

Scoti colunt Ius Civile. 2.10.17.430.

Senatuſconſulta vim Legis habuerunt. 1.3. 4.37.

Sextus Decretalium editus per Bonifacium Octavum. 1.7.7.107.

Sextus Decretalium non receptus à Gallis. 1.7.15.115.

Sententiæ duæ non inducunt Conſuetudinem. 1.8.8.129.*Concluſ.lib.*1.5.138.

Sententiæ ſupremarum Curiarum ab ali-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

quibus numerantur inter Iuris partes. Concluſ. lib. 1.1.135.

Sententiæ ſolius Principis Ius faciunt. Concluſ. lib. 1.2.136.

Senatus Rom. an habuerit poteſtatem Legis ferendæ? Concluſ. ibid.

Sententiæ ſenatuum ſunt exempla tantùm, non faciunt Ius certum. Concluſ. lib. 1.3. 137.

Sententiæ Senatuum, ſimiliter perpetuò judicantium, vim Legis habent. Concluſ. lib. 1.5.139.

Sententiæ Senatuum faciunt Ius in ordinatoriis cauſarum, non deciſoriis. Concluſ. ibid.

Severus *Imp. in Britanniam profectus Eboraci mortuus eſt.* 2.8 p.1.5.325.

Septentrionales ſuperant Auſtrales robore, non ingenio. 2.10.19.432.

Sicilia eſt pars Italiæ. 2.3.33.206.

Statuta omnia in Germania Interpretationem recipiunt à Iure Civili. 2.2.17.174.

Statuta non poſſunt condi in Germania, contra prohibitionem Iuris Cæſarei. 2.2. 18.175.

Statuta ſunt Iura Municipalia Italiæ. 2.3. 28.201.

Statutum, idem continens cum Iure Communi, eſt ſuperfluum. 2.3.28.202.

Statuta

atuta Italiæ recipiunt Interpretationem à Iure Civili, paſſivam non activam. 2.3.29.203.

atuta Italiæ ita ſunt intelligenda, ut non corrigant Ius Civile. ibid.

Statutis Italiæ Ius commune intelligitur Ius Civile, non Ius Civitatis dominantis. 2.3.30.205.

atuta ſunt Ius Municipale, in Provinciis Iuris ſcripti Galliæ. 2.5.21.241.

ylus non admittitur in Gallia contra Ius Romanum. 2.5.33.242.

ephani *Regis prohibitio contra Ius Civile & contra* Vacarium; *ſed ea mox evanuit.* 2.8:p.2.30.362.

ephani Langtoni *querela de numero Studioſorum in Iure Civili.* 2.8.p.2.32.365.

baudiæ *Duces habent omnia Iura Majeſtatis & ſupremorum Principum.* 2, 3. 11.187.

Sabaudia Ius Civile, eſt Ius Commune. 2.3.25.200.

baudia Provincia Romana, ante Julium Cæſarem. 2.5.12.232.

ter Suecos & Danos magna conjunctio. 2.14.1.456.

ecci & Gothi idem Populus. ibid.

ecci habuerunt ſemper ſuos Reges. 2.14.2. 458.

Sueco-

Suecorum & Gothorum iidem quandoqu
Reges. 2.14.3.459
Inter Suecos & Anglos perpetua ſocieta
contra Danos. ibid
Suecorum Reges liberi à Romano Imperio
& non recognoſcunt Superiorem. 2.14.4
459.
Suecicarum Legum latores. 2.14.5.460
Suecicæ Leges ex Iure Naturali, Divino
Canonico & Imperiali. ibid
Apud Suecos pauca Romanarum Legum
veſtigia. 2.14.7.461

T.

TEmplum S. Sophiæ Conſtantinopoli ædi
ficatum à Juſtiniano. 1.4.2.50
Theologorum teſtimonia de Romanorum in
juſtitia in bellis. 1.1.14.11,12,13,14
Theophili *Paraphraſis in Inſtitutiones lau*
datur. 1.4.14.61
Thomas Becketus *Legum Doctor, Cance*
larius Angliæ. 2.8.p.2.29.361
Thomas Hovvardus, *Comes Arundeliæ &*
Surriæ, Mareſcallus Angliæ. 2.8.p.3.14
388.
Tribonianus *an Iuriſconſultorum Rom*
Scripta deleri juſſerit? 1.4.7.53.54
Tribonianus *reprehenditur ob feſtinatio*
nem in Pandectis. 1.4.8.55
Turc
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Turcæ utuntur Codice Juſtinianæo. 1. 2. 6. 31.
Turcarum Imperator aſſerit, Se eſſe Succeſſorem Conſtantini M. 2. 2. 4. 162.

V.

VAllæ *teſtimonium de Iuriſconſultis Romanis.* 1. 4. 5. 52.
Valentia, dicta pars Britanniæ à Valentiniano. 2. 8. p. 1. 8. 328.
Vacarius *legit Ius Civile Oxonii, ſub Rege* Stephano. 2. 8. p. 2. 27. 359.
Vacarius *factus Abbas Beccenſis & electus Archiepiſcopus Cant.* 2. 8. p. 2. 28. 361.
Veneti nunquam fuerunt ſub Imperatore, aut alterius Principis Dominio. 2. 3. 4. 181.
Venetorum libertatis Tituli. 2. 3. 4. 181, 182.
Veneti habent omnia Iura Majeſtatis. 2. 3. 5. 182.
Veneti reguntur Moribus ſuis & Arbitriis Iudicum. 2. 3. 18. 193.
Ulpianus I. C. *in Britannia.* 2. 8. p. 2. 7. 340.
Vnio Regni Luſitanici cum Caſtellano facta æquè principaliter. 2. 7. 16. 318.
Vrbini Duces habent Iura Majeſtatis. 2. 3. 14. 190.
Vrbini obſervatur Ius Civile. 2. 3. 25. 200.

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

1601

op Mart. 9br. 2 Sent. 1 kad: 2 tog: 3, Sca[illegible]
2 par Toral. 2 Calig, 1 taf. laken: 1 floon[illegible]
1. Marm, 1 Manda cum lib. / M. S. ende: de Com
de Cur: poit, Moorsed,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 24